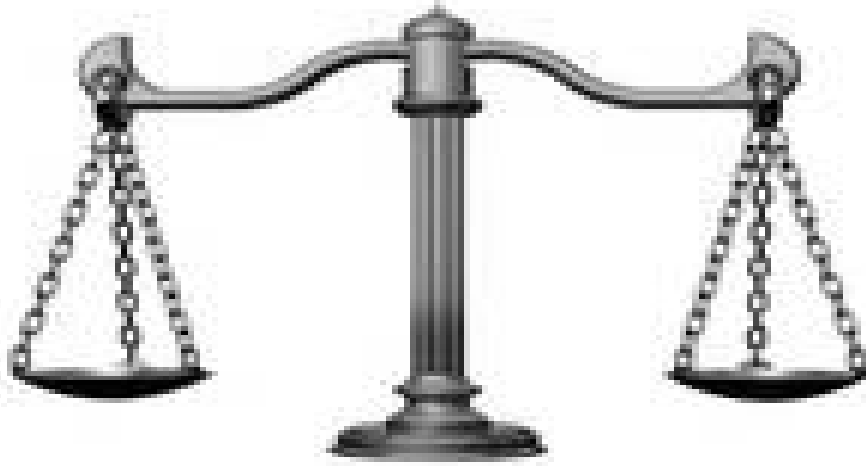

नेपाल कानून पत्रिका

अतिरिक्त

२०७१

ने
का
प

२
०
७
१

अ
ति
रि
क्त

प्रकाशक

सर्वोच्च अदालत

रामशाहपथ, काठमाडौं

फोन नं. ४२००७२८, ४२००७२९, ४२००७५० Ext.२५११ (सम्पादन), २१११ (छापाखाना), २१३१ (बिक्री)

फ्याक्स: ४२००७४९, पो.व.नं. २०४३८

Email: info@supremecourt.gov.np, admin@supremecourt.gov.np, Web: www.supremecourt.gov.np

सम्पादन तथा प्रकाशन समिति

माननीय न्यायाधीश श्री हरिकृष्ण कार्की, सर्वोच्च अदालत	- अध्यक्ष
मुख्य रजिस्ट्रार श्री राजनप्रसाद भट्टराई	- सदस्य
नायब महान्यायाधिवक्ता श्री किरण पौडेल, प्रतिनिधि, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	- सदस्य
रजिस्ट्रार श्री महेन्द्रनाथ उपाध्याय	- सदस्य
अधिवक्ता श्री खम्मबहादुर खाती, महासचिव, नेपाल बार एसोसिएसन	- सदस्य
वरिष्ठ अधिवक्ता श्री शैलेन्द्रकुमार दाहाल, अध्यक्ष, सर्वोच्च अदालत बार एसोसिएसन	- सदस्य
प्रा.डा.ताराप्रसाद सापकोटा, डिन, त्रिभूवन विश्वविद्यालय, कानून संकाय	- सदस्य
सहरजिस्ट्रार श्री भद्रकाली पोखरेल, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य सचिव

सम्पादक : श्री रामप्रसाद बस्याल

सम्पादन तथा प्रकाशन शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू

उपसचिव श्री रामप्रसाद पौडेल
शाखा अधिकृत श्री निलकण्ठ बराल
शाखा अधिकृत श्री मिनबहादुर कुँवर
कम्प्युटर अधिकृत श्री बिक्रम प्रधान
ना.सु. श्री विनोदकुमार यादव
ना.सु. श्री पुष्पराज शर्मा
ना.सु. श्री अर्जुनबाबु सापकोटा
सि.क. श्री ध्रुव सापकोटा
कम्प्युटर अपरेटर श्री विजय खड्का
कम्प्युटर अपरेटर श्री अर्जुन सुवेदी
कार्यालय सहयोगी श्री राजेश तिमल्सिना

भाषाविद् : सहप्रा. श्री रामचन्द्र फुयाल

बिक्री शाखामा कार्यरत कर्मचारी
डि.श्री नरबहादुर खत्री

मुद्रण शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू

सुपरभाइजर श्री कान्छा श्रेष्ठ
मुद्रण अधिकृत श्री आनन्दप्रकाश नेपाल
सिनियर हेल्पर श्री तुलसीनारायण महर्जन
सिनियर प्रेसम्यान श्री नरेन्द्रमुनि बज्राचार्य
सिनियर प्रेसम्यान श्री योगप्रसाद पोखरेल
सिनियर मेकानिक्स श्री निर्मल बयलकोटी
सिनियर बुकबाइन्डर श्री रमेश बासुकला
बुकबाइन्डर श्री यमनारायण भडेल
बुकबाइन्डर श्री मीरा वाग्ले
कम्पोजिटर श्री प्रमिलाकुमारी लामिछाने
प्रेसम्यान श्री केशवबहादुर सिटौला
बुकबाइन्डर श्री अच्युतप्रसाद सुवेदी

प्रकाशित सङ्ख्या : २५०० प्रति

मूल्य रू.५०।-

मुद्रक : सर्वोच्च अदालत छापाखाना, रामशाहपथ, काठमाडौं ।

नेपाल कानून पत्रिका, २०७१, अङ्क १-१२ मा प्रकाशित
निर्णयहरूको वर्गीकृत सूची

क्र.सं.	विवरण	पृष्ठ
1.	विभिन्न अङ्कका विषय सूची	१-७९
2.	विषयगत वर्गीकरण	८०-१९४
	१. संवैधानिक कानून	८०
	२. सार्वजनिक सरोकार	८९
	३. मानव अधिकार तथा लैंगिक न्याय	९४
	४. देवानी कानून : सम्पत्ति	९८
	५. देवानी कानून : पारिवारिक	१०८
	६. फौजदारी कानून : सरकार वादी	११३
	७. फौजदारी कानून : दुनिया वादी	१४१
	८. कार्यविधि कानून : देवानी	१४३
	९. कार्यविधि कानून : फौजदारी	१५३
	१०. उद्योग, वाणिज्य र कर	१५८
	११. राष्ट्रसेवक कर्मचारी	१६८
	१२. विविध	१८०
3.	मुद्दाको पहिलो पक्ष (पुनरावेदक / निवेदक) को वर्णानुक्रमका आधारमा वर्गीकरण	१९५-२१४
4.	मुद्दा / विषयहरूको वर्णानुक्रमका आधारमा वर्गीकरण	२१५-२३२
5.	निर्णयकर्ताका आधारमा वर्गीकरण	२३३-२५२
6.	सर्वोच्च अदालत बुलेटिन २०७१ मा प्रकाशित निर्णयहरूको सूची	२५३-३०५

नेपाल कानून पत्रिका २०७१ अङ्क १ देखि १२ सम्ममा
प्रकाशित निर्णय नम्बर र पृष्ठ संख्याको विवरण

अङ्क	निर्णय नम्बर		पृष्ठ	
	देखि	सम्म	देखि	सम्म
१	९०९९	९११५	१	१२८
२	९११६	९१२७	१२९	२७२
३	९१२८	९१४१	२७३	४१२
४	९१४२	९१५३	४१३	५९०
५	९१५४	९१७३	५९१	७६६
६	९१७४	९१९६	७६७	९७४
७	९१९७	९२१७	९७५	११८८
८	९२१८	९२३६	११८९	१३५६
९	९२३७	९२५३	१३५७	१५५६
१०	९२५४	९२७५	१५५७	१८१४
११	९२७६	९२९८	१८१५	२०३०
१२	९२९९	९३१७	२०३१	२२५४

नेपाल कानून पत्रिका, २०७१ विभिन्न
अङ्कका विषय सूची

विषयगत वर्गीकरण

विषय	पृष्ठ
संवैधानिक कानून	८०
सार्वजनिक सरोकार	८९
मानव अधिकार तथा लैंगिक न्याय	९४
देवानी कानून: सम्पत्ति	९८
देवानी कानून: पारिवारिक	१०८
फौजदारी कानून: सरकारवादी	११३
फौजदारी कानून: दुनिया वादी	१४१
कार्यविधि कानून: देवानी	१४३
कार्यविधि कानून: फौजदारी	१५३
उद्योग, वाणिज्य र कर	१५८
राष्ट्रसेवक कर्मचारी	१६८
विविध	१८०

मुद्दाको पहिलो पक्ष (पुनरावेदक / निवेदक)
को वर्णानुक्रमिक सूची

मुद्दा / विषयहरूको वर्णानुक्रमिक सूची

निर्णयकर्ताको आधारमा निर्णयहरूको सूची

सर्वोच्च अदालत बुलेटिन २०७१ मा
प्रकाशित निर्णयहरूको सूची

वैशाख				
क्र. स.	नि.नं./इजलास / विवरण	पक्ष / विपक्ष	विषयको सारसंक्षेप	पृष्ठ
1.	९०९९ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	मदनबहादुर खड्कासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> प्रहरी ऐन, २०१२ मा अवकाशलगायतका विषयमा स्पष्ट कुनै व्यवस्था गरिएको देखिँदैन । नियमावलीमार्फत गरिएका व्यवस्थालाई पटकपटक संशोधन वा संशोधन प्रयास अनि मुद्दा मामिलाले पनि चित्त बुझाउन सकेको नदेखिँदा यस्तो स्थितिको अन्त्यका लागि प्रहरी सेवाको सारभूत विषयअन्तर्गत पर्ने नियुक्ति योग्यता, निवृत्तिभरण, अवकाशसम्बन्धी व्यवस्था आदि कुराहरू नियमावलीको व्यवस्थाअन्तर्गत नराखी ऐनकै व्यवस्थाअन्तर्गत राखिएमा कानूनमा स्पष्टता र निश्चितता रहने भई कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता रहन सक्ने अपेक्षा गर्न सकिने हुँदा प्रहरी ऐनमा नै विधायिकी हिसाबले पुनरालोकन गरी उपर्युक्त सबै कुराहरूको सम्बोधन गर्ने व्यवस्था गर्न जरूरी हुने । 	९
2.	९१०० विशेष उत्प्रेषण	भरतमणि जङ्गम विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिहरूले पुन्याइएको योगदानको कदर गर्दै सेवा निवृत्त भएपश्चात् सम्मानस्वरूप केही सुविधा प्रदान गर्ने र त्यस्ता व्यक्तिको सुरक्षासम्बन्धी प्रबन्ध गर्ने जस्ता कार्यहरू राज्यको दायित्वभित्र पर्ने । 	१६
3.	९१०१ संयुक्त परमादेश	अरूणकुमार चौधरीसमेत विरुद्ध रिंकु झा	<ul style="list-style-type: none"> शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १०० (१) मा “शिक्षकले आफ्नो पदमा बहाल गरेको मितिदेखि नेपाल सरकारले तोकिए बमोजिमको तलब भत्ता पाउने छ” भन्ने तथा सोही नियमावलीको नियम १०१(१) मा “शिक्षकले प्रत्येक महिना भुक्तान गरेपछि तलब भत्ता पाउने भए सोसमेत पाउनेछ” 	३२

			भन्ने कानूनी व्यवस्था अनुसार निवेदिकालाई शिक्षक पदमा नियुक्ति पाएको मितिबाट निज सो पदमा बहाल रहेसम्म कानूनबमोजिम तलब भत्ता उपलब्ध गराउनुपर्ने कानूनी दायित्व सम्बन्धित निकायको हुने।	
4.	११०२ संयुक्त परमादेश	नुवाकोट जिल्ला अदालत विरुद्ध हितबहादुर प्याकुरेल	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिको सम्पत्ति रोक्का राखिनुको पछाडि केही निश्चित कारण, आधार, उद्देश्य र औचित्य रहेको हुन्छ भन्ने कुरामा विवाद छैन। कुनै आधार, कारण, उद्देश्य र औचित्य नरही कुनै व्यक्तिको सम्पत्ति रोक्का राख्नु भनेको व्यक्तिलाई सम्पत्तिसम्बन्धी हकको प्रचलन गर्नबाट विमुख गराउनु हुने। 	३५
5.	११०३ संयुक्त नेपाली नागरिकताबाट हटाउने	शेष नैमुद्दिन विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> तत्कालीन नेपाल नागरिकता ऐन, २०२० को दफा (३क) मा “झुट्टो विवरण वा बयान दिई जन्म वा वंशजको नाताले नेपाली नागरिक हो भनी झुक्याई कसैले नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको कुरा थाहा हुन आएमा श्री ५ को सरकारले त्यस्तो प्रमाणपत्र रद्द गरी निजलाई नेपाली नागरिकताबाट हटाउन आदेश दिन सक्नेछ” भन्ने उल्लेख भएको व्यवस्थाले कसैले प्राप्त गरिसकेको नेपाली नागरिकताबाट हटाउन आदेश गर्ने अधिकार तत्कालीन श्री ५ को सरकारमा निहित रहेको भए पनि सो हटाउन सक्ने कार्यको अख्तियारी प्रयोग गर्ने अख्तियारवाला श्री ५ को सरकारले फरेबद्वारा वा झुट्टा बयान वा विवरण दिई नागरिकता प्राप्त गरेको हो भन्ने कसुरजन्य तथ्यको पुष्टि गर्नुपर्ने। 	४२

6.	१९०४ संयुक्त उत्प्रेषण	सहयोगी उच्च माध्यमिक विद्यालय विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> भोगाधिकारमात्र पाएको अवस्थामा भोगाधिकार पाउनेले जग्गाधनीको स्थान ग्रहण गर्न नसक्ने हुँदा जग्गाधनीले अधि दिएको भोगाधिकार संशोधन गर्न, परिवर्तन गर्न वा हस्तान्तरण गर्न नपाउने भन्न नमिल्ने। 	५०
7.	१९०५ संयुक्त अपहेलना	यज्ञदेव भट्ट विरुद्ध डा.सुधा शर्मा	<ul style="list-style-type: none"> कुनै पदाधिकारीले राजीनामा दिएको मात्र कारणले निजले पदासीन रहेको अवस्थामा गरिएको अपराधजन्य कार्यबाट उन्मुक्ति पाउन सक्ने अवस्था हुँदैन। अदालतको आदेश वा फैसलाको कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा आफ्नो कार्यकाल अवधिभर सो आदेशको पालना नगरेकोमा अपहेलनाजन्य कार्य नै हुने। 	५६
8.	१९०६ संयुक्त रैकर लगत कट्टाको निर्णय बदर	सुशीला श्रेष्ठसमेत विरुद्ध गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> गुठी वा रैकर जग्गाको यकिन नै नगरी जग्गाको लगत नभिडेको अवस्थामा अनुमानको भरमा १५ वर्षभन्दा अधिदेखि तहतह हक हस्तान्तरण भई आएको एकाको नाममा दर्ता भइसकेको जग्गालाई बिनाआधार बिनाप्रमाण लगत भिडेको भनी रैकर जग्गालाई गुठी कायम गर्ने अधिकार गुठी संस्थान ऐन, २०३३ को दफा ३९ ले गुठी संस्थानलाई दिएको नदेखिने। 	६३
9.	१९०७ संयुक्त जबरजस्ती करणी	महेश पटेल कुर्मी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> वादीबाट अनुसन्धान तहकिकातको क्रममा तयार भएको लिखतमा उल्लेख भएको कुरा सो कुरा व्यक्त गर्ने व्यक्तिहरू, जाहेरवाला, पीडित, पीडितको शारीरिक परीक्षण गर्ने मेडिकल अधिकृत, वस्तुस्थिति मुचुल्कासमेतका व्यक्तिहरू अदालतमा साक्षी सरह उपस्थित भई बकपत्र गर्न नआएको र साक्षी सरह बकपत्र गरेको नदेखिएकोले अनुसन्धान तहकिकातका क्रममा घटनाका सम्बन्धमा निजहरूले व्यक्त गरेको कुरा प्रमाण ऐन, २०३९ को दफा 	७०

			१८, २५ एवं २३(७) बमोजिम अकाट्य, निश्चयात्मक र विश्वसनीय प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न नमिल्ने।	
10.	९१०८ संयुक्त उत्प्रेषण	नरेन्द्र झासमेत विरुद्ध जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रौतहटसमेत	<ul style="list-style-type: none"> गाउँ विकास समिति कानूनबमोजिम स्थापित स्वायत्त निकाय भएको र यसले कानूनबमोजिम व्यक्तिसरह सम्पत्ति आर्जन गर्ने र भोग गर्ने अधिकार राख्ने भए पनि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा ६८(ख) ले प्रष्ट रोक लगाएको विषयमा समेत ठेक्का सदर गर्ने गरेको कार्य कानूनसम्मत हुन नसक्ने। 	७८
11.	९१०९ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	सरिता पौडेल विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> चरम गरिबी, असहाय अवस्था, सहयोग र समर्थनको अभावले मनोवैज्ञानिक दुर्बलताले विवेकहीन कार्य गरेको देखिन आउँदछ। बराबर बिरामी भइरहने र त्यसको भार थेग्न नसक्ने अवस्थाले विचलित भएर एउटा महिलाले आफ्नो प्रियजनकै उपर साङ्घातिक बल प्रयोग गर्नुपर्ने परिस्थिति मानवता र समाजका लागि पनि चेतावनी दिने खालको कुरा छ। यस्तो कार्य र परिस्थिति अवाञ्छित र विडम्बनापूर्ण त छ तर त्यस्तो स्थितिबाट उम्कन सक्ने राहतजन्य व्यवस्थाहरूको अभावमा त्यस्तो जघन्य र संवेदनशून्य अवस्था आइरहला भन्न पनि सकिँदैन। समाज र राज्यले यस्ता कुराको कारक तत्वहरूको अध्ययन र पहिचान गरी मानवीय सुरक्षाका किल्लाहरू मजबुत पार्ने प्रयास गर्नुपर्ने। 	८४

12.	९११० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	शेरबहादुर महर्जनसमेत विरुद्ध नेपाल बैङ्क लिमिटेड प्रधान कार्यालय, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ स्पष्ट जवाफ दिन रोक्का राख्ने निकायले नसकेको अवस्थामा कानूनअनुरूप नै रोक्का रहेको होला भनी अनुमान गर्नु पनि उचित हुँदैन । मालपोत कार्यालयले जुन निकायले रोक्का राखेको हो भनी खुलाएको छ सो निकायले विवरणसहितको रोक्का राख्नुपर्नाको कारण आफ्नो अभिलेखबाट नदेखिएको भनी खुलाइरहेको अवस्थामा समेत बिनाकारण लामो समयसम्म व्यक्तिको सम्पत्ति रोक्का राख्न नहुने । 	८९
13.	९१११ संयुक्त नकबजनी चोरी	नेपाल सरकार विरुद्ध शम्भे नेपाली	<ul style="list-style-type: none"> ■ इलाकाको अड्डाबाट हेर्न पर्ने भनी मुद्दा नै किटान गरी तोकेका मुद्दाहरूमा कानूनको मनसायविपरीत काठमाडौंको इलाकामा घटेको वारदातलाई जाहेरी दिँदा सो तथ्य नै लुकाई स्याङ्जा जिल्लाको इलाकामा घटेको बनाई जानी जानी अन्यत्र अड्डामा मुद्दा दर्ता गर्न पीडित पक्षको भूमिकासमेत मुद्दा उठानको क्रममा स्वाभाविक नदेखिएकोले अड्डाको गल्तीले अर्को इलाकामा मुद्दा दर्ता भएको भन्न पनि नमिल्ने । 	९४
14.	९११२ संयुक्त अंश	वाहिव अलि गद्दी विरुद्ध अहमद अलि गद्दी	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंश लाग्ने नलाग्ने र अंश मुद्दामा के कुन सम्पत्तिमा अंश लाग्ने नलाग्ने सोको निराकरण तथ्य एवं प्रमाणको आधारमा निराकरण हुनुपर्ने र अर्कोतर्फ एउटै दाताले एउटै मितिमा एकै किताबाट किताकाट गरी समान हैसियतका दुई व्यक्तिलाई एकै व्यहोराले दिएको हालैको बकसपत्रमध्ये एउटालाई बन्डा नलाग्ने ठहर गर्नु र अर्कोलाई बन्डा लाग्ने ठहर गर्नु समन्याय र मुलुकी ऐन, अंशबन्डाको १८ नं. को कानूनी व्यवस्थासमेतको विपरीत हुने । 	१००

15.	९११३ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	हिरादेवी सापकोटासमेत विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नवलपरासीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कुनै जग्गा वा घर सम्बन्धमा आफ्नो हकभित्रको हो भनी नालिस उजुर गर्नेले आफ्नो हकदैया रहेको कुरा प्रमाणबाट स्थापित गर्न सक्नुपर्दछ वा आफ्नो हक अतिक्रमण हुन थाल्यो र अन्य अतिरिक्त उपचारको कानूनी बाटो नभएको वा भएपनि अपर्याप्त र प्रभावकारी नभएको भनी कानूनी वा संवैधानिक हकको प्रचलनको निमित्त नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) अनुरूप सर्वोच्च अदालतको असाधारण अधिकारक्षेत्रभित्र माग गर्दै प्रवेश गर्न सकिन्छ । त्यसरी प्रवेश गर्ने निवेदकले आफ्नो हक भएको कुरा सर्वप्रथम स्थापित गर्न सक्नुपर्ने हुन्छ । जग्गा वा घरमा कसैको हक हुन दर्ता, तिरो र भोग यी तीन किसिमका प्रमाणहरू हेरिने । 	१०७
16.	९११४ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	हेमबहादुर कार्कीसमेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गाल, काठमाडौं	<ul style="list-style-type: none"> स्वेस्ता राख्ने काम सरकारी निकाय मालपोत कार्यालयको हो । त्यो नराखिदिएको कारणबाट जनताले पीडित हुनुपर्ने होइन । मालपोत कार्यालयले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई व्यक्तिको नाममा स्वेस्ता छैन भनेको कुरालाई मात्रै आधार लिई विवादित जग्गा भोग गरिरहेका व्यक्तिहरूलाई बुझ्दै नबुझी प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तविपरीत हुनेगरी एकतर्फीरूपमा व्यक्तिको नाममा दर्ता रहेको जग्गालाई सरकारको नाममा कायम गर्ने गरी भएको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको निर्णय त्रुटिपूर्ण हुने । 	११३

17.	९११५ संयुक्त उत्प्रेषण	भक्तप्रसाद अधिकारीसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> चिया बगानमा कार्यरत मजदुरहरूले पारिश्रमिक वृद्धिलगायतका विभिन्न माग राखी सो मागलाई सम्बोधन गर्न नेपाल सरकारका प्रतिनिधि, निवेदक व्यवस्थापक तथा मजदुरसमेत भई पटकपटक छलफल भएको तथ्यलाई निवेदकले निवेदनमा नै स्वीकार गरेको, पटकपटकको छलफलबाट पनि श्रम ऐन, २०४८ को दफा २१(२) बमोजिम पारिश्रमिक निर्धारण समिति गठन हुन नसकेको अवस्थामा सोही ऐनको दफा २१(५) बमोजिम पारिश्रमिक निर्धारण गर्न श्रम विभागको माहानिर्देशकको संयोजकत्वमा कार्यदलसमेत गठन गरी सोही कार्यदलको सिफारिसको आधारमा चिया बगानमा कार्यरत मजदुर कर्मचारीहरूको न्यूनतम पारिश्रमिकको निर्धारण नेपाल सरकारले गर्न नसक्ने भनी भन्न नमिल्ने। 	११९
जेठ				
18.	९११६ पूर्ण उत्प्रेषण परमादेश	श्यामसिंह पाण्डेसमेत विरुद्ध ज्योति पाण्डेसमेत	<ul style="list-style-type: none"> परीक्षा योग्यता परीक्षणको एक मात्र माध्यम हो। त्यसमा मूल्याङ्कनको आधार केवल योग्यता हुनुपर्दछ। अन्यान्य आधारले योग्यता परीक्षणलाई धुमिल तुल्याउँछन् र यसलाई प्रोत्साहित गरिन्छ भने कानूनको शासनको दृष्टिमा योभन्दा ठूलो दुर्भाग्य अरु कुनै हुन सक्दैन। परीक्षा सदैव निष्पक्ष र स्वतन्त्र हुनुपर्छ, अनिमात्र परीक्षाको विश्वसनीयता कायम हुन्छ। परीक्षा भन्नेबित्तिकै स्वच्छ, निष्पक्ष र सहीरूपले परीक्षार्थीको योग्यता र क्षमता परीक्षण गर्नु हो। यी तत्त्वहरूको अभावमा परीक्षा शब्द नै कलुषित बन्न पुग्छ। परीक्षा शब्दले नै निष्पक्षता, आस्था, विश्वास र श्रद्धाभावको प्रवाह गरेको हुन्छ। परीक्षामा 	१२९

			परीक्षार्थीहरूबाट मर्यादाविपरीतको कार्य हुनुको साथै परीक्षकबाट समेत उत्तरपुस्तिका परीक्षण एवम् संपरीक्षणको क्रममा अनियमितता भएको देखिएको अवस्थामा सोही परीक्षाफल कायम हुनु न्यायको न्यूनतम मर्यादा पालना नगर्नु हो ।	
19.	९११७ पूर्ण उत्प्रेषण	विजयकुमार झासमेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गाल, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ एउटा विशिष्ट सेवा प्रदान गर्ने स्वायत्त एवम् संगठित संस्थाले आफ्नो आवश्यकताको पहिचान आफैँ गर्न पाउनुपर्दछ । संस्थाको सांगठनिक स्वरूप, कार्य प्रकृति, जिम्मेवारीसमेतका आधारमा जनशक्तिको आकार र त्यस्ता जनशक्तिको लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक योग्यता, तालिम, अनुभवसमेतका विषयमा निर्णय गर्ने अधिकारबाट कुनै पनि संस्थालाई वञ्चित गरिन नहुने । ■ संवैधानिक निकायले आफ्नो संविधानप्रदत्त काम, कर्तव्य र अधिकारको ख्याल नगरी अन्य निकायको क्षेत्राधिकारभित्रका विषयमा प्रवेश गर्ने हो भने संविधानवाद र कानूनको शासनका स्थापित मान्यताहरू खलबलिन पुग्ने र स्वेच्छाचारिताले प्रश्रय पाउने । 	१४३
20.	९११८ पूर्ण उत्प्रेषण	रामकुमार महतो विरुद्ध नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ सबै प्रक्रिया पूरा भई सफल उम्मेदवारलाई नियुक्तपत्र दिई निजलाई काममा लगाई सकेपछि मात्र रिट निवेदन दायर गरी निवेदकले आफ्नो जिकिरलाई कानूनीरूपमा भन्दा पनि आफूमात्र योग्य र उपयुक्त रहेको भनी आत्मपरक ढङ्गले पुष्टि गर्न खोजेको प्रतीत हुने । ■ कुनै पनि कानूनी व्यवस्थाको लाभ आफूले मात्र पाउनुपर्दछ भनी कसैले पनि मान्यता राख्नु हुँदैन । न त कानूनी व्यवस्थाको व्याख्या आफ्नो अनुकूलमात्र हुनुपर्दछ भन्ने अपेक्षा नै गर्न हुन्छ । कुनै कानूनको 	१५७

			संवैधानिकताको प्रश्न उठी बढेर नहुँदासम्म त्यस्तो कानूनअनुरूप भएका कार्यहरू स्वतः वैध मानिने ।	
21.	१११९ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	इकवाल हक विरुद्ध राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ जुन मुद्दामा फैसला भई दण्ड जरिवाना लागेको हो सोही मुद्दाको रोहमा थुनामा रहिरहेको भए वा पुनरावेदन गर्ने प्रयोजनको लागि दण्ड जरिवाना धरौट राख्न नसकी सशरीर अदालतसमक्ष समर्पण गरेको भए त्यस्तो अवस्थामा दण्ड जरिवाना तोक्ने फैसलाउपर पुनरावेदन गर्न धरौटी राख्ने प्रयोजन हुनै नसक्ने । ■ कुनै रकममा नदिएको दण्ड जरिवाना असुलीको लागि सो तिर्न नसक्ने भएमा हालसम्म प्रचलित कानूनबमोजिम कैदमा रूपान्तरण गरी असुल गर्ने व्यवस्था भएकोले थुनामा नै रहेको अवस्थामा पनि पुनरावेदनको लागि धरौट अनिवार्य गर्नु विवेकसङ्गत, न्यायसङ्गत एवम् कानूनसङ्गत हुन नसक्ने । 	१६४
22.	११२० विशेष उत्प्रेषण परमादेश	संजीव केशवासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ पेसा व्यवसायको स्वतन्त्रतालाई वाञ्छित हदसम्म मान्यता दिनपर्ने भएपनि त्यस्तो उद्योगको उत्पादनशील गतिविधि, बजार व्यवस्थापन, उपभोक्ता हित र सार्वजनिक स्वास्थ्य आदि कुरालाई विचार गरेर त्यस्तो व्यवसायलाई नियन्त्रण गर्न राज्यले कानून निर्माण गरी आवश्यक नियन्त्रण गर्न र विवेकसङ्गत बनाउन सक्ने । ■ सुर्तीजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन, २०६८ मा उल्लिखित अधिकांश कानूनी व्यवस्था सार्वजनिक स्वास्थ्यको पक्षमा गरिएको देखिएको र त्यसको कार्यान्वयनबाट उद्योगहरू वा उत्पादकहरूमा केही प्राविधिक, प्रक्रियात्मक र जनस्वास्थ्यका सरोकारजन्य 	१७३

			मापदण्डहरूले गर्दा कतिपय प्रतिकूल व्यावहारिक कठिनाइ आउने कुराको निवेदकले जिकिर लिए पनि न्यायिक पुनरावलोकनमार्फत असंवैधानिकताको प्रश्न बाहेक अन्य औचित्यको प्रश्नमा प्रवेश गरी हेर्न मिल्नेसमेत नदेखिने।	
23.	९१२१ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले सम्पत्ति विवरण पेस गरेको नदेखिएमा राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रले त्यस्तो व्यक्तिउपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ५० को उपदफा (३) बमोजिम कारवाही गर्नको लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमक्ष लेखी पठाउन सक्ने गरी राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र (कार्य सञ्चालन) नियमावलीको नियम १०(२) मा व्यवस्था भएबाट नियमावलीका उपर्युक्त प्रावधानले राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रको अधिकारमाथि कुनै बन्देज लगाएको नदेखिँदा कानून बाझिएको भनी गरिएका त्यस्ता अपरिपक्व दाबीका आधारमा अदालतले आफ्नो खास दृष्टिकोण बनाई अति सूक्ष्मसंवेदी भई हस्तक्षेप गरी कानून बदर गर्नु संविधानसम्मत नहुने। 	२०४
24.	९१२२ पूर्ण अंशचलन	दानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध कृष्णबहादुर श्रेष्ठ	<ul style="list-style-type: none"> लिखत बदर मुद्दाहरूसमेत अन्तिम भएर बसेको अवस्थामा हाल आएर यस अदालतले अन्य अंशियारमा बन्डा लाग्ने भनी अन्यथा व्याख्या र अर्थ गर्न मिल्ने अवस्था देखिँदैन । अंश जस्तो कुरामा व्यक्तिको नैसर्गिक अधिकार हुने। 	२१०
25.	९१२३ संयुक्त किर्ते	राधादेवी सुनुवार विरुद्ध भगवती पुडासैनीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> अधिकृत वारेसनामा सरकारी कार्यालयमा सुरक्षित रहने लिखत होइन । यस्तो लिखत भनेको व्यक्तिको साथमा रहने लिखत हो । व्यक्तिले आफ्नो विशेष प्रयोजनअन्तर्गत कुनै मुद्दा मामिलाको सन्दर्भमा र अचल 	२१८

			<p>सम्पत्तिको आफ्नो स्वामित्व हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा आफ्नो सट्टामा अरु कसैलाई प्रतिनिधिको रूपमा नियुक्त गरिने लिखत नै अधिकृत वारेसनामाको लिखत हो । यो लिखतको स्वरूप र प्रकृतिको आधारमा पनि व्यक्तिको साथमा रहने लिखत हो । तर, व्यक्तिको साथमा रहने भए पनि यस्तो लिखतमा सरकारी छाप र दस्तखत भई अख्तियारप्राप्त अधिकारीद्वारा प्रमाणितसमेत गरिने हुँदा अधिकृत वारेसनामाको लिखत सरकारी लिखत नै हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अधिकृत वारेसनामा किले गरेको भन्ने विषय प्रथमदृष्टिमा नै सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐनको अनुसूची १ भित्र पर्ने भएकाले नेपाल सरकार वादी भई मुद्दा चल्नुपर्ने भन्ने कुरामा विवाद नहुने । 	
26.	९१२४ संयुक्त बहुविवाह	नेपाल सरकार विरुद्ध योगिता भन्ने योगमाया चिमरिया बस्नेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ अनजानवस सौता भई पीडित हुन पुगेको अवस्थामा सबुद प्रमाणको अभावमा कसुरदार कायम गरी सजाय गर्नुबाट झन् पीडा थपिने कार्य हुन जान्छ । तसर्थ, अनजानमा सौता हुन जाने महिलालाई उसको हुने पतिको पहिले नै विवाह भई अर्को श्रीमती भएको भन्ने तथ्यको जानकारी उसलाई थियो भन्ने स्पष्ट प्रमाणको अभावमा कसुरदार ठहर गरी सजाय गर्न नमिल्ने । 	२३४
27.	९१२५ संयुक्त कुटपिट अङ्गभङ्ग	नेपाल सरकार विरुद्ध सुरेन्द्रकुमार कविरथसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ वारदातका समयमा परेको चोटको असरले गर्दा त्यो अङ्गले तत्कालीन अवस्थामा पहिलाको जस्तो काम गर्न नसक्नु एउटा पाटो हो भने उपचारपश्चात् त्यो अङ्गले पहिलाको जस्तै काम गर्न सक्नु अर्को पाटो हो । कुनै अङ्ग कुटपिटबाट भाँचिएको वा फुक्लेकोमा उपचारपश्चात् पनि कुनै सुधार नभई त्यो अङ्ग निष्क्रिय भई कुनै काम गर्न 	२४२

			<p>नसक्ने भएमा मात्र बेकम्मा भएको मान्न सकिन्छ । तर उपचारपश्चात् पहिलाको जस्तै त्यो अङ्गले काम गर्न सक्षम हुन्छ र काम गरिरहेको छ भने त्यस्तो अवस्थामा बेकम्माको अर्थ गर्न नमिल्ने ।</p>	
28.	<p>९१२६</p> <p>संयुक्त</p> <p>लागु औषध खैरो हेरोइन</p>	<p>विमला कर्माचार्य</p> <p>विरुद्ध</p> <p>नेपाल सरकार</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ हेरोइन अफिमबाट बन्ने कडा र घातक लागु औषध भएको र लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३(क) को खण्ड (६क) ले अफिम तथा कोकाको सारतत्व, मिश्रण वा लवणसमेत मिलाई तयार गरिने कुनै पदार्थलाई लागु औषधको परिभाषाभित्र समेटेको देखिँदा हेरोइन लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३(क) ले परिभाषित गरेको लागु औषधभित्र पर्ने भन्ने स्पष्ट हुन आउने । ■ लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३(क) को खण्ड (६क) मा भएको व्यवस्थालाई निस्तेज पार्ने गरी नेपाल सरकारले प्रकाशित गरेको सूचनामा "हेरोइन" परेको भनी दफा २३क मा भएको व्यवस्था अनुसार औषधि ऐन, २०३५ बमोजिम कारवाही र सजाय गर्न नमिल्ने । 	२४८
29.	<p>९१२७</p> <p>संयुक्त</p> <p>अंश बन्डा लगाई अंश छुट्याई शेषपछिको बकसपत्र बमोजिम गरी पाउँ</p>	<p>रमेश पुरी</p> <p>विरुद्ध</p> <p>श्रीमती गीता पुरी</p> <p>सिलवालसमेत</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ गुठी चलाउने हक र शेष जगेडा खान पाउने हकलाई समान अर्थमा हेर्न मिल्दैन । त्यसमा पनि एकाले गरेको कसुरको सजाय अर्काले पाउने स्थिति हुँदैन । वादीहरूका पिताले महन्त्याइँ पाउँ भन्ने दाबी गरेकोमा सो वादी दाबी नपुग्नुबाट वादीहरूका पिताको गुठीमा रहेको हकलाई प्रतिकूल असर पर्न नसक्ने । ■ बकसपत्रबाट आफ्नो हक शेषपछि खानु भनी दाताले सम्पत्ति किटानी नगरी सम्पूर्ण सम्पत्ति लेखिदिएको अवस्थामा निजको जे जस्तो साम्पत्तिक हक छ ती सबै बकस पाउने व्यक्तिमा सर्ने । 	२६०

असार				
30.	९१२८ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय शीतल निवास, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रपति कार्यालयबाट पेस भएको लिखित जवाफमा राष्ट्रपतिबाट नै संविधानसभाको पहिलो बैठक आह्वान हुनुपर्ने जिकिर नलिई नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६९ को उपधारा (१) बमोजिम बैठक आह्वान गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पत्र पठाइएको भनी उल्लेख भएको र मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्षबाट संविधानसभाको पहिलो बैठकको आह्वान भइसकेको अवस्थामा निवेदकले प्रस्तुत रिट निवेदनमा उल्लेख गरेजस्तो संविधानसभाको पहिलो बैठक राष्ट्रपति वा मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्ष कसले आह्वान गर्ने भन्ने विवाद रहेको नदेखिने। 	२७३
31.	९१२९ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	राजीव बास्तोला विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> जुन प्रतिष्ठानमा ट्रेड युनियन दर्ता गराउन खोजिएको हो सो प्रतिष्ठानमा रहेको जम्मा कर्मचारी संख्याको २५ प्रतिशत सदस्य संख्या पुऱ्याएमा प्रतिष्ठानस्तरको युनियन दर्ता गर्न सकिने गरी ट्रेड युनियन ऐन, २०४९ को दफा ३ को उपदफा ४ तथा दफा ७ को खण्ड (ख) ले स्पष्ट व्यवस्था गरिसकेपछि संघ संगठन दर्ता गर्न र सञ्चालन गर्न पाउने अधिकार कुण्ठित गरेको भन्न नमिल्ने। 	२८१
32.	९१३० विशेष उत्प्रेषण परमादेश	हिमेशकृष्ण खरेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> अदालती बन्दोवस्तको २०८ नं. अनुसार पुनरावेदन नलाग्ने व्यवस्था स्वेच्छाले प्रतिवाद नगर्ने पक्षहरूको सम्बन्धमा भएको र त्यसबाट मुद्दामा बुझ्नुपर्ने प्रमाण बुझ्नुपर्ने भन्ने नभई सम्बन्धित प्रमाणहरूको मूल्याङ्कनबाट न्याय निरूपण गर्नुपर्ने कुरामा एवम् स्वच्छ सुनुवाइ हुनुपर्ने कुरामा समेत बाधा पुगेको नदेखिनाले कार्यविधिगत 	२८९

			कानूनलाई व्यवस्थित गर्न भएको उक्त व्यवस्थालाई बदर गर्न पर्ने भनी परेको निवेदन दाबी अनुसार उत्प्रेषण आदेशसहितको रिट जारी गरिरहन नपर्ने ।	
33.	१९३१ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	शिवचन्द्र पौडेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण व्यवसायीले आफ्नो निर्माण व्यवसायको इजाजत नवीकरण गराउने प्रयोजनका लागि निर्माण व्यवसायीहरूको पेसागत संगठनको रूपमा रहेको नेपाल निर्माण व्यवसायी महासंघको सदस्यता लिनु अनिवार्य हुने गरी सर्त तोक्ने कार्यले संविधानप्रदत्त नागरिकको पेसा एवम् रोजगारीको हकलाई सङ्कुचन गराउने हुँदा त्यस्तो सर्त अनुचित किसिमको सर्त हो भन्ने कुरा स्पष्ट हुने । 	२९६
34.	१९३२ विशेष परमादेश	ज्योति बानियासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> मानिसले जानेर वा नजानेर धूम्रपानको कुलतमा फस्ने भएकोले धूम्रपानविरुद्ध सचेतना अभिवृद्धि गर्नु, धूम्रपानको प्रवर्द्धन हुने गरी सार्वजनिक प्रचार प्रसार गर्नु, सुर्तीजन्य पदार्थको बट्टा, र्यापर्स, प्याकेट तथा पार्सलको प्याकेजिङ र लेबुलको बाहिरी भागमा सुर्तीजन्य पदार्थ स्वास्थ्यको लागि हानिकारक छ भन्ने ब्यहोराको चेतावनीमूलक सन्देश एवम् सुर्तीजन्य पदार्थको सेवनको असरबाट हुने घातक रङ्गिन चित्र अनिवार्यरूपमा सुर्तीजन्य पदार्थ उत्पादन गर्ने कम्पनीलाई राख्न लगाउनु र सार्वजनिक स्थलहरूमा यसको उपयोगलाई प्रतिबन्धित गर्नुपर्ने राज्यको दायित्व हुने । 	३०५

35.	९१३३ संयुक्त परमादेश निषेधाज्ञा	रतनकुमार खेतानसमेत विरुद्ध राष्ट्रिय वाणिज्य बैंङ्क, केन्द्रीय कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> एकाघर सगोलका मुख्य व्यक्तिले आफ्नो घर व्यवहार सञ्चालनको लागि लिएको ऋणमा सगोलका अन्य अंशियारको समेत दायित्व हुने भएपनि आफ्नै घर व्यवहार बाहेक अन्य व्यक्ति वा अर्को व्यक्तिको संस्था वा कम्पनीको कारोबारको लागि परिवारको कुनै सदस्यले व्यक्तिगतरूपमा गरिदिएको जमानतमा त्यस्तो जमानत गरिदिने व्यक्तिको परिवारका सदस्यसमेतमा जमानतको दायित्व वहन गराउन नमिल्ने। 	३२२
36.	९१३४ संयुक्त कुटपिटबाट गर्भपतन	नेपाल सरकार विरुद्ध कलावती चौधरीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> जाहेरवाला र स्वयम् पीडितले वारदातका विषयमा नै विरोधाभाष कुरा उल्लेख गर्नु र पीडितको शारीरिक परीक्षणसमेतबाट कुटपिट गरेको कुनै चिन्ह नपाइनुबाट वारदात नै स्थापित हुन सक्ने अवस्था छैन। वारदात स्थापित हुने त्यस्तो विश्वासप्रद प्रमाणसमेत वादीपक्षबाट गुजार्न सकेको पाइँदैन। वारदात नै स्थापित हुन नआएको अवस्थामा जाहेरवाला तथा पीडित भनिएकी मीनाकुमारीले शङ्कास्पद किसिमले व्यक्त गरेका कुरालाई अदालतले प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न नमिल्ने। 	३३०
37.	९१३५ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	शोभालक्ष्मी थान्जुसमेत विरुद्ध पशुपतिप्रसाद बस्यालसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कुनै कार्यका लागि सम्बन्धित पक्षलाई तोकिएको दिनमा सम्बन्धित पक्ष सम्बन्धित ठाउँमा उपस्थित हुँदैन वा उपस्थित भएर पनि मुचुल्कामा सहीछाप गर्न इन्कार गरेको कारणले मात्र प्रक्रियागत त्रुटि नदेखिएको अवस्थामा त्यस्तो कार्य गैर नहुने। 	३३६
38.	९१३६ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध शेरबहादुर बस्नेतसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कसुर गर्दाको परिस्थितिको मात्र आधारमा कसुरलाई क्षम्य वा कम गम्भीर बनाउने कोशिस गर्ने हो भने अपराधिकताले बढावा पाउने वा अपराध बोध नहुने तथा सजायको प्रभाव नपर्ने भई कसुरको पुनरावृत्तिको पनि सम्भावना हुन्छ। कसुरको मात्रा र 	३४४

			कसुरदारउपर तोकिएको सजायको असरको वाञ्छनीयताबीचको सामञ्जस्यतालाई विवेकसङ्गतरूपमा विचार गरेरमात्रै अ.बं.१८८ नं. को प्रयोग गर्नुपर्ने।	
39.	९१३७ संयुक्त सवारी ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध गितबहादुर पुन	<ul style="list-style-type: none"> सवारी चलाएको बेलामा भएको चालकको अवस्था, ट्रकको यान्त्रिक अवस्था, घटनास्थल प्रकृति विवरण, सडक दुर्घटना प्रतिवेदन स्केच, प्रतिवादीको बयान, ट्रकका सहयोगीको कागज एवम् दुर्घटना भएको अवस्थामा तत्काल देख्ने मानिसहरूको अदालतमा भएको बकपत्रसमेतका मिसिल संलग्न सम्पूर्ण कागज प्रमाणहरूको रोहमा हेर्दा सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(३) मा वर्णित अवस्थाको सवारी दुर्घटना भई मोटरसाइकल चालकहरूको मृत्यु भएको मिसिल संलग्न कागजातबाट पुष्टि हुने। 	३५५
40.	९१३८ संयुक्त कर्तव्य ज्यान र ज्यानमार्ने उद्योग	सुवास अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> सुरुदेखिको सबै श्रृङ्खलामा प्रतिवादीहरूको सरोकार र संलग्नता भएपछि अन्तिम अवस्थाको भीडसमेतको संलग्नतालाई आधार बनाई प्रतिवादीहरूले आफ्नो असंलग्नता र निर्दोषिताको जिकिर लिन सक्ने अवस्था नरहने। 	३६२
41.	९१३९ संयुक्त हातहतियार खरखजाना बेचबिखन	महेन्द्रविक्रम शाहसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> प्रतिवादीहरूले सरकारी गोलीगड्डा बिक्री गर्ने योजना र तयारीसमेत गरेको देखिए पनि बिक्री गरिसकेको अवस्था नहुँदा ऐनबमोजिमको सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने देखिँदा अ.बं.१८८ नं. बमोजिम प्रतिवादीहरूलाई ५ (पाँच) वर्षमात्र कैद हुने। 	३७६

42.	९१४० संयुक्त भ्रष्टाचार	कृष्णप्रसाद घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रसेवक जस्तो व्यक्तिले नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गर्ने अमर्यादित कार्य नै अपराधजन्य कार्य भएकाले उक्त प्रमाणपत्रबाट फाइदा नलिएकोबाट कसुर नहुने भन्ने पुनरावेदकको जिकिर उचित नदेखिने। 	३८६
43.	९१४१ संयुक्त उत्प्रेषण/प्रतिषेध परमादेश	तोयानाथ ढुङ्गाना विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> न्याय परिषद्लाई संविधान वा प्रचलित कानूनले मापदण्ड निर्माण गरी लागू गर्न सक्ने अख्तियारी नै नदिएको भन्ने देखिन आएबाट कानूनी अख्तियारीबिना नै न्याय परिषद्ले न्यायाधीश नियुक्ति (प्रक्रिया) मापदण्ड, २०६९ बनाई लागू गरेको देखिँदा त्यसरी मापदण्ड बनाई लागू गर्ने न्याय परिषद्को निर्णय एवम् त्यस्तो निर्णयबाट बनाई जारी गरिएको मापदण्डसमेतमा कानूनको अख्तियारी देखिन नआउने। 	३९७
साउन				
44.	९१४२ विशेष उत्प्रेषण प्रतिषेध	कमलप्रसाद खतिवडासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> शिक्षा ऐन, २०५९ को दफा ११च को उपदफा १(क) र उपदफा १(ख) को व्यवस्था लागू हुँदाका अवस्थादेखि सेवारत् अस्थायी शिक्षकहरू र २०५२ तथा २०६१/०६२ सालको विज्ञापनबमोजिम शिक्षक पूर्ति गर्दा शिक्षक पदबाट हटेका व्यक्तिहरूलाई निजहरूले संस्थालाई गरेको सेवा तथा संस्थाको आवश्यकतासमेतलाई विचार गरी माग भएको विज्ञापनमा निजहरूको योग्यताका आधारमा एक पटक उम्मेदवार हुन कुनै मौका नै प्रदान गरिनुहुँदैन भन्ने कुनै तार्किक आधार हुन नसक्ने। 	४१३

45.	९१४३ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	पिताम्बरप्रसाद आचार्यसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कर छुटका आफ्नै सिमा हुन्छन् । त्यो सिमाभन्दा बाहिर गएर न त राजले कर लगाउन सक्दछ न त आय प्राप्त गर्ने व्यक्ति वा संस्थाले इन्कार गर्न नै । कर छुटको प्रमाणपत्र जारी हुँदा करमुक्त हुन नसक्ने विशुद्ध व्यापारिक कारोबार गरी आय आर्जन गरेको छ भने त्यस्तो अवस्थामा सो संस्थाले प्राप्त गरेको आयलाई करको दायरामा ल्याउनु हुँदाहुँदा भन्ने तर्क गर्नु करका मूल्य मान्यता र सिद्धान्तविपरीत हुन जाने । 	४२२
46.	९१४४ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	दिपकबहादुर घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> वारदातको दिन र समयमा आफू घटनास्थलमा उपस्थित नरही अन्यस्थलमा रहेको भनी अन्यत्रस्थल (Alibi) को जिकिर लिने व्यक्तिले घटना भएको समयमा घटनास्थलमा उपस्थित हुन असम्भव छ भनी अकाट्य र विवादरहित प्रमाणबाट प्रमाणित गर्नुपर्ने । 	४४२
47.	९१४५ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	पप्पुदेव भूमिहार यादव विरुद्ध नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कानूनबमोजिम बाहेक वा कानूनको उचित प्रक्रिया पूरा नगरी कसैको पनि वैयक्तिक स्वतन्त्रतामा अड्कुश लगाउन वा अपहरण गर्न पाइँदैन । वैयक्तिक स्वतन्त्रताले कानूनी औचित्यता पुष्टि हुन नसक्ने प्रकृतिका थुना, गिरफ्तारी तथा गैरकानूनीरूपमा शक्तिको प्रयोग गर्नबाट सुरक्षित राख्दछ । कसैले कसैलाई निजको वैयक्तिक स्वतन्त्रता सिमित गरेमा वा त्यस्तो स्वतन्त्रताको प्रयोग गर्नबाट वञ्चित गरेमा वा कुनै पनि व्यक्तिलाई गैरकानूनीरूपमा बद्नियत वा प्रवृत्त भावना लिई निजको वैयक्तिक स्वतन्त्रताको अपहरण गरेमा गैरकानूनी बन्दीको अवस्था सिर्जना हुन जाने । 	४५२

48.	९१४६ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	सन्तोष यादवसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कार्यकारी अधिकारको प्रयोग गरी कुनै आदेश, परिपत्र वा निर्देशिका जारी गर्दा नेपाल सरकारले प्रचलित संविधान, ऐन वा नियमावलीअनुकूल हुने गरी जारी गर्नुपर्ने र ती कानूनी व्यवस्थाप्रतिकूल जारी गरेका त्यस्तो आदेश, परिपत्र वा निर्देशिका कानूनसम्मत नहुने भई बदरभागी हुने कुरामा विवाद हुँदैन । तर उक्त निर्देशिकामा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २१, निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(७) र छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन (संशोधनसहित), २०२१ तथा छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली (तेस्रो संशोधन), २०६० समेत अनुकूल रहेको देखिँदैन । उक्त निर्देशिकामा छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ३क र छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली, २०६० को नियम १०क ले तोकिएबमोजिम समानुपातिक समावेशी हुने गरी कुनै आरक्षण गराएको देखिँदैन । तसर्थ उक्त निर्देशिका छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ३क र छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली, २०६० को नियम १०क (१) र (२) को व्यवस्था र कानूनअनुकूल रहेको नदेखिने । 	४५८
49.	९१४७ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	दीपक विक्रम मिश्र विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> सरकारी स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको प्रयोग गरी त्यस्तो सम्पत्तिबाट शुल्कसमेत उठाउन पाउने गरी व्यवस्थापन गर्ने विषयमा कुनै किसिमको करार गर्ने अधिकार काठमाडौं महानगरपालिकालाई रहेको नदेखिने । 	४६८

50.	९१४८ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध परमेश्वर यादवसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले प्लास्टिकको डोरीले घाँटीमा बेरी सास अवरुद्ध हुने गरी घाँटी कस्छ भने त्यो मार्नलाई नै प्रयोग गरिने कार्य हो र मार्नलाई गरिएका कार्य रिस झोकमा गरिएका कार्य होइनन् र मर्छ भन्ने जानी जानी वा सो नियतले डोरी खोजी मृतकको घाँटी कसी सोही परिणामबाटै मृत्यु भएकोमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं. आकर्षित हुन नसक्ने। 	४९५
51.	९१४९ संयुक्त पदीय अधिकारको दुरुपयोग गरी गैरकानूनीरूपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको	नेपाल सरकार विरुद्ध गणेश अर्यालसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो नाममा जग्गा खरिद भई घर निर्माणको लागि नक्सा पास गरेको भए पनि निर्माण सम्पन्न हुनुअगावै ससिमरूपमा सम्पूर्ण घर जग्गा बिक्री गरी अर्काका नाउँमा गएको र खरिदकर्ताले बिक्रेताकै हो भनी स्वामित्व समर्पण नगरेको अवस्थामा पनि प्रतिवादीले बिक्री गरेपश्चात् पनि निजकै स्वामित्वमा रहेको मान्ने कुनै कानूनी एवम् विवेकसङ्गत आधार रहेन। यस्ता तर्क गर्ने हो भने बिक्री गरेर पनि बिक्री नहुने र बिक्री गरेपश्चात् पनि बिक्रेताले बिक्री भएको सम्पत्तिउपर आफ्नो हकको दाबी गर्न सक्ने अनौठा सम्पत्तिसम्बन्धी कानूनी अवधारणा विकसित हुन जाने। 	५०९
52.	९१५० संयुक्त कर्तव्य ज्यान	भगतलाल टुडु विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ अपराध हुँदाको परिस्थिति, निजको पारिवारिक अवस्था, निज प्रतिवादीका सानासाना बच्चासमेत भएको र पहिलेदेखि नै प्रतिवादीले आफ्नो पत्नीलाई मार्नुपर्नेसम्मको योजना नभएको, नदेखिएको एक्कासी परिस्थितिवश रिस उठी प्रहार गरेको कारणबाट मृत्यु हुन गएको देखिएकोले ऐनबमोजिम सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने हुँदा निज प्रतिवादीलाई १० वर्ष कैद गर्दा न्यायको उद्देश्यसमेत पूरा हुने। 	५५०

53.	१९५१ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	खुसीलाल साह विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कर्तव्य ज्यान जस्तो जघन्य अपराधमा अभियुक्तहरूलाई कानूनको कठघरामा नउभ्याई सीधै राजनीतिक दलको सिफारिसका आधारमा उन्मुक्ति दिँदै जाँदा जघन्य अपराधको शृङ्खला बढ्दै गई नागरिक असुरक्षित हुँदै राज्य व्यवस्था नै सञ्चालन गर्न नसकिने अवस्थामा पुग्न जाने। 	५५८
54.	१९५२ संयुक्त लेनदेन	टीकाबहादुर वली विरुद्ध धनीराम खड्का	<ul style="list-style-type: none"> अत्याधुनिक प्रविधिबाट विशेषज्ञद्वारा परीक्षण भई तथ्य र आधारसहित तमसुक लिफामा खडा भएको भनी दिएको रायलाई अन्य स्वतन्त्र प्रमाणबाट पनि पुष्टि भइरहेको छ। विवादित लिखतलाई नाङ्गो आँखाले हेर्दा पनि लिखतका पंक्तिहरू दुई शब्दबीचको असमान र अस्वाभाविक खाली ठाउँसमेतबाट सो लिखत स्वाभाविकरूपमा तैयार भएको कपाली तमसुक मान्न नसकिने। 	५७०
55.	१९५३ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	पशुपति साह विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> बालिका जीवित रहुञ्जेल जबरजस्ती करणीतर्फ सामान्य औंलासमेत उठाउन नसक्ने तर बालिकाको मृत्यु हुनासाथ जबरजस्ती करणीको वारदात भनी जाहेरी दरखास्त दायर हुनु, जबरजस्ती करणीका प्रतिवादीविरुद्ध जाहेरवाली आमाले सामान्य आक्रोशसम्म पनि व्यक्त नगर्नु र गाउँसमाज नगुहार्नु आफैँमा सन्देहास्पद देखिने। 	५७६
भदौ				
56.	१९५४ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	देवीप्रसाद दाहाल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा २४घ१ को कानूनी व्यवस्था राजपत्र अनङ्कित कर्मचारीको बढुवासम्बन्धी विशेष व्यवस्था भएकोले सो दफा श्रेणीविहीन कर्मचारीको हकमा आकर्षित हुने अवस्था नहुने। 	५९१

57.	९१५५ विशेष उत्प्रेषण	शालिकराम भट्टराईसमेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवास, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> विधायिकी अधिकार प्रयोग गरी निजामती सेवा ऐनमा (तेस्रो संशोधन) अध्यादेशले साबिकको दफा २४घ१ खारेज गरेको व्यवस्था आफूअनुकूल नदेखिएको आधारमा समानताको हकसँग बाझिएको वा असङ्गत भएको भनी सतहीरूपमा दाबी लिनु मात्र पर्याप्त नहुने। 	६०२
58.	९१५६ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	शोभनदेव पन्त विरुद्ध मालपोत कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> एउटा प्रयोजनका लागि रोक्का राखिएको सम्पत्ति सो प्रयोजन समाप्त नभई अर्को प्रयोजनका लागि पुनः रोक्का राख्दा पहिले रोक्का राखिएको प्रयोजन नै निरर्थक वा प्रयोजनहीन हुने गरी दोहोरो रोक्का राख्न नहुने। 	६१७
59.	९१५७ संयुक्त उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ	विराट थापा विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैंक लि. प्रधान कार्यालय, बिजुलीबजार, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> पुनरावेदन अदालतबाट भएको करार ऐन, २०५६ को दफा ८७(१)(२) अन्तर्गतको आदेश अन्तरकालीन आदेश भएको र सोबमोजिम आदेश जारी गर्न अदालतले इन्कार गरेको अवस्थामा सो आदेशउपर पुनरावेदन लाग्ने व्यवस्था करार ऐन, २०५६ मा भएको पाइँदैन। अन्तरकालिन आदेशउपर पुनरावेदन लाग्ने सिद्धान्त र प्रचलन पनि छैन। त्यस्तो अन्तरकालीन आदेशउपर पुनरावेदन सुन्ने अदालतमा मुलुकी ऐन, अ.बं.१७ नं. को निवेदनसम्म दिन पाउनेमा पुनरावेदन अदालतले पुनरावेदन गर्नु भनी सुनाएको आधारमा मात्र पुनरावेदनको अधिकार सिर्जना हुँदैन। पुनरावेदन लाग्ने वा नलाग्ने भन्ने सम्बन्धित कानूनमा नै व्यवस्था हुनुपर्दछ। पुनरावेदन अदालतले पुनरावेदन दिन जानु भनी सुनाए पनि ऐनले नलाग्ने पुनरावेदन लिन र सुन्न पनि मिल्ने हुँदैन। 	६३०

60.	१९५८ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	खोमनाथ दाहाल विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> अपराध गर्नुभन्दा धेरै पहिले अथवा अपराध गरिसकेपछि मानसिक रोग लागेको कारणले कसुरदारले कसुरबाट उन्मुक्ति वा छुट पाउन नसक्ने । 	६३९
61.	१९५९ संयुक्त मोही नामसारी	महारानी देवी बरैनीसमेत विरुद्ध अमरदेव राउत बरै	<ul style="list-style-type: none"> भूमिसम्बन्धी नियमहरू, २०२१ बमोजिम मोहियानी हकको प्रमाणपत्र वितरण गर्न टोली खटाउन सकिने व्यवस्था रहेको र त्यसरी टोली खटाई वितरण गरेको प्रमाणपत्रको एक प्रति अभिलेख सम्बन्धित गाँउ पञ्चायतमा रहने र एक प्रति भूमिसुधार कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्थासमेत उक्त नियमावलीमा रहेको देखिँदा गाँउ पञ्चायतबाट मोहीको प्रमाणपत्र उपलब्ध हुन नसक्ने वा त्यस्तो प्रमाणपत्रको कानूनी अस्तित्व नै नहुने भन्न नमिल्ने । 	६५०
62.	१९६० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	डिल्लीप्रसाद प्रसाई विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> सद्भाभर्ना वा क्षतिपूर्तिबापत दिने भनेको जग्गा काल्पनिक नभई वास्तविक हुनुपर्ने र त्यस्तो जग्गा सम्बन्धित व्यक्तिको भोग वा नियन्त्रणमा आएको अवस्थामा मात्र वास्तविक हकवाला मान्न सकिने । 	६५८
63.	१९६१ संयुक्त आयकर	दुण्डिराज पोखरेल विरुद्ध श्री गोल्डेल ग्लोव लिकर्स प्रा.लि. विराटनगर	<ul style="list-style-type: none"> विगतका आ.व.मा भएका खर्चहरू तत्तत् वर्षहरूमा नै खर्चकट्टि गर्नुपर्ने हुन्छ । विगतका आ.व.मा भएको खर्च यस आ.व.२०६०/०६१ मा खर्चकट्टिको माग गरेको र सोलाई उचित मानी राजस्व न्यायाधिकरणबाट खर्चकट्टि गर्ने गरी भएको निर्णयबाट आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ को प्रत्यक्ष गम्भीर कानूनी त्रुटि हुन गएको देखिने । 	६६६

64.	९१६२ संयुक्त परमादेश	पूर्णचन्द्र भट्टराई विरुद्ध हीरालाल शाह	<ul style="list-style-type: none"> सरकारको नीति तथा निर्णयहरूलाई बाधाको रूपमा देखाई प्रत्यर्थी रिट निवेदकबाट पुनरावेदक विभागको पत्रानुसार इजाजतपत्र दस्तुर, धरौटी रकम एवम् बैङ्क ग्यारेन्टीबापतको रकमसमेत दाखिल गर्नेलगायतका आवश्यक प्रक्रियाहरूसमेत सम्पन्न भइसकेको अवस्थामा वैदेशिक रोजगार व्यवसाय सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र दिन इन्कार गर्नु भनेको वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ११(२) को प्रतिकूलको कार्य हुन जाने। 	६७३
65.	९१६३ संयुक्त उत्प्रेषण	सुरजबाबु पन्थसमेत विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पोखरासमेत	<ul style="list-style-type: none"> अन्तरकालीन आदेशद्वारा गरिने रोक्काको आदेश विवादमा आएको चल अचल सम्पत्ति आवश्यकता अनुसार प्रतिउत्तर नपरेसम्मका लागि वा मुद्दा किनारा नभएसम्मका लागि यथास्थितमा राख्ने कानूनी संयन्त्रमात्र हो। यस्तो प्रकारको आदेशले अन्तिम फैसलाले बोलेसरह सवारी साधन लिलाम गर्न भनी बोल्न मिल्ने नदेखिने। 	६७८
66.	९१६४ संयुक्त लागु औषध खैरो हिरोइन	नेपाल सरकार विरुद्ध राजु लामा	<ul style="list-style-type: none"> लागु औषध अपराधको प्रकृति साङ्गठनिक अपराध भएकोले यस किसिमको अपराधमा मुख्य कर्ता र मतियार नभई सबै मुख्य कर्ता हुने अवस्था हुन्छ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरलाई मान्ने हो भने लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १७ मा भएको उपर्युक्त कानूनी व्यवस्था निष्प्रयोजन मात्र नभई षड्यन्त्र गर्ने, उद्योग गर्ने, दुरुत्साहन गर्ने र मतियार हुनेलाई सजाय गर्ने विधायिकाको मनसाय नै लुप्त हुन जाने देखिन्छ। विधायिकी मनसाय नै निष्प्रयोजन हुने गरी अदालतले व्याख्यासमेत गर्न नमिल्ने। 	६८४

67.	९१६५ संयुक्त करारबमोजिम क्षतिपूर्ति रकम दिलाई पाउँ	प्रमोदराज शर्मा विरुद्ध राजीव गजुरेल	<ul style="list-style-type: none"> पुनरावेदक वादी बैङ्कसँग प्रत्यर्थी प्रतिवादीले सेवामा प्रवेश गर्दा ४ वर्षसम्म सेवा गर्ने सर्तनामा गरी सो अवधि पूरा नगर्ने बैङ्कको सेवा गर्न छाडी अन्य बैङ्कमा सेवा गर्न गएको देखिई सोही ऐनको दफा ७४ मा करार गर्ने पक्ष करारबमोजिम दायित्व पूरा गर्नुपर्नेछ भन्ने उल्लेख भएबमोजिम प्रत्यर्थी प्रतिवादीले सर्तनामानुसार सेवा पूरा नगरीबीचमा नै सेवा छोडी गएको देखिँदा सर्तअनुसार सेवा गरेको नदेखिने। 	६९३
68.	९१६६ संयुक्त नक्कली स्थायी अध्यापन अनुमतिपत्र पेस गरी भ्रष्टाचार गरेको	केशवराज कडरिया विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> पेस भएको सर्टिफिकेट ओहदा पाउन, ओहदामा बहाल हुन वा कुनै लाभ सुविधा प्राप्त गर्ने उद्देश्यले पेस नगरेको भन्ने भएकोमा पेस गर्न आवश्यकै नभएको सर्टिफिकेट नक्कली बनाई पेस गर्ने कार्यपछाडि ओहदासम्बन्धी सम्भावित लाभ प्राप्त गर्ने आपराधिक अभिप्राय वा उद्देश्य रहेको स्पष्ट देखिन आउँदा नक्कली प्रमाणपत्र पेस गर्ने कार्यमा आपराधिक कार्य र आपराधिक मनसमेतका दुवै तत्त्व समावेश भएको देखिने। 	६९८
69.	९१६७ संयुक्त चोरी	नेपाल सरकार विरुद्ध महेश चौधरी	<ul style="list-style-type: none"> आफैले किटानीसाथ चोरी भएको भनी जाहेरी दिने तर आफैले भूलवश शङ्का मानी जाहेरी दिएको भनी बकपत्र गर्ने र मौकामा कागज गर्ने व्यक्तिसमेतलाई मौकामा चोरी भएको भनी भन्ने तर पछि भूलवश भनेको भन्नेसमेत देखिएको स्थितिमा जाहेरवालाले झुट्टा (बनावटी) जाहेरी दिएको मान्नुपर्ने अवस्था देखिन आउँदा चोरी जस्तो गम्भीर कसुरमा शङ्का र हतारमा किटानी जाहेरी दिने जाहेरवाला स्वयम् सजायका भागीदार हुनुपर्ने। 	७०४

70.	९१६८ संयुक्त सम्बन्ध विच्छेद अंश	गोवर्धनलाल नकर्मासमेत विरुद्ध कमला नकर्मी	<ul style="list-style-type: none"> ■ कसैको अंश भाग सगोल परिवारभित्रै कसैलाई दिँदा दाताको अंश भाग छुट्टिसकेको अवस्था वा आफ्नो भाग अंश छुट्ट्याउन दाताले नालिस गरेको अवस्था वा त्यस्तो प्राप्त गर्नेले नै छुट्ट्याई लिई नसकेको अवस्थामा दाताको तर्फबाट मुद्दा सकार गरेको अवस्था हुनुपर्छ अन्यथा अंशियारबीच भएको बकसपत्रको कारोबारबाट सम्पत्ति सगोलको सम्पत्तिबाट बाहिर गएको मानिने अवस्था नहुने । 	७१२
71.	९१६९ संयुक्त सवारी ज्यान	कृष्णबहादुर कुँवरसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ खतरनाक हँकाइबाट मानिस मरेमा चालकलाई अधिकतम् १४ वर्षसम्म कैद र जरिवानासमेत हुन सक्छ भने मानिस नमरेमा अधिकतम् २ वर्ष कैद वा जरिवाना वा दुवै तथा कम्तीमा १ वर्षको लागि सवारी चलाउन नपाउने सजाय हुने देखिन्छ । लापरवाहीपूर्ण हँकाइबाट मानिस मरेमा चालकलाई बढीमा ५ वर्षसम्म कैद वा जरिवाना वा दुवै र मानिस नमरेमा ५ स्तरसम्मको जरिवाना र सवारी अनुमतिपत्रमा पेनाल्टी प्वाइन्ट जनाउने वा निश्चित अवधिको लागि सवारी चलाउन नपाउने सजाय हुन सक्ने । 	७१७
72.	९१७० संयुक्त कर्तव्य ज्यान	नरेन्द्रसिंह धामी विरुद्ध महेश चौधरी	<ul style="list-style-type: none"> ■ फौजदारी अपराध पूर्ण हुन अभियुक्तको आपराधिक मनसाय (Mens Rea) र आपराधिक कार्य (Actus Reus) दोषयुक्त हुनुपर्ने हुन्छ । अर्थात् कुनै पनि वारदातका लागि अभियुक्तले मनसाय प्रेरित भई वारदात घटाउने योजना, षड्यन्त्र, तयारीका चरणहरू पारगरी आपराधिक कार्यको चरणमा पुगेको हुनेपर्ने । 	७४०

73.	९१७१ संयुक्त लेनदेन	नन्दलाल राउत कुर्मी विरुद्ध रामचन्द्र सहनी	<ul style="list-style-type: none"> ■ सुरु अदालतको फैसला सदर हुन्छ र प्रतिवादीलाई जरिवाना, कैद गरी ठहर गरिँदैन त्यस्तो अवस्थामा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१)(ग) आकर्षित हुने स्थिति रहँदैन । पुनरावेदन अदालतको फैसलामा प्रतिवादीलाई पुनरावेदनको म्याद दिने भनी उल्लेख गरिएतर्फ विचार गर्दा कानूनमा स्पष्ट व्यवस्था भएको कुरालाई बाहेक गरी पुनरावेदनको म्याद दिने गरी फैसलामा उल्लेख गरिएको आधारमा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१)(ग) को अवस्थाभित्र परेको भन्न मिल्दैन भने त्यस्तोमा पुनरावेदनको म्याद दिएको कारणले मात्र पुनरावेदनमा दर्ता हुन सक्ने पनि होइन । 	७५०
74.	९१७२ संयुक्त नकबजनी चोरी	नेपाल सरकार विरुद्ध भुनचुन भन्ने रोशनदास तत्मासमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १८ को कानूनी व्यवस्था अनुसार अदालतसमक्ष परीक्षण नभएको साक्षी प्रमाणलाई प्रमाणको रूपमा ग्रहण गरी त्यस्तो प्रमाणलाई आधार बनाई फौजदारी अपराधमा कसुर ठहर्‍याउन नमिल्ने । 	७५५
75.	९१७३ संयुक्त सवारी ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध ठगबहादुर कार्की	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले मानिस मर्न सक्छ भन्ने जानी जानी लापरवाही साथ जीप चलाएको कारणले दुर्घटना भई मृतकको मृत्यु भएको पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा दुर्घटना भएपछि प्रतिवादीले मृतकलाई बचाउन आफ्नो कर्तव्य निर्वाह नगरी भागेको भन्ने आधारमा मात्र सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(२) को कसुर अपराध गरेको भनी मान्न नमिल्ने । 	७६१

असोज

76.	९१७४ विशेष उत्प्रेषण	कुसुम साखसमेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानमा उल्लेख भएको कुरालाई निवेदकलगायत सबैले स्वीकार गर्नुपर्दछ र संवैधानिक प्रावधानमा चित्त नबुझेमा सार्वभौम संसदले संविधान संशोधनको निर्धारित माध्यमबाट मात्र संविधानका विषयवस्तुमा संशोधन गर्न सकिने हुन्छ । यस अदालतबाट संविधानका व्यवस्थाहरूको न्यायिक परीक्षण थपघट र संशोधन हुन नसक्ने । 	७६७
77.	९१७५ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	भाइराम खड्के विरुद्ध ज्ञानु वैद्यसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो मुद्दामा कानूनबमोजिम प्रतिवाद गर्न पाउने हकलाई कसैले हनन् गर्न सक्ैन । यसरी प्रतिवाद गर्न पाउने त्यस्तो कानूनी हक प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तमा आधारित रहने हुँदा प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको विपरीत हुने गरी भएको काम कारवाहीले वैधता प्राप्त गर्न नसक्ने । 	७८१
78.	९१७६ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	ध्रुवराज थापा विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवल, रूपन्देहीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ रिट निवेदक परियोजना र विपक्षी ठेकेदार कम्पनीबीच भएको सम्झौताबमोजिमको कार्य सम्पन्न भएको भनी परियोजनाको तर्फबाट प्रमाणपत्र दिइसकेपछि सम्झौताबमोजिमको कार्य सम्पन्न भइसकेको मान्नुपर्ने हुन्छ । परियोजनाले तोकिएको समयावधिभित्रै विपक्षी कम्पनीले कार्य सम्पन्न गरेको भनी सोको प्रमाणपत्रसमेत पाएको अवस्थामा सम्झौतामा निर्धारित समयावधिभित्र कार्यसम्पन्न नभएको भन्न नमिल्ने । 	७८७
79.	९१७७ संयुक्त लेनदेन	पन्नखर कार्की विरुद्ध भरतमणि शर्मा	<ul style="list-style-type: none"> ■ कारोबार भएको मितिबाट ५ महिनाभित्रै अर्थात् मिति २०६३।८।२६ मा फिराद दर्ता भएको देखिएको अवस्थामा वादीले फिरादमा हदम्यादको सम्बन्धमा लेनदेन व्यवहारको २ नं. को दाबी लिएको भए पनि 	८०२

			लेनदेन व्यवहारको महलको ४० नं. को हदम्याद नाघेको भन्ने अवस्था नदेखिएको र त्यत्तिकै कारणले कानूनले लाग्ने हदम्यादभित्र फिराद परेको कुराको अनदेखा गर्न मिल्दैन। तसर्थ उक्त हदम्याद आकर्षित भई फिराद हदम्यादभित्रै पर्न आएको मान्नुपर्ने।	
80.	९१७८ संयुक्त उत्प्रेषण	मानसिंह बोहरा विरुद्ध महानगरीय प्रहरी आयुक्तको कार्यालय, रानीपोखरीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> निवेदक उपरको विभागीय कारवाही प्रक्रियामा कानूनी त्रुटि रहेको नदेखिएको र निवेदक स्वयम्ले पनि आफ्नो कर्तव्य पालनामा गल्ती भई पदीय आचरण उल्लङ्घन गरेको स्वीकार गरिरहेको अवस्थामा अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट विभागीय कारवाही गरी कानूनबमोजिम सजाय निर्धारण गरिएको सम्बन्धमा रिट क्षेत्राधिकारबाट हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने। 	८०८
81.	९१७९ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	लेखनाथ भट्टराई विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय अनामनगरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> विभागीय सजाय हुने निर्णय भएको व्यक्तिलाई सो सजाय अन्तिम हुन नदिई सोअघि नै लोक सेवा आयोगले वैकल्पिक सूचीका व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्दछ र विभागीय सजाय बदर हुन्छ भने त्यस्तो जटिलताको लागि वैकल्पिक उम्मेदवारलाई नियुक्ति दिने निकाय लोक सेवा आयोग नै जिम्मेवार हुनुपर्ने अवस्था आउने। 	८१६
82.	९१८० संयुक्त बाटो कायम गरी पाउँ	केशव पुरी विरुद्ध किरण रिमालसमेत	<ul style="list-style-type: none"> पुनरावेदक वादीले दाबीको बाटोलाई सार्वजनिक कायम गरिपाउने मूल आधारका रूपमा भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको परिपत्रलाई समेत टेकेर निवेदन दिएको आधारमा निजी प्रयोगका रूपमा खोलिएको बाटोलाई पुनरावेदक वादीले निवेदन दिएको भरमा निजी प्रयोगको रूपमा भएको बाटोको अस्तित्व नै समाप्त हुने गरी परिपत्रको व्यहोराका आधारमा निजहरूको साम्पत्तिक अधिकारसमेत अतिक्रमण हुने गरी सार्वजनिक बाटो कायम गर्नु सार्वजनिक हित अनुकूलसमेत नहुने। 	८२६

83.	९१८१ संयुक्त अंश	जितेन्द्रप्रसाद चौधरी विरुद्ध मंगलप्रसाद फौजदार	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादी बनाइएकी पियारिया देवीलाई बुझी प्रतिवादी पार्वतीदेवीका छोराहरू जितेन्द्र, उपेन्द्र र लोकेन्द्रसमेतलाई प्रतिवादी कायम गरिएको भए पनि निजहरूसँग तायदाती मागिएको नदेखिएको र यस्तै वादीको आमा कलावती र दाजु भाइहरूसमेतसँग फाँटवारी मागिएको नदेखिनाले स्व.लालबाबुकी पत्नी पार्वतीदेवीबाट अंश पाउने भनी ठहर गरेपछि निजका छोराहरू जितेन्द्र, उपेन्द्र र लोकेन्द्रबाट समेत र वादीकी आमा कलावती र वादीका अन्य दाजुभाइहरू मोहन, सोहन र महेन्द्रलाई समेत मुलुकी ऐन, अ.बं.१३९ नं. बमोजिम नबुझेको भए बुझी निजहरूसमेत सगोलका अंशियार हुन् होइनन् यकिन गरी न्यायिक निरूपण गर्नुपर्नेमा सोबमोजिम बुझनुपर्ने प्रमाण बुझ्दै नबुझी भएको पुनरावेदन अदालत, हेटौँडाको फैसलामा प्रमाणको मूल्याङ्कनको रोहबाट त्रुटिपूर्ण देखिँदा बदर हुने। 	८३४
84.	९१८२ संयुक्त अंश	पदमबहादुर कंवर विरुद्ध रामबहादुर कंवर	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दाका पक्षलाई कुनै जानकारी नगराई वा म्याद नै नदिई कोर्ट फी ऐन, २०१७ को दफा १४(३)(४) को सो व्यवस्थातर्फ ध्यान नै नदिई पक्षले कोर्ट फी दाखिल नगरेको भनी प्रथम दृष्टिमाै खारेजी फैसला गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला मिलेको नदेखिने। 	८४२
85.	९१८३ संयुक्त भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार विरुद्ध सुविलकुमार राई	<ul style="list-style-type: none"> ■ आर्थिक कारोबार गर्ने बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत् प्रबन्धक (कार्यालय प्रमुख) आफ्नो काम कर्तव्य र जिम्मेवारीप्रति सचेत रहनुपर्ने कुरामा विवाद छैन। बैङ्कको नगद मौज्जात, नोटकोष लगायतका कोषको संरक्षणको मुख्य जिम्मेवारीमा रहेको प्रबन्धकले बिदामा बस्दा वा आफ्नो जिम्मेवारी आफूभन्दा तल्लो कर्मचारीलाई हस्तान्तरण गर्दा औपचारिक प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने। 	८४९

86.	९१८४ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	जयनारायण मण्डल विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, राजविराज सप्तरीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> विधायिकाले स्पष्टरूपमा कुनै मुद्दाबाट कैद सजाय भएकोमा थुनामा नरहेकोले अर्को कसुर गर्दा थप कैद ठेक्नुपर्ने गरी कानूनी व्यवस्था गरेको देखिइरहेकै अवस्था छ । सोको अतिरिक्त पछिल्लो मुद्दाबाट सफाइ पाइरहेको अवस्थामा सफाइ पाउने फैसलाले लगत कायम नगर्ने हुँदा पहिले नै ठहर भएको अर्कै मुद्दाको लगत आफ्नो फैसलाको तपसिल खण्डमा सच्याउन मिल्ने अवस्था नरहने । 	८६३
87.	९१८५ संयुक्त उत्प्रेषण	जुलुम महर्जन विरुद्ध आशामाया महर्जनसमेत	<ul style="list-style-type: none"> अदालतबाट रिट निवेदकका परदाताहरूकै लिखतको ४ भागको एक भाग लिखत दर्ता बदर भई हकसमेत टुटिसकेको अवस्थामा हक नै नहुनेबाट गराइलिएको लिखतबाट रिट निवेदकको हक सिर्जित हुन्छ भन्न नमिल्ने । 	८७०
88.	९१८६ संयुक्त जबरजस्ती करणी	बद्री खत्री विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> नाबालिका बच्चीको योनिमा आफ्नो लिङ्ग सगडेर योनिमै वीर्य स्खलन गरी यौन आनन्द लिएको अवस्थामा सानो बच्चाको अविकसित योनिमा वयस्क मानिसको उत्तेजित लिङ्ग पूरा प्रवेश हुन नसकेको कारणले मात्रै उद्योग ठहर्‍याउनेतर्फ नतिजामा पुग्दा विधायिकाले जबरजस्ती करणीको महलले पीडकलाई जुन सजायको व्यवस्था गरेको हो त्यसको औचित्य समाप्त हुन जाने । 	८७९
89.	९१८७ संयुक्त उत्प्रेषण	रामराज शिवाकोटी विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> सर्वोच्च अदालतमा स्थायी न्यायाधीशहरूको सङ्ख्या चौधभन्दा कम भएको स्थितिमा अस्थायी न्यायाधीश नियुक्त गर्न नमिल्ने भी स्पष्टरूपमा व्यवस्था भएको देखिँदैन । अतः सर्वोच्च अदालतमा स्थायी न्यायाधीशहरूको पद रिक्त रहेको अवस्थामा अस्थायी न्यायाधीशको नियुक्ति गर्न मिल्ने देखिने । 	८९०

90.	९१८८ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	चक्रबहादुर डाँगी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीको कार्य निरन्तर नभई पहिले हातले घाँटी थिचेको पछि हँसिया झिकेर तार काटेको त्यसपछि मात्र मृतकको घाँटीमा बेरी कसेको देखिएको वारदात मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं. बमोजिम निर्धारित तत्कालको आवेश प्रेरित हत्याको वर्गमा पर्न नसक्ने। 	८९५
91.	९१८९ संयुक्त सम्बन्ध विच्छेद अंशसमेत	गणेशभक्त श्रेष्ठसमेत विरुद्ध गीता श्रेष्ठ	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंश प्राप्त गर्नेले कानूनले निर्धारण गरेबमोजिम अंश पाएको हुनुपर्छ। सगोलको सम्पत्ति हस्तान्तरण गर्ने वा घटी बढी गर्ने गरी खडाभएको लिखतमा सम्बन्धित अंशियारको समेत मन्जुरी भएको अवस्थामा मात्र त्यस्तो लिखत निजको विरुद्धमा लागू हुन सक्ने हुन्छ। अंशियारको मन्जुरीबिना खडा गरिएको लिखतमा विवाद परे त्यसको औचित्यभित्र प्रवेश गरी हेर्नु नै न्यायसम्मत मान्नुपर्ने। 	९०३
92.	९१९० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	सरोज बस्नेतसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनले व्यवस्था गरेको प्रत्येक कुरा बाध्यात्मक हुन्छ। त्यसमा पनि म्याद सूचना र म्याद तामेल गर्नुपर्ने प्राकृतिक न्यायसम्बन्धी कार्यविधिको व्यवस्था स्वच्छ न्यायको आधारस्तम्भ भएकोले यसमा हुने सामान्य तलमाथि वा विचलन मनासिब हुँदैन। यस मुद्दामा विपक्षीहरूलाई निवेदकहरूको कार्यालय वा घरको ठेगाना थाहा रहेको अवस्थामा सो ठेगानामा सूचना जारी नगरी विपक्षीले नेपाल राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा स्पष्टीकरण पेश गर्नका लागि प्रकाशित गरेको सूचनाबाट प्राकृतिक न्याय सिद्धान्तको परिपालन भएको मान्न नमिल्ने। 	९०९

93.	१९९१ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	चित्रबहादुर दनुवार विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतकले खुकुरी समाउनुभन्दा पहिल्यै प्रतिवादीले सो खुकुरी खोसी सकेपछि पनि मृतकबाट प्रतिवादीको ज्यानमा तत्काल खतरा रहेको कुरा मान्न सकिँदैन । त्यस अवस्थामा यी प्रतिवादीले हारगुहार गरेर वा भाग्ने उम्कने काम गरेर वा प्रहरीसँग सुरक्षा लिएर आफूलाई बचाउनुपर्ने पहिलो काम कुरा गर्नुपर्ने तर सो हुन्जेल ज्यान जाने प्रबल सम्भावना देखिएमा आत्मरक्षाको लागि नभै नहुने अत्यन्त कम बल प्रयोग गर्नुपर्नेमा बडो क्रूरतापूर्वक मृतकलाई बोल्न चटपटाउन नदिई खुकुरीको अनगिन्ति प्रहार गरी मारेको वारदात आत्मरक्षाभित्र पर्ने नदेखिने । 	१९९
94.	१९९२ संयुक्त अबन्डा जग्गा बन्डा गरी पाउँ	हेमलाल खोसीसमेत विरुद्ध मेनका खोसी	<ul style="list-style-type: none"> ■ एकै पटक दाबी लिई सबै कुरामा निर्णय लिन सक्ने स्थिति रहँदारहँदै सो नगरी पटकपटक एउटै विषयमा नालिस गर्दा र अदालतले समय श्रम लगाउँदा न्यायग्राहीप्रति अन्याय हुन जाने हुँदा यस्तो कामकारवाही मुलुकी ऐन, अ.बं.७३ र ८५ नं. को सर्वथा प्रतिकूल हुने । 	१३५
95.	१९९३ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	सैनी उरामन विरुद्ध भूमिसुधार कार्यालय, मोरङसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकलाई बुझ्दै नबुझी यावत् कारवाही गुपचुपरूपमा भएको, सोको जानकारी निवेदक मोहीले उल्लेख गरेको मितिभन्दा पहिले भएको नदेखिएको, कारवाहीको उठान ज्यादै कपटपूर्ण भई यसबाट miscarriage of justice भएकाले न्यायिक स्वच्छता र विधिको शासनको सम्मान र स्वेच्छाचारिता तथा न्यायिक अराजकताको समाप्तिको लागि पनि विवादित निर्णय कामय रहन नसक्ने हुँदा म्याद बदरमा आउनुपर्ने, विलम्ब लाग्ने जस्ता विपक्षीहरूको तर्कको कुनै औचित्य नहुने । 	१४४

96.	९१९४ संयुक्त करकारप	रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव	<ul style="list-style-type: none"> ■ विवादित तमसुकमा उल्लेख भएको लिखतको मिति हेर्दा २०६० साल फागुन १६ गते रोज १ भनी उल्लेख भएकोमा वास्तवमा उक्त मिति २०६०।१।१६ लिखतमा उल्लेख भएमुताबिक रोज १ आइतबार नभई रोज ७ शनिबार परेको भन्ने कुरा २०६० सालको पात्रोबाट देखिएकोले तमसुक खडा भएको मितिमा नै संशयको अवस्था देखिन आएको परिप्रेक्ष्यमा उक्त लिखत करकापबाट तयार भएको भन्ने देखिने। 	९५६
97.	९१९५ संयुक्त लेनदेन	कपीलदेव चौधरी कलवार विरुद्ध महमद सगीर	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले वादी दाबीबमोजिमको लिखत अनुसारको रकम बुझाइसकेको भन्ने कुराको विवादरहित तवरले पुष्टि गर्ने भरपाई मौकामा पेस गर्न नसकी पुनरावेदन अदालतमा पेस गरेकोमा मात्र प्राविधिक कारण देखाई त्यस्तो भरपाई लिखतलाई प्रमाणमा ग्रहण नगरी निर्णयमा पुग्दा त्यसले न्यायको मर्म नै मर्म जाने हुँदा पक्षले तत्काल प्राप्त गर्न नसकेको भरपाईलाई पछि पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन गर्दा पेस गरेको आधारमा मात्र प्रमाणमा लिन नमिल्ने भन्नु कानूनी दृष्टिबाट समेत न्यायसङ्गत नहुने। 	९६४
98.	९१९६ संयुक्त ठेक्का रकम मिनाहा गरी पाउँ	जलेश्वर नगरपालिकाको कार्यालय विरुद्ध रामसिकिल साह	<ul style="list-style-type: none"> ■ करार ऐन, २०५६ को दफा ७४ मा भएको कानूनी व्यवस्थाबमोजिम करार गर्ने सबै पक्षले करारबमोजिमको दायित्व पूरा गर्नुपर्ने हुन्छ। करारबमोजिमको दायित्व दुवै पक्षले पालना गर्नुपर्नेमा आफूले पालना गर्नुपर्ने दायित्व पूरा नगर्ने पक्षले अर्को पक्षलाई करारीय दायित्व पूरा गर्नुपर्छ भनी बाध्य गर्न नमिल्ने। 	९७०

कात्तिक			
99.	९१९७ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	मुकेशराज काफ्ले विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक पदका मुख्य उम्मेदवार रामेश्वर यादवलाई नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०५९।८।१९ को निर्णयानुसार नियुक्ति गरी नेपाल सरकार, ऊर्जा मन्त्रालय र रामेश्वर यादवबीच २०७०।१।१२ मा कार्यसम्पादन सम्झौता भएकोमा रामेश्वर यादवउपर भ्रष्टाचारको कसुरमा विशेष अदालतमा मिति २०७०।५।१९ मा मुद्दा दायर भई सोही मितिबाट निज स्वतः निलम्बनमा परेकोले उल्लिखित कार्यसम्पादन सम्झौताबमोजिम त्रैमासिक तथा पछिल्लो ६ महिनाको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन हुन नसकी रिक्त हुन आएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक पदमा वैकल्पिक उम्मेदवारको रूपमा सिफारिस भएका निवेदक मुकेशराज काफ्लेलाई तत्काल नियुक्ति दिई कामकाज गर्न लगाउनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा परमादेशको आदेश जारी हुने ।
100.	९१९८ संयुक्त परमादेश	श्यामसुन्दर सुतिहार विरुद्ध नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय, केशरमहलसमेत	<ul style="list-style-type: none"> तालिममा राखिएको विषय एवम् पूर्णाङ्क जे जस्तो राखिएको भए तापनि तालिमको उद्देश्य भनेको कार्यरत संस्थामा आबद्ध जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुको साथै निजहरूको काम, कारवाहीलाई नयाँ सिद्धान्त, प्रणाली एवम् सिपको विकास हुने गरी दिइने व्यावहारिक ज्ञान हो । यसले कुनै पनि संस्थामा कार्यरत जनशक्तिलाई पुनर्ताजगी प्रदान गर्दछ । तर उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्बाट सञ्चालित दशजोड दुई (१०+२) एवम् त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सञ्चालित प्रमाणपत्र

			तहको अध्ययन गरिने प्राज्ञिक कोर्षबाट विद्यार्थीहरूलाई मुख्य गरेर सैद्धान्तिक ज्ञान प्रदान गर्ने गरिन्छ । त्यसैले सेवाकालीन तालिमलाई प्राज्ञिक कोर्ष सरह समानस्तरमा राखी समकक्षता निर्धारण गर्न नमिल्ने ।	
101.	११९९ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध भुपाल लिम्बू	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम कम सजायको राय व्यक्त गर्दा विभिन्न कारणहरूमध्ये के कस्ता कारणहरूको विद्यमानता छ भन्ने कुराहरू खुलाई न्यायकर्ताले सजाय घटाउने राय व्यक्त गरेको हुनुपर्दछ । मिसिलबाट देखिएको तथ्यलाई एकातर्फ पन्छाएर न्यायकर्तालाई चित्तमा लागेको भन्ने मात्र आधारमा सजाय कम गर्न मिल्दैन । साथै न्यायकर्तालाई चित्तमा लाग्ने भन्ने कुरा निरपेक्षरूपमा मनोगत हुन सक्तैन । न्यायकर्ताले कानूनबमोजिम निर्धारण भएको सजायलाई कम गर्दा सजाय कम हुनुपर्ने आधार र कारणहरूको विश्लेषण गरी निष्कर्षमा पुगेको हुनुपर्ने । 	१९९
102.	१२०० संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	खुमराज पुञ्जाली विरुद्ध काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैङ्क, केन्द्रीय कार्यालय, पाको न्युरोड	<ul style="list-style-type: none"> ■ गाडीलाई धितो राखी कर्जा लिएका ऋणीले बैङ्कलाई बुझाउनुपर्ने पूरै किस्ता रकम नबुझाएपछि बैङ्कले लिलामी प्रक्रिया अपनाई सो सवारी साधन बैङ्कले नै सकार गरेको देखिन्छ । यसरी धितो राखिएको सो सवारी साधन ऋणीको स्वामित्वमा रहेको नभई बैङ्ककै स्वामित्वमा रहेको परिस्थितिमा उक्त सवारी साधनको माध्यमबाट राजस्व अनुसन्धान विभागले राजस्व असुली गर्न सक्ने अवस्थासमेतको विद्यमानता नदेखिने । 	१०१४

103.	९२०१ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	रोशन श्रेष्ठ विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ जिल्ला अदालतसमक्ष कागज गर्दा लागेको जरिवाना तत्काल बुझाउन नसक्ने पछि दाखिल गर्ने भनी कागज गरी लागेको अभियोगलाई स्वीकार गरी फैसलाबमोजिमको जरिवानासमेत स्वीकार गरिसकेको अवस्थामा सो तथ्यविपरीत हुने गरी दायर गरेको बन्दी प्रत्यक्षीकरणको निवेदनले खण्डन गर्न नसकेको हुँदा निवेदकको मागबमोजिम बन्दी प्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरी निजलाई थुनामुक्त गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिने। 	१०१९
104.	९२०२ संयुक्त उत्प्रेषण अधिकारपृच्छा	रत्नेश्वरप्रसाद सिंह विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीलाई भएको सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय सर्वस्व र जन्मकैद दुई अलग अलग सजायको संयुक्त रूप हो। सर्वस्वहरणतर्फको सजायमा आर्थिक विषयवस्तुको प्राधान्यता रहने र प्रतिवादीको साम्पत्तिक अधिकारमा राज्यले कानूनतः प्रतिबन्ध गरी निजको सम्पत्ति राज्यकोषमा दाखिल गराइने कार्य गरिन्छ भने जन्मकैदमा व्यक्तिगत स्वतन्त्रतालाई कानूनबमोजिम वञ्चित गरिन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा निवेदकलाई कैद मिन्हा गरिएकोमा प्रतिवादीको वैयक्तिक स्वतन्त्रता वञ्चित गरिएको जन्मकैदको सजायबाट मात्र छुट दिएको मान्नुपर्छ। जसबाट आर्थिक दण्डको स्वरूपमा रहेको सर्वस्वको सजायबाट पनि स्वतः मिन्हा पाउने भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने। 	१०२८
105.	९२०३ संयुक्त मोही कायम	महेन्द्रनाथ उपाध्याय विरुद्ध माइला नकर्मी	<ul style="list-style-type: none"> ■ विवादित जग्गामा दिव्यकुमारीको भौतिक उपस्थिति कहींकतै कहिल्यै स्थापित गराउन सकेको देखिँदैन। पुनरावेदक पक्षले उक्त दाबीको जग्गामा आफ्नो मोही हक रहेको कुरा स्थापित नगरी अर्काले मोही नामसारीलगायतका दर्ता प्रक्रियामा प्रश्न 	१०३७

			उठाँउदा निजहरूको हक पुग्न सक्ने होइन । विवादित जग्गाको यी पुनरावेदकका फुपूले बाली बुझाएको भन्ने पुनरावेदकको जिकिर रहे पनि सो कुरा कतैबाट पुष्टि भएको नदेखिने ।	
106.	१२०४ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	शालिकराम जमकट्टेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> बाध्यकारी प्रभाव वा आकर्षण वा आन्तरिक स्वार्थ संयोजनको कारणले कानूनबमोजिम मुद्दा चलाई विचाराधीन रहेकै अवस्थामा त्यसको स्वाभाविक न्यायिक परिणाममा पुग्न नदिई हस्तक्षेपकारी सोंचका साथ स्वयम् जिम्मेवार कार्यकारी निकायले अदालतले मुद्दा फिर्ता सम्बन्धमा अपनाउनुपर्ने गरी विकास गरेको सामान्य सिद्धान्त एवम् मार्ग दर्शनको विपरीत अपवादात्मक शैली अपनाउँछ भने सरकारले मुद्दा चलाएका अन्य प्रतिवादीहरूले सरकारी अभियोजनको वाञ्छनीयता र स्वीकार्यता जोखिममा पर्न जाने । 	१०४९
107.	१२०५ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	अनितादेवी शाही विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटन	<ul style="list-style-type: none"> एउटै अदालतमा परेका दुई मुद्दाहरूमध्ये म्याद तामेल हुँदा एउटामा प्रतिवादी र प्रतिवादीको घर फेला पर्ने र अर्कोमा फेला नपर्ने हुन सक्ने । बेरीतपूर्वक तामेल भएको बेपत्ते म्याद बदर गरी पुनः इतलायनामा म्याद दिने गरेको आदेश कानून र प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त अनुरूप भएको नै देखिने । 	१०७४
108.	१२०६ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	इन्दुभूषण झा विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> सरुवा गर्न सहमति माग भएका कर्मचारीलाई हालको परिस्थितिमा सो कार्यालयमा राखी राख्न उपयुक्त नभएको भनी उल्लेख भई गएको र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले पनि च.नं. २२२ मिति २०६६।१२।२० को सरुवा सहमतिपत्रमा निजलाई सरुवा गर्न नि.से.ऐन, २०४९ को दफा १८(४) तथा नि.से.नि., २०५० को 	१०८२

			नियम ३६(१) बमोजिम सहमति दिइएको व्यहोरा मिति २०६६।१२।१० को निर्णयानुसार भनी उल्लेख भएबाट अवधि नपुगी सुरूवा गर्नुका कारण र सहमतिसमेत लिएको देखिएबाट कानूनविपरीतको सुरूवा भन्न मान्न मिल्ने नदखिने।	
109.	९२०७ संयुक्त सवारी ज्यान (अङ्गभङ्ग)	नेपाल सरकार विरुद्ध कालु चौधरी	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(२) बमोजिमको कसुर गरेको देखिँदा सोही दफा १६१(२) बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(३) अन्तर्गतको कसुर कायम गरी २९ दिन कैद र रु.२,०००।- जरिवाना गरी सुरु जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर गरी पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म नमिलेकोले केही उल्टी भई प्रतिवादीलाई सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(२) बमोजिमको कसुरमा सोही दफा १६१(२) बमोजिम २ वर्ष कैद हुने। 	१०९०
110.	९२०८ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	चक्रसिंह ठगुन्ना विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ मादक पदार्थ सेवन गरी उत्तेजित अवस्थामा वारदात स्थलमा उपस्थित रहेका प्रतिवादीले आफूले लगाएका कपडा खोली घटनास्थलमा यत्रतत्र फालेको अवस्थामा बरामद भएका र जन्तीमा आएका मानिसहरूले आफूलाई कुटपिट गरेका भन्ने निजको भनाइ रहेको देखिँदा प्रतिवादीको शरीरमा देखिएका चोटहरू हानेको चोट हो भनी यकिन गर्न नसकिने र सोही कारण आत्मरक्षाका लागि आफूले हतियार चलाएको भन्ने प्रतिवादीको भनाइ बचाउको आधार बन्न नसक्ने। 	११०८

111.	१२०९ संयुक्त जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार विरुद्ध रामबहादुर कार्की	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै कसुरका सम्बन्धमा पछि जारी भएको ऐनले चाहे त्यो Condified नयाँ कानून होस् वा Consolidated कानून होस् वा संशोधित दफा होस्, सजाय घटाएको वा अभियुक्तलाई सुविधा दिएको छ भने कानूनमा स्पष्टरूपमा अन्यथा व्यवस्था गरेकोमा बाहेक अन्य अवस्थामा सिद्धान्ततः त्यस्तो पछिल्लो कानून वा दफाको प्रयोग गर्न मिल्ने नै हुन्छ । त्यसरी निर्मित वा परिमार्जित कानून ex-post facto law भित्र नपर्ने भएको हुँदा र पुनरावेदन अदालतबाट फैसला हुँदाका बखत मिति २०६३।७।१७ को संशोधनले मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३ नं. को देहाय ३ बमोजिम १४ वर्ष वा सोभन्दा बढी १६ वर्षभन्दा कम उमेरकी बालिका भए ६ वर्षदेखि १० वर्षसम्म सजाय हुन सक्ने कानूनी व्यवस्था निर्धारण गरेको देखिएकाले प्रतिवादीलाई ६ वर्ष कैद सजाय गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला परिवर्तन गर्नुपर्ने अवस्थाको नदेखिने । 	१११६
112.	१२१० संयुक्त बेलगती मोही लगत कट्टा	सुखल दास वैरागी विरुद्ध यदै खाँ थारु	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले मोही प्रमाणपत्र प्राप्त नगरेको भए पनि लामो समयदेखि वादीको घरबारी भन्दा बाहेकको जग्गा जोतभोग गर्दै आएको एवम् जग्गाधनीले बाली बुझी भरपाई दिँदै आएबाट यी प्रतिवादी मोही होइनन् भनी निष्काशन गर्ने हो भने भूमिसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था वैयक्तिक हक एवम् कानूनी राज्यको अवधारणाको प्रतिकूल हुन जाने । 	११२२

113.	९२११ संयुक्त गैंडाको खाग ओसारपसार	प्रकाश बुढासमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरूले गैंडाको खाग सक्कली खागको रूपमा अवैध कारोबारको कार्य गरेको परिप्रेक्ष्यमा पछि आएर एउटा निवेदनको भरमा जाँच गराउने माग गरेको देखिँदा त्यसमा विवन्धनको सिद्धान्तसमेत आकर्षित हुन सक्ने अवस्था हुँदा, सो जाँच परीक्षणलाई विवादरहित रूपमा स्वीकार गर्न सकिने अवस्था नदेखिने । 	११२८
114.	९२१२ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	प्रेमबहादुर गुरुङ विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतक अबोध बालकसँग पुनरावेदक प्रतिवादीलाई बिना कारण रिस उठेको र विभत्स किसमले हत्या गरेको प्रस्तुत वारदातमा ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं. आकर्षित हुने अवस्था नरहने । 	११४४
115.	९२१३ संयुक्त लागु औषध सेतो हेरोइन	मोहमद फैज विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ औषधसम्बन्धी अपराध निरपेक्ष दायित्वअन्तर्गत पर्ने अपराध भएको हुनाले जसबाट लागु औषध बरामद भएको छ, निजले सो लागु औषध कानूनबमोजिम प्राप्त गर्न वा राख्न पाउने हो भनी तथ्ययुक्तरूपमा प्रमाणित गर्न नसकेमा सोबाट सिर्जित दायित्वबाट उन्मुक्ति पाउन सक्ने अवस्था नहुने । 	११५४
116.	९२१४ संयुक्त उत्प्रेषण	राम विलास महतो कोईरी विरुद्ध कृषि विकास मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ कर्मचारीको सरुवा गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीले सरुवा गर्दा निजामती ऐन, २०४९ तथा निजामती सेवा नियमावली, २०५० द्वारा भौगोलिक क्षेत्रमा बस्नुपर्ने भनी तोकिएको समयावधि, कर्मचारीको उमेर तथा कर्मचारीको बाँकी नोकरी अवधि जस्ता कुराहरूलाई ध्यान दिनुपर्नेमा सोतर्फ कृषि विभागले ध्यान दिएको नदेखिने । 	११६०

117.	९२१५ संयुक्त परमादेश	नेत्रबहादुर के.सी. विरुद्ध भौतिक योजना निर्माण तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयसमेत	<ul style="list-style-type: none"> आधिकारिक निकायले कानून बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरेर पैठारी गरेको मोटरसाइकललाई सुरु दर्ता भएको अभिलेख फेला नपरेको भन्ने आधारमा मात्र कुनै पनि नागरिकले कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी खरिद गरेको आफ्नो सम्पत्तिको दर्ता नामसारी गरी स्वामित्व प्राप्त गर्नबाट रोक लगाउन मिल्ने भनी अर्थ गर्न नमिल्ने। 	११६६
118.	९२१६ संयुक्त परमादेश	देवीप्रसाद अधिकारी विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, झापासमेत	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तुत मुद्दामा जो जसउपर किटान गरी यी पुनरावेदकले जाहेरी दरखास्त दिन ल्याएका हुन निजहरूबाट नै रमा अधिकारीको हत्या भएको हो वा अरू कसैबाट भएको हो वा अरू कुनै कारणबाट मृत्यु हुन गएको हो भन्ने कुरा अनुसन्धान तहकिकात गरेपछि सङ्कलित सबुद प्रमाणबाट पुष्टि हुने विषय भएकोले सुरुमै जाहेरी दरखास्त दर्ता नै नगरी अनुसन्धान बिनाप्रमाण नपुगेको भन्ने अनुमानित तर्क गरी जाहेरी दरखास्त दर्ता गर्न इन्कार गर्नु कानूनसङ्गत नहुने। 	११७२
119.	९२१७ संयुक्त लागु औषध नाइट्राभेट ट्याबलेट	मानबहादुर खड्का विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> फौजदारी अभियोगमा वादी पक्षले प्रतिवादीमाथि लगाएको कसुरलाई शङ्कारहित तवरले प्रमाणित गर्ने भार वादी पक्षमा हुन्छ। अपराध पुष्टि गर्ने क्रममा शङ्काको गुञ्जायस रहनु हुँदैन। शङ्काको स्थिति उत्पन्न भएको अवस्थामा त्यसको फाइदा अभियुक्तमा जाने। 	११८१

मङ्सिर

120.	९२१८ विशेष उत्प्रेषण परमादेश	माधवकुमार बस्नेतसमेत विरुद्ध चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालसमेत	<ul style="list-style-type: none"> विशेषीकृत चरित्र भएको खास कुनै संस्थाको जनशक्तिको आपूर्ति गर्दा के कस्तो योग्यता निर्धारण गर्ने, छनौट विधि कसरी तय गर्ने, परीक्षा प्रणाली कसरी तय गर्ने भन्ने कुरा सम्बन्धित निकायले निश्चित गर्ने विषय हो । प्रतिष्ठानको आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा कर्मचारीको उपयुक्ततासमेतलाई विचार गरी आवश्यक सङ्ख्यामा कर्मचारी आपूर्ति गर्न प्रतिष्ठानलाई अधिकार प्रत्यायोजन गरेको र प्रतिष्ठानले आफ्नो संस्थामा रिक्त रहेको दरबन्दीमा आवश्यकता र उपयुक्तताको आधारमा स्वतन्त्र ढङ्गबाट पारदर्शीरूपले कर्मचारी नियुक्ति गर्न मातृ ऐनले दिएको अधिकारको सीमामा रही कर्मचारीको नियुक्तिको उपयुक्तता निर्धारण गर्ने अधिकार रहे भएको देखिने । 	११८९
121.	९२१९ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	शोभा श्रेष्ठ विरुद्ध माया तामाङसमेत	<ul style="list-style-type: none"> बालकको खुसी र निजले व्यक्त गरेका आधारमा परिवारका सदस्यलाई रोजेका व्यक्तिलाई नै संरक्षकत्व प्रदान गर्नु उचित हुने हुँदा निवेदिकाले व्यक्तिगत आत्मतुष्टिका लागि बालकको संरक्षण आफूले प्राप्त गर्नुपर्ने भन्ने निवेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने । 	१२१३
122.	९२२० संयुक्त जबरजस्ती करणी	बीरबहादुर मगर विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> जबरजस्ती करणीमा वीर्य स्खलन हुनु स्वभाविक हुन्छ तर वीर्य स्खलन हुनैपर्छ भन्ने अनिवार्यता भने हुँदैन । मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको १ नं. को स्पष्टीकरणको (ग) मा “योनिमा लिङ्ग केही मात्र प्रवेश भएको रहेछ भने पनि यस नम्बरको प्रयोजनको लागि करणी गरेको 	१२२०

			<p>मानिनेछ” भन्ने स्पष्ट कानूनी प्रावधान रहेको देखिन्छ । तसर्थ, जबरजस्ती करणीको विवादमा वीर्य स्खलन पनि एउटा प्रमाण हो तर वीर्य स्खलन नहुँदा जबरजस्ती करणी नहुने भनी यसलाई अनिवार्य तत्त्वको रूपमा कानूनले राखेको नभई योनिमा लिङ्ग केही भागमात्र प्रवेश गरे पनि जबरजस्ती करणीको वारदात हुन पर्याप्त हुने ।</p>	
123.	९२२१ संयुक्त अंश चलन	मानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध भगवती श्रेष्ठ	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादी र निजका पिता चेतबहादुर श्रेष्ठबीच २०६३।४।१४ मा मानो जोडिएको लिखत पारित भए पनि सोही मितिमा प्रस्तुत अंश चलन मुद्दा दायर भएको देखिएको र अंश चलन मुद्दा दायर हुनुअगावै प्रतिवादी मानबहादुर र निजका पिता चेतबहादुर श्रेष्ठको बीचमा मानो जोडिएको लिखत पारित भई एकासगोलमा बसेको भन्ने देखिन आएन । सो मानो छुट्टिएको मिति २०६३।४।१४ भन्दा अघिल्लो दिनसम्मको सम्पत्तिको तायदाती फाँटवारी दुवै पक्षबाट माग्ने मोरङ जिल्ला अदालतको मिति २०६३।१२।१९ को आदेशबाट कायम हुनआएको मानो छुट्टिएको मिति २०६३।४।१४ मा नै वादीका पति र ससुराबीच पारित भएको मानो जोडिएको लिखतबाट वादीका ससुरा बाजे चेतबहादुर श्रेष्ठलाई वादीका सगोलका अंशियार मान्न नमिलेबाट चेतबहादुर श्रेष्ठलाई समेत सगोलको अंशियार कायम गर्नुपर्ने भन्ने पुनरावेदन जिकिर मनासिब देखिन नआउने । 	१२३०

124.	१२२२ संयुक्त लेनदेन	मोहनदेव जोशी विरुद्ध पदमबहादुर साउद	<ul style="list-style-type: none"> आर्थिक दायित्व सिर्जना हुँदाका बखत निजले उक्त लिखतमा आफ्नो उमेर २० वर्ष उल्लेख गरी लिखतलाई स्वीकार गरेको अवस्थामा ऋण तिनुपर्ने दायित्वबाट उम्कनका लागि पछि आएर नाबालकको जिकिर लिनु मनासिब नदेखिने। 	१२३८
125.	१२२३ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	अजेयराज सुमार्गी पराजुली विरुद्ध महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> एउटै विषयवस्तुको सम्बन्धमा देवानी मुद्दा दिई विचाराधीन अवस्थामा रहेकोमा पछि फेरि सोही विषयमा सरकारवादी ठगी मुद्दा पनि चलाउन पाउनुपर्छ भन्ने निवेदकको माग दाबीलाई उचित र तर्कसङ्गत भन्न मिल्दैन। सबै विषयको समाधान फौजदारी मुद्दा मात्रै नहुने र जहाँ देवानी मुद्दाबाट उपचार पर्याप्त छ, त्यहाँ फौजदारी मुद्दा लाग्ने अवस्था नै हुँदैन। देवानी विषयमा परेका मुद्दाहरूबाटै रिट निवेदकले माग गरेको विषयमा उपचार प्राप्त हुने अवस्थाको विद्यमानता छँदाछँदै देवानी विषय रहेको करारीय दायित्वको विषयमा फौजदारी मुद्दा चलाउने भन्ने कुरा कानून, न्याय र विवेकसम्मत्समेत नदेखिने। 	१२४५
126.	१२२४ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	आनन्द ग्वालासमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कानूनी व्यवस्थाअनुसार पहिलो पटक साधारण चोरी गर्नेउपर चोरीको १२ नं. बमोजिमको अभियोग दाबी भएको मुद्दामा अ.बं. ११८(३) को कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुने अवस्था देखिँदैन। यस्तो अवस्थामा रहेको अभियुक्तको सम्बन्धमा मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने सम्बन्धमा अ.बं. ११८ को देहाय ५ नं. समेतलाई विचार गरी कानूनबमोजिम गर्नुपर्ने। 	१२५२

127.	९२२५ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	दीपक पोखरेल विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> निवेदकले अध्ययन बिदा माग गरेको देखिएको र निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ६४ (१क) को खण्ड (ख) अनुसार ६० दिनभित्र सो बिदा स्वीकृत वा अस्वीकृतको निर्णय भएको जानकारी नदिएमा ऐ.६४(१ख) बमोजिम स्वतः नै बिदा स्वीकृत भएको मानिने कानूनी व्यवस्थाले निवेदकको मागलाई प्रकारान्तरमा सहयोग पुऱ्याएको अवस्था देखिने। 	१२५८
128.	९२२६ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	अलि सैद अफान विरुद्ध नीमा के.सी. समेत	<ul style="list-style-type: none"> बालमनोवृत्तिलाई असर पुग्ने गरी बाबु भएकै नाताले निजको जिम्मा लगाउँदा निज नाबालिकाको कलिलो बाल मस्तिष्कमा सदैव भय, त्रास रहिरहन सक्ने एक्लो अवस्थामा रहेका यी निवेदकको मागबमोजिम नाबालिकालाई विपक्षी नीमा के.सी.को जिम्माबाट अलग गरी निवेदकलाई बुझाउन सक्ने अवस्था नदेखिने। 	१२६८
129.	९२२७ संयुक्त जबरजस्ती करणी उद्योग	चन्दन कामती विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> जबरजस्ती करणीको उद्योगमा जबरजस्ती करणीको महलमा व्यवस्था भए अनुसार सोह्र वर्ष नाघेकी केटी वा स्वास्नी मानिसलाई जोरजुलुम गरी वा डर धाक देखाई वा अनुचित प्रभावमा पारी करणीको प्रयास भएको हुन्छ। यसमा सङ्घर्षका चिह्न वा लक्षण देखिन पनि सक्दछ, नदेखिन पनि सक्दछ। तर यसको विपरीत आसय करणीमा सङ्घर्षका चिह्नहरू वा लक्षणहरू देखिँदैन। यसमा स्त्री जातिको कुनै पनि अङ्गमा करणीको आसयले स्पर्श मात्र नभई समातेकोसम्म हुनुपर्ने देखिन्छ। आसय करणीमा करणी गर्ने मनसाय हुन्छ तर जबरजस्ती करणीको उद्योगमा 	१२७५

			जबरजस्ती करणी गर्ने मनसाय हुन्छ । तसर्थ यी दुवैमा करणीको आसय त हुन्छ तर जबरजस्ती गरेको लक्षण जबरजस्ती करणीको उद्योगमा मात्र हुन सक्ने ।	
130.	१२२८ संयुक्त ठगी	मुरारी घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ ठगीको कसुर गरेको भनी प्रमाण स्वरूप जाहेरवालाले पेस गरेको तमसुक कागजले प्रतिवादीउपरको आरोप खण्डन गर्ने अवस्था सिर्जना भएमा न्यायको रोहमा अदालतले प्रमाण सङ्कलन र मूल्याङ्कन गर्ने कार्यमा पक्षले सहयोग नगर्ने मात्र नभई अदालतप्रतिको जनआस्थामा समेत गिरावट आउने कुरालाई बिर्सन हुँदैन । यसरी उन्मुक्ति दिँदा पीडितलाई न्याय परेको अनुभूति नहुने । 	१२८४
131.	१२२९ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सूर्य कान्त राउत विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरङसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ अधिकारप्राप्त निकायले पक्राउ गरी राज्य विरुद्धको अपराध मुद्दामा अनुसन्धानको लागि सक्षम निकायबाट पटकपटक म्याद थप भई अनुसन्धानको सिलसिलामा थुनामा रहेको हुँदा निवेदकको माग अनुसार गैरकानूनी भन्न मिल्ने नदेखिने । 	१२९२
132.	१२३० संयुक्त कर्तव्य ज्यान	भरत वि.क. विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ छुराले मृतकलाई कुनै संवेदनशील अङ्ग जस्तो टाउको, घाँटी, छाती, पेट कोखामा लागेको नभई हातमा लागेको अवस्था छ । अत्यधिक रगत बग्नुको कारणबाट मृत्यु भएको देखिन्छ । यसो हेर्दा भवितव्य परेको होकि भन्ने जस्तो देखिए पनि छुरा जस्तो धारिलो हतियार चलाउँदा मानिसलाई लागी मर्न सक्छ जस्तो देखिने हुँदा ज्यानसम्बन्धीको महलको ५ नं. यहाँ लाग्न नसक्ने । 	१३०१

133.	९२३१ संयुक्त निर्णय बदर	छटुप्रसाद जयसवार विरुद्ध कापड यादव	<ul style="list-style-type: none"> ■ मोही हक अंशबन्डा वा अपुताली पर्ने हक होइन । मोहीयानी हक जो मोही हो त्यसैको मात्र हुन्छ । केवल परलोक भएपछि मोहीका एकासगोलका व्यक्तिहरूमध्ये जग्गाधनीले पत्याएको व्यक्तिमा सर्ने हो । मोहीको आफ्नो मोहियानी हक कसैसँग फैसला, मिलापत्र वा डिसमिस गराई समाप्त गराएमा मोहियानी हकमा अंशहक र अपुताली हक नलाग्ने हुनाले मोही परलोक भएपछि उसका एकासगोलका परिवारमध्ये जग्गाधनीले पत्याएको अवस्थामा हक हुन सक्नेमा व्यक्तिले आफ्नो हुँदै नभएको हक जाने भयो भनी नालिस गर्ने हक नरहने । 	१३१०
134.	९२३२ संयुक्त अंश दर्ता	रामवरण साहसमेत विरुद्ध मोहरी देवी	<ul style="list-style-type: none"> ■ बकसपत्रबाट प्राप्त गरेको सम्पत्ति निजी आर्जनको रूपमा स्वीकार गरिने भए तापनि एकासगोलको अंशियारबाट अन्यत्र अरुको नाउँमा गई निजबाट पुनः बकसपत्रको रूपमा एकासगोलको अंशियारको नाउँमा हस्तान्तरण भई आएको अवस्थामा त्यस्तो बकसपत्रलाई निजी आर्जनको सम्पत्ति मान्न नमिल्ने हुँदा सगोलकै मान्नुपर्ने । 	१३१८
135.	९२३३ संयुक्त रिसवत	पुष्करराज नेपाल विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादी पुष्करराज नेपालले सूर्यमान श्रेष्ठबाट धरौटी लिन आदेश पर्चा खडा गरेको र सो आदेश पर्चाबाट रु. ५०,०००/- धरौटी माग गरेकोले सोही धरौटी बापतको रकम अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कर्मचारीले बरामद गरेको र सो रकम धरौटीको रकम हो भनी प्रतिवादी पुष्करराज नेपालले भनेको भनी बरामद गर्ने प्रहरी नायब उपरीक्षक गणेश चन्दले विशेष अदालतमा बकपत्र गरेको देखिँदा 	१३२३

			<p>प्रतिवादीबाट बरामद भएको रु. ५०,०००।- घुसको लागि लिएको नभै सूर्यमान श्रेष्ठबाट धरौटी माग गरेको र निजको सहयोगी सन्तोष स्याङताङले सो रकम दाखेल गर्न ल्याएको धरौटीको रकम रु. ५०,०००।- देखिएको हुँदा प्रतिवादीलाई अभियोग दाबीबाट सफाइ दिनुपर्ने।</p>	
136.	<p>९२३४ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश</p>	<p>लक्ष्मण लामा विरुद्ध सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय, हलचोक, काठमाडौंसमेत</p>	<p>■ निवेदकले उर्दीको पोसाकमा मादक पदार्थ सेवन गरेको र सचेत गराउँदा पनि आचरणसम्बन्धी नियम बारम्बार उल्लङ्घन गरेको स्थिति नरहेको र गल्ती सुधारन प्रतिबद्धसमेत रहेको स्थितिमा सिभिल पोसाकमा न्यून मात्राको मदिरा सेवनको सामान्य अवस्थामा निवेदकलाई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८४(ख) १ बमोजिम भविष्यमा सरकारी नोकरीको निमित्त सामान्यतः अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाएको निर्णय निवेदकको कसुरको मात्रा भन्दा चर्को देखिन आएकोले विपक्षी सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको प्रहरी नायब महानिरीक्षकको मिति २०६७।१।२९ र त्यसलाई सदर गरेको ऐ. कार्यालयका प्रहरी महानिरीक्षकको मिति २०६७।१।२९ को निर्णयसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर भई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८४ को खण्ड (क) मा उल्लिखित अन्य उपयुक्त सजाय गरी निजलाई पूर्ववत् सेवा बहाल गर्नु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने।</p>	१३३८

137.	<p>९२३५</p> <p>संयुक्त</p> <p>उत्प्रेषण</p> <p>निषेधाज्ञा</p> <p>परमादेश</p>	<p>विनोदबहादुर कुँवर</p> <p>विरुद्ध</p> <p>मञ्जु थापा</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ भन्सार ऐन, २०६४ को दफा १९(१) मा “दफा १८ बमोजिम प्रज्ञापनपत्र पेस भएपछि सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले सो प्रज्ञापनपत्रमा घोषित माल वस्तु कानूनबमोजिम पैठारी वा निकासी गर्न पाइने माल वस्तु हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा जाँच गर्नुपर्ने छ । त्यसरी जाँच गर्दा भन्सार अधिकृतले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित माल वस्तुको भौतिक जाँच गर्न वा गर्न लगाउन सक्नेछ” भन्ने व्यवस्थाबमोजिम प्रस्तुत सन्दर्भमा भन्सार अधिकृतबाट उक्त सुपारी निकासी तथा पैठारी गर्न प्रतिबन्ध लगाएको वस्तुभित्र पर्ने हो वा होइन सो सम्बन्धमा जाँच गरी निर्णयमा पुग्नुपर्ने । 	१३४६
138.	<p>९२३६</p> <p>संयुक्त</p> <p>निषेधाज्ञा</p> <p>परमादेश</p>	<p>हिरामान हरि गिरी</p> <p>विरुद्ध</p> <p>जिल्ला प्रशासन</p> <p>कार्यालय, बाँकेसमेत</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ पटकपटक न्यायिक निकायबाट व्यक्तिको पहिचान कायम भई अदालतबाट मान्यता दिई निर्णय भएको विषय र फैसला अन्तिमताको सिद्धान्त (Finality of Justice Theory) लाई प्रभावित पार्नु न्याय र कानूनको सिद्धान्तविपरीत हुन जान्छ । मुद्दा लगाउने बहानामा तथ्ययुक्त प्रमाणको अभावमा कसैको उजुरी परेकै आधारमा छानबिन गर्ने नाउँमा कुनै पनि व्यक्तिलाई पक्राउ गर्ने थुन्ने कार्य गर्दा व्यक्तिगत स्वतन्त्रता हनन हुन जाने अवस्था हुन्छ । प्रस्तुत सन्दर्भमा समेत यी निवेदकलाई तथ्ययुक्त प्रमाणबिना नै नागरिकताको विषय उठाई पक्राउ गर्न खोज्नु न्यायको मान्य सिद्धान्तविपरीत हुन जाने । 	१३५२

पुस				
139.	९२३७ विशेष उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ	कमला न्यौपानेसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> विशिष्ट सैद्धान्तिक महत्त्वको साथ प्राप्त हुने नैसर्गिक स्वतन्त्रताको हकलाई प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशले सार्वजनिक हितका लागि राज्यले बन्देज लगाउन सक्ने, नियमन गर्न सक्ने र निश्चित पेसा वा रोजगारका सम्बन्धमा उचित ऐनमार्फत सर्त वा योग्यता तोकी यस स्वतन्त्रताउपर मनासिब बन्देजसमेत लगाउन सक्ने गरी कानून बनाउन पाउने गरी अख्तियारी दिएको देखिन्छ । यस परिप्रेक्ष्यमा उक्त स्वतन्त्रताको हक सापेक्षित अधिकारको रूपमा रहेको प्रष्ट हुन्छ । साथै के कस्तो कानूनको तर्जुमा गरी निजामती प्रशासन सञ्चालन गर्ने भन्ने विषयमा विधायिकाले कानून बनाउन सक्ने अख्तियारी पनि विधायिकामा निहित रहने । 	१३५७
140.	९२३८ संयुक्त उत्प्रेषण/ परमादेश	विश्वनाथ गोयल विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> दूरसञ्चार प्राधिकरणका अध्यक्ष पदको नियुक्ति गर्न ऐनको दफा ५(२) बमोजिम गठित समितिको गठन विधि, सो समितिले छनौटको लागि अवलम्बन गरेको प्रक्रिया, समितिको निष्पक्षता अन्तर्वाताको प्रक्रियागत त्रुटि वा अन्य कुनै कानूनी त्रुटिसम्बन्धी विवाद उठाएको देखिँदैन । छनौट प्रक्रियामा कानूनी त्रुटि (Error of Law) देखाउन नसकेको अवस्थामा छनौटका सारा प्रक्रिया कानूनी रहेको भनी स्वीकार गरेपछि सोको परिणामलाई अस्वीकार गर्न नमिल्ने । 	१३७०

141.	९२३९ संयुक्त लेनदेन	दिनेशकुमार तिवारी विरुद्ध गोविन्दप्रसाद तिवारीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> लिखतबमोजिमको रकम बुझी सही छापसमेत गरी दिइसकेपछि लिखतका लेखक र साक्षीले आफूहरूको सामुन्नेमा लेनदेन भएको नदेखेको भनी गरेको बयानलाई मात्र आधार मानी वादीबाट प्रतिवादीले रकम नै नलिएको भन्न नमिल्ने। 	१३९१
142.	९२४० संयुक्त लेनदेन	मदननारायण चौधरी विरुद्ध चन्द्रनारायण चौधरी	<ul style="list-style-type: none"> प्रतिवादीले ऋण लिएकोमा इन्कार गरेको, लिखत लिफामा तैयार भएको भनी विशेषज्ञले स्पष्ट राय दिएकामा प्रतिवादीले कारकाप गरी लिफामा छाप लगाएको भनी लिखत सम्बन्धमा समेत दायर गरेको करकाप मुद्दा कारवाहीयुक्त रहेकै अवस्थामा लेनदेन मुद्दाको वादीले प्रतिवादीलाई ऋण उपलब्ध गराएको भन्ने कुरा विश्वासयोग्य हुन सक्ने अवस्था नदेखिने। 	१४०२
143.	९२४१ संयुक्त जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, गोरखा विरुद्ध गोपाल गुरुङ	<ul style="list-style-type: none"> मालपोत कार्यालय जस्तो अर्धन्यायिक निकायबाट सम्पत्तिका विषयमा परेको निवेदनउपर फगत २०३८।१०।०४ को निर्णयानुसार व्यक्ति विशेषको नभई खर्चरी खरबारी कायम छ भनी उल्लेख देखिँदा एक पल्ट निर्णय भइसकेको जग्गामा सोही तहबाट पुनः निर्णय गर्न नमिल्ने व्यहोरामात्रको आधार लिई दर्ता गर्न इन्कार गरेको न्यायोचित मान्न नमिल्ने। 	१४१०
144.	९२४२ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध राधिका श्रेष्ठ	<ul style="list-style-type: none"> प्रताडीत महिलाद्वारा भएको हिंसा र आवेशप्रेरित हत्याबीच केही अन्तर रहेको पाइन्छ। आवेशप्रेरित हत्यामा तत्कालै उठेको रिसको कारण मौकामा प्रहार गरी हत्या गरेको हुँदा त्यसमा मनसाय तत्त्वको अभाव रहन्छ। BATTERED WOMEN SYNDROME (BWS) को 	१४१७

			दाबी लिइएको वारदात हत्या नै हो तर वारदातको कारक तत्त्व भने मर्ने व्यक्ति स्वयम् नै रहेको हुने ।	
145.	१२४३ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध रामईश्वर राय यादवसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कुनै पनि हत्याको आपराधिक कार्य प्रमाणित हुनको लागि सो कार्य दुषित मनसाय (Mens Rea) राखी पूर्वयोजना बनाई कार्य (Actus Reus) गरिएको हुनुपर्दछ । सो कार्यको परिणामको पूर्वजानकारी (Foresightness of consequence) र परिणाम घटाउने इच्छा (Desire of consequence) समेत भएको हुनुपर्दछ । कर्तव्य ज्यान मुद्दामा प्रतिवादीहरूद्वारा गरिएको कार्यमा ती चार तत्त्वहरू रहेका थिए भन्ने कुरा वादी पक्षले नै ती कुरा स्थापित भएको प्रमाणित गर्नुपर्ने । 	१४३५
146.	१२४४ संयुक्त उत्प्रेषण/ परमादेश	एपोलोकुमार भगतसमेत विरुद्ध स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, रामशाहपथसमेत	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ९(७छ) बमोजिम माथिल्लो तहमा स्तर वृद्धि भएको अवस्थामा स्तर वृद्धिमात्र हुने तर कामकाज सोही तहमा पूर्ववत् गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्थाअनुकूल नै स्वास्थ्य सेवा विभागले स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको च.नं. १९६३ मिति २०६७।६।१८ को पत्रबाट निर्देश भएबमोजिम जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, सुनसरीले मिति २०६९।१२।६ गतेमा निवेदकहरूको पदस्थापन बदर गरी पूर्वको पद तथा कार्यालयमा साबिकबमोजिम कामकाज गर्नु भनी पत्राचार गरेको कुरा कानूनसम्मत देखिने । 	१४५५

147.	९२४५ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	समीर खानसमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	<ul style="list-style-type: none"> दुई वा सोभन्दा बढी ऐनअनुरूप सजाय गरेको अवस्थामा जुन ऐनको कैद सजाय सबैभन्दा ठूलो छ त्यही ऐनको कैद सजाय मात्र हुन्छ । अन्य ऐनबाट भएको कैद सजाय, सजाय पाउनेले भोग्न पर्दैन र कैद सजायको खत खाप्न पनि मिल्दैन । धेरै कलमको कैद ठेक्नुपर्ने अवस्थामा जुन कलमको कैद सबैभन्दा ठूलो छ सो हद ननाघ्ने गरी कैद ठेकिने । 	१४६५
148.	९२४६ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	कुमान गुरुङसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ज्यान मारिसकेपछि पनि कुनै पछुतो भएको नदेखिई घिसार्दै जङ्गलमा लगी लास गाडी दबाउने प्रयास भएको देखिँदा यसरी अपराध गरेको अवस्थामा प्रतिवादीहरूलाई दया, माया वा नरम दिल गर्नुपर्ने कुनै आधार नदेखिने । 	१४७१
149.	९२४७ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सरीता श्रेष्ठ खत्री विरुद्ध महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कुनै खास उद्देश्यका लागि बनेको ऐनले गरेको व्यवस्थाबमोजिम भए गरेका कार्यलाई त्यसै ऐनको व्यवस्थाबमोजिम हेरिनुपर्ने हुन्छ । केही सार्वजनिक अपराधजन्य कार्य भएकोमा कानूनले ७ दिनभित्र मुद्दा दर्ता गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था हुँदाहुँदै पटकपटक म्याद थप गरी थुनामा राखी व्यक्तिको वैयक्तिक स्वतन्त्रतालाई कुण्ठित पार्ने अधिकार कुनै पनि सार्वजनिक अधिकारीलाई नहुने । 	१४८०
150.	९२४८ संयुक्त उत्प्रेषण परमादेश	यादव अधिकारी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> जुन निर्णयले Merit लाई नै मान्यता दिँदैन, त्यो निर्णय न्यायपूर्ण भएको भनी अदालत चुप लाग्ने हो भने सङ्गठनको मनोबल व्यक्तिपरक मात्र हो भन्न पर्ने हुन्छ । त्यस्तो मनोगत कथनलाई आफूलाई संस्थागत बनाउन आफैँले निर्माण गरेको मापदण्डलाई सो खेलको नियममा मैले किन सहमत भइन भन्न 	१४८५

			<p>यसको नियम म आफैँले नै बनाउने अधिकार राख्छु, त्यसैले कसैले छानबिन नगर्नु भन्नु न्याय र सद्विवेकलाई समेत परित्याग गर्नु हो । त्यस्तो अवस्थामा सरकारले आफ्नो औचित्य समाप्त गरेको भन्नपर्ने भएकाले न्यायपूर्ण विवेकको प्रयोग गर्ने राज्यको अर्थ कसैले पनि समाप्त भएको मान्न नपर्ने र राज्यको उत्तरदायित्व बोध गरेको देखिनुपर्ने ।</p>	
151.	१२४९ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	लालहीरा कामी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरूले गुट बनाई संयुक्तरूपमा गरेको वारदातलाई संयुक्त वारदात भनिन्छ । यसमा कसले बढी कुट्यो, कसले कम कुट्यो, कसको प्रहार प्राणघातक भयो अथवा कुनै कसैले कुट्दै कुटेन कि जस्ता कुरा common law मा प्रासङ्गिक हुँदैनन् । ज्यान लिने अथवा साङ्घातिक कुटपिट गर्ने मनसाय भई सो सन्दर्भमा समूहमा बसी एक अर्कालाई उकासी हौसाई अथवा हातै हाली कुटपिट गरेमा सबै प्रतिवादी समानरूपमा सहभागी भएको मानिने र समान सजायका भागीदार हुने अवस्था रहने । 	१५०५
152.	१२५० संयुक्त कर्तव्य ज्यान	ईरमान तामाङ विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ मार्ने मनसाय राखी, योजना बनाई जोखिमी हतियारले प्रहार गरी भएको हत्या आवेश प्रेरित हत्याको कोटीमा पर्ने देखिँदैन । आवेश प्रेरित हत्यामा पीडितको कुनै कार्यबाट प्रतिवादी उत्तेजित भई आवेशमा आई आत्मनियन्त्रण गुमाई पीडितको कार्यको प्रतिक्रियाको रूपमा तत्कालीन अवस्थामा नै पीडितउपर हमला गरेको र सोही कारणबाट पीडितको मृत्यु भएको हुन्छ । यस्तो अवस्थामा प्रतिवादीले आंशिक प्रतिरक्षाको जिकिर लिन र प्रमाणित भएमा सो सुविधाप्राप्त गर्ने । 	१५२०

153.	१२५१ संयुक्त मानव अपहरण धम्की	झलनाथ न्यौपाने विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> सरकारवादी फौजदारी मुद्दा भनेको वादी नेपाल सरकारको मात्र सरोकार नभई पीडित, पूरा समाज तथा अदालतलगायत मुलुकको न्याय प्रणालीसँग सम्बद्ध रहन्छ । कुनै प्रतिवादीलाई मोलाहिजा गर्ने हिसाबले वादीले अनुसन्धानमा लापरवाही गर्दैमा त्यस्तो प्रत्येक लापरवाहीको सीधा परिणाम प्रतिवादीको सफाइ हुन सक्नेन । 	१५२९
154.	१२५२ संयुक्त क्षेत्रफल सुधार	वैद्यनाथ राउत अहिर विरुद्ध तुलसीभक्त श्रेष्ठ	<ul style="list-style-type: none"> विवादित जग्गामा वादी वा प्रतिवादीमध्ये कसको हक पुग्ने भन्ने विवाद उत्पन्न भएको अवस्थामा हक बेहकमा निर्णय गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, २०३४ ले मालपोत कार्यालयलाई दिएको नदेखिने । 	१५४०
155.	१२५३ संयुक्त करकाप	रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव	<ul style="list-style-type: none"> लेनदेन मुद्दाको मिति २०६०।११।१६ को लिखत यी पुनरावेदकले स्वेच्छाबाट सही छाप गरिदिएको नभै निजलाई अपहरण गरी प्रतिवादीहरूले आफ्नो कब्जामा राखी करकापबाट जबरजस्ती सही गराएको लिखत भन्ने कुरा पुष्टि हुने । 	१५४६
माघ				
156.	१२५४ विशेष उत्प्रेषण	राजन बुर्लाकोटी विरुद्ध नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्, कुपण्डोल, ललितपुर	<ul style="list-style-type: none"> कुनै कानून व्यवसायीले कुनै बार इकाइकै सिफरिसबिना सीधै नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्समक्ष सो परिषद्का आन्तरिक कार्यव्यवस्था सञ्चालन नियमावली, २०५५ को नियम १३(२) बमोजिम लगत अद्यावधिकको लागि निवेदन / फाराम बुझाउन वा अद्यावधिक गर्न आवश्यक प्रमाणसहित निवेदन दिन आएमा परिषद्ले आफूसँग भएको विवरण अनुसार मुनासिब ठहरिएमा त्यस्तो लगत सङ्कलन तथा अद्यावधिक जो जे गर्नुपर्ने हो गरी दिनु, बार 	१५५७

			इकाइमार्फत अद्यावधिक गर्न नआएको कारणले मात्र सो प्रक्रियामा अवरोध नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षी नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने।	
157.	१२५५ विशेष उत्प्रेषण / परमादेश	राजिवप्रसाद गुप्ता रौनियार विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> विधायिका राज्य व्यवस्थाको एक अङ्ग भएकाले राज्य सञ्चालनअन्तर्गत विभिन्न सार्वजनिक कानूनहरू निर्माण गर्ने एकमात्र अधिकार विधायिकामा नै निहित रहेको छ। विधायिकाद्वारा निर्मित कानून संविधानको सीमामा रही निर्माण गर्नुपर्ने। 	१५६७
158.	१२५६ विशेष परमादेश	अच्युतप्रसाद खरेल विरुद्ध न्याय परिषद्, न्याय परिषद्को कार्यालय, काठमाडौं	<ul style="list-style-type: none"> गठन भएको पहिलो संसद् विघटन भई अर्को संसद्को निर्वाचन भइसकेको बीचको अवधिमा न्यायाधीश नियुक्ति गर्दा संसदीय सुनुवाइ गरिरहन नपर्ने भन्ने अर्थ गर्न मिल्दैन। संविधानको एउटा व्यवस्थाले एउटा उद्देश्य वा पद्धतिलाई निर्माण गर्ने प्रयास गरेको छ भने सो संवैधानिक व्यवस्था उचित प्रक्रियाद्वारा संशोधन वा खारेज नभएसम्म अदालतले व्याख्या गरी सो व्यवस्थालाई निष्क्रिय वा निष्प्रभावी तुल्याउन उचित र संविधानसम्मत हुन नसक्ने। 	१५८३
159.	१२५७ विशेष उत्प्रेषण / परमादेश	सबिन श्रेष्ठसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> बालबालिकाको संरक्षण र सामञ्जस्यपूर्ण विकासको लागि यो अपरिहार्य व्यवस्था हो। स्थानीय पञ्जिकाधिकारीले बालबालिकाको जन्मदर्ता गर्ने सन्दर्भमा सूचकले जुन जन्ममिति फाराममा भरेको छ, त्यसलाई आधार मानी दर्ता गरी जन्मदर्ता प्रमाणपत्र दिने हुँदा त्यसमा विश्वसनीयता र वैज्ञानिकता हुँदैन। जुन समयमा बालकको उमेरको सम्बन्धमा विवाद आउँछ त्यतिबेला विवाद हेर्ने बाल 	१५९५

			अदालत वा बाल इजलासले अस्पतालबाट जारी भएको जन्ममिति उल्लेख भएको प्रमाणपत्रलाई उमेर निर्धारणको लागि आधार लिने हो । अस्पतालबाट जारी भएको जन्ममिति खुलेको प्रमाणपत्र नभएमा दोस्रो प्राथमिकतामा रहेको स्थानीय पञ्जिकाधिकारीबाट जारी भएको प्रमाणपत्रकै आधारमा बालबालिकाको उमेरसँग सम्बन्धित विवादको निरूपण हुने ।	
160.	१२५८ विशेष उत्प्रेषण	प्रविणता पोखरेलसमेत विरुद्ध सम्माननीय राष्ट्रपति, राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतलनिवास काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ विवादित अध्यादेशउपर न्यायिक पुनरावलोकन गर्न नेपालको अन्तरिम संविधानले अवलम्बन गरेको कानूनको शासनको सिद्धान्त, संविधानवादको सिद्धान्त र संविधानको न्यायिक परीक्षणसम्बन्धी सिद्धान्तअनुसार प्रथमदृष्टिमा नै दाबी लिइएको विवादित अध्यादेश सुनुवाइ हुँदाको दिनसम्म क्रियाशील अवस्थामा रहेको हुनुपर्ने । 	१६१४
161.	१२५९ विशेष उत्प्रेषण / परमादेश	शिवराम बोहजुसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ शिक्षा र शिक्षक भर्नासँग सम्बन्धित कानूनहरूको उद्देश्य शिक्षा प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने, समयसापेक्ष बनाउने, शिक्षाको गुणस्तर वृद्धि गर्ने, योग्य विद्यार्थी उत्पादन गर्ने, शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, शैक्षिक क्षेत्रलाई सम्मानित बनाउने, विद्यालयहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै निरक्षरतालाई निर्मूल गर्ने रहेको हुन्छ । शिक्षा ऐन, २०२८ को प्रस्तावनामा “राष्ट्रिय विकासको लागि चाहिने जनशक्ति तयार गर्न बहुदलीय प्रजातान्त्रिक व्यवस्था अनुकूल सर्वसाधारण जनताको सदाचार, 	१६२७

			<p>शिक्षाचार र नैतिकता कायम राख्न विद्यालयहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै गुणस्तरयुक्त शिक्षाको विकास गर्न वाञ्छनीय भएकाले उक्त ऐन निर्माण भएको” उल्लेख हुँदा समग्र शैक्षिक क्षेत्रमा स्थायित्व कायम गरी शिक्षाको विकास गर्न स्थायीतवरले शिक्षकहरू पदपूर्ति गर्ने चरणबद्ध कार्यक्रम अनुसार पहिलो चरणमा ०६३।१।११ देखि रिक्त रहेका शिक्षक पदहरू पदपूर्ति गर्ने गरी शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (सातौं संशोधन, २०६९) बाट थप गरेको नियम १२ को उपनियम (१क) र (१ख) को व्यवस्था रिट निवेदकले दाबी गरेजस्तो शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा ११च को उपदफा १ को खण्ड (घ), ऐ. दफा ११च को उपदफा (१क) र नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३ ले प्रदान गरेको समानताको हकसँग बाझिएको नदेखिएकाले उत्प्रेषण / परमादेशको आदेश जारी गर्न नमिल्ने ।</p>	
162.	९२६० संयुक्त परमादेश	डा.जैनुद्धिन अन्सारी विरुद्ध त्रिभूवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> वैध अपेक्षाको सिद्धान्त आकर्षित हुन सामान्यतया सार्वजनिक निकाय वा पदाधिकारीले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपबाट कुनै काम गर्ने वा नगर्ने वचनबद्धता वा आश्वासन लिखित वा मौखिकरूपमा व्यक्त गरेको हुनुपर्दछ । त्यस्तो आश्वासन वा वचनबद्धताप्रति सार्वजनिक पदाधिकारी वा निकाय प्रतिबद्ध रहने छ भन्ने कुरामा सम्बन्धित पक्ष विश्वस्त भई सोबमोजिम कार्य गरेको हुनुपर्ने । 	१६३७

163.	९२६१ संयुक्त उत्प्रेषण/ प्रतिषेध	अञ्चन भट्टराई विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानविपरीत बनेको कानून संवैधानिक प्रक्रियाद्वारा नै खारेज वा संशोधन हुनसक्छ । तर संवैधानिक प्रक्रियाद्वारा खारेज वा संशोधन गर्न पनि समय लाग्ने, विधायिकाको अधिवेशन बोलाई संविधानविपरीत बनेको ऐन खारेज वा संशोधन गर्न विधायिकालाई पर्याप्त समय नहुन सक्ने, संविधानविपरीत बनेको ऐन खारेज वा संशोधन गर्न त्यति लामो समय परिर्खरहँदा नागरिकहरूलाई संविधानले प्रदान गरेको हकहरू जोखिममा पर्ने हुँदा त्यस्तो जोखिमबाट नागरिकलाई बचाउनका लागि संविधान स्वयम्ले नै संविधानसँग बाझिने गरी बनेका त्यस्तो ऐन अमान्य गर्न सक्ने असाधारण अधिकार यस अदालतलाई धारा १०७ (१) ले प्रदान गरेको हो । 	१६४९
164.	९२६२ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	नारायणप्रसाद देवकोटा विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धमा नियमन गर्ने एउटा छुट्टै स्वशासित सङ्गठनको स्थापना गरिएको भए पनि दूरसञ्चार सेवाको संवेदनशीलता र महत्त्वको सन्दर्भमा सरकारको तर्फबाट कुनै पनि भूमिका नै नरहने भन्न मिल्ने हुँदैन । वास्तवमा दूरसञ्चार सेवा सर्वसाधारण नागरिकको लागि जति संवेदनशील र महत्त्वपूर्ण विषय हो सरकारको लागि पनि यो विषय उत्तिकै संवेदनशील र महत्त्वपूर्ण हुन्छ । दूरसञ्चार सेवा भनेको राज्यको आन्तरिक र बाह्य सुरक्षासँग पनि त्यत्तिकै सम्बन्धित रहेकाले सरकारको तर्फबाट पनि यस सेवाको संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखेर नियमनकारी भूमिका प्रदान गर्नुपर्ने कुरामा दुईमत हुन नसक्ने । 	१६७२

165.	९२६३ संयुक्त सरकारी छाप दस्तखत कित्ते	नेपाल सरकार विरुद्ध यदुकुमार आचार्य	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले पेस गरेको Certificate बाट बिगो खुल्ने अवस्था नदेखिएको र सो Certificate नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएको संस्था त्रिभुवन विश्वविद्यालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयबाट जारी हुने Certificate भएकाले प्रतिवादीलाई उल्लिखित कानूनी ब्यवस्थाबमोजिम कित्ते कागजको महलको ९ नं. बमोजिम रु. ५०। जरिवाना भई सरकारी कर्मचारीको दस्तखत कित्ते गरेकोमा ऐजन महलको १२ नं. बमोजिम थप १ वर्ष कैद हुने। 	१७०५
166.	९२६४ संयुक्त करारबमोजिमको रकम दिलाई पाऊँ	चित्रबहादुर कार्की विरुद्ध मनिराम अग्रवाल	<ul style="list-style-type: none"> ■ करार कानूनको महत्वपूर्ण सिद्धान्तको रूपमा रहेको "No consideration no contract" भन्ने सिद्धान्तअनुसार वैध करारको लागि प्रतिफल (consideration) को आवश्यकता पर्दछ । सो सिद्धान्तअनुसार करारनामाको लागि प्रतिफल एउटा आवश्यक एवम् अनिवार्य तत्त्वको रूपमा रहने। 	१७१२
167.	९२६५ संयुक्त उत्प्रेषण / प्रतिषेध / परमादेश	बुद्धिप्रसाद आचार्य विरुद्ध तूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ वैकल्पिक उपचार रहेसम्म रिट क्षेत्राधिकार सामान्यतया आकर्षित हुँदैन । एउटै विषयवस्तुमा एकैपटक दुई निकायले हात हाल्दा न्यायिक अराजकतासमेत जन्मिन्छ । विवादित विषयको वैकल्पिक उपचारको मार्ग अन्तिम भई बसेको र विवादित निर्णयमा कानूनको घोर त्रुटि भएको भन्ने कुरा स्पष्ट देखिएमा मात्र रिट क्षेत्राधिकार आकर्षित हुने कुरालाई अपवादको रूपमा लिइने। 	१७२३

168.	१२६६ संयुक्त जग्गा खिचोला	बीरबहादुर खत्री विरुद्ध प्रमोदराज पन्तसमेत	<ul style="list-style-type: none"> स्वामित्व सरेको कारणले मात्र अधिको मुद्दाबाट सबुद प्रमाण बुझी जग्गा यसको वा उसको भनी एउटा निक्क्योलमा अदालत पुगी कानूनबमोजिम गरेको फैसलालाई फगतमा नाम परिवर्तन भएकै कारणले मात्र अ.बं. ८५ नं. लाग्दैन भन्न नमिल्ने । 	१७३२
169.	१२६७ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मोतिलाल पोखरेल विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवलसमेत	<ul style="list-style-type: none"> क्षेत्राधिकार कहाँ र कसको हुने भन्ने कुरा कानूनले जे निश्चित गरेको छ, त्यही नै हुने कुरा हो, पक्षहरूको भनाइको आधारमा क्षेत्राधिकार एकिन नहुने भनी निवेदकले जिकिर लिएकै आधारमा विधिवत् त्यस कानूनको व्याख्या हुनुपूर्व नै जिल्ला अदालतमा परेको मुद्दाको औचित्य नै समाप्त हुने गरी माथिल्लो निकायबाट तत्कालै हस्तक्षेप गर्न वाञ्छनीय नहुने । 	१७४०
170.	१२६८ संयुक्त हातहतियार खरखजाना	प्रभातकुमार कुशवाहा विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> तथ्ययुक्त एवम् ठोस सबुद प्रमाणको अभावमा सहअभियुक्तले पोल गर्ने र सो पुष्टि नभएको र केवल हचुवाको आधारमा अभियोग लगाउने पक्षले अभियोग लगाएकै भरमा मात्र कसुदार कायम गर्नु फौजदारी न्यायको सिद्धान्तको मर्म र भावनाविपरीत हुने । 	१७४६
171.	१२६९ संयुक्त अंश चलन	श्रीमती इन्द्रकुमारी श्रेष्ठ विरुद्ध ज्योति श्रेष्ठ	<ul style="list-style-type: none"> आफ्नो कानूनबमोजिमको अंश हकको सम्पत्ति शेषपछिको बकसपत्रको लिखत गरिदिएको स्थिति छ भने त्यस्तो अवस्थामा लिखतको अस्तित्वलाई अन्यथा प्रमाणित नगरेसम्म लिखतको मान्यता यथावत् रहेको मान्नुपर्ने हुन्छ र त्यस्तो बकसपत्रको लिखत बकसपत्र दिनेको मृत्यु भएपछि क्रियाशील भई त्यस्तो अंशहकको सम्पत्ति शेषपछिको बकस पाउनेमा सर्ने । 	१७५७

172.	९२७० संयुक्त अंश चलन	पद्म न्यौपाने विरुद्ध आरती न्यौपाने	<ul style="list-style-type: none"> ■ सगोलका अंशियारमध्ये एक अंशियारले अर्को अंशियारलाई बकसपत्र गरिदिएको अवस्थामा समेत त्यस्तो सम्पत्ति सगोलकै मान्नुपर्ने अवस्था भएको । खरिद गरेको स्वआर्जन भने तापनि त्यसको तथ्ययुक्त प्रमाण पेस गरी प्रमाणित गर्न सकेको अवस्था नदेखिँदा सगोलमा रहेको अवस्थामा बढे बढाएको सम्पत्ति सगोलकै मानिने र बन्डा लाग्ने प्रकृतिको हुने । 	१७६६
173.	९२७१ संयुक्त लुटपिट	भिखनीदेवी भुसकुलीया विरुद्ध बिल्डु यादव	<ul style="list-style-type: none"> ■ व्यक्तिवादी भई चलेको लुटपिट जस्तो मुद्दामा सरकारवादी अन्य फौजदारी मुद्दामा जस्तो वारदातको दसी प्रमाण बरामद गरी त्यस्तो दसी प्रमाणबाट वारदात पुष्टि गर्न सकिने प्रश्न नआउने हुँदा यस्तो प्रकृतिको मुद्दामा वारदात पुष्टि गर्ने विश्वसनीय आधार त्यस्तो घटनाको साक्षीले बकेका कुरालाई नै ग्रहण गर्नुपर्ने हुन्छ । लुटपिट चोरीको वारदात भन्दा भिन्न प्रकृतिको प्रत्यक्ष हात हालाहाल लुछाचुडी गरी गरिएको हुन्छ । आफैँ प्रत्यक्ष लुटपिटमा संलग्न नभएको व्यक्तिले अर्काको हकको कुनै वस्तु लुटपिट गरी लगेको थाहा पाएँ भन्ने उल्लेख गर्नुबाट लुटपिट स्थापित गर्ने आधार हुन नसक्ने । 	१७८०
174.	९२७२ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	ताजश्री सिंह विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदक प्रतिवादीलाई पक्राउ गर्ने र हातहतियार, तथा आखेटोपहार बरामद गर्ने कार्य सम्पन्न भएपछि पनि पटकपटक फरकफरक मुद्दाहरूमा एकबाट छुटी जाने देखेमा अर्को मुद्दामा अनुसन्धानको लागि भनी म्याद थप गर्दै थुनामा राखिराख्ने मानसिकता पाल्नु प्रचलित सारवान् कानून, कार्यविधि 	१७८५

			कानून र त्यसका मान्य सिद्धान्तहरूको समेत प्रत्यक्ष उलङ्घन भएको देखिन आउने।	
175.	१२७३ संयुक्त मानाचामल	राम खड्का विरुद्ध सरिता खड्का	<ul style="list-style-type: none"> भरणपोषणको लागि नियमितरूपमा खर्चको प्रबन्ध मानाचामलबाट गरिन्छ भने बन्डा हुँदाका बखत अविवाहित अंशियारको विवाह गर्ने कार्यमा हुने खर्चको व्यवस्था विवाह खर्चका रूपमा गरिन्छ। यसरी फरक प्रसङ्ग र सन्दर्भमा प्रयोग हुने दुई भिन्नभिन्न अधिकारमध्ये एउटा अधिकार विवाह खर्च प्राप्त गरिसकेको हुँदा मानाचामल भराउन पर्दैन भन्ने कानून अनुरूप मान्न नसकिने। 	१७९४
176.	१२७४ संयुक्त लागु औषध (नरफिन)	नेपाल सरकार विरुद्ध राजेश खड्गीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> लागु पदार्थको उत्पादन, सञ्चय, बिक्री वितरण, निकासी तथा पैठारीलाई लागु पदार्थ तथा मनोद्वीपक पदार्थको कारोबारको रूपमा राखेको र कारोबार र सेवन दुवै कार्यलाई ऐनले निषेध गर्दै सजायको व्यवस्था गरेको र व्यवसाय नै सञ्चालन गर्ने गरी अवैधरूपमा ठूलो परिमाणमा लागु औषधको सञ्चय गर्ने कार्य कारोबारको रूपमा मानिने भए तापनि नशाको लत भएका व्यक्तिले सानो परिमाणमा सञ्चय गरी निषेधित पदार्थ राख्ने कार्यलाई कारोबारको कार्यअन्तर्गत राख्न मिल्ने नदेखिने। 	१८००
177.	१२७५ संयुक्त निषेधाज्ञा	प्रेमबहादुर गान्धर्वसमेत विरुद्ध नन्दन सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	<ul style="list-style-type: none"> सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोगबाट निवेदकहरूलाई जग्गा वितरण गर्ने सम्बन्धमा प्रक्रिया सुरु गरे तापनि सो कार्य सम्पन्न भैनसकेको अवस्थामा नै उक्त आयोग विघटन भएबाट विधिवतरूपमा जग्गा प्राप्त गरी नसकेको हुँदा उक्त जग्गामा निवेदकहरूको 	१८१०

			निर्विवाद हक कायम भएको अवस्था देखिँदैन । निवेदकहरूले बसोवास गरेको भनेको क्षेत्र वन सीमासँग जोडिएको र उक्त जग्गा पर्ति भई नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेको अवस्थामा निवेदकहरूले सरोकारवाला सम्बन्धित निकायलाई समेत विपक्षी बनाउन नसकेको ।	
फागुन				
178.	१२७६ विशेष उत्प्रेषण	सूर्यबहादुर पाण्डेसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनले प्रतिबन्ध लगाएको अर्थात् गैरकानूनी चीज वा वस्तु कसैको साथबाट वा वासस्थान आदिबाट बरामद हुन्छ भने त्यस्तो प्रतिबन्धित वा गैरकानूनी चीज वा वस्तु कसरी निजसँग रहन आयो त्यसको सन्तोषजनक र मुनासिब माफिकको जवाफ वा प्रमाण दिने भार त्यस्तो वस्तु बरामद गरिएको व्यक्तिमा रहनु स्वाभाविक हुन्छ । यस्तो कार्यलाई प्रमाणको भार जबरजस्ती अर्को पक्षमा अर्थात् प्रतिवादीमा सारिएको भन्ने अर्थमा लिन नमिल्ने । 	१८१५
179.	१२७७ विशेष उत्प्रेषण/ परमादेश	डा.मिङ्गमार गेल्जेन शेर्पा विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ बढुवा भनेको सेवामा प्रवेश गरिसकेका समान कर्मचारीहरू बीचको प्रतिस्पर्धा हुँदा समानसरह हुने प्रयोजनको लागि असमान अवस्थाका व्यक्तिलाई एकपटक मौका प्रदान गरी त्यस्ता व्यक्तिले राज्यबाट विशेष लाभ प्राप्त गरिसकेको अवस्थामा तहपिच्छे असमान भनी मौका प्रदान गर्दा समानताको सिद्धान्तको उपहास हुन जाने । 	१८२९

180.	९२७८ विशेष उत्प्रेषण/ परमादेश	कमला वाग्ले भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> स्वीकृत स्थायी दरबन्दीमा अस्थायी नियुक्त हुने कुरा र परियोजना वा राहत कोटामा अस्थायी नियुक्त हुने कुरा एकै प्रकारको नभै फरकफरक किसिमको हुँदा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३(१) मा नेपाली नागरिकहरूलाई समानताको हक प्रदान गरिएअनुरूप समानताको हक समान किसिमका व्यक्तिका बीचमा भेदभाव गर्न नहुने अवधारणामा आधारित हुने हुँदा रिटमा उल्लेख भएबमोजिम शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ को नियम ९(५) नं. मा रहेको प्रावधान समेतसँग बाझिएको देखिन नआउने। 	१८३०
181.	९२७९ पूर्ण अंश चलन	विक्कीरत्न शाक्यसमेत विरुद्ध कुलरत्न शाक्यसमेत	<ul style="list-style-type: none"> सगोलको अमुक सम्पत्ति अविभाजित रहँदासम्म सगोलका सबै अंशियारहरू र अंशियारका सम्पत्तिमा हक लाग्ने तिनका सन्तानहरूको समेत हक र हित रहने हुनाले अविभाजित सगोलको सम्पत्तिमाथि प्रथम पुस्ताका अंशियारहरूको मात्रै आफूखुसी गर्न पाउने सम्पत्तिको रूपमा लिन नमिल्ने। 	१८३८
182.	९२८० पूर्ण परमादेश	राजेशकुमार काफ्ले विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय	<ul style="list-style-type: none"> न्याय परिषद्ले न्यायाधीश नियुक्ति हुनुपूर्व त्यस्तो व्यक्ति निजामती कर्मचारी रहेछ भने निजामती किताबखानाबाट विवरण (सिटरोल) मगाइ प्राप्त सोही विवरणको आधारमा आफ्नो विवरण अद्यावधिक गर्ने भएकाले पनि त्यसरी सच्चिइसकेको विवरणलाई मान्दिन साबिककै विवरणलाई मान्दछु भनी भन्न नमिल्ने। 	१८५२

183.	९२८१ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	आशिष शर्मा विरुद्ध नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौंसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ आधारभूत टेलिफोन सेवाको सूचना मिति २०६९।२।१ मा प्रकाशित भएपछि सुरु भएको भनिएको विवादमा बाधा अड्काउको सूचना मिति २०६९।१।१० मा प्रकाशित भएको छ भने युटिएल र स्मार्ट टेलिकमलाई मिति २०६९।१।२९ मा अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने निर्णय भएको क्रियाहरूउपर अदालतमा अलगअलग मितिमा रिटहरू परी रहेको अवस्थामा निवेदन परेको देखिँदा मुद्दाको रूप विचार गरी अत्यन्त विलम्ब गरी प्रस्तुत रिट दायर भएको भन्ने प्रत्यर्थीको भनाइसँग विमति हुनुपर्ने अवस्था नदेखिने। 	१८६३
184.	९२८२ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	सुवास भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ जुनसुकै उम्मेदवारको दरखास्त फाराम रद्द गर्दा उचित आधार र कारण हुनु पर्दछ। सशस्त्र प्रहरी सेवा आयोगका पदाधिकारीलाई मनमा लाग्दैमा कुनै उम्मेदवारको दरखास्त फाराम रद्द गर्न पाइँदैन। विपक्षीले निवेदकहरूको दरखास्त फाराम रद्द गर्ने उचित र पर्याप्त आधार कारण उल्लेख गर्न सकेको देखिँदैन। त्यसमा पनि प्रतियोगितात्मक परीक्षा सञ्चालन हुनुपूर्व नै दरखास्त फाराम रद्द हुनुपर्दछ। सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकको प्रतिस्पर्धाको सबै परीक्षाहरूमा सफल भएपछि अन्तर्वार्ताको चरणमा आएर एकाएक दरखास्त फाराम रद्द गर्नु विवेकसम्मत कार्य हुन नसक्ने। 	१८८२

185.	१२८३ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	टीकाराम राईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफू अन्यत्र रहेको भनी अन्यत्रको दाबी लिनेले कानूनतः आफू त्यसरी अन्यत्र रहेको पुष्टि गर्नुपर्ने हुन्छ । केवल लगाइएको आरोपबाट सफाई पाउने उद्देश्यले मात्र अन्यत्र रहेको थिएँ भन्ने कुरा तर्कयुक्त र स्वीकार्य हुन नसक्ने । 	१८९४
186.	१२८४ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मिचुङ गुरुङ विरुद्ध काठमाडौँ जिल्ला अदालत, काठमाडौँसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको फैसलाले ठहरेको कैद सजाय भुक्तान गर्नु निवेदकको दायित्व हो भने फैसलाले कसुरदार ठहरिएको व्यक्तिबाट तोकिएको सजाय असुलउपर गरी कानूनी राज्यको अवधारणाबमोजिम जिम्मेवारी वहन गर्नु विपक्षी अदालतको पनि दायित्व हो । अदालतले ठहर गरेको सजाय कार्यान्वयन नहुने हो भने अदालतको फैसला निष्प्रभावी भई दण्डहीनताले प्रश्रय पाउँछ । फैसला अन्तिमताको सिद्धान्तले पनि सक्षम अदालतबाट एक पटक भएको फैसला अन्तिम भएर बसेको अवस्थामा कार्यान्वयनयोग्य हुने । 	१९०७
187.	१२८५ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	सीताराम अग्रहरि विरुद्ध गोरखापत्र संस्थान, धर्मपथ, न्युरोड काठमाडौँसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ एघारौँ तहको कर्मचारीलाई दशौँ तहको पदमा कामकाज गर्नु भनी गरेको सरुवा समान तहमा नभई तल्लो तहमा गरेको देखिँदा कुनै पनि बहाना वा तर्कको आधारमा त्यसको औचित्यता साबित हुन सक्ने नदेखिने । 	१९१५
188.	१२८६ संयुक्त बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सुरेश महतो विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटन, ललितपुरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ एउटै वारदातमा संलग्न रहेका कसुरदारउपर भिन्नभिन्न अभियोग दायर भई भिन्नभिन्न कैद सजाय भएमा त्यस्ता कसुरदारलाई त्यस्ता भिन्नभिन्न कसुरमा भएको कैद सजायमध्ये सबैभन्दा ठूलो कैदको सजाय मात्र गर्नुपर्ने । 	१९२२

189.	१२८७ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	रोहिणी शिवाकोटीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ अनुचित नियन्त्रण लगाउन सक्ने गरी कुनै कानूनले पनि अधिकार प्रदान नगरेको अवस्थामा इजाजतपत्र नवीकरणका लागि दिइने दरखास्तको ढाँचामा नेपाल निर्माण व्यवसायी महासङ्घको सदस्यता लिनुपर्ने र नवीकरण गर्नुपर्ने थप सर्त राख्ने कार्य कानूनसम्मत एवम् संवैधानिक देखिन नआउने। 	१९३२
190.	१२८८ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	परशुराम दाहाल विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ वस्तुतः निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा २६ अनुसार हुने प्रतिस्पर्धा समान तहका कर्मचारीहरूबीच मात्र हुन्छ भने खुला प्रतिस्पर्धामा समान तहका कर्मचारीलगायत अन्य गैरकर्मचारीहरू समेतको प्रतिस्पर्धामा सहभागिता हुन्छ। यसैगरी दुवै प्रतिस्पर्धाको गुणस्तर र स्वरूपमा समेत स्वाभाविकरूपले अन्तर हुने नै हुन्छ। तसर्थ दुवै प्रकारको प्रवेशमा प्रतिस्पर्धा हुने भन्दैमा र बहालवाला कर्मचारीले समान पदको अर्को सेवा समूहमा खुला विज्ञापनमा दरखास्त हाल्दैमा मात्रै उम्मेदवारलाई सेवा परिवर्तन गर्न आएको वर्गमा परिणत गर्न मिल्दैन र सेवा समूह परिवर्तन गर्न दरखास्त हालेको भन्ने अर्थ गर्न पनि नमिल्ने। 	१९४३
191.	१२८९ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	सोमनाथ गिरी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ नियुक्ति पाउने व्यक्तिले पाएको नियुक्ति गैरकानूनी भन्ने नदेखिएको अवस्थामा पद दर्ता गर्नेलगायतका प्रशासनिक जिम्मेवारी निर्वाह गर्नुपर्ने कार्यालय वा अधिकारीको त्रुटिमात्रले निवेदकले कानूनबमोजिम गरेको सेवाबापत प्राप्त गर्ने सुविधाहरूमा अन्यथा असर पर्ने दिन नमिल्ने र एकजना निम्नस्तरको 	१९५१

			<p>कर्मचारीको हक सुविधाप्रति सम्बन्धित कर्मचारीहरू र कार्यालयहरू सकारात्मक नभएकाले प्रक्रिया पुन्याई सहयोग गर्नुपर्नेमा जिम्मेवारीबाट उम्कन खोजेकोसमेत देखिएको छ । कानूनबमोजिम सेवा गरेपछि त्यसको प्रतिफल पाउने कानूनी हकमा त्यस्तो अकर्मण्यता र अयोग्यता देखिने व्यवहारहरूले परास्त गर्न नसक्ने ।</p>	
192.	१२१० संयुक्त कर्तव्य ज्यान	त्रिवेणी पासी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतक नाथु चौधरीले वारदातबाट घाइते भएपश्चात दिएको निवेदनसमेतमा आफू र प्रतिवादीबीच कुटपिट गर्नुपर्ने पूर्व रिसइबी थियो भनी उल्लेख गर्न सकेको देखिँदैन । मृतक नाथु चौधरीको घरमा प्रतिवादी त्रिवेणी पासी मदिरा पिई आई श्रीमतीसँग रक्सी मागेको, रक्सी दिन इन्कार गर्दा श्रीमतीलाई गालीगलौज र कुटपिट गर्न थालेको, मृतकले प्रतिवादीलाई समात्न खोज्दा भागेको र मैले लखेट्न छोडेपछि केही समयपछि फर्की आई कुटपिट गरेको भन्नेसम्म उल्लेख गरेको देखिँदा यसबाट पूर्व रिसइबी रहेको र ज्यानै मार्नुपर्ने नियत भएको भन्ने कुरा नदेखिने । 	१९५६
193.	१२११ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	गेरे थापा क्षेत्री विरुद्ध शान्ता थापा क्षेत्रीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको फैसला अनुसार फैसला कार्यान्वयनको सिलसिलामा रिट निवेदक पक्राउ परी अदालतले गरेको फैसलाको करिब २ वर्षपश्चात् प्रस्तुत रिट निवेदन गरेको देखिँदा निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुने अवस्था नदेखिने । 	१९६५

194.	१२९२ संयुक्त मोही कायम	दशराम साहुखल विरुद्ध निरज चक्रधरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ सर्जमिनको आधारबाट मात्र मोहियानी हक प्राप्त गर्न नसक्ने भए पनि यसले यथार्थमा जग्गा जोत्नेको हो भनी देखाएको वास्तविकतालाई सहज नकार्न सकिँदैन । त्यसै गरी जोत छोडपत्रको घरसारको कागजबाट मात्र पनि मोहियानी हकको प्राप्ति हुन सक्तैन । मोहियानी हक लिनुदिनु गर्दैमा एकबाट अर्कोमा स्वतः मोहियानी हक नसर्ने भएबाट कानूनबमोजिम मोहियानी हक प्राप्त गर्ने वा छोड्ने प्रक्रिया कानूनले नै निर्धारित गरेको हुँदा सोही प्रक्रियाबाट मोहियानी हक छोड्ने वा प्राप्त गर्ने अवस्था हुने । 	१९७२
195.	१२९३ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध चन्द्रमान तामाङ डिम्डोङ	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुटपिट गर्दा मानिस मर्न सक्छ भन्ने कुरा सामान्य समझ भएको जोसुकैले सहजै अनुमान गर्न सक्नेमा सो स्वाभाविक मानवीय सुझबुझ चेतनालाई ख्याल नगरी रिसको आवेगमा कुटपिट गरेकोलाई १३(३) वा ५ नं को कसुरको संज्ञा दिन नमिल्ने । 	१९७८
196.	१२९४ संयुक्त नाता कायम	बद्रिप्रसाद प्रसाई विरुद्ध राधिका माझी	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दाकी वादी सोझी लठेब्री महिला रहिछन् भन्ने कुरा फिराद तथा प्रतिउत्तर व्यहोराबाट देखिएको अवस्थामा यस्तो सोझोपनकी महिलाप्रति प्रतिवादीले मौकाको फाइदा उठाएका हुन् भन्ने कुरा निजको भनाइ विश्लेषणबाट पुष्टि हुँदा मैले करणी गरेकै थिइन वा होइन भनी एकतर्फी जिकिर लिँदैमा प्रतिवादीको भनाइलाई अन्य प्रमाणबाट पुष्टि नभइकन मान्यता दिँदै जाने हो भने समाजमा सोझा सीधा मानिसहरूबाट फाइदा उठाउनेहरूलाई मद्दत पुग्न जाने अवस्था देखिने । 	२००२

197.	१२१५ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	सुनिता अग्रवाल विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	<ul style="list-style-type: none"> कार्यविधिगत व्यवस्थाले तल्लो तहबाट भएको आदेशका सन्दर्भमा सारवान् विषयवस्तुलाई तलमाथि हुने गरी आदेश जारी गर्न मिल्दैन । अंश मुद्दाको सन्दर्भमा मानो छुट्टिएको मिति निर्धारण गर्ने विषय कार्यविधिगत विषय नभई सारवान् विषय हो भन्ने प्रष्टरूपमा देखिन आउने । 	२००९
198.	१२१६ संयुक्त मोही लगत कट्टा	दुर्गा तामाङ विरुद्ध पुसनलाल चौधरी	<ul style="list-style-type: none"> मूल किताबाट किताफोड भई आएका किताहरूमध्ये कुनै एक कितामा मोहीले मोहियानी हक छोडपत्र गर्दछ भने सोबाहेक बाँकी रहेका अन्य किताहरूको मोहियानी हकसमेत समाप्त हुन्छ भन्न नमिल्ने । 	२०१५
199.	१२१७ संयुक्त निषेधाज्ञा / परमादेश	वमप्रसाद मास्के विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैंडक लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, बिजुलीबजारसमेत	<ul style="list-style-type: none"> बैंडकले निर्धारित कानूनी प्रक्रिया (Due Process of Law) बमोजिम आफ्नो लेना रकम असुलउपर गरिसकेको अवस्थामा सुरक्षणबापत रहेको सम्पत्ति बैंडककै नाममा रही अन्य तेस्रो व्यक्तिको नाममा गई नसकेको भन्ने आधारमा मात्र रिट निवेदन मागबमोजिम बैंडकले निखनाई दिनुपर्ने गरी रिट जारी गर्न मिल्ने अवस्था नदेखिने । 	२०२०
200.	१२१८ संयुक्त परमादेश	महानन्दप्रसाद उपाध्याय, उच्च माध्यमिक विद्यालयसमेत विरुद्ध अरविन्दकुमार लाल	<ul style="list-style-type: none"> एक पटक निवेदकलाई प्रदान गरेको अङ्क नमिलेको भन्नलाई कानूनले अधिकार क्षेत्र दिएको हुनुपर्ने र बदर गर्ने कार्य पनि कानूनबमोजिम नै हुनुपर्ने हुन्छ । सो नगरी जसलाई जहाँ जहिले जे गर्न मन लाग्यो सो गर्दै जाने हो भने सबै कुरा अनिश्चित हुन जान्छ जसको परिणाम भयावह हुन्छ । व्यक्तिगत सोचाइ र रोजाइमा आधारित न्याय होइन पद्धति र प्रक्रियामा आधारित न्याय वाञ्छनीय हुने । 	२०२५

चैत

201.	९२९९ पूर्ण उत्प्रेषण / परमादेश	सूर्यवदना पण्डित विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> विपक्षीलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको निर्णयले अनुचित कार्य गरेको आरोपमा दिइने भनेको दुई तलब वृद्धि रोक्काको सजाय यस अदालतको आदेशले बदर भई सोही आदेशबाट पुनः स्पष्टीकरण माग गरी अख्तियारवालालाई उचित कारवाही गर्नु भनी परमादेशको आदेश जारी भएकामा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत् प्राप्त फाइलमा संलग्न स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको मिति २०६८।४।२ मा विपक्षीलाई सम्बोधन गरी लेखेको पत्रमा निजलाई निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ५५(क) बमोजिम अब आइन्दा यस्तो कार्य नगर्नु भनी चेतावनी दिएकोसम्म देखिँदा चेतावनी दिएको कार्य उक्त ऐनको दफा २२ को सजायभित्र पर्ने नदेखिँदा विपक्षीलाई यथावत् बढुवा गरेको लोक सेवा आयोगको निर्णयमा कुनै कानूनको त्रुटि देखिन नआउने। 	२०३१
202.	९३०० विशेष उत्प्रेषण / परमादेश	सागर के.सी. विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> एकपटक कायम रहेको व्यवस्था सधैं त्यही कायम रही रहनुपर्दछ भन्ने दाबी न्यायोचित, तर्कसङ्गत, औचित्यपूर्ण हुन सक्नेन। कानूनले तोकेको सर्त वा बन्देजबाट सबैलाई समानरूपमा लागू हुने गरी बनाइएको कानूनी व्यवस्थाले व्यक्ति विशेषलाई प्रभावित तुल्याएको भन्ने आधारमा मात्र असमान व्यवहार भएको वा संविधानप्रदत्त मौलिक हकमा बन्देज वा कानूनी हकमा आघात पुगेको भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने। 	२०४१

203.	९३०१ विशेष उत्प्रेषण / परमादेश	शमशेर नेपाली विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> गलत प्रतिवेदनले गलत परिणाम सिर्जना गर्दछ भन्ने पूर्वानुमान हुँदाहुँदै स्वास्थ्य परीक्षणको गलत प्रतिवेदन दिने प्रवृत्तिलाई निरूत्साहित गरी स्वास्थ्य परीक्षण गरी प्रतिवेदन दिने संस्थालाई कानूनको दायरामा ल्याउन खोजिएको कानूनको असल उद्देश्य आफ्नो हितअनुकूल नभएपछि कानून बदर माग गर्न कानूनी व्यक्तिको रूपमा स्थापित एउटा जिम्मेवार संस्थालाई शोभा नदिने । 	२०५३
204.	९३०२ विशेष उत्प्रेषण / परमादेश	कमलप्रसाद इटनी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौँसमेत	<ul style="list-style-type: none"> फौजदारी अभियोग लागेको व्यक्ति मुद्दा पुर्पक्षको सिलसिलामा अदालतले खोजेको बखत निज उपस्थित हुनसक्छ वा सक्तैन भन्ने कुराको निकर्ण गर्ने एवम् मुद्दा पुर्पक्ष गर्दा प्रयोग हुने कार्यविधि अवलम्बन गर्ने कुरामा गहनतम विशेष जिम्मेवारीका साथ स्वविवेकीय अधिकार विधायिकाले न्यायिक निकायलाई प्रदान गरेको अवस्थामा जमानत वा धरोटीमा रिहाई गर्ने भन्ने कुरा अभियोग लागेको व्यक्तिको विशेष अधिकारको रूपमा नभई न्यायिक निकायले खोजेका बखत उपस्थित हुने सर्तमा त्यस्ता व्यक्तिलाई प्रदान गर्न सकिने सुविधा हुँदा सुविधालाई अधिकारको पर्यायवाची अर्थमा लिन नमिल्ने । 	२०५९
205.	९३०३ विशेष उत्प्रेषण / परमादेश	सुमन अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> अदालतले आफूसमक्ष विचाराधीन मुद्दा द्वन्द्वको क्रममा भएका हुन् वा होइनन् भन्नु भन्दा माग गरिएको दाबी न्यायोचित हो वा होइन भन्ने कुरा महत्वपूर्ण हुन्छ । हरेक कसुर वा कार्य कहीं न कहीं कुनै न कुनै ढङ्गको द्वन्द्वको परिणाम हुने गर्दछ । सशस्त्र द्वन्द्वसँग सम्बद्ध भए पनि संविधान, मानवाधिकार कानून वा मानवतासम्बन्धी 	२०६९

			<p>कानूनप्रतिकूल हुन्छ भने सोसँग सम्बन्धित प्रश्नलाई न्याययोग्य नबनाउन मिल्दैन । द्वन्द्वको राजनीतिक सम्बन्धको कुरा जे भए पनि तिनको कानूनी पक्षलाई उपेक्षा गर्न मिल्दैन । कुनै कार्य राजनीतिक द्वन्द्वसँग सम्बद्ध भन्नु र द्वन्द्वकालसँग सम्बद्ध भन्नु पनि एउटै होइन । द्वन्द्वकालभित्र राजनीतिक र आपराधिक अनेकौं घटनाहरू घटित भएका हुनसक्छन् । सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा विशुद्ध राजनीतिकरूपमा भएको घटना र आपराधिकरूपमा आएको घटनाहरू एकै वर्गमा राख्न नसकिने ।</p>	
206.	९३०४ संयुक्त सवारी ज्यान	नेपाल सरकार विरुद्ध विजेन्द्र पोडे	<ul style="list-style-type: none"> ■ सवारी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरेको व्यक्तिले सार्वजनिक सडकमा सवारी चलाउने कार्य गर्नु भनेको आफैँमा लापरवाहीपूर्ण कार्य हो । साथै, त्यसरी सवारी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरेको व्यक्तिले चलाएको सवारी साधनबाट ठक्कर लागी वा किची मानिसको ज्यान गएमा सो कार्य स्वतः लापरवाहीपूर्वक गरिएको कार्यको परिणामस्वरूप भएको भन्ने मान्नुपर्ने । 	२१२७
207.	९३०५ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	मतिबुल्लाह मुसलमान विरुद्ध निजामती किताबखाना, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ शैक्षिक योग्यतामा उल्लिखित जन्ममितिले नागरिकता प्रमाणपत्रमा लेखिएको वर्षलाई पुष्टि गरेको अवस्थामा त्यसलाई अन्यथा हुने गरी निर्णय गरिएमा त्यसले नागरिकलाई प्रदान गरेको संविधानप्रदत्त पेसा रोजगार गर्न पाउने हक र समानताको हकमा अनिश्चितता उत्पन्न भई मौलिक हकमा समेत अनुचित बन्देज लाग्न गई आघात पर्न जाने । 	२१३६

208.	९३०६ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	दिनेश चौधरी विरुद्ध सर्वोच्च अदालत	<ul style="list-style-type: none"> ■ अड्डा अदालतमा रहेका मिसिलमा संलग्न कागजातहरूको कानूनबमोजिम दिइने नक्कलगायतका कागजातमा दर्जा पुगेको कर्मचारीले प्रष्ट बुझिने गरी दर्जा खुलाई शिर वा पुछारमा कुनै एक ठाउँमा पूरा नामको दस्तखत गर्नुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था भए पनि धेरै पेज वा प्रति भएमा पहिलो एक पेजको शिर वा पुछारमा कुनै एक ठाउँमा दस्तखत गर्ने कर्मचारीले पूरा नामको दस्तखत गरी अन्य ठाउँमा छोटकरी दस्तखत गर्दा हुने गरी व्यवस्था भएको देखिन्छ । कुनै एक ठाउँमा दस्तखत गरी अन्य ठाउँमा दस्तखत नगरी छाप लगाउन पाउने व्यवस्था उल्लेख नभएकाले दस्तखत देवनागरी अक्षरमा नै हुनुपर्ने भनी प्रष्टरूपमा निर्देश गरेको देखिने । 	२१४४
209.	९३०७ संयुक्त अपुताली हक कायम नामसारी	उमादेवी कार्की विरुद्ध कुमारी कार्की	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंशबन्डाको लिखत अनुसार अलग भएका अंशी पुनः सगोलमा रहने इच्छा भए अंश जोरिएको लिखत पारित गर्नेपने कानूनी सर्त हो । आचरण र व्यवहारले लिखतको स्थान ग्रहण गर्न नसक्ने । ■ अंशबन्डा पारित गरी अंश लिई छुट्टिभिन्न भएका अंशियारले पुनः सगोलमा बस्ने मनसाय र प्रयोजन भए सोहीबमोजिम लिखत पारित गराई सगोलमा अंश मिसाई बस्नुपर्ने हुन्छ । कानूनबमोजिमको लिखत गरी आफ्नो अंश भाग लिई छुट्टिएका पति पत्नीले आचरण र व्यवहारबाट पुनः अंश मिसाई बसेको भन्ने जिकिरले कानूनी मान्यता पाउन नसक्ने । 	२१५०

210.	९३०८ संयुक्त जिउ मारने बेच्ने	उद्धवप्रसाद आचार्यसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> ■ बेग्लाबेग्लै वारदात भई चलेका बेग्लाबेग्लै मुद्दामा फरकफरक मितिमा फैसला भएका र पहिलो मुद्दामा लागेको कैद भुक्तान भएपछि पछिल्लो मुद्दा दायर भएको स्थितिमा अघिल्लो मुद्दामा ठहर भएको कैद सजायबमोजिम कैदमा बसेको अवधिलाई पछिल्लो मुद्दामा लागेको कैद असुल गर्ने प्रयोजनले गणना गर्न मिल्ने नदेखिने। 	२१५७
211.	९३०९ संयुक्त निषेधाज्ञा / परमादेश	शशिभूषण मल्लिकसमेत विरुद्ध राजश्री सेभिङ् एण्ड कोअपरेटिभ लिमिटेड, प्र.का., मलङ्गवा, सर्लाहीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ निर्धारित समयभित्र आफूले लिएको ऋण रकम चुक्ता नगर्नेको धितो रहेको सम्पत्ति लिलाम गरी आफ्नो ऋण असुल गर्न ऋणदातालाई कानूनले अधिकार प्रदान गरेकै हुन्छ। ऋण रकम नबुझाउनेको सम्पत्ति लिलाम गरेर आफ्नो ऋण असुल गर्ने कुरालाई गैरकानूनी भन्न नमिल्ने। 	२१७१
212.	९३१० संयुक्त रकम उठाई हिनामिना गरी ठगी गरेको	नेपाल सरकार विरुद्ध ऋषिराम शर्मासमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ फौजदारी मुद्दामा अभियुक्तको कसुर प्रमाणित गर्ने भार वादी पक्षमा रहेको हुन्छ। प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुर गरेकै हुन् भनी शङ्कारहित तथ्ययुक्त सबुद प्रमाण वादी पक्षले पेश गर्न नसकेको अवस्थामा शङ्का र अनुमानको भरमा मात्र प्रतिवादीहरूलाई सजाय गरिनु प्रचलित फौजदारी न्यायको सिद्धान्तसमेतको विपरीत हुने। 	२१७६
213.	९३११ संयुक्त उत्प्रेषण	हिरादेवी श्रेष्ठ विरुद्ध पर्सा जिल्ला अदालतसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ नगरपालिका क्षेत्रभित्र पर्ने घरको हकमा सम्बन्धित प्राविधिकको मूल्याङ्कन प्रतिवेदन नै आवश्यक रहेको कुरालाई कानूनले प्रष्ट्याएकोमा नगरपालिकाको पत्रलाई नै प्राविधिकको मूल्याङ्कन प्रतिवेदन भनी अर्थ गर्न नमिल्ने। 	२१९०

214.	९३१२ संयुक्त निषेधाज्ञा / परमादेश	गणेशराज कार्की विरुद्ध पदमप्रसाद गौतमसमेत	<ul style="list-style-type: none"> संवैधानिक वा कानूनी निकाय वा त्यसमा कार्यरत अधिकारीले कानूनबमोजिम भएको आदेश निर्देशन र निर्णयको पालना गर्नु कर्तव्य हुने हुँदा आफ्नो कर्तव्य पालना नगरेको कारणले कुनै व्यक्तिको कानूनी हकको प्रचलनमा बाधा अवरोध खडा हुन्छ भने त्यस्तो हक प्रचलन गराउन परमादेशको आदेश जारी हुन सक्ने । 	२१९८
215.	९३१३ संयुक्त कर्तव्य ज्यान	मनोजकुमार जोशी विरुद्ध नेपाल सरकार	<ul style="list-style-type: none"> सँगै बसी रक्सी खाएका मृतक र प्रतिवादी मात्रै रातको समयमा सँगै साथै हिँड्नु र साथै हिँडेकामध्ये एकजना सर्वाङ्ग नाङ्गै भई रगताम्मे अवस्थामा राजमार्गमा रहेको कल्भर्टमा घाइते अवस्थामा भेटिनु तथा पुनरावेदक प्रतिवादी घरमा गई सुत्नु जस्ता कार्यकारणसमेतबाट पुनरावेदक प्रतिवादीकै कार्यबाट मृतकको मृत्यु हुन पुगेको तथ्यमा शङ्का गर्ने ठाउँ नरहने । 	२२०७
216.	९३१४ संयुक्त फैसला मोही प्रमाणपत्र बदर	सामर्थप्रसाद सिंह विरुद्ध मदनप्रसाद सिंहसमेत	<ul style="list-style-type: none"> दाबीको जग्गामा स्वामित्व नभएका, नरहेका अनधिकृत व्यक्तिबाट भएको कबुलियतनामा र कुत बुझी प्रदान गरेको भरपाईको आधारमा मोही कायम गरी मोही प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने गरेको भूमिसुधार कार्यालयको निर्णयलाई कानूनबमोजिमको निर्णय भन्न मिल्ने नदेखिने । 	२२१७
217.	९३१५ संयुक्त मिलापत्र बदर गरी हक कायम गरिपाउँ	भैरवकुमार पियासमेत विरुद्ध श्यामकुमार पिया	<ul style="list-style-type: none"> मुलुकी ऐन, स्त्री अंशधनको महलको १ र ५ नं. को कानूनी मान्यतालाई हेर्दा सो महलको १ नं. मा "कन्या वा सधवा वा विधवा स्वार्नी मानिसले आफ्नो आर्जनको चल अचल आफ्नो खुस गर्न पाउँछन् " भनी उल्लेख भएको देखिन्छ । यस कानूनी व्यवस्थाअन्तर्गत आफ्नो आर्जनको सम्पत्तिभित्र कुनै स्त्रीले प्राप्त गरेको सम्पत्ति पर्न आउँदछ । अंशबन्डाबाट प्राप्त भएको, 	२२२५

			दाइजो, पेवा, दानबकस वा अपुतालीबाट किन नहोस् जुनसुकै तवरबाट प्राप्त भएको सम्पत्ति यसअन्तर्गत पर्दछ । अंशबन्डाबाट आफ्नो हक भोग तथा स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति जुनसुकै व्यहोराबाट पनि जो कोहीलाई दिन हक हस्तान्तरण गर्न पाइने कुरामा दुईमत हुन नसक्ने ।	
218.	९३१६ संयुक्त उत्प्रेषण / परमादेश	जगतप्रसाद हाडा विरुद्ध औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालय, भक्तपुरसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ २०३४ सालमा नै जग्गा अधिग्रहणको सूचना प्रकाशित भई सो दाबी जग्गाको मुआब्जासमेत यी निवेदकले बुझिलिएको स्वीकार गरेको देखिएको कि.नं. १५७ र १५९ को जग्गासमेतको लगत कट्टा गर्नेबारेको मिति २०४३।६।१९ को पत्र, रोक्कासमेतका लागि लेखिएको मिति २०६६।३।१६ को पत्र र जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपुर्जाका लागि लेखेको मिति २०६६।१२।३० को पत्रसमेतलाई तत्समयमा नै चुनौती दिई आफ्ना हकका लागि कानूनी उपचार नखोजी हाल आएर आफ्नो नाममा उक्त जग्गाको दर्ता स्वेस्ता कायम रही रहेकाले सो जग्गा आफ्नो हकभोगको हुने भन्ने आधारमा विलम्ब गरी प्रस्तुत रिट निवेदन दायर गरेको र उल्लिखित जग्गाको मुआब्जा बुझी मौकामा चित्त बुझाई बसेको समेत देखिँदा विपक्षीका काम कारवाहीबाट निवेदकको सम्पत्तिसम्बन्धी संवैधानिक र कानूनी हकमा आघात परेको देखिन नआउने । 	२२३५
219.	९३१७ संयुक्त हालैदेखिको बकसपत्र लिखत बदर	सुनिल शिवाकोटी विरुद्ध प्रान्जल शिवाकोटीसमेत	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंश मुद्दा परेपछि वादीसमेतका असियारको अंशहक पुग्ने विवादित जग्गा वादीहरूको मन्जुरी नलिई प्रतिवादीहरू दिने र लिने भई पारित भएको हा.ब. लिखत कायम रहन सक्ने नदेखिने । 	२२४०

१. संवैधानिक कानून

1.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले सम्पत्ति विवरण पेस गरेको नदेखिएमा राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रले त्यस्तो व्यक्तिउपर भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ५० को उपदफा (३) बमोजिम कारवाही गर्नको लागि अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमक्ष लेखी पठाउन सक्ने गरी राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र (कर्म सञ्चालन) नियमावलीको नियम १०(२) मा व्यवस्था भएबाट नियमावलीका उपर्युक्त प्रावधानले राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रको अधिकारमाथि कुनै बन्देज लगाएको नदेखिँदा कानून बाझिएको भनी गरिएका त्यस्ता अपरिपक्व दाबीका आधारमा अदालतले आफ्नो खास दृष्टिकोण बनाई अति सूक्ष्मसंवेदी भई हस्तक्षेप गरी कानून बदर गर्नु संविधानसम्मत नहुने। <p style="text-align: center;">अधिवक्ता मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९१२१, पृष्ठ २०४, विशेष इजलास</p>
2.	<ul style="list-style-type: none"> ■ राष्ट्रपति कार्यालयबाट पेस भएको लिखित जवाफमा राष्ट्रपतिबाट नै संविधानसभाको पहिलो बैठक आह्वान हुनुपर्ने जिकिर नलिई नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ६९ को उपधारा (१) बमोजिम बैठक आह्वान गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा मिति २०७०।९।२७ मा पत्र पठाइएको भनी उल्लेख भएको र मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्षबाट संविधानसभाको पहिलो बैठकको आह्वान भइसकेको अवस्थामा निवेदकले प्रस्तुत रिट निवेदनमा उल्लेख गरेजस्तो संविधानसभाको पहिलो बैठक राष्ट्रपति वा मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्ष कसले आह्वान गर्ने भन्ने विवाद रहेको नदेखिने। ■ संविधानसभाको पहिलो बैठकको आह्वान मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्षबाट भई बैठक आह्वान गर्नेसम्बन्धी विषयमा प्रत्यर्थी बनाइएका निकायहरूको बीचमा कुनै विवाद नभई निर्विवाद रहेको संवैधानिक प्रश्नको अन्तरवस्तुभित्र प्रवेश गरी यस अदालतबाट थप व्याख्या गरिरहन सान्दर्भिक नहुने। <p style="text-align: center;">अधिवक्ता मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतलनिवास, काठमाडौंसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१२८, पृष्ठ २७३, विशेष इजलास</p>
3.	<ul style="list-style-type: none"> ■ ट्रेड युनियन गठन गर्ने अधिकार कुनै कामदारको व्यक्तिगत अधिकार नभई कामदारहरूको सामूहिक अधिकार भएकोले यस सामूहिक अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न गठन हुने त्यस्ता “ट्रेड युनियन” को दर्ता प्रक्रिया कामदारहरूको हितसमेतको विपरीत हुने गरी निसर्त हुनु पर्दछ भन्न नमिल्ने। ■ सामूहिक अधिकारको संरक्षणमा गठन हुने यस्ता संस्थाको सामूहिक संख्या कामदारहरूको हक संरक्षण गर्ने उद्देश्यले कम्तीमा कति संख्यामा हुनु पर्ने भन्ने जस्ता सीमा र सर्त

	<p>विधायिकाले नियमन गर्न नसक्ने भन्ने हुँदैन । Collective Right मा कुनै एक कामदारको माग हितको लागि वा कुनै एक कामदारबाट मात्र ट्रेड युनियन गठन हुन नसक्ने कुरा निवेदकहरूले मनन गर्नुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानले विधायिकालाई अधिकार प्रत्यायोजन गरेअनुरूप संविधानद्वारा व्यवस्था गरिएको व्यक्तिको सापेक्षित स्वतन्त्रतासम्बन्धी हकमा बन्देज नहुने गरी सर्तसहित स्पष्टसम्म गरेको व्यवस्थालाई अनुचित बन्देज हो भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ सामूहिक अधिकारमा माग सम्बोधन हुन सक्ने तर व्यक्तिगत किसिमबाट माग सम्बोधन हुन नपर्ने विषयलाई मध्य नजर राखी हेर्दा प्रतिष्ठानको २५ प्रतिशत कामदार सदस्य हुनुपर्ने भनी सीमा निर्धारण गरेको ऐनको व्यवस्था मुनासिब छैन भनी भन्न सकिने अवस्था नहुने । ■ जुन प्रतिष्ठानमा ट्रेड युनियन दर्ता गराउन खोजिएको हो सो प्रतिष्ठानमा रहेको जम्मा कर्मचारी संख्याको २५ प्रतिशत सदस्य संख्या पुऱ्याएमा प्रतिष्ठानस्तरको युनियन दर्ता गर्न सकिने गरी ट्रेड युनियन ऐन, २०४९ को दफा ३ को उपदफा ४ तथा दफा ७ को खण्ड (ख) ले स्पष्ट व्यवस्था गरिसकेपछि संघ संगठन दर्ता गर्न र संचालन गर्न पाउने अधिकार कुण्ठित गरेको भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">अधिवक्ता राजीव बास्तोला विरुद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१२९, पृष्ठ २८१, विशेष इजलास</p>
<p>4.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०२(५) उल्लेख गरी प्रस्तुत निवेदन दायर गरेको देखिन्छ । संविधानको सो धारामा भएको व्यवस्था हेर्दा सर्वोच्च अदालतमा प्रधानन्यायाधीशको अतिरिक्त बढीमा चौधजनासम्म अन्य न्यायाधीशहरू रहनेछन् । कुनै समयमा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दाको सङ्ख्या बढ्न गई न्यायाधीशहरूको सङ्ख्या अपर्याप्त हुन गएमा कुनै निश्चित अवधिका लागि अस्थायी न्यायाधीश नियुक्ति गर्न सकिने । ■ सर्वोच्च अदालतमा स्थायी न्यायाधीशहरूको सङ्ख्या चौध भन्दा कम भएको स्थितिमा अस्थायी न्यायाधीश नियुक्त गर्न नमिल्ने भनी स्पष्टरूपमा व्यवस्था भएको देखिँदैन । अतः सर्वोच्च अदालतमा स्थायी न्यायाधीशहरूको पद रिक्त रहेको अवस्थामा अस्थायी न्यायाधीशको नियुक्ति गर्न मिल्ने देखिने । <p style="text-align: right;">अधिवक्ता रामराज शिवाकोटी विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१८७, पृष्ठ ८९०, संयुक्त इजलास</p>
<p>5.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रधानन्यायाधीशको भूमिका संविधानबमोजिम अलगअलग निकाय र हैसियतमा भिन्नभिन्न रहेको छ । न्याय परिषद्को अध्यक्षको हैसियतमा न्यायाधीशको नियुक्ति, सरुवा वा बर्खासीको लागि प्रधानन्यायाधीश सिफारिसकर्ताहरू मध्येको एक व्यक्तिका रूपमा प्रस्तुत हुन्छ भने न्याय सेवा आयोगका अध्यक्षको हैसियतमा न्यायाधीश बाहेक न्याय सेवाको अधिकृतको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा वा कारवाहीको सम्बन्धमा सिफारिसकर्ताको भूमिका हुन्छ । त्यस्तै सर्वोच्च अदालतको प्रधानन्यायाधीशको रूपमा न्यायकर्ता, अवस्था अनुसार नियुक्तकर्ता वा न्याय प्रशासनको प्रमुखको भूमिकामा रही कर्तव्य निर्वाह हुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानबमोजिम न्याय परिषद् स्वयम् पदावधि थप गर्ने वा नियुक्ति गर्ने निकाय नभई सोका लागि निश्चित प्रक्रियाबाट गरिएको मूल्याङ्कनको आधारमा नियुक्तिको लागि सिफारिस गर्नसम्म सक्नेमा संविधान र कानूनमा नै नभएको व्यवस्थाप्रतिकूल पदावधि थप गर्नु वा स्थायी नियुक्ति गर्नु भनी न्याय परिषद्को नाममा परमादेशको माग गरेको त्यस्तो अपरिपक्व सतही दाबीका आधारमा अति सूक्ष्मसंवेदी भई आदेश जारी गर्नु मनासिब हुँदैन । यस्तो निकायलाई ऐनले तोकेको आधार, प्रक्रिया र कुनै मूल्याङ्कनबिना सतही आधारमा आफ्नो काम, कर्तव्य गर्नु भनी सतही आधारमा भन्न नमिल्ने । ■ गठन भएको पहिलो संसद् विघटन भई अर्को संसद्को निर्वाचन भइनसकेको बीचको अवधिमा न्यायाधीश नियुक्ति गर्दा संसदीय सुनुवाइ गरिरहन नपर्ने भन्ने अर्थ गर्न मिल्दैन । संविधानको एउटा व्यवस्थाले एउटा उद्देश्य वा पद्धतिलाई निर्माण गर्ने प्रयास गरेको छ भने सो संवैधानिक व्यवस्था उचित प्रक्रियाद्वारा संशोधन वा खारेज नभएसम्म अदालतले व्याख्या गरी सो व्यवस्थालाई निष्क्रिय वा निष्प्रभावी तुल्याउन उचित र संविधानसम्मत हुन नसक्ने । <p>अधिवक्ता अच्युतप्रसाद खरेल विरुद्ध न्याय परिषद्, न्याय परिषद्को कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौं</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२५६, पृष्ठ १५८३, विशेष इजलास</p>
6.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कार्यकारिणी अधिकार निहित रहेको नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्ले शासन प्रशासन चलाउनको लागि आवश्यकतानुसार संविधान तथा प्रचलित कानूनको अधीनमा रही विभिन्न काम कारवाही गर्नुपर्ने हुन्छ । शक्ति पृथकीकरणको सिद्धान्तअनुसार कानून निर्माण गर्ने कार्य विधायिकाको हो । नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ८८ अनुसार अध्यादेशबाट कुनै कानूनको संशोधन गर्नु पर्दा पूर्वसर्तको रूपमा व्यवस्थापिका संसद्को अधिवेशन वा बैठक चालु नरहेको हुनुपर्ने । ■ विवादित अध्यादेशउपर न्यायिक पुनरावलोकन गर्न नेपालको अन्तरिम संविधानले अवलम्बन गरेको कानूनको शासनको सिद्धान्त, संविधानवादको सिद्धान्त र संविधानको न्यायिक परीक्षणसम्बन्धी सिद्धान्तअनुसार प्रथमदृष्टिमा नै दाबी लिइएको विवादित अध्यादेश सुनुवाइ हुँदाको दिनसम्म क्रियाशील अवस्थामा रहेको हुनुपर्ने । <p>प्रविणता पोखरेलसमेत विरुद्ध सम्माननीय राष्ट्रपति, राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतलनिवाससमेत</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२५८, पृष्ठ १६१४, विशेष इजलास</p>
7.	<ul style="list-style-type: none"> ■ चोरी मुद्दामा प्रमाणको परीक्षणको क्रममा अदालतले अनुमान गर्नसक्ने भन्नेसम्मको कानूनी व्यवस्थाको आधारमा मात्रै कुनै पनि व्यक्तिउपर लागेको कसुर प्रमाणित नहुँदै कसुरदार मानिहाल्ने अवस्था पनि हुँदैन । उक्त ऐनको “अन्यथा प्रमाणित नभएसम्म” भन्ने शब्दावलीले आफूउपरको अभियोग अन्य प्रमाणबाट खण्डन गर्न पाउने र खण्डन गर्नसक्ने अवस्थालाई अङ्गीकार गरेको छ । ऐनको सो प्रावधानले त्यस्तो व्यक्तिलाई आफ्नो विरुद्ध साक्षी हुन कर लाग्ने र निजउपरको अभियोगमा अदालतबाट सुनुवाइ हुँदा स्वच्छ सुनुवाइका

	<p>न्यूनतम् मान्यताहरूलाई अदालतले ग्रहण गर्नबाट इन्कार गर्ने भन्ने अवस्थासमेत नरहने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ वादी वा प्रतिवादीमाथि राखिने प्रमाणको भार विषयवस्तुको आधारमा तोकिएको कुरा भएको र यो विधायिकी नीतिभित्रको कुरा भएको हुँदा संविधानको स्पष्ट उल्लङ्घन नहुँदासम्म अदालतले त्यसमा हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने । ■ कानूनले प्रतिबन्ध लगाएको अर्थात् गैरकानूनी चीज वा वस्तु कसैको साथबाट वा वासस्थान आदिबाट बरामद हुन्छ भने त्यस्तो प्रतिबन्धित वा गैरकानूनी चीज वा वस्तु कसरी निजसँग रहन आयो त्यसको सन्तोषजनक र मुनासिब माफिकको जवाफ वा प्रमाण दिने भार त्यस्तो वस्तु बरामद गरिएको व्यक्तिमा रहनु स्वाभाविक हुन्छ । यस्तो कार्यलाई प्रमाणको भार जबरजस्ती अर्को पक्षमा अर्थात् प्रतिवादीमा सारिएको भन्ने अर्थमा लिन नमिल्ने । ■ आफूउपर लागेको अभियोगको खण्डन गर्दैमा वा जवाफ दिँदैमा आफ्नो विरुद्ध साक्षी हुन कर लगाइएको भन्ने जस्तो गलत अर्थ गरी संविधानले नै प्रत्याभूत गरेको मौलिक अधिकारको प्रतिकूलको कानूनी व्यवस्था रहेछ भनी सङ्कीर्ण अर्थमा ग्रहण गर्न मिल्ने नदेखिने । <p style="text-align: center;">अधिवक्ता सूर्यबहादुर पाण्डेसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२७६, पृष्ठ १८१५, विशेष इजलास</p>
<p>8.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि व्यक्ति वा समूह (Person or Group) हरूलाई कानूनको प्रयोग गर्दा वा व्यवहारमा समानता (Equality) अवलम्बन गर्नु नै समानताको सिद्धान्तको ध्येय हो । समानहरूका बीच समान व्यवहार गर्नु र असमानहरूका बीच तार्किक वर्गीकरण र फरक व्यवहार गर्नु नै समानताको सार हुने । ■ न्यायको प्रमुख तत्वको रूपमा रहेको समानताको सिद्धान्तले सार्वजनिक सेवामा निष्पक्षतापूर्वक सबैले सहभागी हुन पाउने औपचारिक समानताको सिद्धान्तलाई पनि जोड दिएको हुँदा संवैधानिक विधीशास्त्रीय दृष्टिकोणबाट समानताको व्यवस्था राज्यको लोककल्याणकारी दायित्व परिपूर्ति गर्न राखिएको हुने । ■ राज्यले संविधानप्रदत्त नागरिकको मौलिक हकमा अनुचित बन्देज लगाउने गरी कानूनी व्यवस्था गरेमा यस अदालतले संविधानको अन्तिम व्याख्याता र नागरिक अधिकारको संरक्षकको हैसियतले विवादित व्यवस्था संविधानको व्यवस्थासँग परीक्षण गरी अनुचित बन्देज लगाएको पाइएमा त्यस्तो व्यवस्था बदर गर्न सक्ने हुँदा संवैधानिक सीमाको उल्लङ्घन गर्ने छुट राज्यका कुनै पनि निकायलाई हुँदैन । संवैधानिक सर्वोच्चता र नागरिक हकको संरक्षकको रूपमा मौलिक हकको विरुद्ध हुने जुनसुकै प्रकारका शक्ति, अधिकारको स्वेच्छाचारी र मनोमानी कार्यलाई न्यायिक पुनरावलोकनद्वारा रोकिने । ■ कुनै विद्यालयले धान्न वा व्यवस्थापन गर्न सक्ने भन्दा बढी सङ्ख्याको विद्यार्थीको भार बहन गर्न लगाउनु भनेको शिक्षाको उद्देश्य नै पराजित गर्नु हो । सम्बन्धित जिल्ला वा विद्यार्थीहरू केन्द्रित गर्नुको उद्देश्य पनि सेवाको स्थानीय वितरण हुन सकोस् र व्यवस्थापन सम्भव होस् भन्ने हुन सक्ने र यस अवस्थामा जुन निकायले यो निर्देशिका जारी गरेको छ सो निकायले आफ्नो नीति र कार्यक्रम अनुसार निर्देशिका बनाउने हुनाले उक्त निकायलाई अब यस्तो

	<p>निर्देशिका बनाउनु भनेर यस अदालतबाट भन्न मनासिब नहुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि कानूनी व्यवस्था समानताको हकसँग बाझिएको वा असङ्गत भएको भनी सतहीरूपमा दाबी दिनुमात्र पर्याप्त हुँदैन, सो व्यवस्थाले समानताको हकमा प्रत्यक्षरूपमा असर पुऱ्याएको वा अनुचित बन्देज लगाएको कुरा तथ्यपरक ढङ्गबाट पुष्टि गर्नुपर्ने हुन्छ । प्रस्तुत विवादमा निवेदकले निर्देशिकामा एक शैक्षिक सत्रमा एउटा विद्यालयले २०० जनाभन्दा बढी विद्यार्थी भर्ना गर्न नपाउने गरी र त्यस्तो शिक्षण संस्था सञ्चालन भएको जिल्ला भन्दा अन्य जिल्लाका विद्यार्थीले भर्ना हुन नपाउने गरी गरेको व्यवस्था के कसरी विभेदकारी र संविधान असङ्गत छ भनेर कानूनी आधार देखाउन सकेको अवस्था छैन । यसरी शिक्षाको गुणस्तर कायम राखी व्यावसायिक शिक्षाका कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि संशोधनमार्फत थप गरिएका व्यवस्थालाई बिनाआधार र कारण विभेदकारी र संविधान असङ्गत भयो भन्न नमिल्ने । ■ एकपटक कायम रहेको व्यवस्था सधैं त्यही कायम रही रहनुपर्दछ भन्ने दाबी न्यायोचित, तर्कसङ्गत औचित्यपूर्ण हुन सक्तैन । कानूनले तोकेको सर्त वा बन्देजबाट सबैलाई समानरूपमा लागू हुने गरी बनाइएको कानूनी व्यवस्थाले व्यक्ति विशेषलाई प्रभावित तुल्याएको भन्ने आधारमा मात्र असमान व्यवहार भएको वा संविधानप्रदत्त मौलिक हकमा बन्देज वा कानूनी हकमा आघात पुगेको भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">सागर के.सी. विरूद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३००, पृष्ठ २०४१, विशेष इजलास</p>
<p>9.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुलुकी ऐन, अ.बं. ११८(३) को व्यवस्थालाई उपेक्षा गरेर स्वदेशी नागरिक वा नेपालमा स्थायी बसोवास भएका व्यक्ति र विदेशी वा नेपालमा स्थायी बसोवास नभएका व्यक्तिका हकमा समान व्यवस्था अनिवार्य गर्न नमिल्ने भएबाट नै स्थायी बसोवास नभएको व्यक्तिको हकमा कानून र फैंसला कार्यान्वयनको प्रभावकारिताको लागि “तर्कसङ्गत वर्गीकरण” र “फरक व्यवहार” को सिद्धान्तको आधारमा गरिएको व्यवस्था हुँदा स्थायी बसोवास भएको र नभएको दुई भिन्न हैसियतमा रहेका व्यक्तिलाई पनि एकसमान अवस्थाका मानी समान व्यवहार गरिनुपर्ने भन्ने जिकिर तर्कसङ्गत नदेखिने । ■ स्वच्छ सुनुवाइमा कुनै पक्षपाति प्रावधान नगरी नागरिक र व्यक्तिबीच विभेद नगरिएको तर थुनामा राख्ने वैध आधारहरूलाई स्वीकार गरिएको भए पनि आरोपित कसुरदारको नेपालमा स्थायी बसोवास नभएको कारण अदालतले खोजेको बखत त्यस्तो आरोपित व्यक्ति अदालतमा उपस्थित हुने कुराको निश्चितता नभएको कारणबाट नै औचित्यताको आधारमा दुई भिन्न हैसियतका व्यक्तिहरूबीच गरिने न्यायिक प्रक्रियाको कार्यविधिमा विधायिकाले गरेको व्यवस्थालाई संवैधानिक कसीको दायरामा ल्याई अवैध कानून भनी बदर गर्दै जानु पनि न्यायिक दृष्टिले उचित मान्न नसकिने । ■ फौजदारी अभियोग लागेको व्यक्ति मुद्दा पुर्पक्षको सिलसिलामा अदालतले खोजेको बखत निज उपस्थित हुनसक्छ वा सक्तैन भन्ने कुराको निक्कै गर्नु एवम् मुद्दा पुर्पक्ष गर्दा प्रयोग हुने

	<p>कार्यविधि अवलम्बन गर्ने कुरामा गहनतम विशेष जिम्मेवारीका साथ स्वविवेकीय अधिकार विधायिकाले न्यायिक निकायलाई प्रदान गरेको अवस्थामा जमानत वा धरौटीमा रिहाई गर्ने भन्ने कुरा अभियोग लागेको व्यक्तिको विशेष अधिकारको रूपमा नभई न्यायिक निकायले खोजेका बखत उपस्थित हुने सर्तमा त्यस्ता व्यक्तिलाई प्रदान गर्न सकिने सुविधा हुँदा सुविधालाई अधिकारको पर्यायवाची अर्थमा लिन नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अभियोग लागेको व्यक्ति राज्यको क्षेत्राधिकारबाट भागी जाने वा फैसला आदेश कार्यान्वयन गर्न असुविधा हुने सम्भावना भएबाट फैसला कार्यान्वयनको प्रभावकारिताको लागि राज्यले लिएको नीतिगत व्यवस्थाबमोजिम व्यवस्था गरेको विधायिकी कानूनको औचित्यमा प्रवेश गर्न मिल्ने अवस्था नहुँदा दुई भिन्न हैसियतका व्यक्तिहरूबीच धरौटी तथा थुनाका विकल्पमा फरक नभई एकरूपता हुनुपर्ने भन्ने मागका विषयमा कानून परिमार्जनको सिलसिलामा विधायिकाले कानून बनाई नियमन गर्न नसक्ने हुँदा निवेदकले कानून बदर माग गरेको अ.बं. ११८ को देहाय ३ को व्यवस्था तत्काल बदर गरिरहनु नपर्ने । <p style="text-align: center;">अधिवक्ता कमलप्रसाद इटनी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौंसमेत</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०२, पृष्ठ २०५९, विशेष इजलास</p>
<p>10.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ जनताको हक अधिकारको रक्षा गरी न्याय गर्ने प्रयोजनका लागि अदालतबाट विभिन्न महत्त्वपूर्ण अवसरमा जारी भएका निर्णय, आदेश एवम् निर्देशनहरू न्यायका सर्वोपरि आवश्यकतानुरूप गरिएका हुँदा तिनको सम्मान गर्नु कानूनी राज्यको धर्म निर्वाहको अभिन्न अङ्गको रूपमा लिनुपर्ने संवैधानिक बाध्यता हो । ती निर्णय, आदेश, निर्देशनको उपेक्षा गरी अर्को अङ्गले बेग्लाबेग्लै वा विपरीत दिशामा हिँड्ने कोशिस गर्ने हो भने कानूनी राज्य सुचारु हुन सम्भव नहुने । ■ न्यायापालिकाले आफ्नो स्वार्थ वा अहम्को प्रतिपादनको लागि कुनै गम्भीर निर्णय गर्न सक्ने र गर्ने अपेक्षा नै गरिएको हुँदैन भने अन्य अङ्गले पनि न्यायिक निर्णय वा आदेशहरूको पूर्वाग्रहसहित उल्लङ्घनको बाटोमा हिँड्ने अपेक्षा गरिएको हुँदैन । राज्ययन्त्रका सहअङ्गका रूपमा स्थापित संस्थाहरू स्वयम् द्वन्द्व, उपेक्षा वा उल्लङ्घनको दिशामा हिँड्ने हो भने जनताको हक र न्याय नै सबैभन्दा बढी प्रभावित हुन्छ, जुन राज्य स्वयम्को लागि पनि अन्ततः घातक हुनसक्छ । त्यस्तो दुष्कर किम्वदा अप्रिय कामकुरा लोकतान्त्रिक संस्थाहरूको लागि ग्राह्य हुन नसक्ने । ■ पूर्वाग्रह र जीतहारको भावनाबाट सम्मुख वा विमुख नभई संविधान र न्यायका मूल्य मान्यताबाट अनुप्राणित हुनु जरूरी हुन्छ । विश्वव्यापीकरणको असर र प्रभावबाट आज संसारको कुनै पनि मुलुक पृथक रहन सम्भव छैन । त्यसैले विश्वभर स्वीकारिएका न्याय र अधिकारका मूल्य मान्यताको प्रयोग र पालना भिन्न तरिकाबाट गर्न खोज्ने साँचले राष्ट्रलाई विश्व समुदायबाट अलग्याउने मात्र होइन राष्ट्रको अन्तर्राष्ट्रिय छवि उजिलिन सक्ने । अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसमक्ष राज्यले व्यक्त गरेका प्रतिबद्धताहरूको कार्यान्वयनबाटै राज्यले

	<p>आफूलाई विश्वमञ्चमा स्थापित गराउन सक्तछ । प्रतिबद्धता भने गरिरहने तर पछि हटिरहने सोचले विश्वसनीयताको क्षयीकरण मात्र हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ गतिशील समाजमा द्वन्द्वहरू स्वाभाविक मानिन्छन् । द्वन्द्वले नकारात्मक मात्र होइन कतिपय अवस्थामा सकारात्मक परिणामहरू पनि सिर्जना गर्दछ । त्यसको लेखाजोखा द्वन्द्व विश्लेषकहरूले गर्ने नै छन् । तर द्वन्द्वलाई एउटा निश्चित विन्दुभन्दा अगाडि बढ्न दिइरहनु कसैको पनि हितमा हुँदैन । यसको लागि द्वन्द्वको न्यायपूर्ण, सर्वमान्य र सन्तुलित व्यवस्थापन अपरिहार्य हुन्छ । द्वन्द्वको असरले पीडित बन्न पुगेको समाजको ठूलो वर्गले उपेक्षित र अन्यायको महसुस गरिरहने अवस्था कायम गर्न खोज्नु द्वन्द्वको ठीक ढङ्गबाट व्यवस्थापन नगर्नु र पुनरावृत्तिलाई आमन्त्रण गर्नुसरह नै हो । द्वन्द्वका असर र प्रभावहरूलाई सही रूपमा उजागर नगर्नु तथा तिनको न्यायोचित सम्बोधन गर्न नसक्नुले द्वन्द्व पुनरावृत्ति हुने अवस्थालाई टेवा प्रदान गर्दछ भन्ने कुरा बिर्सन नहुने । ■ राज्यको चरित्र दण्डहीनतालाई प्रोत्साहन गर्ने होइन द्वन्द्वले उठाएका प्रश्न र सिर्जना गरेको परिणामलाई व्यवस्थित गर्दै न्यायपूर्ण समाज स्थापना गर्नेतर्फ अग्रसर हुनुपर्दछ । गम्भीर मानवअधिकार उल्लङ्घनका घटनाहरूलाई न्यायको दायरामा ल्याउने राज्यको राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय कानून सिर्जित दायित्व नै हो । सारमा भन्नुपर्दा विवादित ऐनका प्रावधानहरूले सङ्क्रमणकालीन न्यायको विधिशास्त्रीय मान्यतालाई सहजरूपमा स्वीकार गर्न सकेको नपाइने । ■ अन्तरिम संविधानको धारा १०० बमोजिम नेपालको न्याय प्रणाली मात्र संविधान, कानून र न्यायका मूल्य मान्यताबाट निःसृत हुनसक्तछ । लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यता पनि यही नै हो । न्यायिक अधिकार अन्यत्रैबाट निःसृत हुने अभ्यास परित्याग गरिसकेको कुरा सबैलाई हेक्का भएकै हुनुपर्दछ । अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा न्यायसम्बन्धी अवशिष्ट अधिकार संविधानतः नेपालको न्यायपालिकामा अन्तर्निहित छ । यसलाई राज्यका अन्य निकायले प्रतिस्थापन गर्न सक्तैनन् र त्यस्तो सोच राख्नहुने । ■ ऐनमा जे जस्तो शब्दावली प्रयोग भए पनि ऐनअन्तर्गत गठन भएको आयोगले न्यायिक संस्थालाई विस्थापन, न्यायिक कार्यको प्रतिस्थापन र न्यायिक कार्यको विकल्प दिन सक्तैन भन्ने कुरा सबैले संस्मरण गर्नुपर्दछ । वास्तवमा आयोग स्वयम्मा न्यायिक प्रक्रियाको सहयोगी वा सहायकमात्र हो । यसले उत्खनन् गरेका सत्य र प्रमाणका आधारमा परिणामतः गम्भीर प्रकृतिका मानव अधिकार उल्लङ्घनका मुद्दाहरू अदालतबाटै निपटारा हुने हुँदा न्यायिक प्रक्रियामा सघाउ पुऱ्याउन संस्थापित अस्थायी प्रकृतिको निकाय र राज्यको स्थायी संरचना न्यायपालिकाबीचको अन्तर छुट्ट्याउन र सोहीअनुरूप बुझ्न जरूरी हुने । ■ आयोग गठन हुनुपूर्व द्वन्द्वकाल वा तदोपरान्त नियमितरूपमा न्याय निरूपणका विषयहरू अदालतमा प्रस्तुत भइरहेका थिए र छन् । प्रचलित संविधान, ऐन कानूनबमोजिम तिनको सम्बोधन गर्नु अदालतको नियमित, अन्तर्निहित र संवैधानिक कर्तव्य पनि हो । न्याय निरूपणको विषय अदालतबाट संविधानबमोजिम बाहेक बहिष्कृत गर्न वा अलग्याउन
--	---

	<p>संविधानसङ्गत हुँदैन र लोकतन्त्रको मूल्य मान्यता अनुकूल नहुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतले आफूसमक्ष विचाराधीन मुद्दा द्वन्द्वको क्रममा भएका हुन् वा होइनन् भन्नु भन्दा माग गरिएको दाबी न्यायोचित हो वा होइन भन्ने कुरा महत्त्वपूर्ण हुन्छ । हरेक कसुर वा कार्य कहीं न कहीं कुनै न कुनै ढङ्गको द्वन्द्वको परिणाम हुने गर्दछ । सशस्त्र द्वन्द्वसँग सम्बद्ध भए पनि संविधान, मानवाधिकार कानून वा मानवतासम्बन्धी कानूनप्रतिकूल हुन्छ भने सोसँग सम्बन्धित प्रश्नलाई न्याययोग्य नबनाउन मिल्दैन । द्वन्द्वको राजनीतिक सम्बन्धको कुरा जे भए पनि तिनको कानूनी पक्षलाई उपेक्षा गर्न मिल्दैन । कुनै कार्य राजनीतिक द्वन्द्वसँग सम्बद्ध भन्नु र द्वन्द्वकालसँग सम्बद्ध भन्नु पनि एउटै होइन । द्वन्द्वकालभित्र राजनीतिक र आपराधिक अनेकौं घटनाहरू घटित भएका हुनसक्छन् । सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा विशुद्ध राजनीतिकरूपमा भएको घटना र आपराधिकरूपमा आएको घटनाहरू एकै वर्गमा राख्न नसकिने । ■ आपराधिक कार्य गरेको भनी अदालतमा विचाराधीन रहेको विषयमा सो कार्य आपराधिक हो वा होइन भनी निर्णय दिनु अदालतको कर्तव्य हुन्छ । आपराधिक भनेको कार्य सिद्ध हुन्छ भने सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा भएको हो वा होइन भनी अदालत स्वयम्ले त्यसको दायित्वबाट उन्मुक्ति दिन सक्तैन । कुनै कार्य आपराधिक कार्य हो वा होइन भन्ने कुरा सबुद प्रमाणको मूल्याङ्कन गरी विशुद्धरूपमा न्यायिक तरिकाले निर्णय गर्ने कुरा हुँदा त्यस्तो कार्य आयोग जस्तो अर्धन्यायिक प्रकृतिको निकायले टुङ्गो लगाउन सक्ने विषय नहुने । ■ अदालतमा विचाराधीन मुद्दामा पनि सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा भएको भए अदालतको परामर्शमा आयोगले छानबिन गर्ने व्यवस्था गरेको देखिन्छ । त्यस सम्बन्धमा हेर्दा अदालतको परामर्शमा भन्ने शब्दहरू प्रयोग भएको हुँदा अदालतले त्यस्ता मुद्दाहरू समर्पण गर्न बाध्य हुने भन्ने अर्थमा लिन सकिँदैन । परामर्श भनेको अदालतको स्वविवेकमा दिइने परामर्श हो, बाध्यता नहुने । ■ आयोगले अदालतमा विचाराधीन मुद्दा आफूसमक्ष पठाउन परामर्श माग गरे पनि अदालतले सो अनुसार सुम्पन उपयुक्त नदेखी नदिइमा आयोगले छानबिन गर्न नसक्ने अवस्था देखिन्छ । त्यस सम्बन्धमा विवाद भएमा अदालतको क्षेत्राधिकारभित्रको मुद्दाहरू पूर्ववत् अदालतमा नै सुचारू रहने देखिने । ■ सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ को दफा १३(२) र (४) को व्यवस्थाअनुसार अदालतसमक्ष विचाराधीन मुद्दाहरू पनि आयोगले छानबिन गर्ने कुराले छानबिनको दायरा कति हो भन्ने कुरामा थप प्रश्न उब्जाएको देखिन्छ । आयोगलाई अदालतमा विचाराधीन मुद्दाहरू छानबिन गर्न दिइएको हो भने आयोगले अदालतमा दायर रहेको मुद्दामा निर्णयहरू प्रभाव पार्ने गरी लगत काट्न लगाउन वा न्यायिक जिम्मेवारीबाट मुक्तगर्न सक्छ कि सक्तैन भन्ने प्रश्न उत्पन्न । तर उपर्युक्त प्रावधानले अदालतमा विचाराधीन मुद्दा आयोगसमक्ष सर्ने र अदालतको क्षेत्राधिकार समाप्त हुने कुराको कुनै उल्लेख गरेको छैन । तसर्थ अदालतको क्षेत्राधिकारको विषयलाई अन्यथा प्रमाणित गरेको मान्न मिल्ने नदेखिने । ■ सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ को दफा १३(४) मा व्यवस्थित भएको
--	---

	<p>घटना सशस्त्र द्वन्द्वको क्रममा भएको हो होइन भन्ने कुराको व्याख्या गर्ने आयोगको अधिकार अदालतमा विचाराधीन मुद्दाको सम्बन्धमा हुन सक्ने नभै आयोगको आफ्नै कार्यक्षेत्रमा पर्न आएको निवेदनका सम्बन्धमा प्रयोग गर्न सक्ने विषय देखिन्छ। उपर्युक्त उपदफा (२) र (४) ले अदालतमा विचाराधीन विषयवस्तुहरू यथावत चालु राख्न कुनै अन्यथा व्यवधान दिएको वा दिन सक्ने प्रकृतिको मान्न नसक्ने देखिएकाले उपर्युक्त व्याख्या र विश्लेषणको आधारमा सो व्यवस्थाहरू बदरै गरिरहनु नपर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ मेलमिलापको लागि निवेदन दिने विषय आफैँमा आपत्तिजनक हुँदैन। तर सहअस्तित्व र समभावमा आधारित सामाजिक बन्धन भएको हुँदा पीडितलाई उपेक्षा गरी एकतर्फी ढङ्गबाट मेलमिलाप हुनै सक्तैन। यसको लागि दुवै पक्षहरूको स्वतन्त्र र जाग्रत सहमति आवश्यक हुन्छ। मेलमिलाप जबरजस्ती लाद्न सकिन्छ। पीडितको आत्मसम्मानमा ठेस लाग्ने वा चोट पुग्ने गरी मेलमिलाप हुनुहुँदैन। यथार्थमा मेलमिलापको प्रक्रियालाई पीडित स्वयम्ले उत्प्रेरित वा आमन्त्रित गरेको अवस्थामा मात्र यसको सार्थकता सिद्ध हुन सक्ने। ■ गम्भीर प्रकृतिका अपराध स्वयम्मा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घनसँग सम्बन्धित अपराध हुन्। त्यस्ता गम्भीर अपराधका पीडकलाई न्यायको दायरामा ल्याई सजाय गर्ने आधार खोजी गर्नु आयोगको दायित्व हुने भई संविधान र कानूनसम्मत पनि हुन्छ। अभियोग नै नलगाई कसुर नै कायम नगरी आम माफी दिएसरह क्षमादान गर्ने आधार र कारण आयोगले खोजी हिँड्न आवश्यक हुँदैन र सो आयोगलाई नसुहाउने। ■ सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ को दफा २६ को उपदफा (५) मा उल्लेख भएको उपदफा (३) बमोजिम क्षमादानका लागि कुनै निवेदन पर्न आएमा आयोगले त्यस्तो पीडकलाई क्षमादान गर्ने सम्बन्धमा पीडितको सहमति, असहमति र घटनाको गम्भीरतासमेत विचार गरी क्षमादानको सिफारिस गर्ने निर्णय गर्नुपर्नेछ भन्ने प्रावधान पनि विवादित छ। पीडितको सहमतिपछि लगत्तै उल्लेख भएको असहमति भन्ने पदावली सँगसँगै प्रयोग भएबाट असहमतिको अर्थ दोहोरो लाग्न गएको देखिन्छ। तर पीडितको असहमतिमा र गम्भीर प्रकृतिका अपराधमा क्षमादान हुनै नसक्ने कुरा यसअघि यस अदालतबाट जारी भएका आदेशबाट पटकपटक सम्बोधन भइसकेको हुँदा त्यसैलाई आयोगले मार्गदर्शन बनाउनुपर्दछ। यस अदालतबाट भएका आदेशको उपेक्षा आयोगले गर्न नसक्ने। ■ सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ को दफा २९ को व्यवस्थाले आयोगको सिफारिसलाई नेपाल सरकारको अधीनस्थ बनाएको र महान्यायाधिवक्ताको अभियोजन गर्न पाउने संवैधानिक अधिकारलाई समेत प्रभावित गरेको भन्ने पनि निवेदकहरूको कथन रहेको पाइन्छ। उक्त दफा २९ को उपदफा (१) मा मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घनको आरोपमा दोषी देखिएको पीडकउपर मुद्दा चलाउन आयोगबाट नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिस भएमा मन्त्रालयले त्यस्तो पीडकउपर मुद्दा चलाउन महान्यायाधिवक्तासमक्ष लेखी पठाउनुपर्नेछ भन्नेसमेत व्यवस्था भएको देखिन्छ। नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३५ को उपधारा (२) बमोजिम नेपाल सरकारको तर्फबाट मुद्दा चलाउने वा नचलाउने
--	--

	<p>भन्ने कुराको अन्तिम निर्णय गर्ने अधिकार महान्यायाधिवक्तामा निहित रहेको देखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३५ बमोजिम संविधानले प्रदान गरेको अभियोजनसम्बन्धी अधिकार विशिष्ट र स्वायत्त प्रकृतिको अधिकार हो । महान्यायाधिवक्तालाई यो अधिकार संविधानद्वारा सीधै प्रदान गरिनुको पछाडि महान्यायाधिवक्ताको संस्था एउटा व्यावसायिक र न्यायिक संस्थाको रूपमा रहेको र त्यस्तो संस्थाले कुनै खास राजनैतिक उद्देश्यले कसैउपर दुर्भावनापूर्वक अभियोजन लगाउन वा कसैउपर मोलाहिजावश वा राजनीतिक स्वार्थको कारणले लगाउनपर्ने अभियोजन नलगाउने अवस्था आउन नदिन र फौजदारी कसुर जस्तो विषय समेटिएको गम्भीर फौजदारी अभियोग विशिष्ट कानूनी एवम् न्यायिक आवश्यकता अनुरूप सही र निष्पक्षरूपमा हुन सकोस् भनेर नै यस्तो संस्था खडा गरी अभियोजनसम्बन्धी सम्पूर्ण जिम्मेवारी सुम्पिएको हुँदा महान्यायाधिवक्ताको अभियोजनसम्बन्धी अधिकारलाई सङ्कुचन गर्न मिल्ने नहुने । ■ संविधानतः सरकारवादी हुने मुद्दा चलाउने अख्तियारी भएको महान्यायाधिवक्तासमक्ष आयोगले सोको लागि सिधै सिफारिस गर्न नसक्ने र नगर्नुपर्ने कुराको कुनै विवेकसम्मत आधार देखिँदैन । छानबिनबाट दोषी देखिएका व्यक्तिलाई मुद्दा चलाउन आयोगले गर्ने सिफारिस घुमउरो बाटोबाट महान्यायाधिवक्तासमक्ष पठाउने व्यवस्थाले अनावश्यक जटिलता र संशयमात्र पैदा गरेको देखिन्छ । यसको परोक्ष अर्थ पीडकलाई अभियोजनबाट उम्काउने मात्र हुन सक्तछ । यस विषयमा यसअघि जारी भएको आदेशमा नै पर्याप्त व्याख्या र विश्लेषण भइसकेको हुँदा संविधानको स्पष्ट व्यवस्थासँग असङ्गत र आवश्यक भन्दा अतिरिक्त उल्लेखन गरिएको उक्त दफामा प्रयुक्त "...नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिस भएमा मन्त्रालयले त्यस्तो पीडकउपर मुद्दा चलाउन..." भन्ने वाक्यांश बदरभागी देखिने । ■ बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन, सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन, २०७१ को दफा २६ को उपदफा (२) मा प्रयुक्त "...आयोगको छानबिनबाट क्षमादान दिन पर्याप्त आधार र कारण नदेखिएका..." भन्ने शब्दावली र दफा २९ को उपदफा(१) मा प्रयुक्त "...नेपाल सरकारसमक्ष सिफारिस भएमा मन्त्रालयले त्यस्तो पीडकउपर मुद्दा चलाउन..." भन्ने व्यवस्थाहरू नेपालको अन्तरिम संविधानको धारा १२, १३, २४ र १३५ समेतको विपरीत बदरभागी देखिएकाले आजैका मितिदेखि बदर घोषित हुने । <p style="text-align: right;">सुमन अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०३, पृष्ठ २०६९, विशेष इजलास</p>
२. सार्वजनिक सरोकार	
11.	<ul style="list-style-type: none"> ■ देशमा महत्त्वपूर्ण सेवा पुऱ्याएका व्यक्ति सेवाबाट निवृत्त भएपछि निजहरूको सुविधा र सुरक्षा सम्बन्धमा केही व्यवस्था गरिने भन्ने कुरा राज्यको प्रतिष्ठाको विषय हुने । ■ व्यक्तिहरूले पुऱ्याएको योगदानको कदर गर्दै सेवानिवृत्त भएपश्चात् सम्मान स्वरूप केही सुविधा प्रदान गर्ने र त्यस्ता व्यक्तिको सुरक्षासम्बन्धी प्रबन्ध गर्ने जस्ता कार्यहरू राज्यका दायित्वभित्र

	<p>पर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ राज्यले के कस्ता व्यक्तिलाई के कस्तो सुविधा र सुरक्षा प्रदान गर्ने भन्ने कुरा राज्यको नीतिगत विषयभित्र पर्ने कुरा हो । यस्तो नीतिगत कुरा सामान्यतया न्यायिक पुनरालोकनको विषयवस्तु हुन नसक्ने । ■ विधायिकी अधिकारप्राप्त कार्यपालिकाले आफ्नो नीतिगत विषयका कुराहरूलाई लागू गर्ने प्रयोजनका लागि कुनै अध्यादेश जारी गर्दा तत्काल सो अध्यादेशको आवश्यकता थियो वा थिएन भन्ने कुरा न्यायिक पुनरालोकनको विषय बन्न नसक्ने । ■ के कस्ता पहिलेका सार्वजनिक पदाधिकारीलाई के कति सुविधा दिने वा नदिने भन्ने विषयमा के कस्तो कानूनको आवश्यकता त्यसको अध्ययन विश्लेषण गरी प्रस्तावित गर्ने काम सरकारको र कानून बनाउने अभिभारा व्यवस्थापिका संसदकै हुँदा सार्वभौम जनताका प्रतिनिधिहरू रहेको संवैधानिक निकायको विचाराधीन रहेको अध्यादेशका विषयमा अदालतले प्रवेश गरी केही बोल्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">भरतमणि जङ्गम विरूद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११००, पृष्ठ १६, विशेष इजलास</p>
12.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मानिसले जानेर वा नजानेर धुम्रपानको कूलतमा फस्ने भएकोले धुम्रपान विरूद्ध सचेतना अभिवृद्धि गर्नु, धुम्रपानको प्रवर्द्धन हुने गरी सार्वजनिक प्रचार प्रसार गर्नु, सुर्तीजन्य पदार्थको बट्टा, च्यापर्स, प्याकेट तथा पार्सलको प्याकेजिङ्ग र लेबुलको बाहिरी भागमा सुर्तीजन्य पदार्थ स्वास्थ्यको हानिकारक छ भन्ने व्यहोराको चेतावनीमूलक सन्देश एवम् सुर्तीजन्य पदार्थको सेवनको असरबाट हुने घातक रङ्गिन चित्र अनिवार्यरूपमा सुर्तीजन्य पदार्थ उत्पादन गर्ने कम्पनीलाई राख्न लगाउनु र सार्वजनिक स्थलहरूमा यसको उपयोगलाई प्रतिबन्धित गर्नुपर्ने राज्यको दायित्व हुने । ■ जनस्वास्थ्यको सम्बन्ध व्यक्तिका जीवनलगायतका अनेकौं हकहरूको प्रचलनसँग पनि सम्बन्धित हक हुनाले सुर्तीजन्य पदार्थ सेवनको समस्याले अन्य मौलिक हकहरूमा असर र प्रभावसमेत पर्दछ । यसक्रममा राज्यले विधायिकी अधिकारको प्रयोग गरी कानूनको निर्माण, कार्यान्वयन तथा आवश्यक नियम बनाई सोको कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा सरकारी संयन्त्रमार्फत प्रभावकारी नियमन गर्नु राज्यको कर्तव्य हुन आउँछ । यदि राज्यको तर्फबाट यस्ता कदमहरू चालिदैनन् भने नागरिकलाई संविधानले प्रत्याभूत गरेको जीवनको अधिकारको संरक्षण गर्ने दिशामा राज्य संयन्त्र उदासिन भएको मान्नुपर्ने । ■ सुर्तीजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन, २०६८ मिति २०६८।१।२६ मा प्रमाणिकरण भई मिति २०६८।४।२७ देखि नै लागू भएको र प्रस्तुत रिट निवेदन मिति २०६८।७।२२ मा दर्ता भएपछि निर्णय हुन हालसम्म दुई वर्षभन्दा बढी समय व्यतित भई सक्दासमेत निर्णय हुन अधिल्लो दिनसम्म ऐन आउँदै नआए सरह उत्पादन निरन्तर राखी उत्पादित वस्तुहरूको खपतको बजारीकरण गर्न खोज्ने अतिसयुक्त नाफामूलक दृष्टिकोण देखिन्छ । वास्तवमा ऐन लागू हुने भनी घोषित भएका मितिबाट कानूनले तोकेको समयभित्र उत्पादित वस्तु निखार्नु पर्ने

	<p>हुन्छ र नयाँ वैधानिक व्यवस्था अनुसार नै उत्पादन सुरु गर्नुपर्ने हुन्छ । मुद्दा दिएको, अन्तरिम आदेश भएको वा मुद्दामा निर्णय भएको कुनै मिति पछि ऐन लागू भएको मिति सादेँ जाने र त्यसबाट अन्य अन्य लाभको गणना गर्ने कुरा न्यायोचित नदेखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ (FCTC) महासन्धीको धारा ११(१)(ख) मा उत्पादकले सुर्तीजन्य पदार्थको लेबुल वा प्याकेजको बाहिरी कूल भागको ५०% वा सोभन्दा बढी भागमा चेतावनीमूलक सन्देश वा चित्र अंकित हुनुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था गरेको र ३०% भन्दा कम हुन नहुने व्यवस्था गरेकोमा सुर्तीजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन, २०६८ को दफा ९ ले उक्त महासन्धिमा उल्लेख भएको ५०% भन्दा बढी ७५% भागमा सुर्तीजन्य पदार्थको लेबुल वा प्याकेटको बाहिरी कूल भाग ओगट्ने गरी गरेको व्यवस्थालाई उक्त महासन्धिको व्यवस्था विपरीत भयो भन्न मिल्ने नदेखिने । <p style="text-align: center;">अधिवक्ता ज्योति बानियासमेत विरूद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ११३२, पृष्ठ ३०५, विशेष इजलास</p>
13.	<ul style="list-style-type: none"> ■ हाल प्रचलनमा रहेको न्याय परिषद् ऐन, २०४७ वा नियमावली २०५६ मा न्यायाधीश नियुक्तिसम्बन्धी मापदण्ड वा यस्तै प्रकारको निर्देशिका आदि बनाई लागू गर्न सकिने भन्ने कानूनी व्यवस्था कहिकतै उल्लेख भएको नदेखिने । ■ प्रचलित ऐन नियममा उल्लेख भएदेखि बाहेक “परिषद्को बैठकसम्बन्धी कार्यविधि” सम्म परिषद् आफैँले निर्धारण गर्नसक्ने तर सोदेखि बाहेकका अन्य काम कर्तव्य अधिकार कानूनद्वारा नै व्यवस्थित हुनुपर्ने । ■ बैठकको कार्यविधिसम्म आफैँ निर्धारण गर्नसक्ने नियमको व्यवस्थाले कतिपय सारभूत प्रकृतिका व्यवस्थाहरूसमेत अन्तरनिहित रहेको नियुक्ति प्रक्रिया मापदण्ड निर्माण गर्नेसम्मको अख्तियारी प्रदान गर्नसक्छ भनी मान्न मिल्ने अवस्था नदेखिने । ■ न्याय परिषद्लाई संविधान वा प्रचलित कानूनले मापदण्ड निर्माण गरी लागू गर्न सक्ने अख्तियारी नै नदिएको भन्ने देखिन आएबाट कानूनी अख्तियारी विना नै न्याय परिषद्ले न्यायाधीश, नियुक्ति (प्रक्रिया) मापदण्ड २०६९ बनाई लागू गरेको देखिँदा त्यसरी मापदण्ड बनाई लागू गर्ने न्याय परिषद्को निर्णय एवम् त्यस्तो निर्णयबाट बनाई जारी गरिएको मापदण्डसमेतमा कानूनको अख्तियारी देखिन नआउने । ■ कानूनको अख्तियारी बिना निर्माण गरिएको (कानूनी मान्यता प्राप्त गर्न नसक्ने हुनाले प्रस्तुत) न्यायाधीश नियुक्ति (प्रक्रिया) मापदण्ड २०६९ मा कानूनको अख्तियारी विहिनताको आधारमा आजैका मिति देखि लागू हुने गरी उत्प्रेषणको आदेशद्वारा निष्क्रिय र बदर हुने । ■ सुरु अदालतमा (Trial court) मा न्यायिक प्रक्रियाका अधिकतम कार्यविधि वा औपचारिकताहरू पूरा गर्नुपर्ने स्थिति रहँदा त्यस्तो कार्यसँग बढी परिचित न्याय सेवाका अधिकृतहरूलाई नै अधिकतम प्राथमिकताका साथ न्यायाधीश नियुक्ति गरिने सामान्य प्रचलन भए तापनि यस सम्बन्धमा संविधानमा नै स्पष्ट व्यवस्था भइसकेको सन्दर्भमा उक्त संवैधानिक प्रावधान कार्यान्वयन अपेक्षितमात्र नभई अपरिहार्यसमेत हुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ स्वतन्त्र र सक्षम न्यायपालिकाको निर्माणको लागि न्यायाधीशको नियुक्तिमा नै योग्यता र क्षमताको मूल्याङ्कनसम्बन्धी प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गरिनु जरूरी हुन्छ । योग्यता पुगेका अधिवक्ताहरूलाई जिल्ला न्यायाधीशको पदमा नियुक्ति गर्दा अनिवार्यरूपमा लिखित र मौखिक परीक्षा सञ्चालन गर्नुपर्ने भन्ने संवैधानिक व्यवस्था देखिँदा त्यस्तो परीक्षाबाट अत्यन्त प्रतिभाशाली र सक्षम व्यक्तिमात्र न्यायाधीशको पदमा नियुक्ति पाउन सक्नु भन्ने सुनिश्चितताको लागि त्यसरी सञ्चालन गरिने परीक्षाको पाठ्यक्रम निर्धारण, प्रश्न पत्र तयारी, परीक्षा सञ्चालन विधि, उत्तरपुस्तिका परीक्षण पद्धति, उत्तिर्णाङ्क तथा प्रस्तुतिकरण र अन्तर्वार्तासमेत खुला प्रतियोगिताबाट अनिवार्यरूपमा (न्याय सेवा आयोगबाट सञ्चालित) राजपत्रांकित प्रथम श्रेणीका अधिकृत सरहका हुनुपर्ने । ■ परीक्षा प्रणालीबाटै जिल्ला न्यायाधीशको नियुक्ति गर्नेसम्बन्धी व्यवस्था न्यायाधीश नियुक्तिका सम्बन्धमा विशेष खालको संवैधानिक व्यवस्था भएकाले यो व्यवस्थाको कार्यान्वयनको सुनिश्चिताको लागि यथाशीघ्र यससम्बन्धी विधेयक तयार गरी कानून निर्माणका लागि संसद्मा पेस गर्नु भनी विपक्षीमध्येका कानून न्याय, संसदीय व्यवस्था तथा संविधानसभा मन्त्रालयका नाममा परमादेशको आदेशसमेत जारी हुने । <p style="text-align: center;">अधिवक्ता तोयानाथ ढुंगाना विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, काठमाडौंसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ११४१, पृष्ठ ३९७, संयुक्त इजलास</p>
14.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विश्वसम्पदा सूचीमा सूचीकृत भएको क्षेत्र हो । यस्तो क्षेत्रको विषयमा हुने हरेक काम कारवाही तथा यसका बारेमा लिइने कुनै कदमप्रति हरेक नागरिकहरूको सार्वजनिक चासो रहन्छ नै । यसरी विश्वसम्पदा सूचीमा सूचीकृत भएको हनुमानढोका दरबारक्षेत्र जस्तो महत्त्वपूर्ण विषयमा रूची राख्ने जो सुकै नेपाली नागरिकका तर्फबाट दायर हुन आएको मुद्दालाई हकाधिकारविहीनको मुद्दा भन्न नमिल्ने । ■ सरकारी स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको प्रयोग गरी त्यस्तो सम्पत्तिबाट शुल्कसमेत उठाउन पाउने गरी व्यवस्थापन गर्ने विषयमा कुनै किसिमको करार गर्ने अधिकार काठमाडौं महानगरपालिकालाई रहेको नदेखिने । ■ मूल करारको विषय वस्तु नै नभएको विषयमा पुनः मूल करारकै पक्षहरूद्वारा प्रतिस्पर्धात्मकताको सिद्धान्त र पारदर्शिकताको सिद्धान्तसमेतको बेवास्ता गरी मूल करारकै निरन्तरता रहने गरी सञ्चालनको अधिकारै नभएको हनुमानढोका दरबार क्षेत्रको विषयलाई समेत समेटेर पूरक करार गर्नुलाई प्रचलित कानूनहरूको बेवास्ता र यस अदालतको पूर्वआदेशको अनुचित व्याख्या र विस्तार गरिएको रूपमा लिनुपर्ने । ■ फैसलाले दिएको निर्देशन भन्दाबाहिर गई गरिएको कार्यले फैसला कार्यान्वयनको स्थान ग्रहण गर्न नसक्ने। ■ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय र सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले दिएको सहमतिलाई नेपाल सरकारको निर्णय मान्न सकिँदैन । त्यस्तो सहमतिको आधारमा फैसलामा नै उल्लेख नभएको पुरातात्विक र धार्मिक महत्त्वको सरकारी स्वामित्वको

	<p>सम्पत्तिको विषयमा शुल्कसमेत उठाउने पाउने गरी करार गर्ने अधिकार काठमाडौं महानगरपालिकालाई नहुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ शुल्क उठाउने सम्बन्धमा व्यवस्थापनको अधिकारै नपाएको क्षेत्रको पनि शुल्क निर्धारण गर्ने गरी गरिएको पूरक करार प्रचलित कानून र फैसलासमेतको विपरीत भई बदरयोग्य देखिने । ■ सार्वजनिक सरकारी सम्पत्ति निजी क्षेत्रले प्रयोग र सञ्चालन गर्ने प्रयोजनको लागि बिनाप्रतिस्पर्धा विपक्षी साइडवाकर्स ट्रेडर्स प्रा.लि.लाई सुम्पने गरी भएको विपक्षीहरूको कार्यले व्यावसायिकरूपमा स्थापित प्रतिस्पर्धात्मक सिद्धान्त र पारदर्शिताको सिद्धान्तसमेतको उल्लङ्घन हुन गएको देखिने । ■ साइडवाकर्स ट्रेडर्स प्रा.लि.ले सुन्धारा धरहरा क्षेत्रको मात्र व्यवस्थापन गर्ने अधिकार पाएकोमा व्यावसायिक स्वार्थको लागि असम्बन्धित अन्य पर्यटकीय स्थललाई सशुल्क उपयोग गर्न दिने गरी भएको करारले अन्य पर्यटकीय व्यावसायिक संस्थाहरूलाई प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता प्रदर्शित गर्न र प्रतिस्पर्धामा सहभागिता गर्ने अधिकारबाट वञ्चित गरेको देखिने । ■ मूल करारमा उल्लेख नै नभएको र मूल करारको विषयमा परेको मुद्दामा भएको आदेशमा समेत उल्लेख नै नभएको कुनै कुराको विषयलाई सो आदेशको कार्यान्वयनको नाममा समेट्न खोज्ने कार्यलाई अनुचित र अनियमित (Undue and Irregular) मान्नुपर्ने । ■ सुन्धारा-धरहरा क्षेत्रको मात्र व्यवस्थापन गर्ने अधिकार पाएको विपक्षी काठमाडौं महानगरपालिकालाई पर्यटन व्यवसायमा टेवा पुऱ्याउने भन्ने नाममा असम्बन्धित क्षेत्रलाई समेटेर करार गर्ने अधिकार नहुने । ■ कुनै पनि सेवा सुविधाहरूको निर्बाधरूपमा उपभोग गर्ने भन्ने कुरा व्यक्तिको इच्छामा भर पर्दछ । आधुनिक उपभोक्तावादी सिद्धान्तले व्यक्तिलाई वस्तु वा सेवाको उपभोगको छनोट गर्ने अधिकार प्रदान गर्ने हुनाले कसैलाई जबरजस्ती वस्तु वा सेवा उपभोग गर्न बाध्य गर्न सकिँदैन । त्यसो गरिन्छ भने त्यो व्यक्तिको वैयक्तिक अधिकारमाथिको हस्तक्षेप हुन जाने । ■ सार्वजनिक निकायको रूपमा रहेको निकायले अदालतबाट जारी भएको आदेश वा फैसलाको आफूखुसी व्याख्या गरी गलतरूपमा प्रयोग गर्ने अधिकार हुँदैन । कुनै घुमाउरो तरिकाबाट अदालतको फैसला वा आदेशको कार्यान्वयन गरे जस्तो गर्ने, फैसला वा आदेशको कार्यान्वयन नगर्ने र फरक परिणाम देखिने गरी कार्य गरिनुले अदालतको आदेश वा फैसलाको सम्मान गरेको नभई अनादर गरेको हुन्छ । यस्तो प्रवृत्तिले वैधानिकता नपाउने मात्र होइन न्यायिक सुशासनको अभिवृद्धिमा टेवासमेत नदिने । ■ स्थानीय सर्वसाधारणको प्रत्यक्षरूपमा गासिएको संस्कृतिक र धार्मिक हक उपभोगको विषयमा कुनै कार्य गर्नुपूर्व त्यस्ता सरोकारवाला स्थानीय जनताहरूको समेत प्रत्यक्ष सहभागितामा उनीहरूको पनि सहमति लिएर त्यस्तो कार्य गर्नुपर्ने । ■ स्थानीय सर्वसाधारणको संस्कृतिक र धार्मिक हकमा प्रत्यक्ष असर पर्ने गरी भएको त्यस्तो कार्यमा त्यस्ता सर्वसाधारणको स्वीकृति छैन भने त्यस किसिमको कार्यले वैधानिकता नपाउने हुन्छ । यसै सम्बन्धमा करार ऐन, २०५६ को दफा १३(ग) ले “सर्वसाधारणले उपभोग
--	--

	<p>गरिरहेको सुविधा कसैलाई उपभोग गर्नबाट रोक लगाइएको करार” बढेर हुने करारअन्तर्गत राखेको पाइने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारी स्वामित्वमा रहेका संस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्त्व बोकेका धरोहरहरूलाई व्यापार व्यवसायसमेत सञ्चालन गर्न पाउने गरी प्रयोग गर्न निजी क्षेत्रलाई भोगाधिकार प्रदान गर्दा निश्चित कानूनी मापदण्ड बनाएरमात्र हस्तान्तरण गर्नुपर्ने । ■ कानूनी मापदण्डबिना नै विभिन्न व्यापारिक घर टहरा निर्माण गरी व्यापार व्यावसाय गर्न दिने कार्यले त्यस्तो क्षेत्रको संस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्त्वलाई घटाउने मात्र होइन त्यस्ता क्षेत्रको उपेक्षा गरेको ठहर्ने । ■ मूल करारकै विषयमा सर्वोच्च अदालतले प्रश्न उठाई त्यसका विवादित सर्तहरूलाई सार्वजनिक हित निहित हुने गरी पुनरावलोकन गर्न आदेशसमेत भएकोमा सो आदेशको सही कार्यान्वयन गर्नेतर्फ लाग्दै नलागी विपक्षीहरूबाट सो आदेशको कार्यान्वयन गरेको भन्दै आदेशमा उल्लेख नभएको हनुमानढोका दरबारक्षेत्रको विषयमा समेत पूरक करार गरिएको विषयलाई कानूनअनुरूप र फैसलाअनुरूपको कार्य भन्न सकिने अवस्था नहुने । <p style="text-align: right;">अधिवक्ता दीपक विक्रम मिश्र विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत</p> <p style="text-align: right;">नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१४७, पृष्ठ ४६८, संयुक्त इजलास</p>
<h3>३. मानव अधिकार तथा लैङ्गिक न्याय</h3>	
<p>15.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनबमोजिम बाहेक वा कानूनको उचित प्रक्रिया पूरा नगरी कसैको पनि वैयक्तिक स्वतन्त्रतामा अड्कुश लगाउन वा अपहरण गर्न पाइँदैन । वैयक्तिक स्वतन्त्रताले कानूनी औचित्यता पुष्टि हुन नसक्ने प्रकृतिका थुना, गिरफ्तारी तथा गैरकानूनीरूपमा शक्तिको प्रयोग गर्नबाट सुरक्षित राख्दछ । कसैले कसैलाई निजको वैयक्तिक स्वतन्त्रता सीमित गरेमा वा त्यस्तो स्वतन्त्रताको प्रयोग गर्नबाट वञ्चित गरेमा वा कुनै पनि व्यक्तिलाई गैरकानूनीरूपमा बन्दीयत वा प्रवृत्त भावना लिई निजको वैयक्तिक स्वतन्त्रताको अपहरण गरेमा गैरकानूनी बन्दीको अवस्था सिर्जना हुन जाने । ■ कानूनको उचित प्रक्रिया पूरा नगरी कसैको पनि वैयक्तिक स्वतन्त्रता हनन् गर्न पाइँदैन । व्यक्तिको यस्तो सारभूत अधिकारबाट वञ्चित गर्दा कानूनले तोकेको उचित प्रक्रियाको अनिवार्यरूपमा अनुशरण गर्नुपर्ने । ■ कुनै व्यक्तिलाई गैरकानूनीरूपमा वा कानूनको उचित प्रयोगबिना वैयक्तिक स्वतन्त्रताको उपयोग गर्नबाट वञ्चित गर्ने गरी नियन्त्रणमा राखिएको छ भने त्यस्तो अवस्थामा बन्दी प्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरी थुनामुक्त गरी दिनपर्ने । <p style="text-align: right;">अधिवक्ता दिमोद श्रेष्ठ विरुद्ध नेपाल सरकार</p> <p style="text-align: right;">नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१४५, पृष्ठ ४५२, संयुक्त इजलास</p>

<p>16.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ अमूक कुनै राजनीतिक दलहरूको सिफारिसमा कर्तव्य ज्यान जस्तो जघन्य अपराधमा उन्मुक्ति दिँदै जाने हो भने कानूनी शासनको सिद्धान्तको बर्खिलाप हुनजानुका साथै दण्डहीनताले प्रश्रय पाई राज्य व्यवस्था सञ्चालनमा समेत कठिनाई उत्पन्न हुन जाने कुरालाई नकार्न नसकिने । ■ कर्तव्य ज्यान जस्तो जघन्य अपराधमा अभियुक्तहरूलाई कानूनको कठघारमा नउभ्याई सिधै राजनीतिक दलको सिफारिसका आधारमा उन्मुक्ति दिँदै जाने हो भने जघन्य अपराधको श्रृङ्खला बढ्दै गई नागरिक असुरक्षित हुँदै राज्य व्यवस्था नै सञ्चालन गर्न नसकिने अवस्थामा पुग्न जाने । ■ कस्ता प्रकृतिका मुद्दाहरू फिर्ता लिन सकिने भनी विभिन्न मुद्दाहरूमा नजिर प्रतिपादन भइरहेको अवस्थामा प्रतिपादित सिद्धान्त विपरीत गई सरकारले निर्णय गर्न मिल्ने देखिन नआउने । ■ अदालतबाट जारी भएका आदेशभित्र रही सरकारले प्रस्तुत सरकारवादी फौजदारी मुद्दा फिर्ता लिने सम्बन्धमा प्रक्रिया अगाडि बढाई निर्णय गरेको देखिन नआउने । <p style="text-align: right;">खुसीलाल साह विरूद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१५१, पृष्ठ ५५८, संयुक्त इजलास</p>
<p>17.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानमा उल्लेख भएको कुरालाई निवेदकलगायत सबैले स्वीकार गर्नुपर्दछ र संविधानिक प्रावधानमा चित्त नबुझेमा सार्वभौम संसदले संविधान संशोधनको निर्धारित माध्यमबाट मात्र संविधानका विषयवस्तुमा संशोधन गर्न सकिने हुन्छ । यस अदालतबाट संविधानका व्यवस्थाहरूको न्यायिक परीक्षण, थपघट र संशोधन हुन नसक्ने । ■ निवेदकहरूले उठाएका समस्त विषयवस्तुमा सार्वभौम संसदका कानून निर्माता जनप्रतिनिधिहरूले छलफल गरी विचार हुने अवस्था रहेको छ । समाज, देश र समयको आवश्यकतानुसार मौलिकरूपमा कानून निर्माण र संशोधन गर्ने अङ्ग व्यवस्थापिका संसद् हो । आवश्यकीय कानून निर्माता जनप्रतिनिधिहरू नै हुन् भन्ने मान्यता राखिन्छ । कुनै कानूनमा अस्पष्ट प्रावधानहरू रहेका छन् भने यस अदालतले व्याख्यामार्फत कानूनी सिद्धान्त प्रतिपादन गर्नसक्दछ । तर सार्वभौम संसदसमक्ष विचाराधीन रहेको विषयमा हतार गरेर निवेदन मागका विषयमा यस अदालतबाट अहिले नै हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">कुसुम साखसमेत विरूद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१७४, पृष्ठ ७६७, विशेष इजलास</p>
<p>18.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ पुनरावेदकले आफ्नी श्रीमतीको हत्या योगेशचन्द्र महतोको नेतृत्वमा रहेको सुरक्षा फौज अन्तर्गतका ५ जना सादा पोसाकका सुरक्षाकर्मीहरूले गरेको भनी किटान गरी जाहेरी दिन जाँदा सो जाहेरी दर्ता गरी सबुद प्रमाण सङ्कलन गर्ने, घटनास्थल प्रकृति मुचुल्का तयार गर्ने, Post Mortem Report को लागि पठाउने जस्ता कार्यहरू गरी अनुसन्धानसम्बन्धी जे जो गर्नुपर्ने हुन्छ सो गरेर आफ्नो रायसहित जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयमा पठाउनुपर्ने र दर्ता गर्न नमिल्ने भए कानूनबमोजिम दरपीठ गर्नुपर्ने कानूनी दायित्व भएको जिल्ला प्रहरी

	<p>कार्यालयले प्रमाण नभएको, Post Mortem Report नभएको, ढिला गरी आएको भन्ने जस्ता अड्घन थापी जाहेरी नलिनु उक्त संवैधानिक र कानूनी व्यवस्थाको पालना नगरेको भन्ने स्पष्ट हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि व्यक्तिलाई कानूनबमोजिम बाहेक कसैको हत्या गर्न पाउने छुट कानूनले प्रदान गरेको छैन । जो सुकै व्यक्तिले कानूनको उलङ्घन गरी कुनै कसुरजन्य अपराध गरेको छ भने त्यस्तो व्यक्तिले कानूनबमोजिम सजाय पाउनु नै पर्ने । ■ प्रस्तुत मुद्दामा जो जसउपर किटान गरी यी पुनरावेदकले जाहेरी दरखास्त दिन ल्याएका हुन् निजहरुबाट नै रमा अधिकारीको हत्या भएको हो वा अरु कसैबाट भएको हो वा अरु कुनै कारणबाट मृत्यु हुन गएको हो भन्ने कुरा अनुसन्धान तहकिकात गरेपछि सङ्कलित सबुद प्रमाणबाट पुष्टि हुने विषय भएकाले सुरु मै जाहेरी दरखास्त दर्ता नै नगरी अनुसन्धान बिना प्रमाण नपुगेको भन्ने अनुमानित तर्क गरी जाहेरी दरखास्त दर्ता गर्न इन्कार गर्नु कानूनसङ्गत नहुने । ■ आफूसमक्ष कसैले जाहेरी दिन ल्याउँदा जाहेरी दर्ता वा दरपीठ गर्न इन्कार गर्ने अधिकार विपक्षी जिल्ला प्रहरी कार्यालयलाई हुँदैन । त्यसकारण यी पुनरावेदकले रीतपूर्वकको जाहेरी लिई दर्ता गराउन आएमा दर्ता गर्न नमिल्ने भए सोको लिखत जानकारी निजलाई गराई र दर्ता गर्न मिल्ने भए दर्ता गरी अनुसन्धान कार्य पूरा गरी मुद्दा चलाउनुपर्ने हो होइन भन्ने विषयमा निर्णय गरी मुद्दा चलाउनुपर्ने देखिएमा कानूनबमोजिम मुद्दा चलाउनु र मुद्दा चलाउन नपर्ने देखिए सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९ को दफा २० बमोजिमको सूचना जाहेरवालालाई दिनु भनी जिल्ला प्रहरी कार्यालय, झापाको नाममा परमादेश जारी हुने । <p style="text-align: center;">देवीप्रसाद अधिकारी विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, झापासमेत नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२१६, पृष्ठ ११७२, संयुक्त इजलास</p>
19.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बालमनोवृत्तिलाई अस्सर पुग्ने गरी बाबु भएकै नाताले निजको जिम्मा लगाउँदा निज नाबालिकाको कलिलो बाल मस्तिष्कमा सदैव भय, त्रास रहिरहन सक्ने एकलो अवस्थामा रहेका यी निवेदकको मागबमोजिम नाबालिकालाई विपक्षी नीमा के.सी.को जिम्माबाट अलग गरी निवेदकलाई बुझाउन सक्ने अवस्था नदेखिने । <p style="text-align: center;">अलि सैद अफान विरुद्ध नीमा के.सी. समेत नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२२६, पृष्ठ १२६८, संयुक्त इजलास</p>
20.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पटकपटक न्यायिक निकायबाट व्यक्तिको पहिचान कायम भई अदालतबाट मान्यता दिई निर्णय भएको विषय र फैसला अन्तिमताको सिद्धान्त (Finality of Justice Theory) लाई प्रभावित पार्नु न्याय र कानूनको सिद्धान्तविपरीत हुन जान्छ । मुद्दा लगाउने बहानामा तथ्ययुक्त प्रमाणको अभावमा कसैको उजुरी परेकै आधारमा छानबिन गर्ने नाउँमा कुनै पनि व्यक्तिलाई पक्राउ गर्ने थुन्ने कार्य गर्दा व्यक्तिगत स्वतन्त्रता हनन् हुन जाने अवस्था हुन्छ । प्रस्तुत सन्दर्भमा समेत यी निवेदकलाई तथ्ययुक्त प्रमाणबिना नै नागरिकताको विषय उठाई पक्राउ गर्न खोज्नु न्यायको मान्य सिद्धान्तविपरीत हुन जाने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुद्दा लगाउने निहुँमा तथ्ययुक्त प्रमाणको अभावमा छानबिन गर्ने नाउँमा कुनै पनि व्यक्तिलाई पक्राउ गर्ने थुन्ने कार्य गर्दा व्यक्तिगत स्वतन्त्रता हनन हुन जाने अवस्था हुँदा त्यस्तोमा निवेदकको संवैधानिक तथा कानूनी हकमा आघात पर्ने आशङ्का भएको अवस्थामा सोविपरीत निवेदकको निवेदन खारेज हुने । <p style="text-align: center;">हिरामान हरि गिरी विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर १२३६, पृष्ठ १३५२, संयुक्त इजलास</p>
21.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै खास उद्देश्यका लागि बनेको ऐनले गरेको व्यवस्थाबमोजिम भए गरेका कार्यलाई त्यसै ऐनको व्यवस्थाबमोजिम हेरिनुपर्ने हुन्छ । केही सार्वजनिक अपराधजन्य कार्य भएकोमा कानूनले ७ दिनभित्र मुद्दा दर्ता गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था हुँदाहुँदै पटकपटक म्याद थप गरी थुनामा राखी व्यक्तिको वैयक्तिक स्वतन्त्रतालाई कुण्ठित पार्ने अधिकार कुनै पनि सार्वजनिक अधिकारीलाई नहुने । ■ विशेष कानूनले कुनै अपराधको सम्बन्धमा खास व्यवस्था गर्दागर्दै त्यसको अवलम्बन नगरी अर्को कानूनको व्यवस्था उल्लेख गरी कुनै व्यक्तिलाई थुनामा राख्ने कार्यबाट कानूनको उचित प्रयोग र पालना नगरिनुको साथै त्यस्तो थुनामा राख्ने सार्वजनिक पदाधिकारीको कानूनको त्रुटि एवम् प्रवृत्त भावनाबाट प्रेरित रहेको देखिन आउने । <p style="text-align: center;">सरीता श्रेष्ठ खत्री विरुद्ध महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोकासमेत नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर १२४७, पृष्ठ १४८०, संयुक्त इजलास</p>
22.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बालबालिकाको पहिचानको विषय आमाबाबुको अधिकारबाट रूपान्तरण हुँदै मानव अधिकारको अन्तरवस्तुको रूपमा विकास भएको देखिन्छ । यसै गरी उनीहरूको अधिकारको विषय आमाबाबुबाट राज्यको दायित्वमा पनि रूपान्तरण हुनपुगेको छ । संवैधानिक विधिशास्त्रअन्तर्गतको अधिकारमुखी अवधारणा (Right based approach) को आधारमा बालबालिकाको अधिकारको संरक्षणको दायित्व परिवार र राज्यलाई सुम्पेपश्चात् ती विषयहरू बालअधिकारका विषय बन्न पुगेका छन् । Doctrine of Parens Patriae को अवधारणाअनुसार पनि देशका प्रत्येक बालबालिकाको सर्वोत्तम हित र संरक्षणको लागि राज्यले अभिभावकत्वको जिम्मेवारी ग्रहण गर्नुपर्ने । ■ विभिन्न उमेर समूहको आधारमा फरकफरक सजायको व्यवस्था गरेको देखिँदा त्यस्तो बेला बाल अदालत वा बाल इजलासले उमेरको विवाद टुङ्गो लगाउनुपर्ने अवस्था आउँछ । सो अवस्थामा पहिले अस्पतालबाट जारी भएको जन्म प्रमाणपत्रमा उल्लेख भएको जन्ममिति खुलेको कागजातलाई आधार मान्ने हो । अस्पतालबाट जारी भएका कागजात विश्वसनीय हुनुका साथै वैज्ञानिक प्रणालीमा आधारित भई व्यवस्थित हुने हुँदा बालकको यथार्थ उमेर निर्धारण गर्न सहयोग हुन्छ । यस अर्थमा यस व्यवस्थालाई वृहत्तर दृष्टिकोणबाट बालबालिका र देशको हितमा आवश्यक सम्झेर बनाएको कानूनी व्यवस्था भनी मान्न सकिने । ■ बालबालिकाको संरक्षण र सामञ्जस्यपूर्ण विकासको लागि यो अपरिहार्य व्यवस्था हो । स्थानीय पञ्जिकाधिकारीले बालबालिकाको जन्मदर्ता गर्ने सन्दर्भमा सूचकले जुन जन्ममिति

	<p>फाराममा भरेको छ, त्यसलाई आधार मानी दर्ता गरी जन्मदर्ता प्रमाणपत्र दिने हुँदा त्यसमा विश्वसनीयता र वैज्ञानिकता हुँदैन । जुन समयमा बालकको उमेरको सम्बन्धमा विवाद आउँछ त्यतिबेला विवाद हेर्ने बाल अदालत वा बाल इजलासले अस्पतालबाट जारी भएको जन्ममिति उल्लेख भएको प्रमाणपत्रलाई उमेर निर्धारणको लागि आधार लिने हो । अस्पतालबाट जारी भएको जन्ममिति खुलेको प्रमाणपत्र नभएमा दोस्रो प्राथमिकतामा रहेको स्थानीय पञ्जिकाधिकारीबाट जारी भएको प्रमाणपत्रकै आधारमा बालबालिकाको उमेरसँग सम्बन्धित विवादको निरूपण हुने ।</p> <p style="text-align: center;">अधिवक्ता सबिन श्रेष्ठसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२५७, पृष्ठ १५९५, विशेष इजलास</p>
<p>23.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदक प्रतिवादीलाई पक्राउ गर्ने र हातहतियार तथा आखेटोपहार बरामद गर्ने कार्य सम्पन्न भएपछि पनि पटकपटक फरकफरक मुद्दाहरूमा एकबाट छुटी जाने देखेमा अर्को मुद्दामा अनुसन्धानको लागि भनी म्याद थप गर्दै थुनामा राखिराख्ने मानसिकता पाल्नु प्रचलित सारवान् कानून, कार्यविधि कानून र त्यसका मान्य सिद्धान्तहरूको समेत प्रत्यक्ष उलङ्घन भएको देखिन आउने । ■ निवेदक प्रतिवादीलाई पक्राउ गरिसकेपछि सोही मितिबाटै उल्लिखित मुद्दामा कानूनले निर्धारण गरेको कार्यविधि अपनाई अनुसन्धान गरिसक्नुपर्नेमा सोबमोजिम नगरी शरीर बन्धक तथा अपहरणसमेत मुद्दाबाट सफाइ पाएपछि पुनः वन्यजन्तु आखेटोपहारलगायतका मुद्दाहरूमा अनुसन्धानको लागि भनी मिति २०७१।२।२७ मा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ बमोजिम थुनामा राख्ने गरेको आदेश कार्यविधिसम्बन्धी मान्य सिद्धान्तसमेत विपरीत भई रिट निवेदकलाई थुनामै राखिराख्नु पर्छ भन्ने प्रवृत्त भावना पूर्वाग्रहबाट ग्रसित भई गैरकानूनीरूपमा थुनामै राखिराखेको कार्य संविधानप्रदत्त स्वतन्त्रताको हक र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून तथा सोको मान्य सिद्धान्तसमेतको प्रतिकूल हुन गएको देखिएकाले निवेदक महेशबहादुर सिंहलाई तुरुन्त थुना मुक्त गरिदिनु भनी विपक्षीहरूका नाममा निवेदकको मागबमोजिम बन्दी प्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने । <p style="text-align: center;">ताजश्री सिंह विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरसमेत</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२७२, पृष्ठ १७८५, संयुक्त इजलास</p>
<p>४. देवानी कानून : सम्पत्ति</p>	
<p>24.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ व्यक्तिको सम्पत्ति रोक्का राख्नुको पछाडि केही निश्चित कारण, आधार, उद्देश्य र औचित्य रहेको हुन्छ भन्ने कुरामा विवाद छैन । कुनै आधार, कारण, उद्देश्य र औचित्य नरही कुनै व्यक्तिको सम्पत्ति रोक्का राख्नु भनेको व्यक्तिलाई सम्पत्तिसम्बन्धी हकको प्रचलन गर्नबाट विमुख गराउनु हुने । ■ नागरिकले आफ्नो सम्पत्ति बेचबिखन गर्ने र त्यस्तो सम्पत्तिको अन्य कारोबार गर्न नपाउने

	<p>अवस्था भनेको प्रत्यक्षरूपमा नागरिकको मौलिक हकमाथि बन्देज लगाइएको मान्नुपर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ नागरिकको सम्पत्ति रोक्का राख्ने निकायले त्यसरी रोक्का राख्नुपर्ने कारण, आधार र त्यसको औचित्यसमेत पुष्टि गर्नुपर्नेमा अदालतले बिना कुनै आधार र कारण तीन दशकसम्म कुनै व्यक्तिको सम्पत्ति रोक्का रहनुको सोझो अर्थ सो व्यक्तिलाई सम्पत्तिसम्बन्धी मौलिक हकको प्रचलनबाट तीन दशकसम्म संकुचित गर्नु हो। यस्तो कार्य नागरिकलाई न्याय प्रदान गर्ने अदालत जस्तो निकायबाट हुनु भनेको न्यायको मूल मर्ममाथि प्रहार हुनु हो। नागरिकलाई स्थानीय स्तरमा न्याय प्रदान गर्ने जिल्ला अदालत जस्तो निकायबाट भएको यो कार्य निश्चय नै टिप्पणीयोग्य हुने। <p style="text-align: center;">नुवाकोट जिल्ला अदालत, विदुर विरूद्ध हितबहादुर प्याकुरेल नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०२, पृष्ठ ३५, संयुक्त इजलास</p>
25.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रही भोग गर्नसम्म दिएको जग्गाको स्वामित्ववाला नेपाल सरकारले अन्य संस्थालाई दिन नपाउने भनी अर्थ गर्न नमिल्ने हुँदा जग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्नेले आफ्नो जग्गा आफूले भोग गर्नेलगायत अन्य कसैलाई कुनै व्यहोराले हस्तान्तरण गर्न पाउने। ■ भोगाधिकारमात्र पाएको अवस्थामा भोगाधिकार पाउनेले जग्गाधनीको स्थान ग्रहण गर्न नसक्ने हुँदा जग्गाधनीले अघि दिएको भोगाधिकार संशोधन गर्न, परिवर्तन गर्न वा हस्तान्तरण गर्न नपाउने भन्न नमिल्ने। ■ जग्गाको स्वामित्व नेपाल सरकारकै नाममा भएको, भोगाधिकारमात्र अरूलाई हस्तान्तरण गरेको अवस्थामा उक्त जग्गाको जग्गाधनीले सो जग्गाको स्वामित्व अरूलाई हस्तान्तरण गर्न र भोगाधिकार अरूलाई दिन सक्ने। <p style="text-align: center;">सहयोगी उच्च माध्यमिक विद्यालय विरूद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०४, पृष्ठ ५०, संयुक्त इजलास</p>
26.	<ul style="list-style-type: none"> ■ गुठी वा रैंकर जग्गाको यकिन नै नगरी जग्गाको लगत नभिडेको अवस्थामा अनुमानको भरमा १५ वर्ष भन्दा अघिदेखि तहतह हक हस्तान्तरण भई आएको एकाको नाममा दर्ता भइसकेको जग्गालाई बिनाआधार बिनाप्रमाण लगत भिडेको भनी रैंकर जग्गालाई गुठी कायम गर्ने अधिकार गुठी संस्थान ऐन, २०३३ को दफा ३९ ले गुठी संस्थानलाई दिएको नदेखिने। <p style="text-align: center;">सुशीला श्रेष्ठसमेत विरूद्ध गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौंसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०६, पृष्ठ ६३, संयुक्त इजलास</p>

27.	<ul style="list-style-type: none"> ■ गाउँ विकास समिति कानूनबमोजिम स्थापित स्वायत्त निकाय भएको र यसले कानूनबमोजिम व्यक्ति सरह सम्पत्ति आर्जन गर्ने र भोग गर्ने अधिकार राख्ने भए पनि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा ६८(ख) ले प्रष्ट रोक लगाएको विषयमा समेत ठेक्का सदर गर्ने गरेको कार्य कानूनसम्मत हुन नसक्ने । ■ गाउँ विकास समितिले कानूनविपरीत निजी जग्गाको उत्पादनसमेत समावेश गरी ठेक्का लगाउने कार्य गर्न सक्ने नदेखिने । <p style="text-align: center;">नरेन्द्र झासमेत विरुद्ध जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रौतहटसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०८, पृष्ठ ७८, संयुक्त इजलास</p>
28.	<ul style="list-style-type: none"> ■ जुन निकायले रोकका राखेको हो भनी मालपोत कार्यालयमा रोकका रेकर्ड देखिएको छ सो निकायले के कुन कारण परी निवेदन दाबीको जग्गा रोकका राख्नु परेको हो सोको स्पष्ट जवाफ सम्बन्धित निकायको अभिलेखको आधारमा दिन सक्नुपर्ने । ■ स्पष्ट जवाफ दिन रोकका राख्ने निकायले नसकेको अवस्थामा कानूनअनुरूप नै रोकका रहेको होला भनी अनुमान गर्नु पनि उचित हुँदैन । मालपोत कार्यालयले जुन निकायले रोकका राखेको हो भनी खुलाएको छ सो निकायले विवरणसहितको रोकका राख्नुपर्नाको कारण आफ्नो अभिलेखवाट नदेखिएको भनी खुलाई रहेको अवस्थामा समेत बिनाकारण लामो समयसम्म व्यक्तिको सम्पत्ति रोककाराख्न नहुने । <p style="text-align: center;">शेरबहादुर महर्जनसमेत विरुद्ध नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालय, काठमाडौंसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर १११०, पृष्ठ ८९, संयुक्त इजलास</p>
29.	<ul style="list-style-type: none"> ■ स्वेस्ता राख्ने काम सरकारी निकाय मालपोत कार्यालयको हो । त्यो नराखिदिएको कारणबाट जनताले पीडित हुनुपर्ने होइन । मालपोत कार्यालयले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई व्यक्तिको नाममा स्वेस्ता छैन भनेको कुरालाई मात्रै आधार लिई विवादित जग्गा भोग गरिरहेका व्यक्तिहरूलाई बुझ्दै नबुझी प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तविपरीत हुनेगरी एकतर्फिरूपमा व्यक्तिको नाममा दर्ता रहेको जग्गालाई सरकारको नाममा कायम गर्ने गरी भएको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको निर्णय त्रुटिपूर्ण हुने । <p style="text-align: center;">हेमबहादुर कार्कीसमेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टंगाल, काठमाडौंसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर १११४, पृष्ठ ११३, संयुक्त इजलास</p>
30.	<ul style="list-style-type: none"> ■ रेखा र लेखा विशेषज्ञको अधिल्लो र पछिल्लो राय विरोधाभाषपूर्ण नभई पछिल्लो राय यथार्थमा अधिल्लो रायकै अभिन्न भाग र कडी भएको अवस्थामा पछिल्लो रायलाई प्रस्तुत मुद्दामा आधिकारिक मान्न नसकिने कुनै कारण नदेखिने । ■ अत्याधुनिक प्रविधिबाट विशेषज्ञद्वारा परीक्षण भई तथ्य र आधार सहित तमसुक लिफामा खडा भएको भनी दिएको रायलाई अन्य स्वतन्त्र प्रमाणबाट पनि पुष्टि भइरहेको छ । विवादित

	<p>लिखतलाई नाङ्गो आँखाले हेर्दा पनि लिखतका पंक्तिहरू दुई शब्दबीचको असमान र अस्वाभाविक खाली ठाउँसमेतबाट सो लिखत स्वाभाविकरूपमा तैयार भएको कपाली तमसुक मान्न नसकिने ।</p> <p style="text-align: center;">टीकाबहादुर वली विरुद्ध धनीराम खड्का नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१५२, पृष्ठ ५७०, संयुक्त इजलास</p>
<p>31.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ भूमिसम्बन्धी नियमहरू, २०२१ बमोजिम मोहियानी हकको प्रमाणपत्र वितरण गर्न टोली खटाउन सकिने व्यवस्था रहेको र त्यसरी टोली खटाई वितरण गरेको प्रमाणपत्रको एक प्रति अभिलेख सम्बन्धित गाउँ पञ्चायतमा रहने र एक प्रति भूमिसुधार कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्थासमेत उक्त नियमावलीमा रहेको देखिँदा गाँउ पञ्चायतबाट मोहीको प्रमाणपत्र उपलब्ध हुन नसक्ने वा त्यस्तो प्रमाणपत्रको कानूनी अस्तित्व नै नहुने भन्न नमिल्ने । ■ पुनरावेदक प्रतिवादीले धेरैअगाडि नै यी वादीका पति पितालाई मोहीमा स्वीकार गरी सकेको र निज मोहीको मृत्युपश्चात् निजको श्रीमती र छोराहरूबाट साल सालको कुतबाली बुझी भरपाई गरी दिएको, सो बाली बुझेको भरपाईलाई कित्तै जालसाज भनेकोमा विशेषज्ञको परीक्षण प्रतिवेदनसमेतका आधारमा कित्तै प्रमाणित नभई सधै ठहरी अन्तिम भईरहेको अवस्थामा वादीहरू दाबीको जग्गाको मोहियानी हकका सम्बन्धमा अन्यथा विचार गरी रहनु नपर्ने । ■ वादीका पितालाई र निजको मृत्युपछि निजको पत्नी र छोराहरूलाई मोहीको रूपमा आफ्नो आचरण र काम व्यवहारबाट स्वीकार गरी बालीसमेत बुझी आएको देखिएकोमा हाल यी वादीहरू र निजका पति पिता विधिवत् मोही होइनन् भनी यी प्रतिवादीहरूले भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">महारानी देवी बरैनीसमेत विरुद्ध अमरदेव राउत बरै नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ९१५९, पृष्ठ ६५०, संयुक्त इजलास</p>
<p>32.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सट्टाभर्ना वा क्षतिपूर्तिबापत दिने भनेको जग्गा काल्पनिक नभई वास्तविक हुनुपर्ने र त्यस्तो जग्गा सम्बन्धित व्यक्तिको भोग वा नियन्त्रणमा आएको अवस्थामा मात्र वास्तविक हकवाला मान्न सकिने । ■ जग्गा रहेको ठाउँ अतिक्रमणकारी क्रियाकलापको कारणले जग्गाधनी निवेदकहरूको पहुँच अवरुद्ध भएको भन्ने मुख्य जिकिर रहेको हुँदा त्यस्तो अवरोध रहेको भए सो हटाउने राज्यको अन्तर्निहित एवम् कानूनी कर्तव्यसमेत हुन आउँदछ । साथै, अतिक्रमणकारीको कारणले भोग गर्न नपाएको भन्ने मुख्य समस्या निवेदकहरूले देखाएको हुनाले यो विषय हक बेहकको समस्या नभई शान्ति सुरक्षाको समस्या देखिन आउने हुनाले समेत राज्य यस विषयमा उत्पन्न दायित्वबाट पन्छिन नमिल्ने । ■ राज्य संयन्त्रअन्तर्गत पर्ने विभिन्न मन्त्रालयहरू र स्थानीय निकायको पहलले समेत टुङ्गो लाग्न नसक्ने यस विषयलाई एकलो व्यक्तिले कसरी आफ्नो हकको पुनर्स्थापना गराउन सक्तछ भन्ने विषयमा विचार गरी निर्णय गर्नुपर्ने दायित्व राज्यको हुने कुरालाई बिर्सन नहुने । ■ राज्यले आफूले सट्टाभर्नामा दिएको जग्गा जुन प्रयोजनका लागि दिएको हो सोबमोजिम

	<p>हस्तान्तरण भएको सुनिश्चित गर्ने कर्तव्य राज्यको हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकको नाममा दर्ता भएको मितिदेखि सट्टाभर्नामा पाएको जग्गाको आयस्ताअनुसारको क्षतिपूर्ति के कुन कानूनको आधारमा पाउनुपर्ने हो, निवेदनमा उल्लेख गरेको देखिँदैन । सट्टाभर्नामा उपलब्ध भएको जग्गा स्वामित्वकर्ताले पाउन नसकेमा त्यसबापत के कति क्षतिपूर्ति पाउनुपर्ने हो भन्ने कुराको परिकल्पना जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ ले गरेको पनि पाइँदैन । यसरी एकातिर स्पष्ट कानूनको अभाव छ भने अर्कोतर्फ जग्गाको आयस्ता र स्थलगत मूल्याङ्कन गरी यति रूपैयाँ नै क्षतिपूर्ति दिनु भनी रिट क्षेत्रबाट भन्न नमिल्ने । ■ निवेदकको नाममा सट्टाभर्नामा दिइएका जग्गाहरूको यथार्थ अवस्था बुझी कानूनबमोजिम कसैको हक स्थापित भएको देखिएमा बाहेक सट्टाभर्नाबापत जग्गाको हकको लिखत निवेदकहरूले प्राप्त गर्नुअगावै वा प्राप्त हुँदादेखि नै अनधिकृत अतिक्रमणको कारणले प्राप्त जग्गाधनी पुर्जाबमोजिम हकभोग गर्न नपाएको भए जो चाहिने सुरक्षा व्यवस्था मिलाई निवेदकहरूलाई स्वेस्ताबमोजिम हक पुगेको जग्गामा भोग गर्न सक्ने र भोग गर्न दिने सुनिश्चित गर्ने प्रयोजनको लागि गृह मन्त्रालय र भूमिसुधार मन्त्रालयलगायत सम्बन्धित विपक्षीहरूको समन्वयमा संयन्त्र खडा गरी विवाद रहेको थलोमा त्यसको कार्यान्वयन गर्नु गराउनु, निवेदकलाई भोग चलन गर्न दिनु दिलाउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेश जारी हुने । <p>डिल्लीप्रसाद प्रसाई विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६०, पृष्ठ ६५८, संयुक्त इजलास</p>
33.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकलाई भएको भनिएको विभागीय सजाय अब कायम नरहेको र कानूनबमोजिम छनौट भई पदस्थापन पनि भइसकेको व्यक्तिलाई पूर्ववत् अवस्थामा काम गर्न दिनुपर्नेमा उक्त विज्ञापित पदमा निज निवेदकको उम्मेद्वारी तत्काल कायम नरहेको अर्थ गरी निवेदकले पाइसकेको शाखा अधिकृत पदको नियुक्तिलाई नै बदर गर्ने गरेको लोक सेवा आयोगको मिति २०७०/६/१० को निर्णय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको मिति २०७०/६/१४ को निर्णय निजामती सेवा ऐनको दफा २२ र २२क को अनुकूल नरहेकाले उक्त निर्णयहरू कानूनसङ्गत नदेखिने । ■ विभागीय सजाय हुने निर्णय भएको व्यक्तिलाई सो सजाय अन्तिम हुन नदिई सोअघि नै लोक सेवा आयोगले वैकल्पिक सूचीका व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्दछ र विभागीय सजाय बदर हुन्छ भने त्यस्तो जटिलताको लागि वैकल्पिक उम्मेदवारलाई नियुक्ति दिने निकाय लोक सेवा आयोग नै जिम्मेवार हुनुपर्ने अवस्था आउने । <p>लेखनाथ भट्टराई विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११७१, पृष्ठ ७५०, संयुक्त इजलास</p>
34.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कारोबार भएको मितिबाट ५ महिनाभित्रै अर्थात् मिति २०६३।८।२६ मा फिराद दर्ता भएको देखिएको अवस्थामा वादीले फिरादमा हदम्यादको सम्बन्धमा लेनदेन व्यवहारको २ नं. को दाबी लिएको भए पनि लेनदेन व्यवहारको महलको ४० नं. को हदम्याद नाघेको भन्ने अवस्था नदेखिएको र त्यत्तिकै कारणले कानूनले लाम्ने हदम्यादभित्र फिराद परेको कुराको अनदेखा

	<p>गर्न मिल्दैन । तसर्थ उक्त हदम्याद आकर्षित भई फिराद हदम्यादभित्रै पर्न आएको मान्नुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ दशवर्षको अन्तरालमा भएका हस्ताक्षरहरूमा सही गर्ने आदतमा परिवर्तन हुँदै जाने सम्भावनालाई इन्कार गर्न सकिँदैन । पुनरावेदकले अदालतसमक्ष दिएको नमुना नियतवश बिगारेर दिएकाले अन्यत्र लेखेको सहीछापलाई भिडाउन परेको भन्ने मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट देखिँदा पनि हस्ताक्षर जाँचको लागि लिएको नमुना र कारोबार गर्दा स्वाभाविकरूपमा परेको सहीछाप हुबहु मिलेकै हुनुपर्छ भनी अदालतले भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">पन्नखर कार्की विरुद्ध भरतमणि शर्मा नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११७७, पृष्ठ ८०२, संयुक्त इजलास</p>
35.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बन्डापत्रको छायाँप्रतिमा समेत सबै अंशियारहरूलाई आआफ्नो जग्गामा परेको जग्गामा आवतजावत गर्न सम्पूर्ण जग्गाको पूर्वतर्फबाट उत्तर आउने पर्खाल दक्षिण मूल सडक जग्गा ९ फिट चौडाको साझा बाटो भन्नेसमेत व्यहोरा उल्लेख गरी बन्डापत्रमा सो बाटोको अवस्थिति जनाएको अवस्थामा बन्डापत्रको व्यहोरामा नै उक्त बाटोको अवस्थितिका बारेमा उल्लेख गरी निजीरूपमा खोलेको बाटो आफ्नो उपभोगमा खोलेको बाटोलाई बिना कुनै कानूनी आधार बेगर सार्वजनिक भन्न नमिल्ने । ■ पुनरावेदक वादीले दाबीको बाटोलाई सार्वजनिक कायम गरिपाउने मूल आधारका रूपमा भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको परिपत्रलाईसमेत टेकेर निवेदन दिएकै आधारमा निजी प्रयोगका रूपमा खोलिएको बाटोलाई पुनरावेदक वादीले निवेदन दिएकै भरमा निजी प्रयोगको रूपमा भएको बाटोको अस्तित्व नै समाप्त हुने गरी परिपत्रको व्यहोराका आधारमा निजहरूको साम्पत्तिक अधिकारसमेत अतिक्रमण हुने गरी सार्वजनिक बाटो कायम गर्नु सार्वजनिक हित अनुकूलसमेत नहुने । ■ भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको एउटा प्रयोजनका लागि जारी भएको परिपत्रलाई नितान्त निजी प्रकृतिको बाटोमा लागू गर्नसमेत र निजी बाटोलाई सार्वजनिक बाटो कायम हुने गरी निर्णय गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: right;">केशव पुरी विरुद्ध किरण रिमालसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११८०, पृष्ठ ८२६, संयुक्त इजलास</p>
36.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै फैसलाबाट कुनै लिखत दर्ता बदर भई लिखतवालाको हक छुटिसकेको अवस्थामा उक्त फैसला बदर नभएसम्म लिखतवालाको हक पूर्ववत् यथावत् रही रहन्छ भन्न मिल्दैन । त्यस्तो बदर भइसकेको लिखत र हक टुटिसकेका व्यक्तिले सोही बदर भएको लिखतको आधारमा हक टुटिसकेको सम्पत्ति कसैलाई हस्तान्तरण गर्दैमा पाउनेवालाको हक पुग्न सक्तैन । लिखत बदर भई सोको आधारमा दर्ता बदर भई नालिस गर्नेको हक कायम हुने फैसला भएपछि उक्त फैसला कायम रहेसम्म लिखतवालाको हक लिखत अनुरूपको सम्पत्तिमा पुग्न नसक्ने । ■ अदालतबाट रिट निवेदकका परदाताहरूकै लिखतको ४ भागको एक भाग लिखत दर्ता बदर

	<p>भई हकसमेत टुटिसकेको अवस्थामा हक नै नहुनेबाट गराइएको लिखतबाट रिट निवेदकको हक सिर्जित हुन्छ भन्न नमिल्ने ।</p> <p style="text-align: center;">जुलुम महर्जन विरुद्ध आशामाया महर्जनसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११८५, पृष्ठ ८७०, संयुक्त इजलास</p>
<p>37.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सट्टे किरते के हो भनी सहीछापको जाँच गर्दा भरपाईमा लागेको ल्याप्चे छापको जात र पर्याप्त भेटिएका रेखाका गुणहरूसँग नमुनाको बायाँ ल्याप्चे छापको जात र पर्याप्त भेटिएको रेखाका गुणहरूसमेत आपसमा भिडी मिलेको भन्ने रेखा तथा लेखा विशेषज्ञको राय रहेको देखिन आयो । बन्दसवालद्वारा विशेषज्ञको बकपत्र गराइएकोमा निजले सोही राय ठीक रहेको भनी बकपत्रसमेत गरेको देखिन्छ । वादीसँग प्रतिवादीले लिएको रकमको सावाँ व्याज बुझाइसकेको भरपाई पेस गरेको र उक्त भरपाई वादीले नै गरिदिएको भन्ने देखिएको अवस्थामा वादीले दाबीबमोजिमको रकम प्रतिवादीबाट भराई पाउने देखिन नआउने । ■ प्रतिवादीले वादी दाबीबमोजिमको लिखत अनुसारको रकम बुझाइसकेको भन्ने कुराको विवादास्पद तवरले पुष्टि गर्ने भरपाई मौकामा पेस गर्न नसकी पुनरावेदन अदालतमा पेस गरेकोमा मात्र प्राविधिक कारण देखाई त्यस्तो भरपाई लिखतलाई प्रमाणमा ग्रहण नगरी निर्णयमा पुग्दा त्यसले न्यायको मर्म नै मर्न जाने हुँदा पक्षले तत्काल प्राप्त गर्न नसकेको भरपाईलाई पछि पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन गर्दा पेस गरेको आधारमा मात्र प्रमाणमा लिन नमिल्ने भन्नु कानूनी दृष्टिबाट समेत न्यायसङ्गत नहुने । <p style="text-align: center;">कपीलदेव चौधरी कलवार विरुद्ध महमद सगीर नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११९५, पृष्ठ ९६४, संयुक्त इजलास</p>
<p>38.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ विवादित जग्गामा दिव्यकुमारीको भौतिक उपस्थिति कहींकतै कहिल्यै स्थापित गराउन सकेको देखिँदैन । पुनरावेदक पक्षले उक्त दाबीको जग्गामा आफ्नो मोही हक रहेको कुरा स्थापित नगरी अर्काले मोही नामसारीलगायतका दर्ता प्रक्रियामा प्रश्न उठाउँदा निजहरूको हक पुन सक्ने होइन । विवादित जग्गाको यी पुनरावेदकका फुपूले बाली बुझाएको भन्ने पुनरावेदकको जिकिर रहे पनि सो कुरा कतैबाट पुष्टि भएको नदेखिने । ■ दिव्यकुमारी उपाध्याय जोताहा कायम भई हालसम्म पनि निज जोताहा कायम भएको कहींकतैबाट प्रमाणित भएको देखिन्छ । जग्गानापीको समयमा पुनरावेदकका फुपू दिव्यकुमारी उपाध्यायको नाम मोही जोताहाको नाउँमा कतै पनि उल्लेख भएको देखिँदैन तथा पुनरावेदक दाबीको जग्गाको खास जोताहा भन्ने कतै पनि प्रमाणित हुन नसकेको । ■ विवादित जग्गाको खास जोताहा मोही तुलसीनारायण नकर्मि नै वैधानिक मोही कायम हुने ठहर्‍याई भएको भूमिसुधार कार्यालय, काठमाडौँको मिति २०५८।१२।१३ को निर्णय र सो निर्णयलाई सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत, पाटनबाट भएको मिति २०६४।१०।२७ को

	<p>फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने भई माथि विवेचित आधारसमेतबाट यस अदालतबाट प्रदान भएको निस्सासँग सहमत हुन नसकिने ।</p> <p style="text-align: right;">महेन्द्रनाथ उपाध्याय विरुद्ध माइला नकर्मी नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२०३, पृष्ठ १०३७, संयुक्त इजलास</p>
39.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले मोही प्रमाणपत्र प्राप्त नगरेको भए पनि लामो समयदेखि वादीको घरबारी भन्दा बाहेकको जग्गा जोतभोग गर्दै आएको एवम् जग्गाधनीले बाली बुझी भरपाई दिँदै आएबाट यी प्रतिवादी मोही होइनन् भनी निष्काशन गर्ने हो भने भूमिसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था वैयक्तिक हक एवम् कानूनी राज्यको अवधारणाको प्रतिकूल हुन जाने । <p style="text-align: right;">सुखल दास वैरागी विरुद्ध यदैं खाँ थारु नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२१०, पृष्ठ ११२२, संयुक्त इजलास</p>
40.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आर्थिक दायित्व सिर्जना हुँदाका बखत निजले उक्त लिखतमा आफ्नो उमेर २० वर्ष उल्लेख गरी लिखतलाई स्वीकार गरेको अवस्थामा ऋण तिनुपर्ने दायित्वबाट उम्कनका लागि पछि आएर नाबालकको जिकिर लिनु मनासिब नदेखिने । ■ विपक्षी र आफूबीच भएको कारोबारलाई पुनरावेदक प्रतिवादीले इन्कार गरेको देखिन्न । लिखत हुँदाको बखत किर्ते वा करकापले लिखत गरेको भन्ने जिकिर लिएको पनि देखिन्न । बरु लिखतबमोजिमको रकम आफूले बुझाएको भनी प्रतिवाद गरेको देखिँदा यी पुनरावेदक प्रतिवादीले विपक्षी वादीसँग कारोबार नै नगरेको भए रकम बुझाउने प्रश्नै नहुने, रकम बुझाएको कानूनबमोजिमको प्रमाणको अभावमा सो पनि स्वीकार गर्न सक्ने अवस्था नरहने हुन्छ । लिखतमा आफ्नो उमेर आफैँले २० वर्ष भनी उल्लेख गरेको र सो तथ्य अन्यथा प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थामा निजले गरेको कारोबार नाबालकले गरेको सरह मानी यी प्रतिवादीलाई आर्थिक दायित्वबाट छुट दिन नमिल्ने । <p style="text-align: right;">मोहनदेव जोशी विरुद्ध पदमबहादुर साउद नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२२२, पृष्ठ १२३८, संयुक्त इजलास</p>
41.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अर्काको हक मेट्ने, हदम्याद तारिख जाने वा कुनै तरहसँग नोक्सान पार्ने कार्य गरी नगरे नभएको झुट्टा कुरा गरे भएको हो भनी कागज गराउने कार्यलाई जालसाजीको कसुर मानिएको देखिने । ■ लिखतबमोजिमको रकम बुझी सही छापसमेत गरी दिइसकेपछि लिखतका लेखक र साक्षीले आफूहरूको सामुन्नेमा लेनदेन भएको नदेखेको भनी गरेको बयानलाई मात्र आधार मानी वादीबाट प्रतिवादीले रकम नै नलिएको भन्न नमिल्ने । ■ आफूहरूको समेत अंश हक रहेको जग्गासँग सम्बन्धित लिखत हुनु नै जालसाजी क्रियाका लागि पर्याप्त आधार हुन नसक्ने । <p style="text-align: right;">दिनेशकुमार तिवारी विरुद्ध गोविन्दप्रसाद तिवारीसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२३९, पृष्ठ १३९१, संयुक्त इजलास</p>

42.	<ul style="list-style-type: none"> ■ स्वामित्व सरेको कारणले मात्र अधिको मुद्दाबाट सबुद प्रमाण बुझी जग्गा यसको वा उसको भनी एउटा निक्क्योलमा अदालत पुगी कानूनबमोजिम गरेको फैसलालाई फगतमा नाम परिवर्तन भएकै कारणले मात्र अ.बं. ८५ नं. लादैन भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">वीरबहादुर खत्री विरूद्ध प्रमोदराज पन्तसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६६, पृष्ठ १७३२, संयुक्त इजलास</p>
43.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो कानूनबमोजिमको अंश हकको सम्पत्ति शेषपछिको बकसपत्रको लिखत गरिदिएको स्थिति छ भने त्यस्तो अवस्थामा लिखतको अस्तित्वलाई अन्यथा प्रमाणित नगरेसम्म लिखतको मान्यता यथावत् रहेको मान्नुपर्ने हुन्छ र त्यस्तो बकसपत्रको लिखत बकसपत्र दिनेको मृत्यु भएपछि क्रियाशील भई त्यस्तो अंशहकको सम्पत्ति शेषपछिको बकस पाउनेमा सर्ने । <p style="text-align: center;">श्रीमती इन्द्रकुमारी श्रेष्ठ विरूद्ध ज्योति श्रेष्ठ नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६९, पृष्ठ १७५७, संयुक्त इजलास</p>
44.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मूल किताबाट किताफोड भई आएका किताहरूमध्ये कुनै एक कितामा मोहीले मोहियानी हक छोडपत्र गर्दछ भने सो बाहेक बाँकी रहेका अन्य किताहरूको मोहियानी हकसमेत समाप्त हुन्छ भन्न नमिल्ने । ■ २०४२ सालमा मोहियानी हक छोडपत्र भई लगत कट्टा भएको कि.नं. ५८७ को जग्गा कि.नं. ५०९ बाट किताकाट भई आएको र हाल विवादित वादीको कि.नं. २५८४ को जग्गा कि.नं. ५०८ बाट किताकाट भई आएको फरकफरक समान सहकिता भएको भन्ने देखिएको र मूल किता फोड भई अलग भएको एक कितामा मात्र मोहियानी हक छोडपत्र भएको देखिएको हुँदा सो अन्तर्गत वादीको जग्गासमेत पर्छ भन्न मिल्ने देखिँदैन । ■ दाबीको कि.नं. २५८४ को मूल किता, कि.नं. ६२ मा प्रतिवादी पुसनलाल चौधरीका बाबु बाबुलाल चौधरीको मोहियानी हक कायम भइसकेको अवस्था देखिएको छ । कायम भएको मोहियानी हक मूल किता फोड भए सँगसँगै कायम भएका नयाँ किता नम्बरका जग्गाहरूमा समेत कायमै रहने अवस्था हुन्छ । मूल किताबाट फोड भई आएको अर्को कितामा मोहीको लगत कट्टा हुँदा सबै किताको जग्गाहरूबाट मोही हक समाप्त भई मोही लगत कट्टा हुने अवस्था नरहने । <p style="text-align: center;">दुर्गा तामाङ विरूद्ध पुसनलाल चौधरी नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२९६, पृष्ठ २०१५, संयुक्त इजलास</p>
45.	<ul style="list-style-type: none"> ■ क्षेत्रीय प्रशासक पूर्वाञ्चल, धनकुटाले मुआब्जा निर्धारण समितिले कायम गरेको मुआब्जा र प्रक्रिया नै न्यायोचित नभएको भनी बदर गरी पुनः कारवाही गर्न निर्देशनात्मक निर्णय गरेको र उक्त निर्देशनात्मक निर्णयलाई चुनौती दिएकोसमेत नदेखिएको र क्षेत्रीय प्रशासकले नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयबाट अधिकार प्रत्यायोजन भएबमोजिम निर्णय गरेको अवस्थामा आफूले गरेको कामकारवाहीउपर उजुरी सुन्ने निकायमा उजुरी परेपश्चात् भएको निर्णयलाई शिरोपर गरी कार्यान्वयन गर्नु मातहतको निकायको दायित्व हुन आउने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ संवैधानिक वा कानूनी निकाय वा त्यसमा कार्यरत अधिकारीले कानूनबमोजिम भएको आदेश निर्देशन र निर्णयको पालना गर्नु कर्तव्य हुने हुँदा आफ्नो कर्तव्य पालना नगरेको कारणले कुनै व्यक्तिको कानूनी हकको प्रचलनमा बाधा अवरोध खडा हुन्छ भने त्यस्तो हक प्रचलन गराउन परमादेशको आदेश जारी हुन सक्ने। <p style="text-align: center;">गणेशराज कार्की विरुद्ध पदमप्रसाद गौतमसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३१२, पृष्ठ २१९८, संयुक्त इजलास</p>
46.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुलुकी ऐन, स्त्री अंशधनको महलको १ र ५ नं. को कानूनी मान्यतालाई हेर्दा सो महलको १ नं. मा "कन्या वा सधवा वा विधवा स्वार्त्नी मानिसले आफ्नो आर्जनको चल अचल आफ्नो खुस गर्न पाउँछन्" भनी उल्लेख भएको देखिन्छ। यस कानूनी व्यवस्थाअन्तर्गत आफ्नो आर्जनको सम्पत्तिभित्र कुनै स्त्रीले प्राप्त गरेको सम्पत्ति पर्न आउँदछ। अंशबन्डाबाट प्राप्त भएको, दाइजो, पेवा, दानबकस वा अपुतालीबाट किन नहोस् जुनसुकै तवरबाट प्राप्त भएको सम्पत्ति यसअन्तर्गत पर्दछ। अंशबन्डाबाट आफ्नो हक भोग तथा स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति जुनसुकै व्यहोराबाट पनि जो कोहीलाई दिन हक हस्तान्तरण गर्न पाइने कुरामा दुईमत हुन नसक्ने। ■ मुद्दाका वादी प्रतिवादीबीच सगोलमा रहेको भनी सहमति हुन्छ भने अदालतले निजहरू सगोलमा नरही बेग्लै रहेको भन्न मिल्ने अवस्था रहेन। पक्षहरू स्वयम्ले आफूहरू सगोलमा रहेको भनी अदालतमा पेस गरेको लिखतबाट स्वीकार गरेको अवस्थामा अंशबन्डाको महलबमोजिम मानो जोडिएको लिखतको अभावमा सगोलमा रहेको भन्न मिल्दैन भन्ने प्रत्यर्थी वादीको भनाइसँग सहमत हुन सकिएन। यस्तो स्थितिको व्यवहारलाई अंशबन्डाको महलको कानूनी व्यवस्थाविपरीत भएको व्यवहार भनी भन्न मिल्ने पनि नदेखिने। ■ अंशबन्डाबाट प्राप्त हुन आएको स्त्री अंशधनअन्तर्गतको सम्पत्ति आफूलाई पालन पोषण एवम् हेरचाह गर्ने छोरा बुहारी एवम् नातिसमेतलाई बकसपत्र वा मिलापत्र जुनसुकै व्यहोराबाट पनि हक हस्तान्तरण गर्न सक्ने कानूनी अवस्था भएको र मिलापत्रबाट हक हस्तान्तरण भएको स्थितिलाई मान्यता दिनुपर्नेमा सोलाई बदर गर्ने गरी जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला मिलेको नदेखिँदा सुरु जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर गर्ने गरिएको पुनरावेदन अदालतको फैसला उल्टी भई वादी दाबी पुन नसक्ने। <p style="text-align: center;">भैरवकुमार पियासमेत विरुद्ध श्यामकुमार पिया नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३१५, पृष्ठ २२२५, संयुक्त इजलास</p>
47.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंश मुद्दा परेपछि वादीसमेतका अंशियारको अंशहक पुग्ने विवादित जग्गा वादीहरूको मन्जुरी नलिई प्रतिवादीहरू दिने र लिने भई पारित भएको हा.ब. लिखत कायम रहन सक्ने नदेखिने। <p style="text-align: center;">सुनिल शिवाकोटीसमेत विरुद्ध प्रान्जल शिवाकोटीसमेत नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३१७, पृष्ठ २२४०, संयुक्त इजलास</p>

५. देवानी कानून : पारिवारिक

48.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंश लाग्ने नलाग्ने र अंश मुद्दामा के कुन सम्पत्तिमा अंश लाग्ने नलाग्ने सोको निराकरण तथ्य एवं प्रमाणको आधारमा निराकरण हुनुपर्ने र अर्कोतर्फ एउटै दाताले एउटै मितिमा एकै किताबाट किताकाट गरी समान हैसियतका दुई व्यक्तिलाई एकै व्यहोराले दिएको हालैको बकसपत्रमध्ये एउटालाई बन्डा नलाग्ने ठहर गर्नु र अर्कोलाई बन्डा लाग्ने ठहर गर्नु समन्याय र मुलुकी ऐन, अंशबन्डाको १८ नं. को कानूनी व्यवस्थासमेतको विपरीत हुने । ■ सम्पत्ति राजीनामाबाट प्राप्त गरेको र सो सम्पत्ति निजी आर्जन देखिने गरी निजले अन्य विश्वसनीय प्रमाण प्रस्तुत गर्न नसकेकोले निजको निजी आर्जनको भन्न सकिने अवस्था नदेखिएकोले सगोलको सम्पत्ति मान्नुपर्ने । <p style="text-align: right;">वाहिद अलि गद्दी विरुद्ध अहमद अलि गद्दी नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ९११२, पृष्ठ १००, संयुक्त इजलास</p>
49.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लिखत बदर मुद्दाहरूसमेत अन्तिम भएर बसेको अवस्थामा हाल आएर यस अदालतले अन्य अंशियारमा बन्डा लाग्ने भनी अन्यथा व्याख्या र अर्थ गर्न मिल्ने अवस्था देखिँदैन । अंश जस्तो कुरामा व्यक्तिको नैसर्गिक अधिकार हुने । <p style="text-align: right;">दानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध कृष्णबहादुर श्रेष्ठ नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९१२२, पृष्ठ २१०, पूर्ण इजलास</p>
50.	<ul style="list-style-type: none"> ■ गुठी चलाउने हक र शेष जगेडा खान पाउने हकलाई समान अर्थमा हेर्ने मिल्दैन । त्यसमा पनि एकाले गरेको कसुरको सजाय अर्काले पाउने स्थिति हुँदैन । वादीहरूका पिताले महन्त्याइँ पाउँ भन्ने दाबी गरेकोमा सो वादी दाबी नपुग्नुबाट वादीहरूका पिताको गुठीमा रहेको हकलाई प्रतिकूल असर पर्न नसक्ने । ■ बकसपत्रबाट आफ्नो हक शेषपछि खानु भनी दाताले सम्पत्ति किटानी नगरी सम्पूर्ण सम्पत्ति लेखिदिएको अवस्थामा निजको जे जस्तो साम्पत्तिक हक छ ती सबै बकस पाउने व्यक्तिमा सर्ने । ■ साम्पत्तिक हक भनेको देखिने मूर्त सम्पत्तिमाथिको हकमात्र होइन, सोलाई प्राप्त गर्न अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यविधि एवम् प्रक्रियागत हक पनि हो । दाताको नाममा आइनसकेको सम्पत्ति प्राप्तकर्ताले पाउँदैन भन्ने अर्थ गर्ने हो भने लिखतको कुनै औचित्य नहुने । ■ साम्पत्तिक हक दृश्यमात्र होइन, अदृश्य पनि हुन्छ । सम्पत्ति जसको नाममा छ उसको मात्र हुने होइन, यसमा अन्तरभूत स्वामीको पनि उत्तिकै हक हुन्छ । आफ्नो हक हस्तान्तरण गर्न कुनै कानूनले रोक लगाएको छैन । यस्तो सम्भावित हक पनि हस्तान्तरण हुन सक्दछ । तसर्थ, आफूसँग कायम रहेको वा कायम हुन सक्ने सम्पत्ति स्वेच्छानुकूल दिन पाइने हुँदा दिनेको हक जे जति र जे जस्तोरूपमा कायम हुन सक्ने हो सो बकसपत्र प्राप्तकर्तामा पनि सर्ने । ■ शेषपछिको बकसपत्र दाताले आफ्नो जीवनकालमा बदर नगराएमा निजको मृत्युपश्चात्

	<p>क्रियाशील हुने भई त्यस्तो बकसपत्रको लिखत गरी दिनेको मृत्युपश्चात् निजले गरी दिएको शेषपछिको बकसपत्रको नाताले निजको हक बकसपत्र पाउनेमा सर्ने र बकसपत्र पाउनेको हक स्थापित हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ पुरखाले राखेको गुठी जे जस्तो अवस्थामा राखेको छ सोही अवस्थामा रहने गरी गुठीको सञ्चालन हुनुपर्ने हुन्छ । गुठी सञ्चालनको दायित्वसँगै शेष कसर खाने हक पनि साम्पत्तिक हक नै हो । यो हक अहस्तान्तरणीय हुँदैन । प्राप्तकर्ता धार्मिकसमेतका बन्देजले गर्दा गुठी सञ्चालनमा स्वयम् सरिक हुन नसकेमा उपयुक्त प्रतिनिधिमाफत सो हक प्रयोग गर्न नसक्ने व्यवस्था प्रचलित कानूनले कतै गरेको छैन । ■ गोत्र परिवर्तनसमेतका कारणबाट निजहरूबाट हुन नसक्ने काम उपयुक्त प्रतिनिधिमाफत गर्न गराउन कुनै कानूनी बन्देज छैन । महिला गुठी सञ्चालन गर्न असक्षम हुन्छन् भन्ने मान्यता राख्न मिल्दैन । निश्चय पनि हाम्रो गुठी प्रणालीमा आफ्नोपन छ । गुठी स्थापनाका प्रयोजन र प्रबन्ध फरक हुन्छन् । ती प्रयोजन र प्रबन्धभित्र महिलालाई कुनै स्थान छैन भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ शेषपछिको बकसपत्र पाउनेमा शेष कसर खानेसमेतका सबै हक सर्ने हुँदा सबै अंशियारले सामूहिकरूपमा गुठी सञ्चालन गरी गुठी राख्ने आफ्ना पूर्वजको भावनाअनुसार काम गर्न पाउँदैन भन्नु कानूनको प्रतिकूल हुन जाने । ■ छोरीलाई गुठीको ३(१) नं. ले बाहेक गरेको छैन र त्यस्तो अर्थ गर्नसमेत नमिल्ने । ■ गुठीपत्र, लालमोहर, ताम्रपत्र आदि गुठी राख्दाका बन्देज अपरिवर्तनशील होइनन् । राज्यले कानून बनाएर तिनका मूल मर्मलाई नमारी परिवर्तन गर्न सक्छ । गोत्र परिवर्तन भएकोसमेतका धार्मिक कारणले छोरीले स्वयम् गर्न नसक्ने कुनै कार्य रहेछ भने उपयुक्त व्यक्ति नियुक्त गरी सो काम सम्पन्न गर्न नसक्ने । <p style="text-align: right;">रमेश पुरी विरुद्ध गीता पुरी सिलवालसमेत नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९१२७, पृष्ठ २६०, संयुक्त इजलास</p>
51.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कसैको अंश भाग सगोल परिवारभित्रै कसैलाई दिँदा दाताको अंश भाग छुट्टिसकेको अवस्था वा आफ्नो भाग अंश छुट्याउन दाताले नालिस गरेको अवस्था वा त्यस्तो प्राप्त गर्नेले नै छुट्ट्याई लिई नसकेको अवस्थामा दाताको तर्फबाट मुद्दा सकार गरेको अवस्था हुनुपर्ने । ■ एकासगोलका अंशियाराबीच एकले अर्कोबाट सगोलको सम्पत्ति बकसपत्र पाएकै अवस्थामा पनि सो सम्पत्तिमा सबै अंशियारको भाग लाग्ने । ■ अरू प्रतिवादीलाई अंश प्रयोजनार्थ बुझ्दा निजको मृत्यु भइसकेको देखिएको र पक्ष कायम भई कसैले सकार गरेको पनि नदेखिएको हुँदा पक्ष कायम नभई सकार नभएकोमा पहिले नै मृत्यु भइसकेको व्यक्तिलाई अंशियार कायम गर्न नसकिने । <p style="text-align: right;">गोवर्धनलाल नकर्मीसमेत विरुद्ध कमला नकर्मी नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ९१६८, पृष्ठ ७१२, संयुक्त इजलास</p>

52.	<p>■ अंश प्राप्त गर्नेले कानूनले निर्धारण गरेबमोजिम अंश पाएको हुनुपर्छ । सगोलको सम्पत्ति हस्तान्तरण गर्ने वा घटी बढी गर्ने गरी खडाभएको लिखतमा सम्बन्धित अंशियारको समेत मन्जुरी भएको अवस्थामा मात्र त्यस्तो लिखत निजको विरुद्धमा लागू हुन सक्ने हुन्छ । अंशियारको मन्जुरीबिना खडा गरिएको लिखतमा विवाद परे त्यसको औचित्यभित्र प्रवेश गरी हेर्नु नै न्यायसम्मत मान्नुपर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">गणेशभक्त श्रेष्ठसमेत विरुद्ध गीता श्रेष्ठ नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११८९, पृष्ठ १०३, संयुक्त इजलास</p>
53.	<p>■ प्रतिवादी र निजका पिता चेतबहादुर श्रेष्ठबीच २०६३।४।१४ मा मानो जोडिएको लिखत पारित भए पनि सोही मितिमा प्रस्तुत अंश चलन मुद्दा दायर भएको देखिएको र अंश चलन मुद्दा दायर हुनुअगावै प्रतिवादी मानबहादुर र निजका पिता चेतबहादुर श्रेष्ठको बीचमा मानो जोडिएको लिखत पारित भई एकासगोलमा बसेको भन्ने देखिन आएन । सो मानो छुट्टिएको मिति २०६३।४।१४ भन्दा अघिल्लो दिनसम्मको सम्पत्तिको तायदाती फाँटवारी दुवै पक्षबाट माग्ने मोरङ जिल्ला अदालतको मिति २०६३।१२।१९ को आदेशबाट कायम हुन आएको मानो छुट्टिएको मिति २०६३।४।१४ मा नै वादीका पति र ससुराबीच पारित भएको मानो जोडिएको लिखतबाट वादीका ससुरा बाजे चेतबहादुर श्रेष्ठलाई वादीका सगोलका अंशियार मान्न नमिलेबाट चेतबहादुर श्रेष्ठलाई समेत सगोलको अंशियार कायम गर्नुपर्ने भन्ने पुनरावेदन जिकिर मनासिब देखिन नआउने ।</p> <p style="text-align: right;">मानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध भगवती श्रेष्ठ नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर १२२१, पृष्ठ १२३०, संयुक्त इजलास</p>
54.	<p>■ बकसपत्रबाट प्राप्त गरेको सम्पत्ति निजी आर्जनको रूपमा स्वीकार गरिने भए तापनि एकासगोलको अंशियारबाट अन्यत्र अरूको नाउँमा गई निजबाट पुनः बकसपत्रको रूपमा एकासगोलको अंशियारको नाउँमा हस्तान्तरण भई आएको अवस्थामा त्यस्तो बकसपत्रलाई निजी आर्जनको सम्पत्ति मान्न नमिल्ने हुँदा सगोलकै मान्नुपर्ने ।</p> <p style="text-align: right;">रामवरण साहसमेत विरुद्ध मोहरी देवी नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर १२३२, पृष्ठ १३१८, संयुक्त इजलास</p>
55.	<p>■ सगोलका अंशियारमध्ये एक अंशियारले अर्को अंशियारलाई बकसपत्र गरिदिएको अवस्थामा समेत त्यस्तो सम्पत्ति सगोलकै मान्नुपर्ने अवस्था भएको । खरिद गरेको स्वआर्जन भने तापनि त्यसको तथ्ययुक्त प्रमाण पेस गरी प्रमाणित गर्न सकेको अवस्था नदेखिँदा सगोलमा रहेको अवस्थामा बढे बढाएको सम्पत्ति सगोलकै मानिने र बन्डा लाग्ने प्रकृतिको हुने ।</p> <p>■ बकसपत्र पाउनु वा खरिद गरिलिनुअघि नै बन्डा छुट्टिई अलग भइसकेको भन्ने कुनै प्रमाण पेस हुन सकेको अवस्था नदेखिएको हुँदा पहिले नै छुट्टि भिन्न भइसकेको मान्न नसकिने ।</p> <p style="text-align: right;">पदम न्यौपाने विरुद्ध आरती न्यौपाने नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर १२७०, पृष्ठ १७६६, संयुक्त इजलास</p>

<p>56.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सन्तानको उचित स्याहार सम्भारलगायतका पूरा गर्नुपर्ने अभिभावकीय दायित्व पूर्णरूपमा अभिभावकमा रहेको देखिने । आफ्नो मात्र अंश लिई भिन्न भएकी पुनरावेदककी जेठी श्रीमतीको साथमा वादी सरिता खड्का रहेको तथ्यलाई पुनरावेदकले स्वीकार गरे पनि निजको पालन पोषणको लागि आफूले यो यस्तो व्यवस्था गरेको छु भनी कुनै प्रमाण गुजारन सकेको देखिएन । वादीको आमा र पुनरावेदकबीच भएको अंश मुद्दा निर्णय भई कार्यान्वयनको क्रममा विवाह खर्च पर सारेको भन्ने बाहेक पुनरावेदकले आफ्नो सन्तानप्रतिको कुनै संरक्षकीय दायित्व निर्वाह गरेको नदेखिने । ■ “विवाह खर्च” सगोलमा रहेका अंशियारहरूका बीच अंशबन्डा हुँदाका बखत तत्काल कायम रहेको सम्पत्तिको आधारमा विवाह नभएका अंशियारहरूको लागि खर्चको व्यवस्था गरिने गरी कानूनबाट सिर्जना भएको अधिकार हो जसको सम्बन्ध बन्डा हुँदाका बखत विवाह नगरेका तथा विवाह भएका अंशियारबीच मात्र रहेको हुने । ■ विवाह खर्चसम्बन्धी शब्दले नै नेपाली समाजमा चलिआएको परम्परागत संस्कार र विधिपूर्वक विवाह गर्दाको बखत आवश्यक पर्ने रकमको लागि खर्चको व्यवस्था गरिएको हो भनी मान्न सकिन्छ । यसरी छुट्ट्याइएको खर्च विवाह गर्नुअगाडि नै कुनै पनि अंशियारले अन्य प्रयोजनको लागि खर्च गर्न सक्ने । यस्तो अन्य काममा खर्च गर्न नसकिने रकम कलमलाई आधार बनाई आफ्नो बालबच्चालाई इज्जत आमद अनुसार खान लाउन र आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य उपचार र उचित शिक्षा दीक्षा दिनुपर्ने दायित्वबाट कुनै पनि अभिभावक पन्छिन नमिल्ने । ■ भरणपोषणको लागि नियमितरूपमा खर्चको प्रबन्ध मानाचामलबाट गरिन्छ भने बन्डा हुँदाका बखत अविवाहित अंशियारको विवाह गर्ने कार्यमा हुने खर्चको व्यवस्था विवाह खर्चका रूपमा गरिन्छ । यसरी फरक प्रसङ्ग र सन्दर्भमा प्रयोग हुने दुई भिन्नभिन्न अधिकारमध्ये एउटा अधिकार विवाह खर्च प्राप्त गरिसकेको हुँदा मानाचामल भराउन पर्दैन भन्ने कानूनअनुरूप मान्न नसकिने । <p style="text-align: right;">राम खड्का विरुद्ध सरिता खड्का नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२७३, पृष्ठ १७९४, संयुक्त इजलास</p>
<p>57.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ सगोलको अमुक सम्पत्ति अविभाजित रहँदासम्म सगोलका सबै अंशियारहरू र अंशियारका सम्पत्तिमा हक लाग्ने तिनका सन्तानहरूको समेत हक र हित रहने हुनाले अविभाजित सगोलको सम्पत्तिमाथि प्रथम पुस्ताका अंशियारहरूको मात्रै आफूखुसी गर्न पाउने सम्पत्तिको रूपमा लिन नमिल्ने । ■ प्रथम वा अधिल्ला पुस्ताका अंशियारले आफ्नो अंश हक छुट्ट्याउने नाममा अंश नलिने गरी वा पाउने हिसाब शान्ति नलिई वा अति कम लिई निजको सम्पत्तिमा हक लाग्ने सन्तानहरूको हक मेटिने परिणाम सिर्जना गर्दछ र त्यसमा निजहरूको मन्जुरी लिइएको छैन भने त्यसको भिन्न कानूनी परिणाम रहने । ■ सगोलको सम्पत्तिमा प्रत्यक्ष वा परोक्षरूपमा कानूनी हक वा हित भएका सन्तानहरूको अंश अपुतालीको हकमा अधिल्लो पुस्ताको अंशियार भएको नाताले जसरी पनि प्रभाव पार्न

	<p>पाइन्छ भन्ने कुरा कानून, न्याय र विवेकसङ्गत हुँदैन । त्यसैले अंशियारहरूबीच अंश लिनुदिनु गर्दा अंशियारले कानूनबमोजिम भागशान्ति लिए पाएको छ वा छैन र त्यसबाट तिनका आफ्नो सन्तानमा असर पर्न गएको छ वा छैन भन्ने कुरा हेर्न जरूरी हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ वादीका पति पिताले आफ्नो हकमा जे गर्न सके पनि निजको अंश भागमा सरोकार रहने र कानूनबमोजिम अंश प्राप्त गर्न सक्ने पत्नी वा सन्तानको हकमा अंश भागै कटौती हुने गरी अत्यन्तै न्यून भाग अंश लिए पनि पति पिताको सो कार्यले वादीहरूको हकमा बन्धनकारी परिणाम निकाल्न नसक्ने हुँदा बन्डापत्रमा वादीहरूको मन्जुरी वा सहमतिमा भएको भन्ने नदेखिएको अवस्थामा आफूभन्दा तल्लो पुस्ताको अंश हकमा असर पार्ने उद्देश्यले तयार पारिएको उक्त बन्डापत्रले अंशबन्डाको महलको १ र २ नं. बमोजिमको हैसियत प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था नदेखिने । <p style="text-align: center;">विककीरत्न शाक्यसमेत विरुद्ध कुलरत्न शाक्यसमेत नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२७९, पृष्ठ १८३८, पूर्ण इजलास</p>
58.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मातृत्व र पितृत्वको निर्धारणको लागि DNA को परीक्षण भरपर्दो आधार बन्न सक्ने कुरामा दुई मत नहुने । ■ मुद्दाकी वादी सोझी लठेब्री महिला रहिछन् भन्ने कुरा फिराद तथा प्रतिउत्तर व्यहोराबाट देखिएको अवस्थामा यस्तो सोझोपनकी महिलाप्रति प्रतिवादीले मौकाको फाइदा उठाएका हुन् भन्ने कुरा निजको भनाइ विश्लेषणबाट पुष्टि हुँदा मैले करणी गरेकै थिइन वा होइन भनी एकतर्फी जिकिर लिदैमा प्रतिवादीको भनाइलाई अन्य प्रमाणबाट पुष्टि नभइकन मान्यता दिँदै जाने हो भने समाजमा सोझा सीधा मानिसहरूबाट फाइदा उठाउनेहरूलाई मद्दत पुग्न जाने अवस्था देखिने । <p style="text-align: center;">बद्विप्रसाद प्रसाई विरुद्ध राधिका माझी नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२९४, पृष्ठ २००२, संयुक्त इजलास</p>
59.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अंशबन्डाको लिखत अनुसार अलग भएका अंशी पुनः सगोलमा रहने इच्छा भए अंश जोरिएको लिखत पारित गर्नेपने यो कानूनी सर्त हो । आचरण र व्यवहारले लिखतको स्थान ग्रहण गर्न सक्तैन । अंशबन्डा पारित गरी अंश लिई छुट्टिभिन्न भएका अंशियारले पुनः सगोलमा बस्ने मनसाय र प्रयोजन भए सोहीबमोजिम लिखत पारित गराई सगोलमा अंश मिसाई बस्नुपर्ने हुन्छ । कानूनबमोजिमको लिखत गरी आफ्नो अंश भाग लिई छुट्टिएका पति पत्नीले आचरण र व्यवहारबाट पुनः अंश मिसाई बसेको भन्ने जिकिरले कानूनी मान्यता पाउन नसक्ने । <p style="text-align: center;">उमादेवी कार्की विरुद्ध कुमारी कार्की नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर १३०७, पृष्ठ २१५०, संयुक्त इजलास</p>

६. फौजदारी कानून : सरकारवादी

60.	<ul style="list-style-type: none"> ■ तत्कालीन नेपाल नागरिकता ऐन, २०२० को दफा (३क) मा “झुठो विवरण वा बयान दिई जन्म वा वंशजको नाताले नेपाली नागरिक हो भनी झुक्याई कसैले नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको कुरा थाहा हुन आएमा श्री ५ को सरकारले त्यस्तो प्रमाणपत्र रद्द गरी निजलाई नेपाली नागरिकताबाट हटाउन आदेश दिन सक्नेछ” भन्ने उल्लेख भएको व्यवस्थाले कसैले प्राप्त गरिसकेको नेपाली नागरिकताबाट हटाउन आदेश गर्ने अधिकार तत्कालीन श्री ५ को सरकारमा निहित रहेको भए पनि सो हटाउन सक्ने कार्यको अख्तियारी प्रयोग गर्ने अख्तियारवाला श्री ५ को सरकारले फरेबद्वारा वा झुट्टा बयान वा विवरण दिई नागरिकता प्राप्त गरेको हो भन्ने कसुरजन्य तथ्यको पुष्टि गर्नुपर्ने। ■ पुनरावेदक प्रतिवादीले प्राप्त गरेको नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र लिँदा पुनरावेदकले फरेब गरी वा झुट्टा बयान वा विवरण दिएको हो भन्ने कुराको पुष्टि हुन नसकिरहेको अवस्थामा निजलाई नागरिकताबाट हटाउने निर्णयलाई यथोचित मान्न नमिल्ने। <p style="text-align: center;">शेष नैमुद्दिन विरुद्ध नेपाल सरकार, नागरिकता प्रमाणपत्र रद्द गरी नेपाली नागरिकताबाट हटाउने</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०३, पृष्ठ ४२, संयुक्त इजलास</p>
61.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अनुसन्धानको क्रममा बुझिएका व्यक्तिहरूले अदालतमा साक्षी सरह बकपत्र नगरेसम्म त्यस्तो प्रमाणलाई प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १८ बमोजिम ठोस र विश्वसनीय प्रमाण मान्न नमिल्ने। ■ विशेषज्ञले प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २३(७) बमोजिम साक्षी सरह अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र नगरेको र त्यस्तो बकपत्रलाई अर्को पक्षले जिरह गर्ने मौका नपाएकोमा त्यस्तो विशेषज्ञको रायलाई प्रमाणमा लिन उक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम मिल्ने नहुने। ■ जाहेरवाला वा पीडितले अनुसन्धानको क्रममा व्यक्त गरेको कथनलाई निजहरू साक्षी सरह अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र नगरेको अवस्थामा त्यस्तो कथनलाई पनि दफा १८ बमोजिम प्रमाणमा लिन नमिल्ने। ■ वादीबाट अनुसन्धान तहकिकातको क्रममा तयार भएको लिखतमा उल्लेख भएको कुरा सो कुरा व्यक्त गर्ने व्यक्तिहरू, जाहेरवाला, पीडित, पीडितको शारीरिक परीक्षण गर्ने मेडिकल अधिकृत, वस्तुस्थिति मुचुल्कासमेतका व्यक्तिहरू अदालतमा साक्षी सरह उपस्थित भई बकपत्र गर्न नआएको र साक्षी सरह बकपत्र गरेको नदेखिएकोले अनुसन्धान तहकिकातका क्रममा घटनाका सम्बन्धमा निजहरूले व्यक्त गरेको कुरा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १८, २५ एवं २३(७) बमोजिम अकाट्य, निश्चयात्मक र विश्वसनीय प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न नमिल्ने। <p style="text-align: center;">महेश पटेल कुर्मी विरुद्ध नेपाल सरकार, जबरजस्ती करणी</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०७, पृष्ठ ७०, संयुक्त इजलास</p>

62.	<ul style="list-style-type: none"> ■ चरम गरिबी, असहाय अवस्था, सहयोग र समर्थनको अभावले मनोवैज्ञानिक दुर्बलताले विवेकहीन कार्य गरेको देखिन आउँदछ । बराबर बिरामी भइरहने र त्यसको भार थेग्न नसक्ने अवस्थाले विचलित भएर एउटा महिलाले आफ्नो प्रियजनकै उपर साङ्घातिक बल प्रयोग गर्नुपर्ने परिस्थिति मानवता र समाजका लागि पनि चेतावनी दिने खालको कुरा छ । यस्तो कार्य र परिस्थिति अवाञ्छित र विडम्बनापूर्ण त छ तर त्यस्तो स्थितिबाट उम्कन सक्ने राहतजन्य व्यवस्थाहरूको अभावमा त्यस्तो जघन्य र संवेदनशून्य अवस्था आइरहला भन्न पनि सकिँदैन । समाज र राज्यले यस्ता कुराको कारक तत्वहरूको अध्ययन र पहिचान गरी मानवीय सुरक्षाका किल्लाहरू ठेकेदारहरूले मजबुत पार्ने प्रयास गर्नुपर्ने । <p style="text-align: center;">सरिता पौडेल विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०९, पृष्ठ ८४, संयुक्त इजलास</p>
63.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोवस्तको महलको २९ नं. को देहाय २ मा स्पष्टसँग चोरीको महलको सजाय हुने मुद्दा अपराध भएको इलाकाको अड्डाबाट हेर्नुपर्दछ भनी व्यवस्था भएको अवस्थामा अधिकारक्षेत्रको प्रश्न मुद्दाको पक्षको सहमतिले वा कुनै पक्षले घटाउन बढाउन वा परिवर्तन गर्न नसक्ने । ■ इलाकाको अड्डाबाट हेर्न पर्ने भनी मुद्दा नै किटान गरी तोकेका मुद्दाहरूमा कानूनको मनसायविपरीत काठमाडौंको इलाकामा घटेको वारदातलाई जाहेरी दिँदा सो तथ्य नै लुकाई स्याङ्जा जिल्लाको इलाकामा घटेको बनाई जानी जानी अन्यत्र अड्डामा मुद्दा दर्ता गर्न पीडित पक्षको भूमिकासमेत मुद्दा उठानको क्रममा स्वाभाविक नदेखिएकोले अड्डाको गल्तीले अर्को इलाकामा मुद्दा दर्ता भएको भन्न पनि नमिल्ने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध शम्भे नेपाली, नकबजनी चोरी नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११११, पृष्ठ ९४, संयुक्त इजलास</p>
64.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अनजानवश सौता भई पीडित हुन पुगेको अवस्थामा सबुद प्रमाणको अभावमा कसुरदार कायम गरी सजाय गर्नुबाट झन् पीडा थपिने कार्य हुन जान्छ । तसर्थ, अनजानमा सौता हुन जाने महिलालाई उसको हुने पतिको पहिले नै विवाह भई अर्को श्रीमती भएको भन्ने तथ्यको जानकारी उसलाई थियो भन्ने स्पष्ट प्रमाणको अभावमा कसुरदार ठहर गरी सजाय गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध योगिता भन्ने योगमाया चिमरिया बस्नेत, बहुविवाह नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ११२४, पृष्ठ २३४, संयुक्त इजलास</p>
65.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वारदातका समयमा परेको चोटको असरले गर्दा त्यो अङ्गले तत्कालीन अवस्थामा पहिलाको जस्तो काम गर्न नसक्नु एउटा पाटो हो भने उपचारपश्चात् त्यो अङ्गले पहिलाको जस्तै काम गर्न सक्नु अर्को पाटो हो । कुनै अङ्ग कुटपिटबाट भाँचिएको वा फुक्लेकोमा उपचारपश्चात् पनि कुनै सुधार नभई त्यो अङ्ग निष्क्रिय भई कुनै काम गर्न नसक्ने भएमा मात्र बेकम्मा

	<p>भएको मान्न सकिन्छ। तर उपचारपश्चात् पहिलाको जस्तै त्यो अङ्गले काम गर्न सक्षम हुन्छ र काम गरिरहेको छ भने त्यस्तो अवस्थामा बेकम्माको अर्थ गर्न नमिल्ने।</p> <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध सुरेन्द्रकुमार कविरथसमेत, कुटपिट अङ्गभङ्ग नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९१२५, पृष्ठ २४२, संयुक्त इजलास</p>
<p>66.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ हेरोइन अफिमबाट बन्ने कडा र घातक लागु औषध भएको र लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३(क) को खण्ड (६क) ले अफिम तथा कोकाको सारतत्त्व, मिश्रण वा लवणसमेत मिलाई तयार गरिने कुनै पदार्थ लाई लागु औषधको परिभाषाभित्र समेटेको देखिँदा हेरोइन लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३(क) ले परिभाषित गरेको लागु औषधभित्र पर्ने भन्ने स्पष्ट हुन आउने। ■ लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३(क) को खण्ड (६क) मा भएको व्यवस्थालाई निस्तेज पार्ने गरी नेपाल सरकारले प्रकाशित गरेको सूचनामा “हेरोइन” परेको भनी दफा २३क मा भएको व्यवस्था अनुसार औषधि ऐन, २०३५ बमोजिम कारवाही र सजाय गर्न नमिल्ने। ■ लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ विशेष ऐन भएकोले सो ऐनअन्तर्गतको कसुरको सम्बन्धमा खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्का तयार गर्दा लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ८ ले तोकेबमोजिमको कार्यविधि नै अपनाउनु पर्ने। ■ कानूनले सम्भव भएसम्म मात्र स्थानीय प्रतिनिधिलाई साक्षी राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको र दिनको १७:०० बजेको समयमा नगरपालिका वा गाउँ विकास समिति वा सरकारी कार्यालयका प्रतिनिधि उपलब्ध हुन सम्भव नहुने भएकोले स्थानीय निकायका प्रतिनिधि रोहबरमा नराखेको कारणले बरामदी मुचुल्का बेरीतको छ भन्ने पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने। ■ प्रहरीले आफूलाई डर, त्रास देखाई वा धम्की दिई बयान गराएको वा आफू अचेत भएको कारणले प्रहरीमा कसुर स्वीकार गर्नुपरेको कुराको जिकिर लिई प्रमाणितसमेत गर्न सक्नुपर्ने। ■ आफूलाई बयान गर्न बाध्य पारिएको, धम्की दिइएको वा अन्य के कस्तो कारणले आरोपित कसुर स्वीकार गर्नुपरेको भन्ने कुरा भन्न नसकेको स्थितिमा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ९(१) बमोजिम निजले अनुसन्धानको क्रममा व्यक्त गरेको भनाइलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने भई अदालतमा गरेको सो स्वीकारोक्तिलाई निजका विरुद्ध प्रमाणमा लिनुपर्ने। <p style="text-align: center;">बिमला कर्माचार्य विरुद्ध नेपाल सरकार, लागु औषध खैरो हेरोइन नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९१२६, पृष्ठ २४८, संयुक्त इजलास</p>
<p>67.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ जाहेरवाला र स्वयम् पीडितले वारदातका विषयमा नै विरोधाभाष कुरा उल्लेख गर्नु र पीडितको शारीरिक परीक्षणसमेतबाट कुटपिट गरेको कुनै चिन्ह नपाइनुबाट वारदात नै स्थापित हुन सक्ने अवस्था छैन। वारदात स्थापित हुने त्यस्तो विश्वासप्रद प्रमाणसमेत वादी पक्षबाट गुजार्न सकेको पाइँदैन। वारदात नै स्थापित हुन नआएको अवस्थामा जाहेरवाला

	<p>तथा पीडित भनिएकी मिनाकुमारीले शंकास्पद किसिमले व्यक्त गरेका कुरालाई अदालतले प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न नमिल्ने ।</p> <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध कलावती चौधरीसमेत, कुटपिटबाट गर्भपतन नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१३४, पृष्ठ ३३०, संयुक्त इजलास</p>
68.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वस्तुतः सजाय निर्धारण दण्डको सिद्धान्तमा आधारित प्रक्रिया र विधि हो । गम्भीर प्रकृतिका अपराध गरेबापत सर्वस्वसहित जन्मकैद वा जन्मकैद हुने मुद्दामा कानूनले तोकेको सजाय तोक्दा कसुरदारलाई चर्को पर्ने अवस्था भएमा यस्तो अधिकारको प्रयोग गर्न सकिने भए पनि कैद सजाय निर्धारणको विधि न्यायोचित हुन जरूरी हुने । ■ सजायको उद्देश्य कसुरदारलाई दण्डित गर्ने, त्यस्तो कसुर गर्नबाट अरूलाई निरूत्साहित गर्नु र कानूनको अधीनमा रही कसुरदारमा अपराधको बोध गराई सुधारको बाटोतर्फ लाग्नप्रेरित गर्नु हो । तजबिजी अधिकारको प्रयोग गर्दा दण्डसम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्तलाई अत्यन्त हलुको ढङ्गले लिन नमिल्ने । ■ तजबिजी अधिकारको प्रयोग गरी कसुरदारलाई विधायिकी मनसायविपरीत हुने गरी अति हलुको, निरर्थक र निष्प्रभावी प्रकृतिको वा अति चर्को सजाय तोक्ने हो भने सजायले आफ्नो उद्देश्य र तात्पर्य गुमाउने । ■ नाममात्रको सजाय गर्ने हो भने सजाय सजाय नै हुँदैन । अति चर्को सजाय गर्ने हो भने कसुर र सजायको अनुपात नमिली उद्देश्य पराजित हुन्छ । यसले न्यायलाई परास्त गर्छ । अपराधको न्यूनीकरण, अपराधीमा दण्डको अनुभूति तथा पीडितलाई राहत महसुस गराउने दायित्वसमेत सजाय निर्धारणसँग सन्निहित हुने । ■ कसुर गर्दाको परिस्थितिको मात्र आधारमा कसुरलाई क्षम्य वा कम गम्भीर बनाउने कोशिस गर्ने हो भने आपराधिकताले बढावा पाउने वा अपराध बोध नहुने तथा सजायको प्रभाव नपर्ने भई कसुरको पुनरावृत्तिको पनि सम्भावना हुन्छ । कसुरको मात्रा र कसुरदारउपर तोकिएको सजायको असरको वाञ्छनियताबीचको सामञ्जस्यतालाई विवेकसङ्गत रूपमा विचार गरेरमात्रै अ.बं. १८८ नं. नम्बरको प्रयोग गर्नुपर्ने । ■ यो व्यवस्थाको अति वा विकृत उपयोग भएमा कानूनले निर्धारित सजायको प्रयोजन नै निरर्थक हुन सक्ने हुनाले अति कठोर वा उदारता होइन, उपयुक्त र पर्याप्त सजाय तोक्ने हिसाबले हेर्न जरूरी छ । जुन हदसम्म सजाय तोक्न पर्ने हुन्छ त्यो नै पर्याप्तता हो र जुन जति मात्रामा सजाय गरे पनि सजायको उद्देश्य हासिल हुने हो त्यो नै उपयुक्त सजाय मान्नुपर्ने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध शेरबहादुर बरनेत, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१३६, पृष्ठ ३४४, संयुक्त इजलास</p>
69.	<ul style="list-style-type: none"> ■ यान्त्रिकरूपमा दुरुस्त रहेको सवारी साधन मादक पदार्थ सेवन नगरी ध्यान दिई तथा होसियारीपूर्वक साइड बत्ती बाल्दै एवम् हर्नसमेत बजाउँदै र सुस्त गतिमा हाँक्दा ३९ फिट चौडा फराकिलो सडक भएको चोक बजारमा ट्याक्सीले एक्कासी बाटो काट्दा ट्रक चालकले आफ्नो सवारीको ब्रेक लगाएपछि पछाडि आउँदै गरेको मोटरसाइकल तत्काल उक्त ट्रकमा

	<p>ठोक्किएर दुर्घटना भएको मिसिल संलग्न कागजबाट खुल्दछ। सवारी चलाएको बेलामा भएको चालकको अवस्था, उक्त ट्रकको यान्त्रिक अवस्था, घटनास्थल प्रकृति विवरण, सडक दुर्घटना प्रतिवेदन स्केच, प्रतिवादीको बयान, ट्रकका सहयोगीको कागज एवम् दुर्घटना भएको अवस्थामा तत्काल देख्ने मानिसहरूको अदालतमा भएको बकपत्रसमेतका मिसिल संलग्न सम्पूर्ण कागज प्रमाणहरूको रोहमा हेर्दा प्रस्तुत ऐनको दफा १६१(३) मा वर्णित अवस्थाको सवारी दुर्घटना भई मोटर साइकल चालकहरूको मृत्यु भएको मिसिल संलग्न कागजातबाट पुष्टि हुने।</p> <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध गितबहादुर पुन, सवारी ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ११३७, पृष्ठ ३५५, संयुक्त इजलास</p>
70.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतकको मृत्यु अमुक कसैको चोटबाट भएको भन्न सकिने अवस्था नभए पनि कुनै खास व्यक्ति वा चोटकै कारणले नै मरेको देखाउन पर्छ भन्न पनि मौजुदा अवस्थामा सम्भव नहुने। एकभन्दा बढी व्यक्तिको र एकभन्दा धेरै कारणले मारिने अवस्था रहने। ■ वारदातको अवस्थासम्म पुऱ्याउने कुरामा प्रतिवादीहरूको सहभागिता देखिएको र सोलगायतका कारणले वारदात घट्न गएको हुँदा निजहरूलाई दायित्वविहीन मान्न नसकिने। अन्यथा कसुरको कार्य गर्नलाई भिडको संलग्नता निम्त्याउने र त्यसैको आडमा अपराधिक दायित्वविहीन हुने कुराको तर्जुमा गर्ने अवस्था आउँछ। त्यसो गर्नु भनेको प्रकारान्तरमा दण्डहीनता सिर्जना गर्ने हुने। ■ सुरुदेखिको सबै श्रृङ्खलामा प्रतिवादीहरूको सरोकार र संलग्नता भएपछि अन्तिम अवस्थाको भीडकोसमेत संलग्नताले प्रतिवादीहरूले आफ्नो असंलग्नता र निर्दोषिताको जिकिर लिन सक्ने अवस्था रहेन। <p style="text-align: center;">सुवास अधिकारी विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान र ज्यान मार्ने उद्योग नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ११३८, पृष्ठ ३६२, संयुक्त इजलास</p>
71.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरूले सरकारी गोलीगट्टा विक्री गर्ने योजना र तयारीसमेत गरेको देखिए पनि विक्री गरिसकेको अवस्था नहुँदा ऐनबमोजिमको सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने देखिँदा अ.बं.१८८ नं. बमोजिम प्रतिवादीहरूलाई ५(पाँच) वर्ष मात्र कैद हुने। <p style="text-align: center;">महेन्द्रविक्रम शाहसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार, आफ्नो जिम्मामा रहेको सरकारी हातहतियार खरखजाना बेचबिखन गरेको नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ११३९, पृष्ठ ३७६, संयुक्त इजलास</p>
72.	<ul style="list-style-type: none"> ■ साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६ ले शिक्षासम्बन्धी कुनै योग्यताबारेमा वा झुट्टा प्रमाणपत्र पेस गरेको कार्य भ्रष्टाचारको कसुर हुने भनी कानूनी व्यवस्था गरेको पाइन्छ। तर उक्त दफाहरूमा नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी फाइदा नलिएमा कसुर नहुने भन्ने उल्लेख भएको नपाइने। ■ सरकारी सेवामा बहाल रहने व्यक्ति सदैव अनुशासित मर्यादित र इमान्दारपूर्ण तरिकाबाट सेवा

	<p>प्रवाह गरी सुशासनको संवाहक हुनुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ जिम्मेवार कर्मचारीले आफूले हासिल नगरेको योग्यताको शैक्षिक प्रमाणपत्र पेस गर्नु नै कित्ते Fraud कार्य भएको, त्यस्तो कार्यका पछाडि आफ्नो वास्तविक शैक्षिक योग्यताको भन्दा बढी लाभ लिने वा तत्काललाई लाभ नहुने भएपनि आफ्नो स्थिति तुलनात्मकरूपमा अरु भन्दा बढी अनुकूल बनाई राख्ने मनसाय पनि स्वतः सिर्जित भएको मान्नुपर्ने । ■ राष्ट्रसेवक जस्तो व्यक्तिले नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गर्ने अमर्यादित कार्य नै अपराधजन्य कार्य भएकाले उक्त प्रमाणपत्रबाट फाइदा नलिएकोबाट कसुर नहुने भन्ने पुनरावेदकको जिकिर उचित नदेखिने । <p style="text-align: center;">कृष्णप्रसाद घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार, भ्रष्टाचार (न.प्र.प.) नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ११४०, पृष्ठ ३८६, संयुक्त इजलास</p>
73.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अन्यत्र स्थलमा रहेको (Alibi) को जिकिर स्वतन्त्र र तथ्यपूर्ण प्रमाणबाट समर्थित भएमा मात्र प्रमाणको लागि ग्राह्य हुनसक्ने । ■ वारदातको दिन र समयमा आफू घटनास्थलमा उपस्थित नरही अन्यस्थलमा रहेको भनी अन्यत्रस्थल (Alibi) को जिकिर लिने व्यक्तिले घटना हुँदाका बखत आफू उपस्थित रहेको भनिएको स्थानबाट घटना भएको स्थानको दूरी (Distance) यति धेरै छ कि घटना भएको समयमा घटनास्थलमा उपस्थित हुन असम्भव छ भनी अकाट्य र विवादाहित प्रमाणबाट प्रमाणित गर्नुपर्ने । ■ एकै समयमा एक व्यक्ति दुई ठाउँमा उपस्थित हुन असम्भव छ भनी अभियुक्तले प्रमाणबाट स्थापित गर्न सक्नुपर्ने । ■ अन्यत्र स्थल (Alibi) को जिकिर अकाट्य र निर्विवाद प्रमाणबाट स्थापित र प्रमाणित हुन नसकेमा सो जिकिर निजैका विरुद्ध प्रमाण लाग्ने हुन्छ । प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम सजायमा कमी वा छुट हुने वा सजायबाट रिहाई पाउने कुनै कुराको जिकिर प्रतिवादीले लिएमा सो कुराको प्रमाण पुऱ्याउने भार प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २७(१) बमोजिम निज प्रतिवादीको हुने । <p style="text-align: center;">दिपकबहादुर घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ११४४, पृष्ठ ४४२, संयुक्त इजलास</p>
74.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले प्लास्टिकको डोरीले घाँटीमा बेरी सास अवरुद्ध हुने गरी घाँटी कस्छ भने त्यो मार्नलाई नै प्रयोग गरिने कार्य हो । मार्नलाई गरिएका कार्य रिस झोकमा गरिएका कार्य होइन र मर्छ भने जानी जानी वा सो नियतले डोरी खोजी मृतकको घाँटी कसी सोही परिणामबाटै मृत्यु भएकोमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं. आकर्षित हुन नसक्ने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध परमेश्वर यादवसमेत, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ११४८, पृष्ठ ४९५, संयुक्त इजलास</p>
75.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफ्नो नाममा जग्गा खरिद भई घर निर्माणको लागि नक्सा पास गरेको भए पनि निर्माण सम्पन्न हुनुअगावै ससिमरूपमा सम्पूर्ण घर जग्गा बिक्री गरी अर्काका नाउँमा गएको र

खरिदकर्ताले बिक्रेताकै हो भनी स्वामित्व समर्पण नगरेको अवस्थामा पनि प्रतिवादीले बिक्री गरेपश्चात् पनि निजकै स्वामित्वमा रहेको मान्ने कुनै कानूनी एवं विवेकसङ्गत आधार रहेन । यस्ता तर्क गर्ने हो भने बिक्री गरेर पनि बिक्री नहुने र बिक्री गरेपश्चात् पनि बिक्रेताले बिक्री भएको सम्पत्तिउपर आफ्नो हकको दाबी गर्न सक्ने अनौठा सम्पत्तिसम्बन्धी कानूनी अवधारणा विकसित हुन जान्छ । कसैको नाउँमा सम्पत्ति लुकाउने कुरालाई बेग्लै कानूनको माध्यमद्वारा नियमित गर्ने व्यवस्था भएमा बाहेक भैरहेका कानून र विधिशास्त्रमा स्वीकृत नभएको यस्तो तर्क गर्ने हो भने सम्पत्तिसम्बन्धी कानूनको आधारभूत जग नै भत्किन जाने र कोही पनि जग्गाधनी वा सम्पत्तिको मालिक कानूनीरूपले सुरक्षित नरहने अवस्था आउँछ । यस्तो अप्रत्याशित तर्क गर्नुले समाजलाई समग्ररूपमा विचलित गराउन सक्ने हुनाले समेत आरोपपत्रको मागबमोजिम नारायण कार्कीको नाउँमा विधिवत् गइसकेको सम्पत्तिमा प्रतिवादी गणेश अर्यालको हक रही रहेको भन्ने जिकिर सर्वथा स्वीकार्य भएन । तसर्थ त्यस सम्बन्धमा विशेष अदालतको निष्कर्षमा असहमत रहनुपर्ने कारण नदेखिने ।

- खाता खोली बैङ्किङ कारोबार गर्नु स्वाभाविक रूपमा भई रहने कुरा हो । त्यो सञ्चय वा सुरक्षा वा जुनसुकै कारणले खातामा जम्मा गरी कारोबार गरिदिएको हुन सक्छ । खाताबाट झिकिएका रकमहरू आफ्नो फौजदारी दायित्वबाट बच्ने उद्देश्यले कतै लुकाएको भन्ने हो भने त्यो तथ्यगत हिसाबले नै पुष्टि गर्नुपर्ने हुन्छ । खाताबाट रकम झिकिनु नै रकम लुकाएको अनुमानको आधार बन्न सक्ने । यस्तो प्रश्नहरूमा अपराध अनुसन्धानको पक्ष सतही नबनी गम्भीर र क्षमतावान हुन जरूरी छ । यथार्थमा कुनै राष्ट्रसेवकले अमूक सम्पत्ति कति आर्जित गर्‍यो भन्ने प्रयोजनको लागि तत्काल कति उसको साथमा वा नियन्त्रणमा छ भन्ने आधारमा मूल्याङ्कन गरिने हो न कि कति थियो वा हुन सक्थ्यो होला भनी अनुमान गर्ने हो । यसरी हेरेमा विशेष अदालतले उक्त प्रश्नमा गरेको निष्कर्ष त्रुटिपूर्ण भन्न मिल्ने देखिँदैन ।
- आरोपपत्रमा प्रतिवादीले स्रोत पुष्टि गर्नुपर्ने भनी अन्य कुनै पनि सम्पत्ति देखाइएको र दाबी गरिएको पाइँदैन । दाबी लिने सम्बन्धित निकायले स्रोत पुष्टि गर्नुपर्ने सम्पत्ति नदेखाएको अवस्थामा थप विवेचना गरिरहनु परेन । यस अदालतबाट यसअघि फैसला भएका यस्तै प्रकृतिका मुद्दाहरूमा कायम भएका न्यायिक सिद्धान्तअनुकूल विशेष अदालतबाट मूल्याङ्कन कायम गरिएको देखिन्छ । बैङ्क नगद सम्बन्धमा प्रतिवादीले ब्याजको रकम पनि परेकोले स्रोत पुष्टि गर्ने रकम कमी भएको जिकिर लिएको अवस्था नभएको अवस्थामा प्रतिवादीले स्रोत पुष्टि गर्नुपर्ने कूल सम्पत्ति रु.४१,६८,८८९। कायम गरेको मनासिब देखिन आउने ।
- अभियोजन गर्ने वादीले नै बाबु, दाजु, भाइ लगायत अंशबन्डा नछुट्टिएका सबै अंशियारको सम्पत्ति तथा आयलाई एउटै बास्केटमा राख्ने गरेको अवस्थामा यस अदालतले यो मुद्दाको हकमा अभियोजन दाबी प्रतिकूल हुने गरी बिनाआधार प्रमाण अन्यथा भन्ने अवस्था देखिन नआउने ।
- मूलतः वादी पक्षले प्रतिवादीले गैरकानूनीरूपमा आय प्राप्त गरेको भनी अभियोग लगाउनुपूर्व निजको तत्कालिक निजी पारिवारिक आय र सम्पत्ति तथा निजको आफ्नो समग्र आयको

	<p>वासलात वार्षिक रूपमा के कस्तो थियो भनी खुलाउन सकेको भए निजको आयको वैधता वा अवैधताको स्थिति प्रष्ट हुने थियो । अनुसन्धानको चरणदेखि नै बुझिएका परिवारका सदस्य भनेका व्यक्तिहरूलाई अविभाजित संयुक्त परिवारको सदस्य मानी बयान बरबुझारथ गरी सगोलमा नै आयको आँकलन गरी अभियोग लगाइएको अवस्था हुँदा अब प्रतिवादीलाई पारिवारिक संयुक्त आयको लिखतबाट छुट्याउन मिल्ने अवस्था नरहने ।</p> <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध गणेश अर्यालसमेत, भ्रष्टाचार नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१४९, पृष्ठ ५०९, संयुक्त इजलास</p>
76.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अपराध हुँदाको परिस्थिति, निजको पारिवारिक अवस्था, निज प्रतिवादीका सानासाना बच्चासमेत भएको र पहिलेदेखि नै प्रतिवादीले आफ्नो पत्नीलाई मार्नुपर्ने सम्मको योजना नभएको नदेखिएको एक्कासी परिस्थितिवश रिस उठी प्रहार गरेको कारणबाट मृत्यु हुन गएको देखिएकोले ऐनबमोजिम सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने हुँदा निज प्रतिवादीलाई १० वर्ष कैद गर्दा न्यायको उद्देश्यसमेत पूरा हुने । <p style="text-align: center;">भगतलाल टुडु विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१५०, पृष्ठ ५५०, संयुक्त इजलास</p>
77.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नाबालिकाउपर जबरजस्ती करणी जस्तो जघन्य वारदात गरी निजको योनिबाट रगतसमेत बगेको अवस्थामा कतिपनि विचलित नभई आनन्दपूर्वक निदाई बस्ने कुरा अपराधीको मानवीय आनीबानी र मनोविज्ञानसँग मेल नखाने । ■ वारदात गरी सकेपछि अपराधीले आफूलाई बचाउने, अपराधसँग सम्बन्धित प्रमाण नष्ट गर्ने र भाग्ने उम्कने काम गर्दछ तर प्रतिवादी आनन्दसाथ सुती निदाएकाले प्रतिवादी विरुद्ध कसुरको अनुमान गर्ने ठाउँ रहेको नदेखिने । ■ बालिका जीवित रहूञ्जेल जबरजस्ती करणीतर्फ सामान्य आँलासमेत उठाउन नसक्ने तर बालिकाको मृत्यु हुनासाथ जबरजस्ती करणीको वारदात भनी जाहेरी दरखास्त दायर हुनु, जबरजस्ती करणीका प्रतिवादीविरुद्ध जाहेरवाली आमाले सामान्य आक्रोशसम्म पनि व्यक्त नगर्नु र गाउँसमाज नगुहार्नु आफैँमा सन्देहास्पद देखिने । ■ सामान्यतया अदालतले कसुरदारले किन कसुर गर्नुपर्छ सो कुरा विचार गर्छ । बालिकाउपरको अभियोगदाबीबमोजिमको अमानुषिक कार्यबाट न प्रतिवादीले यौन सन्तुष्टि पाउन सक्ने अवस्था छ न त निजको स्वार्थ नै पूर्ति हुने स्थिति देखिने । ■ जाहेरीले चित्रण गरेको वारदात तथा घटनास्थल र लासप्रकृति मुचुल्का आदि लिखतले अभियोगदाबीलाई विल्कुलै प्रमाणित गर्न नसकेको अनुसन्धानको अवस्थाबाट जाहेरी सन्देहास्पद देखिने । ■ परिस्थितिजन्य प्रमाण आकर्षित हुनका लागि प्रतिवादीले कसुर गरेको होइन भनी शङ्का गर्नुपर्ने कुनै ठाउँ हुनुहुँदैन र प्रतिवादीले कसुर गरेको भन्नेबाहेक अरु निष्कर्षको सम्भावना रहन नहुने । ■ परिस्थितिजन्य प्रमाणले पनि ठोस र शङ्कारहित तवरबाट अभियुक्तको कसुर प्रमाणित

	<p>हुनुपर्छ र शङ्काको सुविधा अभियुक्तले पाउँछ भन्ने मान्यतालाई शिरोपर गरेको हुन्छ । अनुमान र शङ्कालाई परिस्थितिजन्य प्रमाणको संज्ञा दिन नमिल्ने ।</p> <p style="text-align: center;">पशुपति साह विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१५३, पृष्ठ ५७६, संयुक्त इजलास</p>
78.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अपराध गर्नुभन्दा धेरै पहिले अथवा अपराध गरिसकेपछि मानसिक रोग लागेको कारणले कसुरदारले कसुरबाट उन्मुक्ति वा छुट पाउन नसक्ने । ■ स्वयम् प्रतिवादीले, मौकामा बुझिएका व्यक्तिहरूले तथा सहप्रतिवादी एवम् निजकै श्रीमतीसमेतले निज प्रतिवादीको मानसिक स्थिति ठीक नभएको भनी कहिं कतै भन्न नसकेको स्थितिमा केवल पुनरावेदन जिकिर लिएकै भरमा मात्र आफूले गरेको आपराधिक क्रियाको प्रकृति र परिणाम थाहा नपाउने गरी प्रतिवादीको मानसिक स्थिति ठीक नभएको भन्न नमिल्ने । ■ दण्ड सजायको १ नं. को कानूनी व्यवस्थाबमोजिम घटना घटेको समयमा आफूले गरेको कामको प्रकृति र परिणाम थाहा नपाउने गरी प्रतिवादीको मानसिक स्थिति ठीक नभएको भन्ने कुराको प्रमाण पुऱ्याउने दायित्व निज प्रतिवादीमा नै रहने हुन्छ । तर निजले सो कुराको तथ्युक्त र विश्वसनीय प्रमाण पेश गर्न सकेको नदेखिँदा दण्ड सजायको महलको १ नं. बमोजिम सजायबाट छुट पाउने स्थिति र अवस्था नदेखिने । ■ गाउँ विकास समितिको कार्यालयको सिफारिसपत्र र नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले) को सिफारिसपत्रमा प्रतिवादी मानसिक असन्तुलन भएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरिएको भए पनि गाउँ विकास समितिको कार्यालय र नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले) व्यक्तिको शारीरिक/मानसिक स्वास्थ्य जाँच गर्ने आधिकारिक निकाय नभएकोले त्यस्ता अधिकार विहीन निकायहरूले दिएका सिफारिसको प्रामाणिक महत्व नरहने हुँदा त्यस्ता सिफारिसका आधारमा यी पुनरावेदक मुद्दाको वारदात हुँदाका बखतमा मानसिक सन्तुलन गुमाएका व्यक्ति भन्न नमिल्ने । ■ विशेषज्ञले मानसिक अवस्थाको सम्बन्धमा वैज्ञानिक परीक्षण गरी कारणसहित राय दिएको अवस्थामा मात्र त्यस्तो राय विश्वसनीय हुन्छ र प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न सकिने हुन्छ । वैज्ञानिक परीक्षण गरी दिएको भन्ने कुरा खुल्न आएको नदेखिएको उल्लिखित रायलाई विश्वसनीय प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">खोमनाथ दाहाल विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ९१५८, पृष्ठ ६३९, संयुक्त इजलास</p>
79.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लागु औषध अपराधको प्रकृति सांगठनिक अपराध भएकोले यस किसिमको अपराधमा मुख्य कर्ता र मतियार नभई सबै मुख्य कर्ता हुने अवस्था हुन्छ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरलाई मान्ने हो भने लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १७ मा भएको उपर्युक्त कानूनी व्यवस्था निस्प्रयोजन मात्र नभई षडयन्त्र गर्ने, उद्योग गर्ने, दुरुत्साहन

	<p>गर्ने र मतियार हुनेलाई सजाय गर्ने विधायिकाको मनसाय नै लुप्त हुन जाने देखिन्छ । विधायिकी मनसाय नै निस्प्रयोजन हुने गरी अदालतले व्याख्यासमेत गर्न नमिल्ने ।</p> <p>नेपाल सरकार विरुद्ध राजु लामा, लागु औषध खैरो हिरोइन नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६४, पृष्ठ ६८४, संयुक्त इजलास</p>
80.	<ul style="list-style-type: none"> पेस भएको सर्टिफिकेट ओहदा पाउन, ओहदामा बहाल हुन वा कुनै लाभ सुविधा प्राप्त गर्ने उद्देश्यले पेस नगरेको भन्ने भएकोमा पेस गर्न आवश्यकै नभएको सर्टिफिकेट नक्कली बनाई पेस गर्ने कार्य पछाडि ओहदासम्बन्धी सम्भावित लाभ प्राप्त गर्ने अपराधिक अभिप्राय वा उद्देश्य रहेको स्पष्ट देखिन आउँदा नक्कली प्रमाणपत्र पेस गर्ने कार्यमा अपराधिक कार्य र अपराधिक मन समेतका दुवै तत्त्व समावेश भएको देखिने । <p>केशवराज कडरिया विरुद्ध नेपाल सरकार, भ्रष्टाचार नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६६, पृष्ठ ६९८, संयुक्त इजलास</p>
81.	<ul style="list-style-type: none"> आफैले किटानीसाथ चोरी भएको भनी जाहेरी दिने तर आफैले भूलवश शङ्का मानी जाहेरी दिएको भनी बकपत्र गर्ने र मौकामा कागज गर्ने व्यक्तिसमेतलाई मौकामा चोरी भएको भनी भन्ने तर पछि भूलवश भनेको भन्नेसमेत देखिएको स्थितिमा जाहेरवालाले झुडा (बनावटी) जाहेरी दिएको मान्नुपर्ने अवस्था देखिन आउँदा चोरी जस्तो गम्भीर कसुरमा शङ्का र हतारमा किटानी जाहेरी दिने जाहेरवाला स्वयम् सजायका भागीदार हुनुपर्ने । <p>नेपाल सरकार विरुद्ध महेश चौधरी, चोरी नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६७, पृष्ठ ७०४, संयुक्त इजलास</p>
82.	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्ति विशेषबाट मृतकको हत्या भएको भए वा मृतक बाटोमा देवी परी लडी मरेको भए एउटै चोटबाट त्यसकिसिमले टाउको क्षतविक्षत हुने कुरा सामान्यतया सम्भव हुँदैन । मृतकउपर कसैबाट हतियार प्रहार भएको थियो भन्ने कुरा शव परीक्षण प्रतिवेदनलगायतका लिखतबाट खुल्न सकेको छैन । तमाम मिसिल र स्वयम् प्रतिवादीहरूको बयानमा मृतकको मृत्यु अरु कसैबाट भएको वा मृतक आफै लडी मरेको कुरा उल्लेख हुन नसक्नु र उक्त दिनसमयमा वारदातस्थल हुँदै ना. ३ ख ६९० नं. को ट्रक चलाएको कुरालाई स्वीकार गर्नु जस्ता परिस्थितिहरू (circumstances) र स्वतन्त्र प्रमाणहरूको रोहमा र प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ९(२)(क) को देहाय (१) अनुसार मौकामा बयान गर्दा प्रतिवादीहरू होशमा नरहेका वा देहाय (२) वा (३) अनुसारको प्रलोभन, यातना, आदि दिएको वा कुटपिट आदि भएको कुरा प्रमाणित हुन नसकेबाट प्रतिवादीहरूको प्रहरी साबितीलाई अमान्य गर्न मिल्ने नदेखिने । प्रतिवादीले गरेको कुकृत्यबाट आक्रोशित भई तत्काल समाज वा प्रहरीले प्रतिवादीलाई कुटपिट आदि गरी वा अङ्डीवाल प्रतिवादीलाई फर्काई फुल्याई साबित गराएको भए पनि प्रतिवादीले कसुर गरेको कुरा अन्य प्रमाणले पुष्टि गरेको अवस्थामा उक्त दफा ९(२)(क) को देहाय (२) वा (३) को अवस्था रहेको भनी प्रतिवादीलाई सफाइ दिनु न्यायसम्मत नहुने । अनुसन्धानको हरेक कमीकमजोरीको प्रतिवादीले फाइदा पाउन थालेमा समाजमा दण्डहीनताले प्रश्रय पाउने, पीडित र समाजले न्यायको अनुभूति गर्न नसक्ने र न्याय पराजित

	<p>हुने अवस्था आउँछ । यस सन्दर्भमा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ५४ ले कुनै प्रमाण बुझिएको वा नबुझिएको कारणबाट मात्र कुनै फैसला वा आदेश बदर हुने छैन । तर त्यसबाट निर्णयमा असर पर्न गएको रहेछ भने त्यस्तो फैसला वा आदेश बदर हुनेछ भनी गरेको व्यवस्थालाई न्यायमूर्तिले विचार गर्नेपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ खतरनाक हँकाईबाट मानिस मरेमा चालकलाई अधिकतम १४ वर्षसम्म कैद र जरिवानासमेत हुन सक्छ भने मानिस नमरेमा अधिकतम २ वर्ष कैद वा जरिवाना वा दुवै तथा कम्तीमा १ वर्षका लागि सवारी चलाउन नपाउने सजाय हुने देखिन्छ । लापरवाहीपूर्ण हँकाईबाट मानिस मरेमा चालकलाई बढीमा ५ वर्षसम्म कैद वा जरिवाना वा दुवै र मानिस नमरेमा ५ स्तरसम्मको जरिवाना र सवारी अनुमतिपत्रमा पेनाल्टी प्वाइन्ट जनाउने वा निश्चित अवधिको लागि सवारी चलाउन नपाउने सजाय हुन सक्ने । ■ त्यस अतिरिक्त कठोर दायित्वको कसुर भन्न नमिले पनि प्रतिवादीउपरको प्रमाण आदिको भारले गर्दा कठोर दायित्वकै समकक्षी सरहको causing death by careless or inconsiderate driving when under the influence of drink or drugs कसुरमा अधिकतम १४ वर्षसम्म कैद हुने । <p style="text-align: center;">कृष्णबहादुर कुँवरसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार, सवारी ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ९१६९, पृष्ठ ७१७, संयुक्त इजलास</p>
83.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अ.बं. १८८ नं. अनुरूप सजाय घटाउन पाउने न्यायाधीशको स्वविवेकीय अधिकार हो, पक्षको अधिकारको कुरा होइन । अ.बं. १८८ नं. अनुरूप सजाय घटाउनुपर्ने माग पक्षको कानूनी अधिकारभित्रको कुरा नभए पनि मुद्दाको फैसला गर्दा निर्णयकर्ताको चित्तमा सजाय चर्को भएको लागेमा कारण खोली सजाय घटाउन सक्ने नै हुँदा त्यसतर्फ पनि विचार गर्नुपर्ने देखिन आउने । ■ उल्लिखित कानूनी व्यवस्था अनुसार अभियुक्तलाई कानूनले तोकेको भन्दा कम सजाय गर्नलाई घटित वारदातमा इन्साफ गर्ने हाकिमको चित्तमा भवितव्यको आशङ्का वा अपराध गरेको अवस्था यी दुई तत्त्वमध्ये कुनै एकको विद्यमानता अनिवार्यरूपमा देखिएको हुनुपर्ने । ■ फौजदारी अपराध पूर्ण हुन अभियुक्तको आपराधिक मनसाय (Mens Rea) र आपराधिक कार्य (Actus Reus) दोषयुक्त हुनुपर्ने हुन्छ । अर्थात कुनै पनि वारदातका लागि अभियुक्तले मनसाय प्रेरित भई वारदात घटाउने योजना, षडयन्त्र, तयारीका चरणहरू पारगरी आपराधिक कार्यको चरणमा पुगेको हुनुपर्ने । ■ बासुलो जस्तो धारिलो जोखिमी हतियारले प्रहार गर्दा मानिस मर्न सक्छ भन्ने पूर्वानुमान (fore see) गर्न सकिने नै कुरा हो । सोविपरीत प्रतिवादीबाट भए गरेको कार्यलाई दुर्भावनायुक्त (Malicious) कार्य नै मान्नुपर्ने । ■ प्रतिवादीले मनसाय प्रेरित भई पूर्व योजना बनाई निर्मलाको हत्या गरेको हुन् भन्ने जाहेरवालालगायतका बुझिएका मानिसहरूसमेतबाट कहीं कतै खुलिआएको अवस्था देखिएको छैन । प्रस्तुत वारदातका अन्य प्रत्यक्षदर्शी साक्षीहरूसमेत नहुँदा प्रतिवादीले आफ्नो

	<p>बयानमा लेखाएको घटनाक्रम अनुसारको कार्यलाई विश्वास मान्नुपर्ने नै देखियो । घटनाक्रमबाट प्रतिवादीले मृतकलाई बासुलोले प्रहार गरेको कार्यमा आत्मरक्षा (Self defense) को परिवेश पनि हुन सक्छ कि भनी विचार गर्दा आत्मरक्षाका लागि मृतक निर्मलाउपर हतियार प्रहार गरेको हुँ भनी प्रतिवादीले स्वयमले भन्न सकेको अवस्था देखिँदैन । आफ्नो बचाउका लागि भाउजूलाई घचेटी ढोका खोली भाग्न सक्ने स्थिति थिएन भनी भन्न सक्ने अवस्था पनि छैन । अ.बं. १८८ नं. अनुरूप सजाय घटाउँदा आत्मरक्षाको हदबाट सोचन मिल्ने अवस्था नरहने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीमा आफूले गरेको कार्यका सम्बन्धमा उत्पन्न भएको पश्चातापको भाव हो । मृतकउपर चोट प्रहार गरी निज लडेपछि हुने बेइज्जति सोची आफू बाँच्नुको सार नरहने ठानी आफैँले आत्महत्या गर्ने निर्णयमा पुगी बासुलोले आफ्नो टाउकामा हानेको र बेहोशभएको भन्ने निजको भनाइ रहेको र अपराधबाट बच्न भाग्ने उम्कने प्रयत्न नगरी स्वयम् आत्महत्या गर्न प्रयत्न गर्ने व्यक्तिले नियोजितरूपमा भाउजूको हत्यागर्ने कार्य गरेको होला भनी अनुमान गर्न सहज नहुने । <p style="text-align: center;">नरेन्द्रसिंह धामी विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११७०, पृष्ठ ७४०, संयुक्त इजलास</p>
84.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १८ को कानूनी व्यवस्था अनुसार अदालतसमक्ष परीक्षण नभएको साक्षी प्रमाणलाई प्रमाणको रूपमा ग्रहण गरी त्यस्तो प्रमाणलाई आधार बनाई फौजदारी अपराधमा कसुर ठहर्‍याउन नमिल्ने । ■ अदालतसमक्ष उपस्थित भई परीक्षण नै नभएको साक्षी प्रमाणको अभावमा अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष भएको साबिती बयान र बरामदी मुचुल्काको आधारमा मात्र यी प्रतिवादीहरूलाई दोषी मानी आपराधिक दायित्व बहन गराउनु फौजदारी न्यायको सिद्धान्तसमेतको प्रतिकूल हुन जाने । ■ प्रतिवादीहरूले अभियोग माग दाबीबमोजिमको कसुर गरेको कुराको पुष्ट्याइँ वादी पक्षले ठोसरूपमा गराउन सकेको नदेखिएकोले शङ्काको सुविधा प्रतिवादीहरूले पाउने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध भुनचुन भन्ने रोशनदास तत्मासमेत, नकबजनी चोरी नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११७२, पृष्ठ ७५५, संयुक्त इजलास</p>
85.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीले मानिस मर्न सक्छ भन्ने जानी जानी लापरवाही साथ जिप चलाएको कारणले दुर्घटना भई मृतकको मृत्यु भएको पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा दुर्घटना भएपछि प्रतिवादीले मृतकलाई बचाउन आफ्नो कर्तव्य निर्वाह नगरी भागेको भन्ने आधारमा मात्र सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(२) को कसुर अपराध गरेको भनी मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध ठगबहादुर कार्की, सवारी ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११७३, पृष्ठ ७६१, संयुक्त इजलास</p>

<p>86.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ आर्थिक कारोबार गर्ने बैङ्क तथा वित्तीय संस्थामा कार्यरत प्रबन्धक (कार्यालय प्रमुख) आफ्नो काम कर्तव्य र जिम्मेवारीप्रति सचेत रहनुपर्ने कुरामा विवाद छैन । बैङ्कको नगद मौज्जात, नोटकोषलगायतका कोषको संरक्षणको मुख्य जिम्मेवारीमा रहेको प्रबन्धकले बिदामा बस्दा वा आफ्नो जिम्मेवारी आफूभन्दा तल्लो कर्मचारीलाई हस्तान्तरण गर्दा औपचारिक प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने । ■ बैङ्कजस्तो आर्थिक कारोबार गर्ने निकायका प्रबन्धक जस्तो जिम्मेवार पदमा कार्यरत प्रतिवादीले आन्तरिक परिपत्र जारी गरी एक दिनको लागि मात्र बिदा बस्ने उल्लेख गरेको र पूर्वस्वीकृतिसम्म नलिई सात (७) दिनसम्म बिदा लिई उक्त बिदाको स्वीकृति पछिमात्र गराएको देखिन्छ । एक दिनको बिदाको निमित्त परिपत्र जारी गरी सात (७) दिनसम्म बिनाआधार कारण बिदामा बस्नु नै निजमा बदनियत रहेको देखिने । ■ बैङ्कको प्रमुख प्रबन्धक पदमा कार्यरत व्यक्तिले आन्तरिक परिपत्र जारी गरी सहायक प्रबन्धकलाई एक दिनको लागिमात्र जिम्मेवारी दिएको कुरा उक्त परिपत्रमा उल्लेख गरी लामो बिदा बसेको कुरालाई स्वभाविक मान्न सकिँदैन । बिदा बस्दा बिदा स्वीकृत गर्ने अधिकारीबाट स्वीकृत गराई आफूसँग भएको ढुकुटीको चाबी, नगद मौज्जात तथा नोटकोषको विवरणलगायतका यथार्थ विवरणसहितका जिम्मेवारीहरू निमित्त भई काम गर्ने सहायक प्रबन्धकलाई प्रक्रियागत ढङ्गबाट हस्तान्तरण हुनुपर्नेमा प्रतिवादीले उक्त जिम्मेवारी पूरा गरेको देखिन नआउने । ■ बैङ्कका प्रबन्धकको मातहतमा रहेका प्रतिवादी सुनिलकुमार राईउपर प्रबन्धकको अनुपस्थितिमा कार्यालयको काम प्रभावित हुन नदिने कर्तव्य र दायित्वसमेत रहेकोले एक दिनको लागिमात्र प्रबन्धक बिदामा बसेको अवस्थामा बैङ्कको प्रतिष्ठामा आँच आउन नदिने तथा सेवाग्राहीलाई मर्का पर्न नदिनको लागि आपसी विश्वास र सद्भावमा काम गर्नेपर्ने अवस्थाको सिर्जना भएको देखिन्छ । सोहीअनुसार प्रतिवादी सुविलकुमार राईले प्रबन्धकसमेतउपर विश्वास गरी निजको अनुपस्थितिमा निमित्त प्रबन्धक भई कार्य गरेको र सो गर्नेपर्ने बाध्यता सिर्जना भएको अवस्थामा बैङ्ककै कार्य सम्पादनको सिलसिलामा रकम झिकेको कारणबाटै निजलाई दोषी ठहर गर्नु न्यायोचित नहुने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध सविलकुमार राई, भ्रष्टाचार नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११८३, पृष्ठ ८४९, संयुक्त इजलास</p>
<p>87.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ नाबालिका बच्चीको योनिमा आफ्नो लिङ्ग रगडेर योनिमै वीर्य स्खलन गरी यौन आनन्द लिएको अवस्थामा सानो बच्चाको अविकसित योनिमा वयस्क मानिसको उत्तेजित लिङ्ग पूरा प्रवेश हुन नसकेको कारणले मात्रै उद्योग ठहर्‍याउनेतर्फ नतिजामा पुग्दा विधायिकाले जबरजस्ती करणीको महलले पीडकलाई जुन सजायको व्यवस्था गरेको हो त्यसको औचित्य समाप्त हुन जाने । ■ नाबालक र कम उमेरका बालिकाउपर हुने सबै करणीका वारदातमा उद्योग ठहर्‍याउनु पर्छ भन्ने कानूनले व्यवस्था गरेको मान्न नमिल्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ लिङ्ग नपसेके कारणले मात्र सबै मुद्दामा उद्योगसम्ममात्रको कसुर ठहर्‍याउँदा विधायिकाले परिकल्पना गरेको ऐनको उद्देश्य र मक्सद मर्न जाने । <p style="text-align: center;">बद्री खत्री विरुद्ध नेपाल सरकार, जबरजस्ती करणी नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११८६, पृष्ठ ८७९, संयुक्त इजलास</p>
88.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीको कार्य निरन्तर नभई पहिले हातले घाँटी थिचेको पछि हँसिया झिकेर तार काटेको त्यसपछि मात्र मृतकको घाँटीमा बेरी कसेको देखिएको वारदात मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं. बमोजिम निर्धारित तत्कालको आवेश प्रेरित हत्याको वर्गमा पर्न नसक्ने । ■ वारदात हुँदा प्रतिवादी पूर्व रिसइबि लिई अथवा पूर्व मनसाय लिई मृतकको घरमा गएको अवस्था नदेखिएको, मृतकले नै बोलाएर यी प्रतिवादी मृतकको घरमा गएको देखिएको, निजले अनुसन्धानको क्रममा अनुसन्धान अधिकारीलाई सहयोग गरेको देखिएको, घटनाको वस्तुस्थिति, घटना घट्टाको समग्र परिस्थिति तथा वारदात हुँदा प्रतिवादीको उमेरसमेतलाई विचार गर्दा निज प्रतिवादीलाई ऐनबमोजिम हुने हदैसम्मको सजाय गर्दा चर्को हुने देखिएको र मुलुकी ऐन अ.बं. १८८ नं. बमोजिम १५ वर्ष कैद गर्दा न्यायको उद्देश्यसमेत परिपूर्ति हुने । <p style="text-align: center;">चक्रबहादुर डाँगी विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११८८, पृष्ठ ८९५, संयुक्त इजलास</p>
89.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतकको शरीरको नाजुक भागमा जोखिमी हतियार खुकुरीले पटकपटक प्रहार गर्दा मानिस मर्ने कुरा एकदम निश्चित कुरा भएकाले यस्तो परिणाम हुने कार्यको जानकारी हुँदाहुँदै सो गर्नु मनसायभिन्ने पर्ने कुरा भएको र गम्भीर घाचोट serious injury पर्ने मनसायका साथ भएको प्रहारबाट मानिस मरेमा सो कसुर mans laughter वा culpable homicide नभै murder हुने हुँदा मृतकको ज्यान लिने मनसाय नरहेको भन्ने यी प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने । ■ मृतकले खुकुरी समाउनु भन्दा पहिल्यै प्रतिवादीले सो खुकुरी खोसी सकेपछि पनि मृतकबाट प्रतिवादीको ज्यानमा तत्काल खतरा रहेको कुरा मान्न सकिँदैन । त्यस अवस्थामा यी प्रतिवादीले हारगुहार गरेर वा भान्ने उम्कने काम गरेर वा प्रहरीसँग सुरक्षा लिएर आफूलाई बचाउनुपर्ने पहिलो काम कुरा गर्नुपर्ने तर सो हुन्जेल ज्यान जाने प्रबल सम्भावना देखिएमा आत्मरक्षाको लागि नभै नहुने अत्यन्त कम बल प्रयोग गर्नुपर्नेमा बडो क्रूरतापूर्वक मृतकलाई बोल्न चटपटाउन नदिई खुकुरीको अनगन्ती प्रहार गरी मारेको वारदात आत्मरक्षाभिन्न पर्ने नदेखिने । ■ आफूसमक्ष आएकी मृतकलाई पूरा होसहवासमा रहेका प्रतिवादीले बिनाकारण अथवा अत्यन्त मामुली कुरामा क्रूरतापूर्वक खुकुरीले अनगन्ती हानी मारेको प्रस्तुत वारदात मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. को परिधिभिन्न पर्ने नदेखिने । ■ प्रतिवादी चित्रबहादुर दनुवारलाई अभियोगदाबी अनुसार ज्यानसम्बन्धीको महलको १ र १३(१) नं. को कसुरमा सोही १३(१) नं. अनुसार सर्वस्वसहित जन्मकैद, प्रतिवादीहरू रामबहादुर दनुवार र लक्ष्मी दनुवारलाई ज्यानसम्बन्धीको महलको ४ नं. अनुसार ६ महिना

	<p>कैद सजाय हुने ठहर्‍याएको सुरुको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत, पाटनको मिति २०६५।३।२८ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> परिवर्तित फौजदारी न्यायको पृष्ठभूमिमा प्रतिवादीलाई सर्वस्वको सजाय गर्दा प्रतिवादीमा आश्रित व्यक्तिहरूका अतिरिक्त पीडितले समेत कुनै राहत नपाउने र त्यसबाट निजहरूको पनि बीचल्ली हुने अवस्थाप्रति कानूनले आँखा चिम्लन मिल्दैन । विश्वका कतिपय मुलुकमा पीडितको ज्यान लिने प्रतिवादीबाट उसमा आश्रितले क्षतिपूर्ति पाउने व्यवस्था रहेको परिप्रेक्ष्यमा बिल्कुल बेग्लै कालखण्डमा निर्माण भएको मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३ नं. को सर्वस्व पनि गर्ने व्यवस्थालाई हामीले यथावतरूपमा पालन गर्नु उचित हुँदैन । कानूनको प्रत्येक कमी र दोषको अदालतले निराकरण गर्नुभन्दा यसमा विधायिकाले ध्यान दिनु शक्ति पृथकीकरणको सिद्धान्तअनुकूल हुन्छ । तसर्थ सर्वस्वसम्बन्धी वर्तमान विधिशास्त्र र कानूनहरूको अध्ययन गरी मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३ नं. को सर्वस्व गर्नुपर्ने व्यवस्थाको उपयुक्तताको बारेमा विचार गरी परिमार्जन तथा परिशीलन गर्नका लागि नेपाल सरकार कानून तथा न्याय मन्त्रालय एवम् नेपाल कानून आयोगसमेतलाई जानकारी गराइ निजहरूको ध्यानाकर्षण गराइदिने । <p style="text-align: center;">चित्रबहादुर दनुवार विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११९१, पृष्ठ ११९, संयुक्त इजलास</p>
90.	<ul style="list-style-type: none"> मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम कम सजायको राय व्यक्त गर्दा विभिन्न कारणहरूमध्ये के कस्ता कारणहरूको विद्यमानता छ भन्ने कुराहरू खुलाई न्यायकर्ताले सजाय घटाउने राय व्यक्त गरेको हुनुपर्दछ । मिसिलबाट देखिएको तथ्यलाई एकातर्फ पन्छाएर न्यायकर्तालाई चित्तमा लागेको भन्ने मात्र आधारमा सजाय कम गर्न मिल्दैन । साथै न्यायकर्तालाई चित्तमा लाने भन्ने कुरा निरपेक्षरूपमा मनोगत हुन सक्तैन । न्यायकर्ताले कानूनबमोजिम निर्धारण भएको सजायलाई कम गर्दा सजाय कम हुनुपर्ने आधार र कारणहरूको विश्लेषण गरी निष्कर्षमा पुगेको हुनुपर्ने । पुनरावेदन अदालत, धनकुटाले प्रतिवादी भुपाल लिम्बूलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्‍याई मुलुकी ऐन, अ.ब. १८८ नं. बमोजिम ५ वर्ष मात्र कैद हुन भनी जाहेर गरेको साधक रायको सम्बन्धमा अ.बं. १८८ नं. को कानूनी व्यवस्था र सोको प्रयोगका सम्बन्धमा यस अदालतबाट विभिन्न मुद्दामा निर्धारण भएका आधार र कारणहरूको विवेचना नै नगरी प्रतिवादीले विगतमा गरेको आपराधिक कार्य र हाल प्रस्तुत वारदातमा गरेको कार्यबाट हुन गएको आपराधिक कार्यको अवस्था, प्रस्तुत घटनाको परिस्थिति र वारदातको अवस्था हेर्दा भवितव्य हो कि जस्तो नदेखिएकाले यस्तो पटकपटक ज्यान मार्ने जस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई कानूनले हुने सजायभन्दा घटी सजाय गर्दा न्याय, कानून एवम् पीडित र निजको परिवारप्रति न्याय नहुने

	<p>हुँदा अन्य लगाउ मुद्दामा व्यक्त भएको आधार उल्लेख गरी पुनरावेदन अदालत, धनकुटाले प्रतिवादी भुपाल लिम्बूको हकमा व्यक्त गरेको रायसँग सहमत हुन नसकिने ।</p> <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध भुपाल लिम्बू, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ११९९, पृष्ठ १९९, संयुक्त इजलास</p>
<p>91.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ लापरवाहीको मापदण्डले नै प्रतिवादीलाई समेटेको छ । सवारी कसुरका कसुरदारलाई कडा सजाय गरी कसुरदारबाट थप कसुर नहोस् भन्ने परिणाम प्राप्त गर्नका लागि सजायको निरोधात्मक सिद्धान्तको प्रयोग गर्नु अनिवार्य हुने । ■ सवारी दुर्घटनाको दुष्परिणाम जनधनको ठूलो क्षति भएको र जीवनको रक्षा राज्य तथा फौजदारी न्यायको मूल दायित्व भएकाले यसमा काबुभन्दा बाहिरको परिस्थिति नदेखिएसम्म दयामाया गर्नु भनेको जनसाधारणको जीवनरक्षाको दायित्वबाट पन्छिनु हो । ■ जति ज्यान लिए पनि फरक पर्दैन, न सवारी अनुमतिपत्र रद्द हुन्छ न खासै आर्थिक भार पर्छ, सजाय पनि साङ्केतिक वा आलङ्कारिक मात्र हुन्छ भन्ने सन्देश प्रवाहित हुनु भनेको अराजकता र दण्डहीनताको सूत्रपात हुनु हो । नेपालमा हवाई दुर्घटना र सडक दुर्घटनाको कहाली लाग्दो अवस्थाले नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय छवि पूरै धमिलिएको छ । कानून र फौजदारी न्यायको सही प्रयोग गरेर यसलाई दुरुत्साहन गर्नु अदालतको दायित्व हो । प्रतिवादी चालकको यस्तो हँकाइलाई चरम अक्षमता र गैरजिम्मेवारीपूर्ण हँकाइ भन्नुपर्छ । यसबाट निजको हँकाइको स्तर सक्षम र सतर्क चालकको हँकाइको स्तरभन्दा निक्कै तल्लो रहेको मान्नुपर्ने । ■ मृतकले चलाएको मोटरसाइकल प्रतिवादी चालकले देखेपछि पनि ट्रकलाई नियन्त्रण गर्न नसकी उल्लिखित ट्रक गलत साइडमा गई रूखमा गई ठोक्किएको र सो दौरान सडकमा २४ फिटसम्म ब्रेकको डाम लागेको देखिनुबाट निजको हँकाइको स्तर सक्षम र सतर्क चालकको हँकाइको स्तरभन्दा निक्कै तल्लो रहेको भन्ने निष्कर्षमा पुगिने । ■ प्रतिवादीले सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(२) बमोजिमको कसुर गरेको देखिँदा सोही दफा १६१(२) बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(३) अन्तर्गतको कसुर कायम गरी २९ दिन कैद र रु.२,०००/- जरिवाना गरी सुरू जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर गरी पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म नमिलेकाले केही उल्टी भई प्रतिवादीलाई सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(२) बमोजिमको कसुरमा सोही दफा १६१(२) बमोजिम २ वर्ष कैद हुने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध कालु चौधरी, सवारी ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर १२०७, पृष्ठ १०९०, संयुक्त इजलास</p>
<p>92.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ मादक पदार्थ सेवन गरी उत्तेजित अवस्थामा वारदात स्थलमा उपस्थित रहेका यी प्रतिवादीले आफूले लगाएका कपडा खोली घटनास्थलमा यत्रतत्र फालेको अवस्थामा बरामद भएका र जन्तीमा आएका मानिसहरूले आफूलाई कुटपिट गरेका भन्ने निजको भनाइ रहेको देखिँदा

	<p>प्रतिवादीको शरीरमा देखिएका चोटहरू हानेको चोट हो भनी यकिन गर्न नसकिने र सोही कारण आत्मरक्षाका लागि आफूले हतियार चलाएको भन्ने प्रतिवादीको भनाइ बचाउको आधार बन्न नसक्ने ।</p> <p style="text-align: center;">चक्रसिंह ठगुन्ना विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२०८, पृष्ठ ११०८, संयुक्त इजलास</p>
93.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै कसुरका सम्बन्धमा पछि जारी भएको ऐनले चाहे त्यो Condified नयाँ कानून होस् वा Consolidated कानून होस् वा संशोधित दफा होस्, सजाय घटाएको वा अभियुक्तलाई सुविधा दिएको छ भने कानूनमा स्पष्टरूपमा अन्यथा व्यवस्था गरेकोमा वाहेक अन्य अवस्थामा सिद्धान्ततः त्यस्तो पछिल्लो कानून वा दफाको प्रयोग गर्न मिल्ने नै हुन्छ । त्यसरी निर्मित वा परिमार्जित कानून ex-post facto law भित्र नपर्ने भएको हुँदा र पुनरावेदन अदालतबाट फैसला हुँदाका बखत मिति २०६३।७।१७ को संशोधनले मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३ नं. को देहाय ३ बमोजिम १४ वर्ष वा सो भन्दा बढी १६ वर्ष भन्दा कम उमेरकी बालिका भए ६ वर्षदेखि १० वर्षसम्म सजाय हुन सक्ने कानूनी व्यवस्था निर्धारण गरेको देखिएकोले प्रतिवादीलाई ६ वर्ष कैद सजाय गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला परिवर्तन गर्नुपर्ने अवस्थाको नदेखिने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध रामबहादुर कार्की, जबरजस्ती करणी नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२०९, पृष्ठ १११६, संयुक्त इजलास</p>
94.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरू हालसम्म पनि पक्राउ परेका अवस्था नहुँदा निज प्रतिवादीहरू कहाँ छन् भन्नेसम्म पनि सुरु अनुसन्धान अधिकारी र मुद्दा हेर्ने निकायले यकिन गर्न नसकी बिना आधार र कारण मुद्दा दायरसम्म गरेको देखिएकाले निजहरूको हकमा कसुर स्थापित हुन सक्ने अवस्था नहुँदा निज प्रतिवादीहरू भूपेन्द्र शाही र पेमा लामाले आरोपित कसुरको दायित्वबाट उन्मुक्ति पाउने नै देखिने । ■ दशीको रूपमा बरामदी गैँडाको खाग गैँडाको सक्कली खाग होइन भनी विशेषज्ञले दिएको राय सम्बन्धमा विचार गर्दा, प्रस्तुत मुद्दामा संलग्न प्रतिवादीहरूमध्ये निजहरूको परस्पर बयान र संलग्नताको आधारमा हेर्दा मुख्य आरोपी देखिएका प्रकाश बुढा र दानसिंह चैसिरले बरामदी खागलाई मौकामा सक्कली होइन भनी जिकिर लिन सकेको नपाइने । ■ आफूले प्राप्त गरेको सो सामानलाई अनुपम वस्तुको रूपमा स्वीकार गरी अन्तिम अवस्थासम्म ओसार पसार र कारोबारको प्रयास गरेको देखिने । ■ बरामदी खागलाई नक्कली हो भनी सजायबाट उन्मुक्ति पाउँन मौकामा जिकिर लिन सकेको पाइँदैन । पछि खागको परीक्षण हुँदा खाग नक्कली हो भनिए तापनि विशेषज्ञको बन्द सवालबाट भएको बकपत्र हेर्दा निजलाई जिरह हुन सकेको अवस्था नदेखिएको र गैँडाको खाग नक्कली हो कि ? भन्ने बयानको क्रममा प्रश्न उठेपछि मुद्दा हेर्ने अधिकारी वन अधिकृतको इजलासबाट जाँच गर्न पठाउने विधिवत् कुनै आदेश नभई प्रतिवादीहरू स्वयम्ले जाँच गराई पाउँ भन्ने निवेदनको आधारमा बीचैबाट जाँच गर्न पठाएको देखिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरूले गैँडाको खाग सक्कली खागको रूपमा अवैध कारोबारको कार्य गरेको परिप्रेक्ष्यमा पछि आएर एउटा निवेदनको भरमा जाँच गराउने माग गरेको देखिँदा त्यसमा विवन्धनको सिद्धान्तसमेत आकर्षित हुन सक्ने अवस्था हुँदा, सो जाँच परीक्षणलाई विवादाहित रूपमा स्वीकार गर्न सकिने अवस्था नदेखिने। <p style="text-align: center;">प्रकाश बुढासमेत विरुद्ध नेपाल सरकार, गैँडाको खाग ओसार पसार नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२११, पृष्ठ ११२८, संयुक्त इजलास</p>
95.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतक बोल्न नसक्ने ५ वर्षीय अपाङ्ग तथा अबोध बालक रहेका र निजले प्रतिवादीलाई केही गरे बिराएको देखिँदैन। यस्तो अबोध तथा सबैको मायाका आकाङ्क्षी बालकप्रति प्रतिवादीलाई रिस उठ्नु भनेको प्रतिवादीको निर्दयी स्वभावको द्योतक हो। समाजमा यस प्रकारका अनुत्तरदायी, क्रूर तथा हिंस्रक व्यक्तिहरूलाई धर्मको जामा पहिराउनु उचित हुँदैन। यस्ता व्यक्ति धर्मका नाममा कलङ्क हुन्। यस्ता व्यक्ति समाजको शान्ति सुरक्षाका लागि अत्यन्त खतरनाक हुने हुँदा निजहरूलाई कडा दण्डद्वारा निरूत्साही गर्न तथा यस्ता खाले अरू निर्दयी अपराधीहरूमा त्रासको सन्देश जानका लागि फौजदारी न्यायले प्रभावकारी भूमिका खेल्नु जरूरी छ। प्रस्तुत वारदात भनेको जघन्य वारदातभित्रै पर्ने देखिन्छ। आडै सिरिङ्ग हुने यस किसिमको कसुर गर्ने कसुरदारलाई रियायत दिनका लागि मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. को निर्माण भएको होइन। बालक मरिसेकपछि पनि अब मर्त्यो ठीक भयो भन्ने सोचाइ राख्ने प्रतिवादीलाई कम सजाय हुनुपर्छ भन्ने विद्वान् अधिवक्ताहरूको बहससँग सहमत हुन नसक्ने। ■ मृतक अबोध बालकसँग पुनरावेदक प्रतिवादीलाई बिनाकारण रिस उठेको र विभत्स किसिमले हत्या गरेको प्रस्तुत वारदातमा ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं. आकर्षित हुने अवस्था नरहने। <p style="text-align: center;">प्रेमबहादुर गुरुङ विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२१२, पृष्ठ ११४४, संयुक्त इजलास</p>
96.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कसैबाट कुनै लागु पदार्थ फेला परेमा निजले सो पदार्थ कानूनबमोजिम प्राप्त गरेको वा राखेको हो भन्ने कुराको प्रमाण निजले नै पेस गर्नुपर्ने, पेस गर्न नसकेमा र अन्यथा प्रमाणित भएमा बाहेक निजले यस ऐनअन्तर्गत सजाय हुने अपराध गरेको मानिने व्यवस्था गरी प्रमाणको भार प्रतिवादीमा राखेको देखिने। ■ औषधसम्बन्धी अपराध निरपेक्ष दायित्वअन्तर्गत पर्ने अपराध भएको हुनाले जसबाट लागु औषध बरामद भएको छ, निजले सो लागु औषध कानूनबमोजिम प्राप्त गर्न वा राख्न पाउने हो भनी तथ्ययुक्तरूपमा प्रमाणित गर्न नसकेमा सोबाट सिर्जित दायित्वबाट उन्मुक्ति पाउन सक्ने अवस्था नहुने। ■ उल्लिखित कानूनी व्यवस्था अनुसार आफू निर्दोष रहेको प्रमाण पुऱ्याउने भार प्रतिवादीमा नै

	<p>निहित रहेकोमा सो अनुसार यी पुनरावेदक प्रतिवादीले तथ्ययुक्त प्रमाण प्रस्तुत गरी आफू निर्दोष रहेको कुरा प्रमाणित गर्न सकेको नपाइने ।</p> <p style="text-align: center;">मोहमद फैज विरुद्ध नेपाल सरकार, लागु औषध सेतो हेरोइन नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२१३, पृष्ठ ११५४, संयुक्त इजलास</p>
97.	<ul style="list-style-type: none"> ■ फौजदारी अभियोगमा वादी पक्षले प्रतिवादीमाथि लगाएको कसुरलाई शङ्कारहित तवरले प्रमाणित गर्ने भार वादी पक्षमा हुन्छ । अपराध पुष्टि गर्ने क्रममा शङ्काको गुञ्जायस रहनुहुँदैन । शङ्काको स्थिति उत्पन्न भएको अवस्थामा त्यसको फाइदा अभियुक्तमा जाने । ■ वादी पक्षले यी पुनरावेदक प्रतिवादीको सगँसाथबाट बरामद भएको लागु औषध बिक्री वितरणको लागि ओसार पसार, सञ्चय गरेको कुरा सम्बन्धमा शङ्कारहित तवरले पुष्टि हुने गरी प्रमाण पेस गरेको नदेखिँदा प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारी तथा अदालतमा आफूबाट बरामदी लागु औषध बिक्री वितरण, सञ्चय, ओसार पसार गर्ने कार्यका लागि नल्याई कुलतको बानी परेकाले सेवन गर्नका लागि खरिद गरीसम्म ल्याएको हो भनी लिएको पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर तर्कसम्मत रूपमा पुष्टि भएको पाइने । <p style="text-align: center;">मानबहादुर खड्का विरुद्ध नेपाल सरकार, लागु औषध नाइट्राभेट ट्याबलेट नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२१७, पृष्ठ ११८१, संयुक्त इजलास</p>
98.	<ul style="list-style-type: none"> ■ जबरजस्ती करणीमा वीर्य स्खलन हुनु स्वभाविक हुन्छ तर वीर्य स्खलन हुनैपर्छ भन्ने अनिवार्यता भने हुँदैन । मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको १ नं. को स्पष्टीकरणको (ग) मा "योनिमा लिङ्ग केही मात्र प्रवेश भएको रहेछ भने पनि यस नम्बरको प्रयोजनको लागि करणी गरेको मानिनेछ" भन्ने स्पष्ट कानूनी प्रावधान रहेको देखिन्छ । तसर्थ, जबरजस्ती करणीको विवादमा वीर्य स्खलन पनि एउटा प्रमाण हो तर वीर्य स्खलन नहुँदा जबरजस्ती करणी नहुने भनी यसलाई अनिवार्य तत्वको रूपमा कानूनले राखेको नभई योनिमा लिङ्ग केही भागमात्र प्रवेश गरे पनि जबरजस्ती करणीको वारदात हुन पर्याप्त हुने । पीडित बालिकाको Post Fourchette मा Redness देखिनुले योनिमा लिङ्ग रगडेको र केही मात्रा मै भए पनि प्रवेश गरेको मान्नुपर्ने नै हुन्छ । यसप्रकार, पुनरावेदक प्रतिवादीले अनुसन्धानको सिलसिलामा आरोपित कसुरमा साबित रही गरेको कागजलाई पीडित बालिकाको Post Fourchette मा Redness देखिनु र पीडितले यी प्रतिवादीलाई किटानी पोल गर्नुबाट सम्पुष्टि (Corroboration) भई रहेको यस अवस्थामा प्रतिवादीले पीडितलाई जबरजस्ती करणी गरेको नै देखिने । <p style="text-align: center;">विरु भन्ने वीरबहादुर मगर विरुद्ध नेपाल सरकार, जबरजस्ती करणी नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२२०, पृष्ठ १२२०, संयुक्त इजलास</p>
99.	<ul style="list-style-type: none"> ■ जबरजस्ती करणीको उद्योगमा जबरजस्ती करणीको महलमा व्यवस्था भए अनुसार सोह्र वर्ष नाघेकी केटी वा स्वास्नी मानिसलाई जोरजुलुम गरी वा डर धाक देखाई वा अनुचित प्रभावमा पारी करणीको प्रयास भएको हुन्छ । यसमा सङ्घर्षका चिह्न वा लक्षण देखिन पनि सक्दछ, नदेखिन पनि सक्दछ । तर यसको विपरीत आसय करणीमा सङ्घर्षका चिह्नहरू वा

	<p>लक्षणहरू देखिँदैन । यसमा स्त्री जातिको कुनै पनि अङ्गमा करणीको आसयले स्पर्श मात्र नभई समातेको सम्म हुनुपर्ने देखिन्छ । आसय करणीमा करणी गर्ने मनसाय हुन्छ तर जबरजस्ती करणीको उद्योगमा जबरजस्ती करणी गर्ने मनसाय हुन्छ । तसर्थ यी दुवैमा करणीको आसय त हुन्छ तर जबरजस्ती गरेको लक्षण जबरजस्ती करणीको उद्योगमा मात्र हुन सक्ने ।</p> <p style="text-align: center;">चन्दन कामती विरुद्ध नेपाल सरकार, जबरजस्ती करणी उद्योग नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२२७, पृष्ठ १२७५, संयुक्त इजलास</p>
100.	<ul style="list-style-type: none"> ■ ठगीको कसुर गरेको भनी प्रमाण स्वरूप जाहेरवालाले पेस गरेको तमसुक कागजले प्रतिवादीउपरको आरोप खण्डन गर्ने अवस्था सिर्जना भएमा न्यायको रोहमा अदालतले प्रमाण सङ्कलन र मूल्याङ्कन गर्ने कार्यमा पक्षले सहयोग नगर्ने मात्र नभई अदालतप्रतिको जनआस्थामा समेत गिरावट आउने कुरालाई बिर्सन हुँदैन । यसरी उन्मुक्ति दिँदा पीडितलाई न्याय परेको अनुभूति नहुने । ■ ठगीको ३ नं. मा प्रयोग भएको “ठगिने” र “ठगी गर्ने” शब्दले नै ठग्ने कार्य अर्थात ठगीको कसुरको पूर्णतालाई जनाउने हुन्छ । तसर्थ यस व्यवस्थाले ठगी गर्ने व्यक्तिलाई कसुरबाट उन्मुक्ति दिन खोजेको अर्थ लगाइनु मुनासिब हुँदैन । कुनै कार्य अपराध हुने भनी कानूनले परिभाषित गरेको हुन्छ भने त्यसलाई प्रत्यक्ष वा परोक्षरूपमा घुमाउरो अर्थ गरी अवैध विषयलाई वैधमा रूपान्तरण गर्ने प्रयास गर्नुहुँदैन । ठगीको ३ नं. को यस व्यवस्थाले ठगिने व्यक्तिको धनलाई हदम्याद वा अन्य कारणले अन्यायमा पर्न सक्ने सम्भावनालाई रोक्नका लागि सुरक्षित र व्यवस्थित गर्न मात्र खोजिएको भनी अर्थ गर्नु उपयुक्त हुन्छ । ठग्ने उद्देश्यरहित भई विशुद्धरूपमा कागज गरी वा नगरी लेनदेन गरेको विषयमा रकम दिने पक्षले समयमा नदिएमा वा धिङ्क्याई गरेमा निजलाई पक्री भाखा तमसुक गराएको अवस्थामा यो कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुन सक्ने । <p style="text-align: center;">मुरारी घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार, ठगी नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२२८, पृष्ठ १२८४, संयुक्त इजलास</p>
101.	<ul style="list-style-type: none"> ■ छुराले मृतकलाई कुनै संवेदनशील अङ्ग जस्तो टाउको, घाँटी, छाती, पेट कोखामा लागेको नभई हातमा लागेको अवस्था छ । अत्यधिक रगत बग्नुको कारणबाट मृत्यु भएको देखिन्छ । यसो हेर्दा भवितव्य परेको होकि भन्ने जस्तो देखिए पनि छुरा जस्तो धारिलो हतियार चलाउँदा मानिसलाई लागी मर्न सक्छ जस्तो देखिने हुँदा ज्यानसम्बन्धीको महलको ५ नं. यहाँ लाग्न नसक्ने । ■ परिस्थितिवश मृतककै कार्यकारण विवादका क्रममा चोट लागी वारदात घट्न गएको अवस्था विचार गर्दा प्रतिवादीलाई ऐनबमोजिम सजाय दिँदा चर्को हुने चित्तले देखिँदा प्रतिवादी भरत वि.क.लाई निजले गरेको कसुरको प्रकृति अनुसार आवेश प्रेरित भन्दा कम भवितव्य भन्दा केही बढी कैद वर्ष ५ हुन मनासिब देखिने । <p style="text-align: center;">भरत वि.क. विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२३०, पृष्ठ १३०१, संयुक्त इजलास</p>

102.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादी पुष्करराज नेपालले सूर्यमान श्रेष्ठबाट धरौटी लिन आदेश पर्चा खडा गरेको र सो आदेश पर्चाबाट रु. ५०,०००।- धरौटी माग गरेकोले सोही धरौटी बापतको रकम अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको कर्मचारीले बरामद गरेको र सो रकम धरौटीको रकम हो भनी प्रतिवादी पुष्करराज नेपालले भनेको भनी बरामद गर्ने प्रहरी नायब उपरीक्षक गणेश चन्दले विशेष अदालतमा बकपत्र गरेको देखिँदा प्रतिवादीबाट बरामद भएको रु. ५०,०००।- घुसको लागि लिएको नभै सूर्यमान श्रेष्ठबाट धरौटी माग गरेको र निजको सहयोगी सन्तोष स्याङताङले सो रकम दाखल गर्न ल्याएको धरौटीको रकम रु. ५०,०००।- देखिएको हुँदा प्रतिवादीलाई अभियोग दाबीबाट सफाई दिनुपर्ने । <p style="text-align: center;">पुष्करराज नेपाल विरुद्ध नेपाल सरकार, रिसवत नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२३३, पृष्ठ १३२३, संयुक्त इजलास</p>
103.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रताडित महिलाद्वारा भएको हिंसा र आवेशप्रेरित हत्याबीच केही अन्तर रहेको पाइन्छ । आवेशप्रेरित हत्यामा तत्कालै उठेको रिसको कारण मौकामा प्रहार गरी हत्या गरेको हुँदा त्यसमा मनसाय तत्त्वको अभाव रहन्छ । BATTERED WOMEN SYNDROME (BWS) को दाबी लिइएको वारदात हत्या नै हो तर वारदातको कारक तत्त्व भने मर्ने व्यक्ति स्वयम् नै रहेको हुने । ■ धेरै जसो BWS सुविधा खोजिएको विवादमा वर्षौंदेखि प्रताडित, घरेलु हिंसाको सिकार भएकी महिला जो पतिबाट दुर्व्यवहारको सिकार निरन्तर भएका हुन्छन्, चोट, प्रहार, धक्का (Trauma) बराबर पाउँछन्, बारम्बार परपुरुषको लान्छना, दुर्व्यवहार पाउँछन् वा ज्यान मार्ने धम्कीसमेत पाउँछन् । निजले उक्त पीडक पति, प्रेमीको हत्या मौकामा गरेको नभई कैयौं दिनपछि ज्यान जोगाउन वा पीडक निदाएको वा नशा सेवन गरेको बखत मौका छोपी गर्ने गर्दछन् । यस्तो हत्याको एकमात्र कारण आवेश, घृणा, प्रहारबाट मुक्ति वा पीडकले मार्ने डर, त्रासबाट मुक्ति रहेको हुने । ■ अदालतले अं.बं.१८८ नं. को प्रयोग कर्तव्य ज्यान मुद्दामा अवस्था हेरी सजायमा छुट प्रदान गर्ने गरिन्छ । तर BWS भन्ने कुरा एक प्रकारले सम्बन्धित महिलाले पाउने कानूनी सुविधा हो जहाँ मृतक पीडक हुन्छ र महिला प्रताडित हुँदा पीडित भएकी हुन्छे । निज महिलाले गर्ने अपराध पीडाको उपज हुन आउँछ । अतः अं.बं.१८८ नं. ले मात्र BWS को सम्बोधन हुन नसक्ने हुँदा यसको लागि छुट्टै कानूनद्वारा सम्बोधन हुन आवश्यक देखिने । ■ सबै तथ्यगत परिस्थिति र आफ्नै लोम्नेबाट हुने गरेको घरेलु हिंसाबाट प्रताडित भई घरको पारिवारिक वातावरण नै कलहमय भई आजित अवस्थामा पुगी आफ्नै लोम्नेलाई मार्नुपर्ने अवस्थामा प्रतिवादी पुगेको, निजको दुई वटा नाबालिग छोरीहरूसमेत रहेको र निज नाबालिगहरूको पालनपोषण, रेखदेख संरक्षण गर्नुपर्ने तथ्यलाई समेत विचार गर्दा निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(१) नं. बमोजिम सजाय गर्दा चर्को पर्ने देखिँदा प्रतिवादीको अंशभागको हकमा सर्वस्व गर्नु नपर्ने र कैदको हकमा १० (दश) वर्ष सजाय हुने गरी व्यक्त भएको पुनरावेदन अदालतको राय मनासिब देखिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ BWS को अवस्था मुलुकी ऐन, अ.ब. १८८ नं. को भन्दा फरकफरक रहेकाले प्रतिपादित सिद्धान्त, परिवर्तित सन्दर्भ, समयको माग र BWS को गाम्भीर्यतासमेतको आधारमा कर्तव्य ज्यान मुद्दामा BWS को परीक्षण गर्ने र सो परीक्षण प्रतिवेदन एवम् विशेषज्ञको रायलाई सजायमा आंशिक छुट वा सजायबाट पूर्ण सफाई दिनको लागि प्रमाणमा ग्राह्य बनाउन उपयुक्त व्यवस्था हुन आवश्यक देखिने। <p style="text-align: right;">नेपाल सरकार विरुद्ध राधिका श्रेष्ठ, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४२, पृष्ठ १४१७, संयुक्त इजलास</p>
104.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अनुसन्धान तहकिकातको सिलसिलामा कागज गराइएका व्यक्तिहरू जबसम्म अदालतमा आई आफूले बोलेका कुराहरू खम्बिर हुने गरी बकपत्र गर्दै उक्त प्रमाणहरूलाई ग्राह्य भन्न नसकिने। ■ कुनै पनि हत्याको आपराधिक कार्य प्रमाणित हुनको लागि सो कार्य दुषित मनसाय(Mens Rea) राखी पूर्वयोजना बनाई कार्य (Actus Reus) गरिएको हुनुपर्दछ। सो कार्यको परिणामको पूर्वजानकारी (Foresightness of consequence) र परिणाम घटाउने इच्छा (Desire of consequence) समेत भएको हुनुपर्दछ। कर्तव्य ज्यान मुद्दामा प्रतिवादीहरूद्वारा गरिएको कार्यमा ती चार तत्त्वहरू रहेका थिए भन्ने कुरा वादी पक्षले नै ती कुरा स्थापित भएको प्रमाणित गर्नुपर्ने। <p style="text-align: right;">नेपाल सरकार विरुद्ध रामईश्वर राय यादवसमेत, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४३, पृष्ठ १४३५, संयुक्त इजलास</p>
105.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरूले आफूले गल्ती गरेको महसुस गरी आफैँ प्रहरीसमक्ष उपस्थित भई न्यायिक कामकारवाहीमा सहयोग गरेको भन्ने आधारमा सुरुले अ.ब.१८८ नं.को प्रयोग गरी प्रतिवादीहरूलाई ऐनबमोजिम सजाय गर्दा चर्को पर्ने भनी जनही १०/१० वर्षमात्र कैद हुने ठहर्‍याएको सुरुको राय समर्थन गरेको पुनरावेदन अदालतको राय सम्बन्धमा विचार गर्दा निर्मम तवरले कुटपिट गरेको, घटनामा हँसियासमेतका हतियार प्रयोग भएको, अमानवीय तवरले रातारात लास जङ्गलमा लगी गाडिएको र घटनापश्चात् यी प्रतिवादीहरू लामो समयसम्म फरार रहेको देखिएको। ■ ज्यान मारिसकेपछि पनि कुनै पछुतो भएको नदेखिई घिसाउँदै जङ्गलमा लगी लास गाडी दबाउने प्रयास भएको देखिँदा यसरी अपराध गरेको अवस्थामा प्रतिवादीहरूलाई दया, माया वा नरम दिल गर्नुपर्ने कुनै आधार नदेखिने। <p style="text-align: right;">कुमान गुरुङसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४६, पृष्ठ १४७१, संयुक्त इजलास</p>
106.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरूले गुट बनाई संयुक्तरूपमा गरेको वारदातलाई संयुक्त वारदात भनिन्छ। यसमा कसले बढी कुट्यो, कसले कम कुट्यो, कसको प्रहार प्राणघातक भयो अथवा कुनै कसैले कुट्दै कुटेन कि जस्ता कुरा कमन ल मा प्रासङ्गिक हुँदैनन्। ज्यान लिने अथवा साङ्घातिक कुटपिट गर्ने मनसाय भई सो सन्दर्भमा समूहमा बसी एक अर्कालाई उकासी हौंसाई अथवा

	<p>हातै हाली कुटपिट गरेमा सबै प्रतिवादी समानरूपमा सहभागी भएको मानिने र समान सजायका भागीदार हुने अवस्था रहने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ पश्चिमा फौजदारी कानून र मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३ नं. को फरक भनेको, १३ नं. आकर्षित हुनको लागि प्रतिवादीले मर्ने मानिसको जिउमा हात हालेको कुरा प्रमाणित हुनैपर्ने देखिन्छ । जुन कुरालाई कमन लले अनिवार्य मानेको छैन । जीउमा हात हालेको प्रमाणित भएको अवस्थामा प्रतिवादीले एक मुक्का हान्यो वा धेरैपटक हान्यो, खुकुरी वा बन्दुक जस्तो साङ्घातिक हतियारले हान्यो वा सामान्य लौरो, छडी आदिले कुट्यो भन्ने कुरालाई पश्चिमा कानूनसँग उक्त १३ नं. ले महत्त्वहीन कुरा मानेको देखिने । ■ प्रतिवादीले मृतकलाई कुटपिट गरी सिक्किस्त बनाएको र मृतकको मृत्युको परिणामको बीचमा अरु कुनै स्वतन्त्र घटना घटेको र सो कारण प्रभावकारी वा निर्णायकरूपमा मृतकको मृत्युको कारण भएको भन्ने कुनै पनि कुरा भए घटेको देखिँदैन । यी प्रतिवादीको सो फल्ट (fault) सँग मृतकको मृत्युको सम्बन्ध connection स्थापित हुने । ■ नारी आफ्नो गरिमा, स्वतन्त्रता र इज्जतको कुरामा लान्छित हुन चाहँदैनन् । यो उनीहरूको शारीरिक स्वायत्तता (autonomy) भित्र पर्ने कुरा हो । यी कुराहरूमा उनीहरू अत्यन्त संवेदनशील हुन्छन् । पुनरावेदिका आफैँले मृतकसँग वारदातको कारण झिकेकी वा निहुँ खोजेकी छैनन् । वारदातले यो रूप र परिणाम लिने कुरा पुनरावेदिकाको पूर्वजानकारीमा छैन । पुनरावेदिकाको गोप्य कुरा प्रकाशमा आउनुको अर्थ निजको पारिवारिक जीवनमा सड्कटको ग्रहण लाग्नु हो । यी कारणलगायत पुनरावेदिकाको नाबालक छोरी रहेकी र पुनरावेदिकाले अदालतमा समेत साँचो कुरा गरेर न्याय सम्पादनमा सहयोग गरेकी समेतको अवस्थाले गर्दा पुनरावेदिका थप सहानुभूतिको पात्र हुने । <p style="text-align: center;">सीता भन्ने लालहीरा कामी विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४९, पृष्ठ १५०५, संयुक्त इजलास</p>
107.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मार्ने मनसाय राखी, योजना बनाई जोखिमी हतियारले प्रहार गरी भएको हत्या आवेश प्रेरित हत्याको कोटीमा पर्ने देखिँदैन । आवेश प्रेरित हत्यामा पीडितको कुनै कार्यबाट प्रतिवादी उत्तेजित भई आवेशमा आई आत्मनियन्त्रण गुमाई पीडितको कार्यको प्रतिक्रियाको रूपमा तत्कालीन अवस्थामा नै पीडितउपर हमला गरेको र सोही कारणबाट पीडितको मृत्यु भएको हुन्छ । यस्तो अवस्थामा प्रतिवादीले आंशिक प्रतिरक्षाको जिकिर लिन र प्रमाणित भएमा सो सुविधाप्राप्त गर्ने । ■ भवितव्य हत्यामा प्रतिवादीले मानिसउपर ताकेर प्रहार गरेको नभै सावधानीपूर्वक कुनै कार्य गर्दा दुर्भाग्यवस वा भवितव्यवस मानिसलाई लाग्न गई सो कारणबाट मानिसको मृत्यु भएको हुन्छ । त्यस्तो अवस्थामा मात्र ज्यानसम्बन्धीको महलको ५ नं. आकर्षित हुने र प्रतिवादीले सो अन्तर्गतको सुविधा प्राप्त गर्ने । <p style="text-align: center;">ईरमान तामाङ विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२५०, पृष्ठ १५२०, संयुक्त इजलास</p>

108.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारवादी फौजदारी मुद्दा भनेको वादी नेपाल सरकारको मात्र सरोकार नभई पीडित, पूरा समाज तथा अदालतलगायत मुलुकको न्याय प्रणालीसँग सम्बद्ध रहन्छ । कुनै प्रतिवादीलाई मोलाहिजा गर्ने हिसाबले वादीले अनुसन्धानमा लापरवाही गर्दैमा त्यस्तो प्रत्येक लापरवाहीको सीधा परिणाम प्रतिवादीको सफाइ हुन नसक्ने । ■ व्यापार व्यवसायमा संलग्न अति व्यस्त स्वभावका जाहेरवालाले आफ्नो व्यापार व्यवसाय छोडी यो यस्तो रिसइबि साधनका लागि प्रतिवादीका विरुद्ध मनगढन्ते प्रमाण बनाउनुपरेको हो सो कुरालाई प्रतिवादीले स्पष्ट गर्न सकेको नदेखिने । ■ जाहेरवालाले मोबाइल गर्ने र पाउने एउटा दुइटा होइन अनेकौं नम्बर, सो भएको समय, मिति र अवधि जस्ता यावत् कुरा कृत्रिम निर्माण गरे होलान् भन्ने कुराको अनुमान घटनाक्रम र त्यसको सिलसिलाको स्वाभाविकतालाई विचार गर्दा गर्ने नमिल्ने । <p style="text-align: center;">झलनाथ न्यौपाने विरुद्ध नेपाल सरकार, मानव अपहरण धम्की नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२५१, पृष्ठ १५२९, संयुक्त इजलास</p>
109.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विवादित Certificate प्रतिवादी आफूले लिएको नभई गाउँकै दाइ नाता पर्ने व्यक्तिले लिइदिएको भनी प्रतिवादीले इन्कारी बयान गरे तापनि अभियुक्तले गरेको त्यस्तो इन्कारी बयान तथ्ययुक्त एवम् ठोस सबुद प्रमाणबाट समर्थित हुनुपर्दछ । केवल आरोपित कसुरमा इन्कार रहेकै कारणले मात्र अभियुक्तलाई निर्दोष मान्न मिल्दैन । विवादित Certificate बाट निज प्रतिवादीलाई बाहेक अरु कसैलाई फाइदा हुने नदेखिने । ■ आफूलाई मात्र फाइदा हुने र आफैँसँग रहने कुरा अरु कसैले कित्ते गरी दिएको भन्न मिल्ने अवस्था नदेखिँदा आरोपित कसुर निज प्रतिवादीले नगरेको एवम् नगराएको भन्ने अवस्था नहुँदा प्रतिवादीले मुलुकी ऐन, कित्ते कागजको महलको १ नं. विपरीतको कसुर गरेको देखिने । ■ प्रतिवादीले पेस गरेको Certificate बाट बिगो खुल्ने अवस्था नदेखिएको र सो Certificate नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएको संस्था त्रिभुवन विश्वविद्यालय, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयबाट जारी हुने Certificate भएकाले प्रतिवादीलाई उल्लिखित कानूनी ब्यवस्थाबमोजिम कित्ते कागजको महलको ९ नं. बमोजिम रु. ५०१ जरिवाना भई सरकारी कर्मचारीको दस्तखत कित्ते गरेकोमा ऐजन महलको १२ नं. बमोजिम थप १ वर्ष कैद हुने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध यदुकुमार आचार्य, सरकारी छाप दस्तखत कित्ते नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६३, पृष्ठ १७०५, संयुक्त इजलास</p>
110.	<ul style="list-style-type: none"> ■ फौजदारी कसुर जस्तो गम्भीर किसिमको अपराधमा तथ्ययुक्त एवम् ठोस सबुद प्रमाणको आधारमा मात्र कसुरदार कायम गर्नुपर्ने हुन्छ । तथ्ययुक्त एवम् ठोस सबुद प्रमाणको अभावमा सहअभियुक्तले पोल गर्ने र सो पुष्टि नभएको र केवल हचुवाको आधारमा अभियोग लगाउने पक्षले अभियो लगाएकै भरमा मात्र कसुरदार कायम गर्नु फौजदारी न्यायको सिद्धान्तको मर्म र भावनाविपरीत हुने । <p style="text-align: center;">प्रभातकुमार कुशवाहा विरुद्ध नेपाल सरकार, हातहतियार खरखजाना नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६८, पृष्ठ १७४६, संयुक्त इजलास</p>

111.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लागु पदार्थको उत्पादन, सञ्चय, बिक्री वितरण, निकासी तथा पैठारीलाई लागु पदार्थ तथा मनोद्वीपक पदार्थको कारोबारको रूपमा राखेको र कारोबार र सेवन दुवै कार्यलाई ऐनले निषेध गर्दै सजायको व्यवस्था गरेको र व्यवसाय नै सञ्चालन गर्ने गरी अवैधरूपमा ठूलो परिमाणमा लागु औषधको सञ्चय गर्ने कार्य कारोबारको रूपमा मानिने भए तापनि नशाको लत भएका व्यक्तिले सानो परिमाणमा सञ्चय गरी निषेधित पदार्थ राख्ने कार्यलाई कारोबारको कार्यअन्तर्गत राख्न मिल्ने नदेखिने । ■ लागु औषध प्रतिवादीले दुवै प्रयोजनको लागि सञ्चय गर्न सक्ने हुँदा त्यसमा निजको साथबाट बरामद भएको लागु औषधको मात्रालाई मुख्यरूपमा विचार गरिनुपर्ने । ■ लागु औषधको प्रकृति, परिमाण, सञ्चय, खरिद, बिक्री, ओसार पसार वा निकासी पैठारीको उद्देश्य, अभियुक्तको गिरोह वा सङ्गठन, अभियुक्तहरूले प्रयोग गर्ने हातहतियार वा बलको प्रयोग तथा नाबालकलाई अपराधिक कार्यमा गराइएको संलग्नता, शैक्षिक सामाजिक र साँस्कृतिक सङ्गठन जस्ता संस्थालाई माध्यम बनाई गरेको कारोबार, सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले आफ्नो पदको दुरुपयोग गरी गरेको कारोबारको आधारमा निर्धारण गरिने अपराधको मात्रा मानिने भनी व्यवस्था गरिएको हुँदा आरोपित व्यक्ति कसुरमा संलग्न रहँदाको सम्पूर्ण अवस्थाको विचार गरी सजाय निर्धारण गरिनुपर्ने विधायिकी मनसाय रहेको देखिने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध राजेश खड्गीसमेत, लागु औषध (नरफिन) नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२७४, पृष्ठ १८००, संयुक्त इजलास</p>
112.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफू अन्यत्र रहेको भनी अन्यत्रको दाबी लिनेले कानूनतः आफू त्यसरी अन्यत्र रहेको पुष्टि गर्नुपर्ने हुन्छ । केवल लगाइएको आरोपबाट सफाइ पाउने उद्देश्यले मात्र अन्यत्र रहेको थिएँ भन्ने कुरा तर्कयुक्त र स्वीकार्य हुन नसक्ने । ■ स्वास्थ्य जाँच प्रतिवेदनमा प्रतिवादीहरूको शरीरमा नील, डाम तथा चोटपटक लागेको देखिँदैन । नील, डाम तथा चोटपटक लागेको नदेखिएको अवस्थामा कुटपिटबाट बयान भएको हो भन्न मिल्ने । डर, धम्की र कुटपिटबाट बयान गराई साबित गराएको भन्ने तथ्य प्रमाणित नभएबाट निजहरूले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको साबिती बयान स्वेच्छाको भई निजहरूको विरुद्ध प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ९ बमोजिम प्रमाणमा लिन मिल्ने । <p style="text-align: center;">टीकाराम राईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८३, पृष्ठ १८९४, संयुक्त इजलास</p>
113.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतक नाथु चौधरीले वारदातबाट घाइते भएपश्चात् दिएको निवेदनसमेतमा आफू र प्रतिवादीबीच कुटपिट गर्नुपर्ने पूर्व रिसइबी थियो भनी उल्लेख गर्न सकेको देखिँदैन । मृतक नाथु चौधरीको घरमा प्रतिवादी त्रिवेणी पासी मदिरा पिई आई श्रीमतीसँग रक्सी मागेको, रक्सी दिन इन्कार गर्दा श्रीमतीलाई गालीगलौज र कुटपिट गर्न थालेको, मृतकले प्रतिवादीलाई समाल्न खोज्दा भागेको र मैले लखेट्न छोडेपछि केही समयपछि फर्की आई कुटपिट गरेको भन्नेसम्म उल्लेख गरेको देखिँदा यसबाट पूर्व रिसइबी रहेको र ज्यानै मार्नुपर्ने नियत भएको भन्ने कुरा नदेखिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ मृतकको शव परीक्षण प्रतिवेदन, घा जाँच फारामबाट धारिलो हतियार प्रहार भएको घाउको प्रकृति देखिँदैन । त्यस्तो धारिलो हतियार बरामद हुन सकेको अवस्था पनि छैन । जाहेरवालाले रडले हान्यो भनेकोमा सोसमेत बरामद भएको देखिँदैन । मृतक स्वयम्ले मौकामा दिएको निवेदनमा धारिलो हतियारले कुटपिट गरेको भनी उल्लेख गरेको देखिँदैन । त्यसरी टाउकोमा लागेको चोट रडको नभै अन्य कारणले समेत लाग्न सक्ने हुँदा प्रतिवादीले रड प्रहार गरी लागेको समेत भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">त्रिवेणी पासी विरूद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२१०, पृष्ठ १९५६, संयुक्त इजलास</p>
114.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुटपिट गर्दा मानिस मर्न सक्छ भन्ने कुरा सामान्य समझ भएको जोसुकैले सहजै अनुमान गर्न सक्नेमा सो स्वाभाविक मानवीय सुझबुझ चेतनालाई ख्याल नगरी रिसको आवेगमा कुटपिट गरेकालाई १३(३) वा ५ नं को कसुरको संज्ञा दिन नमिल्ने । ■ श्रीमतीले मट्टीतेल खन्याएको प्रत्यक्ष देखेको विषम परिस्थितिमा आगो लाग्न नदिने उपाय अपनाउनुपर्नेमा सहजै आगो लाग्न सक्ने किसिमबाट मृतक नजिक गई लाइटर बालिएको छ । सामान्य समझ भएका प्रतिवादीलाई त्यसरी लाइटर बाल्दा मानिस मर्न सक्छ भन्ने अनभिज्ञता थियो भनी कल्पना गर्न नसकिने । ■ कुनै नियत नै नभएको कर्पोरेसनहरूबाट भएको जनक्षतिमा त ज्यान कसुर ठहर गर्न सकिने गरी corporate manslaughter ले समेत मान्यता पाएको विश्व समुदायको फौजदारी कानून र स्वयम् यस अदालतबाट क्रमबद्धरूपमा ज्यान मुद्दाहरूमा भएका व्याख्याहरू र संविधानको धारा १०० मा उल्लिखित न्यायका मान्य सिद्धान्तबाट समेत वारदातलाई भवितव्यको संज्ञा दिन नसकिने । ■ मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं भनेको आंशिक प्रतिरक्षाको जिकिर हो । यो प्रतिरक्षा प्रतिवादीले नउठाएसम्म अदालतले यसमा प्रवेश गर्न नमिल्ने हुँदा जिकिर प्रतिवादीबाट त्यसको प्रमाण सहित आउनुपर्ने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरूद्ध चन्द्रमान तामाङ डिम्डोङ, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२१३, पृष्ठ १९७८, संयुक्त इजलास</p>
115.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सवारी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त गर्नका लागि सम्बन्धित निकायबाट लिइने लिखित एवम् प्रयोगात्मक परीक्षाका विभिन्न प्रक्रियाहरू पूरा गरेपश्चात् त्यस्ता परीक्षामा उत्तीर्ण भएका व्यक्तिहरूलाई मात्र सम्बन्धित आधिकारिक निकायबाट सवारी चालक अनुमतिपत्र प्रदान गरिने व्यवस्था पनि सवारी तथा यातायातसम्बन्धी कानूनमा उल्लेख भएको पाइन्छ । सवारी साधन चलाउने व्यक्तिमा अनिवार्यरूपमा हुनुपर्ने सोसम्बन्धी क्षमता र योग्यताको सुनिश्चितता गरी सवारी दुर्घटनाबाट हुन सक्ने जिउ धनमाथिको सम्भावित जोखिम हटाउनका लागि नै विधायिकाले उल्लिखित कानूनी व्यवस्था गरेको हो भन्ने कुरामा विवाद हुन नसक्ने । ■ सवारी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरेको व्यक्तिले सार्वजनिक सडकमा सवारी चलाउने कार्य गर्नु भनेको आफैँमा लापरवाहीपूर्ण कार्य हो । साथै, त्यसरी सवारी चालक अनुमतिपत्र प्राप्त

	<p>नगरेको व्यक्तिले चलाएको सवारी साधनबाट ठक्कर लागी वा किची मानिसको ज्यान गएमा सो कार्य स्वतः लापरवाहीपूर्वक गरिएको कार्यको परिणामस्वरूप भएको भन्ने मान्नुपर्ने ।</p> <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध विजेन्द्र पोडे, सवारी ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०४, पृष्ठ २१२७, संयुक्त इजलास</p>
116.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफैले लगेकी महिलाको स्थितिका बारेमा प्रतिवादी मौन रहेको र पीडितको अवस्था प्रतिवादीको कारणबाट अज्ञात रहेको अवस्था हुँदा त्यसरी अज्ञात रहेकी महिलाका पति जाहेरवाला स्वयम्ले किटानी जाहेरी दिई अदालतमा गरेको बकपत्रको घटनाक्रमबमोजिम नै प्रतिवादीहरूले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष बयान गर्दा स्वीकार गरेको अवस्था हुँदा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १०(१)(क) बमोजिम वारदातका पीडित व्यक्तिले वारदातपश्चात् वारदातको विषयमा व्यक्त गरेको कुरा प्रमाणयोग्य हुने हुँदा त्यस्तो प्रमाण ग्राह्य नभएको भन्ने प्रतिवादीहरूको जिकिर कानूनसम्मत हुन नआउने । ■ पीडित मैयाँ गिरीलाई भारतको वेश्यालयमा लगी भा.रू.२७,५००।- मा बिक्री गरेको भनी यी प्रतिवादीहरू प्रहरीसमक्ष आरोपित कसुरमा मुख साबित रहेका र अदालतमा बयान गर्दा विवाह गरी काठमाडौं लगेको भनी उल्लेख गरे पनि निज पीडितको हालको अवस्था प्रतिवादीहरूले प्रकाश नगरेबाट ललाई फर्काई विवाह गर्ने झुट्टा आश्वासनमा पारी आफ्नो कब्जामा लिई निज पीडितको घरबाट छुटाई लगेको प्रतिवादीहरूको उक्त कार्य निरपेक्ष दायित्वअन्तर्गतको अपराध भएबाट आफू निर्दोष रहेको भन्ने प्रमाणको भार प्रतिवादीहरूले पुऱ्याउनुपर्ने । ■ प्रहरी र अदालतसमक्ष प्रतिवादीहरूले गरेको बयानबाट प्रतिवादीहरूले वादीलाई विवाह गर्ने प्रलोभन देखाई आफ्नो कब्जामा लिएपछि निजको अवस्था हालसम्म अज्ञात रहेको र प्रतिवादीहरूले त्यसरी आफूले कब्जामा लिएकी व्यक्तिलाई प्रकाश नपारेबाट प्रतिवादीहरूकै कार्यबाट निजको अवस्था अज्ञात रहेको र प्रतिवादीहरूले आफ्नो निर्दोषिता स्थापित गर्न नसकेबाट प्रतिवादीहरूले दाबीबमोजिम कसुर गरेको देखिन आउने । ■ दुईवटा वारदातमा एकसाथ मुद्दा चलेको वा पहिलो वारदातमा थुनामा बसेको अवस्थामा अर्को मुद्दा पनि चली फैसला भई फैसलाबमोजिम लागेको कैद सजाय ठेकिएको अवस्था नभई पहिलो मुद्दामा भएको फैसलाले लागेको कैद सजायमा मिति २०५४।८।१ देखि २०६३।१।२३ सम्म कैदमा बसी कैदबाट छुटेपछिमात्र अर्को वारदातमा अनुसन्धान भई मिति २०६४।५।१९ मा अभियोग दायर भएको हुँदा पहिलो मुद्दामा भएको फैसलाले लागेको कैद भोग गरी कैदबाट छुटिसकेपछि प्रस्तुत वारदातमा मुद्दा चली पछिल्लो मुद्दामा भएको कैद सजायलाई कैदबाट छुटिसकेको पहिलो मुद्दामा कैदमा बसेको अवधिसमेत गणना गरी सजाय निर्धारण गर्न दण्ड सजायको महलको ४१ नं. विपरीत हुन जाने । ■ पहिलो मुद्दामा कैद भुक्तान भई कैदबाट छुटेपछि अर्को वारदातमा अभियोग दायर भई भएको फैसलाबमोजिम कैद सजाय भोगिरहेको हुँदा उक्त सजाय निर्धारण गरिएको निर्णयलाई दण्ड सजायको महलको ४१ नं.को प्रतिकूल मान्न मिल्ने नदेखिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ बेग्लाबेग्लै वारदात भई चलेका बेग्लाबेग्लै मुद्दामा फरकफरक मितिमा फैसला भएका र पहिलो मुद्दामा लागेको कैद भुक्तान भएपछि पछिल्लो मुद्दा दायर भएको त्यस्तो स्थितिमा अधिल्लो मुद्दामा ठहर भएको कैद सजायबमोजिम कैदमा बसेको अवधिलाई पछिल्लो मुद्दामा लागेको कैद असुल गर्ने प्रयोजनले गणना गर्न मिल्ने नदेखिने । ■ सजायको न्यूनतम् र अधिकतम् हद ऐनले नै निर्धारण गरी कसुरको अनुपातमा सजाय निर्धारण गर्ने तजबिजी अधिकार अदालतलाई प्रदान गरेको अवस्था हुँदा कसुरको गम्भीरताको आधारमा सजाय निर्धारण गर्नुपर्ने । ■ दुवै मुद्दा एकैसाथ दायर भएको वा एकैसाथ फैसला भएको अवस्था भए ठूलो कैद सजायमा सानो कैद सजाय खापिएर एकैसाथ कैद भुक्तानी हुने कानूनी व्यवस्था भएकोमा एकसाथ मुद्दा नचलेको र एकसाथ फैसला नभई पहिलो मुद्दामा कैद भुक्तान भएपछि दोस्रो मुद्दा चलेको स्थिति र जीउ मारने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ८(१) ले अधिकतम् र न्यूनतम् हदको सजायको व्यवस्था गरेकोमा प्रतिवादीहरूलाई अधिकतम् सजाय नगरी न्यूनतम् सजाय ठहर गर्दा कानून र न्यायको उद्देश्य पनि पूरा हुने र प्रतिवादीहरूलाई पनि प्रतिकूल असर पर्न जाने अवस्थासमेत देखिन नआएबाट पुनरावेदन अदालतको फैसलालाई बेमनासिब भन्न मिल्ने । <p style="text-align: right;">उद्धवप्रसाद आचार्य विरुद्ध नेपाल सरकार, जीउ मारने बेच्ने नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०८, पृष्ठ २१५७, संयुक्त इजलास</p>
117.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीहरूले खोलेको बैङ्क खातामा कसैले रकम जम्मा गरिदिएको र सो खाताको रकम प्रतिवादीहरूले झिकेको भन्ने कुरालाई ठगी गरेको भन्न मिल्ने नदेखिने । ■ कसैउपर अभियोग लगाउनुमात्र पर्याप्त हुँदैन, सो प्रमाणित पनि हुनुपर्ने प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २५ अनुसार फौजदारी मुद्दामा अभियुक्तको कसुर प्रमाणित गर्ने भार वादी पक्षमा रहेको हुन्छ । प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुर गरेकै हुन् भनी शङ्कारहित तथ्ययुक्त सबुद प्रमाण वादी पक्षले पेस गर्न नसकेको अवस्थामा शङ्का र अनुमानको भरमा मात्र प्रतिवादीहरूलाई सजाय गरिनु प्रचलित फौजदारी न्यायको सिद्धान्तसमेतको विपरीत हुने । <p style="text-align: right;">नेपाल सरकार विरुद्ध ऋषिराम शर्मासमेत, रकम उठाई हिनामिना गरी ठगी गरेको नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३१०, पृष्ठ २१७६, संयुक्त इजलास</p>
118.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सँगै बसी रक्सी खाएका मृतक र प्रतिवादी मात्रै रातको समयमा सँगै साथै हिँड्नु र साथै हिँडेकामध्ये एकजना सर्वाङ्ग नाङ्गै भई रगताम्मे अवस्थामा राजमार्गमा रहेको कल्भर्टमा घाइते अवस्थामा भेटिनु तथा अर्को अर्थात् पुनरावेदक प्रतिवादी घरमा गई सुत्नु जस्ता कार्यकारणसमेतबाट पुनरावेदक प्रतिवादीकै कार्यबाट मृतकको मृत्यु हुन पुगेको तथ्यमा शङ्का गर्ने ठाउँ नरहने । <p style="text-align: right;">मनोजकुमार जोशी विरुद्ध नेपाल सरकार, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३१३, पृष्ठ २२०७, संयुक्त इजलास</p>

७. फौजदारी कानून : दुनियावादी

- 119.
- कित्ते कागजको २ नं. मा भएको व्यवस्था भनेको कुनै पनि वैधानिक लिखतको सम्पूर्ण व्यहोरा कित्ते गरिएको कार्यसँग सम्बन्धित नभई त्यस्तो लिखतमा उल्लेख भएका कुराहरू आंशिकरूपमा कित्ते गरिएको कार्यसँग सम्बन्धित भएको देखिने ।
 - सो नं. मा प्रयुक्त, “समुच्चा लिखत भने कित्ते नगरेको” भन्ने शब्दावलीको स्वाभाविक अर्थ पनि त्यही हुन्छ । त्यसका अतिरिक्त त्यस्ता लिखतमा जनिएका कुनै कुरा कित्ते गर्ने मनसायले सच्याएको वा व्यहोरा फरक पारिएको र त्यस्तो कार्यबाट कसैको जीउ धन वा हक जाने, नोक्सान हुने वा सो कार्य गर्ने मानिस आफूलाई वा अरू कसैलाई फाइदा हुने कार्य भएको हुनुपर्ने ।
 - छलकपटलाई प्रश्रय दिनको लागि कानून र न्याय साधन बन्नु हुँदैन । छलकपट र थिचोमिचो जस्ता विकृति विरुद्ध संरक्षण गर्न नै कानूनको जन्म भएको हो । छिद्रान्वेषण गरी कसैलाई अनुचित लाभ दिन न्यायको प्रादुर्भाव भएको होइन । रौंचिरा तर्कलाई अधि सारेर न्यायको मान मर्दन गर्न मिल्दैन । मुद्दाका सम्पूर्ण वस्तुस्थिति र प्रमाणको अध्ययन नगरी कानूनको उपेक्षा गर्न नसकिने ।
 - न्याय भन्ने शब्दले अन्याय, अत्याचार र छलकपट जस्ता विकृति विरुद्ध रक्षाकवचको अभिव्यक्ति दिन्छ । न्याय निर्धाको सारथि हो, न्याय अन्यायको परिरक्षक हो । समग्रमा न्याय न्यायकै लागि हो । न्याय यान्त्रिक हुन सक्दैन । न्यायमा यान्त्रिकतालाई कुनै स्थान हुन नहुने ।
 - अधिकृत वारेसनामा सरकारी कार्यालयमा सुरक्षित रहने लिखत होइन । यस्तो लिखत भनेको व्यक्तिको साथमा रहने लिखत हो । व्यक्तिले आफ्नो विशेष प्रयोजनअन्तर्गत कुनै मुद्दा मामिलाको सन्दर्भमा र अचल सम्पत्तिको आफ्नो स्वामित्व हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा आफ्नो सडामा अरू कसैलाई प्रतिनिधिको रूपमा नियुक्त गरिने लिखत नै अधिकृत वारेसनामाको लिखत हो । यो लिखतको स्वरूप र प्रकृतिको आधारमा पनि व्यक्तिको साथमा रहने लिखत हो । तर, व्यक्तिको साथमा रहने भए पनि यस्तो लिखतमा सरकारी छाप र दस्तखत भई अख्तियारप्राप्त अधिकारीद्वारा प्रमाणितसमेत गरिने हुँदा अधिकृत वारेसनामाको लिखत सरकारी लिखत नै हुने ।
 - अधिकृत वारेसनामा कित्ते गरेको भन्ने विषय प्रथमदृष्टिमा नै सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐनको अनुसूची १ भित्र पर्ने भएकाले नेपाल सरकार वादी भई मुद्दा चल्नुपर्ने भन्ने कुरामा विवाद नहुने ।
 - कुनै कार्य कित्ते हुन चुनौती दिएको कार्यबाट कसैलाई हानि र कसैलाई लाभ भएको स्थापित हुनुपर्छ । लिखत सच्याइनु वा केही थपघट हुनु नै स्वतः कित्ते हुने होइन । लाभ र हानि भन्ने कुरा मिसिल संलग्न प्रत्यक्ष, परोक्ष र परिस्थितिजन्य प्रमाणका आधारमा निर्धारित हुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> चिन्त नबुझेको कुरामा पुनरावेदन गर्न पाउने पक्षको नैसर्गिक अधिकारलाई कानूनले निर्धारित गरेका अवस्थामा बाहेक बन्देज लगाउनु स्वच्छ सुनुवाइको सिद्धान्तको प्रतिकूल हुन पुग्ने। राधादेवी सुनुवार विरुद्ध भगवती पुडासैनीसमेत, किरँते नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९१२३, पृष्ठ २१८, संयुक्त इजलास
120.	<ul style="list-style-type: none"> विवादित तमसुकमा उल्लेख भएको लिखतको मिति हेर्दा २०६० साल फागुन १६ गते रोज १ भनी उल्लेख भएकोमा वास्तवमा उक्त मिति २०६०।११।१६ उक्त लिखतमा उल्लेख भए मुताबिक रोज १ आइतबार नभई रोज ७ शनिबार परेको भन्ने कुरा २०६० सालको पात्रोबाट देखिएकोले तमसुक खडा भएको मितिमा नै संशयको अवस्था देखिन आएको परिप्रेक्ष्यमा उक्त लिखत करकापबाट तयार भएको भन्ने देखिने। रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव, करकाप नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१९४, पृष्ठ ९५६, संयुक्त इजलास
121.	<ul style="list-style-type: none"> लेनदेन मुद्दाको मिति २०६०।११।१६ को लिखत यी पुनरावेदकले स्वेच्छाबाट सही छाप गरिदिएको नभै निजलाई अपहरण गरी प्रतिवादीहरूले आफ्नो कब्जामा राखी करकापबाट जबरजस्ती सही गराएको लिखत भन्ने कुरा पुष्टि हुने। आफूद्वारा जबरजस्ती कपाली तमसुक लेख्न लगाएका हुन् भनी मिति २०६१।७।२५ मा जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बारामा कागज गरेका र विवादित तमसुकमा उल्लेख भएको लिखतको मिति हेर्दा २०६० साल फागुन १६ गते रोज १ भनी उल्लेख भएकोमा वास्तवमा उक्त मिति २०६०।११।१६ उक्त लिखतमा उल्लेख भए मुताबिक रोज १ आइतबार नभै रोज ७ शनिबार परेको भन्ने कुरा २०६० सालको पात्रोबाट देखिएकाले तमसुक खडा भएको मितिमा नै संशयको अवस्था देखिने। रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव, करकाप नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२५३, पृष्ठ १४५६, संयुक्त इजलास
122.	<ul style="list-style-type: none"> कुनै वारदात लुटपिट हुन बाली धनमाल नगद जिन्सी जबरजस्ती खोसी लैजाने वा कुनै किसिमसँग नोक्सान गराइदिने क्रिया हुनुपर्ने वा त्यस्तो क्रियाको लागि धरपकड वा भनाभन झगडा लछारपछारसमेतको क्रिया हुनुपर्ने कुरा लुटपिटको पूर्वसर्तको रूपमा रहेको देखिने। व्यक्तिवादी भई चलेको लुटपिट जस्तो मुद्दामा सरकारवादी अन्य फौजदारी मुद्दामा जस्तो वारदातको दसी प्रमाण बरामद गरी त्यस्तो दसी प्रमाणबाट वारदात पुष्टि गर्न सकिने प्रश्न नआउने हुँदा यस्तो प्रकृतिको मुद्दामा वारदात पुष्टि गर्ने विश्वसनीय आधार त्यस्तो घटनाको साक्षीले बकेका कुरालाई नै ग्रहण गर्नुपर्ने हुन्छ। लुटपिट चोरीको वारदात भन्दा भिन्न प्रकृतिको प्रत्यक्ष हात हालाहाल लुछाचुडी गरी गरिएको हुन्छ। आफैँ प्रत्यक्ष लुटपिटमा संलग्न नभएको व्यक्तिले अर्काको हकको कुनै वस्तु लुटपिट गरी लगेको थाहा पाएँ भन्ने उल्लेख गर्नुबाट लुटपिट स्थापित गर्ने आधार हुन नसक्ने। भिखनीदेवी भुसकुलीया विरुद्ध बिल्टु यादव, लुटपिट नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२७१, पृष्ठ १७८०, संयुक्त इजलास

८. कार्यविधि कानून : देवानी

123.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै जग्गा वा घर सम्बन्धमा आफ्नो हकभित्रको हो भनी नालेस आदेश गर्नेले आफ्नो हकद्वया रहेको कुरा प्रमाणबाट स्थापित गर्न सक्नुपर्दछ वा आफ्नो हक अतिक्रमण हुन थाल्यो र अन्य अतिरिक्त उपचारको कानूनी बाटो नभएको वा भएपनि अप्रयाप्त र प्रभावकारी नभएको भनी कानूनी वा संवैधानिक हकको प्रचलनको निमित्त नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) अनुरूप सर्वोच्च अदालतको असाधारण अधिकार क्षेत्रभित्र माग गर्दै प्रवेश गर्न सकिन्छ । त्यसरी प्रवेश गर्ने निवेदकले आफ्नो हक भएको कुरा सर्वप्रथमस्थापित गर्न सक्नुपर्ने हुन्छ । जग्गा वा घरमा कसैको हक हुन दर्ता, तिरो र भोग यी तीन किसिमका प्रमाणहरू हेरिने । <p style="text-align: center;">हिरादेवी सापकोटासमेत विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नवलपरासीसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ९११३, पृष्ठ १०७, संयुक्त इजलास</p>
124.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐनको दफा २८ बमोजिम दिइएको सुझाव आफैँमा निर्णय होइन, सुझावको उपयुक्तताको विषयमा सम्बन्धित कार्यालय वा संस्थाका पदाधिकारीले मूल्याङ्कन गरी उपयुक्त देखिएको सुझावअनुसार गर्न सक्ने नै हुन्छ । तर आयोगबाट लेखी आएको भन्नेमात्र आधार ग्रहण गरी निर्णय गरिएमा भने त्यसको वैधतामा प्रश्न उठ्न सक्छ । किनभने कुनै पनि निर्णय आधार र कारणसहितको हुनुपर्दछ । आधार कारणबिनाको निर्णयले वैधानिकता पाउन नसक्ने । ■ कुनै पनि संस्थासँग आफ्नो संस्थाको उद्देश्य पूर्तिका लागि के कस्तो जनशक्ति आवश्यक पर्दछ भन्ने कुराको निक्काल गर्न सक्ने अधिकार निहित रहेको हुन्छ । यस्तो अधिकारअन्तर्गत संस्थाको आवश्यकताअनुरूपका जनशक्ति आपूर्तिका लागि त्यस्ता जनशक्तिको योग्यता निर्धारण गर्ने, जनशक्ति आपूर्तिको लागि आवश्यक पाठ्यक्रम निर्धारण गर्ने र परीक्षा प्रणाली निर्धारण गर्नेसमेतको अधिकार अन्तर्निहित हुने । ■ एउटा विशिष्ट सेवा प्रदान गर्ने स्वायत्त एवं संगठित संस्थाले आफ्नो आवश्यकताको पहिचान आफैँ गर्न पाउनुपर्दछ । संस्थाको सांगठनिक स्वरूप, कार्य प्रकृति, जिम्मेवारीसमेतका आधारमा जनशक्तिको आकार र त्यस्ता जनशक्तिको लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक योग्यता, तालिम, अनुभवसमेतका विषयमा निर्णय गर्ने अधिकारबाट कुनै पनि संस्थालाई वञ्चित गरिन नहुने । ■ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐनको दफा १२क, १२ख र २८समेतले आयोगलाई कानूनको वैधता परीक्षणको अधिकार प्रदान गरेको नपाइने । ■ संविधानको धारा १२० ले आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकेको भएपनि त्यसमा कहीं पनि कानून बदर गर्न सक्नेसमेतको अधिकार प्रदान गरेको भने नपाइने । ■ ऐनले प्रदान गरेको अधिकारक्षेत्रको प्रयोग गर्दा त्यसले निश्चित गरेको प्रक्रियाको अवलम्बन गर्नु

	<p>अपरिहार्य हुन्छ । कुनै अधिकारी वा निकायले गरेको कार्यका सम्बन्धमा प्रश्न उठेको अवस्थामा प्रथमतः सो कार्य उचित वा अनुचित के हो भन्ने निष्कर्षमा पुग्नुपर्ने हुन्छ, त्यसपछिमात्र सो कार्यबाट उत्पन्न भएको दुष्परिणाम सच्याउने कुरा आउँछ । यदि कार्य कानूनानुरूप नै देखिएमा त्यसको परिणामलाई मूल्याङ्कन गर्ने अधिकार आयोगलाई नरहने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ऐनको दफा २८ ले प्रदान गरेको अधिकार सुझावसम्ममा सीमित रहेको छ, त्यसलाई न्यायिक पुनरालोकनको अधिकारक्षेत्रसरह मानेर आयोगले जिकिर लिन नमिल्ने । ■ संवैधानिक निकायले आफ्नो संविधानप्रदत्त काम, कर्तव्य र अधिकारको ख्याल नगरी अन्य निकायको क्षेत्राधिकारभित्रका विषयमा प्रवेश गर्ने हो भने संविधानवाद र कानूनको शासनका स्थापित मान्यताहरू खल्बलिन पुग्ने र स्वेच्छाचारिताले प्रश्रय पाउने । ■ आयोगले ऐनको दफा २८ बमोजिम भनी परिषद्को कर्मचारी प्रशासन विनियमका प्रावधानहरूलाई खारेज गर्न र हटाउन भनी निर्देशन दिँदा आफ्नो संवैधानिक एवं कानूनी सीमा बुझ्न सकेको नपाइने । ■ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्को कर्मचारी प्रशासन विनियम, २०६७ को विनियम २.५(१) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा रहेको करारमा कार्यरत कर्मचारीले स्थायी पदमा आवेदन गर्दा उमेरको हदबन्दी नलाग्नेसम्बन्धी व्यवस्था खारेज गर्न र ऐ विनियमको विनियम २.६ अन्तर्गतको अनुसूची २ को सि.नं. ४, ५, ६, ७, १०, ११, १२ मा रहेको खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट पूर्ति गरिने पदको आवश्यक न्यूनतम योग्यता महलमा उल्लेखित केही वर्षको कार्य अनुभवसम्बन्धी व्यवस्था हटाउने गरी निर्देशन दिन पाउने अधिकार रहेको भन्ने देखिन नआउने । <p>विजयकुमार झासमेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टंगालसमेत, उत्प्रेषण नैकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९११७, पृष्ठ १४३, पूर्ण इजलास</p>
125.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सबै प्रक्रिया पूरा भई सफल उम्मेदवारलाई नियुक्तिपत्र दिई निजलाई काममा लगाई सकेपछिमात्र रिट निवेदन दायर गरी निवेदकले आफ्नो जिकिरलाई कानूनीरूपमा भन्दा पनि आफूमात्र योग्य र उपयुक्त रहेको भनी आत्मपरक ढङ्गले पुष्टि गर्न खोजेको प्रतीत हुने । ■ कुनै पनि कानूनी व्यवस्थाको लाभ आफूलेमात्र पाउनुपर्दछ भनी कसैले पनि मान्यता राख्नु हुँदैन । न त कानूनी व्यवस्थाको व्याख्या आफ्नो अनुकूलमात्र हुनुपर्दछ भन्ने अपेक्षा नै गर्न हुन्छ । कुनै कानूनको संवैधानिकताको प्रश्न उठी बदर नहुँदा सम्म त्यस्तो कानूनानुरूप भएका कार्यहरू स्वतः वैध मानिने । ■ यसरी एउटै प्रक्रियामा आफूसमेत सहभागी भई असफल भएपछिमात्र सो प्रक्रियाबाट लाभान्वित व्यक्तिको योग्यता, अनुभवका साथै प्रक्रिया निर्धारक कानूनी व्यवस्थासमेत उपर प्रश्न उठाउने निवेदकलाई अदालतले सहयोग गर्न सक्ने अवस्था नदेखिने । <p>रामकुमार महतो विरुद्ध नेपाल सरकार, उत्प्रेषण नैकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९११८, पृष्ठ १५७, पूर्ण इजलास</p>

126.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालती बन्दोवस्तको २०८ नं. को उक्त व्यवस्थाबाट आरोपित व्यक्तिलाई प्रतिवाद गर्न आफ्नो हकमा प्रमाण प्रस्तुत गर्नबाट रोकिएको नभै उक्त व्यवस्थाले प्रतिवाद नगर्ने पक्षहरूका सन्दर्भमा मात्र पुनरावेदन नलाग्ने भनी व्यवस्था गरेको देखिने । ■ प्रतिवाद नगर्ने पक्षको सन्दर्भमा समेत न्यायिक निष्कर्षमा पुगनुपर्ने अवस्थामा वादी पक्षबाट प्रस्तुत भएका प्रमाणहरू एवम् मुद्दाको निर्णय गर्नुपर्ने विषयको सम्बन्धमा बुझनुपर्ने प्रमाणको मूल्याङ्कन एवम् परीक्षण गर्नुपर्ने नै हुन्छ तर स्वेच्छाले प्रतिवाद नै नगरी बस्ने पक्षको सम्बन्धमा निजको नाउँमा जारी भएको समाह्वान इतलायनामा रीत पूर्वकको भए नभएको हेरी न्याय निरूपण गर्नुपर्ने भएपनि जुन पक्षले स्वेच्छाले प्रतिवाद नगरी बसेको छ त्यस्तो पक्षलाई पुनरावेदन गर्ने अवसर प्रदान गर्नेपर्ने कुरालाई कार्यविधिगत न्यायिक प्रक्रियाको दृष्टिले समुचित मान्न नसक्ने । ■ अदालती बन्दोवस्तको २०८ नं. अनुसार पुनरावेदन नलाग्ने व्यवस्था स्वेच्छाले प्रतिवाद नगर्ने पक्षहरूको सम्बन्धमा भएको र त्यसबाट मुद्दामा बुझनुपर्ने प्रमाण बुझनुपर्ने भन्ने नभै सम्बन्धित प्रमाणहरूको मूल्याङ्कनबाट न्याय निरूपण गर्नुपर्ने कुरामा एवम् स्वच्छ सुनुवाइ हुनुपर्ने कुरामा समेत बाधा पुगेको नदेखिनाले कार्यविधिगत कानूनलाई व्यवस्थित गर्न भएको उक्त व्यवस्थालाई बदर गर्न पर्ने भनी परेको निवेदन दाबी अनुसार उत्प्रेषण आदेशसहितको रिट जारी गरी रहन नपर्ने । <p style="text-align: center;">हिमेशकृष्ण खरेल विरुद्ध नेपाल सरकार, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१३०, पृष्ठ २८९, विशेष इजलास</p>
127.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै कार्यका लागि सम्बन्धित पक्षलाई तोकिएको दिनमा सम्बन्धित पक्ष सम्बन्धित ठाउँमा उपस्थित हुँदैन वा उपस्थित भएरपनि मुचुल्कामा सहीछाप गर्न इन्कार गरेको कारणले मात्र प्रक्रियागत त्रुटि नदेखिएको अवस्थामा त्यस्तो कार्य गैर नहुने । ■ विवादमा प्रतिवादी बाहेक उनाउ व्यक्ति रहेको नदेखिएको र मुद्दाका सम्बन्धित पक्षहरूले अदालतबाट तोकिएको डोरको तारेख लिएको अवस्थामा सूचना नै नपाएको भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">शोभालक्ष्मी थांजुसमेत विरुद्ध पशुपतिप्रसाद बस्यालसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१३५, पृष्ठ ३३६, संयुक्त इजलास</p>
128.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि मुद्दा चल्दाचल्दैको अवस्थामा तत्काल गरिने अन्तरकालिन प्रकृतिका आदेश फैसलासरहका नभई त्यस बेलाको औचित्यको आधारमा गरिने तत्कालका लागि दिइने अन्तरकालीन आदेश हुने । जसले सबुद प्रमाण संकलन र परीक्षणपछि तिनको मूल्याङ्कनका आधारमा हुने फैसलालाई प्रभाव पार्न नसक्ने । ■ अन्तरकालीन आदेशद्वारा गरिने रोककाको आदेश विवादमा आएको चल अचल सम्पत्ति आवश्यकता अनुसार प्रतिउत्तर नपरेसम्मका लागि वा मुद्दा किनारा नभएसम्मका लागि यथास्थितिमा राख्ने कानूनी संयन्त्र मात्र हो । यस्तो प्रकारको आदेशले अन्तिम फैसलाले बोलेसरह सवारी साधन लिलाम गर्न भनी बोल्न मिल्ने नदेखिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ जफत गरिएको भनिएको सवारी साधनको रूपमा रहेको ट्रयाक्टर मुद्दा चल्दाचल्दैको क्रममा रहेको जिन्सी सामान भएको र त्यस्तो सवारी साधनलाई मुद्दाको अन्तिम किनारा भए जस्तो मुद्दा विचाराधीन भएको अवस्थामा लिलाम गर्ने वा नगर्ने भन्ने कुराको निकर्ण अन्तरिम आदेशले गर्न कानूनतः मिल्ने हुँदैन । फैसला हुनुअगावै उक्त सवारी साधन लिलाम गरिएमा पछि मुद्दाको अन्तिम फैसला हुँदा जफत नहुने ठहर्‍याएमा सवारी धनीलाई अपूरणीय क्षति पुग्न सक्ने । <p style="text-align: center;">सुरजबाबु पन्थसमेत विरूद्ध पुनरावेदन अदालत, पोखरासमेत, उत्प्रेषण नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६३, पृष्ठ ३७८, संयुक्त इजलास</p>
129.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वादीले दिएको फिरादपत्र जिल्ला अदालतबाट प्रकाशित सूचना म्यादमा निवेदकको ठेगाना मकवानपुर जिल्ला, हेर्टाँडा नगरपालिका वडा नं. ८ पशुपतिनगर भनी उल्लेख गरिएको देखिन्छ । तर निवेदकले निवेदनमा आफ्नो ठेगाना ललितपुर जिल्ला, ललितपुर उपमहानगरपालिका वडा नं. २२ तपाहिती भनी उल्लेख गरेको र निवेदनसाथ पेस गरेको निजको नागरिकताको प्रतिलिपिबाट समेत निजको ठेगाना ललितपुर जिल्ला, ललितपुर उपमहानगरपालिका वडा नं. २२ तपाहिती भन्ने उल्लेख भएको देखिँदा निवेदकको ठेगाना फिरादमा उल्लिखित ठेगाना एकै रहेछ भनी मान्न नमिल्ने । ■ निवेदकको ठेगाना तथा बाबुको नाम नै गलत उल्लेख भएको अवस्थामा जिल्ला अदालतबाट निवेदकको नाममा प्रकाशित सूचनाले सहीरूपमा सम्बन्धित पक्षले जानकारी पाउन सक्छ भनी मान्न मिल्ने अवस्था नदेखिने । ■ वादीले फिरादमा उल्लेख गरेको ठेगाना राखी गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिकमा सूचना प्रकाशित गरी जारी भएको भनिएको म्यादबाट निवेदकले आफ्नै नामको म्याद हो भनी यकिन हुन तथा निजले जानकारी पाएको होला भनी अदालतबाट अनुमान गर्न नमिल्ने । ■ म्याद तामेली नै कानूनबमोजिम रीतपूर्वकको हुँदैन भने त्यस्तो तामेली म्यादको आधारमा भएको फैसलासमेतबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको हनन भएको नै सम्झनुपर्ने । ■ आफ्नो मुद्दामा कानूनबमोजिम प्रतिवाद गर्न पाउने हकलाई कसैले हनन् गर्न सक्ैन । यसरी प्रतिवाद गर्न पाउने त्यस्तो कानूनी हक प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तमा आधारित रहने हुँदा प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको विपरीत हुने गरी भएको काम कारवाहीले वैधता प्राप्त गर्न नसक्ने । ■ कुनै पनि न्यायिक प्रकृतिको निर्णय गर्दा न्याय सम्पादन गर्ने निकाय सदा निष्पक्ष हुनुपर्छ र हरेक पक्षलाई पूर्ण र स्वच्छरूपले सुनुवाइ गर्ने यथेष्ट मौका दिनुपर्दछ भन्ने प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त हो । न्यायको सारभूत आवश्यकता प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तलाई उपेक्षा गर्न नहुने । ■ निवेदकको नाममा गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित सूचना र सोको आधारमा एकतर्फी सुनुवाइ गरी भएको काठमाडौं जिल्ला अदालतको मिति २०६९।१२।२७ को फैसला रीतपूर्वकको मान्न नमिल्ने हुँदा उत्प्रेषणको आदेशले बदर हुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोवस्तको २०८ नं. बमोजिम फैसला भएको ६ महिनाभित्रै प्रतिउत्तर लिई उपस्थित भएका यी निवेदकको नाममा प्रकाशित उक्त सूचना म्यादलाई रीतपूर्वक तामेल भएको मानी सुनुवाइको मौका नदिई भएको जिल्ला अदालतको आदेश र उक्त आदेश सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालतको आदेशसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने । <p style="text-align: center;">भाइराम खड्के विरुद्ध ज्ञानु वैद्यसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१७५, पृष्ठ ७८१, संयुक्त इजलास</p>
130.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादी बनाइएकी पियारिया देवीलाई बुझी प्रतिवादी पार्वतीदेवीका छोराहरू जितेन्द्र, उपेन्द्र र लोकेन्द्रसमेतलाई प्रतिवादी कायम गरिएको भए पनि निजहरूसँग तायदाती मागिएको नदेखिएको र यस्तै वादीकी आमा कलावती र दाजु भाइहरूसमेतसँग फाँटवारी मागिएको नदेखिनाले स्व. लालबाबुकी पत्नी पार्वतीदेवीबाट अंश पाउने भनी ठहर गरेपछि निजका छोराहरू जितेन्द्र, उपेन्द्र र लोकेन्द्रबाट समेत र वादीकी आमा कलावती र वादीका अन्य दाजुभाइहरू मोहन, सोहन र महेन्द्रलाई समेत मुलुकी ऐन, अ.बं. १३९ नं. बमोजिम नबुझेको भए बुझी निजहरूसमेत सगोलका अंशियार हुन् होइनन् यकिन गरी न्यायिक निरूपण गर्नुपर्नेमा सोबमोजिम बुझनुपर्ने प्रमाण बुझ्दै नबुझी भएको पुनरावेदन अदालत, हेटौँडाको फैसलामा प्रमाणको मूल्याङ्कनको रोहबाट त्रुटिपूर्ण देखिँदा बदर हुने । <p style="text-align: center;">जितेन्द्रप्रसाद चौधरी विरुद्ध मंगलप्रसाद फौजदार, अंश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१८१, पृष्ठ ८३४, संयुक्त इजलास</p>
131.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पुनरावेदनपत्रमा कुनै रीत नपुगेको भएमा पक्षलाई जानकारी गराई मौकामा दरपीठ गरी फिर्ता दिनुपर्नेमा सो प्रक्रिया अवलम्बन नगरी पुनरावेदनपत्र स्वीकार गरी दर्ता गर्नुका साथै पक्षलाई तारिखमा राखी कारवाही अगाडि बढाएको मिसिलबाट देखिन्छ । अदालतले पुनरावेदन दस्तुर मात्र लिई पुनरावेदनपत्र स्वीकार गरेको अवस्थामा कारवाहीका क्रममा बुझ्दै जाँदा थप कोर्ट फी लाग्ने देखिएमा कोर्ट फी ऐन, २०१७ को दफा १४ बमोजिमको आदेश गरी कोर्ट फी दाखिला गराउन सक्नेमा पक्षलाई कोर्ट फी बुझाउने मौका नै नदिई बुझाउनुपर्ने कोर्ट फी दाखिला नगरी पुनरावेदन दर्ता गराएको भन्ने आधारमा मात्र पुनरावेदन खारेज गर्ने गरेको देखिन्छ । यसरी अदालत स्वयम्को भूलबाट पक्षको हक हनन हुन नसक्ने भन्ने कानूनका सर्वमान्य सिद्धान्त विपरीत पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला मिलेको नदेखिने । ■ कोर्ट फी लाग्ने मुद्दामा घटी वा नपुग कोर्ट फी ल्याएको रहेछ भने पुनरावेदन दर्ता गर्दाको अवस्थामा नै घटी वा नपुग कोर्ट फी जे जति बुझाउनुपर्ने हो सोही समयमै दाखिल गर्न लगाई मात्र मुद्दा दायर गर्नुपर्छ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ । यदि सोही समयमा दाखिल गर्न नसकी पक्षले समय माग गरेमा १५ दिनको समय दिई कोर्ट फी दाखिल गर्न लगाउने र सो समयमा पनि कोर्ट फी दाखिल नगरेमा मात्र मुद्दा लाग्न नसक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइने । ■ मुद्दाका पक्षलाई कुनै जानकारी नगराई वा म्याद नै नदिई कोर्ट फी ऐन, २०१७ को दफा

	<p>१४(३),(४) को सो व्यवस्थातर्फ ध्यान नै नदिई पक्षले कोर्ट फी दाखिल नगरेको भनी प्रथम दृष्टिमाै खारेजी फैसला गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला मिलेको नदेखिने ।</p> <p style="text-align: center;">पदमबहादुर कंवर विरुद्ध रामबहादुर कंवर, अंश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११८२, पृष्ठ ८४२, संयुक्त इजलास</p>
<p>132.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ घर वा कार्यालयको ठेगान नभएको व्यक्तिको हकमा भने सम्भवतः राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सूचनाले पनि प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तलाई अनुशरण गरेको मान्न सकिएला तर यस मुद्दामा विपक्षी कार्यालय स्वयम्ले निवेदकहरूको कार्यालयमा पत्राचार गरेको कुरा पत्रबाट खुल्न आएको देखिन्छ । विपक्षी नयाँ सहरी विकास आयोजना समन्वय कार्यालयले निवेदकहरूलाई कारवाही गर्नका लागि लेखी पठाउँदा निवेदकको ठेगाना उल्लेख गरेकैले निवेदकहरूको कार्यालयको ठेगाना विपक्षीहरूलाई अवगत रहेकै देखिने । ■ राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचनाबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको परिपालन हुने कुरालाई ठेगाना प्रष्ट नभएका व्यक्ति फर्म आदिको हकमा अपवादको रूपमा मान्न सकिए पनि त्यस्ता कुरालाई सामान्यतया स्वीकार गर्न सकिँदैन । यस मुद्दामा त्यस प्रकारको अपवादको अवस्था विद्यमान रहेको देखिने । ■ कानूनले व्यवस्था गरेको प्रत्येक कुरा बाध्यात्मक हुन्छ । त्यसमा पनि म्याद सूचना र म्याद तामेल गर्नुपर्ने प्राकृतिक न्यायसम्बन्धी कार्यविधिको व्यवस्था स्वच्छ न्यायको आधारस्तम्भ भएकोले यसमा हुने सामान्य तलमाथि वा विचलन मनासिब हुँदैन । यस मुद्दामा विपक्षीहरूलाई निवेदकहरूको कार्यालय वा घरको ठेगाना थाहा रहेको अवस्थामा सो ठेगानामा सूचना जारी नगरी विपक्षीले नेपाल राष्ट्रिय दैनिक गोरखापत्रमा स्पष्टीकरण पेश गर्नका लागि प्रकाशित गरेको सूचनाबाट प्राकृतिक न्याय सिद्धान्तको परिपालन भएको मान्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">सरोज बस्नेतसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११९०, पृष्ठ ९०९, संयुक्त इजलास</p>
<p>133.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ वादीहरूले प्रतिवादीहरूसमेतउपर दिएको धर्मलोप मुद्दाको फिरादपत्रमा हामीसमेतको हक लाग्ने जग्गाहरू निजी गुठी सञ्चालन गरी आएका थियोँ भनी प्रष्ट उल्लेख गरेबाट र केही जग्गा संयुक्त दर्ता गरी सट्टापट्टासमेत गरेबाट गुठी जग्गाको बारेमा वादीहरूलाई मौकैदेखि यावत कुराको जानकारी रहेको देखिने । ■ अदालतले प्रष्ट विषयमा मात्र निर्णय गर्ने हो । वादीहरूलाई एकैपटक अबन्डा जग्गा बन्डा गरी मान्गलाई वा गुठी जग्गामा पनि निजहरूलाई गुठियार कायम गरी मान्गलाई के बाधा थियोँ सो तथ्य वादीहरूलाई पूर्व मुद्दाहरू चल्दा वा दर्ता दा.खा. सट्टापट्टा गर्दा थाहा नभई यो मुद्दा दायर गर्ने बेलामा मात्र कसरी थाहा हुन आयो प्रतिवादीहरूबाट गम्भीर जालझेल भयो वा अरु कुनै कारण रह्यो यसको चित्तबुझ्दो कारण वादीहरूबाट आउन सकेको नदेखिने । ■ एकै पटक दाबी लिई सबै कुरामा निर्णय लिन सक्ने स्थिति रहँदारहँदै सो नगरी पटकपटक एउटै विषयमा नालिस गर्दा र अदालतले समय श्रम लगाउँदा न्यायग्राहीप्रति अन्याय हुन जाने

	<p>हुँदा यस्तो कामकारवाही मुलुकी ऐन, अ.बं. ७३ र ८५ नं को सर्वथा प्रतिकूल हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ २०२५ सालमा लिखत खडा गरी छुट्टिभिन्न भएको कुरामा मुख मिलेको र त्यसपछि पटकपटक अबन्डा रैकर र गुठी जग्गामा मुद्दा परी हारजीत भएको र कतिपय जग्गा संयुक्त दर्तासमेत भएको अवस्थामा पुनः तायदाती फाँटवारी लिई फिरादीहरूको २ भाग छुट्ट्याई पाउँ भन्ने वादीदाबी पुग्न नसक्ने । ■ अदालतले कानून र अन्य निकायको क्षेत्राधिकारको सम्मान गर्नुपर्छ । मालपोत कार्यालयको अधिकारक्षेत्रभित्रको प्रस्तुत विवादमा सीधै प्रस्तुत नालिसबाट विवादको छिनोफानो गर्दा उक्त कार्यालयको अधिकारक्षेत्र शून्यमा परिणत हुने । <p style="text-align: center;">हेमलाल खोसीसमेत विरुद्ध मेनका खोसी, अबन्डा जग्गा बन्डा गरिपाउँ नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११९२, पृष्ठ ९३५, संयुक्त इजलास</p>
134.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मोही को हो भन्ने कुरा नै स्पष्ट गर्न नसक्नेले मोहीबाट यो यस्तो काम भयो भनी भनेको कुरामा भर गर्नु उचित नहुने । ■ मोही भागे बेपत्ता भएको निवेदनमात्र परेको सोभन्दा पहिले जग्गाधनीले मोहीहरूले जग्गा नजोती आफैले जग्गा जोतेको भन्ने आधारमा लगत कट्टाको माग गरेकोले विपक्षी जग्गाधनीले प्रस्तुत विषयमा उजुरी गरेको अवस्थामा उजुरी पर्नुभन्दा पहिलाको सरजमिनलाई प्रमाणमा लिई निवेदकको मोही लगत कट्टा गरेको विपक्षी कार्यालयको निर्णयमा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ५४ र मुलुकी ऐन, अ.बं.१८४क र १८५ नं. समेतको त्रुटि रहेको देखिने । ■ दाबी भन्ने कुरा संशोधन वा फेर्न पाइँदैन । यस मुद्दामा विपक्षी जग्गाधनीले मुद्दा गर्नुपर्ने कारण (cause of action) र सोको दिन, मितिसमेत नखुलाई मोहीहरूले जग्गा नजोती आफूले जग्गा जोतेकोले लगतकट्टा गरी पाउँ भनी दाबी लिएकोमा त्यसमा आमूल परिवर्तन गरी मोहीहरू जग्गा जोत्न छाडी १५।१६ वर्ष अघिदेखि भागी बेपत्ता भएको भनी बिल्कुल नयाँ दाबी लिएको देखिन्छ । सो दफा २६(१)(ग) बमोजिम मोही लगत कट्टाको लागि मोही भागे बेपत्ता भएको २५ दिनभित्र जग्गावालाले लिखित सूचना दिनुपर्ने हदम्यादको अवस्था बाध्यात्मक भएकोमा मूल उजुरीमा मोहीहरू भागे बेपत्ता भएको भन्ने कुरा उल्लेख नै छैन भने पछिल्लो निवेदनमा कुन साल महिना गतेबाट भागे बेपत्ता भएको सोबारे कुनै कुनै कुरा उल्लेख छैन । सबै मोहीहरू एकै वर्ष र दिनसमयमा भागी बेपत्ता भए भन्ने कुरा अत्यन्त कपटपूर्ण हुने । ■ भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा २६(१) (ग) मा कुनै मोहीले जग्गा छोडी भागेमा वा बेपत्ता भएमा वा तोकिएबमोजिम कूत नबुझाई मोहियानी हक समाप्त भएमा सो कुराको जग्गावालाले लिखित सूचना तोकिएको अधिकारीछेउ २५ दिनभित्र दिनुपर्दछ र तोकिएको अधिकारीले सो कुरा जाँचबुझ गरी दफा २५ को उपदफा (४) को खण्ड (ख) बमोजिम दर्ता किताबमा सच्याउनुपर्दछ भनी उल्लेख भएकोमा उल्लिखित मोहीहरू जग्गा छोडी भागेको हो वा बेपत्ता भएको हो वा के भएको हो सो कुरालाई स्पष्ट गरेर मात्र कारवाही चलाउनुपर्ने दायित्वलाई

	<p>विपक्षी जग्गाधनीले पूरा गर्नुपर्नेमा सो पूरा गरेको पाइँदैन । जग्गा छोडी भाग्नु र बेपत्ता हुनुमा फरक हुन्छ । व्यक्ति मात्र पनि बेपत्ता हुन सक्ने हुँदा बेपत्ता हुने मोहीको घरद्वार हरअवस्थामा समाप्त हुन्छ भन्ने होइन । सामान्यतया काबुभन्दा बाहिरको कारणबाट व्यक्ति बेपत्ता हुन्छ भने व्यक्तिले भाग्ने काम जानी बुझी गर्छ । जग्गा छाडी भाग्ने व्यक्ति जीवित रहने र अन्यत्र बसोबास गर्ने सम्भावना कायम रहन्छ भने बेपत्ता व्यक्ति जीवित रहेको सम्भावना क्षीण हुन्छ । यसप्रकार यी दुईमा तात्त्विक भिन्नता रहेको अवस्थामा ती सब कुरालाई प्रष्ट नगरी सबै कुरा एकआपसमा मिसामिस गरेको विपक्षी जग्गा धनीको कामकारवाही भ्रमात्मक देखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ मोही भागे वा बेपत्ता भएको भन्ने कुरामा जग्गाधनी नै अड्न सकेको देखिँदैन । भूमिसुधार कार्यालयले लिखितजवाफ दिएर निर्णयको औचित्य सिद्ध गर्न सक्नुपर्नेमा लिखितजवाफसम्म पनि दिएको देखिँदैन । आफू कहिल्यै घरद्वार छाडी भागेको वा बेपत्ता नभएको भन्ने निवेदकको रिट जिकिरलाई विपक्षी जग्गाधनीले अन्यथा सिद्ध गर्न नसकेको । ■ निवेदकलाई बुझ्दै नबुझी यावत कारवाही गुपचुपरूपमा भएको, सोको जानकारी निवेदक मोहीले उल्लेख गरेको मितिभन्दा पहिले भएको नदेखिएको, कारवाहीको उठान ज्यादै कपटपूर्ण भई यसबाट miscarriage of justice भएकाले न्यायिक स्वच्छता र विधिको शासनको सम्मान र स्वेच्छाचारिता तथा न्यायिक अराजकताको समाप्तिको लागि पनि विवादित निर्णय कायम रहन नसक्ने हुँदा म्याद बदरमा आउनुपर्ने, विलम्ब लाग्ने जस्ता विपक्षीहरूको तर्कको कुनै औचित्य नहुने । <p style="text-align: center;">सैनी उरामन विरूद्ध भूमिसुधार कार्यालय, मोरङ-समेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१९३, पृष्ठ ९४४, संयुक्त इजलास</p>
135.	<ul style="list-style-type: none"> ■ एउटै अदालतमा परेका दुई मुद्दाहरूमध्ये म्याद तामेल हुँदा एउटामा प्रतिवादी र प्रतिवादीको घर फेला पर्ने र अर्कोमा फेला नपर्ने हुन सक्छ । बेरीतपूर्वक तामेल भएको बेपत्ते म्याद बदर गरी पुनः इतलायनामा म्याद दिने गरेको आदेश कानून र प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त अनुरूप भएको नै देखिने । <p style="text-align: center;">अनितादेवी शाही विरूद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटनसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२०५, पृष्ठ १०७४, संयुक्त इजलास</p>
136.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मोही हक अंशबन्डा वा अपुताली पर्ने हक होइन । मोहीयानी हक जो मोही हो त्यसैको मात्र हुन्छ । केवल परलोक भएपछि मोहीका एकासगोलका व्यक्तिहरूमध्ये जग्गाधनीले पत्याएको व्यक्तिमा सर्ने हो । मोहीको आफ्नो मोहियानी हक कसैसँग फैसला, मिलापत्र वा डिसमिस गराई समाप्त गराएमा मोहियानी हकमा अंशहक र अपुताली हक नलाग्ने हुनाले मोही परलोक भएपछि उसका एकासगोलका परिवारमध्ये जग्गाधनीले पत्याएको अवस्थामा हक हुन सक्नेमा व्यक्तिले आफ्नो हुँदै नभएको हक जाने भयो भनी नालिस गर्ने हक नरहने । <p style="text-align: center;">छतुप्रसाद जयसवार विरूद्ध असर्फी कापड यादव, निर्णय बदर नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२३१, पृष्ठ १३१०, संयुक्त इजलास</p>

137.	<ul style="list-style-type: none"> ■ भन्सार ऐन, २०६४ को दफा १९(१) मा “दफा १८ बमोजिम प्रज्ञापनपत्र पेस भएपछि सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले सो प्रज्ञापनपत्रमा घोषित माल वस्तु कानूनबमोजिम पैठारी वा निकासी गर्न पाइने माल वस्तु हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा जाँच गर्नुपर्ने छ। त्यसरी जाँच गर्दा भन्सार अधिकृतले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित माल वस्तुको भौतिक जाँच गर्न वा गर्न लगाउन सक्नेछ” भन्ने व्यवस्थाबमोजिम प्रस्तुत सन्दर्भमा भन्सार अधिकृतबाट उक्त सुपारी निकासी तथा पैठारी गर्न प्रतिबन्ध लगाएको वस्तुभिन्न पर्ने हो वा होइन सो सम्बन्धमा जाँच गरी निर्णयमा पुऩुपर्ने। ■ भन्सार ऐन, २०६४ को दफा १९(२) मा “उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा त्यस्तो माल वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न नपाइने वा प्रतिबन्धित भएको पाइएमा प्रचलित कानूनबमोजिम अनुसन्धान वा कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीसमक्ष पठाउनुपर्नेछ” भन्ने व्यवस्था अनुसार भन्सार अधिकृतले निकासी गर्न ल्याएको सुपारीको सम्बन्धमा उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा प्रतिबन्धित भएको अवस्थामा मात्र थप अनुसन्धान वा कारवाहीको लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीकोमा पठाउनुपर्नेमा त्यस्तो निकासी गर्न प्रतिबन्ध लागेको सुपारी हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा अधिकारप्राप्त निकाय विराटनगर भन्सार कार्यालयले निर्णय गर्नुपर्नेमा त्यस्तो निर्णय नगरी रहेको अवस्थालाई कानूनद्वारा निर्धारित प्रक्रिया पुऩुयाएको भन्न नमिल्ने। <p style="text-align: center;">विनोदबहादुर कुँवर विरूद्ध मञ्जु थापा, उत्प्रेषण / निषेधाज्ञा / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२३५, पृष्ठ १३४६, संयुक्त इजलास</p>
138.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मालपोत कार्यालय जस्तो अर्धन्यायिक निकायबाट सम्पत्तिका विषयमा परेको निवेदनउपर फगत २०३८।१०।०४ को निर्णयानुसार व्यक्ति विशेषको नभई खर्चरी खरबारी कायम छ भनी उल्लेख देखिँदा एक पल्ट निर्णय भइसकेको जग्गामा सोही तहबाट पुनः निर्णय गर्न नमिल्ने व्यहोरामात्रको आधार लिई दर्ता गर्न इन्कार गरेको न्यायोचित मान्न नमिल्ने। ■ विवादित कि.नं. १०११ को जग्गा दर्ता गर्नु वा नगर्नुपर्ने सम्बन्धमा सम्बद्ध प्रमाणको मूल्याङ्कन नै नगरी निर्णयाधार लिइएको मिति २०३८।१०।०४ को निर्णयका सम्बन्धमा प्रत्यर्थी वादीलाई कुनै प्रकारले जानकारी गराएको नदेखिएको अवस्थामा जग्गा जस्तो साम्पत्तिक अधिकारका विषयमा परेको वादीको निवेदनमै तोकसरह गरी कुनै प्रष्ट आधार, प्रमाण र कारणसहितको निर्णय भएको मिसिलबाट नदेखिँदा मालपोत कार्यालय, गोरखाको मिति २०३८।१०।०४ को निर्णय मिसिल, अभिलेखसमेत एकिन गरी, सम्बद्ध प्रमाण बुझी कानूनबमोजिम निर्णय निरूपण गर्नु वाञ्छनीय देखिने। <p style="text-align: center;">मालपोत कार्यालय, गोरखा विरूद्ध गोपाल गुरुङ, जग्गा दर्ता नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४१, पृष्ठ १४१०, संयुक्त इजलास</p>
139.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि मुद्दामा वादी प्रतिवादीबीच मुख नमिली सबुद प्रमाण बुझी विवादित विषयमा हक निश्चित गर्नुपर्ने हुन आउँछ भने त्यस्तो मुद्दामा हक बेहकको प्रश्न समावेश भएको मान्नुपर्ने। ■ विवादित जग्गामा वादी वा प्रतिवादीमध्ये कसको हक पुग्ने भन्ने विवाद उत्पन्न भएको

	<p>अवस्थामा हक बेहकमा निर्णय गर्ने अधिकार मालपोत ऐन, २०३४ ले मालपोत कार्यालयलाई दिएको नदेखिने।</p> <p style="text-align: center;">वैद्यनाथ राउत अहिर विरुद्ध तुलसीभक्त श्रेष्ठ, क्षेत्रफल सुधार नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२५२, पृष्ठ १५४०, संयुक्त इजलास</p>
140.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सर्जमिनको आधारबाट मात्र मोहियानी हक प्राप्त गर्न नसक्ने भए पनि यसले यथार्थमा जग्गा जोत्ने को हो भनी देखाएको वास्तविकतालाई सहज नकार्न सकिँदैन। त्यसै गरी जोत छोडपत्रको घरसारको कागजबाट मात्र पनि मोहियानी हकको प्राप्ति हुन सक्छैन। मोहियानी हक लिनुदिनु गर्दैमा एकबाट अर्कोमा स्वतः मोहियानी हक नसर्ने भएबाट कानूनबमोजिम मोहियानी हक प्राप्त गर्ने वा छोड्ने प्रक्रिया कानूनले नै निर्धारित गरेको हुँदा सोही प्रक्रियाबाट मोहियानी हक छोड्ने वा प्राप्त गर्ने अवस्था हुने। ■ घरसारको कागजको आधारबाट मोहियानी हक छोड्ने प्रक्रियाबाट मोहियानी हक एउटाबाट सरी अर्कोमा नजाने भए पनि यस्तो व्यवहारबाट वास्तविक स्थितिको बोध गर्दैन भन्न नमिल्ने। <p style="text-align: center;">दशराम साहुखल विरुद्ध निरज चक्रधरसमेत, मोही कायम नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२९२, पृष्ठ १९७२, संयुक्त इजलास</p>
141.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कार्यविधिगत व्यवस्थाले तल्लो तहबाट भएको आदेशका सन्दर्भमा सारवान् विषयवस्तुलाई तलमाथि हुने गरी आदेश जारी गर्नु मिल्दैन। अंश मुद्दाको सन्दर्भमा मानो छुट्टिएको मिति निर्धारण गर्ने विषय कार्यविधिगत विषय नभई सारवान् विषय हो भन्ने प्रष्टरूपमा देखिन आउने। ■ मानो छुट्टिएको मितिको निर्धारणबाट अंशियारहरूबीचमा कतिपय सम्पत्तिमा अंश लाने र कतिपय सम्पत्तिमा अंशबन्डा नलाने हुनसक्दछ। यस्तो सारवान् प्रकृतिको विषयमा माथिल्लो तहको अदालतले आदेश गर्दा कानूनको स्पष्ट उल्लङ्घन भएको अवस्थामा मात्र आदेश दिन सक्ने हो। अ.बं. १७ नं. को व्यवस्थाले कार्यविधिगत त्रुटि भएको अवस्थामा उक्त त्रुटि सच्याउन आदेश दिन सक्ने। ■ न्यायिक मन प्रयोग गरिएको सारवान् प्रकृतिको आदेशमा पुनरावेदनको रोहबाट माथिल्लो तहको अदालतबाट Correction हुन सक्ने नै भएबाट केवल कार्यविधिगत त्रुटि सच्याउने प्रयोजनका लागि व्यवस्था भएको मुलुकी ऐन, अ.बं. १७ नं. को व्यवस्थालाई सोहीरूपमा लिनु र बुझनुपर्ने। <p style="text-align: center;">सुनिता अग्रवाल विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२९५, पृष्ठ २००९, संयुक्त इजलास</p>
142.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नगरपालिका क्षेत्रभित्र पर्ने घरको हकमा सम्बन्धित प्राविधिकको मूल्याङ्कन प्रतिवेदन नै आवश्यक रहेको कुरालाई कानूनले प्रष्ट्याएकोमा नगरपालिकाको पत्रलाई नै प्राविधिकको मूल्याङ्कन प्रतिवेदन भनी अर्थ गर्न नमिल्ने। ■ पञ्चकिर्ते मोल कायम गर्दा जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ को नियम

	<p>७५(५)(झ) अनुसार अदालत रहेको गाउँ विकास समिति वा नगरपालिकाको एकजना र नजिकको कुनै एक अड्डाको प्रतिनिधि साक्षी राखी पञ्चकिर्ते मोल कायम गर्नुपर्नेछ भन्ने नियमले तोकेको अनिवार्य प्रक्रियालाई पूरा नगरी पञ्चकिर्ते मोल कायम गरेको काम कारवाहीमा उल्लिखित कानूनी प्रावधानहरूको त्रुटिसमेत विद्यमान रहको देखिँदा जिल्ला अदालत तहसिलबाट भएको पञ्चकिर्ते मूल्याङ्कन नियमसम्मत नदेखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ को नियम ७५(५)(झ) को प्रक्रियागत त्रुटि गरी जिल्ला अदालत तहसिल शाखाबाट भएको पञ्चकिर्ते मूल्याङ्कनलाई सदर गरेको जिल्ला अदालतको आदेश सो आदेशलाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालतको आदेशसमेतका सम्पूर्ण आदेशहरू र काम कारवाहीसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने । <p style="text-align: center;">हिरादेवी श्रेष्ठ विरूद्ध पर्सा जिल्ला अदालतसमेत, उत्प्रेषण नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३११, पृष्ठ २१९०, संयुक्त इजलास</p>
<h3>९. कार्यविधि कानून : फौजदारी</h3>	
<p>143.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ विधायिकाले स्पष्टरूपमा कुनै मुद्दाबाट कैद सजाय भएकोमा थुनामा नरहेकोले अर्को कसुर गरेमा थप कैद ठेक्नुपर्ने गरी कानूनी व्यवस्था गरेको देखिइरहेके अवस्था छ । सोको अतिरिक्त पछिल्लो मुद्दाबाट सफाइ पाइरहेको अवस्थामा सफाइ पाउने फैसलाले लगत कायम नगर्ने हुँदा पहिले नै ठहर भएको अर्कै मुद्दाको लगत आफ्नो फैसलाको तपसिल खण्डमा सच्याउन मिल्ने अवस्था नरहने । ■ निवेदन जिकिरअनुरूप पछिल्लो मुद्दामा सफाइ पाए पनि त्यस मुद्दामा बसेको पहिलेको कायम लगतबाट कैद लगत कट्टा गरिने अर्थ लगाइएमा भगौडाहरूले पहिले ठेकिएकै कैद सजाय भन्दा कम सजाय हुन सक्ने अपराध गर्दा त्यस मुद्दाबाट सफाइ पाएमा पहिलेको ठेकेको कैद लगतमा कट्टा हुने र त्यसको विपरीत सजाय हुने ठहरेमा पनि पहिलेकै ठेकिएको कैदभन्दा बढी कैद नठेकिने अवस्था भई दुवैतर्फ उसको नोक्सान नहुने हुँदा त्यस्तो अपराध गर्न उत्प्रेरित हुन जाने स्थिति रहन्छ । एक सभ्य समाजमा अमन चयन र शान्ति सुव्यवस्था कायम हुन अपराधीलाई अपराध गर्नबाट हतोत्साह गर्नपर्ने कानूनी व्यवस्था हुनुपर्नेमा छुट हुने किसिमको अपराधोन्मुख कानून पनि रहनुहुँदैन र त्यस्तो व्याख्या गरिनु नहुने । ■ फैसला भई सजाय भएकोमा कैद नबस्दै वा थुना कैद बसेको अवस्थामा वा भागेको अवस्थामा अर्को कसुर गरेमा थप सजाय कैद ठेक्ने व्यवस्था दण्ड सजायको महलको ४१ नं. मा देखिँदा एउटा मुद्दामा लागेको कैद पछि परेको अर्को मुद्दामा सफाइ भएकोमा पछिल्लो मुद्दामा पुर्णक्षमा रहेको अवधिपूर्वको मुद्दामा भएको सजायमा मिलान गरी कैद लगत कटाइ पाउँ भनी निवेदकले लिएको जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने । <p style="text-align: center;">जयनारायण मण्डल विरूद्ध पुनरावेदन अदालत, राजविराजसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१८४, पृष्ठ ८६३, संयुक्त इजलास</p>

144.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको फैसलाले लागेको जरिवानासमेत तिर्न बुझाउन नसक्ने भनी यी निवेदकले उक्त फैसलामा उल्लेख भएको रोशन श्रेष्ठ आफू रोशन श्रेष्ठ नै भएको र आफूलाई सजाय भई बेरुजु भएको कुरा स्वीकार गरेको उक्त कागजको व्यहोराबाट देखिएको छ । फैसलाले लागेको जरिवाना तत्काल बुझाउन नसक्ने पछि दाखिल गर्ने भनी कागज गरेको देखिएको र मिति २०६९।९।८।१ मा त्यस्तो लिखत गरी फैसलाबमोजिमको जरिवानासमेत स्वीकार गरेको तथ्यविपरीत हुने गरी मिति २०७०।७।५ मा आएर बन्दी प्रत्यक्षीकरणको निवेदन दायर गरी उक्त कागजमा उल्लेख गरेको व्यहोरा खण्डन गर्न सक्ने अवस्थासमेत नरहने । ■ जिल्ला अदालतसमक्ष कागज गर्दा लागेको जरिवाना तत्काल बुझाउन नसक्ने पछि दाखिल गर्ने भनी कागज गरी लागेको अभियोगलाई स्वीकार गरी फैसलाबमोजिमको जरिवानासमेत स्वीकार गरिसकेको अवस्थामा सो तथ्यविपरीत हुने गरी दायर गरेको बन्दी प्रत्यक्षीकरणको निवेदन खण्डन गर्न सक्ने अवस्थाको विद्यमानता नहुँदा निवेदकको मागबमोजिम बन्दी प्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरी निजलाई थुनामुक्त गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिने । <p style="text-align: center;">रोशन श्रेष्ठ विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नेकाप २०७१, अड्क ७, निर्णय नम्बर ९२०१, पृष्ठ १०१९, संयुक्त इजलास</p>
145.	<ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिवादीलाई भएको सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय सर्वस्व र जन्मकैद दुई अलग अलग सजायको संयुक्त रूप हो । सर्वस्वहरणतर्फको सजायमा आर्थिक विषयवस्तुको प्राधान्यता रहने र प्रतिवादीको साम्पत्तिक अधिकारमा राज्यले कानूनतः प्रतिबन्ध गरी निजको सम्पत्ति राज्यकोषमा दाखिल गराइने कार्य गरिन्छ भने जन्मकैदमा व्यक्तिगत स्वतन्त्रतालाई कानूनबमोजिम वञ्चित गरिन्छ । प्रस्तुत मुद्दामा निवेदकलाई कैद मिन्हा गरिएकोमा प्रतिवादीको वैयक्तिक स्वतन्त्रता वञ्चित गरिएको जन्मकैदको सजायबाट मात्र छुट दिएको मान्नुपर्छ । जसबाट आर्थिक दण्डको स्वरूपमा रहेको सर्वस्वको सजायबाट पनि स्वतः मिन्हा पाउने भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १५१ मा मन्त्रिपरिषद्को सिफारिसमा राष्ट्रपतिले सजाय माफी गर्न सक्नेछ भन्ने व्यवस्था छ । प्रस्तुत मुद्दाका प्रतिवादीलाई सर्वस्वसहित जन्मकैद हुनेगरी सर्वोच्च अदालतबाट अन्तिम फैसला भएकोमा विवाद छैन । उल्लिखित संवैधानिक व्यवस्थाको कार्यान्वयन स्वरूप मन्त्रिपरिषद्को सिफारिसबमोजिम निज निवेदकको बाँकी रहेको कैद मिन्हा हुने निर्णय हुनुले सर्वोच्च अदालतबाट भएको अन्तिम फैसलाउपरको पुनरावेदनको स्तर ग्रहण गरेको वा उक्त फैसला सच्याएको वा उल्ट्याएको अर्थमा लिन मिल्दैन, न त निज निवेदकलाई अदालतले निर्धारण गरेको दायित्वको औपचारिकतामा परिवर्तन नै गरेको मान्न मिल्ने । ■ कैद मिन्हा दिनुले केबल दण्ड कार्यान्वयनको सिलसिलामा सुधारात्मक पद्धतिलाई अनुशरण गर्नका लागि कैदीको आचरणमा सकारात्मक परिवर्तन आएको देखिँदा र भविष्यमा राम्रो आचरणमा बस्ने भन्ने अर्थमा प्रतिवादीलाई निर्धारण भइसकेको सजायमा केही छुट दिएको अवस्थासम्म हो र निवेदकलाई भएको सम्पूर्ण सजायबाट उन्मुक्ति दिइएको भन्न नमिल्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ फौजदारी कसुरमा अदालतबाट कानूनबमोजिम सजाय गर्नु वा उन्मुक्ति दिनु र सो सजायमा राष्ट्र प्रमुखबाट केही रियायत दिनु अलग अलग अवस्था हुन् । सर्वस्व गर्नेतर्फ कारवाही अगाडि नबढाउने वा सो सर्वस्व हरणको फैसला कार्यान्वयन नगर्ने हो भने सजाय नै नभए सरह वा अपराधै नगरे सरह अपराधीलाई उन्मुक्ति दिएको ठहर्ने । ■ जन्मकैदमा राज्यबाट छुट पाएको भरमा अर्को प्रकृतिको सर्वस्वको सजायबाट पनि उन्मुक्ति पाउने भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ कैदको सजाय माफी पाएकोमा सर्वस्व पनि माफी पाएको भन्ने निवेदकको जिकिर तर्कसङ्गत नभएको हुँदा जन्मकैद माफी पाउनुले सर्वस्व पनि माफी पाएको मान्न नमिल्ने । ■ मन्त्रपरिषद्को सिफारिसबमोजिम निजलाई उक्त सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय भएको अवस्थामा जन्मकैदको सजायबाट मात्र माफी दिने निर्णय भएको हुँदा सर्वस्वहरण गर्नेतर्फको कारवाहीलाई कानूनविपरीत भयो भनी भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">रत्नेश्वरप्रसाद सिंह विरुद्ध नेपाल सरकार, उत्प्रेषण / अधिकारपृच्छा नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२०२, पृष्ठ १०२८, संयुक्त इजलास</p>
146.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विशुद्ध आपराधिक प्रकृतिको प्रस्तुत रिट निवेदनसँग सम्बन्धित ज्यान मार्ने उद्योग मुद्दा सरकारबाट कुनै उचित आधार र कारणबेगर नै फिर्ता लिने निर्णय गरिएको देखिँदा प्रतिपादित नजिर सिद्धान्तको विपक्षी नेपाल सरकारबाट स्पष्ट उल्लङ्घन हुन गएको अवस्था देखिने । ■ आफैँले चलाएको मुद्दामा प्रतिवादी फरार भई न्यायिक प्रक्रियामा असंलग्न रहने वा त्यसबाट भाग्न उम्कन कोसिस गरिरहेकै बेला एवम् सरकारवादी फौजदारी मुद्दा दायर गर्ने वादीको भूमिकामा रहेको सरकारले मुद्दा फिर्ता लिने निर्णय लिन्छ भने त्यस अवस्थामा मुद्दा चलाउने सरकारी निर्णयउपर नै प्रश्न उठाउने अवस्था आउन सक्छ । यस्तो दोहोरो मापदण्ड अपनाउन सरकारको निमित्त सुहाउने कुरा हुँदैन । सरकारले मुद्दा चलाउँदा वा फिर्ता लिँदाको अवस्थामा समेत हमेशा स्वच्छता (Fairness) को प्रत्याभूति दिइरहनुपर्ने । ■ बाध्यकारी प्रभाव वा आकर्षण वा आन्तरिक स्वार्थ संयोजनको कारणले कानूनबमोजिम मुद्दा चलाई विचाराधीन रहेकै अवस्थामा त्यसको स्वाभाविक न्यायिक परिणाममा पुग्न नदिई हस्तक्षेपकारी सोचका साथ स्वयम् जिम्मेवार कार्यकारी निकायले अदालतले मुद्दा फिर्ता सम्बन्धमा अपनाउनुपर्ने गरी विकास गरेको सामान्य सिद्धान्त एवम् मार्गदर्शनको विपरीत अपवादात्मक शैली अपनाउँछ भने सरकारले मुद्दा चलाएका अन्य प्रतिवादीहरूले सरकारी अभियोजनको वाञ्छनीयता र स्वीकार्यता जोखिममा पर्न जाने । ■ मुद्दा फिर्ता लिनेसम्बन्धी प्रचलित कानून एवम् यस अदालतबाट प्रतिपादित नजिर सिद्धान्तसमेतको प्रतिकूल रहेको निर्णय कायम रहन नसक्ने भई उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने । <p style="text-align: center;">शालिकराम जमकट्टेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२०४, पृष्ठ १०४९, संयुक्त इजलास</p>

<p>147.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ रिट निवेदकहरू भारतीय नागरिक रहेको भन्ने आधारमा निजहरूलाई अ.बं. ११८ को देहाय ३ नं. बमोजिम पुर्पक्षको लागि थुनामा राख्ने गरी काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट मिति २०७१/५/२ मा आदेश भएको देखिए तापनि अ.बं. ११८ को देहाय ३ नं. को कानूनी व्यवस्थामा “नेपालमा स्थायी बसोबास नभएको कुनै अभियुक्त तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट ६ महिना वा सो भन्दा बढी कैदको सजाय हुन सक्ने अपराधको कसुरदार हो भन्ने विश्वास गर्ने कुनै मनासिब आधार भएमा अड्डाले निजलाई थुनामा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नुपर्छ” भन्ने रहेको छ। रिट निवेदकहरू नेपालमा स्थायी बसोबास नभएका भारतीय नागरिकहरू भए पनि निजहरूउपर लगाइएको चोरीको अभियोग दाबीमा निजहरू चोरीको पटके कसुरदार हुन् भन्ने नदेखिने। ■ कानूनी व्यवस्थाअनुसार पहिलो पटक साधारण चोरी गर्नेउपर चोरीको १२ नं. बमोजिमको अभियोग दाबी भएको मुद्दामा अ.बं. ११८(३)को कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुने अवस्था देखिँदैन। यस्तो अवस्थामा रहेको अभियुक्तको सम्बन्धमा मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने सम्बन्धमा अ.बं. ११८ को देहाय ५ नं. समेतलाई विचार गरी कानूनबमोजिम गर्नुपर्ने। ■ थुनामा राख्ने अख्तियारी भएकै भए पनि कुनै पनि व्यक्तिलाई पुर्पक्षको लागि नै किन नहोस् थुनामा राख्दा कानूनसङ्गत आधार र कारण हुनैपर्छ। कानूनको जथाभावी प्रयोगले न्यायलाई पराजित गर्छ भन्नेतर्फ सचेत रही न्यायकर्ताले न्यायिक विवेक पुऱ्याएर कार्य गर्नुपर्ने। <p style="text-align: center;">आनन्द ग्वालासमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२२४, पृष्ठ १२५२, संयुक्त इजलास</p>
<p>148.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ एउटै अभियोगपत्रबाट चलेको मुद्दामा दुई वा सोभन्दा बढी ऐन लगाई कैद सजाय भएकोमा ऐनले नै कैद सजाय खाप्ने व्यवस्था नगरेसम्म कैद सजाय खाप्न मिल्ने अवस्था नरहने। ■ दुई वा सोभन्दा बढी ऐनअनुरूप सजाय गरेको अवस्थामा जुन ऐनको कैद सजाय सबै भन्दा ठूलो छ त्यही ऐनको कैद सजाय मात्र हुन्छ। अन्य ऐनबाट भएको कैद सजाय, सजाय पाउनेले भोग्न पर्दैन र कैद सजायको खत खाप्न पनि मिल्दैन। धेरै कलमको कैद ठेक्नुपर्ने अवस्थामा जुन कलमको कैद सबैभन्दा ठूलो छ सो हद ननाघ्ने गरी कैद ठेकिने। ■ एउटै अभियोगपत्रबाट तीन कलममा निवेदकहरूलाई कैद सजाय भएकोमा नेपाल नागरिकता ऐन, २०६३ को दफा २१(१) ले जनही १३ महिना कैद गर्ने नै तीन कलमको सबै भन्दा ठूलो कैद सजाय भएको हुँदा सोही ऐनबाट हुने सजाय मात्र हुनुपर्ने र अरु ऐनको खत खाप्न मिल्ने अवस्था रहेन। तसर्थ, १३ महिना ननाघ्ने गरी कैद ठेक्नुपर्नेमा नागरिकता ऐन, २०६३ को दफा २१(१) बमोजिमको १३ महिना, राहदानी ऐन, २०२४ को दफा ५ बमोजिमको ६ महिना र मुलुकी ऐन, कित्तौ कागजको महलबमोजिमको १ वर्ष कैद अवधि जोडी २ वर्ष ७ महिना कैद ठेक्ने कार्य कानूनसम्मत नदेखिने। <p style="text-align: center;">समीर खाँसमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४५, पृष्ठ १४६५, संयुक्त इजलास</p>

149.	<ul style="list-style-type: none"> ■ क्षेत्राधिकार कहाँ र कसको हुने भन्ने कुरा कानूनले जे निश्चित गरेको छ, त्यही नै हुने कुरा हो, पक्षहरूको भनाइको आधारमा क्षेत्राधिकार यकिन नहुने भनी निवेदकले जिकिर लिएकै आधारमा विधिवत् त्यस कानूनको व्याख्या हुनुपूर्व नै जिल्ला अदालतमा परेको मुद्दाको औचित्य नै समाप्त हुने गरी माथिल्लो निकायबाट तत्कालै हस्तक्षेप गर्न वाञ्छनीय नहुने। मोतिलाल पोखरेल विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवलसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नैकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर १२६७, पृष्ठ १७४०, संयुक्त इजलास
150.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतको फैसलाले ठहरेको कैद सजाय भुक्तान गर्नु निवेदकको दायित्व हो भने फैसलाले कसुरदार ठहरिएको व्यक्तिबाट तोकिएको सजाय असुलउपर गरी कानूनी राज्यको अवधारणाबमोजिम जिम्मेवारी वहन गर्नु विपक्षी अदालतको पनि दायित्व हो। अदालतले ठहर गरेको सजाय कार्यान्वयन नहुने हो भने अदालतको फैसला निष्प्रभावी भई दण्डहीनताले प्रश्रय पाउँछ। फैसला अन्तिमताको सिद्धान्तले पनि सक्षम अदालतबाट एक पटक भएको फैसला अन्तिम भएर बसेको अवस्थामा कार्यान्वयनयोग्य हुने। ■ बन्दी प्रत्यक्षीकरणको मुद्दाबाट फैसला बदर गर्न नमिल्ने भई जिल्ला अदालतबाट जबरजस्ती करणी मुद्दामा निवेदकलाई ४ वर्ष कैद सजायसमेत हुने ठहर्‍याई भएको फैसला अन्तिम भएर बसेको अवस्थामा सो फैसला कार्यान्वयनको क्रममा बेरुजु कैद लगत असुल गर्ने गराउने प्रयोजनको लागि निवेदकलाई दिइएको कैदीपुर्जामा कुनै कानूनको त्रुटि नदेखिएको अवस्थामा कानूनसम्मत कैदीपुर्जाले निवेदकको संविधानप्रदत्त स्वतन्त्रपूर्वक हिँडुल गर्न र स्वेच्छापूर्वक सुनुवाइको मौका पाउने संवैधानिक हकमा आघात पुगेको भनी मान्न र अर्थ गर्न नमिल्ने। मिचुङ गुरुङ विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नैकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२८४, पृष्ठ १९०७, संयुक्त इजलास
151.	<ul style="list-style-type: none"> ■ एउटै वारदातमा संलग्न रहेका कसुरदारउपर भिन्नभिन्न अभियोग दायर भई भिन्नभिन्न कैद सजाय भएमा त्यस्ता कसुरदारलाई त्यस्ता भिन्नभिन्न कसुरमा भएको कैद सजायमध्ये सबैभन्दा ठूलो कैदको सजाय मात्र गर्नुपर्ने। ■ एउटै मानिसलाई एउटै वारदात र एउटै कागजका आधारमा दुई छुट्टाछुट्टै निकाय जिल्ला अदालत र जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दुई छुट्टाछुट्टै मुद्दाहरू चली कैद सजाय भएकोमा दण्ड सजायको महलको ४१ नं. अनुरूप दुवै कलमको कैद ठेक्नु पर्दा जुन कलममा कैदको सबभन्दा ठूलो हद हुन्छ, सो हद ननाघ्ने गरी कैद ठेक्नपर्ने हुँदा यी निवेदकको हकमा दुई छुट्टाछुट्टै मुद्दाबाट कैद ठेकिएकोमा जुन ठूलो हदको कैद हो सोभन्दा बढी कैद सजाय हुने अवस्था देखिन नआउने। ■ कानूनले प्रतिबन्ध नगरेको विषयमा जरिवानाबापतको कैद भनी पृथकीकृत गर्नु उपयुक्त हुँदैन। यस्तो कैद अन्य कानूनबमोजिम हुने कैदका अतिरिक्त थप कैद हो भन्ने पनि देखिँदैन। जरिवानाबापतको कैद पटक खाप्ने वा अन्य ऐनबाट भएको सजायमा थप हुने नभएकाले यो छुट्टै कैदको हद छुट्टै थपी हद नाघ्ने गरी गर्नुपर्छ भन्न नमिल्ने। ■ निवेदकलाई जबरजस्ती चोरी उद्योग मुद्दामा भएको जम्मा ३ वर्ष ५ महिना १४ दिन कैद

	<p>हातहतियार खरखजाना मुद्दामा भएको ४ वर्ष कैदभन्दा सानो रहेको देखिएको र ती दुवै मुद्दा एउटै वारदातसँग सम्बन्धित देखिन आएकाले दण्ड सजायको महलको ४१ नं. मा भएको कानूनी व्यवस्थाबमोजिम ठूलो कलमको कैद हातहतियार खरखजाना मुद्दामा ठहर भएको ४ वर्ष कैदको हदसम्म मात्र ठेकिनुपर्ने।</p> <p>अधिवक्ता सुरेश महतो विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटनसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२८६, पृष्ठ १९२२, संयुक्त इजलास</p>
152.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आफूले आफ्नो कुरा भन्ने मौका पाएको समयमा अदालतमा उपस्थित भई प्रतिवाद गर्नुपर्दथ्यो। अनुसन्धानको क्रममा आफू थुनामा पर्छु कि भनी गैर हाजिर भएको, अदालतबाट रिट निवेदकलाई कसुरदार ठहर फैसला भएपश्चात् पनि रिट निवेदक आफैँ अदालतमा उपस्थित भई प्रतिवाद गरेको अवस्था छैन। अदालतबाट भएको फैसलालाई कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा रिट निवेदक पक्राउ परेपछिमात्र रिट निवेदन दर्ता गराएको देखिँदा यस्तो अवस्थामा अदालतबाट भएको फैसला र आदेशलाई अन्यथा भन्नुपर्ने देखिन नआउने। ■ अदालतको फैसला अनुसार फैसला कार्यान्वयनको सिलसिलामा रिट निवेदक पक्राउ परी अदालतले गरेको फैसलाको करिब २ वर्षपश्चात् प्रस्तुत रिट निवेदन गरेको देखिँदा निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुने अवस्था नदेखिने। <p>गेरे थापा क्षेत्री विरुद्ध शान्ता थापा क्षेत्रीसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर १२९१, पृष्ठ १९६५, संयुक्त इजलास</p>
<p>१०. उद्योग, वाणिज्य र कर</p>	
153.	<ul style="list-style-type: none"> ■ चिया बगानमा कार्यरत् मजदुरहरूले पारिश्रमिक वृद्धिलगायतका विभिन्न माग राखी सो मागलाई सम्बोधन गर्न नेपाल सरकारका प्रतिनिधि, निवेदक व्यवस्थापक तथा मजदुरसमेत भई पटकपटक छलफल भएको तथ्यलाई निवेदकले निवेदनमा नै स्वीकार गरेको, पटकपटकको छलफलबाट पनि श्रम ऐन, २०४८ को दफा २१(२) बमोजिम पारिश्रमिक निर्धारण समिति गठन हुन नसकेको अवस्थामा सोही ऐनको दफा २१(५) बमोजिम पारिश्रमिक निर्धारण गर्न श्रम विभागको माहानिर्देशकको संयोजकत्वमा कार्यदलसमेत गठन गरी सोही कार्यदलको सिफारिसको आधारमा चिया बगानमा कार्यरत् मजदुर कर्मचारीहरूको न्यूनतम् पारिश्रमिकको निर्धारण नेपाल सरकारले गर्न नसक्ने भनी भन्न नमिल्ने। <p>भक्तप्रसाद अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर १११५, पृष्ठ ११९, संयुक्त इजलास</p>
154.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम कम सजायको राय व्यक्त गर्दा विभिन्न कारणहरूमध्ये के कस्ता कारणहरूको विद्यमानता छ भन्ने कुराहरू खुलाई न्यायकर्ताले सजाय घटाउने राय व्यक्त गरेको हुनुपर्दछ। मिसिलबाट देखिएको तथ्यलाई एकातर्फ पन्छाएर न्यायकर्तालाई चित्तमा लागेको भन्ने मात्र आधारमा सजाय कम गर्न मिल्दैन। साथै न्यायकर्तालाई चित्तमा

	<p>लाग्ने भन्ने कुरा निरपेक्षरूपमा मनोगत हुन सक्ने । न्यायकर्ताले कानूनबमोजिम निर्धारण भएको सजायलाई कम गर्दा सजाय कम हुनुपर्ने आधार र कारणहरूको विश्लेषण गरी निष्कर्षमा पुगेको हुनुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ पुनरावेदन अदालत, धनकुटाले प्रतिवादी भूपाल लिम्बूलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्‍याई मुलुकी ऐन, अ.ब.१८८ नं. बमोजिम ५ वर्ष मात्र कैद हुन भनी जाहेर गरेको साधक रायको सम्बन्धमा अ.ब.१८८ नं. को कानूनी व्यवस्था र सोको प्रयोगका सम्बन्धमा यस अदालतबाट विभिन्न मुद्दामा निर्धारण भएका आधार र कारणहरूको विवेचना नै नगरी प्रतिवादीले विगतमा गरेको आपराधिक कार्य र हाल प्रस्तुत वारदातमा गरेको कार्यबाट हुन गएको आपराधिक कार्यको अवस्था, प्रस्तुत घटनाको परिस्थिति र वारदातको अवस्था हेर्दा भवितव्य हो कि जस्तो नदेखिएकाले यस्तो पटक पटक ज्यान मार्ने जस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई कानूनले हुने सजाय भन्दा घटी सजाय गर्दा न्याय, कानून एवम् पीडित र निजको परिवारप्रति न्याय नहुने हुँदा अन्य लगाउ मुद्दामा व्यक्त भएको आधार उल्लेख गरी पुनरावेदन अदालत, धनकुटाले प्रतिवादी भूपाल लिम्बूको हकमा व्यक्त गरेको रायसँग सहमत हुन नसकिने । <p style="text-align: center;">नेपाल सरकार विरुद्ध भूपाल लिम्बू, कर्तव्य ज्यान नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर १११९, पृष्ठ १६४, संयुक्त इजलास</p>
155.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पेसा व्यवसायको स्वतन्त्रतालाई वाञ्छित हदसम्म मान्यता दिन पर्ने भएपनि त्यस्तो उद्योगको उत्पादनशील गतिविधि, बजार व्यवस्थापन, उपभोक्ता हित र सार्वजनिक स्वास्थ्य आदि कुरालाई विचार गरेर त्यस्तो व्यवसायलाई नियन्त्रण गर्न राज्यले कानून निर्माण गरी आवश्यक नियन्त्रण गर्न र विवेकसङ्गत बनाउन सक्ने । ■ सुर्तीजन्य पदार्थ (नियन्त्रण र नियमन गर्ने) ऐन, २०६८ मा उल्लिखित अधिकांश कानूनी व्यवस्था सार्वजनिक स्वास्थ्यको पक्षमा गरिएको देखिएको र त्यसको कार्यान्वयनबाट उद्योगहरू वा उत्पादकहरूमा केही प्राविधिक, प्रक्रियात्मक र जनस्वास्थ्यका सरोकारजन्य मापदण्डहरूले गर्दा कतिपय प्रतिकूल व्यावहारिक कठिनाई आउने कुराको निवेदकले जिकिर लिएपनि न्यायिक पुनरालोकनमार्फत असंवैधानिकताको प्रश्नबाहेक अन्य औचित्यको प्रश्नमा प्रवेश गरी हेर्न मिल्नेसमेत नदेखिने । ■ देशको कानून देशले मन्जुर गरेको कुनै अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिको हुबहु देखासिखी गरेको लिखत जस्तो हुनुपर्छ भन्नु पनि अनुचित हुन्छ । WHO Frame Work Convention on Tobacco Control (FCTC) महासन्धिलाई नेपालले पारीत गरिसकेको भन्ने आधारमा संसद्ले राष्ट्रको आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा कानून निर्माण गरी जारी गर्ने प्रक्रियालाई नै कार्यान्वयन गर्न नदिई रोक्न मनासिब नहुने । ■ उद्योगी, व्यवसायी वा पेसाकर्मी जो सुकैले पनि संविधानको अधीनमा रही जनहित र सार्वजनिक हितको विरुद्ध नहुने गरी हक प्रचलनको मार्ग प्रशस्त गर्न सक्ने हुन्छन् तर संवैधानिक सीमा, मूल्य मान्यता र अपेक्षाहरूलाई संरक्षण गर्न सार्वजनिक हित विरुद्ध तथा

	<p>सार्वजनिक स्वास्थ्यप्रतिकूलका गतिविधिलाई नियन्त्रण गर्न र सार्वजनिक स्वास्थ्यको विषयमा आवश्यक विधायिकी प्रबन्ध गर्न सक्ने कुरालाई अन्यथा भन्न नसकिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ राष्ट्रिय उत्पादनमा उत्पादित हुने सुर्तीजन्य पदार्थबाट बनेका वस्तुहरूमा कति प्रतिशत चेतावनीमूलक सन्देश वा चित्र अङ्कित हुने भन्ने कुरा फरक फरक कुरा भई यी प्रणालीगत विविधता अन्तर्गत रहने कुरा हुन् । प्रणालीगत विविधता प्रत्येक राष्ट्रका आ-आफ्ना कुराहरू हुन् । आन्तरिकरूपमा उत्पादित यस्ता वस्तुहरूको मुख्य भागमा कति प्रतिशत चेतावनीमूलक सन्देश वा चित्र अङ्कित गर्ने वा व्यवस्था गर्ने भन्ने कुरा हाम्रो मौजुद आवश्यकताका आधारमा तय गरिने । ■ समाजको पछोटेपन, स्वास्थ्यप्रतिको सचेतनाको अभाव तथा युवापुस्ताबीच सुर्तीजन्य पदार्थ सेवनको बढ्दो आकाङ्क्षाका कारण यस्ता वस्तुहरूको प्रयोग र उपभोगसमेत दिनानुदिन बढ्दै छ । सुर्तीजन्य पदार्थको उपयोगमा कमी, स्वास्थ्यप्रतिको सचेतना, सुर्तीजन्य पदार्थको सेवनबाट परेको असरका बारेमा स्थानीयस्तरमा सचेतनाका पक्ष कमजोर छन् । यस्तो दिनानुदिन बढ्दो समस्यालाई सम्बोधन गर्नु राज्यको अहम दायित्व हुन आउँछ । यो उदासीनतालाई बोकेर बस्नु राज्यको निरीहता हो भने सर्वसाधारणको स्वास्थ्य हितलाई ध्यानमा राखी लागू गरिएको ऐनको कार्यान्वयन रोक्न चुनौती दिनु आफैँमा उदेकलाग्दो र हास्यास्पद तर्क हुने । ■ सुर्तीजन्य पदार्थको लेबुल वा प्याकेटको बाहिरी भागमा ७५% चेतावनीमूलक सन्देश वा चित्र अङ्कित हुनुपर्ने गरी व्यवस्था गर्दा सर्वसाधारण जनताले सुर्तीजन्य पदार्थको सेवनबाट पर्न सक्ने असरको बारेमा थाहा पाउने हुँदा प्रस्तुत रिट निवेदकका उद्योगी व्यवसायीहरूले यसमा विरोध गर्न मिल्दैन । उपभोक्ताको अनभिज्ञतालाई व्यवसायको लाभ र अवसर बनाउन नहुने । <p style="text-align: center;">संजीव केशवासमेत विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९१२०, पृष्ठ १७३, संयुक्त इजलास</p>
156.	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानले नै मार्गदर्शन गरेअनुरूप नियमनका सर्तहरू तोक्ने गरी बनाएका कानूनले पेसागत स्वतन्त्रतामा अनुचित बन्देज लगाएको मान्न मिल्दैन । तर संविधानले नै तोकिदिएको नियमनका सर्तहरूको मर्म र भावनाविपरीत नागरिकको पेसा तथा रोजगार गर्ने स्वतन्त्रतालाई सङ्कुचित पार्न स्वेच्छाचारीरूपमा सर्तहरू तोकेर कानून बनाउन मिल्दैन । ■ निर्माण व्यवसायीले आफ्नो निर्माण व्यवसायको इजाजत नवीकरण गराउने प्रयोजनका लागि निर्माण व्यवसायीहरूको पेसागत संगठनको रूपमा रहेको नेपाल निर्माण व्यवसायी महासंघको सदस्यता लिनु अनिवार्य हुने गरी सर्त तोक्ने कार्यले संविधानप्रदत्त नागरिकको पेसा एवम् रोजगारीको हकलाई सङ्कुचन गराउने हुँदा त्यस्तो सर्त अनुचित किसिमको सर्त हो भन्ने कुरा स्पष्ट हुने । ■ निर्माण व्यवसाय इजाजतपत्र नवीकरण गराउन नेपाल निर्माण व्यवसायी महासंघको सदस्यता लिई त्यस्तो सदस्यता लिनुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था नियममा राख्न सकिने अधिकार निर्माण व्यवसाय ऐन, २०५५ को कुनै पनि प्रावधानले दिएको नदेखिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ पेसा तथा रोजगारीको स्वतन्त्रता संविधानप्रदत्त मौलिक हक एवम् कानूनद्वारा व्यवस्थित कानूनी हक भएकोमा आम नागरिकको हितअनुकूल बनाउन वा व्यवसायसँग सिधै सम्बन्ध रहेको विषयमा नियमन गर्नबाहेक अन्य कुनै संस्थाको सदस्यतासँग जोडेर पेसागत स्वतन्त्रतालाई हस्तक्षेप गर्न मिल्ने नदेखिने । ■ पेसागत संगठनको रूपमा संस्थापित उक्त नेपाल निर्माण व्यवसायी महासंघको सदस्यता लिने वा नलिने भन्ने कुरा सम्बन्धित व्यवसायीको स्वेच्छिक अधिकार हो । अनुसूचीको व्यवस्था हेरफेर गर्न सक्ने अधिकारको नाममा निर्माण व्यवसायी महासंघको सदस्यता बाध्यात्मक हुने सर्त थप गरी निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र नवीकरण नगर्ने प्रायोजन गर्नु कानूनसम्मत मान्न सकिन्छ । <p style="text-align: center;">शिवचन्द्र पौडेल विरूद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१३१, पृष्ठ २९६, विशेष इजलास</p>
157.	<ul style="list-style-type: none"> ■ एकाघर सगोलका मुख्य व्यक्तिले आफ्नो घर व्यवहार सञ्चालनको लागि लिएको ऋणमा सगोलका अन्य अंशियारको समेत दायित्व हुने भएपनि आफ्नै घर व्यवहारबाहेक अन्य व्यक्ति वा अर्को व्यक्तिको संस्था वा कम्पनीको कारोबारको लागि परिवारको कुनै सदस्यले व्यक्तिगतरूपमा गरिदिएको जमानतमा त्यस्तो जमानत गरिदिने व्यक्तिको परिवारका सदस्यसमेतमा जमानतको दायित्व बहन गराउन नमिल्ने । ■ परिवारका सदस्यबाहेक अर्को व्यक्ति वा त्यस्तो अर्को व्यक्तिका नामको संस्थाले लिएको ऋणमा कुनै व्यक्तिले परिवारका सदस्यको मन्जुरी बिना व्यक्तिगतरूपमा जमानत दिएमा सो जमानत दिने व्यक्ति व्यक्तिगतरूपमा मात्र जवाफदेही हुन्छ । त्यस्तो ऋण नलिने नखाने अवस्थाका जमानी दिनेको व्यक्तिको परिवारका सदस्यमा जमानतको दायित्व वहन गराउनु न्यायपूर्ण नहुने । ■ ऋणको प्रथम दायित्व सम्बन्धित ऋण हुने र तत्पश्चात् जमानी दिने व्यक्तिका हुन्छ सोबाहेक ऋणको साँवा ब्याज असुल नभएको भन्ने अर्थ गरी जमानत नदिने अन्य व्यक्तिको जग्गा तथा घर रोक्का राखिरहनु कानून प्रतिकूल हुने । <p style="text-align: center;">रतनकुमार खेतानसमेत विरूद्ध राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, केन्द्रीय कार्यालयसमेत, परमादेश / निषेधाज्ञा नेकाप २०७१, अङ्क ३, निर्णय नम्बर ९१३३, पृष्ठ ३२२, संयुक्त इजलास</p>
158.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वित्तीय मध्यस्थताको काम गर्ने संस्थासम्बन्धी ऐन, २०५५ को दफा २४ बमोजिमका आयमा सोही ऐनको दफा ३१ बमोजिम दिन सकिने कर छुट जस्ता कानूनी प्रक्रियागत कार्य पूरा नगरी संस्थाले प्राप्त गरेको आयलाई करयोग्य आय कायम गरी १२ वर्षको आय एकैचोटी निर्धारण हुने भनी भए गरेका त्यस्ता निर्णयहरूलाई कानूनसम्मतको निर्णय मान्न नमिल्ने । ■ कुन आय करयोग्य आय हो र कुन आय करछुटयोग्य आय हो भन्ने कुराको निर्णय गर्न सम्बन्धित अधिकारीसक्षम छ तर कानून विपरीत गएर निर्णय गरिन्छ र निर्णयाधिकारीका निर्णयमा कुनै कानूनी प्रश्नमा विवाद रहेको देखिन्छ भने त्यस्तो कानूनी प्रश्नको निराकरण

	<p>रिटक्षेत्रबाट नहुने भन्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदक संस्था मुनाफारहित संस्थाका रूपमा स्थापित भए पनि निज संस्थाले दातृ निकायबाट अनुदानस्वरूप चन्दा, उपहार, प्रतिफल र अन्य योगदानहरू प्राप्त गर्नुको साथ साथै वित्तीय कारोबार गरी सो वित्तीय कारोबारबाट आय आर्जन गरेको देखिँदा मुनाफारहित संस्थाका रूपमा स्थापना भए पनि व्यापारिक कारोबार गरेको त्यस्तो अवस्थामा मुनाफारहित भन्ने बित्तिकै सम्पूर्ण आयमा कर छुट हुने भन्न नहुने । ■ कर छुटका आफ्नै सीमा हुन्छन् । त्यो सीमाभन्दा बाहिर गएर न त राज्यले कर लगाउन सक्दछ न त आय प्राप्त गर्ने व्यक्ति वा संस्थाले इन्कार गर्न नै । कर छुटको प्रमाणपत्र जारी हुँदैनमा करमुक्त हुन नसक्ने विशुद्ध व्यापारिक कारोबार गरी आय आर्जन गरेको छ भने त्यस्तो अवस्थामा सो संस्थाले प्राप्त गरेको आयलाई करको दायरामा ल्याउनु हुँदैन भन्ने तर्क गर्नु करका मूल्य मान्यता र सिद्धान्तविपरीत हुन जाने । ■ मुनाफारहित संस्था भन्ने बित्तिकै व्यापार व्यवसायलाई छुट भनेको होइन । वित्तीय कारोबार गर्नु विशुद्ध सेवामूलक मात्र नभई नाफामूलक व्यापार व्यवसाय पनि हो । मुनाफा पनि व्यापार व्यवसायबाट हुन्छ भने त्यस्तो रकम कररहित हुन सक्दैन । त्यसकारण वित्तीय कारोबारबाट प्राप्त आयमा सम्पूर्ण कर छुटको दाबी गर्न र छुट दिन मिल्ने नदेखिने । ■ मध्यस्थताको काम गर्ने संस्थासम्बन्धी ऐन, २०५५ को दफा ३१ बमोजिम करयोग्य आय भएको तर त्यस्तो रकममा नेपाल सरकारले पूर्ण वा आंशिकरूपमा आयकर छुट दिन सक्नेमा सो भए गरेको देखिन नआउने । ■ नेपाल सरकारबाट कर छुट पाएको बाहेक अन्य कुनै विशुद्ध व्यापारिक वा वित्तीय कारोबार गरी सो माध्यमबाट आय आर्जन गरी खुद मुनाफा गरेको छ भने त्यस्तो खुद मुनाफा रकम कररहित हुन नसक्ने । ■ निवेदक कर नलाग्ने संस्थाका रूपमा दर्ता भएको प्रमाणपत्र आफैँले जारी गरेको प्रमाणपत्र नहेरी मुनाफारहित हो होइन, संस्थाले गरेको आयमध्ये कुन कुन रकम करयोग्य आय हो र कुन कुन आय कर नलाग्ने आय हो भन्ने कुरातर्फ विश्लेषण र विवेचना गरी कर निर्धारण गर्नुपर्नेमा सोतर्फ विचार नगरी नलाग्ने रकममा समेत कर लगाउने गरी विपक्षी आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट जारी गरिएका निर्णय एवं कर निर्धारण आदेश एवम पत्रहरू उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने । <p style="text-align: center;">पिताम्बरप्रसाद आचार्य विरुद्ध नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ११४३, पृष्ठ ४२२, संयुक्त इजलास</p>
159.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५६(३) र (४) तथा मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ८ख.(३) समेतमा रहेको कानूनी व्यवस्था अनुसार बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले कुनै व्यक्ति संस्था वा निकायबाट धितो लिई ऋण प्रवाह गरेमा त्यस्तो धितो कुनै व्यहोराले अन्यत्र हक हस्तान्तरण हुन नसक्ने गरी रोक्का राख्न सम्बन्धित कार्यालयमा लेखी पठाउन सक्ने र बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले त्यसरी रोक्का राख्नका लागि लेखी पठाएपछि

	<p>रजिस्ट्रेशन, दाखिल खारेज गर्ने निकायले रोक्का राखी दिनुपर्ने बाध्यात्मक कानूनी व्यवस्था रहेको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ एउटा प्रयोजनका लागि रोक्का राखिएको सम्पत्ति सो प्रयोजन समाप्त नभई अर्को प्रयोजनका लागि पुनः रोक्का राख्दा पहिले रोक्का राखिएको प्रयोजन नै निरर्थक वा प्रयोजनहीन हुने गरी दोहोरो रोक्का राख्न नहुने । ■ मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ८ख.बमोजिम रोक्कासमेत राखेकोमा बैङ्कको ऋण चुक्ता नगरेको कारणले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम लिलाम बिक्री गर्नुपूर्व मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयको पत्रबाट सोही घर जग्गा पुनः रोक्का राखिएको देखिँदा त्यसरी दोहोरो रोक्का राख्ने कार्य मालपोत ऐन, २०३४, बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ र माथि उल्लिखित मुद्दामा यस अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्तसमेतको प्रतिकूल देखिने । ■ निवेदक बैङ्कले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५७(४) बमोजिम लिलाम सकार गर्ने सुनिलभक्त श्रेष्ठका नाउँमा दाखेल खारेज गरी दिन लेखी पठाई सकेपछि दाखिल खारेज गर्ने अधिकारप्राप्त निकाय मालपोत कार्यालय, चावहिलले दफा ५७(५) बमोजिम दाखिल खारेज गर्नुपर्ने हुन्छ । तर सोबमोजिम नगरी मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयको मिति २०६६।१।१४ को पत्रानुसार रोक्का रहेको भनी लिलाम सकार गर्ने व्यक्ति सुनिलभक्त श्रेष्ठका नाउँमा दाखिल खारेज गर्न इन्कार गर्ने विपक्षी मालपोत कार्यालय, चावहिलको कार्य मालपोत ऐन, २०३४ तथा बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ अनुकूल नदेखिने । ■ यसरी निवेदकले ऋण प्रवाह गर्दा विद्यालयबाट लिएको धितो लिलाम गरी दुवै बैङ्कको ऋण चुक्ता गर्नमा निवेदक बैङ्क, विपक्षी विद्यालय र शिक्षा मन्त्रालय तथा नेपाल राष्ट्र बैङ्कसमेत सहमत नै रहेको स्थितिमा उक्त धितो राखेको घर जग्गा फुकुवा गरी निवेदक बैङ्कले लिलाम गरेअनुसार लिलाम सकार गर्ने व्यक्तिका नाउँमा दाखिल खारेज गर्दा निवेदक र विपक्षी कसैलाई पनि मर्का पर्ने वा क्षति हुने वा कानूनी अधिकार हनन् हुनेसमेत नदेखिने । ■ निवेदक बैङ्कबाट विपक्षी विद्यालयले लिएको कर्जा भाखाभित्र नतिरेकोले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५७बमोजिम लिलाम बिक्री गर्दा सबैभन्दा बढी रकम कबुल गर्नेका नाउँमा दाखिल खारेज गर्न मालपोत कार्यालयमा पठाएकोमा विपक्षी मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयको पत्रबाट रोक्का रहेको भनी दाखिल खारेज गर्न इन्कार गरेको मालपोत कार्यालय, चावहिलको काम कारवाही कानूनअनुकूल नहुनुका साथै उक्त लिलामसम्बन्धी कार्यबाट विपक्षी ऋणी विद्यालयको हक हितमा पनि कुनै प्रतिकूल असर पर्ने नदेखिएको समेतका आधार कारणहरूबाट दोहोरो रोक्का राख्न पठाउने मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालयको पत्र र सोसँग सम्बन्धित काम कारवाहीसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने । <p style="text-align: center;">शोभनदेव पन्त विरुद्ध मालपोत कार्यालय, चावहिलसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ९१५६, पृष्ठ ६१७, संयुक्त इजलास</p>
--	--

160.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पुनरावेदन अदालतबाट भएको करार ऐन, २०५६ को दफा ८७(१)(२) अन्तर्गतको आदेश अन्तरकालिन आदेश भएको र सोबमोजिम आदेश जारी गर्न अदालतले इन्कार गरेको अवस्थामा सो आदेशउपर पुनरावेदन लाग्ने व्यवस्था उक्त करार ऐन, २०५६ मा भएको पाइँदैन । अन्तरकालीन आदेशउपर पुनरावेदन लाग्ने सिद्धान्त र प्रचलन पनि छैन । त्यस्तो अन्तरकालीन आदेशउपर पुनरावेदन सुन्ने अदालतमा मुलुकी ऐन, अ.बं. १७ नं. को निवेदनसम्म दिन पाउनेमा पुनरावेदन अदालतले पुनरावेदन गर्नु भनी सुनाएको आधारमा मात्र पुनरावेदनको अधिकार सिर्जना हुँदैन । पुनरावेदन लाग्ने वा नलाग्ने भन्ने सम्बन्धित कानूनमा नै व्यवस्था हुनुपर्दछ । पुनरावेदन अदालतले पुनरावेदन दिन जानु भनी सुनाए पनि ऐनले नलाग्ने पुनरावेदन लिन र सुन्न पनि मिल्ने हुँदैन । <p style="text-align: center;">विराट थापा विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैंक लि., बिजुलीबजारसमेत, उपयुक्त आदेश जारी गरिपाउँ</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११५७, पृष्ठ ६३०, संयुक्त इजलास</p>
161.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विगतका आ.व.मा भएका खर्चहरू तत्तत् वर्षहरूमा नै खर्चकट्टि गर्नुपर्ने हुन्छ । विगतका आ.व.मा भएको खर्च यस आ.व. २०६०।०६१ मा खर्चकट्टिको माग गरेको र सोलाई उचित मानी राजस्व न्यायाधिकरण, विराटनगरबाट खर्चकट्टि गर्ने गरी भएको निर्णयबाट आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ को प्रत्यक्ष गम्भीर कानूनी त्रुटि हुन गएको देखिने । ■ कुनै कागज प्रमाणमा लिनलाई सो कागज मिसिल संलग्न हुनुपर्ने हुन्छ । मिसिल संलग्न नै नरहेको बिल भरपाइलाई बिल भरपाइ छ भनी सोअनुरूपको रकम आय निर्धारण गर्दा कट्टि गर्न नमिल्ने । ■ इजलाससमक्ष प्रत्यक्षीकरण भएको भए के कति कुन प्रमाण प्रत्यक्षीकरण भए र कुनकुन बिल भरपाइहरूबाट के कति रकम कट्टि हुनुपर्ने हो सो आफ्नो निर्णयमा निर्णयकर्ताबाट उल्लेख हुनुपर्ने । ■ न्यायिक निर्णय आत्मनिष्ठ तवरबाट गरिनुहुन्न अपितु वस्तुनिष्ठ आधारबाट गरिनुपर्दछ । मिसिल संलग्न नरहेको बिल भर्पाइलाई निर्णयकर्ताले प्रत्यक्षीकरण भयो भन्नु नै पर्याप्त हुँदैन । प्रत्यक्षीकरण के कसरी र कति भयो भन्ने कुरा उक्त निर्णयमा प्रष्ट देखिनु पनि पर्दछ । फगत प्रत्यक्षीकरण भयो भनी त्यसको अस्तित्व र त्यसबाट सन्तुष्टि हुनुपर्ने कारण नदेखाई खर्च मिन्हा दिने गरी बुझ्नुपर्ने प्रमाण नबुझी नबुझ्ने प्रमाण बुझी प्रत्यक्ष त्रुटी भएको निर्णय कानूनबमोजिम भएको भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">ढुण्डिराज पोखरेल विरुद्ध गोल्डेन ग्लोव लि.कर्स प्रा.लि., विराटनगरसमेत, आयकर</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६१, पृष्ठ ६६६, संयुक्त इजलास</p>
162.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सरकारको नीति तथा निर्णयहरूलाई बाधाको रूपमा देखाई प्रत्यर्थी रिट निवेदकबाट पुनरावेदक विभागको पत्रानुसार इजाजतपत्र दस्तुर, धरौटी रकम एवम् बैङ्क ग्यारेन्टी बापतको रकमसमेत दाखिल गर्नेलगायतका आवश्यक प्रक्रियाहरूसमेत सम्पन्न भइसकेको अवस्थामा वैदेशिक रोजगार व्यवसाय सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र दिन इन्कार गर्नु भनेको

	<p>वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ११(२) को प्रतिकूलको कार्य हुन जाने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनबमोजिम काम गर्नुपर्ने सार्वजनिक निकायले निवेदकको हकमा कानूनी कर्तव्य पूरा गर्न नसकेको देखिएको अवस्थामा रिट निवेदन मागबमोजिम परमादेशको आदेश जारी गर्ने गरी भएको पुनरावेदन अदालतको इन्साफलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">पूर्णचन्द्र भट्टराई विरुद्ध हीरालाल शाह, परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६२, पृष्ठ ६७३, संयुक्त इजलास</p>
163.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पुनरावेदक वादी बैङ्कसँग प्रत्यर्थी प्रतिवादीले सेवामा प्रवेश गर्दा ४ वर्षसम्म सेवा गर्ने सर्तनामा गरी सो अवधि पूरा नगर्ने बैङ्कको सेवा गर्न छाडी अन्य बैङ्कमा सेवा गर्न गएको देखिई सोही ऐनको दफा ७४ मा करार गर्ने पक्ष करारबमोजिम दायित्व पूरा गर्नुपर्नेछ भन्ने उल्लेख भएबमोजिम प्रत्यर्थी प्रतिवादीले सर्तनामाअनुसार सेवा पूरा नगरी बीचमा नै सेवा छोडी गएको देखिँदा सर्तअनुसार सेवा गरेको नदेखिने । ■ प्रतिवादी बैङ्कमा सेवा प्रवेश गर्दा नै सर्तनामा गरी प्रवेश गरेकोमा बीचमा सेवा गर्न छाडेमा सो सर्तनामामा उल्लेख भएको प्रावधानअनुसार क्षतिपूर्ति तिर्नुपर्ने । <p style="text-align: center;">प्रमोदराज शर्मा विरुद्ध राजीव गजुरेल, करारबमोजिम क्षतिपूर्ति रकम दिलाई पाउँ नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ११६५, पृष्ठ ६९३, संयुक्त इजलास</p>
164.	<ul style="list-style-type: none"> ■ रिट निवेदक परियोजना र विपक्षी ठेकेदार कम्पनीबीच भएको सम्झौताबमोजिमको कार्य सम्पन्न भएको भनी परियोजनाको तर्फबाट प्रमाणपत्र दिइसकेपछि सम्झौताबमोजिमको कार्य सम्पन्न भइसकेको मान्नुपर्ने हुन्छ । परियोजनाले तोकिएको समयअवधिभित्रै विपक्षी कम्पनीले कार्य सम्पन्न गरेको भनी सोको प्रमाणपत्रसमेत पाएको अवस्थामा सम्झौतामा निर्धारित समयअवधिभित्र कार्यसम्पन्न नभएको भन्न नमिल्ने । ■ रिट निवेदक परियोजनाले विपक्षी कम्पनीबाट तोकिएको समयभित्रै कार्यसम्पन्न भएको भनी प्रमाणपत्र दिएपश्चात् Liquidated damages for non-completion of the work within the time schedule specified in the contract भनी हर्जाना (Liquidated damages) लगाउने गरेको कार्य मिलेको देखिएन । यस अवस्थामा रिट निवेदक परियोजनाले हर्जाना (Liquidated damages) बापत कुनै रकम कट्टा गर्न नमिल्ने भएकाले परियोजनाले कट्टा गरेको रकम विपक्षी ठेकेदार कम्पनीले भरिपाउने ठहराएको मध्यस्थको निर्णय र सो निर्णय सदर गरेको पुनरावेदन अदालतको निर्णयलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">ध्रुवराज थापा विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवलसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ११७६, पृष्ठ ७८७, संयुक्त इजलास</p>
165.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वादीले दिएको फिरादपत्र जिल्ला अदालतबाट प्रकाशित सूचना म्यादमा निवेदकको ठेगाना मकवानपुर जिल्ला, हेटौँडा नगरपालिका वडा नं. ८ पशुपतिनगर भनी उल्लेख गरिएको देखिन्छ । तर निवेदकले निवेदनमा आफ्नो ठेगाना ललितपुर जिल्ला, ललितपुर उपमहानगरपालिका वडा नं. २२ तपाहिँती भनी उल्लेख गरेको र निवेदनसाथ पेस गरेको निजको नागरिकताको प्रतिलिपिबाट समेत निजको ठेगाना ललितपुर जिल्ला, ललितपुर

	<p>उपमहानगरपालिका वडा नं. २२ तपाहिती भन्ने उल्लेख भएको देखिँदा निवेदकको ठेगाना फिरादमा उल्लिखित ठेगाना एकै रहेछ भनी मान्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकको ठेगाना तथा बाबुको नाम नै गलत उल्लेख भएको अवस्थामा जिल्ला अदालतबाट निवेदकको नाममा प्रकाशित सूचनाले सहीरूपमा सम्बन्धित पक्षले जानकारी पाउन सक्छ भनी मान्न मिल्ने अवस्था नदेखिने । ■ वादीले फिरादमा उल्लेख गरेको ठेगाना राखी गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिकमा सूचना प्रकाशित गरी जारी भएको भनिएको म्यादबाट निवेदकले आफ्नै नामको म्याद हो भनी यकिन हुन तथा निजले जानकारी पाएको होला भनी अदालतबाट अनुमान गर्न नमिल्ने । ■ म्याद तामेली नै कानूनबमोजिम रीतपूर्वकको हुँदैन भने त्यस्तो तामेली म्यादको आधारमा भएको फैसलासमेतबाट प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको हनन् भएको नै सम्झनुपर्ने । ■ आफ्नो मुद्दामा कानूनबमोजिम प्रतिवाद गर्न पाउने हकलाई कसैले हनन् गर्न सक्ने । यसरी प्रतिवाद गर्न पाउने त्यस्तो कानूनी हक प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तमा आधारित रहने हुँदा प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको विपरीत हुने गरी भएको काम कारवाहीले वैधता प्राप्त गर्न नसक्ने । ■ कुनै पनि न्यायिक प्रकृतिको निर्णय गर्दा न्याय सम्पादन गर्ने निकाय सदा निष्पक्ष हुनुपर्छ र हरेक पक्षलाई पूर्ण र स्वच्छरूपले सुनुवाइ गर्ने यथेष्ट मौका दिनुपर्दछ भन्ने प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त हो । न्यायको सारभूत आवश्यकता प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तलाई उपेक्षा गर्न नहुने । ■ निवेदकको नाममा गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित सूचना र सोको आधारमा एकतर्फी सुनुवाइ गरी भएको काठमाडौं जिल्ला अदालतको मिति २०६९।१२।२७ को फैसला रीतपूर्वकको मान्न नमिल्ने हुँदा उत्प्रेषणको आदेशले बदर हुने । ■ मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोवस्तको २०८ नं. बमोजिम फैसला भएको ६ महिनाभित्रै प्रतिउत्तर लिई उपस्थित भएका यी निवेदकको नाममा प्रकाशित उक्त सूचना म्यादलाई रीतपूर्वक तामेल भएको मानी सुनुवाइको मौका नदिई भएको जिल्ला अदालतको आदेश र उक्त आदेश सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालतको आदेशसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने । <p style="text-align: center;">भाइराम खड्के विरुद्ध ज्ञानु वैद्यसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१९६, पृष्ठ ९७०, संयुक्त इजलास</p>
166.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कानूनी व्यवस्थामा प्रयोग भएको “प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि” भन्ने शब्दावलीको शाब्दिक व्याख्या गर्दा यसले आयकर ऐन, २०५८ को माथि उल्लिखित व्यवस्थालाई प्रस्तुत सन्दर्भमा निष्प्रभावी गराएको देखिने । ■ गाडीलाई धितो राखी कर्जा लिएका ऋणीले बैङ्कलाई बुझाउनुपर्ने पूरै किस्ता रकम नबुझाएपछि बैङ्कले लिलामी प्रक्रिया अपनाई सो सवारी साधन बैङ्कले नै सकार गरेको देखिन्छ । यसरी धितो राखिएको सो सवारी साधन ऋणीको स्वामित्वमा रहेको नभई बैङ्ककै

	<p>स्वामित्वमा रहेको परिस्थितिमा उक्त सवारी साधनको माध्यमबाट राजस्व अनुसन्धान विभागले राजस्व असुली गर्न सक्ने अवस्थासमेतको विद्यमानता नदेखिने।</p> <p>खुमराज पुञ्जाली विरुद्ध काष्ठमाण्डप डेभलपमेन्ट बैंक, केन्द्रीय कार्यालय, पाको न्यूरोड, उत्तप्रेषण / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२००, पृष्ठ १०१४, संयुक्त इजलास</p>
167.	<ul style="list-style-type: none"> ■ केही गर्न वा नगर्नको लागि दुई वा दुईभन्दा बढी पक्षहरूको बीचमा भएको कार्यान्वयन योग्य सम्झौताले करारको रूपमा मान्यता पाउन सक्ने देखिन्छ। सोअनुसार वैध करारको लागि सम्झौता वा सहमति हुनु मात्रै पर्याप्त नभई सोको लागि आवश्यक सर्तहरू पूरा भएको हुनु पर्दछ। उक्त व्यवस्थाअनुसार कानूनी उद्देश्य पूरा गर्नको लागि पक्षहरूद्वारा कार्यान्वयन गर्न सक्ने सम्झौतालाई मात्र करारको संज्ञा दिन सकिने। ■ सम्झौता वा सहमतिपत्रमा प्रयोग भएको वाक्यांश वा भाषा अस्पष्ट भएमा यसका पक्षहरूमध्ये कसको अधिकार तथा दायित्व के कति तथा के कस्तो हो भनी एकिन गर्न गाह्रो हुने भएकाले सम्झौताका सर्तहरू स्पष्ट हुनुपर्दछ। अस्पष्ट सम्झौताबाट कानूनी मान्यताप्राप्त करारको सिर्जना भएको मान्न नसकिने। ■ करार कानूनको महत्वपूर्ण सिद्धान्तको रूपमा रहेको “No consideration no contract” भन्ने सिद्धान्तअनुसार वैध करारको लागि प्रतिफल (consideration) को आवश्यकता पर्दछ। सो सिद्धान्तअनुसार करारनामाको लागि प्रतिफल एउटा आवश्यक एवम् अनिवार्य तत्वको रूपमा रहने। ■ करारअन्तर्गत दुवै पक्षले एक अर्कोसँग प्रतिज्ञा (promise) गरेको हुन्छ। करारअन्तर्गत गरिने प्रतिज्ञाको परिणामस्वरूप पक्षले केही चीज गुमाउँछ र केही चीजप्राप्त पनि गर्दछ। यी गुमाइने र प्राप्त गरिने केही चीजलाई नै करारको प्रतिफल मानिने। <p>चित्रबहादुर कार्की विरुद्ध मनिराम अग्रवाल, करारबमोजिम रकम दिलाई पाउँ</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६४, पृष्ठ १७१२, संयुक्त इजलास</p>
168.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकले ठूला करदाताको निर्णयउपर यसभन्दा पहिले पुनरावेदनको उपचार ग्रहण गरिसकेकोमा सोही स्थिति र सोही आधारमा विवादित निर्णयउपर पनि साधारण अधिकारक्षेत्रअन्तर्गत उपचारमा जानुपर्नेमा रिटमा प्रवेश गरेको मिलेको नदेखिने। ■ वैकल्पिक उपचार रहेसम्म रिट क्षेत्राधिकार सामान्यतया आकर्षित हुँदैन। एउटै विषयवस्तुमा एकैपटक दुई निकायले हात हाल्दा न्यायिक अराजकतासमेत जन्मिन्छ। विवादित विषयको वैकल्पिक उपचारको मार्ग अन्तिम भई बसेको र विवादित निर्णयमा कानूनको घोर त्रुटि भएको भन्ने कुरा स्पष्ट देखिएमा मात्र रिट क्षेत्राधिकार आकर्षित हुने कुरालाई अपवादको रूपमा लिइने। <p>बुद्धिप्रसाद आचार्य विरुद्ध ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत, उत्तप्रेषण / प्रतिषेध / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६५, पृष्ठ १७२३, संयुक्त इजलास</p>

169.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बैङ्कले निर्धारित कानूनी प्रक्रिया (Due Process of Law) बमोजिम आफ्नो लेना रकम असुलउपर गरिसकेको अवस्थामा सुरक्षणबापत रहेको सम्पत्ति बैङ्ककै नाममा रही अन्य तेस्रो व्यक्तिको नाममा गई नसकेको भन्ने आधारमा मात्र रिट निवेदन मागबमोजिम बैङ्कले निखनाई दिनुपर्ने गरी रिट जारी गर्न मिल्ने अवस्था नदेखिने। वमप्रसाद मास्के विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैंक लि., बिजुलीबजारसमेत, निषेधाज्ञा / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२९७, पृष्ठ २०२०, संयुक्त इजलास
170.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाले आफूले ऋण लिँदा कबुल गरेअनुसारको समय अवधिभित्र ऋण बुझाउन बाध्य हुन्छ। ऋण लिँदा कबुल गरेको सर्त अनुसार ऋण तिर्न थिङ्ग्याई गरेर बस्ने कसैलाई पनि कानूनले सहयोग गर्न सक्तैन। निर्धारित समयभित्र आफूले लिएको ऋण रकम चुक्ता नगर्नेको धितो रहेको सम्पत्ति लिलाम गरी आफ्नो ऋण असुल गर्न ऋणदातालाई कानूनले अधिकार प्रदान गरेकै हुन्छ। ऋण रकम नबुझाउनेको सम्पत्ति लिलाम गरेर आफ्नो ऋण असुल गर्ने कुरालाई गैरकानूनी भन्न नमिल्ने। ■ ऋणीलाई ऋण तिर्न सहज, सरल र सुविधा हुने गरी ऋण प्रदान गर्ने संस्थाहरूले विभिन्न सहूलियत पनि प्रदान गरेको हुन सक्छ तर त्यस्तो सहूलियत कानूनी अधिकारको रूपमा नभई सुविधाको रूपमा मात्रै उपभोग गर्नुपर्ने हुन्छ। त्यस्ता सुविधा उपभोग गर्ने वा नगर्ने कुरामा भने ऋणी स्वतन्त्र हुन्छ र यदि त्यस्तो सुविधा प्रदान गर्दागर्दै पनि सोको निर्धारित समयभित्र पनि ऋण रकम चुक्ता गरिँदैन भने ऋणीको धितो पक्रने अधिकार ऋणदातालाई हुने। शशिभूषण मल्लिकसमेत विरुद्ध राजश्री सेभिङ् एण्ड को-अपरेटिभ लि., प्रधान कार्यालय, मलङ्गवासमेत, निषेधाज्ञा / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०९, पृष्ठ २१७१, संयुक्त इजलास
<h3>११. राष्ट्रसेवक कर्मचारी</h3>	
171.	<ul style="list-style-type: none"> ■ शान्ति सुरक्षासँग सम्बन्धित संवेदनशील अङ्गको सेवाको प्रशासन संयन्त्रलाई राजनीतिक वा प्रशासनिक स्वविवेकको अधीनमा राखी तदर्थवादी र मौकापरस्त ढङ्गले सञ्चालन गर्ने सोच मात्रै पनि अवाञ्छनीय हुने। ■ प्रहरी सेवामा सेवा प्रवेशदेखि वृत्ति विकास र सेवाबाट अवकाशसम्मका कुराहरू स्पष्टरूपमा सुपरिभाषित, सुनिश्चित र निर्दिष्ट बनाई राख्न र अन्योलको अवस्था हटाई सुस्पष्ट बनाउन जो चाहिने प्रयास अविलम्ब गर्नुपर्ने। ■ प्रहरी ऐन, २०१२ जुन परिवेशमा आएको थियो, सो सन्दर्भमा र परिवेशमा हाल व्यापक परिवर्तन भई वर्तमानमा भएको परिवर्तनको नयाँ आलोकमा प्रहरी कर्मचारीहरूको सेवा सर्तका व्यवस्थाहरू हेर्न जरूरी देखिने। ■ आधुनिक समयका हरेक सेवा वा सँगठनमा पारदर्शिता एवं निष्पक्षतामा जोड दिइएको

	<p>शासकीय शैली विकसित भइरहेकोमा इच्छानुसारको अवधिसम्म सेवामा बहाल राख्ने गरी अनिश्चितता बढाउने खालका व्यवस्थालाई निरन्तर गर्नुको औचित्य नदेखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ प्रहरी ऐन, २०१२ मा अवकाशलगायतका विषयमा स्पष्ट कुनै व्यवस्था गरिएको देखिँदैन । नियमावलीमार्फत गरिएका व्यवस्थालाई पटक-पटक संशोधन वा संशोधन प्रयास अनि मुद्दा मामिलाले पनि चित्त बुझाउन सकेको नदेखिँदा यस्तो स्थितिको अन्त्यका लागि प्रहरी सेवाको सारभूत विषयअन्तर्गत पर्ने नियुक्ति योग्यता, निवृत्तिभरण, अवकाशसम्बन्धी व्यवस्था आदि कुराहरू नियमावलीको व्यवस्थाअन्तर्गत नराखी ऐनकै व्यवस्थाअन्तर्गत राखिएमा कानूनमा स्पष्टता र निश्चितता रहने भई कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता रहन सक्ने अपेक्षा गर्न सकिने हुँदा प्रहरी ऐनमा नै विधायिकी हिसाबले पुनरालोकन गरी उपर्युक्त सबै कुराहरूको सम्बोधन गर्ने व्यवस्था गर्न जरूरी हुने । <p style="text-align: center;">मदनबहादुर खड्कासमेत विरुद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर १०९९, पृष्ठ १, विशेष इजलास</p>
172.	<ul style="list-style-type: none"> ■ शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १०० (१) मा “शिक्षकले आफ्नो पदमा बहाल गरेको मितिदेखि नेपाल सरकारले तोकिएकोबमोजिमको तलब भत्ता पाउने छ” भन्ने तथा सोही नियमावलीको नियम १०१(१) मा “शिक्षकले प्रत्येक महिना भुक्तान गरेपछि तलब भत्ता पाउने भए सोसमेत पाउनेछ” भन्ने कानूनी व्यवस्था अनुसार निवेदिकालाई शिक्षक पदमा नियुक्ति पाएको मितिबाट निज सो पदमा बहाल रहेसम्म कानूनबमोजिम तलब भत्ता उपलब्ध गराउनुपर्ने कानूनी दायित्व सम्बन्धित निकायको हुने । ■ विद्यालयमा हाजीर भई कार्यरत् रहेको अवधिको तलब भत्ता निवेदिकाले पाउनेमा तलब भत्ता उपलब्ध नगराएको विपक्षीहरूको त्यस्तो कार्यलाई कानूनसम्मतको कार्य भन्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">अरुणकुमार चौधरीसमेत विरुद्ध रिंकु झा, परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ११०१, पृष्ठ १६, संयुक्त इजलास</p>
173.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विज्ञापन गरी पदपूर्ति भई शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा ११च को उपदफा (१)(ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशले गरेको व्यवस्थाबमोजिमको कार्य सम्पन्न भइसकेको हुँदा यसरी एक पटकमात्र प्रयोग हुन सक्ने गरी ऐनले गरेको व्यवस्था नै कार्यान्वयन भई उक्त व्यवस्था निस्प्रयोजन भइसकेको अवस्थामा त्यस्तो निस्प्रयोजित कानूनी व्यवस्था बदरको माग गर्नु औचित्यपूर्ण नदेखिने । ■ शिक्षा ऐन, २०५९ दफा ११च को उपदफा १(क) र उपदफा १(ख) को व्यवस्था लागू हुँदाका अवस्थादेखि सेवारत् अस्थायी शिक्षकहरू र २०५२ तथा २०६१/०६२ सालको विज्ञापनबमोजिम शिक्षक पूर्ति गर्दा शिक्षक पदबाट हटेका व्यक्तिहरूलाई निजहरूले संस्थालाई गरेको सेवा तथा संस्थाको आवश्यकतासमेतलाई विचार गरी माग भएको विज्ञापनमा निजहरूको योग्यताका आधारमा एक पटक उम्मेद्वार हुन कुनै मौका नै प्रदान गरिनुहुँदैन भन्ने कुनै तार्किक आधार हुन नसक्ने । ■ पहिला गरेको सेवालालाई कदर गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षामा सामेल हुन एक पटक मौका दिएको

	<p>तर प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षामा उत्तीर्ण हुनैपर्ने हुनाले उमेरको अनुचित लाभ लिएको भन्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ उम्मेदवार हुन एक पटक प्रदान गरिएको त्यस्तो मौका कुनै व्यक्ति वा वर्ग विशेषको पक्षमा गरिएको नदेखिएको अवस्थामा उक्त व्यवस्थाको औचित्य र वैधतालाई अस्वीकार गर्नुपर्ने अवस्था नहुने । <p style="text-align: center;">कमलप्रसाद खतिवडासमेत विरूद्ध नेपाल सरकार नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१४२, पृष्ठ ४१३, विशेष इजलास</p>
174.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई उपलब्ध हुने छात्रवृत्ति नेपाल सरकारले उपलब्ध गराएको आर्थिक अनुदानबाट सञ्चालित भएकोले त्यस्तो छात्रवृत्ति वितरण गर्दा छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन, २०२१ र छात्रवृत्ति नियमावली, २०६० ले व्यवस्था गरेको समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तलाई अवलम्बन गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यस्तो कानूनी व्यवस्थालाई बेवास्ता गर्न वा त्यस्तो व्यवस्थाको प्रतिकूल हुने गरी छात्रवृत्ति वितरणसम्बन्धी निर्देशिका बनाउन वा छात्रवृत्ति वितरण गर्न नमिल्ने । ■ कार्यकारी अधिकारको प्रयोग गरी कुनै आदेश, परिपत्र वा निर्देशिका जारी गर्दा नेपाल सरकारले प्रचलित संविधान, ऐन वा नियमावलीअनुकूल हुने गरी जारी गर्नुपर्ने र ती कानूनी व्यवस्थाप्रतिकूल जारी गरेका त्यस्तो आदेश, परिपत्र वा निर्देशिका कानूनसम्मत नहुने भई बदरभागी हुने कुरामा विवाद हुँदैन । तर उक्त निर्देशिकामा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २१, निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ (७) र छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन (संशोधन सहित), २०२१ तथा छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली (तेस्रो संशोधन), २०६० समेत अनुकूल रहेको देखिँदैन । उक्त निर्देशिकामा छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ३क. र छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली, २०६० को नियम १०क.ले तोकिएबमोजिम समानुपातिक समावेशी हुने गरी कुनै आरक्षण गरिएको देखिँदैन । तसर्थ उक्त निर्देशिका छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ३क र छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली, २०६० को नियम १०क(१) र (२) को व्यवस्था र कानूनअनुकूल रहेको नदेखिने । ■ कार्यकारी अधिकारको प्रयोग कानूनप्रतिकूल गरी जारी गरिएको सो निर्देशिका उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी दिएको छ । अब नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २१, निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(७), छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन (संशोधन सहित), २०२१ को दफा ३क र छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली (संशोधन सहित), २०६० को नियम १०क(१) र (२) को कानूनी व्यवस्थाअनुकूल हुने गरी अर्को निर्देशिका वा नियमावली जे जो बनाउनुपर्ने हो बनाई सो छात्रवृत्तिको वितरणमा समानुपातिक र समावेशी हुने गरी लागू गर्नु भनी परमादेशसमेत जारी हुने । <p style="text-align: center;">सन्तोष यादव विरूद्ध नेपाल सरकार, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ४, निर्णय नम्बर ९१४६, पृष्ठ ४५८, संयुक्त इजलास</p>

175.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा २४घ१ को कानूनी व्यवस्था राजपत्र अनङ्कित कर्मचारीको बढुवासम्बन्धी विशेष व्यवस्था भएकोले सो दफा श्रेणीविहीन कर्मचारीको हकमा आकर्षित हुने अवस्था नहुने । ■ निजामती सेवाका पदहरूको नियुक्ति, बढुवा सरुवा के कसरी गर्ने भन्ने समग्र व्यवस्था राज्यले निजामती सेवाको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने सिलसिलामा समयसमयमा अवलम्बन गर्ने नीतिमा भरपर्ने विषय भएको हुँदा निवेदकले माग गरेको प्रस्तुत विषय नीतिगत विषय होइन भनी मान्न नमिल्ने । ■ निवेदनमा घुमाउरो भाषाको प्रयोग गरी करारमा कार्यरत कर्मचारीहरूको संविधानप्रदत्त हकमा आघात पुग्ने सम्भावना तथा अनुमानको भरमा नितान्त निजी धारणा बनाई धारा १०७(१) को अलावा धारा १०७(२) को समेतको माग दाबी लिएको निवेदन दाबीको आधारमा अदालत स्वयंले निवेदकको दाबी खोजबिन गरी औचित्यको आधारमा संविधानको धारा १०७(१) को असाधारण अधिकारक्षेत्र अन्तर्गत न्यायिक पुनरावलोकन गर्न नमिल्ने । ■ निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ को उपदफा (५) बमोजिम सेवा करारमा लिने कार्य कुनै धर्म, लिङ्ग, वर्ण, जातजातिको आधारमा छनौट गर्ने वा नगर्ने कुराको आधारमा वर्गीकरण गरेको नभै सर्वसामान्य व्यवस्था भएको देखिएको र करारबाट सेवा आपूर्ति गर्ने नीतिगत प्रश्न भएकोले टङ्कारोरूपमा कसैसँग लक्षित नभएको तटस्थ व्यवस्थालाई भेदभावपूर्ण मान्न नमिल्ने । ■ सामाजिक न्यायको अभिन्न अङ्गको रूपमा रहेको सामाजिक सुरक्षाले लोक कल्याणकारी राज्यको अवधारणालाई सार्थक तुल्याउँदछ । समाजका हरेक पक्षमा न्याय प्रदान गर्ने उद्देश्यका साथ विकसित यो मान्यताबाट नै समाजमा पूर्ण एवम् वास्तविक समानता कायम हुन सक्तछ । वर्तमान राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थिति पनि मानव अधिकार एवम् सामाजिक न्यायप्रति संवेदनशील बन्दै गएको अवस्थामा निजामती सेवा अन्तर्गत करारमा कार्यरत कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षाको विषयलाई प्रभावकारी तुल्याउनु लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था अनुकूल नै हुने । <p style="text-align: center;">देवीप्रसाद दाहाल विरुद्ध नेपाल सरकार, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ९१५४, पृष्ठ ५९१, विशेष इजलास</p>
176.	<ul style="list-style-type: none"> ■ पेसा व्यवसायको स्वतन्त्रता नागरिकलाई राज्यको विरुद्ध प्राप्त हुने स्वतन्त्रता हो भने रोजगारीको हक राज्यले आफ्ना नागरिकलाई प्रदान गर्ने वा उपलब्ध गराउने हक हो । पेसा, रोजगार, उद्योग र व्यापार गर्न पाउने स्वतन्त्रतालाई सदैव निरपेक्ष अधिकारको रूपमा हेर्न र दाबी गर्न पनि मिल्दैन । यसलाई सापेक्षित अधिकारको रूपमा हेरिनु पर्ने । ■ निवेदकहरू निजामती सेवामा बहाल रही संविधान र कानूनद्वारा प्रदान गरिएबमोजिम पेसा तथा रोजगारीको हकको उपयोग गरी रहेको पाइन्छ । पेसा तथा रोजगारीको हकलाई बन्देज हुने गरी कानून संशोधन भएको नभई निजामती सेवा ऐनमा बढुवा (वृत्ति विकास) सम्बन्धी

	<p>व्यवस्थामा केही संशोधन मात्र भएको कार्यलाई रोजगारीको हक नै कुण्ठित भएको अर्थ गर्न नमिल्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पनि व्यक्ति वा समूहलाई कानूनको प्रयोग वा व्यवहारमा समानता अवलम्बन गर्नु नै समानताको ध्येय भएकोले फरक स्थिति भएको अवस्थामा एउटै स्थितिमा पुऱ्याउनु वा परिणाममा समानता खोज्नु पनि समानताको अर्को पक्ष मानिन्छ । कानूनको दृष्टिमा समान व्यवहार गर्नु प्रक्रियागत समानता हो भने परिणाममा समानता प्राप्त गर्नु सारवान् समानता हो । समानहरूका बीच समान व्यवहार गर्नु र असमानहरूका बीच असमान व्यवहार गर्नु नै समानताको सार हुने । ■ समानताको यस सिद्धान्तले परिणामलाई गौण र प्रक्रियालाई जोड दिँदै सबैलाई कानूनको अगाडि समान मान्ने भएकोले संवैधानिक विधिशास्त्रमा यसलाई औपचारिक समानता (Formality equality) को सिद्धान्त पनि भनिन्छ । ■ निवेदकहरूलाई विशेष बढुवाको विषयमा विभेद गरिएको भन्ने निवेदन दाबी भए पनि निजामती सेवा ऐनको विवादित व्यवस्था खारेज गर्दा यी निवेदकहरूप्रति पूर्वाग्रह राखिएको वा निवेदकहरूलाई असमान व्यवहार गरिएको भन्ने कहिँ कतैबाट नदेखिने । ■ विधायिकी अधिकार प्रयोग गरी निजामती सेवा ऐनमा (तेस्रो संशोधन) अध्यादेशले साबिकको दफा २४घ१ खारेज गरेकोव्यवस्था आफूअनुकूल नदेखिएकै आधारमा समानताको हकसँग बाझिएको वा असङ्गत भएको भनी सतहीरूपमा दाबी लिनु मात्र पर्याप्त नहुने । ■ राज्यले आफ्नो नीतिगत बुद्धिमता (policy wisdom) प्रयोग गरी कुनै कानून निर्माण वा संशोधन वा खारेज गरेको कार्यबाट कुनै व्यक्ति विशेषलाई असर परेको छ वा छैन भन्ने प्रश्न न्यायिक निरूपणको विषय हुँदैन । कानून निर्माण गर्ने, खारेज गर्ने, परिवर्तन गर्नेलगायतका कार्य राज्यको अधिकारक्षेत्रको विषय हो । मुलुकको निजामती सेवाको प्रकृति र आवश्यकतासमेतका आधारमा एकपटक कायम रहेको बढुवा प्रणाली वा बढुवाका आधार सदैव कायम हुनुपर्दछ भन्ने दाबी न्यायोचित, तर्कसङ्गत र औचित्यपूर्ण हुन नसक्ने । <p style="text-align: center;">शालिकराम भट्टराईसमेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क ५, निर्णय नम्बर ९१५५, पृष्ठ ६०२, विशेष इजलास</p>
177.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विभागीय कारवाही भएको प्रहरी कर्मचारी स्वयम्ले चाहेको वा रोजेको सजाय मात्र गरिनुपर्ने जिकिर लिनुको कुनै कानूनी आधार रहेको देखाउन सकेको नहुनाले सजाय गर्न पाउने अधिकार भएको अधिकारीले प्रहरी नियमावलीमा तोकिएको अनेक सजायमध्ये अवस्था अनुसार कुनै पनि सजाय गर्न सक्षम रहेको हुँदा सोमध्ये तल्लो टाइम स्केलमा घटुवा गर्ने सजाय गरेकोलाई अन्यथा भन्न नमिल्ने । ■ निवेदकउपरको विभागीय कारवाही प्रक्रियामा कानूनी त्रुटि रहेको नदेखिएको र निवेदक

	<p>स्वयमूले पनि आफ्नो कर्तव्य पालनामा गल्ती भई पदीय आचरण उल्लङ्घन गरेको स्वीकार गरिरहेको अवस्थामा अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट विभागीय कारवाही गरी कानूनबमोजिम सजाय निर्धारण गरिएको सम्बन्धमा रिट क्षेत्राधिकारबाट हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने ।</p> <p>मानसिंह बोहरा विरुद्ध महानगरीय प्रहरी आयुक्तको कार्यालय, रानीपोखरीसमेत, उत्प्रेषण नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१७८, पृष्ठ ८०८, संयुक्त इजलास</p>
178.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकलाई भएको भनिएको विभागीय सजाय अब कायम नरहेको र कानूनबमोजिम छनौट भई पदस्थापन पनि भई सकेको व्यक्तिलाई पूर्ववत् अवस्थामा काम गर्न दिनुपर्नेमा उक्त विज्ञापित पदमा निज निवेदकको उम्मेदवारी तत्काल कायम नरहेको अर्थ गरी निवेदकले पाइसकेको शाखा अधिकृत पदको नियुक्तिलाई नै बदर गर्ने गरेको लोक सेवा आयोगको मिति २०७०/६/१० को निर्णय र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको मिति २०७०/६/१४ को निर्णय निजामती सेवा ऐनको दफा २२ र २२क को अनुकूल नरहेकाले उक्त निर्णयहरू कानूनसङ्गत नदेखिने । ■ विभागीय सजाय हुने निर्णय भएको व्यक्तिलाई सो सजाय अन्तिम हुन नदिई सोअघि नै लोक सेवा आयोगले वैकल्पिक सूचीका व्यक्तिलाई नियुक्ति गर्दछ र विभागीय सजाय बदर हुन्छ भने त्यस्तो जटिलताको लागि वैकल्पिक उम्मेदवारलाई नियुक्ति दिने निकाय लोक सेवा आयोग नै जिम्मेवार हुनपर्ने अवस्था आउँने । <p>लेखनाथ भट्टराई विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ६, निर्णय नम्बर ९१७९, पृष्ठ ८१६, संयुक्त इजलास</p>
179.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपाल सरकार, ऊर्जा मन्त्रालयबाट मिति २०६८।८।१५ मा प्रकाशित सूचना अनुसार नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक पदको लागि लिइएको खुला प्रतिस्पर्धात्मक परीक्षामा रामेश्वर यादव मुख्य उम्मेदवार र यी निवेदक मुकेशराज काफ्ले वैकल्पिक उम्मेदवारको रूपमा सिफारिस भएकोमा विवाद देखिँदैने । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक पदका मुख्य उम्मेदवार रामेश्वर यादव भ्रष्टाचारको कसुरमा मिति २०७०।५।९ मा निलम्बनमा परेको कारणबाट नेपाल सरकार, ऊर्जा मन्त्रालय र रामेश्वर यादवबीच मिति २०७०।१।१२ मा सम्पन्न कार्यसम्पादन सम्झौताबमोजिम त्रैमासिक तथा पछिल्लो ६ महिनाको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन हुन नसकेको अवस्थामा रामेश्वर यादव नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक पदमा बहाल रही रहेको भन्न नमिल्ने हुँदा वैकल्पिक उम्मेदवारको रूपमा सिफारिस भएका यी निवेदक मुकेशराज काफ्लेलाई रिक्त रहेको कार्यकारी निर्देशक पदमा तत्काल नियुक्ति दिनुपर्नेमा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक वा महाप्रबन्धकको सेवाको सर्त तथा सुविधासम्बन्धी विनियमावली, २०६१ मा मिति २०७०।५।१६ मा संशोधन गरी नेपाल सरकारको सहसचिव अर्जुनकुमार कार्कीलाई नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशकको पदमा कामकाज गर्न खटाउने गरी मन्त्रिपरिषद्बाट भएको मिति २०७०।५।१७ को निर्णय बद्नियतपूर्ण रहेको देखिने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक पदका मुख्य उम्मेदवार रामेश्वर यादवलाई नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्को मिति २०५९।८।१९ को निर्णयानुसार नियुक्ति गरी नेपाल सरकार, ऊर्जा मन्त्रालय र रामेश्वर यादवबीच २०७०।१।१२ मा कार्यसम्पादन सम्झौता भएकोमा रामेश्वर यादवउपर भ्रष्टाचारको कसुरमा विशेष अदालतमा मिति २०७०।५।९ मा मुद्दा दायर भई सोही मितिबाट निज स्वतः निलम्बनमा परेकोले उल्लिखित कार्यसम्पादन सम्झौताबमोजिम त्रैमासिक तथा पछिल्लो ६ महिनाको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन हुन नसकी रिक्त हुन आएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक पदमा वैकल्पिक उम्मेदवारको रूपमा सिफारिस भएका निवेदक मुकेशराज काफ्लेलाई तत्काल नियुक्ति दिई कामकाज गर्न लगाउनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा परमादेशको आदेश जारी हुने। मुकेशराज काफ्ले विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९१९७, पृष्ठ ९७५, संयुक्त इजलास
180.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकले एसएलसी परीक्षा पास गरी प्राथमिक तहको शिक्षक पदमा कार्यरत रहेको अवस्थामा शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, सानोठिमी, भक्तपुरबाट सञ्चालित प्राथमिक शिक्षक तालिमका विभिन्न चरणमा सहभागी भई २०६३ सालमा १० महिने सेवाकालीन तालिम पूरा गरेको मिसिल संलग्न प्रमाणपत्रको प्रतिलिपिबाट देखिन्छ । विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरूलाई दिइने यस्तो सेवाकालीन तालिमबाट प्राथमिक तहमा कार्यरत शिक्षकहरूको आधारभूत क्षमता अभिवृद्धि गर्नलाई मद्दत पुऱ्याउने। ■ तालिममा राखिएको विषय एवम् पूर्णाङ्क जे जस्तो राखिएको भए तापनि तालिमको उद्देश्य भनेको कार्यरत संस्थामा आबद्ध जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुको साथै निजहरूको काम, कारवाहीलाई नयाँ सिद्धान्त, प्रणाली एवम् सिपको विकास हुने गरी दिइने व्यवहारिक ज्ञान हो। यसले कुनै पनि संस्थामा कार्यरत जनशक्तिलाई पुनर्ताजगी प्रदान गर्दछ। तर उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्बाट सञ्चालित दशजोड दुई (१०+२) एवम् त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सञ्चालित प्रमाणपत्र तहको अध्ययन गरिने प्राज्ञिक कोर्षबाट विद्यार्थीहरूलाई मुख्य गरेर सैद्धान्तिक ज्ञान प्रदान गर्ने गरिन्छ। त्यसैले सेवाकालीन तालिमलाई प्राज्ञिक कोर्ष सरह समानस्तरमा राखी समकक्षता निर्धारण गर्न नमिल्ने। श्यामसुन्दर सुतिहार विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९१९८, पृष्ठ ९९१, संयुक्त इजलास
181.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सरुवा गर्न सहमति माग भएका कर्मचारीलाई हालको परिस्थितिमा सो कार्यालयमा राखिराख्न उपयुक्त नभएको भनी उल्लेख भई गएको र सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले पनि च.नं. २२२ मिति २०६६।१२।२० को सरुवा सहमतिपत्रमा निजलाई सरुवा गर्न नि.से.ऐन, २०४९ को दफा १८(४) तथा नि.से.नि., २०५० को नियम ३६(१) बमोजिम सहमति दिइएको व्यहोरा मिति २०६६।१२।१० को निर्णयानुसार भनी उल्लेख भएबाट अवधि नपुगी सरुवा गर्नुका कारण र सहमतिसमेत लिएको देखिएबाट कानूनविपरीतको सरुवा भन्न मान्न मिल्ने नदखिने।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ यसको अतिरिक्त सामान्य प्रशासनको सहमति लिई सचिवले सरुवा गरेकोमा चित्त नबुझेमा निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा १८(१२) अनुसार रीत नपुगेकोमा अख्तियारवालाले गरेको सरुवा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले रद्द गर्न सक्ने वैकल्पिक उपचारको व्यवस्था हुँदाहुँदै सोतर्फ निवेदक भएको नदेखिएको साथै निवेदकको २०६६।१२।२३ मा सरुवा भएको र सरुवा मितिबाट २ वर्षको अवधिसमेत व्यतीत भई सकेको अवस्थामा निवेदन मागबमोजिम रिट जारी गरिरहनुपर्ने औचित्यपूर्ण नदेखिने। <p style="text-align: center;">इन्दुभूषण झा विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२०६, पृष्ठ १०८२, संयुक्त इजलास</p>
182.	<ul style="list-style-type: none"> ■ कर्मचारीको सरुवा गर्ने अधिकारप्राप्त अधिकारीले सरुवा गर्दा निजामती ऐन, २०४९ तथा निजामती सेवा नियमावली, २०५० द्वारा भौगोलिक क्षेत्रमा बस्नुपर्ने भनी तोकिएको समयावधि, कर्मचारीको उमेर तथा कर्मचारीको बाँकी नोकरी अवधि जस्ता कुराहरूलाई ध्यान दिनुपर्नेमा सोतर्फ कृषि विभागले ध्यान दिएको नदेखिने। <p style="text-align: center;">राम विलास महतो कोईरी विरुद्ध कृषि विकास मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत, उत्प्रेषण नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२१४, पृष्ठ ११६०, संयुक्त इजलास</p>
183.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकले अध्ययन बिदा माग गरेको देखिएको र निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ६४ (१क) को खण्ड (ख) अनुसार ६० दिनभित्र सो बिदा स्वीकृत वा अस्वीकृतको निर्णय भएको जानकारी नदिएमा ऐ.६४(१ख) बमोजिम स्वतः नै बिदा स्वीकृत भएको मानिने कानूनी व्यवस्थाले निवेदकको मागलाई प्रकारान्तरमा सहयोग पुऱ्याएको अवस्था देखिने। ■ कानूनले निर्धारण गरेको अवधि नघाई गरेको बिदा अस्वीकृतको निर्णयले कानूनी मान्यता नपाउने हुनाको साथै बिदा स्वीकृत गरेको मानिने उक्त कानूनी व्यवस्था अनुसार म्याद नघाउनुको अर्थ प्रकारान्तरमा निवेदकलाई नै सहयोग पुऱ्याएको कानूनी परिणाम निस्कन जानु हो। विपक्षीको काम कारवाहीले कानूनले निर्धारण गरेको समयावधिभित्र आफूले माग गरेको बिदा स्वीकृत वा अस्वीकृत भएको जानकारी पाउने कानूनी अधिकारबाट रिट निवेदक वञ्चित हुनुपरेको छ। यस्तो अवस्थामा कानूनको म्यादभित्र बिदा अस्वीकृतको निर्णय नगर्नु विपक्षी नेपाल सरकारको गम्भीर लापरवाहीसमेत देखिन्छ। कानून अनुरूप चल्नुपर्ने जिम्मेवार निकायबाट भएको त्यस्तो लापरवाही क्षमायोग्य नदेखिने। <p style="text-align: center;">दीपक पोखरेल विरुद्ध नेपाल सरकार, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२२५, पृष्ठ १२५८, संयुक्त इजलास</p>
184.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदकले उर्दीको पोसाकमा मादक पदार्थ सेवन गरेको र सचेत गराउँदा पनि आचरणसम्बन्धी नियम बारम्बार उल्लङ्घन गरेको स्थिति नरहेको र गल्ती सुधार्न प्रतिबद्धसमेत रहेको स्थितिमा सिभिल पोसाकमा न्यून मात्राको मदिरा सेवनको सामान्य अवस्थामा निवेदकलाई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८४(ख) १ बमोजिम भविष्यमा सरकारी नोकरीको निमित्त सामान्यतः अयोग्य नठहरिने गरी नोकरीबाट हटाएको निर्णय निवेदकको

	<p>कसुरको मात्रा भन्दा चर्को देखिन आएकोले विपक्षी सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालयको प्रहरी नायब महानिरीक्षकको मिति २०६७।१।२९ र त्यसलाई सदर गरेको ऐ. कार्यालयका प्रहरी महानिरीक्षकको मिति २०६७।५।२९ को निर्णयसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर भई सशस्त्र प्रहरी नियमावली, २०६० को नियम ८४ को खण्ड (क) मा उल्लिखित अन्य उपयुक्त सजाय गरी निजलाई पूर्ववत् सेवा बहाल गर्नु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने।</p> <p>लक्ष्मण लामा विरुद्ध सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय, हलचोकसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२३४, पृष्ठ १३३८, संयुक्त इजलास</p>
185.	<p>■ नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ को दफा ९(७छ) बमोजिम माथिल्लो तहमा स्तर वृद्धि भएको अवस्थामा स्तर वृद्धिमात्र हुने तर कामकाज सोही तहमा पूर्ववत् गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्थाअनुकूल नै स्वास्थ्य सेवा विभागले स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको च.नं. १९६३ मिति २०६७।६।१८ को पत्रबाट निर्देश भएबमोजिम जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, सुनसरीले मिति २०६९।१२।६ गतेमा निवेदकहरूको पदस्थापन बदर गरी पूर्वको पद तथा कार्यालयमा साबिकबमोजिम कामकाज गर्नु भनी पत्राचार गरेको कुरा कानूनसम्मत देखिने।</p> <p>एपोलोकुमार भगतसमेत विरुद्ध स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, काठमाडौंसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४४, पृष्ठ १४५५, संयुक्त इजलास</p>
186.	<p>■ जुन निर्णयले Merit लाई नै मान्यता दिँदैन, त्यो निर्णय न्यायपूर्ण भएको भनी अदालत चुप लाग्ने हो भने सङ्गठनको मनोबल व्यक्तिपरक मात्र हो भन्न पर्ने हुन्छ। त्यस्तो मनोगत कथनलाई आफूलाई संस्थागत बनाउन आफैँले निर्माण गरेको मापदण्डलाई सो खेलको नियममा मैले किन सहमत भइन भन्न यसको नियम म आफैँले नै बनाउने अधिकार राख्छु, त्यसैले कसैले छानबिन नगर्नु भन्नु न्याय र सद्दिवेकलाई समेत परित्याग गर्नु हो। त्यस्तो अवस्थामा सरकारले आफ्नो औचित्य समाप्त गरेको भन्नपर्ने भएकाले न्यायपूर्ण विवेकको प्रयोग गर्ने राज्यको अर्थ कसैले पनि समाप्त भएको मान्न नपर्ने र राज्यको उत्तरदायित्व बोध गरेको देखिनुपर्ने।</p> <p>■ सुस्पष्ट कानूनको परमाधिकारी कानून मात्र हो, कसैको तजबिजी होइन, तसर्थ समान अवस्थामा प्राप्त अङ्कको गणना भई रहेको नं. १३ को हकसम्ममा विशेष दरबन्दी सिर्जना भएकोमा सो भन्दा अधिका अङ्कमा देखिएकाहरूलाई त्यस्तो सुविधाबाट वञ्चित राख्नु न्यायपूर्ण हुन नसक्ने।</p> <p>यादव अधिकारी विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४८, पृष्ठ १४८५, संयुक्त इजलास</p>
187.	<p>■ सकारात्मक विभेदका आधारमा समावेशीलाई कुन विन्दुसम्म लाने भन्ने कुरा राज्यको नीतिगत व्यवस्थाबमोजिम हुँदा खुला प्रतिस्पर्धालाई सकारात्मक विभेदका आधारमा</p>

	<p>सीमान्तकृत वर्गको लागि सङ्ख्यात्मक प्रतिशत निर्धारण गरी त्यस्ता वर्गहरूबीच छुट्टै प्रतिस्पर्धा गराई सेवामा प्रवेश गराउन राज्यले लिएको नीतिगत व्यवस्थामा अदालतले हस्तक्षेप गर्नु न्यायिक दृष्टिले उचित मान्न नसकिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ बढुवा भनेको सेवामा प्रवेश गरिसकेका समान कर्मचारीहरूबीचको प्रतिस्पर्धा हुँदा समानसरह हुने प्रयोजनको लागि असमान अवस्थाका व्यक्तिलाई एकपटक मौका प्रदान गरी त्यस्ता व्यक्तिले राज्यबाट विशेष लाभ प्राप्त गरिसकेको अवस्थामा तहपिच्छे असमान भनी मौका प्रदान गर्दा समानताको सिद्धान्तको उपहास हुन जाने । ■ समावेशी सिद्धान्तको मूल मर्म भनेको राज्यले सीमान्तकृत तथा आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक र अन्य कारणले पछि परेका वर्ग एवम् अल्पसङ्ख्यक समेतलाई राज्य व्यवस्थाको मूल प्रवाहमा समाहित गराउने उद्देश्यले त्यस्ता वर्गसमेतको प्रतिनिधित्वको अपेक्षा गरी प्रदान गरिएको सुविधा राज्यबाट कुनै एक व्यक्तिलाई पटकपटक हुनुपर्ने भनी माग गर्न समानताको सिद्धान्त र समावेशीताको सिद्धान्तले नमिल्ने हुँदा कुनै व्यक्ति समावेशीको आधारमा सरकारी सेवामा प्रवेश गरेपश्चात निजका हकमा पुनः समावेशीबाट पाउने लाभ समाप्त भएको मान्नुपर्ने । ■ बढुवा पदसोपानको सिद्धान्त र समावेशीको सिद्धान्त दुई अलगअलग सिद्धान्त हुन् । समावेशीको सिद्धान्त अनुशरण गरी सुविधा हासिल गरी पदसोपानको सिद्धान्तभित्र प्रवेश गरिसकेका कर्मचारीले पुनः समावेशीको सुविधा माग गर्नु भनेको बढुवा पदसोपानको सिद्धान्तविपरीत हुन जाने । ■ वृत्ति विकासको लागि हुनुपर्ने चरित्र र गुण हासिल नगरी हरेक तहमा समावेशी खोज्दा समावेशीको सिद्धान्तले अपेक्षा गरेको सेवाको शसक्तीकरणविपरीत हुन जाने भएबाट यस्तो गैरवैधानिक माग राख्नु मनासिब नदेखिने । <p style="text-align: center;">डा.मिङ्गमार गेल्जेन शेर्पा विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२७७, पृष्ठ १८२१, संयुक्त इजलास</p>
188.	<ul style="list-style-type: none"> ■ न्याय परिषद्ले न्यायाधीश नियुक्ति हुनुपूर्व त्यस्तो व्यक्ति निजामती कर्मचारी रहेछ भने निजामती किताबखानाबाट विवरण (सिटरोल) मगाइ प्राप्त सोही विवरणको आधारमा आफ्नो विवरण अद्यावधिक गर्ने भएकाले पनि त्यसरी सच्चिइसकेको विवरणलाई मान्दिन साबिककै विवरणलाई मान्दछु भनी भन्न नमिल्ने । ■ जुन कागजातमा भएको जन्ममितिबाट निज अवकाश हुन्छ सोही आधारमा उमेरको गणना गर्ने भन्ने व्यवस्था भएकोमा निवेदकको शैक्षिक योग्यता, नागरिकता र सिटरोल तीनवटै कागजातमा उल्लिखित उमेर सच्चिई एउटै कायम भइसकेको र निवेदक जिल्ला न्यायाधीश पदमा नियुक्ति हुनुपूर्व कायम भएको त्यस्तो पछिल्लो विवरण नै आधिकारिक मान्नुपर्ने अवस्थामा हुँदा आधिकारिक निकायहरूबाट कानूनबमोजिम प्राप्त विवरणलाई स्वीकार गरी

	<p>अभिलेख अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ साधिकार निकायबाट कानूनबमोजिम जन्ममिति सच्याएको काम कारवाहीउपर कसैको दाबी विरोध उजुरीसमेत नपरी निर्णय अन्तिम भएको अवस्थामा पछिल्लो कागज नै आधिकारिक हुने र सोही कागजले मान्यता पाउने विवरण अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धमा वर्षौंसम्म निर्णय नगरी यत्तिकै राखिराख्न कानूनतः मिल्ने अवस्था नहुने । <p style="text-align: right;">राजेशकुमार काफ्ले विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, सर्वोच्च अदालत एनेक्स भवन, परमादेश</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८०, पृष्ठ १८५२, पूर्ण इजलास</p>
189.	<ul style="list-style-type: none"> ■ जुनसुकै उम्मेदवारको दरखास्त फाराम रद्द गर्दा उचित आधार र कारण हुनुपर्दछ । सशस्त्र प्रहरी सेवा आयोगका पदाधिकारीलाई मनमा लाग्दैन कुनै उम्मेदवारको दरखास्त फाराम रद्द गर्न पाउँदैन । विपक्षीले निवेदकहरूको दरखास्त फाराम रद्द गर्ने उचित र पर्याप्त आधार कारण उल्लेख गर्न सकेको देखिँदैन । त्यसमा पनि प्रतियोगितात्मक परीक्षा सञ्चालन हुनुपूर्व नै दरखास्त फाराम रद्द हुनुपर्दछ । सशस्त्र प्रहरी निरीक्षकको प्रतिस्पर्धाको सबै परीक्षाहरूमा सफल भएपछि अन्तर्वार्ताको चरणमा आएर एकाएक दरखास्त फाराम रद्द गर्नु विवेकसम्मत कार्य हुन नसक्ने । <p style="text-align: center;">सुवास भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p style="text-align: center;">नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८२, पृष्ठ १८८२, संयुक्त इजलास</p>
190.	<ul style="list-style-type: none"> ■ वस्तुतः निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा २६ अनुसार हुने प्रतिस्पर्धा समान तहका कर्मचारीहरूबीच मात्र हुन्छ भने खुला प्रतिस्पर्धामा समान तहका कर्मचारीलगायत अन्य गैरकर्मचारीहरू समेतको प्रतिस्पर्धामा सहभागिता हुन्छ । यसैगरी दुवै प्रतिस्पर्धाको गुणस्तर र स्वरूपमा समेत स्वाभाविकरूपले अन्तर हुने नै हुन्छ । तसर्थ दुवै प्रकारको प्रवेशमा प्रतिस्पर्धा हुने भन्दैमा र बहालवाला कर्मचारीले समान पदको अर्को सेवा समूहमा खुला विज्ञापनमा दरखास्त हाल्दैमा मात्रै उम्मेदवारलाई सेवा परिवर्तन गर्न आएको वर्गमा परिणत गर्न मिल्दैन र सेवा समूह परिवर्तन गर्न दरखास्त हालेको भन्ने अर्थ गर्न पनि नमिल्ने । ■ खुला प्रतिस्पर्धा भनेको खुला नै हो, सेवा परिवर्तनको प्रतिस्पर्धा होइन । ऐनको दफा २६ अन्तर्गतको निवेदन र पदपूर्तिका लागि खुलातर्फ भएको विज्ञापनअनुसार दिएको दरखास्तको उद्देश्यमा केही मेल खाँदैन सो निवेदनलाई पनि दफा २६ अनुसारकै निवेदन भन्न नमिल्ने । ■ सामान्य अवस्थामा कानूनको स्वाभाविक व्याख्यालाई स्वीकार गर्नुपर्दछ । स्वाभाविक र सरल व्याख्या गर्दा गलत वा द्विविधायुक्त अर्थ दिएमा मात्र वैकल्पिक व्याख्याको गुञ्जाइस रहन्छ । ऐनको कुनै दफाले प्रदान गरेको सुविधा अर्को दफाले स्पष्टरूपमा बन्देज नलगाएको अवस्थामा त्यस्तो सुविधा अर्को दफाले निष्क्रिय गराएको अर्थ निकाल्नु युक्तिसङ्गत नहुने

	<p>हुँदा ऐनको दफा २६ बाहेक अन्य प्रक्रियाबाट अर्को सेवा समूहमा प्रवेश गरेका कर्मचारीका हकमा बढुवाको उम्मेदवार हुनका लागि दफा २२ को खण्ड (घ) ले बन्देज गरेको भनी अर्थ्याइनु नहुने।</p> <p>परशुराम दाहाल विरूद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौंसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८८, पृष्ठ १९४३, संयुक्त इजलास</p>
191.	<ul style="list-style-type: none"> ■ नियुक्ति पाउने व्यक्तिले पाएको नियुक्ति गैरकानूनी भन्ने नदेखिएको अवस्थामा पद दर्ता गर्नेलागायतका प्रशासनिक जिम्मेवारी निर्वाह गर्नुपर्ने कार्यालय वा अधिकारीको त्रुटिमात्रले निवेदकले कानूनबमोजिम गरेको सेवाबापत प्राप्त गर्ने सुविधाहरूमा अन्यथा असर पर्न दिन नमिल्ने र एकजना निम्नस्तरको कर्मचारीको हक सुविधाप्रति सम्बन्धित कर्मचारीहरू र कार्यालयहरू सकारात्मक नभएकाले प्रक्रिया पुऱ्याई सहयोग गर्नुपर्नेमा जिम्मेवारीबाट उम्कन खोजेको समेत देखिएको छ। कानूनबमोजिम सेवा गरेपछि त्यसको प्रतिफल पाउने कानूनी हकमा त्यस्तो अकर्मण्यता र अयोग्यता देखिने व्यवहारहरूले परास्त गर्न नसक्ने। ■ निवेदकको सम्बन्धमा को कसको लापरवाही र गल्तीले पद दर्तालागायतको कार्य गर्न गराउन नसकेको हो सोको जाँचबुझ गरी आवश्यक कारवाही गर्ने र निवेदकले गरेको सेवाबापत प्राप्त गर्ने निवृत्तभरण, कर्मचारी सञ्चयकोष, सञ्चित बिदाको सुविधाहरू दिन दिलाउन नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्ले जो चाहिने निर्णय गर्नु गराउनु भनी विपक्षी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेतका नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने। <p>सोमनाथ गिरी विरूद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८९, पृष्ठ १९५१, संयुक्त इजलास</p>
192.	<ul style="list-style-type: none"> ■ एक पटक निवेदकलाई प्रदान गरेको अङ्क नमिलेको भन्नलाई कानूनले अधिकार क्षेत्र दिएको हुनुपर्ने र बदर गर्ने कार्य पनि कानूनबमोजिम नै हुनुपर्ने हुन्छ। सो नगरी जसलाई जहाँ जहिले जे गर्न मन लाग्यो सो गर्दै जाने हो भने सबै कुरा अनिश्चित हुन जान्छ जसको परिणाम भयावह हुन्छ। व्यक्तिगत सोचाई र रोजाईमा आधारित न्याय होइन पद्धति र प्रक्रियामा आधारित न्याय वाञ्छनीय हुने। <p>महानन्दप्रसाद उपाध्याय उच्च माध्यमिक विद्यालयसमेत विरूद्ध अरविन्दकुमार लाल, परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२९८, पृष्ठ २०२५, संयुक्त इजलास</p>
193.	<ul style="list-style-type: none"> ■ विपक्षीलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको निर्णयले अनुचित कार्य गरेको आरोपमा दिइने भनेको दुई तलब वृद्धि रोककाको सजाय यस अदालतको आदेशले बदर भई सोही आदेशबाट पुनः स्पष्टीकरण माग गरी अख्तियारवालालाई उचित कारवाही गर्नु भनी परमादेशको आदेश जारी भएकामा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत् प्राप्त फाइलमा संलग्न स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयको मिति २०६८।४।२ मा विपक्षीलाई सम्बोधन गरी

	<p>लेखेको पत्रमा निजलाई निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ५५(क) बमोजिम अब आइन्दा यस्तो कार्य नगर्नु भनी चेतावनी दिएकोसम्म देखिँदा चेतावनी दिएको कार्य उक्त ऐनको दफा २२ को सजायभित्र पर्ने नदेखिँदा विपक्षीलाई यथावत् बढुवा गरेको लोक सेवा आयोगको निर्णयमा कुनै कानूनको त्रुटि देखिन नआउने ।</p> <p>श्रीमती सूर्यवदना पण्डित विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालयसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९२९९, पृष्ठ २०३१, पूर्ण इजलास</p>
194.	<ul style="list-style-type: none"> ■ शैक्षिक योग्यतामा उल्लिखित जन्ममितिले नागरिकता प्रमाणपत्रमा लेखिएको वर्षलाई पुष्टि गरेको अवस्थामा त्यसलाई अन्यथा हुने गरी निर्णय गरिएमा त्यसले नागरिकलाई प्रदान गरेको संविधानप्रदत्त पेसा रोजगार गर्न पाउने हक र समानताको हकमा अनिश्चितता उत्पन्न भई मौलिक हकमा समेत अनुचित बन्देज लाग्न गई आघात पर्न जाने । ■ कानूनको शाब्दिक व्याख्या गर्दा कानूनको तर्कपूर्ण, विवेकसम्मत, व्यावहारिक एवम् न्यायपूर्ण अर्थ ननिस्कने भएमा कानूनको शाब्दिक व्याख्याको अनुशरण नगरी व्याख्याको स्वर्णिम नियमलाई अनुशरण गरी कानूनको सन्दर्भ सुहाउँदो सुस्पष्ट व्याख्या गर्नुपर्ने । ■ शैक्षिक संस्थाबाट जारी भएको प्रमाणपत्र, नागरिकता प्रमाणपत्र वा वैयक्तिक नोकरी विवरण (सिटरोल) मा कितिएको जन्ममितिबाट हुन आएको उमेरलाई अवकाशको आधार मान्नुपर्ने देखिने । ■ निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम १०२ क को उपनियम (३) मा कुनै प्रमाणपत्रमा वर्षमात्र उल्लेख भएको र अर्को प्रमाणपत्रमा पूरा जन्ममिति खुलेको रहेछ तथा त्यस्तो प्रमाणपत्रमा उल्लिखित जन्ममितिहरूको बीचमा एक वर्षसम्मको अन्तर देखिएमा पूरा खुलेको जन्ममितिलाई आधार मान्नुपर्नेछ भन्ने व्यवस्था भएबाट निवेदकले विपक्षी निजामती किताबखानामा पेस गरेको शैक्षिक योग्यतासमेतका प्रमाणपत्रमा उल्लेख भएको जन्ममिति र अन्य कुनै प्रमाणहरूमा पेस भएका कागजातबाट देखिने जन्ममिति सो भन्दा फरकफरक उल्लेख भई जन्ममितिको बीचमा अन्तर रहेको नदेखिने । <p>मतिबुल्लाह मुसलमान विरुद्ध निजामती किताबखाना, हरिहरभवनसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०५, पृष्ठ २१३६, संयुक्त इजलास</p>
<h2>१२. विविध</h2>	
195.	<ul style="list-style-type: none"> ■ जाँच लिई सकेको परीक्षाको अदालतबाट समेत परीक्षाफल प्रकाशन गर्नु भनी विपक्षीका नाउँमा दुई-दुई पटक आदेश जारी हुँदा आदेशबमोजिम नगरी आलटाल गरी बस्ने कार्यले जानी जानी आदेशको पालना नगरेको अदालतको आदेशको अपहेलना गरेको स्पष्ट हुने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुनै पदाधिकारीले राजीनामा दिएको मात्र कारणले निजले पदासीन रहेको अवस्थामा गरिएको अपराधजन्य कार्यबाट उन्मुक्ति पाउन सक्ने अवस्था हुँदैन। अदालतको आदेश वा फैसलाको कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा आफ्नो कार्यकाल अवधिभर सो आदेशको पालना नगरेकोमा अपहेलनाजन्य कार्य नै हुने। <p style="text-align: right;">यज्ञदेव भट्ट विरुद्ध डा. सुधा शर्मा, अपहेलना नेकाप २०७१, अङ्क १, निर्णय नम्बर ९१०५, पृष्ठ ५६, संयुक्त इजलास</p>
196.	<ul style="list-style-type: none"> ■ परीक्षा योग्यता परीक्षणको एक मात्र माध्यम हो। त्यसमा मूल्याङ्कनको आधार केवल योग्यता हुनुपर्दछ। अन्यान्य आधारले योग्यता परीक्षणलाई घुमिल तुल्याउँछन् र यसलाई प्रोत्साहित गरिन्छ भने कानूनको शासनको दृष्टिमा यो भन्दा ठूलो दुर्भाग्य अरु कुनै हुन सक्दैन। परीक्षा सदैव निष्पक्ष र स्वतन्त्र हुनुपर्छ, अनिमात्र परीक्षाको विश्वसनीयता कायम हुन्छ। परीक्षा भन्ने वित्तिकै स्वच्छ, निष्पक्ष र सहीरूपले परीक्षार्थीको योग्यता र क्षमता परीक्षण गर्नु हो। यी तत्त्वको अभावमा परीक्षा शब्द नै कलुषित बन्न पुग्छ। परीक्षा शब्दले नै निष्पक्षता आस्था, विश्वास र श्रद्धाभावको प्रवाह गरेको हुन्छ। परीक्षामा परीक्षार्थीहरूबाट मर्यादाविपरीतको कार्य हुनुको साथै परीक्षकबाटसमेत उत्तरपुस्तिका परीक्षण एवम् संपरीक्षणको क्रममा अनियमितता भएको देखिएको अवस्थामा सोही परीक्षाफल कायम हुनु न्यायको न्यूनतम मर्यादा पालना नगर्नु हो। ■ प्रकटरूपमा देखिएका तथ्यगत कुराहरू औँल्याई उचित निर्णय गरी दुष्परिणाम सच्याउन सार्वजनिक पदाधिकारीलाई लेखी पठाउने अधिकार अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई छैन भन्ने हो भने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा १२ख निष्प्रयोजित भई शून्यमा परिणत हुन्छ। कानूनलाई निष्क्रिय तुल्याउने गरी व्याख्या गर्न नमिल्ने। ■ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले स्वयम् नै दुष्परिणाम सच्याउन सक्दैन। तर सो कार्यको दुष्परिणाम सच्याउन सम्बन्धित अधिकारी वा निकायलाई लेखी पठाउन सक्दछ। यसरी लेखी पठाउँदा यस्तो निर्णय गरी सो दुष्कृति सच्याउनु भन्न भने अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले सक्दैन। निर्देशित निर्णय हुन सक्दैन। निर्णयकर्ताले तथ्य, प्रमाण र कारणका आधारमा स्वयम् नै न्यायिक मन प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ। प्रस्तुत विवादमा तथ्य र कारण दर्शाई सो दुष्कृति सच्याउन उपयुक्त निर्णय गर्न भनी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले कृषि विकास बैङ्क लिमिटेडलाई लेखी पठाएको छ। यस स्थितिमा कृषि विकास बैङ्क लिमिटेडले गरेको निर्णय निवेदकहरूले जिकिर लिए जस्तो गैरकानूनी छैन। यसरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगद्वारा गठिन छानबिन समितिले तथ्यको उजागरका साथ दिएको प्रतिवेदनसमेतको आधारमा उपर्युक्त निर्णय गर्न साधिकार निकायमा पठाउने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट भएको निर्णयमा सो बदर गर्न आधार लिइएको अधिकारक्षेत्रको त्रुटि रहेको नदेखिने।

	<ul style="list-style-type: none"> ■ अनुसन्धान गर्ने संवैधानिक निकाय अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले अनुसन्धान गरी पठाएको विवरणमा असहमति प्रकट गर्न सकिन्न भन्ने होइन । तर तिनलाई निर्णयकर्ताले जानकारीमा लिनै पाइन्न भन्न मिल्दैन । तथ्य तथ्य नै हो, जसले जसरी हेरे पनि एउटै देखिन्छ । कुनै उत्तरमा पूर्णाङ्कभन्दा बढी अङ्क दिएको, एउटा उत्तरलाई दुई पटक अङ्क दिएको, पहिले दिएको अङ्क सच्याएको, पहिले सिसाकलमले अङ्क दिई इरेजरले सो मेटेको धुलो उत्तरपुस्तिकामै रहेको, गलत उत्तरलाई सच्याई सही बनाइदिएको र गलत उत्तरलाई पनि पूर्ण अङ्क दिएको संकेत नम्बरसहित अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले तथ्यगत विवरण दिएको छ । यसो होइन भन्न तथ्यगत रूपमै खण्डन गर्न कृषि विकास बैङ्कले सकेको स्थिति छैन । रिट जारी गरी त्यस्ता आधारमा रद्द भएको परीक्षा र सोका आधारमा भएको परीक्षाफल कायम गरिदिँदा परीक्षा भन्ने पद्धतिमै ग्रहण लाग्न पुग्ने । <p style="text-align: center;">अधिकृत श्यामसिंह पाण्डेसमेत विरूद्ध ज्योति पाण्डेसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क २, निर्णय नम्बर ९११६, पृष्ठ १२९, पूर्ण इजलास</p>
197.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आधिकारिक निकायले कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरेर पैठारी गरेको मोटरसाइकललाई सुरु दर्ता भएको अभिलेख फेला नपरेको भन्ने आधारमा मात्र कुनै पनि नागरिकले कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी खरिद गरेको आफ्नो सम्पत्तिको दर्ता नामसारी गरी स्वामित्व प्राप्त गर्नबाट रोक लगाउन मिल्ने भनी अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ निवेदकबाट मोटरसाइकल दर्ता गरी ब्लु बुक र नम्बर उपलब्ध गराई दिनु भनी विपक्षीहरूका नाममा परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने मात्र माग गरेको तर आफूलाई असर पर्ने गरी यातायात व्यवस्था विभागबाट भएको निर्णयलाई बदरतर्फ उत्प्रेषणको माग गरेको निवेदनबाट नदेखिएको अवस्थामा परमादेशको आदेश जारी भए पनि यातायात व्यवस्था विभागको निर्णय यथावत कायमै रही आदेशको औचित्य नै नरहने हुँदा विपक्षी झिकाउने आदेश गर्दा लिइएको आधारसँग सहमत हुन नसकिने । <p style="text-align: center;">नेत्रबहादुर के.सी. विरूद्ध भौतिक योजना निर्माण तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयसमेत, परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ७, निर्णय नम्बर ९२१५, पृष्ठ ११६६, संयुक्त इजलास</p>
198.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मातृ ऐनको प्रस्तावना तथा उद्देश्यविपरीत नहुने गरी प्रतिष्ठानले आफ्नो सेवा सञ्चालनार्थ आवश्यक पर्ने कार्यविधि, नियम वा नियमावली तर्जुमा गरी नियमन गर्न सक्ने । ■ चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन, २०६३ को दफा १२(छ) र १३(१) बमोजिम प्रतिष्ठानलाई आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्ति स्वतन्त्र ढङ्गबाट आपूर्ति गर्न सेवा आयोग रहने व्यवस्था गरी कर्मचारीको पदपूर्ति सम्बन्धमा चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (कर्मचारी सेवाका सर्त तथा सुविधासम्बन्धी) नियमावली, २०६५ मा सेवाको गठन, पद, दरबन्दी, योग्यता, पदपूर्तिसम्बन्धी व्यवस्था, समावेशीका आधारमा पदपूर्ति परीक्षा प्रणालीलागायतका विषयमा व्यवस्था गरेको देखिने । ■ विशेषीकृत चरित्र भएको खास कुनै संस्थाको जनशक्तिको आपूर्ति गर्दा के कस्तो योग्यता

	<p>निर्धारण गर्ने, छनौट विधि कसरी तय गर्ने, परीक्षा प्रणाली कसरी तय गर्ने भन्ने कुरा सम्बन्धित निकायले निश्चित गर्ने विषय हो । प्रतिष्ठानको आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा कर्मचारीको उपयुक्ततासमेतलाई विचार गरी आवश्यक सङ्ख्यामा कर्मचारी आपूर्ति गर्न प्रतिष्ठानलाई अधिकार प्रत्यायोजन गरेको र प्रतिष्ठानले आफ्नो संस्थामा रिक्त रहेको दरबन्दीमा आवश्यकता र उपयुक्तताको आधारमा स्वतन्त्र ढङ्गबाट पारदर्शीरूपले कर्मचारी नियुक्ति गर्न मातृ ऐनले दिएको अधिकारको सीमामा रही कर्मचारीको नियुक्तिको उपयुक्तता निर्धारण गर्ने अधिकार रहे भएको देखिने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ प्रतिपादित सिद्धान्तहरूसमेतका आधारमा अस्पताल प्रतिष्ठानको रूपमा स्थापित भएपछि अस्पतालमा लामो समय सेवा गरेका कर्मचारीलाई प्रतिष्ठानमा नियुक्तिका लागि सिमित आन्तरिक प्रतियोगितामा सामेल हुन एक पटक मौका दिनु स्वयम्मा अनुचित वा गैरकानूनी कुरा नहुने । ■ स्वायत्त स्वतन्त्र निकायले कर्मचारीको छनौट गर्दा योग्यता, दक्षता, कार्यक्षमता, कार्यकुशलता, अनुभव र निजको सेवाप्रतिको लगावसमेतका आधारमा स्वतन्त्र किसिमबाट योग्यतम व्यक्तिको छनौट गर्नुपर्दछ । अस्थायी, करार वा ज्यालादारीमा सेवामा प्रवेश गरिसकेको हुँदा सामान्य प्रक्रियाद्वारा स्थायी हुने वा गरिने किसिमको अर्थमा लिनुहुँदैन । यसो गरिएमा असक्षम व्यक्तिले सेवामा प्रवेश गर्ने मौका पाई सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा गतिरोध उत्पन्न हुन सक्ने । ■ कुनै सार्वजनिक संस्थाको सेवामा कर्मचारीको नियुक्ति गर्दा अपनाउनुपर्ने सामान्य सिद्धान्तको विषयमा लोक सेवा आयोगसँग त्यस्तो संस्थाले आवश्यक परामर्श लिन सक्ने गरी नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १२६(६) मा व्यवस्था भएको हुँदा नियुक्तिका लागि विज्ञापित पदहरूमा अपनाउनुपर्ने मापदण्डका विषयमा कुनै द्विविधा भई लोकसेवा आयोगको परामर्श आवश्यक छ भनी प्रतिष्ठानलाई लागेमा आवश्यकता अनुसार लोकसेवा आयोगको परामर्श लिई मापदण्ड निर्धारण गर्न सक्ने नै हुँदा सो सम्बन्धमा चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान र सेवा आयोगलाई ध्यानाकर्षण गराइने । ■ गठन भएको समितिले लिएको परीक्षामा उत्तीर्ण गरेको योग्यतम व्यक्तिलाई सिफारिस गर्नुपर्ने र उक्त सिफारिस गर्ने निर्णय गर्दा लिएका उपयुक्तताको आधारहरू खोल्नुपर्ने हुन्छ । व्यावहारिकरूपमा योग्यता सहित दक्षता र क्षमता छ भन्ने कुरा छनौट समितिले निश्चित गरेका व्यक्तिहरू मात्र नियुक्ति गर्नुपर्ने । ■ चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (कर्मचारी सेवाका सर्त तथा सुविधासम्बन्धी) नियमावली, २०६५ को नियम ८ मा समावेशिताको व्यवस्था भएकोमा सोही नियमावलीको नियम १४५ को व्यवस्थाले सङ्कुचित गरेको भन्ने निवेदन दाबीतर्फ विचार गर्दा नियम ८ को व्यवस्था नियम खारेज वा संशोधन नभएको अवस्थासम्म दीर्घकालीनरूपमा क्रियाशील रहने प्रावधान हो भने नियम १४५ को व्यवस्था एक पटक प्रयोग भएपछि स्वतः निस्किय हुने प्रावधान भएबाट नियम १४५ को व्यवस्थाले नियम ८ को व्यवस्थालाई सङ्कुचित गरेको भनी अर्थ र व्याख्या गर्न नमिल्ने ।
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ■ बदर माग गरेको चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान सेवा आयोगबाट मिति २०६८।८।१९ मा प्रकाशित विज्ञापन हेर्दा श्रेणीविहीन कार्यालय सहयोगीदेखि आठौं तह मेडिकल अधिकृतसम्म गरी विभिन्न ३१ किसिमका प्राविधिक र प्रशासनिक पदहरूमा दरखास्त माग भएको देखिन्छ। उक्त विज्ञापन र सूचना बदर गरिपाउँ भनी चारजना विद्वान् अधिवक्ताहरू र दुईजना सर्वसाधारण नेपाली नागरिकको हैसियतबाट निवेदन गरेको देखिए पनि माग भएको पदहरूमध्ये कुन पदको लागि आफ्नो निर्धारित योग्यता पुगी प्रतिस्पर्धा गर्न सम्भावित उम्मेदवार हुन पाउने हो भन्ने कुरा कहिकतै उल्लेख गरिएको छैन। आफ्नो शैक्षिक योग्यता कति हो र शैक्षिक योग्यता अनुसार कुन पदमा आफू उम्मेदवार हुन पाउने हो भन्ने सम्बन्धमा कुनै कुरा उल्लेख नभएबाट प्रतिष्ठानबाट माग भएको कुनै पनि पदको लागि यी निवेदकहरू प्रतियोगी देखिएका छैनन्। जो प्रतियोगी र प्रतिस्पर्धी हुन सक्दथे ती नेपाली नागरिकहरूले चुनौती दिएको अवस्था छैन। यसरी चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान सेवा आयोगबाट मिति २०६८।८।१९ मा प्रकाशित विज्ञापन र मिति २०६८।१२।२१ मा प्रकाशित सूचनाबाट यी निवेदकहरूको हकमा कुनै प्रतिकूल प्रभाव पार्ने अवस्था नभएको र विज्ञापित पदहरूमा निवेदकहरूको सार्थकसम्बन्ध रहेको नदेखिएबाट नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) अन्तर्गत दाबी गर्न हकद्वैया रहे भएको देखिन नआउने। <p style="text-align: center;">अधिवक्ता माधवकुमार बस्नेतसमेत विरुद्ध चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२१८, पृष्ठ ११८९, विशेष इजलास</p>
199.	<ul style="list-style-type: none"> ■ बालकको खुसी र निजले व्यक्त गरेका आधारमा परिवारका सदस्यलाई रोजेका व्यक्तिलाई नै संरक्षकत्व प्रदान गर्नु उचित हुने हुँदा निवेदिकाले व्यक्तिगत आत्मतुष्टिका लागि बालकको संरक्षण आफूले प्राप्त गर्नुपर्ने भन्ने निवेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने। <p style="text-align: center;">शोभा श्रेष्ठ विरुद्ध माया तामाङसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२१९, पृष्ठ १२१३, संयुक्त इजलास</p>
200.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवेदक कम्पनी र विपक्षी हिमालयन रिप्रिज वाटर प्रा. लि. कम्पनीका बीच भएको सम्झौता अनुसार विपक्षी कम्पनीको सम्पूर्ण सम्पत्ति निवेदकलाई हस्तान्तरण गर्ने विषयमा सम्झौता भएकोमा विपक्षीहरूबाट करारबमोजिमको दायित्व पूरा नगरेको भनी सो करारीय दायित्व पूरा गरिपाउँ भन्ने विषयमा करारसमेतका मुद्दा परिरहेको देखिँदा उक्त करारमा अन्तर्निहित विषयका सम्बन्धमा जिल्ला अदालतमा विचाराधीन रहेको करारसमेतका मुद्दाहरूबाट निवेदन दाबीको विषयमा न्याय निरूपण हुने। ■ एउटै विषयवस्तुको सम्बन्धमा देवानी मुद्दा दिई विचाराधीन अवस्थामा रहेकोमा पछि फेरि सोही विषयमा सरकारवादी ठगी मुद्दा पनि चलाउन पाउनुपर्छ भन्ने निवेदकको माग दाबीलाई उचित र तर्कसङ्गत भन्न मिल्दैन। सबै विषयको समाधान फौजदारी मुद्दा मात्रै नहुने र जहाँ देवानी मुद्दाबाट उपचार पर्याप्त छ, त्यहाँ फौजदारी मुद्दा लाग्ने अवस्था नै हुँदैन। देवानी

	<p>विषयमा परेका मुद्दाहरूबाटै रिट निवेदकले माग गरेको विषयमा उपचार प्राप्त हुने अवस्थाको विद्यमानता छँदाछँदै देवानी विषय रहेको करारीय दायित्वको विषयमा फौजदारी मुद्दा चलाउने भन्ने कुरा कानून, न्याय र विवेकसम्मत्समेत नदेखिने।</p> <p>अजेयराज सुमार्गी पराजुली विरुद्ध महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, रामशाहपथसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२२३, पृष्ठ १२४५, संयुक्त इजलास</p>
<p>201.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ अधिकारप्राप्त निकायले पक्राउ गरी राज्य विरुद्धको अपराध मुद्दामा अनुसन्धानको लागि सक्षम निकायबाट पटकपटक म्याद थप भई अनुसन्धानको सिलसिलामा थुनामा रहेको हुँदा निवेदकको माग अनुसार गैरकानूनी भन्न मिल्ने नदेखिने। ■ निवेदक विरुद्ध राज्य विरुद्धको अपराधसम्बन्धी मुद्दा अनुसन्धानको क्रममा रही तत्सम्बन्धमा विशेष अदालत, काठमाडौँबाट म्याद थपसमेत भएको देखिएको र निवेदकले निवेदनमा उठाएका सबै सवालहरू र थुनाको वैधता वा अवैधता सम्बन्धमा सोही अदालतबाट सम्बोधन हुने नै देखिँदा मागबमोजिम बन्दी प्रत्यक्षीकरणको आदेशजारी गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिने। <p>सूर्यकान्त राउत विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरङसमेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क ८, निर्णय नम्बर ९२२९, पृष्ठ १२९२, संयुक्त इजलास</p>
<p>202.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ विशिष्ट सैद्धान्तिक महत्त्वको साथ प्राप्त हुने नैसर्गिक स्वतन्त्रताको हकलाई प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशले सार्वजनिक हितका लागि राज्यले बन्देज लगाउन सक्ने, नियमन गर्न सक्ने र निश्चित पेसा वा रोजगारका सम्बन्धमा उचित ऐनमार्फत सर्त वा योग्यता तोकी यस स्वतन्त्रताउपर मनासिब बन्देजसमेत लगाउन सक्ने गरी कानून बनाउन पाउने गरी अख्तियारी दिएको देखिन्छ। यस परिप्रेक्ष्यमा स्वतन्त्रताको हक सापेक्षित अधिकारको रूपमा रहेको प्रष्ट हुन्छ। साथै के कस्तो कानूनको तर्जुमा गरी निजामती प्रशासन सञ्चालन गर्ने भन्ने विषयमा कानून बनाउन सक्ने अख्तियारी पनि विधायिकामा निहित रहने। ■ मौलिक हकको सन्दर्भमा समानताको सिद्धान्त राज्यका काम कारवाही (State Action) सँग जोडिएको हुन्छ। सरकारका कुनै पनि निकायका कार्यबाट समान व्यक्तिहरूबीच भेदभाव भएको अवस्थामा यो हकमा आघात पुग्दछ। कानूनको दृष्टिमा सबै समानहरूबीच समान व्यवहार गरिनुपर्दछ। सामान्य कानूनको प्रयोगमा वा अन्य व्यवहारमा राज्यले आफ्ना नागरिकहरूबीच भेदभाव गर्नु पनि हुँदैन। यस प्रकारको समानतामा राज्यको सकारात्मक दायित्व रहने। <p>कमला न्यौपानेसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश</p> <p>नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२३७, पृष्ठ १३५७, विशेष इजलास</p>

203.	<ul style="list-style-type: none"> ■ दूरसञ्चार प्राधिकरणका अध्यक्ष पदको नियुक्ति गर्न ऐनको दफा ५(२) बमोजिम गठित समितिको गठन विधि, सो समितिले छनौटको लागि अवलम्बन गरेको प्रक्रिया, समितिको निष्पक्षता अन्तर्वाताको प्रक्रियागत त्रुटि वा अन्य कुनै कानूनी त्रुटिसम्बन्धी विवाद उठाएको देखिँदैन । छनौट प्रक्रियामा कानूनी त्रुटि (Error of Law) देखाउन नसकेको अवस्थामा छनौटका सारा प्रक्रिया कानूनबमोजिम रहेको भनी स्वीकार गरेपछि सोको परिणामलाई अस्वीकार गर्न नमिल्ने । <p style="text-align: center;">विश्वनाथ गोयल विरूद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२३८, पृष्ठ १३७०, संयुक्त इजलास</p>
204.	<ul style="list-style-type: none"> ■ लिखतको बीचमा लागेको ऋणीको छाप सम्बन्धमा विशेषज्ञको रायमा केरमेट नभएको ठाउँमा लागेको बीचको छाप अक्षरको मुनि रहेको वा माथि रहेको भन्ने कुरा स्पष्ट र एकिन नगरिएको भए पनि सो छाप लगाई राख्नुपर्ने कुनै प्रयोजन स्पष्ट नभएकाले सो छाप रहे भएको कारणले मात्र उक्त लिखत सद्दे साँचो व्यवहार अनुसार भएको भन्ने कुराको पुष्टि हुन सकेको नदेखिने । ■ विवादित लिखत सम्बन्धमा समेत लिफामा छाप लगाएको भनी प्रतिवादी वादी भई मिति २०५०।०२।३२ मा करकाप मुद्दा दायर गरी चलिरहेकै अवस्थामा प्रस्तुत मुद्दाको वादीले प्रतिवादीलाई अर्थात् करकाप मुद्दाको वादीलाई मिति २०५६।०६।०६ मा रु.९७,२२,७५५।- जस्तो ठूलो रकम ऋण प्रदान गरेको भन्ने कुरा विश्वासलायक हुन सक्ने नदेखिने । ■ लेनदेन मुद्दाको फिराद करकाप मुद्दामा पुनरावेदन अदालतबाट मिति २०५७।०२।३२ मा फैसला भएपश्चात मिति २०५९।०५।१८ मा २०५६।६।६ को लिखत भनी दायर भएको देखिएबाट करकाप मुद्दाको परिणाम पर्खेर प्रस्तुत मुद्दा दायर भएकाले फिरादमा उल्लेख भएअनुसार लेनदेन भएको भन्ने कुरा विश्वासलायक नदेखिने । ■ प्रतिवादीले ऋण लिएकोमा इन्कार गरेको, लिखत लिफामा तयार भएको भनी विशेषज्ञले स्पष्ट राय दिएकामा प्रतिवादीले कारकाप गरी लिफामा छाप लगाएको भनी लिखत सम्बन्धमा समेत दायर गरेको करकाप मुद्दा कारवाहीयुक्त रहेकै अवस्थामा लेनदेन मुद्दाको वादीले प्रतिवादीलाई ऋण उपलब्ध गराएको भन्ने कुरा विश्वासयोग्य हुन सक्ने अवस्था नहुँदा वादीको दाबी पुग्ने अवस्था नभएकाले निस्सा प्रदान गरिएको आधारसँग सहमत हुन नसकिने । <p style="text-align: center;">मदननारायण चौधरी विरूद्ध चन्द्रनारायण चौधरी, लेनदेन नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४०, पृष्ठ १४०२, संयुक्त इजलास</p>
205.	<ul style="list-style-type: none"> ■ व्यक्ति व्यक्तिहरूबीच धर्म, वर्ण, लिङ्ग, जात, जाति र उत्पति जस्ता कुनै पनि आधारमा भेदभाव नगर्नु नै समानता हो । मौलिक अधिकारको सन्दर्भमा समानताको सिद्धान्त राज्यका काम कारवाहीहरू (State Action) सँग जोडिएको हुन्छ । सरकार तथा सरकारका कुनै पनि निकायका कार्यबाट समान व्यक्तिहरूबीच भेदभाव भएको अवस्थामा संविधानप्रदत्त नागरिकको यो अधिकारमा प्रतिकूल भई आघात पुग्दछ । कुनै पनि व्यक्ति वा समूह (Person or Group) हरूलाई कानूनको प्रयोग गर्दा वा व्यवहारमा समानता (Equality) अवलम्बन गर्नु

	<p>नै समानताको सिद्धान्तको ध्येय भएकाले फरक स्थिति भएको अवस्थामा एउटै स्थितिमा पुऱ्याउनु वा परिणाममा समानता खोज्नु पनि समानताको अर्को पक्ष मानिन्छ । समानहरूका बीच समान व्यवहार गर्नु र असमानहरूका बीच तार्किक वर्गीकरण र फरक व्यवहार गर्नु नै समानताको सार हुने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ विधायिका राज्य व्यवस्थाको एक अङ्ग भएकाले राज्य सञ्चालनअन्तर्गत विभिन्न सार्वजनिक कानूनहरू निर्माण गर्ने एकमात्र अधिकार विधायिकामा नै निहित रहेको छ । विधायिकाद्वारा निर्मित कानून संविधानको सीमामा रही निर्माण गर्नुपर्ने । ■ दूरसञ्चार प्राधिकरणमा नियुक्त हुने सदस्य तथा अध्यक्षको कुन क्षेत्रको योग्यता हुनुपर्ने वा योग्यता तोक्ने विषय विधायिकाको अधिकारक्षेत्र हो । दूरसञ्चार प्राधिकरण प्राविधिक तथा संवेदनशील सेवाको क्षेत्र भएकाले अध्यक्ष तथा सदस्यहरू सेवाको प्रकृति र विशिष्टताको आधारमा योग्य, सक्षम र दक्ष हुनुपर्ने । ■ कानूनले तोकेको सर्त वा बन्देजबाट सबैलाई समानरूपमा लागू हुने गरी बनाइएको कानूनी व्यवस्थाले व्यक्ति विशेषलाई प्रभावित तुल्याएको आधारमा मात्र असमान व्यवहार भएको वा संविधानप्रदत्त मौलिक हकमा बन्देज वा कानूनी हकमा आघात पुगेको भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ सूचना बदर गर्न माग गर्ने र सूचना बदर नभएमा कानून नै बदरको माग गरी जुन उपायबाट हुन्छ त्यसैबाट आफूले दोहोरो लाभ लिई लाभान्वित हुन खोजेको देखिँदा दोहोरो लाभ कानूनबमोजिम ग्राह्य हुन नसक्ने । <p style="text-align: center;">मदननारायण चौधरी विरुद्ध चन्द्रनारायण चौधरी, लेनदेन नेकाप २०७१, अङ्क ९, निर्णय नम्बर ९२४०, पृष्ठ १४०२, संयुक्त इजलास</p>
206.	<ul style="list-style-type: none"> ■ खास अवस्थामा पहिलो पटक आफू सदस्य रहेको बारसँग कुनै व्यवसायीले आबद्ध हुन कुनै कारणले नसकी वा आबद्ध हुन नचाहँदा वा अन्यत्र कतै कानून व्यवसाय गरेको अवस्था पनि रहन सक्ने हुँदा परिषद्ले कल्पना गरेजस्तो सबै कानून व्यवसायी कुनै न कुनै बारमा आबद्ध हुन्छन् नै भनी सम्बन्धित बार इकाइमार्फत अद्यावधिकको निवेदन दिन नसकेको अवस्था नरहला भन्न नसकिने । ■ यी अवस्थाको परिकल्पना गर्न नसकेकै कारण त्यस्ता कानून व्यवसायीले आफ्नो व्यवसाय गर्ने हक तथा सो व्यवसाय गर्ने सिलसिलामा फर्म दर्ता गर्नेलगायतका व्यवसायसँग सम्बद्ध रहने कतिपय कुराहरूबाट वञ्चित हुनेसम्मको अवस्था आउन सक्ने देखिएकाले प्रमाणीकरण जस्ता कुराको सहजीकरणको सुविधालाई मात्र आधार बनाएको भन्ने जिकिरमा सन्तुष्ट हुन सक्ने अवस्था नदेखिने । ■ कुनै कानून व्यवसायीले कुनै बार इकाइकै सिफारिसबिना सीधै नेपाल कानून व्यवसायी परिषदसमक्ष सो परिषद्का आन्तरिक कार्यव्यवस्था सञ्चालन नियमावली, २०५५ को नियम १३(२) बमोजिम लगत अद्यावधिकको लागि निवेदन/फाराम बुझाउन वा अद्यावधिक गर्न आवश्यक प्रमाणसहित निवेदन दिन आएमा परिषद्ले आफूसँग भएको विवरण अनुसार मुनासिब ठहरिएमा त्यस्तो लगत सङ्कलन तथा अद्यावधिक जो जे गर्नुपर्ने हो गरी दिनु, बार

	<p>इकाइमार्फत अद्यावधिक गर्न नआएको कारणले मात्र सो प्रक्रियामा अवरोध नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षी नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्को नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने ।</p> <p>अधिवक्ता राजन बुर्लाकोटी विरुद्ध नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्, कुपण्डोल, ललितपुर नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२५४, पृष्ठ १५५७, विशेष इजलास</p>
<p>207.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ व्यक्ति व्यक्तिहरूबीच धर्म, वर्ण, लिङ्ग, जात, जाति र उत्पत्ति जस्ता कुनै पनि आधारमा भेदभाव नगर्नु नै समानता हो । मौलिक अधिकारको सन्दर्भमा समानताको सिद्धान्त राज्यका काम कारवाहीहरू (State Action) सँग जोडिएको हुन्छ । सरकार तथा सरकारका कुनै पनि निकायका कार्यबाट समान व्यक्तिहरूबीच भेदभाव भएको अवस्थामा संविधानप्रदत्त नागरिकको यो अधिकारमा प्रतिकूल भई आघात पुग्दछ । कुनै पनि व्यक्ति वा समूह (Person or Group) हरूलाई कानूनको प्रयोग गर्दा वा व्यवहारमा समानता (Equality) अवलम्बन गर्नु नै समानताको सिद्धान्तको ध्येय भएकाले फरक स्थिति भएको अवस्थामा एउटै स्थितिमा पुऱ्याउनु वा परिणाममा समानता खोज्नु पनि समानताको अर्को पक्ष मानिन्छ । समानहरूका बीच समान व्यवहार गर्नु र असमानहरूका बीच तार्किक वर्गीकरण र फरक व्यवहार गर्नु नै समानताको सार हुने । ■ विधायिका राज्य व्यवस्थाको एक अङ्ग भएकाले राज्य सञ्चालनअन्तर्गत विभिन्न सार्वजनिक कानूनहरू निर्माण गर्ने एकमात्र अधिकार विधायिकामा नै निहित रहेको छ । विधायिकाद्वारा निर्मित कानून संविधानको सीमामा रही निर्माण गर्नुपर्ने । ■ दूरसञ्चार प्राधिकरणमा नियुक्त हुने सदस्य तथा अध्यक्षको कुन क्षेत्रको योग्यता हुनुपर्ने वा योग्यता तोक्ने विषय विधायिकाको अधिकारक्षेत्र हो । दूरसञ्चार प्राधिकरण प्राविधिक तथा संवेदनशील सेवाको क्षेत्र भएकाले अध्यक्ष तथा सदस्यहरू सेवाको प्रकृति र विशिष्टताको आधारमा योग्य, सक्षम र दक्ष हुनुपर्ने । ■ कानूनले तोकेको सर्त वा बन्देजबाट सबैलाई समानरूपमा लागू हुने गरी बनाइएको कानूनी व्यवस्थाले व्यक्ति विशेषलाई प्रभावित तुल्याएको आधारमा मात्र असमान व्यवहार भएको वा संविधानप्रदत्त मौलिक हकमा बन्देज वा कानूनी हकमा आघात पुगेको भन्ने अर्थ गर्न नमिल्ने । ■ सूचना बदर गर्न माग गर्ने र सूचना बदर नभएमा कानून नै बदरको माग गरी जुन उपायबाट हुन्छ त्यसैबाट आफूले दोहोरो लाभ लिई लाभान्वित हुन खोजेको देखिँदा दोहोरो लाभ कानूनबमोजिम ग्राह्य हुन नसक्ने । <p style="text-align: center;">राजिवप्रसाद गुप्ता रौनियाँर विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२५५, पृष्ठ १५६७, विशेष इजलास</p>
<p>208.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ शिक्षा र शिक्षक भर्नासँग सम्बन्धित कानूनहरूको उद्देश्य शिक्षा प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने, समयसापेक्ष बनाउने, शिक्षाको गुणस्तर वृद्धि गर्ने, योग्य विद्यार्थी उत्पादन गर्ने, शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, शैक्षिक क्षेत्रलाई सम्मानित बनाउने, विद्यालयहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै निरक्षरतालाई निर्मूल गर्ने रहेको हुन्छ । शिक्षा ऐन, २०२८ को

	<p>प्रस्तावनामा “राष्ट्रिय विकासको लागि चाहिने जनशक्ति तयार गर्न बहुदलीय प्रजातान्त्रिक व्यवस्था अनुकूल सर्वसाधारण जनताको सदाचार, शिष्टाचार र नैतिकता कायम राख्न विद्यालयहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै गुणस्तरयुक्त शिक्षाको विकास गर्न वाञ्छनीय भएकाले उक्त ऐन निर्माण भएको” उल्लेख हुँदा समग्र शैक्षिक क्षेत्रमा स्थायित्व कायम गरी शिक्षाको विकास गर्न स्थायीतवरले शिक्षकहरू पदपूर्ति गर्ने चरणबद्ध कार्यक्रम अनुसार पहिलो चरणमा ०६३।१।११ देखि रिक्त रहेका शिक्षक पदहरू पदपूर्ति गर्ने गरी शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ (सातौँ संशोधन, २०६९) बाट थप गरेको नियम १२ को उपनियम (१क) र (१ख) को व्यवस्था शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा ११च को उपदफा १ को खण्ड (घ), ऐ. दफा ११च को उपदफा (१क) र नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३ ले प्रदान गरेको समानताको हकसँग बाझिएको नदेखिएकाले उत्प्रेषण/परमादेशको आदेश जारी गर्न नमिल्ने।</p> <p style="text-align: center;">अधिवक्ता शिवराज बोहजुसमेत विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२५९, पृष्ठ १६२७, विशेष इजलास</p>
209.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सार्वजनिक निकायबाट सम्पन्न गरिने काम र निर्णय प्रक्रिया उत्तरदायित्वपूर्ण होस्, निर्णय स्वेच्छाचारी नहोस् भन्ने उद्देश्यले वैध अपेक्षाको सिद्धान्त न्यायिक पुनरावलोकनको क्रममा अदालतहरूबाट प्रयोग हुँदै आएको पाइने। ■ वैध अपेक्षाको सिद्धान्त आकर्षित हुन सामान्यतया सार्वजनिक निकाय वा पदाधिकारीले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपबाट कुनै काम गर्ने वा नगर्ने वचनबद्धता वा आश्वासन लिखित वा मौखिकरूपमा व्यक्त गरेको हुनुपर्दछ। त्यस्तो आश्वासन वा वचनबद्धताप्रति सार्वजनिक पदाधिकारी वा निकाय प्रतिबद्ध रहने छ भन्ने कुरामा सम्बन्धित पक्ष विश्वस्त भई सोबमोजिम कार्य गरेको हुनुपर्ने। <p style="text-align: center;">डा. जैनुद्धिन अन्सारी विरुद्ध त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुरसमेत, परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६०, पृष्ठ १६३७, संयुक्त इजलास</p>
210.	<ul style="list-style-type: none"> ■ दूरसञ्चार सेवाको योगदानले नै सूचना र प्रविधिको विकास आजको समयमा यस रूपमा विकसित हुन सम्भव भएको भन्ने कुरामा पनि विवाद छैन। दूरसञ्चार सेवा वर्तमान अवस्थामा जनताको आधारभूत आवश्यकताको विषय भएको छ। यस अर्थमा दूरसञ्चार सेवा र यस सेवासँग सम्बन्धित विषय आम सरोकार र चासोको विषयवस्तु हुने कुरालाई नकार्न सकिने अवस्था नहुने। ■ कुनै एक जना पदाधिकारी नभएको कारण सो संस्था नै क्रियाशील हुन नसक्ने गरी निष्क्रिय अवस्थामा पुग्दा वा कानूनले तोकेको जिम्मेवारी पूरा गर्न र प्राप्त अधिकारको प्रयोग गर्न नसक्ने अवस्थामा पनि सो अधिकारको प्रयोग नगरी सरकार चुप लागी बस्न नमिल्ने। ■ कानून बनाउने काममा मात्र विधायिका सर्वोच्च हुने भएकाले संवैधानिक सर्वोच्चता भएका हाम्रो जस्तो देशमा संविधानसँग बाझिने कानूनको कुनै स्थान हुँदैन। यसका लागि संविधान नै

	<p>मापदण्ड हो । संविधान सार्वभौम जनताले आफूमा भएको संविधान निर्माण गर्ने सार्वभौम अधिकार प्रयोग गरी छानेको प्रतिनिधिमार्फत उपयुक्त प्रक्रिया र माध्यमबाट संवैधानिक अधिकारअन्तर्गत रही निर्माण गरिएको हुन्छ । विधायिका संविधानको सिर्जना हो त्यसैले संविधानले जन्माउने विधायिकाले आफूलाई जन्माउने संविधानविपरीत हुने गरी विधायिकी शक्तिको प्रयोग गरी कानून बनाउन नसक्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानविपरीत बनेको कानून संवैधानिक प्रक्रियाद्वारा नै खारेज वा संशोधन हुनसक्छ । तर संवैधानिक प्रक्रियाद्वारा खारेज वा संशोधन गर्न पनि समय लाग्ने, विधायिकाको अधिवेशन बोलाई संविधानविपरीत बनेको ऐन खारेज वा संशोधन गर्न विधायिकालाई पर्याप्त समय नहुन सक्ने, संविधानविपरीत बनेको ऐन खारेज वा संशोधन गर्न त्यति लामो समय पर्खिरहँदा नागरिकहरूलाई संविधानले प्रदान गरेको हकहरू जोखिममा पर्ने हुँदा त्यस्तो जोखिमबाट नागरिकलाई बचाउनका लागि संविधान स्वयम्ले नै संविधानसँग बाझिने गरी बनेका त्यस्तो ऐन अमान्य गर्न सक्ने असाधारण अधिकार यस अदालतलाई धारा १०७ (१) ले प्रदान गरेको हो । ■ बाधा अड्काउ फुकाउ आदेश जारी गर्ने कार्य र एकीकृत अनुमतिपत्र दिने कार्य भनेको नितान्त अलग विषयवस्तुको रूपमा रहेको देखिन्छ । आदेश जारी गर्ने कार्य प्रत्यायोजित विधायनअन्तर्गत रही नेपाल सरकारको निर्णयबाट भएको देखिन्छ भने एकीकृत अनुमतिपत्र दिने कार्य नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको निर्णयबाट भएकाले दुई अलग निकायले अलगअलग मितिमा कानूनद्वारा आफूलाई प्राप्त अधिकारको प्रयोग गरी गरेको कार्यलाई एउटै निवेदनबाट बदरको माग दाबी लिन कानूनतः मिल्ने अवस्था नहुने । <p style="text-align: center;">अधिवक्ता अञ्चन भट्टराई विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / प्रतिषेध नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर १२६१, पृष्ठ १६४९, संयुक्त इजलास</p>
211.	<ul style="list-style-type: none"> ■ दूरसञ्चारसँग सम्बन्धित प्रविधि भनेको एउटा गतिशील प्रविधि पनि हो । हिजोको समयमा विकसित भएको दूरसञ्चार प्रविधि आजको लागि पुरानो हुने भई प्रविधिमा आएको परिवर्तन सँगसँगै यस सेवासँग सम्बन्धित अधिकारप्राप्त नियमन गर्ने निकायले आफ्नो नीति, कार्ययोजनालगायत अन्य कानूनी व्यवस्थामा समेत समयसापेक्ष परिमार्जन गर्दै लैजानुपर्ने कुरामा दुईमत हुन सक्ने । अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा विकसित भएको प्रविधिसँग आफ्नो देशको दूरसञ्चार सेवालाई परिमार्जन, विकसित र समयसापेक्षरूपमा उन्नत बनाई अघि बढाउने दायित्व पनि उक्त नियमन गर्ने निकायको हो भन्ने कुरामा पनि विवाद हुन नसक्ने । ■ दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धमा नियमन गर्ने एउटा छुट्टै स्वशासित सङ्गठनको स्थापना गरिएको भए पनि दूरसञ्चार सेवाको संवेदनशीलता र महत्त्वको सन्दर्भमा सरकारको तर्फबाट कुनै पनि भूमिका नै नरहने भन्न मिल्ने हुँदैन । वास्तवमा दूरसञ्चार सेवा सर्वसाधारण नागरिकको लागि जति संवेदनशील र महत्त्वपूर्ण विषय हो सरकारको लागि पनि यो विषय उत्तिकै संवेदशील र महत्त्वपूर्ण हुन्छ । दूरसञ्चार सेवा भनेको राज्यको आन्तरिक र बाह्य सुरक्षासँग पनि त्यत्तिकै

	<p>सम्बन्धित रहेकाले सरकारको तर्फबाट पनि यस सेवाको संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखेर नियमनकारी भूमिका प्रदान गर्नुपर्ने कुरामा दुईमत हुन नसक्ने ।</p> <p>अधिवक्ता नारायणप्रसाद देवकोटा विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२६२, पृष्ठ १६७२, संयुक्त इजलास</p>
212.	<ul style="list-style-type: none"> ■ सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोगबाट निवेदकहरूलाई जग्गा वितरण गर्ने सम्बन्धमा प्रक्रिया सुरु गरे तापनि सो कार्य सम्पन्न भइनसकेको अवस्थामा नै उक्त आयोग विघटन भएबाट विधिवतरूपमा जग्गा प्राप्त गरी नसकेको हुँदा उक्त जग्गामा निवेदकहरूको निर्विवाद हक कायम भएको अवस्था देखिँदैन । निवेदकहरूले बसोवास गरेको भनेको क्षेत्र वन सीमासँग जोडिएको र उक्त जग्गा पर्ति भई नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेको अवस्थामा निवेदकहरूले सरोकारवाला सम्बन्धित निकायलाई समेत विपक्षी बनाउन नसकेको । ■ आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्रको जग्गालाई व्यवस्थापन गर्ने कार्य गर्न पाउनुलाई अन्यथा रूपमा लिन मिल्दैन । आफ्नोसमेत उपस्थितिमा भएको निर्णयहरूमा समर्थन जनाई बसोवास व्यवस्थित गर्ने कार्यलाई स्वीकार गरी सकेपछि पुनः सोही कार्यको विरुद्धमा उजुरी गर्नु न्याय र कानूनको दृष्टिबाट उपयुक्त हुने नदेखिँदै सार्वजनिक पर्ति जग्गामा निवेदकहरूको निर्विवाद हक कायम भैनसकेको अवस्था हुँदा मागदाबीबमोजिमको निषेधाज्ञाको आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिँदा निवेदन खारेज हुने । <p>प्रेमबहादुर गान्धर्वसमेत विरुद्ध नन्दन सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, निषेधाज्ञा नेकाप २०७१, अङ्क १०, निर्णय नम्बर ९२७५, पृष्ठ १८१०, संयुक्त इजलास</p>
213.	<ul style="list-style-type: none"> ■ शिक्षा ऐन, २०२८ को प्रस्तावनामा “राष्ट्रिय विकासको लागि चाहिने जनशक्ति तयार गर्न बहुदलीय प्रजातान्त्रिक व्यवस्थाअनुकूल सर्वसाधारण जनताको सदाचार, शिष्टाचार र नैतिकता कायम राख्न स्थापना हुने तथा स्थापना भई सञ्चालन भइरहेका विद्यालयहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै गुणस्तरयुक्त शिक्षाको विकास गर्नु” शिक्षा ऐनको उद्देश्य रहेको उल्लेख भएको देखिँदा ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न दफा १९ बमोजिम बनेको शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ को उद्देश्य गुणस्तरीय शिक्षाको विकास गर्नु हो भन्नेमा दुईमत हुन नसकिने । ■ स्वीकृत स्थायी दरबन्दीमा अस्थायी नियुक्त हुने कुरा र परियोजना वा राहत कोटामा अस्थायी नियुक्त हुने कुरा एकै प्रकारको नभै फरकफरक किसिमको हुँदा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १३ (१) मा नेपाली नागरिकहरूलाई समानताको हक प्रदान गरिएअनुरूप समानताको हक समान किसिमका व्यक्तिका बीचमा भेदभाव गर्न नहुने अवधारणामा आधारित हुने हुँदा रिटमा उल्लेख भएबमोजिम शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ को नियम ९(५) नं. मा रहेको प्रावधानसमेतसँग बाझिएको देखिन नआउने । <p>कमला वाग्ले भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२७८, पृष्ठ १८३०, विशेष इजलास</p>

214.	<ul style="list-style-type: none"> ■ आधारभूत टेलिफोन सेवाको सूचना मिति २०६९।२।१ मा प्रकाशित भएपछि सुरु भएको भनिएको विवादमा बाधा अड्काउको सूचना मिति २०६९।१।१० मा प्रकाशित भएको छ भने युटिएल र स्मार्ट टेलिकमलाई मिति २०६९।१।२१ मा अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने निर्णय भएको क्रियाहरूउपर अदालतमा अलगअलग मितिमा रिटहरू परी रहेको अवस्थामा निवेदन परेको देखिँदा मुद्दाको रूप विचार गरी अत्यन्त विलम्ब गरी प्रस्तुत रिट दायर भएको भन्ने प्रत्यर्थीको भनाइसँग विमति हुनुपर्ने अवस्था नदेखिने । ■ एकपटक राजपत्रमा प्रकाशित समग्र सूचनालाई स्वीकार गरेपछि सोही सूचनाको प्रकरण नं. ५ ले निर्धारण गरेको सर्तलाई हाल आएर अन्यथा भन्न र बदरको मागदाबी लिई पुनः प्रस्तुत हुन मिल्ने देखिँदैन । यस्तो व्यवहारले निवेदकको दोहोरो चरित्र प्रस्तुत हुनुपुगेको देखिन्छ । आफूलाई सुविधा हुँदा त्यही सूचनालाई स्वीकार गर्ने र पछि आएर आफूलाई असर गर्ने जस्तो लागेमा त्यसको विरुद्ध अदालतमा आउने पाउने दोहोरो सुविधा निवेदकलाई कानूनतः रहे भएको पाइँदैन । त्यसमा विवन्धनको सिद्धान्तसमेत आकर्षित हुन सक्ने । ■ निवेदकले राजपत्रको सूचनाबमोजिम सर्त पूरा गरी अनुमतिपत्र प्राप्त गर्ने र सेवा सञ्चालन गर्न सक्ने अवस्था रहेको हुँदा रिट निवेदकको निवेदन लेखाइमा उल्लेख भएजस्तो कुनै हक अधिकारमा आघात परेको भन्न मिल्ने अवस्था नदेखिने । <p style="text-align: center;">आशिष शर्मा विरुद्ध नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, त्रिपुरेश्वरसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८१, पृष्ठ १८६३, संयुक्त इजलास</p>
215.	<ul style="list-style-type: none"> ■ एघारौँ तहको कर्मचारीलाई दशौँ तहको पदमा कामकाज गर्नु भनी गरेको सरुवा समान तहमा नभई तल्लो तहमा गरेको देखिँदा कुनै पनि बहाना वा तर्कको आधारमा त्यसको औचित्यता साबित हुन सक्ने नदेखिने । ■ आफ्नो तह र पदमा भन्दा तल्लो तहमा खटाउने निर्णय गर्नुपूर्व निवेदकलाई त्यसरी निर्णय गर्नुको उचित कारण एवम् कानूनका आधारसहित प्रतिवादको मौका दिनुपर्नेमा सो मौका दिइएको लिखित जवाफबाट देखिन नआएकाले प्रतिवादको मौका नदिई गरिएको निर्णय प्राकृतिक न्यायका सिद्धान्तविपरीत भई सो निर्णय प्रथम दृष्टिमा नै बदरभागी हुने । ■ एघारौँ तहमा कार्यरत रिट निवेदकलाई दशौँ तहको “मधुपर्क” मासिकको सम्पादक पदमा काम गर्न खटाउने गरी भएको निर्णय र गोरखापत्र संस्थानको च.नं.३७०९/०६९/०७० मिति २०७०।१।२ को पत्र कानूनप्रतिकूल, दुराशययुक्त र अधिकारको अतिक्रमण गरी गरेको कार्य हुँदा उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने । ■ निवेदक गोरखापत्र संस्थानका तह ११ को पत्रकारिता सेवामा कार्यरत रहेको र उक्त विनियमावलीको विनियम ४३.ख को व्यवस्थाबमोजिम प्रधान सम्पादकको पदमा पत्रकारिता सेवा बाहेक अन्य कसैलाई नियुक्त गर्न नमिल्ने हुनाले रिट निवेदकलाई उक्त विनियम ४३.ख ले तोकेको पदमा मात्र काममा लगाउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेश जारी हुने । <p style="text-align: center;">सीताराम अग्रहरि विरुद्ध गोरखापत्र संस्थान, धर्मपथ, न्यूरोडसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८५, पृष्ठ १९१५, संयुक्त इजलास</p>

216.	<ul style="list-style-type: none"> ■ निर्माण व्यवसाय ऐन, २०५५ ले गरेको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्नका लागि ऐनले प्रदान गरेको अधिकारको सीमाभित्र रही नियम बनाउन पाइने र नियमन गर्न सकिने हुन्छ । ऐनमा नरहेको वा ऐनले अख्तियारी प्रदान नगरेको थप व्यवस्था नियममा राख्न नपाइने । ■ कुनै व्यवसाय गर्न पाउने योग्यता वा अयोग्यताको निर्धारण कार्यविधि कानूनद्वारा नियमन वा नियन्त्रण गर्ने नभई सारभूत कानून (Substantial law) द्वारा गर्नुपर्ने । ■ सारभूत कानूनको उद्देश्य पूर्ति गर्न मात्र कार्यविधि कानूनको रूपमा नियमावली बनाउन सकिने हुन्छ । पेसागत हकहित संरक्षणको लागि गठन भएको कुनै संस्थाले यससँग आबद्ध निर्माण व्यवसायीहरू माथि अनुचित नियन्त्रण लगाउन नपाउने । ■ अनुचित नियन्त्रण लगाउन सक्ने गरी कुनै कानूनले पनि अधिकार प्रदान नगरेको अवस्थामा इजाजतपत्र नवीकरणका लागि दिइने दरखास्तको ढाँचामा नेपाल निर्माण व्यवसायी महासङ्घको सदस्यता लिनुपर्ने र नवीकरण गर्नुपर्ने थप सर्त राख्ने कार्य कानूनसम्मत एवम् संवैधानिक देखिन नआउने । ■ संविधानद्वारा निर्दिष्ट गरिएको मनासिब नियन्त्रणको परिधि नाघेर सरकारबाट नागरिकको संविधानप्रदत्त पेसा व्यवसायको स्वतन्त्रतामा बन्देज लगाउने वा नियन्त्रण गर्ने गरी सर्तयुक्त कानून बनाउन पाउने छुट हुँदैन । संविधानले प्रदान गरेको नागरिक स्वतन्त्रतामा अनुचित बन्देज वा अङ्कुश लगाउने गरी कानून बनाउन नपाइने । <p style="text-align: center;">रोहिणी शिवाकोटीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क ११, निर्णय नम्बर ९२८७, पृष्ठ १९३२, संयुक्त इजलास</p>
217.	<ul style="list-style-type: none"> ■ गलत प्रतिवेदनले गलत परिणाम सिर्जना गर्दछ भन्ने पूर्वानुमान हुँदाहुँदै स्वास्थ्य परीक्षणको गलत प्रतिवेदन दिने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरी स्वास्थ्य परीक्षण गरी प्रतिवेदन दिने संस्थालाई कानूनको दायरामा ल्याउन खोजिएको कानूनको असल उद्देश्य आफ्नो हितअनुकूल नभएपछि कानून बदर माग गर्न कानूनी व्यक्तिको रूपमा स्थापित एउटा जिम्मेवार संस्थालाई शोभा नदिने । ■ वैदेशिक रोजगार नियमावली, २०६४ को नियम ४६क को व्यवस्थाले वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ७२(३) को कानूनी व्यवस्थामा अङ्कुश लगाएको नदेखिँदा कानून बाझिएको भनी गरिएका त्यस्ता अपरिपक्व दाबीका आधारमा अदालतले आफ्नो खास दृष्टिकोण बनाई अति सूक्ष्मसंवेदी भई हस्तक्षेप गरी कानून बदर गर्नु संविधानसम्मत नहुने । <p style="text-align: center;">शमशेर नेपाली विरुद्ध नेपाल सरकारसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०१, पृष्ठ २०५३, विशेष इजलास</p>
218.	<ul style="list-style-type: none"> ■ अदालतबाट प्रमाणित गरिने कागजातहरू आधिकारिक कानूनी दस्तावेज र प्रमाणको रूपमा रहने कुरामा विवाद नहुने । ■ देशभरिका सबै अदालत तथा न्यायाधिकरणसमेतले सरोकारवालाको मागको आधारमा मिसिल सामेल रहेका कागजातहरू प्रमाणित गर्ने । ■ अदालत, न्यायाधिकरण र फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयसमेतबाट प्रमाणित नक्कल कागजातले कानूनबमोजिम आधिकारिकता पाइसकेका छन् । तिनै प्रमाणित कागजातका

	<p>आधारमा कति मुद्दाहरूको उठान भइसकेकोछ, प्रमाणमा ग्रहण भइसकेको छ, कति सुरु अदालतका फैसलाका नक्कलका आधारमा पुनरावेदन परी फैसला भई फैसला कार्यान्वयन भई सकेका छन्, कति विचाराधीन अवस्थामा छन्, त्यसतर्फ कुनै विचारै नगरी ती कागजातहरूको आधारमा न्याय र अधिकारप्राप्त गर्ने नागरिकहरूको संविधान तथा कानूनी हक अधिकारमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी भइसकेको काम कारवाहीलाई अमान्य र बदर घोषित गर्न नमिल्ने ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ अड्डा अदालतमा रहेका मिसिलमा संलग्न कागजातहरूको कानूनबमोजिम दिइने नक्कललगायतका कागजातमा दर्जा पुगेको कर्मचारीले प्रष्ट बुझिने गरी दर्जा खुलाई शिर वा पुछारमा कुनै एक ठाउँमा पूरा नामको दस्तखत गर्नुपर्ने अनिवार्य व्यवस्था भए पनि धेरै पेज वा प्रति भएमा पहिलो एक पेजको शिर वा पुछारमा कुनै एक ठाउँमा दस्तखत गर्ने कर्मचारीले पूरा नामको दस्तखत गरी अन्य ठाउँमा छोटकरी दस्तखत गर्दा हुने गरी व्यवस्था भएको देखिन्छ । कुनै एक ठाउँमा दस्तखत गरी अन्य ठाउँमा दस्तखत नगरी छाप लगाउन पाउने व्यवस्था उल्लेख नभएकाले दस्तखत देवनागरी अक्षरमा नै हुनुपर्ने भनी प्रष्टरूपमा निर्देश गरेको देखिने । <p style="text-align: center;">अधिवक्ता दिनेश चौधरी विरुद्ध सर्वोच्च अदालत, काठमाडौं, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३०६, पृष्ठ २१४४, संयुक्त इजलास</p>
219.	<ul style="list-style-type: none"> ■ दाबीको जग्गामा स्वामित्व नभएका नरहेका अनधिकृत व्यक्तिबाट भएको कबुलियतनामा र कुत बुझी प्रदान गरेको भरपाईको आधारमा मोही कायम गरी मोही प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने गरेको भूमिसुधार कार्यालयको निर्णयलाई कानूनबमोजिमको निर्णय भन्न मिल्ने नदेखिने । <p style="text-align: center;">सामर्थप्रसाद सिंह विरुद्ध मदनप्रसाद सिंहसमेत, फैसला मोही प्रमाणपत्र बदर नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३१४, पृष्ठ २२१७, संयुक्त इजलास</p>
220.	<ul style="list-style-type: none"> ■ मिति २०३४ सालमा नै जग्गा अधिग्रहणको सूचना प्रकाशित भई सो दाबी जग्गाको मुआब्जासमेत यी निवेदकले बुझिलिएको स्वीकार गरेको देखिएको कि.नं. १५७ र १५९ को जग्गासमेतको लगत कट्टा गर्नेबारेको मिति २०४३।६।१९ को पत्र, रोक्कासमेतका लागि लेखिएको मिति २०६६।३।१६ को पत्र र जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपुर्जाका लागि लेखेको मिति २०६६।१२।३० को पत्रसमेतलाई तत्समयमा नै चुनौती दिई आफ्ना हकका लागि कानूनी उपचार नखोजी हाल आएर आफ्नो नाममा उक्त जग्गाको दर्ता स्रेस्ता कायम रही रहेकाले सो जग्गा आफ्नो हकभोगको हुने भन्ने आधारमा विलम्ब गरी प्रस्तुत रिट निवेदन दायर गरेको र उल्लिखित जग्गाको मुआब्जा बुझी मौकामा चित्त बुझाई बसेकोसमेत देखिँदा विपक्षीका काम कारवाहीबाट निवेदकको सम्पत्तिसम्बन्धी संवैधानिक र कानूनी हकमा आघात परेको देखिन नआउने । <p style="text-align: center;">जगतप्रसाद हाडा विरुद्ध औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालय, भक्तपुरसमेत, उत्प्रेषण / परमादेश नेकाप २०७१, अङ्क १२, निर्णय नम्बर ९३१६, पृष्ठ २२३५, संयुक्त इजलास</p>

मुद्दाको पहिलो पक्ष (पुनरावेदक / निवेदक) को वर्णानुक्रमिक सूची

क्र. सं.	पक्ष / विपक्ष	नि.नं. इजलास	विषय	फैसला मिति	अंक	पृष्ठ
अ						
1.	अच्युतप्रसाद खरेल विरुद्ध न्याय परिषद्, न्याय परिषद्को कार्यालय, काठमाडौं	१२५६ विशेष	परमादेश	२०७१।०७।१५	१०	१५८३
2.	अजेयराज सुमार्गी पराजुली विरुद्ध महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत	१२२३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।२३	८	१२४५
3.	अञ्चन भट्टराई विरुद्ध नेपाल सरकार	१२६१ संयुक्त	उत्प्रेषण / प्रतिषेध	२०७०।०६।०१	१०	१६४९
4.	अनितादेवी शाही विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटन	१२०५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०८।१९	७	१०७४
5.	अरुणकुमार चौधरीसमेत विरुद्ध रिंकु झा	११०१ संयुक्त	परमादेश	२०७०।०३।११	१	३२
6.	अलि सैद अफान विरुद्ध नीमा के.सी. समेत	१२२६ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०३।०३	८	१२६८
आ						
7.	आनन्द ग्वालासमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत	१२२४ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।०६	८	१२५२
8.	आशिष शर्मा विरुद्ध नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौंसमेत	१२८१ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।०६।०१	११	१८६३
इ						
9.	इकवाल हक विरुद्ध राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंसमेत	१११९ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।०२	२	१६४

10.	इन्दुभूषण झा विरुद्ध नेपाल सरकार	१२०६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०५।३०	७	१०८२
रु						
11.	ईरमान तामाङ विरुद्ध नेपाल सरकार	१२५० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१०	९	१५२०
उ						
12.	उद्धवप्रसाद आचार्यसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१३०८ संयुक्त	जिउ मास्ने बेच्ने	२०७१।०७।१७	१२	२१५७
13.	उमादेवी कार्की विरुद्ध कुमारी कार्की	१३०७ संयुक्त	अपुताली हक कायम नामसारी	२०७१।०९।०१	१२	२१५०
ए						
14.	एपोलोकुमार भगतसमेत विरुद्ध स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, रामशाहपथसमेत	१२४४ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०४।१६	९	१४५५
क						
15.	कपीलदेव चौधरी कलवार विरुद्ध महमद सगीर	११९५ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०३।३०	६	९६४
16.	कमलप्रसाद इटनी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौंसमेत	१३०२ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१२	१२	२०५९
17.	कमलप्रसाद खतिवडासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	११४२ विशेष	उत्प्रेषण प्रतिषेध	२०७०।०३।१३	४	४१३
18.	कमला न्यौपानेसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	१२३७ विशेष	उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी गरिपाऊँ	२०७०।१२।०६	९	१३५७
19.	कमला वाग्ले भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२७८ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१९	११	१८३०

20.	कुमान गुरुङसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२४६ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१७	९	१४७१
21.	कुसुम साख्रसमेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत	११७४ विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।११।०८	६	७६७
22.	कृष्णप्रसाद घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	११४० संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०७१।०३।१७	३	३८६
23.	कृष्णबहादुर कुँवरसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	११६९ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७१।०२।२७	५	७१७
24.	केशव पुरी विरुद्ध किरण रिमालसमेत	११८० संयुक्त	बाटो कायम गरी पाउँ	२०७०।०९।२८	६	८२६
25.	केशवराज कडरिया विरुद्ध नेपाल सरकार	११६६ संयुक्त	नक्कली स्थायी अध्यापन अनुमतिपत्र प्रेस गरी भ्रष्टाचार गरेको	२०७०।११।२०	५	६९८
ख						
26.	खुमराज पुञ्जाली विरुद्ध काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैङ्क, केन्द्रीय कार्यालय, पाको न्युरोड	१२०० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०१।१५	७	१०१४
27.	खुसीलाल साह विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	११५१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।०८	४	५५८
28.	खोमनाथ दाहाल विरुद्ध नेपाल सरकार	११५८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।१०।१५	५	६३९
ग						
29.	गणेशभक्त श्रेष्ठसमेत विरुद्ध गीता श्रेष्ठ	११८९ संयुक्त	सम्बन्ध विच्छेद अंशसमेत	२०७१।०२।३०	६	९०३
30.	गणेशराज कार्की विरुद्ध पद्मप्रसाद गौतमसमेत	१३१२ संयुक्त	निषेधाज्ञा / परमादेश	२०७१।०९।२०	१२	२१९८

31.	गेरे थापा क्षेत्री विरुद्ध शान्ता थापा क्षेत्रीसमेत	१२९१ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०८।१२	११	१९६५
32.	गोवर्धनलाल नकर्मीसमेत विरुद्ध कमला नकर्मी	१९६८ संयुक्त	सम्बन्ध विच्छेद अंश	२०७०।११।२८	५	७१२
च						
33.	चक्रबहादुर डाँगी विरुद्ध नेपाल सरकार	१९८८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०२।२५	६	८९५
34.	चक्रसिंह ठगुन्ना विरुद्ध नेपाल सरकार	१२०८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।११	७	११०८
35.	चन्दन कामती विरुद्ध नेपाल सरकार	१२२७ संयुक्त	जबरजस्ती करणी उद्योग	२०७१।०३।२३	८	१२७५
36.	चित्रबहादुर कार्की विरुद्ध मनिराम अग्रवाल	१२६४ संयुक्त	करार बमोजिमको रकम दिलाई पाउँ	२०७१।०७।१७	१०	१७१२
37.	चित्रबहादुर दनुवार विरुद्ध नेपाल सरकार	१९९१ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।०४	६	९९९
छ						
38.	छठुप्रसाद जयसवार विरुद्ध कापड यादव	१२३१ संयुक्त	निर्णय बदर	२०७१।०४।१६	८	१३१०
ज						
39.	जगतप्रसाद हाडा विरुद्ध औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालय, भक्तपुरसमेत	१३१६ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०८।०४	१२	२२३५
40.	जयनारायण मण्डल विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, राजविराज सप्तरीसमेत	१९८४ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०२।२५	६	८६३
41.	जलेश्वर नगरपालिकाको कार्यालय विरुद्ध रामसिकिल साह	१९९६ संयुक्त	ठेक्का रकम मिनाहा गरी पाउँ	२०७१।०४।१५	६	९७०
42.	जितेन्द्रप्रसाद चौधरी विरुद्ध मंगलप्रसाद फौजदार	१९८१ संयुक्त	अंश	२०७१।०३।१८	६	८३४

43.	जुलुम महर्जन विरुद्ध आशामाया महर्जनसमेत	११८५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०२।२२	६	८७०
44.	ज्योति बानियासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	११३२ विशेष	परमादेश	२०७०।०९।१४	३	३०५
झ						
45.	झलनाथ न्यौपाने विरुद्ध नेपाल सरकार	१२५१ संयुक्त	मानव अपहरण धम्की	२०७१।०७।१०	९	१५२९
ट						
46.	टीकाबहादुर वली विरुद्ध धनीराम खड्का	११५२ संयुक्त	लेनदेन	२०७०।११।२०	४	५७०
47.	टीकाराम राईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२८३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२७	११	१८९४
ड						
48.	डा.जैनुद्धिन अन्सारी विरुद्ध त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर, काठमाडौंसमेत	१२६० संयुक्त	परमादेश	२०७१।०५।३१	१०	१६३७
49.	डा.मिङ्गमार गेल्जेन शेर्पा विरुद्ध नेपाल सरकार	१२७७ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१२	११	१८२१
50.	डिल्लीप्रसाद प्रसाई विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	११६० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।११।२७	५	६५८
ढ						
51.	दुण्डिराज पोखरेल विरुद्ध श्री गोल्डेल ग्लोव लिक्र्स प्रा.लि. विराटनगर	११६१ संयुक्त	आयकर	२०७०।०४।२८	५	६६६
त						
52.	ताजश्री सिंह विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरसमेत	१२७२ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०३।०९	१०	१७८५

53.	तोयानाथ ढुङ्गाना विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, काठमाडौंसमेत	१९४९ संयुक्त	उत्प्रेषण / प्रतिषेध परमादेश	२०७१।०३।०४	३	३९७
द						
54.	दशराम साहुखल विरुद्ध निरज चक्रधरसमेत	१२९२ संयुक्त	मोही कायम	२०७१।०६।२७	११	१९७२
55.	दानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध कृष्णबहादुर श्रेष्ठ	१९२२ पूर्ण	अंशचलन	२०७०।१२।१३	२	२९०
56.	दिनेश चौधरी विरुद्ध सर्वोच्च अदालत	१३०६ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०३।१०	१२	२९४४
57.	दिनेशकुमार तिवारी विरुद्ध गोविन्दप्रसाद तिवारीसमेत	१२३९ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०३।१०	९	१३९९
58.	दिपकबहादुर घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	१९४४ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।१२।३०	४	४४२
59.	दीपक पोखरेल विरुद्ध नेपाल सरकार	१२२५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०२।२०	८	१२५८
60.	दीपक विक्रम मिश्र विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	१९४७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।१६	४	४६८
61.	दुर्गा तामाङ विरुद्ध पुसनलाल चौधरी	१२९६ संयुक्त	मोही लगत कट्टा	२०७१।०५।२७	११	२०९५
62.	देवीप्रसाद अधिकारी विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, झापासमेत	१२९६ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०३।०२	७	१९७२
63.	देवीप्रसाद दाहाल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	१९५४ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।०९	५	५९९
ध						
64.	धुवराज थापा विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवल, रूपन्देहीसमेत	१९७६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०७।२६	६	७८७

न						
65.	नन्दलाल राउत कुर्मी विरुद्ध रामचन्द्र सहनी	११७१ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०२।२७	५	७५०
66.	नरेन्द्र झासमेत विरुद्ध जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रौतहटसमेत	११०८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।०५।२५	१	७८
67.	नरेन्द्रसिंह धामी विरुद्ध महेश चौधरी	११७० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।११	५	७४०
68.	नारायणप्रसाद देवकोटा विरुद्ध नेपाल सरकार	१२६२ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।०६।०१	१०	१६७२
69.	नुवाकोट जिल्ला अदालत विरुद्ध हितबहादुर प्याकुरेल	११०२ संयुक्त	परमादेश	२०७०।०७।१०	१	३५
70.	नेत्रबहादुर के.सी. विरुद्ध भौतिक योजना निर्माण तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयसमेत	१२१५ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०५।०२	७	११६६
71.	नेपाल सरकार विरुद्ध शम्भे नेपाली	११११ संयुक्त	नकबजनी चोरी	२०७०।०५।१८	१	९४
72.	नेपाल सरकार विरुद्ध योगिता भन्ने योगमाया चिमरिया बस्नेत	११२४ संयुक्त	बहुविवाह	२०७०।०३।२४	२	२३४
73.	नेपाल सरकार विरुद्ध सुरेन्द्रकुमार कविरथसमेत	११२५ संयुक्त	कुटपिट अङ्गभङ्ग	२०७०।०३।३०	२	२४२
74.	नेपाल सरकार विरुद्ध कलावती चौधरीसमेत	११३४ संयुक्त	कुटपिटबाट गर्भपतन	२०७०।०३।०९	३	३३०
75.	नेपाल सरकार विरुद्ध शेरबहादुर बस्नेतसमेत	११३६ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।०८।२४	३	३४४
76.	नेपाल सरकार विरुद्ध गितबहादुर पुन	११३७ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७०।०५।३१	३	३५५
77.	नेपाल सरकार विरुद्ध परमेश्वर यादवसमेत	११४८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।११।१४	४	४९५

78.	नेपाल सरकार विरुद्ध गणेश अर्यालसमेत	११४९ संयुक्त	पदीय अधिकारको दुरुपयोग गरी गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको	२०६९।०७।२७	४	५०९
79.	नेपाल सरकार विरुद्ध राजु लामा	११६४ संयुक्त	लागु औषध खैरो हिरोइन	२०७०।११।२१	५	६८४
80.	नेपाल सरकार विरुद्ध महेश चौधरी	११६७ संयुक्त	चोरी	२०७०।०९।१८	५	७०४
81.	नेपाल सरकार विरुद्ध भुनचुन भन्ने रोशनदास तत्मासमेत	११७२ संयुक्त	नकबजनी चोरी	२०७१।०३।१९	५	७५५
82.	नेपाल सरकार विरुद्ध ठगबहादुर कार्की	११७३ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७१।०३।१९	५	७६१
83.	नेपाल सरकार विरुद्ध सुविलकुमार राई	११८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०७१।०४।१८	६	८४९
84.	नेपाल सरकार विरुद्ध भुपाल लिम्बू	११९९ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।२०	७	९९९
85.	नेपाल सरकार विरुद्ध कालु चौधरी	१२०७ संयुक्त	सवारी ज्यान (अङ्गभङ्ग)	२०७१।०५।१०	७	१०९०
86.	नेपाल सरकार विरुद्ध रामबहादुर कार्की	१२०९ संयुक्त	जबरजस्ती करणी	२०७१।०२।२५	७	१११६
87.	नेपाल सरकार विरुद्ध राधिका श्रेष्ठ	१२४२ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०५।२७	९	१४१७
88.	नेपाल सरकार विरुद्ध रामईश्वर राय यादवसमेत	१२४३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२९	९	१४३५
89.	नेपाल सरकार विरुद्ध यदुकुमार आचार्य	१२६३ संयुक्त	सरकारी छाप दस्तखत किर्ते	२०७१।०८।०९	१०	१७०५

90.	नेपाल सरकार विरुद्ध राजेश खड्गीसमेत	१२७४ संयुक्त	लागु औषध (नरफिन)	२०७१।०५।०५	१०	१८००
91.	नेपाल सरकार विरुद्ध चन्द्रमान तामाङ डिम्डोङ	१२९३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१७	११	१९७८
92.	नेपाल सरकार विरुद्ध विजेन्द्र पोडे	१३०४ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७१।०९।२२	१२	२१२७
93.	नेपाल सरकार विरुद्ध ऋषिराम शर्मासमेत	१३१० संयुक्त	रकम उठाई हिनामिना गरी ठगी गरेको	२०७१।०९।०३	१२	२१७६
प						
94.	पद्म न्यौपाने विरुद्ध आरती न्यौपाने	१२७० संयुक्त	अंश चलन	२०७१।०४।२८	१०	१७६६
95.	पद्मबहादुर कुँवर विरुद्ध रामबहादुर कुँवर	११८२ संयुक्त	अंश	२०७१।०२।१८	६	८४२
96.	पन्नखर कार्की विरुद्ध भरतमणि शर्मा	११७७ संयुक्त	लेनदेन	२०७०।०५।०४	६	८०२
97.	पप्पुदेव भूमिहार यादव विरुद्ध नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयसमेत	११४५ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७०।१०।२८	४	४५२
98.	परशुराम दाहाल विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	१२८८ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०६।२९	११	१९४३
99.	पशुपति साह विरुद्ध नेपाल सरकार	११५३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०२।२१	४	५७६
100.	पिताम्बरप्रसाद आचार्यसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयसमेत	११४३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।०३	४	४२२
101.	पुष्करराज नेपाल विरुद्ध नेपाल सरकार	१२३३ संयुक्त	रिसवत	२०७१।०६।०१	८	१३२३
102.	पूर्णचन्द्र भट्टराई विरुद्ध हीरालाल शाह	११६२ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०२।१८	५	६७३

103.	प्रकाश बुढासमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२११ संयुक्त	गैंडाको खाग ओसारपसार	२०७१।०४।१८	७	११२८
104.	प्रभातकुमार कुशवाहा विरुद्ध नेपाल सरकार	१२६८ संयुक्त	हातहतियार खरखजाना	२०७१।०३।२५	१०	१७४६
105.	प्रमोदराज शर्मा विरुद्ध राजीव गजुरेल	११६५ संयुक्त	करारबमोजिम क्षतिपूर्ति रकम दिलाई पाउँ	२०७०।०८।१०	५	६९३
106.	प्रविणता पोखरेलसमेत विरुद्ध सम्माननीय राष्ट्रपति, राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतलनिवास काठमाडौंसमेत	१२५८ विशेष	उत्प्रेषण	२०७१।०४।२९	१०	१६१४
107.	प्रेमबहादुर गान्धर्वसमेत विरुद्ध नन्दन सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	१२७५ संयुक्त	निषेधाज्ञा	२०७१।०८।१५	१०	१८१०
108.	प्रेमबहादुर गुरुङ विरुद्ध नेपाल सरकार	१२१२ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०५।११	७	११४४
ब						
109.	बद्रीप्रसाद प्रसाई विरुद्ध राधिका माझी	१२९४ संयुक्त	नाता कायम	२०७१।०७।०९	११	२००२
110.	बद्री खत्री विरुद्ध नेपाल सरकार	११८६ संयुक्त	जबरजस्ती करणि	२०७०।०८।३०	६	८७९
111.	बीरबहादुर खत्री विरुद्ध प्रमोदराज पन्तसमेत	१२६६ संयुक्त	जग्गा खिचोला	२०७१।०७।१०	१०	१७३२
112.	बीरबहादुर मगर विरुद्ध नेपाल सरकार	१२२० संयुक्त	जबरजस्ती करणि	२०७१।०३।२४	८	१२२०
113.	बुद्धिप्रसाद आचार्य विरुद्ध ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत	१२६५ संयुक्त	उत्प्रेषण / प्रतिषेध / परमादेश	२०७१।०७।०९	१०	१७२३
भ						
114.	भक्तप्रसाद अधिकारीसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	१११५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।११।२७	१	११९

115.	भगतलाल टुडु विरुद्ध नेपाल सरकार	११५० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।०६।१४	४	५५०
116.	भरत वि.क. विरुद्ध नेपाल सरकार	१२३० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२२	८	१३०१
117.	भरतमणि जङ्गम विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	११०० विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।११।२२	१	१६
118.	भाइराम खड्के विरुद्ध ज्ञानु वैद्यसमेत	११७५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।२६	६	७८१
119.	भिखनीदेवी भुसकुलीया विरुद्ध बिल्टु यादव	१२७१ संयुक्त	लुटपिट	२०७१।०५।०९	१०	१७८०
120.	भैरवकुमार पियासमेत विरुद्ध श्यामकुमार पिया	१३१५ संयुक्त	मिलापत्र बदर गरी हक कायम गरिपाउँ	२०७१।०५।१८	१२	२२२५
म						
121.	मतिबुल्लाह मुसलमान विरुद्ध निजामती किताबखाना, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत	१३०५ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।३१	१२	२१३६
122.	मदननारायण चौधरी विरुद्ध चन्द्रनारायण चौधरी	१२४० संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०७।१६	९	१४०२
123.	मदनबहादुर खड्कासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	१०९९ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।२०	१	१
124.	मनोजकुमार जोशी विरुद्ध नेपाल सरकार	१३१३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।२४	१२	२२०७
125.	महानन्दप्रसाद उपाध्याय, उच्च माध्यमिक विद्यालयसमेत विरुद्ध अरविन्दकुमार लाल	१२९८ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०८।१५	११	२०२५
126.	महारानी देवी बरैनीसमेत विरुद्ध अमरदेव राउत बरै	११५९ संयुक्त	मोही नामसारी	२०७०।०९।२६	५	६५०

127.	महेन्द्रनाथ उपाध्याय विरुद्ध माइला नकर्मी	१२०३ संयुक्त	मोही कायम	२०७०।०९।२८	७	१०३७
128.	महेन्द्रविक्रम शाहसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	११३९ संयुक्त	हातहतियार खरखजाना बेचबिखन	२०७०।०४।३०	३	३७६
129.	महेश पटेल कुर्मी विरुद्ध नेपाल सरकार	११०७ संयुक्त	जबरजस्ती करणी	२०७०।०९।०१	१	७०
130.	माधवकुमार बस्नेतसमेत विरुद्ध चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालसमेत	१२१८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।०६	८	११८९
131.	मानबहादुर खड्का विरुद्ध नेपाल सरकार	१२१७ संयुक्त	लागु औषध नाइट्राभेट ट्याबलेट	२०७१।०३।०९	७	११८१
132.	मानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध भगवती श्रेष्ठ	१२२१ संयुक्त	अंश चलन	२०७१।०३।२५	८	१२३०
133.	मानसिंह बोहरा विरुद्ध महानगरीय प्रहरी आयुक्तको कार्यालय, रानीपोखरीसमेत	११७८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०३।१६	६	८०८
134.	मालपोत कार्यालय, गोरखा विरुद्ध गोपाल गुरुङ	१२४१ संयुक्त	जग्गा दर्ता	२०७१।०८।२१	९	१४१०
135.	मिचुङ गुरुङ विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत	१२८४ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।२८	११	१९०७
136.	मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	११२१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।२५	२	२०४
137.	मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय शीतल निवास, काठमाडौंसमेत	११२८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।२९	३	२७३
138.	मुकेशराज काफ्ले विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	११९७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०४।१४	७	९७५

139.	मुरारी घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	१२२८ संयुक्त	ठगी	२०७१।०३।२३	८	१२८४
140.	मोतिलाल पोखरेल विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवलसमेत	१२६७ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।२९	१०	१७४०
141.	मोहनदेव जोशी विरुद्ध पदमबहादुर साउद	१२२२ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०१।०८	८	१२३८
142.	मोहमद फैज विरुद्ध नेपाल सरकार	१२१३ संयुक्त	लागु औषध सेतो हेरोइन	२०७१।०५।११	७	११५४
य						
143.	यज्ञदेव भट्ट विरुद्ध डा.सुधा शर्मा	११०५ संयुक्त	अपहेलना	२०७०।०९।०९	१	५६
144.	यादव अधिकारी विरुद्ध नेपाल सरकार	१२४८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०६।०८	९	१४८५
र						
145.	रतनकुमार खेतानसमेत विरुद्ध राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, केन्द्रीय कार्यालयसमेत	११३३ संयुक्त	परमादेश निषेधाज्ञा	२०७०।११।११	३	३२२
146.	रत्नेश्वरप्रसाद सिंह विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	१२०२ संयुक्त	उत्प्रेषण अधिकारपृच्छा	२०७०।१२।२१	७	१०२८
147.	रमेश पुरी विरुद्ध श्रीमती गीता पुरी सिलवालसमेत	११२७ संयुक्त	अंश बन्डा लगाई अंश छुट्याई शेषपछिको बकसपत्र बमोजिम गरी पाउँ	२०७०।०५।२५	२	२६०
148.	राजन बुर्लाकोटी विरुद्ध नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्, कुपण्डोल, ललितपुर	१२५४ विशेष	उत्प्रेषण	२०७१।०२।२९	१०	१५५७

149.	राजिवप्रसाद गुप्ता रौनियार विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	१२५५ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।१२।०६	१०	१५६७
150.	राजीव बास्तोला विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	११२९ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०३।१३	३	२८१
151.	राजेशकुमार काफ्ले विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय	१२८० पूर्ण	परमादेश	२०७१।०३।१९	११	१८५२
152.	राधादेवी सुनुवार विरुद्ध भगवती पुडासैनीसमेत	११२३ संयुक्त	किर्ते	२०७०।०९।१४	२	२१८
153.	राम खड्का विरुद्ध सरिता खड्का	१२७३ संयुक्त	मानाचामल	२०७१।०५।०५	१०	१७९४
154.	राम विलास महतो कोईरी विरुद्ध कृषि विकास मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत	१२१४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०४।२०	७	११६०
155.	रामकुमार महतो विरुद्ध नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत	१११८ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६९।१०।१८	२	१५७
156.	रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव	११९४ संयुक्त	करकारप	२०७१।०३।०२	६	९५६
157.	रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव	१२५३ संयुक्त	करकाप	२०७१।०३।०२	९	१५४६
158.	रामराज शिवाकोटी विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत	११८७ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०३।१८	६	८९०
159.	रामवरण साहसमेत विरुद्ध मोहरी देवी	१२३२ संयुक्त	अंश दर्ता	२०७१।०४।१६	८	१३१८
160.	रोशन श्रेष्ठ विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	१२०१ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०१।०७	७	१०१९
161.	रोहिणी शिवाकोटीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२८७ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०३।३०	११	१९३२

ल						
162.	लक्ष्मण लामा विरुद्ध सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय, हलचोक, काठमाडौंसमेत	१२३४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०६।३०	८	१३३८
163.	लालहीरा कामी विरुद्ध नेपाल सरकार	१२४९ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२२	९	१५०५
164.	लेखनाथ भट्टराई विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय अनामनगरसमेत	११७९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०१।३०	६	८१६
व						
165.	वमप्रसाद मास्के विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैङ्क लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, बिजुलीबजारसमेत	१२९७ संयुक्त	निषेधाज्ञा / परमादेश	२०७१।०२।२२	११	२०२०
166.	वाहिद अलि गद्दी विरुद्ध अहमद अलि गद्दी	१११२ संयुक्त	अंश	२०७०।०५।२६	१	१००
167.	विकीरत्न शाक्यसमेत विरुद्ध कुलरत्न शाक्यसमेत	१२७९ पूर्ण	अंश चलन	२०७१।०७।२०	११	१८३८
168.	विजयकुमार झासमेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गाल, काठमाडौंसमेत	१११७ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६९।१०।१८	२	१४३
169.	विनोदबहादुर कुँवर विरुद्ध मञ्जु थापा	१२३५ संयुक्त	उत्प्रेषण निषेधाज्ञा परमादेश	२०७१।०४।२०	८	१३४६
170.	विमला कर्माचार्य विरुद्ध नेपाल सरकार	११२६ संयुक्त	लागु औषध खैरो हेरोइन	२०७०।०९।१६	२	२४८
171.	विराट थापा विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैङ्क लि. प्रधान कार्यालय, बिजुलीबजार, काठमाडौंसमेत	११५७ संयुक्त	उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ	२०७१।०१।०३	५	६३०

172.	विश्वनाथ गोयल विरुद्ध नेपाल सरकार	१२३८ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०७।११	९	१३७०
173.	वैद्यनाथ राउत अहिर विरुद्ध तुलसीभक्त श्रेष्ठ	१२५२ संयुक्त	क्षेत्रफल सुधार	२०७१।०८।२३	९	१५४०
श						
174.	शमशेर नेपाली विरुद्ध नेपाल सरकार	१३०१ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१२	१२	२०५३
175.	शशिभूषण मल्लिकसमेत विरुद्ध राजश्री सेभिङ् एन्ड कोअपरेटिभ लिमिटेड, प्र.का., मलङ्गवा, सर्लाहीसमेत	१३०९ संयुक्त	निषेधाज्ञा / परमादेश	२०७१।०२।१९	१२	२१७१
176.	शालिकराम जमकट्टेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	१२०४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०३।२४	७	१०४९
177.	शालिकराम भट्टराईसमेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवास, काठमाडौंसमेत	११५५ विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।११।२२	५	६०२
178.	शिवचन्द्र पौडेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	११३१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।१८	३	२९६
179.	शिवराम बोहजुसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२५९ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१९	१०	१६२७
180.	शेरबहादुर महर्जनसमेत विरुद्ध नेपाल बैङ्क लिमिटेड प्रधान कार्यालय, काठमाडौंसमेत	१११० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०८।१३	१	८९
181.	शेष नैमुद्दिन विरुद्ध नेपाल सरकार	११०३ संयुक्त	नेपाली नागरिकताबाट हटाउने	२०७०।१०।०७	१	४२
182.	शोभनदेव पन्त विरुद्ध मालपोत कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौंसमेत	११५६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०१।२१	५	६१७

183.	शोभा श्रेष्ठ विरुद्ध माया तामाङसमेत	१२१९ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०१।२९	८	१२१३
184.	शोभालक्ष्मी थान्जुसमेत विरुद्ध पशुपतिप्रसाद बस्यालसमेत	११३५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।१२	३	३३६
185.	श्यामसिंह पाण्डेसमेत विरुद्ध ज्योति पाण्डेसमेत	१११६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०७।०७	२	१२९
186.	श्यामसुन्दर सुतिहार विरुद्ध नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय, केशरमहलसमेत	११९८ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०३।३२	७	९९१
187.	श्रीमती इन्द्रकुमारी श्रेष्ठ विरुद्ध ज्योति श्रेष्ठ	१२६९ संयुक्त	अंश चलन	२०७१।०५।२५	१०	१७५७
स						
188.	संजीव केशवासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	११२० विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।१४	२	१७३
189.	सन्तोष यादवसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	११४६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।२६	४	४५८
190.	सबिन श्रेष्ठसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	१२५७ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।११।२२	१०	१५९५
191.	समीर खानसमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	१२४५ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०५।०९	९	१४६५
192.	सरिता पौडेल विरुद्ध नेपाल सरकार	११०९ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।१०।२०	१	८४
193.	सरीता श्रेष्ठ खत्री विरुद्ध महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका, काठमाडौंसमेत	१२४७ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०५।११	९	१४८०

194.	सरोज बस्नेतसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	११९० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०३।०२	६	१०९
195.	सहयोगी उच्च माध्यमिक विद्यालय विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	११०४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।०८।०९	१	५०
196.	सागर के.सी. विरुद्ध नेपाल सरकार	१३०० विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।२६	१२	२०४१
197.	सामर्थप्रसाद सिंह विरुद्ध मदनप्रसाद सिंहसमेत	१३१४ संयुक्त	फैसला मोही प्रमाणपत्र बदर	२०७१।०५।१३	१२	२२१७
198.	सीताराम अग्रहरि विरुद्ध गोरखापत्र संस्थान, धर्मपथ, न्युरोड काठमाडौंसमेत	१२८५ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।१०।०४	११	१९१५
199.	सुखल दास वैरागी विरुद्ध यदै खाँ थारू	१२१० संयुक्त	बेलगती मोही लगत कट्टा	२०७१।०२।१६	७	११२२
200.	सुनिता अग्रवाल विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	१२९५ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०७।११	११	२००९
201.	सुनिल शिवाकोटी विरुद्ध प्रान्जल शिवाकोटीसमेत	१३१७ संयुक्त	हालैदेखिको बकसपत्र लिखत बदर	२०७१।०७।१९	१२	२२४०
202.	सुमन अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१३०३ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।११।१४	१२	२०६९
203.	सुरजबाबु पन्थसमेत विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पोखरासमेत	११६३ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।१०।१५	५	६७८
204.	सुरेश महतो विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटन, ललितपुरसमेत	१२८६ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०४।३०	११	१९२२
205.	सुवास अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	११३८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान र ज्यानमार्ने उद्योग	२०७१।०२।२६	३	३६२

206.	सुवास भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२८२ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०३।२२	११	१८८२
207.	सुशीला श्रेष्ठसमेत विरुद्ध गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौंसमेत	११०६ संयुक्त	रैकर लगत कट्टाको निर्णय बदर	२०७०।१०।०५	१	६३
208.	सूर्य कान्त राउत विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरङसमेत	१२२९ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।०८	८	१२९२
209.	सूर्यबहादुर पाण्डेसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	१२७६ विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।१२।१३	११	१८१५
210.	सूर्यवदना पण्डित विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	१२९९ पूर्ण	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०६।३०	१२	२०३१
211.	सैनी उरामन विरुद्ध भूमिसुधार कार्यालय, मोरङसमेत	११९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०३।२६	६	९४४
212.	सोमनाथ गिरी विरुद्ध नेपाल सरकार	१२८९ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।२४	११	१९५१
ह						
213.	हिमेशकृष्ण खरेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	११३० विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०३।१३	३	२८९
214.	हिरादेवी श्रेष्ठ विरुद्ध पर्सा जिल्ला अदालतसमेत	१३११ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।१०।२०	१२	२१९०
215.	हिरादेवी सापकोटासमेत विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नवलपरासीसमेत	१११३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०५।३१	१	१०७
216.	हिरामान हरि गिरी विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेसमेत	१२३६ संयुक्त	निषेधाज्ञा परमादेश	२०७१।०४।२०	८	१३५२
217.	हेमबहादुर कार्कीसमेत विरुद्ध	१११४	उत्प्रेषण	२०७०।०५।३१	१	११३

	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गाल, काठमाडौं	संयुक्त	परमादेश			
218.	हेमलाल खोसीसमेत विरुद्ध मेनका खोसी	११९२ संयुक्त	अबन्डा जग्गा बन्डा गरी पाउँ	२०७१।०३।३१	६	९३५
त्र						
219.	त्रिवेणी पासी विरुद्ध नेपाल सरकार	१२९० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१७	११	१९५६

मुद्दा / विषयहरूको वर्णानुक्रमिक सूची

क्र. सं.	विषय	नि.नं. इजलास	पक्ष / विपक्ष	फैसला मिति	अंक	पृष्ठ
अ						
1.	अपहेलना	९१०५ संयुक्त	यज्ञदेव भट्ट विरुद्ध डा.सुधा शर्मा	२०७०।०९।०९	१	५६
2.	अपुताली हक कायम नामसारी	९३०७ संयुक्त	उमादेवी कार्की विरुद्ध कुमारी कार्की	२०७१।०९।०१	१२	२१५०
3.	अबन्डा जग्गा बन्डा गरी पाऊँ	९१९२ संयुक्त	हेमलाल खोसीसमेत विरुद्ध मेनका खोसी	२०७१।०३।३१	६	९३५
आ						
4.	आयकर	९१६१ संयुक्त	ढुण्डिराज पोखरेल विरुद्ध श्री गोल्डेल ग्लोव लिक्र्स प्रा.लि. विराटनगर	२०७०।०४।२८	५	६६६
उ						
5.	उत्प्रेषण / परमादेश	९२२३ संयुक्त	अजेयराज सुमार्गी पराजुली विरुद्ध महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत	२०७०।१२।२३	८	१२४५
6.	उत्प्रेषण	९१७४ विशेष	कुसुम साखसमेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत	२०७०।११।०८	६	७६७
7.	उत्प्रेषण	९१८५ संयुक्त	जुलुम महर्जन विरुद्ध आशामाया महर्जनसमेत	२०७१।०२।२२	६	८७०
8.	उत्प्रेषण	९१०८ संयुक्त	नरेन्द्र झासमेत विरुद्ध जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रौतहटसमेत	२०७०।०५।२५	१	७८

9.	उत्प्रेषण	९२५८ विशेष	प्रविणता पोखरेलसमेत विरुद्ध सम्माननीय राष्ट्रपति, राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतलनिवास काठमाडौंसमेत	२०७१।०४।२९	१०	१६१४
10.	उत्प्रेषण	९११५ संयुक्त	भक्तप्रसाद अधिकारीसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।११।२७	१	११९
11.	उत्प्रेषण	९१०० विशेष	भरतमणि जङ्गम विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।११।२२	१	१६
12.	उत्प्रेषण	९१७८ संयुक्त	मानसिंह बोहरा विरुद्ध महानगरीय प्रहरी आयुक्तको कार्यालय, रानीपोखरीसमेत	२०७१।०३।१६	६	८०८
13.	उत्प्रेषण / परमादेश	९२४८ संयुक्त	यादव अधिकारी विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०६।०८	९	१४८५
14.	उत्प्रेषण	९२५४ विशेष	राजन बुर्लाकोटी विरुद्ध नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्, कुपण्डोल, ललितपुर	२०७१।०२।२९	१०	१५५७
15.	उत्प्रेषण	९२१४ संयुक्त	राम विलास महतो कोईरी विरुद्ध कृषि विकास मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत	२०७१।०४।२०	७	११६०
16.	उत्प्रेषण	९११८ पूर्ण	रामकुमार महतो विरुद्ध नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत	२०६९।१०।१८	२	१५७
17.	उत्प्रेषण	९१८७ संयुक्त	रामराज शिवाकोटी विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत	२०७१।०३।१८	६	८९०
18.	उत्प्रेषण / परमादेश	९२३४ संयुक्त	लक्ष्मण लामा विरुद्ध सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय, हलचोक, काठमाडौंसमेत	२०७१।०६।३०	८	१३३८
19.	उत्प्रेषण	९११७ पूर्ण	विजयकुमार झासमेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गाल, काठमाडौंसमेत	२०६९।१०।१८	२	१४३

20.	उत्प्रेषण / निषेधाज्ञा / परमादेश	१२३५ संयुक्त	विनोदबहादुर कुँवर विरुद्ध मञ्जु थापा	२०७१।०४।२०	८	१३४६
21.	उत्प्रेषण	११५५ विशेष	शालिकराम भट्टराईसमेत विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवास, काठमाडौंसमेत	२०७०।११।२२	५	६०२
22.	उत्प्रेषण	११०४ संयुक्त	सहयोगी उच्च माध्यमिक विद्यालय विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।०८।०९	१	५०
23.	उत्प्रेषण	११६३ संयुक्त	सुरजबाबु पन्थसमेत विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पोखरासमेत	२०७०।१०।१५	५	६७८
24.	उत्प्रेषण	१२७६ विशेष	सूर्यबहादुर पाण्डेसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।१२।१३	११	१८१५
25.	उत्प्रेषण	१३११ संयुक्त	हिरादेवी श्रेष्ठ विरुद्ध पर्सा जिल्ला अदालतसमेत	२०७१।१०।२०	१२	२१९०
26.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२४४ संयुक्त	एपोलोकुमार भगतसमेत विरुद्ध स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय, रामशाहपथसमेत	२०७१।०४।१६	९	१४५५
27.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२७८ विशेष	कमला वाग्ले भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।१९	११	१८३०
28.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२७७ विशेष	डा.मिङ्गमार गेल्जेन शेर्पा विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।१२	११	१८२१
29.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२८७ संयुक्त	रोहिणी शिवाकोटीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।३०	११	१९३२
30.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२३८ संयुक्त	विश्वनाथ गोयल विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०७।११	९	१३७०
31.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२८५ संयुक्त	सीताराम अग्रहरि विरुद्ध गोरखापत्र संस्थान, धर्मपथ, न्युरोड काठमाडौंसमेत	२०७१।१०।०४	११	१९१५
32.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२८९ संयुक्त	सोमनाथ गिरी विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।२४	११	१९५१

33.	उत्प्रेषण / प्रतिषेध / परमादेश	१२६५ संयुक्त	बुद्धिप्रसाद आचार्य विरुद्ध ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत	२०७१।०७।०९	१०	१७२३
34.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२६२ संयुक्त	नारायणप्रसाद देवकोटा विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०६।०९	१०	१६७२
35.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२५५ विशेष	राजिवप्रसाद गुप्ता रौनियार विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।१२।०६	१०	१५६७
36.	उत्प्रेषण / परमादेश	१३०९ विशेष	शमशेर नेपाली विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।१२	१२	२०५३
37.	उत्प्रेषण / परमादेश	१३०० विशेष	सागर के.सी. विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।२६	१२	२०४९
38.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२८९ संयुक्त	आशिष शर्मा विरुद्ध नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौंसमेत	२०७०।०६।०९	११	१८६३
39.	उत्प्रेषण / परमादेश	१३०२ विशेष	कमलप्रसाद इटनी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौंसमेत	२०७१।०५।१२	१२	२०५९
40.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२९९ संयुक्त	गेरे थापा क्षेत्री विरुद्ध शान्ता थापा क्षेत्रीसमेत	२०७१।०८।१२	११	१९६५
41.	उत्प्रेषण / परमादेश	१३१६ संयुक्त	जगतप्रसाद हाडा विरुद्ध औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालय, भक्तपुरसमेत	२०७१।०८।०४	१२	२२३५
42.	उत्प्रेषण / परमादेश	१३०६ संयुक्त	दिनेश चौधरी विरुद्ध सर्वोच्च अदालत	२०७१।०३।१०	१२	२१४४
43.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२८८ संयुक्त	परशुराम दाहाल विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	२०७१।०६।२९	११	१९४३
44.	उत्प्रेषण / परमादेश	१३०५ संयुक्त	मतिबुल्लाह मुसलमान विरुद्ध निजामती किताबखाना, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत	२०७१।०५।३१	१२	२१३६

45.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२५९ विशेष	शिवराम बोहजुसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।१९	१०	१६२७
46.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२५७ विशेष	सबिन श्रेष्ठसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।११।२२	१०	१५९५
47.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२९५ संयुक्त	सुनिता अग्रवाल विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	२०७१।०७।११	११	२००९
48.	उत्प्रेषण / परमादेश	१३०३ विशेष	सुमन अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।११।१४	१२	२०६९
49.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२८२ संयुक्त	सुवास भट्टराईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।२२	११	१८८२
50.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२९९ पूर्ण	सूर्यवदना पण्डित विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	२०७१।०६।३०	१२	२०३१
51.	उत्प्रेषण / प्रतिषेध	१२६१ संयुक्त	अञ्चन भट्टराई विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०६।०१	१०	१६४९
52.	उत्प्रेषण / प्रतिषेध / परमादेश	११४१ संयुक्त	तोयानाथ ढुङ्गाना विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय, काठमाडौंसमेत	२०७१।०३।०४	३	३९७
53.	उत्प्रेषण / अधिकारपृच्छा	१२०२ संयुक्त	रत्नेश्वरप्रसाद सिंह विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।१२।२१	७	१०२८
54.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२०५ संयुक्त	अनितादेवी शाही विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटन	२०७०।०८।१९	७	१०७४
55.	उत्प्रेषण / परमादेश	१११९ विशेष	इकवाल हक विरुद्ध राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंसमेत	२०७०।१०।०२	२	१६४
56.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२०६ संयुक्त	इन्दुभूषण झा विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०५।३०	७	१०८२
57.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२०० संयुक्त	खुमराज पुजाली विरुद्ध काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैङ्क, केन्द्रीय कार्यालय, पाको न्युरोड	२०७१।०१।१५	७	१०१४

58.	उत्प्रेषण / परमादेश	११५१ संयुक्त	खुसीलाल साह विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।०९।०८	४	५५८
59.	उत्प्रेषण / परमादेश	११६० संयुक्त	डिल्लीप्रसाद प्रसाई विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।११।२७	५	६५८
60.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२२५ संयुक्त	दीपक पोखरेल विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०२।२०	८	१२५८
61.	उत्प्रेषण / परमादेश	११४७ संयुक्त	दीपक विक्रम मिश्र विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।०९।१६	४	४६८
62.	उत्प्रेषण / परमादेश	११५४ विशेष	देवीप्रसाद दाहाल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।१०।०९	५	५९१
63.	उत्प्रेषण / परमादेश	११७६ संयुक्त	ध्रुवराज थापा विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवल, रूपन्देहीसमेत	२०७०।०७।२६	६	७८७
64.	उत्प्रेषण / परमादेश	११४३ संयुक्त	पिताम्बरप्रसाद आचार्यसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयसमेत	२०७०।०९।०३	४	४२२
65.	उत्प्रेषण / परमादेश	११७५ संयुक्त	भाइराम खड्के विरुद्ध ज्ञानु वैद्यसमेत	२०७०।१०।२६	६	७८१
66.	उत्प्रेषण / परमादेश	१०९९ विशेष	मदनबहादुर खड्कासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।१२।२०	१	१
67.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२१८ विशेष	माधवकुमार बस्नेतसमेत विरुद्ध चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालसमेत	२०७०।१२।०६	८	११८९
68.	उत्प्रेषण / परमादेश	११२१ विशेष	मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।०९।२५	२	२०४
69.	उत्प्रेषण / परमादेश	११२८ विशेष	मुकुन्द अधिकारी विरुद्ध राष्ट्रपतिको कार्यालय शीतल निवास, काठमाडौंसमेत	२०७०।०९।२९	३	२७३

70.	उत्प्रेषण / परमादेश	११९७ संयुक्त	मुकेशराज काफ्ले विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७१।०४।१४	७	९७५
71.	उत्प्रेषण / परमादेश	११२९ विशेष	राजीव बास्तोला विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।०३।१३	३	२८१
72.	उत्प्रेषण / परमादेश	११७९ संयुक्त	लेखनाथ भट्टराई विरुद्ध लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय अनामनगरसमेत	२०७१।०१।३०	६	८१६
73.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२०४ संयुक्त	शालिकराम जमकट्टेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।०३।२४	७	१०४९
74.	उत्प्रेषण / परमादेश	११३१ विशेष	शिवचन्द्र पौडेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।०९।१८	३	२९६
75.	उत्प्रेषण / परमादेश	१११० संयुक्त	शेरबहादुर महर्जनसमेत विरुद्ध नेपाल बैङ्क लिमिटेड प्रधान कार्यालय, काठमाडौंसमेत	२०७०।०८।१३	१	८९
76.	उत्प्रेषण / परमादेश	११५६ संयुक्त	शोभनदेव पन्त विरुद्ध मालपोत कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौंसमेत	२०७१।०१।२१	५	६१७
77.	उत्प्रेषण / परमादेश	११३५ संयुक्त	शोभालक्ष्मी थान्जुसमेत विरुद्ध पशुपतिप्रसाद बस्यालसमेत	२०७०।१०।१२	३	३३६
78.	उत्प्रेषण / परमादेश	१११६ पूर्ण	श्यामसिंह पाण्डेसमेत विरुद्ध ज्योति पाण्डेसमेत	२०७०।०७।०७	२	१२९
79.	उत्प्रेषण / परमादेश	११२० विशेष	संजीव केशवासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।०९।१४	२	१७३
80.	उत्प्रेषण / परमादेश	११४६ संयुक्त	सन्तोष यादवसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।१२।२६	४	४५८
81.	उत्प्रेषण / परमादेश	११९० संयुक्त	सरोज बस्नेतसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।०२	६	९०९

82.	उत्प्रेषण / परमादेश	११९३ संयुक्त	सैनी उरामन विरुद्ध भूमिसुधार कार्यालय, मोरङसमेत	२०७१।०३।२६	६	९४४
83.	उत्प्रेषण / परमादेश	११३० विशेष	हिमेशकृष्ण खरेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।०३।१३	३	२८९
84.	उत्प्रेषण / परमादेश	१११३ संयुक्त	हिरादेवी सापकोटासमेत विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नवलपरासीसमेत	२०७०।०५।३१	१	१०७
85.	उत्प्रेषण / परमादेश	१११४ संयुक्त	हेमबहादुर कार्कीसमेत विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गाल, काठमाडौं	२०७०।०५।३१	१	११३
86.	उत्प्रेषण / परमादेश	१२३७ विशेष	कमला न्यौपानेसमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।१२।०६	९	१३५७
87.	उत्प्रेषण / प्रतिषेध	११४२ विशेष	कमलप्रसाद खतिवडासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	२०७०।०३।१३	४	४१३
88.	उपयुक्त आदेश जारी गरी पाऊँ	११५७ संयुक्त	विराट थापा विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैङ्क लि. प्रधान कार्यालय, बिजुलीबजार, काठमाडौंसमेत	२०७१।०१।०३	५	६३०
अं						
89.	अंश	११८१ संयुक्त	जितेन्द्रप्रसाद चौधरी विरुद्ध मंगलप्रसाद फौजदार	२०७१।०३।१८	६	८३४
90.	अंश	११८२ संयुक्त	पदमबहादुर कुँवर विरुद्ध रामबहादुर कुँवर	२०७१।०२।१८	६	८४२
91.	अंश	१११२ संयुक्त	वाहिद अलि गद्दी विरुद्ध अहमद अलि गद्दी	२०७०।०५।२६	१	१००
92.	अंश चलन	१२७० संयुक्त	पदम न्यौपाने विरुद्ध आरती न्यौपाने	२०७१।०४।२८	१०	१७६६
93.	अंश चलन	१२२१ संयुक्त	मानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध भगवती श्रेष्ठ	२०७१।०३।२५	८	१२३०

94.	अंश चलन	१२७९ पूर्ण	विककीरत्न शाक्यसमेत विरुद्ध कुलरत्न शाक्यसमेत	२०७१।०७।२०	११	१८३८
95.	अंश चलन	१२६९ संयुक्त	श्रीमती इन्द्रकुमारी श्रेष्ठ विरुद्ध ज्योति श्रेष्ठ	२०७१।०५।२५	१०	१७५७
96.	अंश दर्ता	१२३२ संयुक्त	रामवरण साहसमेत विरुद्ध मोहरी देवी	२०७१।०४।१६	८	१३१८
97.	अंश बन्डा लगाई अंश छुट्याई शेषपछिको बकसपत्र बमोजिम गरी पाउँ	११२७ संयुक्त	रमेश पुरी विरुद्ध श्रीमती गीता पुरी सिलवालसमेत	२०७०।०५।२५	२	२६०
98.	अंश चलन	११२२ पूर्ण	दानबहादुर श्रेष्ठ विरुद्ध कृष्णबहादुर श्रेष्ठ	२०७०।१२।१३	२	२१०
99.	अंश	११८१ संयुक्त	जितेन्द्रप्रसाद चौधरी विरुद्ध मंगलप्रसाद फौजदार	२०७१।०३।१८	६	८३४
क						
100.	करकाप	१२५३ संयुक्त	रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव	२०७१।०३।०२	९	१५४६
101.	करकारप	११९४ संयुक्त	रामजीप्रसाद कुशवाहा विरुद्ध विजयप्रसाद यादव	२०७१।०३।०२	६	९५६
102.	करार बमोजिमको रकम दिलाई पाउँ	१२६४ संयुक्त	चित्रबहादुर कार्की विरुद्ध मनिराम अग्रवाल	२०७१।०७।१७	१०	१७१२
103.	करारबमोजिम क्षतिपूर्ति रकम दिलाई पाउँ	११६५ संयुक्त	प्रमोदराज शर्मा विरुद्ध राजीव गजुरेल	२०७०।०८।१०	५	६९३
104.	कर्तव्य ज्यान	१२५० संयुक्त	ईरमान तामाङ विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०७।१०	९	१५२०
105.	कर्तव्य ज्यान	१२४६ संयुक्त	कुमान गुरुडसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०७।१७	९	१४७१

106.	कर्तव्य ज्यान	११५८ संयुक्त	खोमनाथ दाहाल विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।१०।१५	५	६३९
107.	कर्तव्य ज्यान	११८८ संयुक्त	चक्रबहादुर डाँगी विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०२।२५	६	८९५
108.	कर्तव्य ज्यान	१२०८ संयुक्त	चक्रसिंह ठगुन्ना विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।११	७	११०८
109.	कर्तव्य ज्यान	११९१ संयुक्त	चित्रबहादुर दनुवार विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।०४	६	९१९
110.	कर्तव्य ज्यान	१२८३ संयुक्त	टीकाराम राईसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०६।२७	११	१८९४
111.	कर्तव्य ज्यान	१२९० संयुक्त	त्रिवेणी पासी विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०७।१७	११	१९५६
112.	कर्तव्य ज्यान	११४४ संयुक्त	दिपकबहादुर घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।१२।३०	४	४४२
113.	कर्तव्य ज्यान	११७० संयुक्त	नरेन्द्रसिंह धामी विरुद्ध महेश चौधरी	२०७१।०३।११	५	७४०
114.	कर्तव्य ज्यान	११३६ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध शेरबहादुर बस्नेतसमेत	२०७०।०८।२४	३	३४४
115.	कर्तव्य ज्यान	११४८ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध परमेश्वर यादवसमेत	२०७०।११।१४	४	४९५
116.	कर्तव्य ज्यान	११९९ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध भुपाल लिम्बू	२०७१।०३।२०	७	९९९
117.	कर्तव्य ज्यान	१२४२ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध राधिका श्रेष्ठ	२०७१।०५।२७	९	१४१७
118.	कर्तव्य ज्यान	१२४३ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध रामईश्वर राय यादवसमेत	२०७१।०६।२९	९	१४३५
119.	कर्तव्य ज्यान	१२९३ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध चन्द्रमान तामाङ डिम्डोङ	२०७१।०७।१७	११	१९७८
120.	कर्तव्य ज्यान	११५३ संयुक्त	पशुपति साह विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०२।२१	४	५७६
121.	कर्तव्य ज्यान	१२१२ संयुक्त	प्रेमबहादुर गुरुङ विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।११	७	११४४
122.	कर्तव्य ज्यान	११५० संयुक्त	भगतलाल टुडु विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०६।१४	४	५५०

123.	कर्तव्य ज्यान	१२३० संयुक्त	भरत वि.क. विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०६।२२	८	१३०१
124.	कर्तव्य ज्यान	१३१३ संयुक्त	मनोजकुमार जोशी विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०७।२४	१२	२२०७
125.	कर्तव्य ज्यान	१२४९ संयुक्त	लालहीरा कामी विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०६।२२	९	१५०५
126.	कर्तव्य ज्यान	११०९ संयुक्त	सरिता पौडेल विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।१०।२०	१	८४
127.	कर्तव्य ज्यान र ज्यानमाने उद्योग	११३८ संयुक्त	सुवास अधिकारीसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०२।२६	३	३६२
128.	किर्ते	११२३ संयुक्त	राधादेवी सुनुवार विरुद्ध भगवती पुडासैनीसमेत	२०७०।०९।१४	२	२१८
129.	कुटपिट अङ्गभङ्ग	११२५ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध सुरेन्द्रकुमार कविरथसमेत	२०७०।०३।३०	२	२४२
130.	कुटपिटबाट गर्भपतन	११३४ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध कलावती चौधरीसमेत	२०७०।०३।०९	३	३३०
ग						
131.	गैंडाको खाग ओसारपसार	१२११ संयुक्त	प्रकाश बुढासमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०४।१८	७	११२८
च						
132.	चोरी	११६७ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध महेश चौधरी	२०७०।०९।१८	५	७०४
ज						
133.	जग्गा खिचोला	१२६६ संयुक्त	बीरबहादुर खत्री विरुद्ध प्रमोदराज पन्तसमेत	२०७१।०७।१०	१०	१७३२
134.	जग्गा दर्ता	१२४१ संयुक्त	मालपोत कार्यालय, गोरखा विरुद्ध गोपाल गुरुङ	२०७१।०८।२१	९	१४१०
135.	जबरजस्ती करणी	१२०९ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध रामबहादुर कार्की	२०७१।०२।२५	७	१११६
136.	जबरजस्ती करणी	११८६ संयुक्त	बद्री खत्री विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०८।३०	६	८७९
137.	जबरजस्ती	१२२०	बीरबहादुर मगर विरुद्ध	२०७१।०३।२४	८	१२२०

	करणी	संयुक्त	नेपाल सरकार			
138.	जबरजस्ती करणी	११०७ संयुक्त	महेश पटेल कुर्मी विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०९।०१	१	७०
139.	जबरजस्ती करणी उद्योग	१२२७ संयुक्त	चन्दन कामती विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।२३	८	१२७५
140.	जिउ मास्ने बेच्ने	१३०८ संयुक्त	उद्धवप्रसाद आचार्यसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०७।१७	१२	२१५७
ठ						
141.	ठगी	१२२८ संयुक्त	मुरारी घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।२३	८	१२८४
142.	ठेक्का रकम मिनाहा गरी पाउँ	११९६ संयुक्त	जलेश्वर नगरपालिकाको कार्यालय विरुद्ध रामसिकिल साह	२०७१।०४।१५	६	९७०
न						
143.	नकबजनी चोरी	११११ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध शम्भे नेपाली	२०७०।०५।१८	१	९४
144.	नकबजनी चोरी	११७२ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध भुनचुन भन्ने रोशनदास तत्मासमेत	२०७१।०३।१९	५	७५५
145.	नक्कली स्थायी अध्यापन अनुमतिपत्र पेस गरी भ्रष्टाचार गरेको	११६६ संयुक्त	केशवराज कडरिया विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।११।२०	५	६९८
146.	नाता कायम	१२९४ संयुक्त	बद्रीप्रसाद प्रसाई विरुद्ध राधिका माझी	२०७१।०७।०९	११	२००२
147.	निर्णय बदर	१२३१ संयुक्त	छतुप्रसाद जयसवार विरुद्ध कापड यादव	२०७१।०४।१६	८	१३१०
148.	निषेधाज्ञा	१२७५ संयुक्त	प्रेमबहादुर गान्धर्वसमेत विरुद्ध नन्दन सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	२०७१।०८।१५	१०	१८१०
149.	निषेधाज्ञा / परमादेश	१२३६ संयुक्त	हिरामान हरि गिरी विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेसमेत	२०७१।०४।२०	८	१३५२
150.	निषेधाज्ञा /	१३१२	गणेशराज कार्की विरुद्ध	२०७१।०९।२०	१२	२१९८

	परमादेश	संयुक्त	पदमप्रसाद गौतमसमेत			
151.	निषेधाज्ञा / परमादेश	१२९७ संयुक्त	वमप्रसाद मास्के विरुद्ध नेपाल बङ्गलादेश बैङ्क लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, बिजुलीबजारसमेत	२०७१।०२।२२	११	२०२०
152.	निषेधाज्ञा / परमादेश	१३०९ संयुक्त	शशिभूषण मल्लिकसमेत विरुद्ध राजश्री सेभिङ् एन्ड कोअपरेटिभ लिमिटेड, प्र.का., मलङ्गवा, सर्लाहीसमेत	२०७१।०२।१९	१२	२१७१
153.	नेपाली नागरिकताबाट हटाउने	११०३ संयुक्त	शेष नैमुद्दिन विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।१०।०७	१	४२
प						
154.	पदीय अधिकारको दुरुपयोग गरी गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको	११४९ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध गणेश अर्यालसमेत	२०६९।०७।२७	४	५०९
155.	परमादेश	१२५६ विशेष	अच्युतप्रसाद खरेल विरुद्ध न्याय परिषद्, न्याय परिषद्को कार्यालय, काठमाडौं	२०७१।०७।१५	१०	१५८३
156.	परमादेश	११०१ संयुक्त	अरुणकुमार चौधरीसमेत विरुद्ध रिं कु झा	२०७०।०३।११	१	३२
157.	परमादेश	११३२ विशेष	ज्योति बानियासमेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	२०७०।०९।१४	३	३०५
158.	परमादेश	१२६० संयुक्त	डा.जैनुद्दिन अन्सारी विरुद्ध त्रिभूवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर, काठमाडौंसमेत	२०७१।०५।३१	१०	१६३७
159.	परमादेश	१२१६	देवीप्रसाद अधिकारी विरुद्ध	२०७१।०३।०२	७	११७२

		संयुक्त	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, झापासमेत			
160.	परमादेश	११०२ संयुक्त	नुवाकोट जिल्ला अदालत विरुद्ध हितबहादुर प्याकुरेल	२०७०।०७।१०	१	३५
161.	परमादेश	१२१५ संयुक्त	नेत्रबहादुर के.सी. विरुद्ध भौतिक योजना निर्माण तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयसमेत	२०७१।०५।०२	७	११६६
162.	परमादेश	११६२ संयुक्त	पूर्णचन्द्र भट्टराई विरुद्ध हीरालाल शाह	२०७१।०२।१८	५	६७३
163.	परमादेश	१२९८ संयुक्त	महानन्दप्रसाद उपाध्याय, उच्च माध्यमिक विद्यालयसमेत विरुद्ध अरविन्दकुमार लाल	२०७१।०८।१५	११	२०२५
164.	परमादेश	१२८० पूर्ण	राजेशकुमार काफ्ले विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय	२०७१।०३।१९	११	१८५२
165.	परमादेश	११९८ संयुक्त	श्यामसुन्दर सुतिहार विरुद्ध नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय, केशरमहलसमेत	२०७१।०३।३२	७	९९१
166.	परमादेश / निषेधाज्ञा	११३३ संयुक्त	रतनकुमार खेतानसमेत विरुद्ध राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्क, केन्द्रीय कार्यालयसमेत	२०७०।११।११	३	३२२
फ						
167.	फैसला मोही प्रमाणपत्र बदर	१३१४ संयुक्त	सामर्थप्रसाद सिंह विरुद्ध मदनप्रसाद सिंहसमेत	२०७१।०५।१३	१२	२२१७
ब						
168.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२०१ संयुक्त	रोशन श्रेष्ठ विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	२०७१।०१।०७	७	१०१९
169.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२२६ संयुक्त	अलि सैद अफान विरुद्ध नीमा के.सी. समेत	२०७१।०३।०३	८	१२६८
170.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२२४ संयुक्त	आनन्द ग्वालासमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत	२०७१।०६।०६	८	१२५२
171.	बन्दी	११८४	जयनारायण मण्डल विरुद्ध	२०७१।०२।२५	६	८६३

	प्रत्यक्षीकरण	संयुक्त	पुनरावेदन अदालत, राजविराज सप्तरीसमेत			
172.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२६७ संयुक्त	मोतीलाल पोखरेल विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, बुटवलसमेत	२०७१०६१२९	१०	१७४०
173.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२४५ संयुक्त	समीर खानसमेत विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	२०७१०५१०९	९	१४६५
174.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२२९ संयुक्त	सूर्य कान्त राउत विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरङसमेत	२०७१०६१०८	८	१२९२
175.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२७२ संयुक्त	ताजश्री सिंह विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरसमेत	२०७१०३१०९	१०	१७८५
176.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	११४५ संयुक्त	पप्पुदेव भूमिहार यादव विरुद्ध नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयसमेत	२०७०११०१२८	४	४५२
177.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२८४ संयुक्त	मिचुङ गुरुङ विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, काठमाडौंसमेत	२०७१०६१२८	११	१९०७
178.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२१९ संयुक्त	शोभा श्रेष्ठ विरुद्ध माया तामाङसमेत	२०७१०११२९	८	१२१३
179.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२४७ संयुक्त	सरीता श्रेष्ठ खत्री विरुद्ध महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका, काठमाडौंसमेत	२०७१०५१११	९	१४८०
180.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	१२८६ संयुक्त	सुरेश महतो विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, पाटन, ललितपुरसमेत	२०७१०४१३०	११	१९२२
181.	बहुविवाह	११२४ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध योगिता भन्ने योगमाया चिमरिया बस्नेत	२०७०१०३१२४	२	२३४
182.	बाटो कायम गरी पाऊँ	११८० संयुक्त	केशव पुरी विरुद्ध किरण रिमालसमेत	२०७०१०९१२८	६	८२६
183.	बेलगती मोही लगत कट्टा	१२१० संयुक्त	सुखल दास वैरागी विरुद्ध यदै खाँ थारू	२०७१०२११६	७	११२२
भ						

184.	भ्रष्टाचार	१९८३ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध सुविलकुमार राई	२०७१।०४।१८	६	८४९
185.	भ्रष्टाचार	१९४० संयुक्त	कृष्णप्रसाद घिमिरे विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।१७	३	३८६
म						
186.	मानव अपहरण धम्की	१२५१ संयुक्त	झलनाथ न्यौपाने विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०७।१०	९	१५२९
187.	मानाचामल	१२७३ संयुक्त	राम खड्का विरुद्ध सरिता खड्का	२०७१।०५।०५	१०	१७९४
188.	मिलापत्र बदर गरी हक कायम गरिपाउँ	१३१५ संयुक्त	भैरवकुमार पियासमेत विरुद्ध श्यामकुमार पिया	२०७१।०५।१८	१२	२२२५
189.	मोही कायम	१२९२ संयुक्त	दशराम साहुखल विरुद्ध निरज चक्रधरसमेत	२०७१।०६।२७	११	१९७२
190.	मोही कायम	१२०३ संयुक्त	महेन्द्रनाथ उपाध्याय विरुद्ध माइला नकर्मी	२०७०।०९।२८	७	१०३७
191.	मोही नामसारी	११५९ संयुक्त	महारानी देवी बरैनीसमेत विरुद्ध अमरदेव राउत बरै	२०७०।०९।२६	५	६५०
192.	मोही लगत कट्टा	१२९६ संयुक्त	दुर्गा तामाङ विरुद्ध पुसनलाल चौधरी	२०७१।०५।२७	११	२०१५
र						
193.	रकम उठाई हिनामिना गरी ठगी गरेको	१३१० संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध ऋषिराम शर्मासमेत	२०७१।०९।०३	१२	२१७६
194.	रिसवत	१२३३ संयुक्त	पुष्करराज नेपाल विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०६।०१	८	१३२३
195.	रैकर लगत कट्टाको निर्णय बदर	११०६ संयुक्त	सुशीला श्रेष्ठसमेत विरुद्ध गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौंसमेत	२०७०।१०।०५	१	६३
ल						

196.	लागु औषध (नरफिन)	१२७४ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध राजेश खड्गीसमेत	२०७१।०५।०५	१०	१८००
197.	लागु औषध खैरो हिरोइन	११६४ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध राजु लामा	२०७०।११।२१	५	६८४
198.	लागु औषध खैरो हेरोइन	११२६ संयुक्त	विमला कर्माचार्य विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०९।१६	२	२४८
199.	लागु औषध नाइट्राभेट ट्याबलेट	१२१७ संयुक्त	मानबहादुर खड्का विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।०९	७	११८१
200.	लागु औषध सेतो हेरोइन	१२१३ संयुक्त	मोहमद फैज विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०५।११	७	११५४
201.	लुटपिट	१२७१ संयुक्त	भिखनीदेवी भुसकुलीया विरुद्ध बिल्टु यादव	२०७१।०५।०९	१०	१७८०
202.	लेनदेन	११९५ संयुक्त	कपीलदेव चौधरी कलवार विरुद्ध महमद सगीर	२०७१।०३।३०	६	९६४
203.	लेनदेन	११५२ संयुक्त	टीकाबहादुर वली विरुद्ध धनीराम खड्का	२०७०।११।२०	४	५७०
204.	लेनदेन	१२३९ संयुक्त	दिनेशकुमार तिवारी विरुद्ध गोविन्दप्रसाद तिवारीसमेत	२०७१।०३।१०	९	१३९१
205.	लेनदेन	११७१ संयुक्त	नन्दलाल राउत कुर्मी विरुद्ध रामचन्द्र सहनी	२०७१।०२।२७	५	७५०
206.	लेनदेन	११७७ संयुक्त	पन्नखर कार्की विरुद्ध भरतमणि शर्मा	२०७०।०५।०४	६	८०२
207.	लेनदेन	१२४० संयुक्त	मदननारायण चौधरी विरुद्ध चन्द्रनारायण चौधरी	२०७१।०७।१६	९	१४०२
208.	लेनदेन	१२२२ संयुक्त	मोहनदेव जोशी विरुद्ध पदमबहादुर साउद	२०७१।०१।०८	८	१२३८
स						
209.	सम्बन्ध विच्छेद अंश	११६८ संयुक्त	गोवर्धनलाल नकर्मीसमेत विरुद्ध कमला नकर्मी	२०७०।११।२८	५	७१२
210.	सम्बन्ध विच्छेद अंशसमेत	११८९ संयुक्त	गणेशभक्त श्रेष्ठसमेत विरुद्ध गीता श्रेष्ठ	२०७१।०२।३०	६	९०३
211.	सरकारी छाप	१२६३	नेपाल सरकार विरुद्ध	२०७१।०८।०९	१०	१७०५

	दस्तखत किर्रो	संयुक्त	यदुकुमार आचार्य			
212.	सवारी ज्यान	९१६९ संयुक्त	कृष्णबहादुर कुँवरसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०२।२७	५	७१७
213.	सवारी ज्यान	९१३७ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध गितबहादुर पुन	२०७०।०५।३१	३	३५५
214.	सवारी ज्यान	९१७३ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध ठगबहादुर कार्की	२०७१।०३।१९	५	७६१
215.	सवारी ज्यान	९३०४ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध विजेन्द्र पोडे	२०७१।०१।२२	१२	२१२७
216.	सवारी ज्यान (अङ्गभङ्ग)	९२०७ संयुक्त	नेपाल सरकार विरुद्ध कालु चौधरी	२०७१।०५।१०	७	१०९०
ह						
217.	हातहतियार खरखजाना	९२६८ संयुक्त	प्रभातकुमार कुशवाहा विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७१।०३।२५	१०	१७४६
218.	हातहतियार खरखजाना बेचबिखन	९१३९ संयुक्त	महेन्द्रविक्रम शाहसमेत विरुद्ध नेपाल सरकार	२०७०।०४।३०	३	३७६
219.	हालैदेखिको बकसपत्र लिखत बदर	९३१७ संयुक्त	सुनिल शिवाकोटी विरुद्ध प्रान्जल शिवाकोटीसमेत	२०७१।०७।१९	१२	२२४०
क्ष						
220.	क्षेत्रफल सुधार	९२५२ संयुक्त	वैद्यनाथ राउत अहिर विरुद्ध तुलसीभक्त श्रेष्ठ	२०७१।०८।२३	९	१५४०

निर्णयकर्ताको आधारमा निर्णयहरूको सूची (वरियताक्रम अनुसार)

क्र.सं.	न्यायाधीश	नि.नं. इजलास	विषय	फैसला मिति	अंक	पृष्ठ
१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	९०९९ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।२०	१	१
२.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१०० विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।११।२२	१	१६
३.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९११६ पूर्ण	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०७।०७	२	१२९
४.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	९१२८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।२९	३	२७३
५.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९१२९ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०३।१३	३	२८१
६.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९१३० विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०३।१३	३	२८९
७.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९१४२ विशेष	उत्प्रेषण प्रतिषेध	२०७०।०३।१३	४	४१३
८.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९११७ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६९।१०।१८	२	१४३
९.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९११८ पूर्ण	उत्प्रेषण	२०६९।१०।१८	२	१५७

१०.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१५४ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।०९	५	५९१
११.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९२५४ विशेष	उत्प्रेषण	२०७१।०२।२९	१०	१५५७
१२.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	९२७६ विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।१२।१३	११	१८१५
१३.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२९९ पूर्ण	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०६।३०	१२	२०३१
१४.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	९११९ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।०२	२	१६४
१५.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	९१२० विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।१४	२	१७३
१६.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१२१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।२५	२	२०४
१७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९१३१ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।१८	३	२९६
१८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	९१३२ विशेष	परमादेश	२०७०।०९।१४	३	३०५
१९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१५५ विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।११।२२	५	६०२
२०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१७४ विशेष	उत्प्रेषण	२०७०।११।०८	६	७६७

२१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	१२१८ विशेष	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।०६	८	११८९
२२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	१२३७ विशेष	उत्प्रेषण को आदेश जारी गरिपाउँ	२०७०।१२।०६	९	१३५७
२३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	१२५५ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।१२।०६	१०	१५६७
२४.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	१२५६ विशेष	परमादेश	२०७१।०७।१५	१०	१५८३
२५.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	१२५७ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।११।२२	१०	१५९५
२६.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२७७ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१२	११	१८२१
२७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	१२७९ पूर्ण	अंश चलन	२०७१।०७।२०	११	१८३८
२८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	१२८० पूर्ण	परमादेश	२०७१।०३।१९	११	१८५२
२९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१३०० विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।२६	१२	२०४१
३०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१३०१ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१२	१२	२०५३
३१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१३०२ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१२	१२	२०५९

३२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१३०३ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।१।१९४	१२	२०६९
३३.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१२५८ विशेष	उत्प्रेषण	२०७१।०४।२९	१०	१६१४
३४.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२५९ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१९	१०	१६२७
३५.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२७८ विशेष	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।१९	११	१८३०
३६.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	११२२ पूर्ण	अंशचलन	२०७०।१२।१३	२	२१०
३७.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	११०१ संयुक्त	परमादेश	२०७०।०३।११	१	३२
३८.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	११०२ संयुक्त	परमादेश	२०७०।०७।१०	१	३५
३९.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	११०३ संयुक्त	नेपाली नागरिकता बाट हटाउने	२०७०।१०।०७	१	४२
४०.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	११२३ संयुक्त	किर्ते	२०७०।०९।१४	२	२१८
४१.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	११२४ संयुक्त	बहुविवाह	२०७०।०३।२४	२	२३४
४२.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	११२५ संयुक्त	कुटपिट अङ्गभङ्ग	२०७०।०३।३०	२	२४२
४३.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	११३३ संयुक्त	परमादेश निषेधाज्ञा	२०७०।१।११	३	३२२
४४.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	११३४ संयुक्त	कुटपिटबाट गर्भपतन	२०७०।०३।०९	३	३३०

४५.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	९१३५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।१२	३	३३६
४६.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	९१४३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।०३	४	४२२
४७.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१७५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१०।२६	६	७८१
४८.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१७६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०७।२६	६	७८७
४९.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९१९७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०४।१४	७	९७५
५०.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९१९८ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०३।३२	७	९९१
५१.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९२१९ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०१।२९	८	१२१३
५२.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	९२६० संयुक्त	परमादेश	२०७१।०५।३१	१०	१६३७
५३.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९२६१ संयुक्त	उत्प्रेषण / प्रतिषेध	२०७०।०६।०१	१०	१६४९
५४.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९२६२ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।०६।०१	१०	१६७२
५५.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९२८१ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७०।०६।०१	११	१८६३
५६.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	९२८२ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०३।२२	११	१८८२
५७.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ	९३०४ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७१।०१।२२	१२	२१२७
५८.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली	९३०५ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।३१	१२	२१३६
५९.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री दामोदरप्रसाद शर्मा माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली	९३०६ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०३।१०	१२	२१४४
६०.	स.का.मु.प्र.न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१०४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।०८।०९	१	५०
६१.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९२३८ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०७।११	९	१३७०

६२.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	९२८३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२७	११	१८९४
६३.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९२८४ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।२८	११	१९०७
६४.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९२८५ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।१०।०४	११	१९१५
६५.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९३०७ संयुक्त	अपुताली हक कायम नामसारी	२०७१।०९।०१	१२	२१५०
६६.	स. प्रधानन्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९३०८ संयुक्त	जिउ मास्ने बेच्ने	२०७१।०७।१७	१२	२१५७
६७.	स.का.मु.प्रधानन्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	९१७७ संयुक्त	लेनदेन	२०७०।०५।०४	६	८०२
६८.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१०५ संयुक्त	अपहेलना	२०७०।०९।०९	१	५६
६९.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१०६ संयुक्त	रैकर लगत कट्टाको निर्णय बदर	२०७०।१०।०५	१	६३
७०.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१०७ संयुक्त	जबरजस्ती करणी	२०७०।०९।०१	१	७०
७१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१०८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।०५।२५	१	७८
७२.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१२६ संयुक्त	लागु औषध खैरो हेरोइन	२०७०।०९।१६	२	२४८
७३.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९१४४ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।१२।३०	४	४४२
७४.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	९१४५ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७०।१०।२८	४	४५२
७५.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१४६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।२६	४	४५८
७६.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९१५६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०१।२१	५	६१७

७७.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९१५७ संयुक्त	उपयुक्त आदेश जारी गरी पाऊँ	२०७१।०१।०३	५	६३०
७८.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	९१५८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।१०।१५	५	६३९
७९.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१५९ संयुक्त	मोही नामसारी	२०७०।०९।२६	५	६५०
८०.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९१७८ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०३।१६	६	८०८
८१.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९१९९ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।२०	७	९९९
८२.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९२२० संयुक्त	जबरजस्ती करणी	२०७१।०३।२४	८	१२२०
८३.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२२१ संयुक्त	अंश चलन	२०७१।०३।२५	८	१२३०
८४.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	९२३९ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०३।१०	९	१३९१
८५.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९२८६ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०४।३०	११	१९२२
८६.	माननीय न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	९२८७ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०३।३०	११	१९३२
८७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१०९ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।१०।२०	१	८४
८८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९१३६ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।०८।२४	३	३४४
८९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१३७ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७०।०५।३१	३	३५५
९०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	९१३८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान र ज्यानमार्ने उद्योग	२०७१।०२।२६	३	३६२
९१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९१४७ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।१६	४	४६८
९२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	९१४८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।११।१४	४	४९५

९३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री कमलनारायण दास	९१४९ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०६९।०७।२७	४	५०९
९४.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१६० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१।२७	५	६५८
९५.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१६१ संयुक्त	आयकर	२०७०।०४।२८	५	६६६
९६.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९१६२ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०२।१८	५	६७३
९७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९१७९ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०१।३०	६	८१६
९८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१८० संयुक्त	बाटो कायम गरी पाऊँ	२०७०।०९।२८	६	८२६
९९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल	९२०० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०१।१५	७	१०१४
१००.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९२०१ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०१।०७	७	१०१९
१०१.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९२०२ संयुक्त	उत्प्रेषण अधिकार पृच्छा	२०७०।१२।२१	७	१०२८
१०२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९२०३ संयुक्त	मोही कायम	२०७०।०९।२८	७	१०३७
१०३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९२०४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०३।२४	७	१०४९
१०४.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	९२२२ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०१।०८	८	१२३८
१०५.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	९२२३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।१२।२३	८	१२४५
१०६.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	९२२४ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।०६	८	१२५२
१०७.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	९२२५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०२।२०	८	१२५८
१०८.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२२६ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०३।०३	८	१२६८
१०९.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२२७ संयुक्त	जबरजस्ती करणी उद्योग	२०७१।०३।२३	८	१२७५

११०.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२२८ संयुक्त	ठगी	२०७१।०३।२३	८	१२८४
१११.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२८८ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०६।२९	११	१९४३
११२.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२८९ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०५।२४	११	१९५१
११३.	माननीय न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१३०९ संयुक्त	निषेधाज्ञा / परमादेश	२०७१।०२।१९	१२	२१७१
११४.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की	१११० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०८।१३	१	८९
११५.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	११११ संयुक्त	नकबजनी चोरी	२०७०।०५।१८	१	९४
११६.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	१११२ संयुक्त	अंश	२०७०।०५।२६	१	१००
११७.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	११५० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७०।०६।१४	४	५५०
११८.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	११८१ संयुक्त	अंश	२०७१।०३।१८	६	८३४
११९.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	११८२ संयुक्त	अंश	२०७१।०२।१८	६	८४२
१२०.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	१२०५ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०८।१९	७	१०७४
१२१.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	१२०६ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०५।३०	७	१०८२
१२२.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२४० संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०७।१६	९	१४०२
१२३.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२४१ संयुक्त	जग्गा दर्ता	२०७१।०८।२१	९	१४१०
१२४.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२६३ संयुक्त	सरकारी छाप दस्तखत किर्ते	२०७१।०८।०९	१०	१७०५
१२५.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२९० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१७	११	१९५६

१२६.	माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१३१० संयुक्त	ठगी	२०७१।०९।०३	१२	२१७६
१२७.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	१११३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०५।३१	१	१०७
१२८.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	१११४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०५।३१	१	११३
१२९.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	१११५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।११।२७	१	११९
१३०.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	११३९ संयुक्त	हातहतियार खरखजाना बेचबिखन	२०७०।०४।३०	३	३७६
१३१.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती	११५१ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७०।०९।०८	४	५५८
१३२.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	११६३ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७०।१०।१५	५	६७८
१३३.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	११६४ संयुक्त	लागु औषध खैरो हिरोइन	२०७०।११।२१	५	६८४
१३४.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	११८३ संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०७१।०४।१८	६	८४९
१३५.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२२९ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।०८	८	१२९२
१३६.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय	१२४२ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०५।२७	९	१४१७
१३७.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	१२४३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२९	९	१४३५
१३८.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२४४ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०४।१६	९	१४५५
१३९.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	१२६४ संयुक्त	करार बमोजिमको रकम दिलाई पाउँ	२०७१।०७।१७	१०	१७१२
१४०.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२६५ संयुक्त	उत्प्रेषण / प्रतिषेध / परमादेश	२०७१।०७।०९	१०	१७२३
१४१.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२९१ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०८।१२	११	१९६५

१४२.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	९३११ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।१०।२०	१२	२१९०
१४३.	माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९३१२ संयुक्त	निषेधाज्ञा / परमादेश	२०७१।०९।२०	१२	२१९८
१४४.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१२७ संयुक्त	अंश बन्डा लगाई अंश छुट्याई शेषपछिको बकसपत्र बमोजिम गरी पाउँ	२०७०।०५।२५	२	२६०
१४५.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१५२ संयुक्त	लेनदेन	२०७०।११।२०	४	५७०
१४६.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१६५ संयुक्त	करार बमोजिम क्षतिपूर्ति रकम दिलाई पाउँ	२०७०।०८।१०	५	६९३
१४७.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट	९१६६ संयुक्त	भ्रष्टाचार गरेको	२०७०।११।२०	५	६९८
१४८.	माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की	९१६७ संयुक्त	चोरी	२०७०।०९।१८	५	७०४
१४९.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	९१४० संयुक्त	भ्रष्टाचार	२०७१।०३।१७	३	३८६
१५०.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	९१५३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०२।२१	४	५७६
१५१.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	९१६८ संयुक्त	सम्बन्ध विच्छेद अंश	२०७०।११।२८	५	७१२
१५२.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	९१६९ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७१।०२।२७	५	७१७
२२०.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	९१७० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।११	५	७४०
१५३.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९१८४ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०२।२५	६	८६३

१५४.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१९८५ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०२।२२	६	८७०
१५५.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२०७ संयुक्त	सवारीज्यान (अङ्गभङ्ग)	२०७१।०५।१०	७	१०९०
१५६.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१२०८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।११	७	११०८
१५७.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२३० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२२	८	१३०१
१५८.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२३१ संयुक्त	निर्णय बदर	२०७१।०४।१६	८	१३१०
१५९.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	१२४५ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०५।०९	९	१४६५
१६०.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२४६ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१७	९	१४७१
१६१.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	१२६६ संयुक्त	जग्गा खिचोला	२०७१।०७।१०	१०	१७३२
१६२.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२६७ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०६।२९	१०	१७४०
१६३.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२६८ संयुक्त	हातहतियार खरखजाना	२०७१।०३।२५	१०	१७४६
१६४.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	१२९२ संयुक्त	मोही कायम	२०७१।०६।२७	११	१९७२
१६५.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२९३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१७	११	१९७८
१६६.	माननीय न्यायाधीश श्री बैद्यनाथ उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१३१३ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।२४	१२	२२०७
१६७.	माननीय न्यायाधीश श्री तर्कराज भट्ट माननीय न्यायाधीश प्रा.डा.भरतबहादुर कार्की	१९८६ संयुक्त	जबरजस्ती करणी	२०७०।०८।३०	६	८७९
१६८.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१९४१ संयुक्त	उत्प्रेषण / प्रतिषेध / परमादेश	२०७१।०३।०४	३	३९७
१६९.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१९७१ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०२।२७	५	७५०
१७०.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१९८७ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०३।१८	६	८९०

१७१.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१९८८ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०२।२५	६	८९५
१७२.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१९८९ संयुक्त	सम्बन्ध विच्छेद अंशसमेत	२०७१।०२।३०	६	९०३
१७३.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२०९ संयुक्त	जबरजस्ती करणी	२०७१।०२।२५	७	१११६
१७४.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२१० संयुक्त	बेलगती मोही लगत कट्टा	२०७१।०२।१६	७	११२२
१७५.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१२३२ संयुक्त	अंश दर्ता	२०७१।०४।१६	८	१३१८
१७६.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१२४७ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०५।११	९	१४८०
१७७.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	१२६९ संयुक्त	अंश चलन	२०७१।०५।२५	१०	१७५७
१७८.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२७० संयुक्त	अंश चलन	२०७१।०४।२८	१०	१७६६
१७९.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२७१ संयुक्त	लुटपिट	२०७१।०५।०९	१०	१७८०
१८०.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी	१२९४ संयुक्त	नाता कायम	२०७१।०७।०९	११	२००२
१८१.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२९५ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०७।११	११	२००९
१८२.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२९६ संयुक्त	मोही लगत कट्टा	२०७१।०५।२७	११	२०१५
१८३.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१३१४ संयुक्त	फैसला मोही प्रमाणपत्र बदर	२०७१।०५।१३	१२	२२१७
१८४.	माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१३१५ संयुक्त	मिलापत्र बदर गरी हक कायम गरिपाउँ	२०७१।०५।१८	१२	२२२५
१८५.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	११९० संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०३।०२	६	९०९

१८६.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१९९१ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०३।०४	६	१९९
१८७.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१२११ संयुक्त	गैडाको खाग ओसारपसार	२०७१।०४।१८	७	१९२८
१८८.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२३३ संयुक्त	रिसवत	२०७१।०६।०१	८	१३२३
१८९.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१२४८ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०६।०८	९	१४८५
१९०.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२७२ संयुक्त	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	२०७१।०३।०९	१०	१७८५
१९१.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२७३ संयुक्त	माना चामल	२०७१।०५।०५	१०	१७९४
१९२.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२७४ संयुक्त	लागु औषध (नरफिन)	२०७१।०५।०५	१०	१८००
१९३.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२९७ संयुक्त	निषेधाज्ञा / परमादेश	२०७१।०२।२२	११	२०२०
१९४.	माननीय न्यायाधीश श्री दीपकराज जोशी माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय	१३१६ संयुक्त	उत्प्रेषण / परमादेश	२०७१।०८।०४	१२	२२३५
१९५.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१९९२ संयुक्त	अबन्डा जग्गा बन्डा गरी पाउँ	२०७१।०३।३१	६	१३५
१९६.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१९९३ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०३।२६	६	१४४
१९७.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२१२ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०५।११	७	१९४४
१९८.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	१२१३ संयुक्त	लागु औषध सेतो हेरोइन	२०७१।०५।११	७	१९५४
१९९.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२३४ संयुक्त	उत्प्रेषण परमादेश	२०७१।०६।३०	८	१३३८
२००.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र	१२४९ संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०६।२२	९	१५०५
२०१.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	१२५० संयुक्त	कर्तव्य ज्यान	२०७१।०७।१०	९	१५२०

२०२.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	९२५१ संयुक्त	मानव अपहरण धम्की	२०७१।०७।१०	९	१५२९
२०३.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२७५ संयुक्त	निषेधाज्ञा	२०७१।०८।१५	१०	१८१०
२०४.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२९८ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०८।१५	११	२०२५
२०५.	माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	९३१७ संयुक्त	हालैदेखिको बकसपत्र लिखत बदर	२०७१।०७।१९	१२	२२४०
२०६.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९१७२ संयुक्त	नकबजनी चोरी	२०७१।०३।१९	५	७५५
२०७.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९१७३ संयुक्त	सवारी ज्यान	२०७१।०३।१९	५	७६१
२०८.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९१९४ संयुक्त	करकारप	२०७१।०३।०२	६	९५६
२०९.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२१४ संयुक्त	उत्प्रेषण	२०७१।०४।२०	७	११६०
२१०.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा.	९२१५ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०५।०२	७	११६६
२११.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९२१६ संयुक्त	परमादेश	२०७१।०३।०२	७	११७२
२१२.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९२१७ संयुक्त	लागु औषध नाइट्राभेट ट्याबलेट	२०७१।०३।०९	७	११८१
२१३.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ	९२५२ संयुक्त	क्षेत्रफल सुधार	२०७१।०८।२३	९	१५४०
२१४.	माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	९२५३ संयुक्त	करकाप	२०७१।०३।०२	९	१५४६

२१५.	माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	११९५ संयुक्त	लेनदेन	२०७१।०३।३०	६	९६४
२१६.	माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा. माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	११९६ संयुक्त	ठेक्का रकम मिनाहा गरी पाऊँ	२०७१।०४।१५	६	९७०
२१७.	माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा. माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२३५ संयुक्त	उत्प्रेषण निषेधाज्ञा परमादेश	२०७१।०४।२०	८	१३४६
२१८.	माननीय न्यायाधीश श्री चोलेन्द्र शमशेर ज.ब.रा. माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल	१२३६ संयुक्त	निषेधाज्ञा परमादेश	२०७१।०४।२०	८	१३५२

सर्वोच्च अदालत बुलेटिन २०७१ मा प्रकाशित
निर्णयहरूको सूची

वैशाख पहिलो

क्र. सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-२
१.	उत्प्रेषण परमादेश	अधिवक्ता सुवास आचार्यसमेत वि. नेपाल नोटरी पब्लिक परिषद्, कुपण्डोल ललितपुरसमेत	
२.	उत्प्रेषण	अधिवक्ता राजीव बाँस्तोला वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबार काठमाडौंसमेत	
संयुक्त इजलास			२-४
३.	उत्प्रेषण	गौरीशङ्कर चौधरी वि. वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसमेत	
४.	निषेधाज्ञा	जोगिन्दर साह सुडी वि. सीया साहसमेत	
५.	उत्प्रेषण परमादेश	सुर्मिलादेवी यादव वि. किशोरी साह तेलीसमेत	
६.	निषेधाज्ञा	विनोद श्रेष्ठ वि. उपेन्द्रभक्त प्रधानाङ्गसमेत	
७.	उत्प्रेषण परमादेश	रूपा पुन वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमी भक्तपुरसमेत	
८.	परमादेश	मालपोत कार्यालय, चाबहिल, काठमाडौं वि. मीनु भट्टराईसमेत	
९.	उत्प्रेषण	हरिलाल आचार्य वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, रामशाहपथ, काठमाडौंसमेत	
इजलास नं. १			५
१०.	अपहेलना	यज्ञदेव भट्ट वि. डा. सुधा शर्मा	
११.	परमादेश	ज्ञानप्रसाद पाण्डे वि. मालपोत कार्यालय, भद्रपुर झापासमेत	

इजलास नं. २		५-७
१२.	जग्गा खिचोला	मजिबुर रहमानसमेत वि. मदीना मुसलमान
१३.	कर्तव्य ज्यान	सविता रिजाल वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. सविता रिजाल
१४.	उत्प्रेषण	तुलसीनारायण महर्जनसमेत वि. सुरेन्द्रप्रसाद थपलियासमेत
इजलास नं. ३		७-९
१५.	उत्प्रेषण परमादेश	शेरबहादुर महर्जनसमेत वि. नेपाल बैंक लिमिटेड प्रधान कार्यालय, काठमाडौंसमेत
१६.	वैदेशिक रोजगार ठगी	नेपाल सरकार वि. सन्तोष महर्जन
१७.	मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार	शम्भु भन्ने समनराज उर्फ सुमन नेपाली वि. नेपाल सरकार
१८.	नकबजनी चोरी	नेपाल सरकार वि. शम्भे नेपाली
इजलास नं. ४		९-१४
१९.	उत्प्रेषण	दीपककुमार गुप्ता वि. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयसमेत
२०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	शालीग्राम पराजुली वि. जिल्ला कारागार कार्यालय, कास्की पोखरासमेत
२१.	निर्णय दर्ताबदर हककायम	आरतीदेवी यादवसमेत वि. जङ्गीलाल राय यादव
२२.	उत्प्रेषण	विनोदकुमार उपाध्याय वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसमेत
२३.	उत्प्रेषण परमादेश समेत	हेमबहादुर कार्कीसमेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गालसमेत

२४.	उत्प्रेषण	चिजलाल तौजलेसमेत वि. वेनगोपाल तौजलेसमेत
२५.	उत्प्रेषण परमादेश	खीमबहादुर कार्की वि. ऋण असुली पुनरावेदन न्यायाधिकरण, बबरमहल काठमाडौंसमेत
२६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. नौमान मोक्तानसमेत
इजलास नं. ५		१४-२३
२७.	हक कायम जग्गा दर्ता	मुसगर्ने कमोदिया देवी वि. मायाराम यादव
२८.	रकम दिलाई पाउँ	मुसलीधर शर्मा वि. भवनाथ गौतम
२९.	अंश चलन	जुजुभाइ श्रेष्ठसमेत वि. मकरनारायण श्रेष्ठ
३०.	अंशबन्डा गराई पाउँ	श्रवणसिंह श्रेष्ठसमेत वि. विक्रम सिंह श्रेष्ठ
३१.	निषेधाज्ञा	मिथिला बिहारी यादव वि. दुलार यादव
३२.	निषेधाज्ञा परमादेश	नेपालगञ्ज भन्सार कार्यालय वि. महानन्द के.सी.
३३.	अंश चलन	बिन्देश्वर राय भन्ने रामरुनेही दास वैष्णव वि. जगन्नाथ दास
३४.	निषेधाज्ञा परमादेश	सोनावतीदेवी वि. मालपोत कार्यालय, महोत्तरीसमेत
३५.	निषेधाज्ञा परमादेश	विद्यानन्द चौधरीसमेत वि. सीतादेवी विमली
३६.	निषेधाज्ञा परमादेश	जोगेन्द्र महारा चमार वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, धनुषासमेत
३७.	निषेधाज्ञा	जितेन्द्र चौधरीसमेत वि. लक्ष्मी चौधरी
३८.	निषेधाज्ञा	भानसिंह धामी वि. गोपालसिंह धामी

३९.	उत्प्रेषण परमादेश	भविचन्द्र राई वि. एलिसा राइसमेत
४०.	उत्प्रेषण परमादेश	रतनलाल गुरुड वि. जिल्ला सरकारी वकीलको कार्यालय, काठमाडौंसमेत
४१.	आयस्ता बाली	कृष्णकुमार राई वि. सञ्चमान तामाड
४२.	भ्रष्टाचार	कुन्दनप्रसाद घिमिरे वि. नेपाल सरकार
४३.	कम्पनी खारेज	जानकी दाहाल वि. जीवनाथ (जीवन) घिमिरेसमेत
४४.	निषेधाज्ञा	विनयकुमार उपाध्याय वि. देवनाथ उपाध्यायसमेत
४५.	लुटपिट	भगीरथ पोखरेलसमेत वि. गोपीकृष्ण पोखरेल
४६.	अदालतको अपहेलना	रामप्रसाद साहसमेत वि. नेत्रकुमारी सिटौला
४७.	अदालतको अपहेलना	मुनियादेवी थरुनी वि. भूमिलाल चौधरीसमेत
४८.	बहुविवाह	राजकुमार तिवारी वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ६		२३-२४
४९.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	राजेशप्रसाद श्रेष्ठ वि. मनमाया घर्ती क्षेत्रीसमेत
५०.	अंश दर्ता	कुमादेवी देव वि. हरिनारायण देव
५१.	कर्तव्य ज्यान	राममिलन रैदास वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ७		२४-२५
५२.	उत्प्रेषण समेत	सुरेन्द्र महतोसमेत वि. क्षेत्रीय पशु सेवा निर्देशनालय, ललितपुरसमेत
५३.	उत्प्रेषण समेत	मोहनकुमार थापा वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसमेत
एकल इजलास		२५-२६
५४.	अपहेलना	गगनसिंह नेगी वि. प्रा.डा. जयराज अवस्थीसमेत

५५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	राम श्रेष्ठ वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्साल काठमाडौंसमेत
रीत/बेरीत आदेश		२६-२७
५६.	बैङ्किङ कसुर	मणिकलाल दास वि. नेपाल सरकार
५७.	लागु औषध	पुरन हेल्मु वि. नेपाल सरकार
५८.	परमादेश	वरिष्ठ अधिवक्ता देवेन्द्रलाल नेपाली वि. मन्त्रिपरिषद्का अध्यक्ष खिलराज रेग्मीसमेत
५९.	कर्तव्य ज्यान	सुशील कुँवर वि. नेपाल सरकार
अन्तरिम आदेश		२७-२८
६०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	चित्रबहादुर माझीसमेत वि. महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयसमेत
६१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	निर्मलरत्न प्रकाश वि. पुनरावेदन अदालत, पाटनसमेत

वैशाख दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-२
६२.	उत्प्रेषण परमादेश	मदनबहादुर खड्कासमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
६३.	उत्प्रेषण	भरतमणि जङ्गम वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
संयुक्त इजलास			२-११
६४.	उत्प्रेषण परमादेश	डा.छेवाङ नाम्गेल लामा (शेर्पा) वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
६५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. यमकुमारी कार्की	

६६.	परमादेश	अरुणकुमार चौधरीसमेत वि. रिंकु झा
६७.	उत्प्रेषण परमादेश	जीतबहादुर गुरुङ वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
६८.	लिखत बदर हक कायम	लेकबहादुर बस्नेत वि. पिमाकुमारी डाँगी
६९.	उत्प्रेषण परमादेश	बालगोविन्द साह वि. पूर्णेश्वरप्रसाद उपाध्याय
७०.	निषेधाज्ञा	हरिकृष्ण साह हलुवाईसमेत वि. जिल्ला अदालत, सिरहासमेत
७१.	निषेधाज्ञा	शिवजी यादव वि. देवकीदेवी यादवसमेत
७२.	नागरिकता प्रमाणपत्र रद्द	शेष नैमुद्दिन वि. नेपाल सरकार
७३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कुशे मण्डलसमेत
७४.	उत्प्रेषण परमादेश	मुनेश्वर चौधरी वि. जयराम लामिछानेसमेत
७५.	लुटपिट करकाप	शान्तिराम पोखरेल वि. पूर्णप्रसाद पोखरेल
७६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. नीरबहादुर दाहाल
७७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. गोपाल बस्नेत
७८.	परमादेश	रामचन्द्रप्रसाद यादवसमेत वि. वलरामबहादुर प्रधानाङ्ग
७९.	निषेधाज्ञा परमादेश	लक्ष्मण तामाङ वि. प्रिया श्रेष्ठसमेत
८०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजु वि.क.
८१.	किर्ते जालसाज	बदामीदेवी साह वि. पुहुपलाल साहू तेली
८२.	छुट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, उदयपुर वि. सुकल चौधरी

८३.	उत्प्रेषण परमादेश	रमेश झा वि. उच्च माध्यमिक विद्यालय, आमसाल बसहा-४ उदयपुरसमेत
८४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सुर लुहार
८५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. टाउके अभिनास भन्ने गौरी दिलपाली राई
८६.	उत्प्रेषण परमादेश	उत्तमराज भण्डारी वि. सूर्यकुमारी श्रेष्ठसमेत
८७.	कुटपिटबाट गर्भपतन	नेपाल सरकार वि. कलावती चौधरीसमेत
८८.	उत्प्रेषण	सहयोगी उच्च माध्यमिक विद्यालय वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
इजलास नं. १		११-१४
८९.	प्रतिषेध परमादेश उत्प्रेषण	विश्वेन्द्र पासवान वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
९०.	जीउ मास्ने बेच्ने	नेपाल सरकार वि. राजु बस्नेत
९१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. वीरबहादुर ऐर
९२.	उत्प्रेषण परमादेश	टेकबहादुर भण्डारी वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयसमेत
९३.	रैकर लगत कट्टा	सुशीला श्रेष्ठ वि. गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौंसमेत
इजलास नं. २		१४-१७
९४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. शेरबहादुर बस्नेत
९५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	देवराज केसीको हकमा शिव कार्की वि. जिल्ला वन कार्यालय, सुनसरीसमेत
९६.	निषेधाज्ञा, परमादेश	रेणु बुढाथोकी राना वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय, काठमाडौंसमेत

९७.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. गीतबहादुर पुन
९८.	निषेधाज्ञा परमादेश	अजमत मन्सारी वि. जिल्ला महोत्तरी, धमौरा गाउँ विकास समितिको कार्यालय, धमौरासमेत
९९.	छूट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, उदयपुर वि. ढोढाई चौधरी
१००.	परमादेश	राजु शैयद महम्मदसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
इजलास नं. ३		१७-२१
१०१.	कर्तव्य ज्यान	राजन भन्ने पदम सेढाई वि. नेपाल सरकार
१०२.	बाँकी रकम दिलाई भराईपाउँ	भाजुरत्न इञ्जिनियरिङ एण्ड सेल्स लिमिटेड वि. गोविन्दप्रसाद श्रेष्ठ
१०३.	लेनदेन	देवनारायण साह वि. कालीप्रसाद साह
१०४.	निषेधाज्ञा	पुष्कर जोशी वि. का.म.न.पा. वडा नं.३२ कालिकास्थान स्थित स्टेन्डर्ड पाब्लिशर एन्ड डिस्ट्रिब्युटर प्रा.लि.
१०५.	निषेधाज्ञा	राजकुमार साह तेली वि. शोभाकुमारी यादवसमेत
१०६.	निषेधाज्ञा	सूर्यकलाकुमारी देवीसमेत वि. रामरतिदेवीसमेत
१०७.	मानव बेचबिखन ओसारपसार	अमर लामा तामाङ वि. नेपाल सरकार
१०८.	अंश छुट्याई पाउँ	काशीप्रसाद कर्माचार्य वि. नारायणप्रसाद कर्माचार्यसमेत

इजलास नं. ४		२१-२५
१०९.	निषेधाज्ञा	धर्मेन्द्रप्रसाद यादवसमेत वि. सूर्युग साह कानू
११०.	सरकारी हातहतियार खरखजाना बेचबिखन	महेन्द्रविक्रम शाहसमेत वि. नेपाल सरकार
१११.	मोहियानी	उमाकान्त सापकोटा वि. मालपोत कार्यालय, बाग्लुङ
११२.	उत्प्रेषण परमादेश	डा.भुपेन्द्रप्रसाद वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
११३.	उत्प्रेषण परमादेश	जीवनराज कँडेलसमेत वि. वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसमेत
११४.	उत्प्रेषण परमादेश	पूर्णप्रसाद पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
११५.	उत्प्रेषण परमादेश	गणेशबहादुर सिंह वि. मन्त्रिपरिषद्को सचिवालयसमेत
११६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. खड्गबहादुर बुढाथोकी
११७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विक्रम भन्ने विष्णु खत्री
११८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कृष्णखर शर्मा
११९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. इन्द्रलाल सरदार
इजलास नं. ५		२५-२९
१२०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सन्तोषकुमार महतो सुडीसमेत
१२१.	उत्प्रेषण	रामसेवक राय वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सर्लाहीसमेत
१२२.	उत्प्रेषण	निरबहादुर के.सी. वि. मालपोत कार्यालय, सर्लाहीसमेत

१२३.	उत्प्रेषण	दिनेश चौधरी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१२४.	उत्प्रेषण	चिरञ्जीवी अधिकारी वि. राजस्व अनुसन्धान विभागसमेत
१२५.	निषेधाज्ञा परमादेश	जि.वि.स.को कार्यालय, राजविराज, सप्तरीसमेत वि. ललितनारायण झा
१२६.	निषेधाज्ञा	बिमला मानन्धर वि. कमला अधिकारीसमेत
१२७.	उत्प्रेषण परमादेश	जनार्दनप्रसाद शर्मा पाण्डे वि. मालपोत कार्यालय, नुवाकोटसमेत
१२८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दुर्गा भन्ने दुर्गाप्रसाद मास्वा लिम्बूसमेत
१२९.	निषेधाज्ञा परमादेश	रामबाबु मण्डल वि. दुर्गाकुमारी साह
१३०.	निषेधाज्ञा	अर्जुन सिंह सिजापति वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेसमेत
१३१.	उत्प्रेषणयुक्त परमादेश	श्रीमान् बस्नेतसमेत वि. हरिहर ढकाल
१३२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	बिर्खबहादुर श्रेष्ठ र प्रताप तामाङको हकमा सोमबहादुर श्रेष्ठ वि. राष्ट्रिय निकुञ्ज विभागको कार्यालय, बबरमहलसमेत
इजलास नं. ७		२९
१३३.	उत्प्रेषण	देवीलाल पटेरी वि. मध्यक्षेत्र प्रहरी कार्यालय, मकवानपुरसमेत
एकल इजलास		२९
१३४.	उत्प्रेषण	अरुण मेडिकल सेन्टर प्रा.लि. का.म.न.पा. वडा नं.२९ सामाखुसी काठमाडौंसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत

अन्तरिम आदेश		२९-३१
१३५.	उत्प्रेषण	देवीप्रसाद बराल वि. खाद्य संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, भद्रकाली काठमाडौंसमेत
१३६.	उत्प्रेषण	कृष्णप्रसाद खड्गीसमेत वि. पुनरावेदन अदालत, हेटौंडासमेत
१३७.	उत्प्रेषण परमादेश	रोहितराज साहसमेत वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय प्राज्ञिक परिषद् कीर्तिपुरसमेत
१३८.	उत्प्रेषण परमादेश	खिमबहादुर वि.क.समेत वि. संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयसमेत
१३९.	उत्प्रेषण	शान्ति प्रधान वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत
अदालत गतिविधि		३२-३६

जेठ पहिलो

क्र. सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
पूर्ण इजलास			१-२
१४०.	उत्प्रेषण	विजयकुमार झासमेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत	
१४१.	उत्प्रेषण	रामकुमार महतो वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत	
विशेष इजलास			२-३
१४२.	उत्प्रेषण परमादेश	अधिवक्ता मुकुन्द अधिकारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
संयुक्त इजलास			३-१२
१४३.	निषेधाज्ञा	मनकुमारी नेपाल वि. जुगेश्वर थारुसमेत	

१४४.	उत्प्रेषण, परमादेश	मोरङ जिल्ला, डाँगीहाट गा.वि.स.वडा नं. १ स्थित श्री धिरनाथ सम्फल विश्वास उच्च माध्यमिक विद्यालय, मोरङसमेत वि. पूर्णप्रसाद कोइराला
१४५.	निषेधाज्ञा	अमलदेव साह कलवार वि. जमुना हजरा दुसाधसमेत
१४६.	उत्प्रेषण परमादेश	कमलकुमार खवास चौधरी वि. भूमिसुधार कार्यालय, मोरङसमेत
१४७.	उत्प्रेषण परमादेश	सुकुरमुनी देवी हास्दा सतारसमेत वि. मालपोत कार्यालय, मोरङसमेत
१४८.	निषेधाज्ञा	मीना अधिकारी वि. राजकुमार शर्मासमेत
१४९.	निषेधाज्ञा	झरकीदेवी थरुनी वि. दरोगी ऋषिदेवसमेत
१५०.	निषेधाज्ञा परमादेश	झगरू सिंह कोइरी वि. जिल्ला मोरङ कटहरी गा.वि.स.को कार्यालयसमेत
१५१.	निषेधाज्ञा	नेपाल ब्याङ्केट एन्ड उलन मिल्स प्रा.लि. वि. बट्टीप्रसाद पौडेल
१५२.	किर्ते	राधादेवी सुनुवार वि. भगवती पुडासैनीसमेत
१५३.	जग्गा खिचोला	सरयुग साह तेली वि. लालबहादुर चौधरी
१५४.	निषेधाज्ञा	शिवलाल कायस्थसमेत वि. अमृत महर्जन
१५५.	निषेधाज्ञा	रत्नमाया गिरी वि. रामबहादुर पुरीसमेत
१५६.	निषेधाज्ञा	विष्णुमाया राजथला वि. तिलकबहादुर नेगीसमेत
१५७.	निषेधाज्ञा	पवित्र चौधरी वि. जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, सिरहासमेत

१५८.	निषेधाज्ञा	जगतबहादुर महर्जन वि. गा.वि.स.को कार्यालय, बलम्बु काठमाडौंसमेत
१५९.	परमादेश	शम्भुलाल कर्ण वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत
१६०.	परमादेश निषेधाज्ञा	सुवास राज काफ्ले वि. जि.प्र.का., मकवानपुरसमेत
१६१.	उत्प्रेषण परमादेश	जयकान्त झा वि. सरोजदेवी सिंह
१६२.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. योगमाया चिमरिया बस्नेत
१६३.	कुटपिट अङ्गभङ्ग	नेपाल सरकार वि. सुरेन्द्रकुमार कविरथसमेत
१६४.	हातहतियार खरखजाना	नेपाल सरकार वि. रविलाल सदाय मुसहर
१६५.	लेनदेन	रेणुकुमारी गुप्ता वि. जनार्दनप्रसाद रौनियारसमेत
१६६.	हातहतियार खरखजाना	नेपाल सरकार वि. ललितकुमार झा
इजलास नं. १		१२-१३
१६७.	परमादेश	ज्ञानु पोखरेल वि. महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयसमेत
१६८.	लागु औषध खैरो हिरोइन	बिमला कर्माचार्य वि. नेपाल सरकार, शैलेश खड्का वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. २		१३-१५
१६९.	उत्प्रेषण	डा. रामप्रसाद भट्टराई वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत
१७०.	मोही लगत कट्टा	बृजकिशोर राय वि. गोनौर शाह कलवार
१७१.	उत्प्रेषण	नरेन्द्र झासमेत वि. जि.वि.स.को कार्यालय, रौतहटसमेत
१७२.	उत्प्रेषण समेत	हाइल्यान्ड डिस्टिलरी प्रा.लि. वि. श्रीराम तामाङसमेत

१७३.	कर्तव्य ज्यान	सरीता पौडेल वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ३		१६
१७४.	अंश हक	वाहिद अली गद्दी वि. अहमद अली अद्दी
इजलास नं. ४		१६-१८
१७५.	अंश नामसारी	सुराती कुर्मीसमेत वि. सीताराम कुर्मी
१७६.	उत्प्रेषण परमादेश	हिरादेवी सापकोटासमेत वि. जि.प्र.का., नवलपरासीसमेत
१७७.	सम्बन्ध बिच्छेद	जीवन पुन वि. जमुना राना
१७८.	अदालतको अपहेलना	सरयुग ठाकुर वि. अर्जुन ठाकुर
१७९.	लेनदेन	लक्ष्मी महारा चमार वि. रामपुकार यादव
इजलास नं. ५		१८-१९
१८०.	अबन्डा जग्गा बन्डा	शिवनारायण सुतिहार वि. लक्ष्मी सुतिहार
१८१.	जालसाज	बसन्ता पुरी वि. जीवा पुरी
रीत/बेरीत आदेश		१९-२२
१८२.	ठगी	खेमराज न्यौपाने वि. नेपाल सरकार
१८३.	बैङ्किङ कसुर	केशव नरसिंह राजभण्डारी वि. नेपाल सरकार
१८४.	बैङ्किङ कसुर	गौरीशंकर चौधरी वि. नेपाल सरकार
१८५.	लिखत दर्ता बदर	बनवारी कुर्मी वि. रामदेव कुर्मीसमेत

जेठ दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
पूर्ण इजलास			१
१८६.	उत्प्रेषण परमादेश	श्यामसिंह पाण्डेसमेत वि. ज्योति पाण्डेसमेत	

संयुक्त इजलास		१-३
१८७.	उत्प्रेषण परमादेश	मोहम्मद दायदसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१८८.	उत्प्रेषण परमादेश	डा.सुरेन्द्र रायसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१८९.	उत्प्रेषण परमादेश	ताराप्रसाद गैरेसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१९०.	लेनदेन	शेख शाखा महमद वि. बाबुलाल महतो नुनिया
१९१.	परमादेश	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, रूपन्देही वि. हरिराम बर्ई
इजलास नं. १		३-५
१९२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मचा महर्जनका हकमा राजेश डंगोल वि. केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो, महाराजगन्ज काठमाडौंसमेत
१९३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सन्तनु त्रिपाठीको हकमा आमा डा.मालीका प्रसाई वि. डा.गिरीराज त्रिपाठी
१९४.	मोही प्रमाणपत्र	रेणुकुमारी वि. रामआश्रय मुखिया बिन
१९५.	मोही प्रमाणपत्र	मन्सीफ महासेठ सुडी वि. शिवनारायण शाह हलुवाई
इजलास नं. २		५-१३
१९६.	अंश चलन	संगम मानन्धर वि. मुक्ति मानन्धरसमेत
१९७.	अंश दर्ता चलन	यमुना खत्रीसमेत वि. पूर्णध्वज खत्री
१९८.	परमादेश	अधिवक्ता हेममणि सुवेदी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत

१९९.	ट्रेडमार्क बदर	ज्ञानप्रसाद रेग्मी वि. शिवशक्ति घिउ उद्योग प्रा.लि., बारा
२००.	अन्तः शुल्क छली निकासी	आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाडौं क्षेत्र नं.३ लाजिम्पाटको तर्फबाट ऐ.का प्रमुख कर प्रशासक महेत्रराज गुरुङ वि. पियूषबहादुर अमात्यसमेत
२०१.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	ध्रुबराम प्रसाई वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौंसमेत
२०२.	निषेधाज्ञा	वीरध्वज थापा वि. राजु थापासमेत
२०३.	उत्प्रेषण परमादेश	कृष्णकुमार यादवसमेत वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सप्तरीसमेत
२०४.	लागु औषध खैरो हिरोइन	भीमबहादुर श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
२०५.	उत्प्रेषण परमादेश	अञ्जना ओझासमेत वि. लोक सेवा आयोग केन्द्रीय कार्यालयसमेत
२०६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	कर्णबीर उपरकोटी वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौंसमेत
२०७.	उत्प्रेषण	कुलनाथ पोखरेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
२०८.	उत्प्रेषण	शोभाकर न्यौपाने वि. अवधेशप्रसादसमेत
२०९.	उत्प्रेषण	राजकिशोर यादव वि. पशु सेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत
२१०.	कर्तव्य ज्यान	दीपक भन्ने विजय नेपाली वि. नेपाल सरकार
२११.	कर्तव्य ज्यान	परशुराम भन्ने चलित्रबहादुर खड्का वि. नेपाल सरकार

२१२.	कर्तव्य ज्यान	कान्छीमाया वाइबा वि. नेपाल सरकार
२१३.	कर्तव्य ज्यान	विन्दुमाया तामाङ वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ३		१३-१८
२१४.	निषेधाज्ञा	मदनराज विष्टसमेत वि. जिल्ला वन कार्यालय, कन्चनपुरसमेत
२१५.	परमादेश	अमरलाल ताजपुरिया वि. प्र.जि.अ., जि.प्र.का. मोरङसमेत
२१६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हुमलाल धितालसमेत
२१७.	निषेधाज्ञा	मोतीदास महन्थ वैरागी वि. मधुकर यादव
२१८.	अदालतको अपहेलना	मोतीदास महन्थ वैरागी वि. मधुकर यादव
२१९.	कर्तव्य ज्यान	सीतादेवी कुँवर वि. नेपाल सरकार
२२०.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. पूर्णबहादुर बोहरासमेत
२२१.	कर्तव्य ज्यान	पशुबहादुर गाहामगरसमेत वि. नेपाल सरकार
२२२.	उत्प्रेषण परमादेश	पशुपति चौधरी वि. राकेश पण्डितसमेत
इजलास नं. ४		१८-२२
२२३.	कर्तव्य ज्यान कुटपिट अङ्गभङ्ग	विजय परियार वि. नेपाल सरकार
२२४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. माया शर्मा
२२५.	उत्प्रेषण परमादेश	ईश्वरबहादुर निरौला वि. सशस्त्र प्रहरी बल, गढीमाई गण, भण्डारा चितवनसमेत
२२६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. पूर्ण लिम्बू

२२७.	परमादेश	जयराम सैथवार वि. जि.प्र.का. भैरहवासमेत
२२८.	माना चामल	चित्रबहादुर थापा वि. देवेन्द्र थापाको हकमा र आफ्नो हकमा समेत छमया थापा
२२९.	कुलोपानी	गणेशबहादुर श्रेष्ठ वि. गोपीलाल भन्ने जीतबहादुर मगरसमेत
२३०.	उत्प्रेषण	बिनोदकुमार उपाध्याय वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसमेत
२३१.	उत्प्रेषण	का.जि.का.म.न.पा. हात्तीसार स्थित गोर्खा बुअरी प्रा.लि. वि. मदन पौडेलसमेत
२३२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. चुलहाई चौधरीसमेत
इजलास नं. ५		२२-२८
२३३.	कर्तव्य ज्यान	केशव रानासमेत वि. नेपाल सरकार
२३४.	उत्प्रेषण	हरिनारायण साह वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
२३५.	अदालतको अपहेलना	प्रमीलाकुमारी यादव वि. वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसमेत
२३६.	निषेधाज्ञा	सिपेन्द्रबहादुर निरौलासमेत वि. तेह्रथुम जिल्ला, हमरजुङ् गा.वि.स.को कार्यालयसमेत
२३७.	निषेधाज्ञा	शशिकुमार चौरसिया वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, पर्सा विरगन्जसमेत
२३८.	लेनदेन	राजेश्वरी लोध वि. सुनरावती लोध
२३९.	जग्गा नामसारी	रामकृष्ण कायष्ठ वि. चन्द्रकृष्ण कायष्ठसमेत
२४०.	उत्प्रेषण परमादेश	विजेश गाईजु वि. हरिहर पोखरेलसमेत
२४१.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सौरभ राणा वि. होमनाथ सिटौला

२४२.	भ्रष्टाचार	विपीनकुमार आले वि. नेपाल सरकार
२४३.	अंशबन्डा समेत	रमेश पुरी वि. श्रीमती गीता पुरी सिलवालसमेत
इजलास नं. ६		२८
२४४.	निषेधाज्ञा	नन्दराज पोखरेल वि. जि.वि.स. भद्रपुर झापासमेत
एकल इजलास		२८-३०
२४५.	उत्प्रेषण	सुन्दरपति देवीसमेत वि. मनोज चौधरी कलवारसमेत
२४६.	उत्प्रेषण	बद्रीप्रसाद पराजुली वि. रस्मी चापागाईंसमेत
२४७.	उत्प्रेषण परमादेश	युवराज पौडेल वि. लोकसेवा आयोग, कन्द्रीय कार्यालय, काठमाडौं
२४८.	उत्प्रेषण परमादेश	चन्दादेव शुक्लासमेत वि. श्रीमती मीना शुक्लासमेत
अन्तरिम आदेश		३०-३४
२४९.	उत्प्रेषण	लक्ष्मणप्रसाद अग्रवाल वि. ऊर्जा मन्त्रालयसमेत
२५०.	उत्प्रेषण	रविना थापा भुजेल वि. पुनरावेदन अदालत, पोखरासमेत
२५१.	उत्प्रेषण	अधिवक्ता श्रीप्रसाद पण्डित वि. व्यवस्थापिका संसद्को संसदीय सुनुवाई समिति
२५२.	प्रतिषेध	विवेक आले वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
२५३.	उत्प्रेषण	देवीप्रसाद बराल वि. वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसमेत
२५४.	उत्प्रेषण	इन्द्रबहादुर थिङसमेत वि. युवा तथा खेलकुद मन्त्रालयसमेत
२५५.	उत्प्रेषण	नरबहादुर बुढासमेत वि. पु.वे.अ. बाग्लुङसमेत
२५६.	उत्प्रेषण	हेमचन्द्र झा वि. पु.वे.अ. जनकपुरसमेत

२५७.	उत्प्रेषण	चाँदनीदेवी झा वि. पु.वे.अ. राजविराजसमेत
२५८.	उत्प्रेषण	हरराम साहसमेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत
२५९.	उत्प्रेषण	बटुकलाल श्रेष्ठ वि. जि.प्र.का. चितवनसमेत
२६०.	उत्प्रेषण	रामविलास मुसहरसमेत वि. संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३५-३६
२६१.	कर्तव्य ज्यान	सिंहबहादुर तामाङसमेत वि. नेपाल सरकार
२६२.	बैङ्किङ कसुर	श्रीरामप्रसाद लामिछाने वि. नेपाल सरकार
२६३.	बैङ्किङ कसुर	देवनारायण अनामणि श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
२६४.	अंश	रुद्रबहादुर शाही ठकुरी वि. रत्नकुमारी शाही

असार प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-३
२६५.	उत्प्रेषण परमादेश	अधिवक्ता मुकुन्द अधिकारी वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत	
२६६.	उत्प्रेषण परमादेश	अधिवक्ता राजीव बास्तोला वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
२६७.	उत्प्रेषण परमादेश	शिवचन्द्र पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
२६८.	उत्प्रेषण परमादेश	सञ्जीव केशवा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	

२६९.	उत्प्रेषण परमादेश	हिमेशकृष्ण खरेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
पूर्ण इजलास		३-४
२७०.	अंश चलन	दानबहादुर श्रेष्ठ वि. कृष्णबहादुर श्रेष्ठ
संयुक्त इजलास		४-७
२७१.	घरजग्गा खिचोला चलन	आनन्दीदेवी यादवसमेत वि. रामनारायण यादव
२७२.	बकसपत्र लिखत दर्ता बदर	खड्गप्रसाद खतिवडा वि. चन्द्रप्रसाद खतिवडासमेत
२७३.	परमादेश	श्री शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग डिभिजन कार्यालय, सप्तरी राजविराज वि. मुनि साह
२७४.	नामसारी	हरeram थापामगर वि. बालकृष्ण तुम्सिङ मगर
२७५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	अक्षता दाहालको हकमा ममता दाहाल वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त, बालाजु, काठमाडौंसमेत
२७६.	उत्प्रेषण परमादेश	जीतबहादुर खत्री क्षेत्री वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कुश्मा पर्वतसमेत
२७७.	जालसाजी	खड्गप्रसाद खतिवडा वि. चन्द्रप्रसाद खतिवडासमेत
इजलास नं. १		७-८
२७८.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	अधिवक्ता दिमोद श्रेष्ठ वि. गृह मन्त्रालयसमेत
२७९.	उत्प्रेषण	साधुराम लामिछानेसमेत वि. उद्योग मन्त्रालयसमेत
इजलास नं. २		८-१०
२८०.	अंश	सोविराम चौधरी वि. माधुराम चौधरी

२८१.	अंशबन्डा जग्गा बन्डा गरिपाउँ	गोविन्दप्रसाद मजगैया वि. गणेशप्रसाद मजगैया
२८२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	महेश सिंह सोडी वि. नेपाल सरकार
२८३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बेचु भन्ने परमेश्वर यादवसमेत
२८४.	उत्प्रेषण परमादेश	सुशील नाहाटा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
इजलास नं. ३		१०-१३
२८५.	उत्प्रेषण परमादेश	कृष्णबहादुर अधिकारी वि. श्री भूमिसुधार कार्यालय, काठमाडौंसमेत
२८६.	मोही प्रमाणपत्र पाउँ	बाबुराम पाण्डे वि. खरपाती केवट
२८७.	फैसला बदर	राजबंशी राउत अहिर वि. पानमतिदेवी दुसाधिनसमेत
२८८.	जोताहा अस्थायी निस्साको आधारमा ३ नं. अनुसूची पाउँ	रमेश साह तेली वि. फौदार साह तेली
२८९.	मोही नामसारी	पदम पुतुवार वि. गुठी संस्थान शाखा कार्यालय, त्रिपुरेश्वर काठमाडौं
२९०.	कर्तव्य ज्यान	भगतलाल टुडु वि. नेपाल सरकार
२९१.	उत्प्रेषण परमादेश	भीमलाल लामिछाने वि. कृषि विकास बैङ्क केन्द्रीय कार्यालयसमेत

इजलास नं. ४		१३-१७
२९२.	नपुग भन्सार महसूल	नारायणप्रसाद शर्मा वि. श्री गणेशदीप इन्टरप्राइजेज, मखनटोल काठमाडौं
२९३.	गैंडा मारी खाग बिक्री	रामकृष्ण चौधरी वि. नेपाल सरकार
२९४.	उत्प्रेषण परमादेश	सुरज मण्डल वि. गणेशकुमार रायसमेत
२९५.	उत्प्रेषण	शिवप्रसाद आचार्य वि. शहरी विकास मन्त्रालयसमेत
२९६.	जबरजस्ती चोरी	नेपाल सरकार वि. जितेन्द्र शाहसमेत
२९७.	उत्प्रेषण	विनोदकुमार उपाध्याय वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसमेत
२९८.	लागु औषध खैरो हिरोइन	नेपाल सरकार वि. राजु लामा
२९९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. चुल्हाई चौधरीसमेत
३००.	कर्तव्य ज्यान	कलम वि.क. वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ५		१७-२५
३०१.	निषेधाज्ञा परमादेश	भीष्मकुमार थापामगर वि. वीरबहादुर गुरुङसमेत
३०२.	निषेधाज्ञा	मनोज मैथिल बाहुन वि. विजयचन्द्र झा मैथिल बाहुन
३०३.	निषेधाज्ञा परमादेश	जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, सप्तरी वि. पूर्वाञ्चल पोल्ट्री फर्म प्रा.लि. समेत
३०४.	निषेधाज्ञा परमादेश	हरिनारायण मण्डल वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीसमेत
३०५.	निषेधाज्ञा परमादेश	सिलाकुमारी यादव वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, धनुषासमेत

३०६.	परमादेश	नन्दुसिंह धामी वि. मालपोत कार्यालय, दार्चुलासमेत
३०७.	निषेधाज्ञा परमादेश	प्रकाश श्रेष्ठ वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत
३०८.	निषेधाज्ञा	श्यामकृष्ण श्रेष्ठ वि. श्रवणकुमार शर्मासमेत
३०९.	निषेधाज्ञा परमादेश	पूर्णिमा गुरुङ वि. गोर्खा डेभलपमेन्ट बैङ्क, पुतलीसडक, काठमाडौंसमेत
३१०.	निषेधाज्ञा	नारायणप्रसाद अर्याल वि. देवनारायण भन्ने देउनारायण श्रेष्ठ
३११.	उत्प्रेषण परमादेश	श्रीपती चौधरी वि. हेटौंडा सिमेन्ट उद्योग लिमिटेडसमेत
३१२.	उत्प्रेषण	अधिवक्ता टीकाप्रसाद पोखरेल वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरण, सुर्खेत शाखासमेत
३१३.	निषेधाज्ञा परमादेश	गणेशदत्त पौडेलसमेत वि. श्री सहकारी संस्था लि. जमुनी, बर्दियासमेत
३१४.	उत्प्रेषण परमादेश	गङ्गाबहादुर बुढाथोकी वि. कालिका निम्न माध्यमिक विद्यालयसमेत
३१५.	उत्प्रेषण निषेधाज्ञा	सियाराम खटिक वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेसमेत
३१६.	परमादेश	चन्तराम थारुसमेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेसमेत
३१७.	अंश चलन	किम्बा शेर्पा वि. ओङ्छु शेर्पा
३१८.	कर्तव्य ज्यान	रामु नेपाली (दमाई) वि. नेपाल सरकार
३१९.	परमादेश	रामलखन कुर्मी वि. शारदा राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकसमेत
इजलास नं. ६		२५-२६
३२०.	माना चामल	गोबर्द्धनलाल नकर्मिसमेत वि. सृष्टिना नकर्मिकी संरक्षिका कमला नकर्मि

३२१.	सम्बन्ध विच्छेद	गोबर्द्धनलाल नकर्मासमेत वि. कमला नकर्मा
३२२.	अंश चलन	विनेश्वर सरवरीयासमेत वि. फगुनीकुमारी मण्डलसमेत
एकल इजलास		२६-२८
३२३.	उत्प्रेषण	रूपसरी बिष्टसमेत वि. सुकलाल बिष्टसमेत
३२४.	उत्प्रेषण	राजकुमार शाह वि. सूर्य नेपाल प्रा.लि. समेत
३२५.	उत्प्रेषण परमादेश	राजु राई वि. गृह मन्त्रालयसमेत
३२६.	उत्प्रेषण	डम्बरकुमारी सेन ठकुरी वि. जिल्ला वन अधिकृत, जिल्ला वन कार्यालय, रोल्पासमेत
३२७.	उत्प्रेषण परमादेश	राममूर्ति यादव वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
३२८.	उत्प्रेषण	नरबहादुर कार्की वि. महेशबहादुर सिंहसमेत
रीत/बेरीत आदेश		२९-३२
३२९.	ठगी	विष्णुप्रसाद उपाध्यायसमेत वि. नेपाल सरकार
३३०.	बैंकिङ कसुर	बालनरसिंह घर्तीसमेत वि. नेपाल सरकार
३३१.	बैंकिङ कसुर	रुबी जोशी वि. नेपाल सरकार
३३२.	भन्सार चोरी पैठारी	खुमराज पुन्जालीसमेत वि. नेपाल सरकारसमेत
३३३.	वन्यजन्तु चोरी शिकारी	राममाया वाईबा वि. नेपाल सरकार
३३४.	बैंकिङ कसुर	योगेन्द्रप्रसाद श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
३३५.	उत्प्रेषण	भोजराज भण्डारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत

अन्तरिम आदेश		३२
३३६.	उत्प्रेषण	खुमाप्रसाद अर्याल वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत

असार दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-३
३३७.	उत्प्रेषण परमादेश	इकवाल हक वि. राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंसमेत	
३३८.	उत्प्रेषण परमादेश	सञ्जयकुमार साह वि. स्वावलम्बन लघुवित्त विकास बैङ्क लिमिटेड, केन्द्रीय कार्यालय, जनकपुरसमेत	
३३९.	उत्प्रेषण परमादेश	अधिवक्ता रामचन्द्र पौडेल वि. राष्ट्रपतिको कार्यालयसमेत	
३४०.	परमादेश समेत	अधिवक्ता ज्योति बानियासमेत वि. नेपाल सरकार	
संयुक्त इजलास			३-६
३४१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कर्णबहादुर टमाटा	
३४२.	उत्प्रेषण परमादेश	दीपक भन्ने श्रीधर खनाल वि. जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय, मकवानपुरसमेत	
३४३.	उत्प्रेषण परमादेश	ममता पटेल वि. नेपाल राष्ट्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालयसमेत	
३४४.	निषेधाज्ञा परमादेश	ईश्वरमान कायस्थ वि. हिरादेवी महर्जनसमेत	
३४५.	मोही प्रमाणपत्र पाउँ	रामेश्वर मिश्र वि. झीन्ना मिश्राइनीसमेत	
३४६.	उत्प्रेषण परमादेश	जि.वि.स.को कार्यालय, कैलाली, धनगढीसमेत वि. खड्कराज भट्ट	
३४७.	सवारी ज्यान	मोहन यादव वि. नेपाल सरकार	

इजलास नं. १		६-१०
३४८.	लिखत बदर दर्ता बदर	सहदेव मुखियासमेत वि. मु.स. गर्ने सिरीवती देवीसमेत
३४९.	कर्तव्य ज्यान	दिपकबहादुर घिमिरे वि. नेपाल सरकार
३५०.	उत्प्रेषण परमादेश	बिनोद थापा वि. दङ्गा नियन्त्रण प्रहरी गण कोहलपुर, बाँके हाल नेपालगन्जका गणपतिसमेत
३५१.	उत्प्रेषण परमादेश	सन्तोष यादवसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
३५२.	जबरजस्ती करण	आशिष विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. २		१०-१६
३५३.	अदालतको अपहेलना	ज्ञानीबहादुर निरौला वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
३५४.	कर्तव्य ज्यान	बाबुराम पुर्जा वि. नेपाल सरकार
३५५.	उत्प्रेषण परमादेश	दीपकविक्रम मिश्र वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
३५६.	लागु औषध	नेपाल सरकार वि. बिक्की साहसमेत
३५७.	जबरजस्ती करण	नेपाल सरकार वि. ख. कुमार
३५८.	मानव ओसारपसार	कलामुद्दीन पठान मुसलमान वि. नेपाल सरकार
३५९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कोपिला पाण्डेसमेत
३६०.	लागु औषध	बिक्की साह वि. नेपाल सरकार
३६१.	अदालतको अपहेलना	मिथिलेश यादव वि. रेणुकुमारी साहसमेत

३६२.	कर्तव्य ज्यान	सुवास अधिकारी वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ३		१६-१८
३६३.	जबरजस्ती करण	करन सुनार वि. नेपाल सरकार
३६४.	कर्तव्य ज्यान	अनुप सुनुवार वि. नेपाल सरकार
३६५.	कर्तव्य ज्यान	राजेश भन्ने ज्ञानबहादुर दाहाल वि. नेपाल सरकार
३६६.	उत्प्रेषण परमादेश	अनितादेवी शाही वि. पुण्यप्रभादेवी बिष्टसमेत
इजलास नं. ४		१८-२०
३६७.	आयकर	सुरेश प्रधान वि. सशिन जोशी
३६८.	आयकर	महेन्द्रमान गुरूड वि. रामप्रसाद श्रेष्ठ
३६९.	सरकारी छाप दस्तखत किर्ते	भोजराज भण्डारी वि. नेपाल सरकार
३७०.	मूल्य अभिवृद्धि कर	महेन्द्रमान गुरूड वि. रामप्रसाद श्रेष्ठ
३७१.	अंश दर्ता	ललितप्रसाद साह वि. हरिनारायण साहसमेत
इजलास नं. ५		२०-२९
३७२.	लेनदेन	टीकाबहादुर वली वि. धनीराम खड्का
३७३.	क्षतिपूर्ति	नरेन्द्रगोविन्द मुल्मी वि. मदनस्मारक माध्यमिक विद्यालय
३७४.	लेनदेन	अब्दुल रसीद इद्रिसी वि. क्वालिटी कन्फेक्सनरी इन्डस्ट्रिज प्रा.लि.दुहबीसमेत
३७५.	नामसारी निर्णय दा.खा. दर्ता बदर	किशोरप्रसाद रौनियार वि. हिरालालप्रसाद रौनियारसमेत

३७६.	नक्कली अध्यापन अनुमति पत्र (भ्रष्टाचार)	हेमचन्द्र हजारा वि. नेपाल सरकार
३७७.	नक्कली अध्यापन अनुमति पत्र (भ्रष्टाचार)	केशवराज कडरिया वि. नेपाल सरकार
३७८.	लागु औषध	कपिल राई वि. नेपाल सरकार
३७९.	उत्प्रेषण परमादेश	बिर्जु महतो नुनिया वि. रामछविला साहसमेत
३८०.	निषेधाज्ञा	नरेश पासवान वि. दीपलाल महतोसमेत
३८१.	अंशचलन	खैरुन निशासमेत वि. रजिदा प्रवीन खातुन
३८२.	निषेधाज्ञा	रामप्रसाद बास्कोटासमेत वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरणसमेत
३८३.	निषेधाज्ञा परमादेश	इन्दिरा पन्त शर्मा वि. पूर्णभद्र शर्मा
३८४.	निषेधाज्ञा	जङ्गबहादुर चौधरीसमेत वि. गाविसको कार्यालय पटेर्वा, सप्तरीसमेत
३८५.	परमादेश	बद्रीकृष्ण शंखदेव वि. प्रफुल्लकुमार घिमिरे
३८६.	उत्प्रेषण परमादेश	पञ्चबहादुर के.सी. वि. शिक्षक सेवा आयोग, सानोठिमीसमेत
३८७.	निषेधाज्ञा	खिमबहादुर गुरुङ वि. पोखरा फाइनान्स लिमिटेड
३८८.	निषेधाज्ञा	राजेन्द्र मुखिया मलाहासमेत वि. बद्री महतो कोइरी

इजलास नं. ७		२९-३०
३८९.	उत्प्रेषण प्रतिषेध परमादेश	अधिवक्ता तोयानाथ ढुङ्गाना वि. न्याय परिषद् सचिवालयसमेत
एकल इजलास		३०-३२
३९०.	परमादेश	इन्द्रप्रसाद वाग्ले वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंसमेत
३९१.	उत्प्रेषण	सविनलाल श्रेष्ठ वि. मालती अधिकारीसमेत
३९२.	उत्प्रेषण परमादेश	डिलमाया तामाङ वि. कारागार कार्यालय, कास्कीसमेत
३९३.	उत्प्रेषण परमादेश	रामप्रसाद राय वि. रामनरेश रायसमेत
३९४.	उत्प्रेषण	चमनबहादुर खड्का वि. आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाटसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३२-३४
३९५.	ज्यान मार्ने उद्योग	बुलबुल भन्ने सौरभ गुरुङसमेत वि. नेपाल सरकार
३९६.	मानव बेचबिखन	रेणु लिम्बू भन्ने रेणु तामाङ वि. नेपाल सरकार
३९७.	भ्रष्टाचार	युगलकिशोर साह वि. नेपाल सरकार
३९८.	उत्प्रेषण	विष्णुप्रसाद न्यौपानेसमेत वि. गृह मन्त्रालयसमेत

साउन प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-३
३९९.	उत्प्रेषण प्रतिषेध	कमलप्रसाद खतिवडासमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
४००.	उत्प्रेषण परमादेश	देवीप्रसाद दाहाल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	

४०१.	उत्प्रेषण परमादेश	शालिकराम भट्टराईसमेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत
संयुक्त इजलास		३-८
४०२.	उत्प्रेषण परमादेश	पिताम्बरप्रसाद आचार्य वि. अर्थ मन्त्रालयसमेत
४०३.	निषेधाज्ञा	खगेन्द्रप्रसाद चटौतसमेत वि. अन्तुराम डगौरासमेत
४०४.	परमादेश	हरिप्रसाद शर्मा आचार्य वि. गृह मन्त्रालयसमेत
४०५.	अदालतको अपहेलना	शम्भुप्रसाद थपलिया वि. गोविन्दप्रसाद तिमल्सिना
४०६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. वासुदेव भण्डारी
४०७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. लोकबहादुर तामाङ
४०८.	उत्प्रेषण परमादेश	अ.वा.अर्जुनकुमार बास्कोटा वि. माधवप्रसाद खनालसमेत
४०९.	निषेधाज्ञा परमादेश	बद्रीप्रसाद शर्मा वि. जि.वि.स. को कार्यालय, बागलुङसमेत
४१०.	निषेधाज्ञा	विष्णुमाया राजथला वि. तिलकबहादुर नेगीसमेत
इजलास नं. १		८-११
४११.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. विष्णुप्रसाद ज्ञवाली
४१२.	कर्तव्य ज्यान	रामबहादुर पुलामी वि. नेपाल सरकार
४१३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रमावती पासी
४१४.	कर्तव्य ज्यान	खोमनाथ दाहाल वि. नेपाल सरकार
४१५.	मोही नामसारी	महारानीदेवी बरैनीसमेत वि. मु.स. गर्ने अमरदेव राउत बरै
४१६.	बेलगती मोही लगत कट्टा	महारानीदेवी बरैनीसमेत वि. मु.स. गर्ने अमरदेव राउत बरै

इजलास नं. २		११-१७
४१७.	परमादेश	कैलीदेवी साह तेली वि. रामप्रसाद वर्णवालसमेत
४१८.	अदालतको अपहेलना	भैरवप्रसाद मानन्धर वि. सियारामप्रसाद सिंहसमेत
४१९.	अदालतको अपहेलना	बिनोदकुमार दत्त वि. मालपोत कार्यालय, सप्तरीसमेत
४२०.	अदालतको अपहेलना	जगन्नाथ मिश्र वि. प्रा.डा.दिनेश विनोद पोखरेलसमेत
४२१.	लेनदेन	कृष्णबहादुर लामा वि. राधेश्याम कौशल
४२२.	लेनदेन	बौवालाल मेहता वि. रामानन्द साह तेली
४२३.	निषेधाज्ञा	मिथिलेश यादव वि. रेणुकुमारी शाहसमेत
४२४.	मानाचामल	मचाकाजी सुवालसमेत वि. श्रुती भन्ने मीला सुवालसमेत
४२५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	विपीनकुमार मिश्र वि. जुही ठाकुरसमेत
४२६.	उत्प्रेषण परमादेश	डिल्लीप्रसाद प्रसाई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
४२७.	परमादेश	पूर्णचन्द्र भट्टराई वि. हिरालाल शाह
४२८.	आयकर	दुण्डिराज पोखरेल वि. श्री गोल्डेन ग्लोब लिक्र्स प्रा.लि. विराटनगर
४२९.	निषेधाज्ञा	नानीमैया तामाङसमेत वि. गोमादेवी आचार्यसमेत
४३०.	निषेधाज्ञा	शिशिरप्रसाद नेपाल वि. अन्नपूर्ण सेभिड एन्ड क्रेडिट कोअपरेटिभ सोसाइटी लि.समेत
४३१.	उत्प्रेषण परमादेश	विष्णुबहादुर कार्कीसमेत वि. सुमनप्रसाद शर्मासमेत

इजलास नं. ३		१७-१८
४३२.	कर्तव्य ज्यान	खटरराम मोची वि. नेपाल सरकार
४३३.	अंश चलन	शिवनाथ महतो कोइरीसमेत वि. लोचन महतो कोइरी
४३४.	उत्प्रेषण परमादेश	कुमार कार्की वि. मालपोत कार्यालय, सिन्धुपाल्चोक चौतारासमेत
इजलास नं. ४		१८-२२
४३५.	उत्प्रेषण परमादेश	खुसीलाल साह वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
४३६.	मोही नामसारी	मु.स. गर्ने शिवलाल चौधरी वि. आसियादेवी थरुनी
४३७.	उत्प्रेषण परमादेश	सीताराम अग्रवाल वि. नेपाल राष्ट्र बैङ्क केन्द्रीय कार्यालय, बालुवाटारसमेत
४३८.	उत्प्रेषण	सुरजबाबु पन्थसमेत वि. जिल्ला वन कार्यालय, गोरखासमेत
४३९.	निषेधाज्ञा	खड्गबहादुर रोकाया वि. जि.वि.स. मुगुसमेत
४४०.	निषेधाज्ञा	लल्लु खाँ वि. साहिद अली राईसमेत
४४१.	निषेधाज्ञा	मानबहादुर पाल वि. हरडी गाउँ जलविद्युत प्रणाली डाडकोट र लिमेटि दार्चुलासमेत
४४२.	निषेधाज्ञा	जिवछीदेवी वि. बट्टी मण्डलसमेत
४४३.	निषेधाज्ञा	मायादेवी मानन्धर वि. विजयकुमार श्रेष्ठसमेत
इजलास नं. ५		२२-३०
४४४.	करार बमोजिम क्षतिपूर्ति रकम दिलाई पाउँ	प्रमोदराज शर्मा वि. राजीव गजुरेल

४४५.	निषेधाज्ञा परमादेश	रामसागर कुर्मी वि. सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग जिल्ला समिति, बाँकेसमेत
४४६.	निषेधाज्ञा परमादेश	शकुन्तला पोखरेल वि. मातृभूमि सहकारी संस्था लिमिटेडको सञ्चालक समितिसमेत
४४७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. धनादेवी बुढा
४४८.	उत्प्रेषण निषेधाज्ञा	मेहरमान श्रेष्ठसमेत वि. पोखरा उपमहानगरपालिकाको कार्यालय समेत
४४९.	निषेधाज्ञा	हरिप्रसाद शर्मा आचार्य वि. विष्णुलाल श्रेष्ठसमेत
४५०.	निषेधाज्ञा	रङ्गलाल गुरुङ वि. मोहन शाही ठकुरीसमेत
४५१.	परमादेश	रामानन्दप्रसाद यादव वि. मोहमद राजा हुसेन
४५२.	उत्प्रेषण	मु.स.गर्ने रामचन्द्र महतो वि. गायत्रीदेवीसमेत
४५३.	निषेधाज्ञा परमादेश	जगमोहनी भन्ने गर्भी दासिन वि. टुनाई पण्डित
४५४.	अंश	आशाराम लोनियासमेत वि. शान्तिदेवी लोनिया
४५५.	उत्प्रेषण	विदुर वनसमेत वि. नेपाल इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड, प्रधान कार्यालय कमलादीसमेत
४५६.	उत्प्रेषण	लालमणि लम्सालसमेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, काठमाडौंसमेत
४५७.	उत्प्रेषण	रामप्रसाद गौतम वि. नागरिक लगानी कोषसमेत
४५८.	उत्प्रेषण	फणिन्द्रदत्त शर्मा वि. न्याय परिषद्समेत
४५९.	जारी	नन्दराम लोनिया वि. शान्तिदेवी लोनियासमेत

इजलास नं. ६		३०-३१
४६०.	कर्तव्य ज्यान	कपिलेश्वर साह वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ९		३१-३२
४६१.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. ठगबहादुर कार्की
एकल इजलास		३२-३४
४६२.	उत्प्रेषण	दिनकर ठाकुर लोहार वि. भागवत ठाकुर लोहारसमेत
४६३.	उत्प्रेषण	उत्तमराज कायष्ठ वि. दीपकराजा गोर्खाली श्रेष्ठसमेत
४६४.	उत्प्रेषण परमादेश	विकाशराज पाण्डे वि दिगम्बर पाण्डेसमेत
४६५.	उत्प्रेषण परमादेश	शिववचन शाहसमेत वि. शिवराम राजवंशीसमेत
४६६.	परमादेश	विश्वामित्र पाण्डेय वि. एच एन्ड बी डेभलपमेन्ट बैङ्क लिमिटेड डिल्लीबजार, काठमाडौंसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३४
४६७.	डाँका चोरी	नेपाल सरकार वि. लक्ष्मण तामाङसमेत
अन्तरिम आदेश		३४-३६
४६८.	उत्प्रेषण	शिवलाल पासवान वि. शिक्षक सेवा आयोगसमेत
४६९.	उत्प्रेषण	नेत्रबहादुर लिम्बू वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत
४७०.	उत्प्रेषण	सुरेन्द्रबहादुर सिंह वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
४७१.	उत्प्रेषण	पदमबहादुर श्रेष्ठ वि. काठमाडौं महानगरपालिकासमेत
४७२.	उत्प्रेषण	अशोक जन्दार वि. पुनरावेदन अदालत, विराटनगरसमेत

साउन दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
संयुक्त इजलास			१-२
४७३.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. अतिराम चौधरी	
४७४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दिनेश यादव	
इजलास नं. १			२-३
४७५.	उत्प्रेषण परमादेश	शोभनदेव पन्त वि. मालपोत कार्यालय, चाबहिलसमेत	
इजलास नं. २			३-७
४७६.	लेनदेन	नरहाड राई वि. उर्मीला राई	
४७७.	लुटपिट	घनश्याम लिंथेप वि. तुलाराम लिंथेप	
४७८.	कुटपिट अङ्गभङ्ग	नेपाल सरकार वि. जीवछ यादवसमेत	
४७९.	लेनदेन	रामनारायण नायक वि. किशोरी महतो	
४८०.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. प्रेमबहादुर बुढा	
४८१.	लेनदेन	बेचन ठाकुर वडही वि. जयनारायण यादव	
४८२.	निषेधाज्ञा	रमेश बरुवाल वि. सूर्यबहादुर रोक्का	
४८३.	उत्प्रेषण परमादेश	सुसन श्रेष्ठसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
४८४.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	दिनेश भन्ने भीमलाल श्रेष्ठ वि. कारागार कार्यालय, जगन्नाथ देवल, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौंसमेत	
इजलास नं. ३			८-९
४८५.	उत्प्रेषण परमादेश	विजुलीनाथ योगी वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय, नक्सालसमेत	
४८६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. साम्बा तामाङ	

इजलास नं. ४		९-१२
४८७.	वन पैदावार चोरी निकासी	सरोजकुमार झा वि. नेपाल सरकार
४८८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सहवीर रानासमेत
४८९.	उत्प्रेषण	उदयनारायण सिग्देल वि. सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसमेत
४९०.	कर्तव्य ज्यान	लक्ष्मी थारु वि. नेपाल सरकार
४९१.	बाली दिलाई मोही निष्काशन	जतनदेवी चौडरिया वि. मेथर चौधरी
इजलास नं. ५		१२-२४
४९२.	उत्प्रेषण	निलहरी काफ्ले वि. सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयसमेत
४९३.	उत्प्रेषण	गोविन्द मण्डल वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत
४९४.	उत्प्रेषण	सीमा सिंह वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
४९५.	निषेधाज्ञा	महेशप्रसाद सिंह वि. हीरानाथ महर्जनसमेत
४९६.	साधारण चोरी	नेपाल सरकार वि. विश्वास मल्लसमेत
४९७.	लेनदेन	मानबहादुर चन्द वि. अजबहादुर शाही
४९८.	परमादेश	लालदेव यादव वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सप्तरी राजविराजसमेत
४९९.	चोरी	नेपाल सरकार वि. महेश चौधरी
५००.	परमादेश	बसबिट्टी गा.वि.स.को कार्यालयसमेत वि. सकुर मियाँसमेत
५०१.	निषेधाज्ञा	श्यामा पाठक वि. रामबाबु मण्डल धानुकसमेत

५०२.	उत्प्रेषण परमादेश	जायश्वर लम्साल वि. हिमाल उच्च मा.वि. खुर्कोट, पर्वतसमेत
५०३.	निषेधाज्ञा	राजकिशोर चौधरी वि. पानवती साह सुडीसमेत
५०४.	निषेधाज्ञा	रामदुलार यादवसमेत वि. रामविलास यादवसमेत
५०५.	परमादेश	राजेश्वर मण्डलसमेत वि. जनता माध्यमिक विद्यालयसमेत
५०६.	कर्तव्य ज्यान	विनोद साहू वि. नेपाल सरकार
५०७.	कर्तव्य ज्यान	मङ्गलसिंह मादेन वि. नेपाल सरकार
५०८.	कर्तव्य ज्यान	सुकमाया बि.क. वि. नेपाल सरकार
५०९.	कर्तव्य ज्यान	पाडा भन्ने मेहेरमान गणेश वि. नेपाल सरकार
५१०.	कर्तव्य ज्यान	सेती भन्ने मनकुमारी सार्की वि. नेपाल सरकार
५११.	कुटपिट	अशोक हजारा दुसाद वि. महमद इसलाम भन्ने इसलाम देवानसमेत
५१२.	जीउँदो बालिका फाली ज्यान मारेको	कमला कुमाल वि. नेपाल सरकार
५१३.	कर्तव्य ज्यान	वीरबहादुर तामाङ वि. नेपाल सरकार
५१४.	कर्तव्य ज्यान	इन्दिरा परियार वि. नेपाल सरकार
रीत/बेरीत आदेश		२४-२७
५१५.	कर्तव्य ज्यान	जयबहादुर शाहीसमेत वि. नेपाल सरकार
५१६.	ज्यान मार्ने उद्योग	धनबहादुर मादेनसमेत वि. नेपाल सरकार

५१७.	बैङ्किङ कसुर	दीपेन्द्र कार्कीसमेत वि. नेपाल सरकार
५१८.	ज्यान मार्ने उद्योग	संजय बानिया वि. नेपाल सरकार
अन्तरिम आदेश		२७-२८
५१९.	उत्प्रेषण	हरिप्रसाद पाण्डे वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
५२०.	उत्प्रेषण	पदमबहादुर श्रेष्ठ वि. काठमाडौं महानगरपालिकाको कार्यालय, बागदरबारसमेत
५२१.	उत्प्रेषण	वीरेन्द्र राउत वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, बारासमेत
अदालत गतिविधि		२९-३६

भदौ प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
संयुक्त इजलास			१-४
५२२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. गोविन्दबहादुर घर्तिमगर	
५२३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. नेमीलाल महतो कहार	
५२४.	निषेधाज्ञा परमादेश	रमेशप्रसाद गुप्ता वि. भैरहवा भन्सार कार्यालय, रूपन्देहीसमेत	
५२५.	उत्प्रेषण परमादेश	गम्भीरप्रसाद यादव भन्ने गम्भीरा राउत अहिर वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारासमेत	
५२६.	लेनदेन	पन्नखर कार्की वि. भरतमणि शर्मा	
५२७.	अवहेलना	ठाकुरप्रसाद पुडासैनी वि. नारायणमान डङ्गोलसमेत	
५२८.	अवहेलना	जयनारायण महतो वि. उद्योग मन्त्रालयसमेत	

५२९.	उत्प्रेषण परमादेश	कमलबहादुर बाँनिया वि. राजेन्द्र भण्डारीसमेत
इजलास नं. १		४-५
५३०.	उत्प्रेषण	मानसिंह बोहरा वि. महानगरीय प्रहरी आयुक्तको कार्यालय, रानीपोखरीसमेत
इजलास नं. २		५-१०
५३१.	उत्प्रेषण परमादेश	भरतमणि जङ्गम वि. गुठी संस्थान, केन्द्रीय कार्यालय डिल्लीबजारसमेत
५३२.	निषेधाज्ञा	शुक्लाफाँटा वन्यजन्तु कार्यालय, कञ्चनपुरसमेत वि. छविलाल सेजवालसमेत
५३३.	परमादेश	राजेश्वरकुमार शाह वि. भूमिसुधार कार्यालय, बारा
५३४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मोहम्मद हसन खाँ
५३५.	उत्प्रेषण परमादेश	कृष्णबहादुर खत्री वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत
५३६.	उत्प्रेषण अधिकार पृच्छा	रत्नेश्वरप्रसाद सिंह वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
५३७.	उत्प्रेषण परमादेश	केशवप्रसाद मैनाली वि. संविधानसभा सचिवालयसमेत
५३८.	उत्प्रेषण	रामवृक्ष ठाकुर वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिरहासमेत
इजलास नं. ३		१०-११
५३९.	उत्प्रेषण	प्रगास राय यादव वि. रामनारायण राय यादवसमेत
५४०.	अंश	जितेन्द्रप्रसाद चौधरी वि. मङ्गलप्रसाद फौजदार
५४१.	अंश	पदमबहादुर कुँवर वि. रामबहादुर कुँवर
इजलास नं. ४		११-१२
५४२.	जबरजस्ती करणी	विष्णुदास भन्ने विष्णुप्रसाद सेढाई वि. नेपाल सरकार

५४३.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. सुविलकुमार राई
इजलास नं. ५		१२-१७
५४४.	लागु औषध खैरो हेरोइन	सपुरा खातुन वि. नेपाल सरकार
५४५.	लागु औषध	नवीनकुमार श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
५४६.	उत्प्रेषण	रामनाथ साह वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालय समेत
५४७.	उपचार खर्च र घा खर्च भराइपाउँ	डा.उदयप्रताप सिंह वि. डा.अशोकानन्द मिश्र
५४८.	जग्गा नामसारी	राजेन्द्रबहादुर निरौला वि. सुरेन्द्रबहादुर निरौला
५४९.	जालसाजी	डम्बरबहादुर गुरुङ वि. लोकबहादुर टण्डन
५५०.	केही सार्वजनिक अपराध	डा. उदयप्रताप सिंह वि. नेपाल सरकार
५५१.	उत्प्रेषण लगायतको आदेश जारी गरिपाउँ	जुलुम महर्जन वि. आशामाया महर्जनसमेत
५५२.	हक कायम	श्यामबहादुर श्रेष्ठ वि. गोपालबहादुर श्रेष्ठ
५५३.	निषेधाज्ञा	नारायण किजु वि. कृष्णप्रसाद त्वनावासु
इजलास नं. ६		१७-२२
५५४.	परमादेश लगायतको आज्ञा आदेश जारी गरिपाउँ	बुद्धमाया महर्जनसमेत वि. बट्टीगोविन्द जोशीसमेत

५५५.	दा.खा. दर्ता बदरसमेत	उमेरजंग मादेन वि. नारायण लिम्बूसमेत
५५६.	कालो बजार	नेपाल सरकार वि. नागेन्द्रदास बानियासमेत
५५७.	लुटपिट	झिल्के सार्की वि. माधवप्रसाद दाहालसमेत
५५८.	जालसाज	उमेरजंग मादेन वि. नारायण सिंह मादेनसमेत
५५९.	सम्बन्ध विच्छेद अंशसमेत	गणेशभक्त श्रेष्ठसमेत वि. गीता श्रेष्ठ
५६०.	बेलगती मोही लगत कट्टा	सुखलदास बैरागी वि. यदै खाँ थारु
५६१.	जीउ मारने बेच्ने	नेपाल सरकार वि. मोहन श्रेष्ठसमेत
५६२.	लेनदेन	नन्दलाल राउत कुर्मी वि. रामचन्द्र सहनी
इजलास नं. ७		२२-२४
५६३.	कर्तव्य ज्यान	चित्रबहादुर दनुवार वि. नेपाल सरकार
५६४.	कर्तव्य ज्यान	पूर्णबहादुर तामाङ वि. नेपाल सरकार
५६५.	उत्प्रेषण परमादेश	सरोज बस्नेतसमेत वि. शहरी विकास मन्त्रालयसमेत
इजलास नं. ९		२४-२५
५६६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	ज्ञानेन्द्र श्रेष्ठ वि. केन्द्रीय कारागार कार्यालय, डिल्लीबजारसमेत
५६७.	करकाप	रामजीप्रसाद कुशवाहा वि. विजयप्रसाद यादव
इजलास नं. १०		२५-२६
५६८.	लेनदेन	कपीलदेव चौधरी कलवार वि. महमद सगीर

५६९.	ठेक्का रकम मिनाहा गरिपाउँ	जलेश्वर नगरपालिकाको कार्यालय वि. राम सिकिल साह
एकल इजलास		२६-३४
५७०.	अवहेलना	अञ्जनी कुमार पोखरेल वि. कैलाश सिरोहियासमेत
५७१.	परमादेश उत्प्रेषण	हिरालाल कुँवर वि. तुलसीदेवी कुँवरसमेत
५७२.	उत्प्रेषण परमादेश	दिलबहादुर गोसाईं वि. भूमिसुधार कार्यालय, भक्तपुरसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३४-३६
५७३.	ठगी	नेपाल सरकार वि. सुधीर बस्नेतसमेत
५७४.	ज्यान मार्ने उद्योग	मित्रलाल धिताल वि. नेपाल सरकार
५७५.	डाँका चोरी	नेपाल सरकार वि. लक्ष्मण तामाङसमेत
५७६.	अंश	श्यामकली मौर्य (मुराउनी) वि. श्यामलाल मुराउ
५७७.	उत्प्रेषण	रामकृष्ण चक्रधर वि. भक्तपुर जिल्ला अदालतसमेत
५७८.	उत्प्रेषण परमादेश	प्राण जीवन निधि वि. गृह मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत
५७९.	उत्प्रेषण परमादेश	सूर्यबहादुर खड्का वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत

भदौ दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१
५८०.	उत्प्रेषण	सनिराज श्रेष्ठसमेत वि. नेपाल राष्ट्र बैङ्क, बालुवाटारसमेत	
५८१.	उत्प्रेषण	चन्द्रलाल श्रेष्ठ वि. कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयसमेत	

५८२.	उत्प्रेषण	कुसुम साखसमेत वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत
५८३.	उत्प्रेषण परमादेश	गम्भीरप्रसाद यादव भन्ने गम्भीरा राउत अहिर वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बारासमेत
संयुक्त इजलास		२-६
५८४.	उत्प्रेषण परमादेश	ध्रुवराज थापा वि. सजनराम भण्डारीसमेत
५८५.	उत्प्रेषण परमादेश	भाइराम खड्के वि. ज्ञानु बैद्यसमेत
५८६.	सम्बन्ध बिच्छेद	उद्धवकुमार कार्की वि. गङ्गाकुमारी रेग्मी (कार्की)
५८७.	अदालतको अवहेलना	श्यामादेवी मिश्र वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सप्तरीसमेत
५८८.	वैदेशिक रोजगार ठगी	शिवप्रसाद गौतम वि. नेपाल सरकार
५८९.	अंश हक कायम मिलापत्र बदर	हरि साह तेली वि. रेखा साह तेली
५९०.	मोही नामसारी	पोखनराय यादव वि. त्रिवेणीराम रविदाससमेत
५९१.	मोही लगत कट्टा	सीताराम चौधरी वि. टिरु चौधरी
५९२.	मोही लगत कट्टा	जियछी भेडिहरनीसमेत वि. रामानन्दप्रसाद भेडिहरसमेत
इजलास नं. १		६-७
५९३.	उपयुक्त आदेश जारी गरिपाउँ	विराट थापा वि. नेपाल बङ्गलादेश बैङ्क लि. प्रधान कार्यालय, बिजुलीबजार, काठमाडौं
इजलास नं. २		७-१८
५९४.	उत्प्रेषण परमादेश	तीर्थबहादुर तामाङ वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौंसमेत

५९५.	उत्प्रेषण परमादेश	ज्ञानबहादुर बेघा वि. नापी कार्यालय, पाँचथर फीदीमसमेत
५९६.	उत्प्रेषण परमादेश	राजकिशोर साह वि. श्रीराम सुगर मिल्स लिमिटेडसमेत
५९७.	उत्प्रेषण परमादेश	चनकराम थारू वि. बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज, बर्दियासमेत
५९८.	परमादेश	विश्वजीत तिवारी वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेसमेत
५९९.	उत्प्रेषण परमादेश	करुणा महर्जन वि. स्वेताकुमारी सिरोहियासमेत
६००.	उत्प्रेषण परमादेश	खुमराज पुञ्जाली वि. काष्ठमण्डप डेभलपमेन्ट बैङ्क लि., के.का. न्यूरोड
६०१.	निषेधाज्ञा	बोधराज सेढाईसमेत वि. जि.प्र.का. बबरमहलसमेत
६०२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	रोशन श्रेष्ठ वि. केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो, काठमाडौंसमेत
६०३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	दिनेशराज सेढाई वि. उषा अधिकारीसमेत
६०४.	उत्प्रेषण परमादेश	लेखनाथ भट्टराई वि. लोकसेवा आयोग, अनामनगरसमेत
६०५.	निषेधाज्ञा	हरिप्रकाश बुढाथोकी वि. शम्भुप्रसाद चौधरीसमेत
६०६.	बाटो कायम गरिपाउँ	केशव पुरी वि. किरण रिमालसमेत
६०७.	जग्गा खिचोला चलन	कालुराम भण्डारी वि. जगतबहादुर अधिकारी
६०८.	मोही कायम	महेन्द्रनाथ उपाध्याय वि. माइला नकर्मी
६०९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. जयन्तराज पन्त
६१०.	उत्प्रेषण परमादेश	शीला के.सी. वि. ईदरीश मोहम्मद मुसलमानसमेत

६११.	उत्प्रेषण परमादेश	रामलाल सुतिहार वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत
६१२.	उत्प्रेषण	एसबी नायर वि. मध्यस्थ समितिको कार्यालय, बुटवलसमेत
६१३.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. गणेश अर्यालसमेत
इजलास नं. ३		१८
६१४.	छुट जग्गा दर्ता गरिपाउँ	आशाकाजी महर्जनसमेत वि. सूर्यबहादुर बोहोरा
इजलास नं. ४		१८-१९
६१५.	निषेधाज्ञा	रामनारायण साह वि. सुरेश साह तेलीसमेत
इजलास नं. ५		१९-२२
६१६.	उत्प्रेषण	डा. तारा मानन्धर वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत
६१७.	उत्प्रेषण परमादेश	डा. डम्बर खड्का वि. लोकसेवा आयोग, के.का.समेत
६१८.	उत्प्रेषण	भीमसिंह महारा वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत
६१९.	सवारी ज्यान	कृष्णबहादुर कुँवरसमेत वि. नेपाल सरकार
६२०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	जयनारायण मण्डल वि. पु.वे.अ. राजविराजसमेत
६२१.	कर्तव्य ज्यान	नरेन्द्र सिंह धामी वि. नेपाल सरकार
६२२.	जबरजस्ती करणी	यादव गिरी वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ६		२२-२६
६२३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	राममायाँ के.सी. वि. गीता भट्टराईसमेत
६२४.	केही सार्वजनिक अपराध	नेपाल सरकार वि. पदमबहादुर कार्की

६२५.	अदालतको अवहेलना	बद्रीप्रसाद शर्मा उपाध्याय वि. जि.वि.स.को कार्यालय, बागलुङसमेत
६२६.	परमादेश	सुनिल रजन सिंहसमेत वि. न्याय परिषद्समेत
६२७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. फत्तबहादुर घर्ती
६२८.	अदालतको अवहेलना	सुनिलकुमार यादव वि. शङ्कर पाण्डेसमेत
६२९.	भ्रष्टाचार	अकलबहादुर शाही वि. नेपाल सरकार
६३०.	भ्रष्टाचार	जनकबहादुर शाही वि. नेपाल सरकार
६३१.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. रामबहादुर कार्की
६३२.	कर्तव्य ज्यान	चक्रबहादुर डाँगी वि. नेपाल सरकार
६३३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	राजकुमार कार्की वि. कारागार कार्यालय, झापासमेत
इजलास नं. ८		२६-२७
६३४.	अबन्डा जग्गा बन्डा गरिपाउँ	हेमलाल खोसीसमेत वि. मेनका खोसी
६३५.	खिचोला मेटाइ निजी गुठी हक कायम	चुँडामणि शाक्यसमेत वि. हेमलाल खोसीसमेत
६३६.	उत्प्रेषण परमादेश	सैनी उरामन वि. भूमिसुधार कार्यालय, मोरङसमेत
इजलास नं. ९		२७-३०
६३७.	अंश	देवकुमारी गिरी वि. लालबहादुर गिरी
६३८.	उत्प्रेषण	रामविलास महतो कोइरी वि. कृषि विकास मन्त्रालयसमेत

६३९.	नकबजनी चोरी	नेपाल सरकार वि. भुनचुन भन्ने रोशन दास तत्मासमेत
६४०.	परमादेश	देवीप्रसाद अधिकारी वि. जि.प्र.का., झापासमेत
६४१.	कर्तव्य ज्यान	लक्ष्मी फुँयाल वि. नेपाल सरकार
एकल इजलास		३०-३२
६४२.	उत्प्रेषण	खिमान सिंह बस्नेत वि. सार्वजनिक खरिद पुनरावलोकन समिति, ताहाचलसमेत
६४३.	परमादेश	सल्लु तिवारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत
६४४.	उत्प्रेषण	किशोर महर्जन वि. कृष्ण महर्जनसमेत
६४५.	उत्प्रेषण	रेवन्ता शाह सिंह ठकुरी वि. टिकाबहादुर सिंह ठकुरीसमेत
६४६.	परमादेश	मनोहर साहसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
६४७.	उत्प्रेषण	रामप्रसाद गजुरेल वि. मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३२-३४
६४८.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. नागेन्द्रकुमार चौधरी
६४९.	लागु औषध	नेपाल सरकार वि. विनोद साह
६५०.	झुट्टा विवरण पेस गरी नागरिकता लिएको	नेपाल सरकार वि. मुन्नाप्रसाद सोनी
६५१.	लागु औषध	नेपाल सरकार वि. सञ्जयकुमार महतोसमेत
६५२.	लागु औषध	प्रदीप श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
६५३.	कर्तव्य ज्यान	रीतादेवी मण्डल वि. नेपाल सरकार

६५४.	सङ्गठित अपराध	थानेश्वर थापा वि. नेपाल सरकार
अन्तरिम आदेश		३४-३६
६५५.	उत्प्रेषण	कौशल सिलवालसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
६५६.	उत्प्रेषण	जवाहिर खाँ पैठान वि. पुनरावेदन अदालत, हेटौँडासमेत
६५७.	उत्प्रेषण	नानीराम हुमागाई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
६५८.	उत्प्रेषण	कुसुमलता गुप्ता वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसमेत
६५९.	उत्प्रेषण	रतिशचन्द्रलाल सुमन वि. अ.दु.अ.आ., टङ्गालसमेत

असोज प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-२
६६०.	उत्प्रेषण परमादेश	रम्भादेवी श्रेष्ठ वि. गोपालकृष्ण श्रेष्ठसमेत	
६६१.	उत्प्रेषण परमादेश	जगदेश चौधरीसमेत वि. वीर अस्पताल, काठमाडौँसमेत	
संयुक्त इजलास			२-४
६६२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सरस्वती उपाध्याय पन्थी वि. नेपाली सेनाको गोरख बक्स गुल्म मुकाम जनकपुरसमेत	
६६३.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. बामदेव जोशी	
६६४.	उत्प्रेषण परमादेश	मुकेशराज काफ्ले वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
६६५.	परमादेश	श्यामसुन्दर सुतिहार वि. शिक्षा मन्त्रालय, काठमाडौँसमेत	

इजलास नं. १		४-६
६६६.	लेनदेन	बिनोद चौधरी कलवार वि. सतो चौधरी कलवार
६६७.	अदालतको अवहेलना	कोशिया चौधरी वि. सिंहबहादुर राईसमेत
६६८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. भुपाल लिम्बू
६६९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. लालबहादुर सुतपराई
६७०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. टङ्कप्रसाद निरौला
इजलास नं. २		६-८
६७१.	उत्प्रेषण परमादेश	जितेन्द्र सिंहसमेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौँसमेत
६७२.	उत्प्रेषण परमादेश	शालीकराम जमकट्टेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
६७३.	उत्प्रेषण परमादेश	महेश दत्त वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
इजलास नं. ३		८-९
६७४.	लुटपिट	पशुपति गौतम वि. मु.स. गर्ने श्यामबहादुर गौतमसमेत
६७५.	उत्प्रेषण परमादेश	इन्दुभूषण झा वि. सिंचाई मन्त्रालयसमेत
६७६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. इन्द्रमान स्याङतान
इजलास नं. ४		९
६७७.	निषेधाज्ञा	ज्योतिकुमारी थापा (शाह) वि. पवन विक्रम थापासमेत
इजलास नं. ५		९-११
६७८.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. कालु चौधरी
६७९.	कर्तव्य ज्यान	चक्रसिंह ठगुन्ना वि. नेपाल सरकार

इजलास नं. ६		११-१४
६८०.	उत्प्रेषण परमादेश	सुनिलकुमार यादव वि. लोकसेवा आयोग, के.का. काठमाडौंसमेत
६८१.	उत्प्रेषण परमादेश	नारायणबहादुर भण्डारीसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
६८२.	डाँका	नेपाल सरकार वि. मानबहादुर लामासमेत
६८३.	जालसाजी	सम्भारी गोडिया वि. कोलीराम गोडियासमेत
६८४.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. जीवना भण्डारी (लामिछाने)
इजलास नं. ७		१४-१५
६८५.	गैडाको खाग ओसारपसार	प्रकाश बुढासमेत वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ८		१५-१६
६८६.	कर्तव्य ज्यान	प्रेमबहादुर गुरुङ वि. नेपाल सरकार
६८७.	लागु औषध	मोहमद फैज वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ९		१६-१८
६८८.	परमादेश	देवीप्रसाद अधिकारी वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, झापासमेत
६८९.	कर्तव्य ज्यान	सीता घिमिरे (श्रेष्ठ) वि. नेपाल सरकार
६९०.	कर्तव्य ज्यान	बाबुराम भन्ने चित्रबहादुर खत्री वि. नेपाल सरकार
६९१.	लागु औषध	मानबहादुर खड्का वि. नेपाल सरकार
६९२.	परमादेश	नेत्रबहादुर के.सी. वि. भौतिक योजना, निर्माण तथा यातायात मन्त्रालयसमेत
अन्तरिम आदेश		१८-२२
६९३.	उत्प्रेषण	सचिव खण्डेलवाल वि. औषधि व्यवस्था विभाग, विजुलिबजार, काठमाडौंसमेत

६९४.	उत्प्रेषण	अनुपराज सत्याल वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौंसमेत
६९५.	उत्प्रेषण	मनोज सुवेदी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
६९६.	उत्प्रेषण	राधिका पनेरुसमेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत
६९७.	उत्प्रेषण	चन्द्रा भारती वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत
६९८.	उत्प्रेषण	वीरबहादुर भण्डारी वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत
६९९.	परमादेश उत्प्रेषण	डम्बरबहादुर गुरुङ वि. जि.प्र.का. बबरमहलसमेत
७००.	उत्प्रेषण परमादेश	रमेशकुमार चन्दसमेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत
७०१.	उत्प्रेषण	प्रदीपजङ्ग पाण्डे वि. काठमाडौं जिल्ला अदालतसमेत
७०२.	उत्प्रेषण	सुशीला गौतमसमेत वि. जि.प्र.का. बबरमहलसमेत
७०३.	उत्प्रेषण	विष्णुप्रसाद तिमिल्सिना वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरण रत्नपार्कसमेत

असोज दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१
७०४.	उत्प्रेषण परमादेश	रामराज शिवाकोटीसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
पूर्ण इजलास			१-३
७०५.	उत्प्रेषण परमादेश	धनराज राई वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत	

७०६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	भीमकुमारी सिंह वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, भक्तपुरसमेत
७०७.	नागरिकता सम्बन्धी	महावीर कामैत वि. गृह मन्त्रालयसमेत
संयुक्त इजलास		४-८
७०८.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	विककी शाक्य वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बबरमहलसमेत
७०९.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. सुमनरत्न शाक्य
७१०.	मोही लगात कट्टा	राम सुकुमारी देवी वि. मु.स. गर्ने निर्मलादेवी थरुनी
७११.	निषेधाज्ञा परमादेश	राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्क, शाखा कार्यालय, तुलसीपुर वि. कल्लु चौधरीसमेत
७१२.	निषेधाज्ञा	केशवराम अहिर वि. कुन्नीकुमारी कुर्मी
७१३.	निषेधाज्ञा परमादेश	विनय शमशेर ज.ब.रा. वि. जनकल्याण स्वास्थ्य सेवा, बबरमहलसमेत
७१४.	वैदेशिक रोजगार ठगी	नेपाल सरकार वि. अनुप बराल
७१५.	वैदेशिक रोजगार ठगी	नेपाल सरकार वि. गोपालप्रसाद सिवाकोटीसमेत
७१६.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. खेमराज बराल
७१७.	उत्प्रेषण परमादेश	ईश्वरदेव गिरी वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुरसमेत
इजलास नं. १		८-९
७१८.	लुटपिट	देवेन्द्रकुमार ठाकुर वि. रामनरेश ठाकुरसमेत
७१९.	उत्प्रेषण परमादेश	उमादेवी चौरसिया वि. बिन्ध्याचलप्रसाद बरैसमेत

७२०.	निषेधाज्ञा	गगनदेव महतो कोइरीसमेत वि. डिभिजन सडक कार्यालय, हेटौंडासमेत
इजलास नं. २		९-१५
७२१.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	राजकुमार गुप्ता वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, इलामसमेत
७२२.	अवहेलना	विश्वभरनाथ लखेर वि. नेपालगन्ज नगरपालिकाको कार्यालय, बाँकेसमेत
७२३.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजु लामा
७२४.	सवारी ज्यान, अङ्गभङ्ग	नेपाल सरकार वि. सुरेन्द्र धिमिरेसमेत
७२५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. भक्तबहादुर लिम्बूसमेत
७२६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. देउमान भन्ने देउबहादुर लिम्बूसमेत
७२७.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	दलबहादुर याखा वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, धनकुटासमेत
७२८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. मैया श्रेष्ठसमेत
७२९.	जबरजस्ती चोरी	नेपाल सरकार वि. महादेव परियारसमेत
इजलास नं. ३		१५-१७
७३०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. प्रजापति सन्ज्यालसमेत
७३१.	लेनदेन	पूर्णरत्न शाक्य वि. अशोक श्रेष्ठसमेत
७३२.	निषेधाज्ञा	सुशीला पण्डितसमेत वि. अपार पण्डित
इजलास नं. ४		१७-१८
७३३.	निषेधाज्ञा परमादेश	पवित्रा थापा वि. राजाराम यादवसमेत
७३४.	निषेधाज्ञा	बाबानानी बैद्यसमेत वि. सावित्री दाहाल

इजलास नं. ५		१८-२१
७३५.	परमादेश	रामछविला यादव वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, महोत्तरीसमेत
७३६.	नाता कायम	ज्ञानमाया त्वायना वि. विलबहादुर दुवाल
७३७.	उत्प्रेषण	गोविन्दप्रसाद पौडेल वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बर्दियासमेत
७३८.	फैसला बदर	तिलबहादुर खड्का वि. मदनगोपाल श्रेष्ठसमेत
७३९.	कर्तव्य ज्यान	कृष्णबहादुर घिसिङ तामाङ वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ६		२२
७४०.	छुट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, कास्की वि. चित्रबहादुर कामी
७४१.	क्षतिपूर्ति ठहर गरी भराईपाउँ	मो. फैयाज अन्सारी वि. राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्क, राजविराज शाखासमेत
इजलास नं. ८		२२-२४
७४२.	उत्प्रेषण	रामएकवाल साह तेलीसमेत वि. मालपोत कार्यालय, सर्लाहीसमेत
७४३.	परमादेश	मोहनबहादुर आलेमगर वि. मालपोत कार्यालय, सर्लाहीसमेत
७४४.	उत्प्रेषण परमादेश	डम्बरबहादुर थापा वि. मालपोत कार्यालय, धुलिखेल, काभ्रेपलाञ्चोक
इजलास नं. ९		२४-२५
७४५.	उत्प्रेषण	राम आश्रे सहनीसमेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गालसमेत
७४६.	हक कायम	ओमकार मल्ल अग्रवाल वि. गोपालबहादुर हाडासमेत
इजलास नं. १०		२५-२६
७४७.	निषेधाज्ञा	रोमनाथ बरालसमेत वि. जमुनादेवी सिग्देल

एकल इजलास		२६-२७
७४८.	उत्प्रेषण	भक्तबहादुर श्रेष्ठ वि. प्रभु विकास बैङ्क लिमिटेड, लैनचौरसमेत
७४९.	उत्प्रेषण परमादेश	रवि सिंह वि. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयसमेत
रीत/बेरीत आदेश		२७-२८
७५०.	लागु औषध	नेपाल सरकार वि. सञ्जयकुमार महतोसमेत
७५१.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. नागेन्द्रप्रसाद भन्ने नागेन्द्रकुमार चौधरी
७५२.	कर्तव्य ज्यान	रीतादेवी मण्डल वि. नेपाल सरकार
७५३.	उत्प्रेषण	कुमार प्रधानाङ्ग वि. दिपकराजा गोर्खाली श्रेष्ठसमेत

कात्तिक प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
संयुक्त इजलास			१-४
७५४.	परमादेश	डा.यशोवर्धन प्रधान वि. भगवती क्षेत्री	
७५५.	परमादेश	दीपा जोशी वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, बैतडीसमेत	
७५६.	कर्तव्य ज्यान र जबरजस्ती चोरी	श्रीहाङ्ग राईसमेत वि. नेपाल सरकार	
७५७.	परमादेश	शिरमान बुढामगर वि. नेपाल सरकार	
७५८.	उत्प्रेषण परमादेश	विद्यानन्द झा वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटसमेत	
७५९.	अंश चलन	सीता मानन्धरसमेत वि. पुनमाया मानन्धर	
इजलास नं. १			४-५
७६०.	जबरजस्ती करणी	बिरू भन्ने वीरबहादुर मगर वि. नेपाल सरकार	

७६१.	जबरजस्ती करणी	बीरबहादुर मगर वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. २		५-१५
७६२.	निषेधाज्ञा	असार माया राई (तामाङ) वि. परशुराम लामिछाने समेत
७६३.	उत्प्रेषण	शालिकराम अहिरसमेत वि. क्षेत्रपाल यादवसमेत
७६४.	निषेधाज्ञा	ब्रतलाल राजवंशी वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मोरङसमेत
७६५.	निषेधाज्ञा	कृष्णकुमार श्रेष्ठसमेत वि. मदनकुमार श्रेष्ठ
७६६.	उत्प्रेषण	प्रकाश साकी वि. कञ्चनपुर जिल्ला अदालतका तहसिलदारसमेत
७६७.	निषेधाज्ञा	प्रेम महर्जन वि. पार्वती भण्डारीसमेत
७६८.	उत्प्रेषण परमादेश	मालपोत कार्यालय, बाँके वि. ज्ञानुदेवी उपाध्याय
७६९.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. श्याम पाठक
७७०.	लुटपिट	दिनेशराय यादव वि. त्रिपुरारीदास वैरागी
७७१.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. जानकी थापा
७७२.	लेनदेन	मोहनदेव जोशी वि. पदमबहादुर साउद
७७३.	नामसारी दाखिल खारेज	सरोज गौतमसमेत वि. कुमारप्रसाद गौतमसमेत
७७४.	वैदेशिक रोजगार ठगी	नेपाल सरकार वि. मनोजकुमार सिंहसमेत
७७५.	सम्बन्ध विच्छेद	डिल्लीराज खनाल वि. माया आचार्य
७७६.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. कृष्ण थारु
७७७.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	अलि सैद एफान वि. नीमा के.सी.समेत

७७८.	मानाचामल नाता कायम	मीनाकुमारी मल्लसमेत वि. गुमा गिरी
७७९.	जबरजस्ती करणी	लालबाबु भन्ने ललनकुमार यादव वि. नेपाल सरकार
७८०.	सवारी ज्यान	आसीराम माझी वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ३		१५-१६
७८१.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	नवराज बिष्ट वि. नेपाल खाद्य संस्थान, अञ्चल कार्यालय, धनगढीसमेत
७८२.	खुन डाँका कर्तव्य ज्यान	खड्ग काम्बाङ्ग लिम्बू वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ४		१६-१७
७८३.	परमादेश	खड्गबहादुर रोकाया वि. प्रेमराज गिरीसमेत
इजलास नं. ५		१७-२०
७८४.	प्रश्रपत्रको गोपनीयता भङ्ग गरेको	अजयकुमार यादव वि. नेपाल सरकार
७८५.	कर्तव्य ज्यान	ताराबहादुर घर्ती वि. नेपाल सरकार
७८६.	निषेधाज्ञा	महेन्द्रमान शाक्य वि. सानुछोरी शाक्य
७८७.	कर्तव्य ज्यान	भरत वि.क. वि. नेपाल सरकार
७८८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. तपसी महतो
७८९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. खड्गबहादुर सिदालीमगर
इजलास नं. ६		२०-२१
७९०.	अदालतको अवहेलना	अम्बिकादेवी श्रेष्ठ वि. कृष्णमुरारी ढकाल
७९१.	अंश नामसारी	मानिराम ढाडीसमेत वि. गोबर्धनप्रसाद ढाडी

इजलास नं. ८		२१-२३
७९२.	कर्तव्य ज्यान	मनिसा राई वि. नेपाल सरकार
७९३.	जबरजस्ती करणी	यदुकुमार भन्ने यदुलाल सुनार वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ९		२३-२५
७९४.	निषेधाज्ञा परमादेश	रामेश्वरी कँडेलसमेत वि. कृषि विकास बैङ्क, कालिमाटीसमेत
७९५.	लुटपिट	हरिकृष्ण यादव वि. सरयुग यादवसमेत
७९६.	निषेधाज्ञा	देवनारायण महर्जन वि. नारायणकृष्ण भुसालसमेत
७९७.	निषेधाज्ञा	छबु मियाँ वि. कुलानन्दप्रसाद साहसमेत
७९८.	उत्प्रेषण परमादेश	दुखीप्रसाद हलुवाई वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय, पुलचोक, ललितपुर
इजलास नं. १०		२५-२६
७९९.	उत्प्रेषण निषेधाज्ञा परमादेश	विनोदबहादुर कुँवर वि. मञ्जु थापा
८००.	उत्प्रेषण	हरिबहादुर थापामगर वि. पुनरावेदन अदालत, जनकपुरसमेत
एकल इजलास		२६-२७
८०१.	उत्प्रेषण	रविविक्रम शाह वि. ऋण उपभोक्ता संघ नेपाल केन्द्रीय कार्यालय चाबहिलसमेत
८०२.	प्रतिषेध	रणबहादुर तामाङ वि. चिहानडाँडा पानीघाट सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, काभ्रेसमेत
रीत/बेरीत आदेश		२७-२८
८०३.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. सागर भण्डारीसमेत

८०४.	ज्यान मार्ने उद्योग	आशिष पराजुली वि. नेपाल सरकार
८०५.	अंश दपोट	ज्योतिकजी सेलालिक वि. दानरत्न सेलालिक
८०६.	उत्प्रेषण	उमेश फुँयाल वि. गृह मन्त्रालयसमेत
८०७.	उत्प्रेषण परमादेश	दानमाया राई वि. काठमाडौं जिल्ला अदालतसमेत
अन्तरिम आदेश		२८-३०
८०८.	उत्प्रेषण	लाकपा तामाङ वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत
८०९.	उत्प्रेषण	धर्मन्द्रकुमार खिडहरि वि. पुनरावेदन अदालत, जनकपुरसमेत
८१०.	उत्प्रेषण	नरेन्द्रबहादुर खत्री के.सी. वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत
८११.	उत्प्रेषण	सुनिलकृष्ण श्रेष्ठ वि. गृह मन्त्रालयसमेत
८१२.	उत्प्रेषण	महेश शर्मा वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत

कात्तिक दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-२
८१३.	उत्प्रेषण परमादेश	सन्तोष रम्तेलसमेत वि. चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, वीर अस्पतालसमेत	
संयुक्त इजलास			२-३
८१४.	परमादेश	शिवनारायण साहसमेत वि. मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालय, हेटौँडा	

८१५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	भेषकुमार श्रेष्ठको हकमा शोभा श्रेष्ठ वि. माया तामाङसमेत
८१६.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. तिले घर्ती
८१७.	उत्प्रेषण परमादेश	देवीबहादुर बुढाथोकी वि. दोलखा जिल्ला अदालत, दोलखासमेत
इजलास नं. १		४-६
८१८.	निषेधाज्ञा	टीकाप्रसाद उप्रेती वि. मुकेश रेग्मीसमेत
८१९.	निषेधाज्ञा	मौलेश्वरीदेवी कनुईन वि. डिभिजन सडक कार्यालय, हेटौंडासमेत
८२०.	उत्प्रेषण परमादेश	गङ्गाबहादुर थापासमेत वि. लोक सेवा आयोग, अनामनगरसमेत
८२१.	अंश चलन	मानबहादुर श्रेष्ठ वि. भगवती श्रेष्ठ
इजलास नं. २		६-१५
८२२.	निषेधाज्ञा	नारायणी के.सी. वि. रेखबहादुर थापासमेत
८२३.	लेनदेन	कुलबहादुर मल्ल ठकुरी वि. श्यामकुमार प्रधान
८२४.	लेनदेन	चिजाकुमारी राना वि. धनबहादुर गुरुङ
८२५.	अङ्गभङ्ग	मीना अधिकारी वि. नेपाल सरकार
८२६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	पूर्णबहादुर श्रेष्ठको हकमा साबित्री श्रेष्ठ वि. कास्की जिल्ला अदालत, पोखरासमेत
८२७.	उत्प्रेषण परमादेश	भागरथीकुमारी भट्टसमेत वि. उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्, सानोठिमी भक्तपुरसमेत
८२८.	उत्प्रेषण परमादेश	अजयराज सुमार्गी पराजुली वि. महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, काठमाडौंसमेत
८२९.	उत्प्रेषण परमादेश	श्याम महर्जन वि. पुनरावेदन अदालत, ललितपुरसमेत

८३०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	आनन्द ग्वालासमेत वि. कारागार कार्यालय, काठमाडौंसमेत
८३१.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	शुक्रराज तामाङ वि. कारागार कार्यालय, दोलखासमेत
८३२.	मोटर साइकल चोरी	अर्जुन गुरुङ वि. नेपाल सरकार
८३३.	लागु औषध चरेस	चन्द्रबहादुर रोकामगर वि. नेपाल सरकार
८३४.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. अर्जुन जोगी
८३५.	जबरजस्ती करणी उद्योग	चन्दन कागती वि. नेपाल सरकार
८३६.	ठगी	मुरारी घिमिरे वि. नेपाल सरकार
८३७.	ठगी	नेपाल सरकार वि. शिव पाण्डे भन्ने शिवप्रसाद पाण्डेय
८३८.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. पवित्रा नेपाल
८३९.	उत्प्रेषण परमादेश	दीपक पोखरेल वि. वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयसमेत
इजलास नं. ३		१५-१६
८४०.	निषेधाज्ञा	आशाकाजी गुभाजु वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोकासमेत
८४१.	परमादेश	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालयसमेत वि. गङ्गाबहादुर थापा
इजलास नं. ४		१६-१९
८४२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	डा.सिके राउत भन्ने चन्द्रकान्त राउतको हकमा सूर्यकान्त राउत वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरङसमेत
८४३.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. कैवल्य शमशेर राणा

८४४.	उत्प्रेषण परमादेश	दिव्यधर आचार्यसमेत वि. बाग्लुङ नगरपालिकाको कार्यालय तथा ऐ.का प्रमुख कार्यकारी अधिकृतसमेत
८४५.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. सञ्जय सिलवाल
८४६.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. मोहम्मद जमिल अहमद (मियाँ) समेत
इजलास नं. ५		२०-२१
८४७.	निर्णय बदर	छतुप्रसाद जयसवार वि. असर्फी कापड यादव
८४८.	जग्गा खिचोला	अल्लाव धोवी भन्ने अल्लाव अहमद धोवी वि. इसाक धोवी
इजलास नं. ६		२१-२२
८४९.	अंश दर्ता	रामवरण साहसमेत वि. मोहरीदेवी
८५०.	निषेधाज्ञा परमादेश	जीवनकुमार मल्ला वि. प्रमोद रिजालसमेत
८५१.	निषेधाज्ञा	अम्बिकादेवी श्रेष्ठ वि. कृष्णकुमारी ढकाल
इजलास नं. ७		२३
८५२.	रिसवत	पुष्करराज नेपाल वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ८		२३
८५३.	उत्प्रेषण परमादेश	लक्ष्मण लामा वि. सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय, हलचोक, काठमाडौंसमेत
इजलास नं. ९		२४-२६
८५४.	निषेधाज्ञा	अमृतबहादुर पाण्डे वि. हरिबहादुर सिवाकोटीसमेत
८५५.	निषेधाज्ञा परमादेश	शोभा महर्जनसमेत वि. महानगरीय ट्राफिक प्रहरी महाशाखा, रामशाहपथसमेत
८५६.	निषेधाज्ञा परमादेश	मदन साह तेली वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रौतहटसमेत

८५७.	निषेधाज्ञा परमादेश	बेखाराम महर्जन वि. अष्टमाया महर्जनसमेत
इजलास नं. १०		२६
८५८.	निषेधाज्ञा परमादेश	हिरामान हरी गिरी वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँके
एकल इजलास		२६-२८
८५९.	उत्प्रेषण	टेकमप्रसाद घर्ती वि. कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयसमेत
८६०.	उत्प्रेषण	प्राणजीवन निधि वि. गृह मन्त्रालयसमेत
८६१.	उत्प्रेषण	रत्नकुमारी शाही वि. रुद्रबहादुर शाहीसमेत
८६२.	उत्प्रेषण	लोकिन खड्गी वि. मालपोत कार्यालय, चाबहिलसमेत
८६३.	उत्प्रेषण	भरतबाबु पोखरेल वि. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग, पुल्चोकसमेत
अन्तरिम आदेश		२९-३०
८६४.	उत्प्रेषण	भोरील यादव वि. पुनरावेदन अदालत, जनकपुरसमेत
८६५.	उत्प्रेषण परमादेश	जगदेव पण्डित कुम्हाल वि. पुनरावेदन अदालत, हेटौँडासमेत
८६६.	उत्प्रेषण परमादेश	गणेशप्रसाद साहसमेत वि. पु.वे. अदालत, राजविराजसमेत
८६७.	उत्प्रेषण	गोविन्दप्रसाद शर्मा पौडेलसमेत वि. महालेखा नियन्त्रक कार्यालयसमेत
८६८.	उत्प्रेषण	हस्तमान सुनार वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, टङ्गालसमेत
अदालत गतिविधि		३१

मङ्सिर प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-६
८६९.	उत्प्रेषण	रमेशकुमार थापासमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
८७०.	उत्प्रेषण परमादेश	सुरेन्द्र भण्डारी वि. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसमेत	
८७१.	परमादेश	अच्युतप्रसाद खरेल वि. न्याय परिषद् सचिवालयसमेत	
८७२.	उत्प्रेषण परमादेश	सुरेन्द्र भण्डारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत	
८७३.	उत्प्रेषण परमादेश	कल्पना पन्त वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
८७४.	उत्प्रेषण परमादेश	मोहनकुमार पराजुली वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
संयुक्त इजलास			६-१२
८७५.	परमादेश	विन्दुप्रसाद गुरागाई वि. जहुरी धामी यादव	
८७६.	निषेधाज्ञा	पञ्चमाया तामाङ वि. पटनामाया तामाङ	
८७७.	उत्प्रेषण परमादेश	तमबहादुर विष्ट वि. कल्पदीप राईसमेत	
८७८.	उत्प्रेषण परमादेश	मालपोत कार्यालय, ललितपुर वि. उमा बज्राचार्य	
८७९.	उत्प्रेषण परमादेश	देवहरि वन वि. हरिकला बुढासमेत	
८८०.	निषेधाज्ञा परमादेश	यादवराज भारती वि. गीताकुमारी खड्कासमेत	
८८१.	निषेधाज्ञा परमादेश	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सुनसरी वि. रामकृष्ण साह	
८८२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	राजेशबाबु श्रेष्ठ वि. वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण, घडेकुलो काठमाडौंसमेत	

८८३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	ओम भन्ने सुरज चित्रकार वि. ललितपुर जिल्ला अदालत, ललितपुरसमेत
इजलास नं. १		१२-१४
८८४.	नामसारी दर्ता बदर दर्ता	भोज हजरा दुसाध वि. बन्हु हजरा दुसाध
८८५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सेती मुखिया भन्ने सेतीराम बोहोरा
८८६.	लेनदेन	दिनेशकुमार तिवारी वि. गोविन्दप्रसाद तिवारीसमेत
इजलास नं. २		१४-१७
८८७.	उत्प्रेषण परमादेश	प्रेमकुमारी सिंह कटुवाल वि. कर्णबहादुर सिंहसमेत
८८८.	उत्प्रेषण	गुरुप्रसाद बरालसमेत वि. व्यवस्थापिका संसद्को महिला, बालबालिका र समाज कल्याण समिति, संसद् सचिवालयसमेत
८८९.	परमादेश	ललिताकुमारी ठाकुर हजाम वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिरहासमेत
८९०.	उत्प्रेषण परमादेश	विनिताकुमारी ठाकुर वि. श्री मावि सोहनी भुजेलियासमेत
इजलास नं. ३		१७-१८
८९१.	करार बमोजिम गरिपाउँ	दिनदयाल अग्रवाल वि. जुद्धबहादुर गुरुङ
८९२.	लिखत बदर	रेशमकुमारी बुढाथोकी वि. गेदलाल बुढाथोकीसमेत
इजलास नं. ४		१८-२१
८९३.	निषेधाज्ञा परमादेश	विष्णुलाल श्रेष्ठसमेत वि. हरिप्रसाद शर्मा आचार्य
८९४.	परमादेश	हरिप्रसाद शर्मा आचार्य वि. महानगरीय प्रहरी परिसर हनुमानढोका, काठमाडौंसमेत

८९५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. नाङ्गा ढुलुप लामा
८९६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजेन्द्र खड्का
८९७.	उत्प्रेषण परमादेश	धनकृष्ण पाण्डे वि. प्रहरी प्रधान कार्यालय, सशस्त्र प्रहरी निर्देशनालय, काठमाडौंसमेत
८९८.	लागु औषध फेन्सिडिल	कलाम मन्सुरी मियाँ वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ५		२१-२४
८९९.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	समीर खानसमेत वि. कारागार कार्यालय, जगन्नाथदेवल, काठमाडौंसमेत
९००.	अदालतको अवहेलना	मनोज झा मैथिल बाहुन वि. विजयचन्द्र झा मैथिल बाहुन
९०१.	कर्तव्य ज्यान	सरिता चाहार वि. नेपाल सरकार
९०२.	घर हटाई खिचोला मेटाई चलन चलाईपाउँ	निर्मलनाथ रेग्मी वि. केदारबहादुर भण्डारीसमेत
इजलास नं. ६		२४-२५
९०३.	ठगी	कविप्रसाद गौतम वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ७		२५-२६
९०४.	उत्प्रेषण परमादेश	यादव अधिकारी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
इजलास नं. ८		२७-२९
९०५.	जबरजस्ती करणी	नन्दकिशोर थेवे वि. नेपाल सरकार
९०६.	कर्तव्य ज्यान	ईरमान तामाङ वि. नेपाल सरकार
९०७.	मानव अपहरण धम्की	झलनाथ न्यौपाने वि. नेपाल सरकार

इजलास नं. ९		२९-३०
९०८.	खिचोला छोडाई निकास बन्द गरी चलन	बिचारी पण्डित कुम्हाल वि. झिगन पण्डित भन्ने झिगन पण्डित कुम्हालसमेत
एकल इजलास		३०-३२
९०९.	उत्प्रेषण	जगतबहादुर शाहीसमेत वि. गुठी संस्थान शाखा कार्यालय, तबहाल, ललितपुरसमेत
९१०.	उत्प्रेषण परमादेश	न्हुच्छेमान महर्जन वि. प्रेमबहादुर मानन्धरसमेत
९११.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	लोकमाया टण्डन वि. महानगरीय प्रहरी अपराध महाशाखा, हनुमानढोकासमेत
९१२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	बिमला यादव वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंसमेत
पुनरावलोकन निस्सा		३२-३३
९१३.	कर्तव्य ज्यान	यमनाथ खनाल वि. नेपाल सरकार
रीत/बेरीत आदेश		३३
९१४.	उत्प्रेषण	भीमप्रसाद उपाध्याय वि. सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयसमेत
९१५.	ठगी	छत्रबहादुर गुरुङ वि. हितजङ्ग गुरुङ
सूचना प्रविधि प्रयोगसम्बन्धी सूचना		३४

मङ्सिर दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-३
९१६.	उत्प्रेषण परमादेश	कमला न्यौपानेसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	

९१७.	उत्प्रेषण परमादेश	विष्णुप्रसाद उपाध्यायसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
संयुक्त इजलास		३-८
९१८.	उत्प्रेषण परमादेश	उत्तम श्रेष्ठसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
९१९.	परमादेश	डा. जैनुद्धिन अन्सारी वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, काठमाडौंसमेत
९२०.	उत्प्रेषण परमादेश	विश्वनाथ गोयल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
इजलास नं. १		८-१६
९२१.	लेनदेन	गोपीप्रसाद लोध वि. राममिलन यादव
९२२.	अदालतको अवहेलना	शिवचन्द्र पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
९२३.	निषेधाज्ञा परमादेश	सानुमाया श्रेष्ठसमेत वि. दावा शेर्पिनीसमेत
९२४.	उत्प्रेषण	देउमान सम्बाहाम्फे वि. निर्वाचन आयोग, बहादुरभवनसमेत
९२५.	परमादेश प्रतिषेध	भूमिराज निरोला वि. निर्वाचन आयोग, बहादुरभवनसमेत
९२६.	उत्प्रेषण परमादेश	रीताकुमारी यादवसमेत वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
९२७.	लागु औषध हेरोइन	नेपाल सरकार वि. Rome Nnadozie समेत
९२८.	निक्षेपको रकम दिलाइपाउँ	सानुशोभा श्रेष्ठ वि. अमेश महर्जन
९२९.	निषेधाज्ञा	शिवप्रसाद शर्मा वि. सञ्जयकुमार कनौडिया
९३०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हर्क रावलसमेत

९३१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. धनप्रसाद साँवा लिम्बू
९३२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. निमा भन्ने जिते शेर्पा
९३३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. युवराज लुप्रेमगर
इजलास नं. २		१६-१८
९३४.	उत्प्रेषण परमादेश	अनामिका श्रेष्ठसमेत वि. बालकृष्ण श्रेष्ठसमेत
९३५.	उत्प्रेषण परमादेश	कमला चौधरीसमेत वि. सुकुम्बासी समस्या समाधान समिति, धनगढीसमेत
९३६.	उत्प्रेषण परमादेश	दलबहादुर थारुसमेत वि. सुकुम्बासी समस्या समाधान समिति, धनगढीसमेत
९३७.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. मायाराम कुर्मी
९३८.	बकसपत्र बदर	शिवा तेलीसमेत वि. राजकुमार साहको हकमा रीतादेवी
इजलास नं. ३		१९-२१
९३९.	उत्प्रेषण	हिसाबुद्दिन अन्सारी वि. मालपोत कार्यालय, बारासमेत
९४०.	बकसपत्र बदर	शोभा खड्का वि. श्रीकृष्ण खड्का
९४१.	उत्प्रेषण परमादेश	भुवनराज्यलक्ष्मी सिंह वि. प्र.जि.अ., जि.प्र.का. कैलालीसमेत
९४२.	कुटपिट लुटपिट	जसरानी लिम्बू खोयाङ वि. डम्बरबहादुर सोम्बाहाम्फेसमेत
इजलास नं. ४		२१-२६
९४३.	जग्गा खिचोला	बीरबहादुर खत्री वि. प्रमोदराज खत्री वि. प्रमोदराज पन्तसमेत
९४४.	कर्तव्य ज्यान	शिवबहादुर सार्की वि. नेपाल सरकार

९४५.	घरभाडा दिलाई घरखाली गराइपाउँ	मु.स. गर्ने प्रमेश श्रेष्ठ वि. अशोक श्रेष्ठसमेत
९४६.	दर्ता बदर सार्वजनिक कायम	रामवृक्ष साह तेली वि. रामदेव राउत कुर्मी
इजलास नं. ५		२६
९४७.	जबरजस्ती करण	देवनारायण ढुङ्गाना वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ६		२६-२८
९४८.	उत्प्रेषण	विनय माझी वि. गृह मन्त्रालयसमेत
९४९.	उत्प्रेषण	रामप्रसाद चौधरी वि. नेपाल बैङ्क लिमिटेड, के.का. धर्मपथसमेत
९५०.	उत्प्रेषण	प्रभात श्रेष्ठ वि. गृह मन्त्रालयसमेत
इजलास नं. ७		२८-२९
९५१.	कर्तव्य ज्यान	सीता भन्ने लालहीरा कामी वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ८		२९-३०
९५२.	उपयुक्त आदेश पाउँ	तेजकरण जैन वि. प्र.जि.अ., जि.प्र.का. काठमाडौंसमेत
९५३.	नामसारी	रामकृष्ण चक्रधरसमेत वि. बद्रीमान चक्रधर
एकल इजलास		३०-३५
९५४.	अदलतको अवहेलना	यज्ञदेव भट्ट वि. प्रवीण मिश्रसमेत
९५५.	उत्प्रेषण	रामप्रसाद अधिकारी वि. जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालय, भरतपुरसमेत
९५६.	उत्प्रेषण	रविन्द्र अवाले वि. गृह मन्त्रालयसमेत
९५७.	उत्प्रेषण	राजु महर्जन वि. नानीमयजु महर्जनसमेत

९५८.	उत्प्रेषण	लोकमान गोलछा वि. राजकुमार अग्रवालसमेत
९५९.	उत्प्रेषण परमादेश	रवि सिंह वि. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३५-३६
९६०.	कल बाइपास	विष्णुबहादुर खड्का वि. नेपाल सरकार
९६१.	मानाचामल	गौतम मानन्धर वि. मन्दिरा मानन्धर
९६२.	जग्गा खिचोला	जनक अधिकारी वि. बच्चुकृष्ण थापा
९६३.	कर्तव्य ज्यान	रत्न थापामगर वि. नेपाल सरकार

पुस प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-२
९६४.	उत्प्रेषण परमादेश	राजिवप्रसाद गुप्ता रौनियार वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
९६५.	उत्प्रेषण परमादेश	सबिन श्रेष्ठसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
संयुक्त इजलास			३
९६६.	लेनदेन	फुलमतिया चाइनसमेत वि. सुनरपतीया खुलवटिन	
इजलास नं. १			३-१३
९६७.	वैदेशिक रोजगार कसुर	गङ्गाकुमारी सारू वि. नेपाल सरकार	
९६८.	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. कन्हैयाप्रसाद चौधरी	
९६९.	वैदेशिक रोजगार ठगी	नेपाल सरकार वि. उत्तम महर्जन	

९७०.	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. गुनकेशरी चित्रकार
९७१.	राजीनामा लिखत बदर	हरिप्रसाद पाठक वि. सुरेश पाण्डेसमेत
९७२.	उत्प्रेषण	सञ्जयकुमार गामी वि. कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयसमेत
९७३.	कर्तव्य ज्ञान	नेपाल सरकार वि. परेग कामी
९७४.	परमादेश	बिजयकुमार झुनझुनवाला वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरण, जनकपुर वितरण केन्द्रसमेत
९७५.	निषेधाज्ञा परमादेश	रुद्रनारायण चौधरीसमेत वि. बैजु चौधरी
९७६.	उत्प्रेषण परमादेश	पद्मप्रसाद डाँगी वि. उदयपुर सिमेन्ट उद्योग लिमिटेडसमेत
९७७.	निषेधाज्ञा परमादेश	राजेन्द्र कानूसमेत वि. मारुती नन्दन रोलिङ मिल्स प्रा.लि.समेत
९७८.	परमादेश	भद्रकला एडी वि. वीरेन्द्रनगर नगरपालिका कार्यालय, सुर्खेतसमेत
९७९.	निषेधाज्ञा	शेष अब्दुल तौआबसमेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, रौतहट गौरसमेत
९८०.	उत्प्रेषण	पवित्रा घिमिरेसमेत वि. सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयसमेत
९८१.	कुटपिट	सुरेन्द्र महतो धानुक वि. शशिमण्डल महतोसमेत
इजलास नं. २		१३-१५
९८२.	रकम दिलाइ भराइ पाउँ (लेनदेन)	शेखबहादुर प्रधान वि. रोशनकुमार धौभडेल

९८३.	नापी फिल्डबुक कैफियत बदरसमेत बदर दर्ता	सीतादेवी मगर वि. जिल्ला कारागार शाखा पर्सा, वीरगन्ज
इजलास नं. ३		१५-१८
९८४.	करार बमोजिम रकम दिलाइपाउँ	चित्रबहादुर कार्की वि. मनिराम अग्रवाल
९८५.	उत्प्रेषण प्रतिषेध परमादेश	बुद्धिप्रसाद आचार्य वि. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत
९८६.	उत्प्रेषण परमादेश	रत्नलक्ष्मी राई वि. कमला राईसमेत
९८७.	जाली राहदानी	नेपाल सरकार वि. सन्तराज गुरुङ
इजलास नं. ४		१८-२०
९८८.	लिखत दर्ता बदर, दर्ता कायम	कन्नी थरुनी वि. रन्जु चौधरी
९८९.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मोतीलाल पोखरेल वि. जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, पाल्पासमेत
९९०.	हातहतियार खरखजाना	प्रभातकुमार कुसवाहा वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ५		२०-२२
९९१.	अंश चलन	श्रीमती इन्द्रकुमारी श्रेष्ठ वि. ज्योति श्रेष्ठ
९९२.	नाता कायम	बद्रीप्रसाद प्रसाई वि. राधिका माझी
९९३.	बाली भराई मोही निष्काशन	कृष्णमाया प्रधान नौला वि. लक्ष्मीमाया नौला

इजलास नं. ६		२२-२३
९९४.	लेनदेन	रामचन्द्र यादव वि. रामदेव यादव
इजलास नं. ७		२४
९९५.	रैतान बदर तैनाथी कायम	गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, डिल्लीबजारसमेत वि. शान्ति चित्रकारसमेत
एकल इजलास		२४-२७
९९६.	उत्प्रेषण	रामकृष्ण भन्ने प्रेम श्रेष्ठ वि. जगतगोविन्द श्रेष्ठ
९९७.	उत्प्रेषण	गोपीराम बन्जारा वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मकवानपुर हेटौंडासमेत
९९८.	उत्प्रेषण	गीता चौधरी वि. सुनिल थापासमेत
९९९.	उत्प्रेषण	भीमादेवी गिरी वि. सिर्जना गिरीसमेत
१०००	उत्प्रेषण परमादेश	शुभा राई वि अयुद्धबहादुर राईसमेत
रीत/बेरीत आदेश		२७-२८
१००१.	बैङ्किङ कसुर	हरिबाबु जोशीसमेत वि. नेपाल सरकार
१००२.	बैङ्किङ कसुर	खुमबहादुर हिरासिंह राणाक्षेत्री वि. नेपाल सरकार
अन्तरिम आदेश		२८
१००३.	उत्प्रेषण परमादेश	मुलुक चन्द राजवंशी वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत

पुस दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-४
१००४.	उत्प्रेषण	राजन बुर्लाकोटी वि. नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्, कुपण्डोलसमेत	

१००५.	उत्प्रेषण	प्रविणता पोखरेलसमेत वि. सम्माननीय राष्ट्रपति, राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतलनिवास, काठमाडौंसमेत
१००६.	उत्प्रेषण/ प्रतिषेध	अम्बिकाप्रसाद चौहानसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१००७.	उत्प्रेषण/ परमादेश	शिवराम बोहजुसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१००८.	उत्प्रेषण/ परमादेश	कमला वाग्ले भट्टराईसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१००९.	उत्प्रेषण	शान्ता पन्तसमेत वि. सम्माननीय राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतल निवाससमेत
संयुक्त इजलास		४-९
१०१०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि.डिल्लीप्रसाद कोइराला
१०११.	उत्प्रेषण/ परमादेश	कामी शेर्पा वि. सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयसमेत
१०१२.	उत्प्रेषण/ प्रतिषेध	अधिवक्ता अन्चन भट्टराई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यलयसमेत
१०१३.	उत्प्रेषण/ परमादेश	अधिवक्ता दिमोद श्रेष्ठ वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१०१४.	हातहतियार खरखजाना	नेपाल सरकार वि. देवेन्द्र खड्का राजधोब
१०१५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	रमण चौधरी वि. इलाका प्रहरी कार्यालय, तुलसीपुर, दाङसमेत
इजलास नं. १		९-१६
१०१६.	अंश दिलाइ पाऊँ	विष्णु राई वि. लक्ष्मी राई

१०१७.	भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. नारायणबहादुर घर्तीमगर
१०१८.	छुट जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, कास्की वि. ज्ञानबहादुर प्रधानसमेत
१०१९.	उत्प्रेषण/ परमादेश	महानगरीय प्रहरी परिसर, काठमाडौं वि. दीपेन्द्र चापागाईं
१०२०.	परमादेश	मैयाँकुमारी तामाङ वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत
१०२१.	निर्णय बदर रै.प. दर्ता	कान्छी श्रेष्ठसमेत वि. जगतकृष्ण श्रेष्ठ
१०२२.	निषेधाज्ञा	देवशरण महतोसमेत वि. लक्ष्मी महतो नुनियाँ
१०२३.	जग्गा खिचोला गोठ घर दिवाल हटाई चलन	रामानन्द राय यादवसमेत वि. कृष्णप्रसाद यादव
इजलास नं. २		१६-१७
१०२४.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. बिल्टु पण्डित कुम्हाल
१०२५.	सरकारी छाप दस्तखत किर्ते	नेपाल सरकार वि. यदुकुमार आचार्य
इजलास नं. ३		१७-२०
१०२६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बमबहादुर वादी
१०२७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हिरासिँह थापामगर
१०२८.	उत्प्रेषण/ परमादेश	एपोलोकुमार भगसमेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत
१०२९.	हाडनातामा जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. गजेन्द्र तुम्बापो

१०३०.	उत्प्रेषण/ परमादेश	दलबहादुर थापा वि. स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयसमेत
इजलास नं. ४		२०-२२
१०३१.	कर्तव्य ज्यान डाँका	इन्द्र थापाको जाहेरीले नेपाल सरकार वि. परिमल शाह
१०३२.	जबरजस्ती करणी	हरि भन्ने हरिलाल मण्डल वि. शर्मिलादेवी मण्डलको जाहेरीले नेपाल सरकार
इजलास नं. ५		२२-२८
१०३३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	होम भन्ने हेमबहादुर श्रेष्ठको हकमा सरीता श्रेष्ठ खत्री वि. महानगरीय प्रहरी परिसर हनुमानढोका, काठमाडौंसमेत
१०३४.	अंश चलन	पद्म न्यौपाने वि. आरती न्यौपाने
१०३५.	परमादेश	सञ्चालक समिति, नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, काठमाडौंसमेत वि. कमलराज नाख्वासमेत
१०३६.	निषेधाज्ञा	किसनलाल झागड (उराउ) समेत वि. विमलप्रसाद घिमिरे
१०३७.	लुटपिट	भिखनीदेवी भुसकुलिया वि. बिल्टु यादव
इजलास नं. ६		२८-३३
१०३८.	उत्प्रेषण/ परमादेश	न्हुछेबहादुर महर्जनसमेत वि. हेरालाल महर्जनसमेत
१०३९.	उत्प्रेषण/ परमादेश	कमलादेवी ठकुरानी वि. उर्मिलादेवी वर्मासमेत
१०४०.	उत्प्रेषण	मायानन्द झा वि. भूमिसुधार कार्यालय, सप्तरीसमेत
१०४१.	कुत दिलाई मोही निष्काशन	मायानन्द झा वि. विलुर भन्ने विलट यादव
१०४२.	लागु औषध	नेपाल सरकार वि. राजेश खड्गीसमेत

१०४३.	माना चामल	राम खड्का वि. सरिता खड्का
इजलास नं. ७		३४-३५
१०४४.	जोत नामसारी	शेरबहादुर सुवाल वि. श्रीभक्त सुवाल
१०४५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मित्रध्वज लामा वि. तातोपानी भन्सार कार्यालय, सिन्धुपाल्चोकसमेत
इजलास नं. ९		३५
१०४६.	बैनाको रकम दिलाई भराइपाऊँ	युद्धहर्ष बज्राचार्य वि. गङ्गाकुमारी सिवाकोटी
एकल इजलास		३५-३९
१०४७.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	विकास तामाङको हकमा जङ्गबहादुर तामाङ वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका, काठमाडौंसमेत
१०४८.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	विनोद बस्नेतको हकमा अजय बस्नेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बबरमहल, काठमाडौंसमेत
१०४९.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	अजय लामा समेत वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त, बौद्ध काठमाडौंसमेत
१०५०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	छाओ ताय छिन(Cao Daiqing) वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहल काठमाडौंसमेत
१०५१.	उत्प्रेषण/ परमादेश	छाङ ग्यु मिङग (Zhang Guo Ming) वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहल, काठमाडौंसमेत
१०५२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	दिपेस बस्नेतका हकमा अधिवक्ता विमला यादव वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंसमेत

१०५३.	उत्प्रेषण/ परमादेश	नवराज भण्डारी वि. लोकसेवा आयोग केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगर, काठमाडौंसमेत
-------	--------------------	--

माघ प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-३
१०५४.	उत्प्रेषण	अधिवक्ता सूर्यबहादुर पाण्डेसमेत वि. नेपाल सरकार	
१०५५.	उत्प्रेषण / परमादेश	डा.मिङ्गमार गेल्लेन शेर्पा वि. नेपाल सरकार,	
१०५६.	उत्प्रेषण / परमादेश	कमलप्रसाद इटनी वि. राष्ट्रपतिको कार्यालय, शीतलनिवास, काठमाडौंसमेत	
पूर्ण इजलास			३-६
१०५७.	अंश चलन	विकीरत्न शाक्यसमेत वि. कुलरत्न शाक्यसमेत	
१०५८.	परमादेश	राजेशकुमार काफ्ले वि. न्यायपरिषद् सचिवालय, सर्वोच्च अदालत एनेक्स भवन	
संयुक्त इजलास			६-१०
१०५९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सुवास विश्वकर्मा	
१०६०.	जबरजस्ती करणी	धनबहादुर वि.क. वि. नेपाल सरकार	
१०६१.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मिचुङ गुरुङ वि. जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौंसमेत	
१०६२.	उत्प्रेषण / परमादेश	नारायणप्रसाद घिमिरे वि. गुल्टेन चौधरी	
इजलास नं. १			१०-१४
१०६३.	उत्प्रेषण / परमादेश	रोहिणी सिवाकोटीसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	

१०६४.	उत्प्रेषण / परमादेश	टीकादेवी भण्डारी (अस्मिता) वि. अध्यक्ष, अन्तरिम चुनावी मन्त्रिपरिषद्, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१०६५.	उत्प्रेषण	प्रल्हादप्रसाद धिताल वि. प्रशासकीय अदालतसमेत
१०६६.	उत्प्रेषण	उत्तमराज पौडेल वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत
१०६७.	निषेधाज्ञा / परमादेश	श्यामलाल कुर्मी वि. सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग, जिल्ला समिति, बाँकेसमेत
इजलास नं. २		१४-१८
१०६८.	उत्प्रेषण	शान्तीदेवी चौधरीसमेत वि. उपेन्द्रप्रसाद यादवसमेत
१०६९.	जग्गा दर्ता	मालपोत कार्यालय, गोरखा वि. गोपाल गुरुङ
१०७०.	करार अनुसार उपयुक्त आदेश जारी गरिपाउँ	परमानन्द भट्ट वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, कन्चनपुरसमेत
१०७१.	लेनदेन	मदन नारायण चौधरी वि. चन्द्रनारायण चौधरी
१०७२.	कर्तव्य ज्यान	त्रिवेणी पासी वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ३		१८-२४
१०७३.	उत्प्रेषण / परमादेश	लोकनाथ दाहाल वि. महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, बबरमहल काठमाडौंसमेत
१०७४.	उत्प्रेषण / परमादेश	गेरे थापा क्षेत्री वि. शान्ता थापाक्षेत्रीसमेत
१०७५.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. रमेशकुमार दाहाल
१०७६.	हातहतियार	नेपाल सरकार वि. माधुरी मुखिया

१०७७.	आयकर	खुमराज पराजुली वि. अमितकुमार जैन
१०७८.	उत्प्रेषण / परमादेश	लालबाबु लाल कर्ण वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर, काठमाडौंसमेत
इजलास नं. ४		२४-२७
१०७९.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. हर्कबहादुर बुढाथोकी
१०८०.	जबरजस्ती करणी	नवराज बास्तोला वि. नेपाल सरकार
१०८१.	मोही कायम	दशराम साहुखल वि. निरज चक्रधरसमेत
१०८२.	केही सार्वजनिक अपराध	नेपाल सरकार वि. इन्दल सिंह (गुडमोर्निङ) भन्ने इन्द्रराजप्रसाद सिंह भूमिहारसमेत
१०८३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. चन्द्रमान तामाङ डिम्डोङ
इजलास नं. ५		२७-२९
१०८४.	मोही लगत कट्टा	दुर्गा तामाङ वि. पुसनलाल चौधरी
१०८५.	मोही बेदखली	मनिता राई वि. पुसनलाल चौधरी
इजलास नं. ६		२९-३४
१०८६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	ताजश्री सिंह वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरसमेत
१०८७.	उत्प्रेषण	खतिजन खातुन वि. अलिमहमद मियाँ अन्सारीसमेत
१०८८.	उत्प्रेषण	रामसागर साह वि. तहसिल शाखा, धनुषा जिल्ला अदालत, जनकपुरसमेत
१०८९.	उत्प्रेषण / परमादेश	गीतादेवी श्रेष्ठ वि. पुनरावेदन अदालत पाटन, हरिहरभवन ललितपुरसमेत

१०९०.	उत्प्रेषण	मु.स. गर्ने रामलक्ष्मी श्रेष्ठ वि. पुनरावेदन अदालत, पाटन ललितपुरसमेत
१०९१.	निषेधाज्ञा / परमादेश	मधुसुदन मगरसमेत वि. रामकृष्ण नगरकोटीसमेत
१०९२.	निर्णय बदर	कृष्णभक्त श्यामा समेत वि. विष्णुभक्त श्यामा समेत
इजलास नं. ७		३४-३५
१०९३.	निषेधाज्ञा	प्रेमबहादुर गान्धर्वसमेत वि. नन्दन सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, नवलपरासी
१०९४.	अंश चलन	उद्धव सिवाकोटी वि. प्रान्जल सिवाकोटीसमेत
१०९५.	हालैदेखिको बकसपत्र लिखत बदर	सुनिल सिवाकोटीसमेत वि. प्रान्जल सिवाकोटीसमेत
एकल इजलास		३६-३७
१०९६.	उत्प्रेषण / परमादेश	आशाराम साह वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सिरहासमेत
१०९७.	उत्प्रेषण	पुण्यप्रसाद अर्याल वि. गीतालक्ष्मी अमात्यसमेत
१०९८.	उत्प्रेषण	भीमराज बस्नेतसमेत वि. रामगोपाल बस्नेतसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३७-३८
१०९९.	भ्रष्टाचार	किशोरकुमार श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
११००.	उत्प्रेषण	ध्रुवनारायण श्रेष्ठसमेत वि. कर्णबहादुर लामा

माघ दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
संयुक्त इजलास			१-१२
११०१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सन्तबहादुर गुरुड	
११०२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. शान्ति मल्लाह	

११०३.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. गोपिनी गिरी
११०४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. रामबहादुर थारु
११०५.	उत्प्रेषण/ परमादेश	आशिष शर्मा वि. नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, त्रिपुरेश्वर काठमाडौंसमेत
११०६.	उत्प्रेषण/ परमादेश	दिनेश चौधरी वि. सर्वोच्च अदालत, कठमाडौं
११०७.	उत्प्रेषण/ परमादेश	मतिबुल्लाह मुसलमान वि. निजामती किताबखाना, हरिहरभवन, ललितपुरसमेत
११०८.	उत्प्रेषण/ परमादेश	हरिबहादुर विश्वकर्मा वि. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरा, चितवनसमेत
११०९.	कर्तव्य ज्यान	टीकाराम राईसमेत वि. नेपाल सरकार
१११०.	उत्प्रेषण/ परमादेश	सीताराम अग्रहरि वि. गोरखापत्र संस्थान, धर्मपथ न्युरोड, काठमाडौंसमेत
११११.	मोही नामसारी	मिरुवती गडेरी वि. जुनादेवी दाहाल
१११२.	मोही नामसारी	मिरुवती गडेरी वि. जनककुमारी दाहालसमेत
इजलास नं. १		१२-१९
१११३.	उत्प्रेषण/ परमादेश	विरेन्द्रबहादुर थापा वि. मालपोत कार्यालय, दैलेखसमेत
१११४.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	अधिवक्ता सुरेश महतो वि. पुनरावेदन अदालत पाटन, ललितपुरसमेत
१११५.	परमादेश	सुशीलकुमार उपाध्याय वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुरसमेत

१११६.	उत्प्रेषण/ परमादेश	गोपीलाल सुनार वि. कञ्चनपुर जिल्ला अदालतसमेत
१११७.	निषेधाज्ञा/ परमादेश	मतिराज शर्मा वि. विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष झुपलाल खनालसमेत
१११८.	क्षतिपूर्ति हर्जाना दिलाई पाऊँ	नरबहादुर श्रीस वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, बागलुङसमेत
१११९.	निषेधाज्ञा / परमादेश	नरबहादुर श्रीस वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, बागलुङसमेत
११२०.	उत्प्रेषण	बाबुराम भण्डारी वि प्रशासकीय अदालत सिंहदरबार, काठमाडौंसमेत
११२१.	लेनदेन	छोटेला साह तेली वि. मोहनप्रसाद सिंह
११२२.	उत्प्रेषण/ परमादेश	परशुराम दाहाल वि. लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालयसमेत
इजलास नं. २		१९-२१
११२३.	भ्रष्टाचार (नक्कली प्रमाणपत्र)	पुष्कर के.सी. वि. नेपाल सरकार
११२४.	निर्णय दर्ता बदर सार्वजनिक हक कायम	बन्दना सिंह बस्नेत वि. जिल्ला महोत्तरी, जलेश्वर नगरपालिकाको कार्यालय, जलेश्वर
इजलास नं. ३		२१-२४
११२५.	जबरजस्ती करणी उद्योग	नेपाल सरकार वि. दिलिपकुमार यादव
११२६.	निषेधाज्ञा / परमादेश	गणेशराज कार्की वि. पदमप्रसाद गौतमसमेत

११२७.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. विष्णुदत्त जोशी
इजलास नं. ४		२४-२७
११२८.	जबरजस्ती करणी	बीरबहादुर विश्वकर्मा वि. नेपाल सरकार
११२९.	जबरजस्ती करणी	दिनेश गुरुङ वि. नेपाल सरकार
११३०.	कर्तव्य ज्यान	अर्जुन पंगेनी वि. नेपाल सरकार
११३१.	लागु औषध चरेस	मुन्ना अन्सारीसमेत वि. नेपाल सरकार, दुर्गराम रेग्मी वि. नेपाल सरकार
११३२.	लिलाम दा.खा. दर्ता बदर हक कायम	श्यामसुन्दर खेतान वि. विजया शर्मा
इजलास नं. ५		२७-३१
११३३.	उत्प्रेषण/ परमादेश	सुनिता अग्रवालसमेत वि. काठमाडौँ जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत
११३४.	फैसला मोही प्रमाणपत्र बदर	सामर्थप्रसाद सिंह वि. मदनप्रसाद सिंहसमेत
११३५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	अधिवक्ता बाबुराजा शाक्य वि. कारागार कार्यालय, नख्खु, ललितपुरसमेत
११३६.	निषेधाज्ञा	विनिता भन्ने विणा शर्मा वाग्लेसमेत वि. रङ्गनाथ मैनाली
११३७.	लेनदेन	माइली खड्का वि. विष्णु केशरी श्रेष्ठ
इजलास नं. ६		३१-३३
११३८.	हक कायम नामसारी	रमेश साही वि. रूपा खड्गी

११३९.	क्षतिपूर्ति	मुकुन्द शर्मा वि. जुद्धबहादुर खड्कासमेत
११४०.	निषेधाज्ञा/परमादेश	वमप्रसाद मास्के वि. नेपाल बङ्गलादेश बैंक लिमिटेड केन्द्रीय कार्यालय, बिजुलीबजार, काठमाडौंसमेत
११४१.	विदेशी विनिमय	नेपाल सकार वि. सानु मुखिया
इजलास नं. ७		३३-३४
११४२.	हक कायम दर्ता	लोकरत्न तुलाधर वि. मु.स.गर्ने बालहरि रावल समेत
११४३.	परमादेश	महानन्दप्रसाद उपाध्याय उच्च माध्यमिक विद्यालयसमेत वि. अरविन्दकुमार लाल
एकल इजलास		३४-३५
११४४.	उत्प्रेषण / परमादेश	कुलप्रसाद उपाध्याय वि. विद्यालय शिक्षक किताबखाना छाउनी, ताहाचल, काठमाडौं
११४५.	उत्प्रेषण/ परमादेश	माधव भण्डारी वि. त्रिभुवन विश्वविद्यालय कीर्तिपुर, काठमाडौंसमेत
रीत/बेरीत आदेश		३५-३६
११४६.	उत्प्रेषण	बज्रमोहन सोती वि. मालपोत कार्यालय नवलपरासीसमेत

फागुन प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
पूर्ण इजलास			१-२
११४७.	उत्प्रेषण/ परमादेश	सूर्यबदना पण्डित वि. लोक सेवा आयोग केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	
विशेष इजलास			२-७
११४८.	उत्प्रेषण/ परमादेश	सागर के.सी. वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत	

११४९.	उत्प्रेषण/ परमादेश	शमसेर नेपाली वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
११५०.	उत्प्रेषण/ परमादेश	अधिवक्ता अनन्त कार्की वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
११५१.	उत्प्रेषण/ परमादेश	अधिवक्ता कमलप्रसाद इटनी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौंसमेत
संयुक्त इजलास		७-१५
११५२.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. विजेन्द्र पोडेसमेत
११५३.	सम्बन्ध विच्छेद	लिलाबहादुर फुयाल वि. कालिका फुयाल
११५४.	निषेधाज्ञा / परमादेश	डा. मोहनी लाल भुसाल वि. लुम्बिनी आदर्श डिग्री कलेज कावासोती, नवलपरासीसमेत
११५५.	गैंडा मारी खाग बिक्री	नेपाल सरकार वि. राज भन्ने भीमनारायण श्रेष्ठसमेत
११५६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	तेन्जिङ गुरुङ वि. चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, कसरा, चितवनसमेत
११५७.	उत्प्रेषण	टैलेन्द्र आचार्य वि. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् सानोठिमी, भक्तपुरसमेत
११५८.	अपुताली हक कायम नामसारी	उमादेवी कार्की वि. कुमारी कार्की
इजलास नं. १		१५-२२
११५९.	परमादेश	रामबहादुर स्याङ्तानसमेत वि. मालपोत कार्यालय, मकवानपुरसमेत

११६०.	निषेधाज्ञा / परमादेश	युगल किसोर यादव वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीसमेत
११६१.	उत्प्रेषण / परमादेश	धनुषधारी यादवसमेत वि. कार्यालय प्रमुख, जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरीसमेत
११६२.	निषेधाज्ञा	रोहितकुमार चौधरी वि. कृपानन्द चौधरीसमेत
११६३.	उत्प्रेषण / परमादेश	डम्बरबहादुर देवानसमेत वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौंसमेत
११६४.	कर्तव्य ज्यान	डोमा भन्ने जङ्मु शेर्पा वि. नेपाल सरकार
११६५.	निषेधाज्ञा / परमादेश	जगरनाथ लाल कर्णसमेत वि. राजश्री सेभिड एन्ड कोअपरेटिभ लिमिटेड, प्रधान कार्यालय मलङ्गवा, सर्लाहीसमेत
११६६.	परमादेश	रामजानकीप्रसाद तेली वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, मलङ्गवा, सर्लाहीसमेत
११६७.	निषेधाज्ञा	रामवृक्ष यादवसमेत वि. सुरेश साह सुडी
११६८.	निषेधाज्ञा	रामकुमार यादवसमेत वि. देव किसुन यादव
११६९.	उत्प्रेषण / परमादेश	सोमनाथ गिरी वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. २		२२-२५
११७०.	उत्प्रेषण / परमादेश	सहयोग महर्जनसमेत वि. कीर्तिपुर नगरपालिका कार्यालय, काठमाडौंसमेत
११७१.	उत्प्रेषण	खुसीराम थारु वि. बुझावन थारुसमेत

११७२.	भ्रष्टाचार	मोहनकुमार नेपाल वि. नेपाल सरकार
११७३.	रकम उठाई हिनामिना गरी ठगी गरेको	नेपाल सरकार वि. ऋषिराम शर्मासमेत
११७४.	उत्प्रेषण	सुनिल साह वि. जि.प्र.का., कलैया, बारासमेत
इजलास नं. ३		२५-२८
११७५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. बलबहादुर तामाङ
११७६.	उत्प्रेषण	हिरादेवी श्रेष्ठ वि. रामबाबु साहसमेत
११७७.	उत्प्रेषण	श्यामनन्दन सिंह राजपुत वि. सिरहा जिल्ला अदालत, सिरहासमेत
११७८.	प्रतिषेध	निरमाया रेग्मी भण्डारीसमेत वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका काठमाडौंसमेत
इजलास नं. ४		२८-२९
११७९.	परमादेश	डा.रुद्र सुवालसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
११८०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मोते नेपाल वि. कारागार कार्यालय, जगन्नाथ देवल, काठमाडौंसमेत
इजलास नं. ५		२९-३४
११८१.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. राजु गुरुङ
११८२.	जालसाजी	भैरवकुमार पियासमेत वि. श्यामकुमार पिया
११८३.	मिलापत्र बदर गरी हक कायम गरिपाउँ	भैरवकुमार पियासमेत वि. श्यामकुमार पिया

११८४.	अपुताली हक कायम	उत्तमकुमार पियासमेत वि. श्यामकुमार पिया
११८५.	परमादेश	सन्तोषकुमार झा वि. सशस्त्र प्रहरी बल प्रधान कार्यालय, हलचोक, काठमाडौंसमेत
इजलास नं. ६		३४
११८६.	कुटपिट/ लुटपिट	रामलाल राजवंशीसमेत वि. मोहनलाल मालीसमेत
इजलास नं. ७		३४-३६
११८७.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. यादवप्रसाद घिमिरे
एकल इजलास		३६-३९
११८८.	प्रतिषेध	खड्गबहादुर बुढाथोकी (सुवास) वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
११८९.	उत्प्रेषण / परमादेश	डा. रक्षा पाण्डे वि. डा. विवेक बास्कोटासमेत
११९०.	उत्प्रेषण	राजेन्द्र श्रेष्ठ वि. मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार, काठमाडौंसमेत
११९१.	उत्प्रेषण / परमादेश	विलट ठाकुर वि. शिवचरण ठाकुरको मु.स. गर्ने चानोदेवीसमेत
११९२.	उत्प्रेषण	चन्द्रशेखर धाडेवा वि. बिजनेस युनिभर्सल डेभलपमेन्ट बैङ्क लिमिटेडसमेत
११९३.	उत्प्रेषण / परमादेश	रविन्द्रकेशरी पौडेलसमेत वि. आनन्द बज्राचार्यसमेत
पूर्ण इजलासमा पेस हुने		३९-४२
११९४.	उत्प्रेषण / परमादेश	कपिलमुनि घिमिरेको मु.स.गर्ने हरिकुमार घिमिरे वि. मालपोत कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोक समेत

रीत/बेरीत आदेश		४२-४४
११९५.	हाडनातामा जबरजस्ती करणी	पद्मबहादुर तामाङ वि. नेपाल सरकार
११९६.	ठगी	शर्मा शाह कलवार वि. नेपाल सरकार
११९७.	खोटा चलन र संगठित अपराध	सोहेल खान वि. नेपाल सरकार
११९८.	बैङ्किङ कसुर	अमृतकुमार टुवडेवाल वि. नेपाल सरकार
११९९.	कर्तव्य ज्यान	रविन्द्र राय यादव वि. नेपाल सरकार
१२००.	ठगी	जुनु श्रेष्ठ खड्का वि. नेपाल सरकार
१२०१.	कर्तव्य ज्यान	जीवन न्यौपाने वि. नेपाल सरकार

फागुन दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
वृहद पूर्ण इजलास			१-२
१२०२.	उत्प्रेषण / परमादेश	आन्तरिक राजस्व कार्यालयसमेत वि. मोहनलक्ष्मी मास्के	
पूर्ण इजलास			२-३
१२०३.	निर्णय बदरसमेत	रवि शमशेर जबराको मु.स. गर्ने खोत्सव राज्यलक्ष्मी मल्लसमेत वि. मदालसा सिंह	
विशेष इजलास			३-७
१२०४.	उत्प्रेषण	राजीव बास्तोला वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
१२०५.	उत्प्रेषण / परमादेश	अधिवक्ता अनन्त कार्की वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	

१२०६.	उत्प्रेषण / परमादेश	अधिवक्ता ज्ञानेन्द्रराज आरणसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
संयुक्त इजलास		७-१०
१२०७.	खुन डाँका	नेपाल सरकार वि. वकिल मियाँ मुसलमान
१२०८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कमला राई
१२०९.	सरकारी छाप दस्तखत कित्ते	नेपाल सरकार वि. माधवप्रसाद घिमिरे
१२१०.	अंश दर्ता	बिजुलीदास तत्वासमेत वि. भिरखारी दास तत्वासमेत
इजलास नं. १		१०-१६
१२११.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	Dechen Yangtso को तर्फबाट अधिवक्ता इन्द्रप्रसाद अर्याल वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहल, काठमाडौंसमेत
१२१२.	निषेधाज्ञा	मेराजुद्धीन मिस्त्री वि. नेपालगन्ज नगरपालिकाको कार्यालय, नेपालगन्ज, बाँकेसमेत
१२१३.	निषेधाज्ञा/ परमादेश	प्रमुख मालपोत अधिकृत, मालपोत कार्यालय, महोत्तरी वि. लाल बिहारी दास काइस्त
१२१४.	निषेधाज्ञा/ परमादेश	रामकृष्ण श्रेष्ठसमेत वि. अधिवक्ता मदनकुमार दाहाल
१२१५.	निषेधाज्ञा/ परमादेश	जितन मण्डलसमेत वि. फागु यादव, राजेश्वर यादवसमेत वि. फागु यादव
१२१६.	निषेधाज्ञा	बिना थापा वि. सीता थापामगरसमेत
१२१७.	लेनदेन	रामकेब रायसमेत वि. रामपतिप्रसाद साह
१२१८.	लेनदेन	बलबहादुर थापा वि. दिवस न्यौपानेसमेत

इजलास नं. २		१६-१८
१२१९.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	देवेन्द्रप्रसाद ध्वजुको हकमा निजको छोरा अनुभव ध्वजु वि. केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरो, नेपाल प्रहरी महाराजगन्ज, काठमाडौंसमेत
१२२०.	उत्प्रेषण / परमादेश	पुनम शर्मासमेत वि. भूमिसुधार कार्यालय, बाँके, नेपालगन्जसमेत
१२२१.	बाली बिगो	जनपुरा देवी शाही हमालसमेत वि. भागरथी देवी विष्टसमेत
इजलास नं. ३		१८-१९
१२२२.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हरिशचन्द्र बोहोरा
१२२३.	उत्प्रेषण/ प्रतिषेध	रमेशप्रसाद दवाडी वि. मेचीकाली इन्टरनेसनल प्रालिसमेत
इजलास नं. ४		१९-२३
१२२४.	उत्प्रेषण	हिल्वर्ट इन्टरनेसनल कलेज प्रा.लि. को अख्तियारप्राप्त अध्यक्ष प्रा.डा. प्रेमनारायण अर्याल वि. शर्मिला आचार्यसमेत
१२२५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राज भन्ने तुल्सी वि.क.समेत
१२२६.	जबरजस्ती करणी	पदम सापकोटा समेत वि. नेपाल सरकार
१२२७.	जबरजस्ती करणी	टेकबहादुर वि.क. वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ५		२३-२५
१२२८.	उत्प्रेषण	दिलबहादुर शाहसमेत वि. मालपोत कार्यालय, मुगुसमेत
१२२९.	बेलगती मोही लगत कट्टा	सुखल दास वैरागी वि. यदै खाँ थारु

१२३०.	लेनदेन	समुन्द्रदास श्रेष्ठ वि. राकेशभक्त श्रेष्ठ
१२३१.	मोटरसाइड कल चोरी	नेपाल सरकार वि. अजयकुमार यादव
१२३२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	गंगाराम लाखु भन्ने गंगाराम लघु वि. नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत
इजलास नं. ६		२५-३०
१२३३.	उत्प्रेषण	मनोजकुमार मिश्र वि. राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र, सिंहदरबार, काठमाडौं
१२३४.	उत्प्रेषण / परमादेश	रमेश भोमी वि. पुनरावेदन अदालत, पाटनसमेत
इजलास नं. ७		३०
१२३५.	जबरजस्ती करणी	बिबरल राई वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ८		३०-३३
१२३६.	उत्प्रेषण	केशव के.सी. वि. मोहनलक्ष्मी पाण्डेसमेत
१२३७.	जग्गा नामसारी	जगतलक्ष्मी श्रेष्ठ वि. दुर्गालाल श्रेष्ठसमेत
१२३८.	उत्प्रेषण	शम्भु के.सी. वि क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, मध्यमाञ्चल, सानोठिमी भक्तपुरसमेत
१२३९.	उत्प्रेषण	रविन्द्रप्रसाद सिंह वि. शिक्षा मन्त्रालयसमेत
एकल इजलास		३३-३४
१२४०.	उत्प्रेषण / परमादेश	रेश्मा डंगोल वि. सेफ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., काठमाडौंसमेत
१२४१.	उत्प्रेषण	हवेन्द्रलाल राई वि. मालपोत विभाग, बबरमहल काठमाडौंसमेत

रीत/बेरीत आदेश		३४-३८
१२४२.	बैङ्किङ कसुर	दिनेश तामाङ वि. नेपाल सरकार
१२४३.	बहुविवाह	दीपक भन्ने कुशमाखर पाण्डेको हकमा जिवलाल पाण्डे वि. नेपाल सरकार
१२४४.	ठगी	एसे लोडेई लामा वि. नेपाल सरकार
१२४५.	गोबध	अशोक लामिछाने वि. नेपाल सरकार
१२४६.	निषेधाज्ञा/ परमादेश	राजेन्द्रकुमार खेतानसमेत वि. कैलाशचन्द्र गोयल
१२४७.	अपहरण तथा शरीर बन्धक	नेपाल सरकार वि. भुल्ला भन्ने राम एकवाल राउत
१२४८.	ज्यान मार्ने उद्योग	दामोदर पासवानसमेत वि. नेपाल सरकार
१२४९.	अपहरण तथा शरीर बन्धक	प्रविन भन्ने टेकबहादुर बोगटी वि. नेपाल सरकार
१२५०.	कर्तव्य ज्यान	लोकबहादुर थापामगर वि. नेपाल सरकार
१२५१.	अंश दर्ता	बुद्धिबहादुर न्यौपानेसमेत वि. गोमाकुमारी राउत
१२५२.	लेनदेन	विदुर लोचन भन्ने तारा लोचन न्यौपाने वि. ईश्वरप्रसाद गुरागाईंसमेत
१२५३.	अंश चलन	प्रकाशराज पाण्डे वि. प्रदीपराज पाण्डे
१२५४.	कुटपिट	रानीदेवी कान्दु वि. सरस्वती यादव भन्ने सुरसती अहिर

चैत प्रथम

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
पूर्ण इजलास			१-२
१२५५.	नागरिकता सम्बन्धी	महावीर कामैत वि. गृह मन्त्रालय, काठमाडौं	
विशेष इजलास			२-८
१२५६.	उत्प्रेषण / परमादेश	दृष्टिविहीन सहयोग केन्द्र नेपालका अध्यक्ष राजेन्द्र दुलाल वि. प्रधानमन्त्री, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
१२५७.	उत्प्रेषण / परमादेश	सुमन अधिकारीसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
संयुक्त इजलास			८-१३
१२५८.	घर उठाई बाटो निकास खुलाई पाउँ	रोजित मियाँ कुजरा वि. रामनारायण साहसमेत	
१२५९.	कर्तव्य ज्यान	चिरञ्जीविनाथ तिमिल्सिना वि. नेपाल सरकार	
१२६०.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. कमल तामाङसमेत	
१२६१.	जीउ मार्ने बेच्ने	उद्धवप्रसाद आचार्य वि. नेपाल सरकार	
इजलास नं. १			१३-१९
१२६२.	निषेधाज्ञा	सुभाषचन्द्र संघई वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, इलामसमेत	
१२६३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	गोकुलबहादुर खुलालसमेत वि. महानगरीय प्रहरी परिसर ललितपुरसमेत	

१२६४.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सरस्वती थापा वि. महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोकासमेत	
१२६५.	उत्प्रेषण / परमादेश	अधिवक्ता हेममणि सुवेदी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
१२६६.	परमादेश	दयानन्द मिश्रसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	
१२६७.	उत्प्रेषण	भोजप्रसाद मण्डल वि. जिल्ला शिक्षा कार्यालय, राजविराज, सप्तरीसमेत	
१२६८.	लिखत बदर मिलापत्र बदर	दिनाई माझी वि. बेचन खड्गासमेत	
१२६९.	परमादेश	डा.वीरेन्द्रबहादुर चन्दसमेत वि.डा.विमलप्रसाद ढकाल	
१२७०.	निषेधाज्ञा / परमादेश	भोजप्रसाद मण्डल वि.आदर्श सरस्वती प्राथमिक विद्यालय, लौवापारको प्र.अ.रीतादेवी मण्डलसमेत	
१२७१.	चलन चलाई पाउँ	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शाखा सप्तरी, राजविराजसमेत वि.डा.सत्यदेव गिरी	
इजलास नं. २			१९-२०
१२७२.	उत्प्रेषण / परमादेश	क्रान्तिकुमार मार्के वि. मथुराप्रसाद मार्केसमेत	
१२७३.	कर्तव्य ज्यान	सन्तोष बस्नेत वि. नेपाल सरकार	
इजलास नं. ३			२०-२६
१२७४.	वन पैदावार नोक्सान	नेपाल सरकार वि. लेखराज डागसमेत	

१२७५.	कर्तव्य ज्यान	सुभाष श्रेष्ठसमेत वि. नेपाल सरकार
१२७६.	उत्प्रेषण	विश्वगोपाल कार्कीसमेत वि. काठमाडौं उपत्यका नगर विकास कार्यान्वयन समिति, ललितपुरसमेत
१२७७.	ठगी	दयाप्रसाद घिमिरे वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ४		२६-२९
१२७८.	उत्प्रेषण	प्रमोदराज पन्त वि. जिल्ला न्यायाधिवक्ता (सरकारी वकिलको) कार्यालय, बबरमहल, काठमाडौंसमेत
१२७९.	कर्तव्य ज्यान	मनोजकुमार जोशी वि. नेपाल सरकार
१२८०.	जालसाजी	जयप्रकाश राय यादव वि. बुझावन महाराको मु.स. गर्ने रामदेव महारा
इजलास नं. ५		२९-३६
१२८१.	अवहेलना	उपेन्द्रप्रसाद चौधरीसमेत वि. डा. रामनारायण शाहसमेत
१२८२.	अदालतको अवहेलना	वसन्त पण्डित वि. शङ्करप्रसाद पौडेलसमेत
१२८३.	अवहेलना	कमलप्रसाद खतिवडासमेत वि. श्री दीनानाथ शर्मा, शिक्षा मन्त्री, शिक्षा मन्त्रालयसमेत
१२८४.	कुटपिट अङ्गभङ्ग	नेपाल सरकार वि. रामएकवाल यादवसमेत
१२८५.	निषेधाज्ञा	विजयसागर तुलाधर वि. गङ्गाराम खड्गी
१२८६.	लुटपिट	युगल किशोर यादव वि. जोगी यादवसमेत
१२८७.	लेनदेन	धनकुमारी विश्वकर्मा वि. गणेशबहादुर विश्वकर्मा
१२८८.	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	गोमा पाँचकोटी वि. नेपाल सरकार

१२८९.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. नरेन्द्रप्रसाद यादव
१२९०.	उत्प्रेषण	गीतादेवी पौडेल वि. मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार, काठमाडौंसमेत
इजलास नं. ६		३६-३९
१२९१.	उत्प्रेषण / परमादेश	जगतप्रसाद हाडा वि. औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यालय, भक्तपुरसमेत
१२९२.	उत्प्रेषण / परमादेश	टीकाकुमारी श्रेष्ठसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१२९३.	कर्तव्य ज्यान	जोखबहादुर वि.क. वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ७		३९-४२
१२९४.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	हरिकुमार लामा वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोकसमेत
१२९५.	हालै देखिको बकसपत्र लिखत बदर	सुनील सिवाकोटीसमेत वि. प्राञ्जल सिवाकोटीसमेत
इजलास नं. ८		४२-४३
१२९६.	लागु औषध गाँजा	नेपाल सरकार वि. बदियल भन्ने रघुनन्दन यादव
१२९७.	नक्कली प्रमाणपत्र भ्रष्टाचार	नेपाल सरकार वि. बालकृष्ण मेहता
एकल इजलास		४३-४६
१२९८.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	लेखनाथ बास्तोला वि. कारागार कार्यालय, जगन्नाथ देवल, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौंसमेत
१२९९.	उत्प्रेषण	तपसिंह दानीसमेत वि. मन्जु दानीसमेत

१३००.	उत्प्रेषण	ममताज खातुन वि. अमिना खातुनसमेत
१३०१.	उत्प्रेषण	ममताज खातुन वि. अमिना खातुनसमेत
१३०२.	उत्प्रेषण	दिनेशचन्द्र गिरीसमेत वि. सम्माननीय प्रधानमन्त्री मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१३०३.	उत्प्रेषण	बर्मजङ्ग बम वि. भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालयसमेत
रीत/बेरीत आदेश		४६
१३०४.	सम्पत्ति शुद्धीकरण	सरिता गिरी राई वि. नेपाल सरकार

चैत दोस्रो

क्र.सं.	विषय	पक्ष/विपक्ष	पृष्ठ
विशेष इजलास			१-२
१३०५.	उत्प्रेषण / परमादेश	विकल्प राजभण्डारीसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
१३०६.	उत्प्रेषण / परमादेश	उदयरज पौडेल वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	
संयुक्त इजलास			३-१२
१३०७.	निर्णय दर्ता बदर हक कायम	सेमन्तराज चापागाईंसमेत वि. मुकुन्द महर्जनसमेत	
१३०८.	निषेधाज्ञा	अमरकृष्ण महर्जनसमेत वि. धर्म भन्ने धन महर्जनसमेत	
१३०९.	निषेधाज्ञा	अमरकृष्ण महर्जनसमेत वि. लक्ष्मी जोशीसमेत	
१३१०.	वैदेशिक रोजगार ठगी	ग्याल्साङ तामाङ वि. नेपाल सरकार	

१३११.	निर्णय बदर हक कायम	बालकृष्ण श्रेष्ठ वि. श्यामकृष्ण श्रेष्ठ
१३१२.	घर भत्काई खिचोला मेटाई चलन चलाई पाऊँ	गायत्रीदेवी कुर्मी वि. सकुल भन्ने मोहन चमारसमेत
१३१३.	सार्वजनिक बाटोमा भएको पर्खालले हानि नोक्सानी पुऱ्याएको	बेबी शाहसमेत वि. प्रभा जि.सी.
१३१४.	मोही नामसारी	गोविन्दहरि अमात्य वि. शिवनारायण चौधरी
१३१५.	सवारी ज्यान	नेपाल सरकार वि. नरेन्द्र कुँवर
इजलास नं. १		१२-२३
१३१६.	उत्प्रेषण / परमादेश	अधिवक्ता विजयकुमार बस्नेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत
१३१७.	उत्प्रेषण / परमादेश	नेगबहादुर भण्डारी वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बाँके नेपालगन्जसमेत
१३१८.	उत्प्रेषण / परमादेश	रघुनाथ यादव वि. श्री निम्न माध्यमिक विद्यालय, पर्सासमेत
१३१९.	गाली बेइज्जती	राजेन्द्रप्रसाद साह वि. बिभा ठाकुर
१३२०.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. चिरञ्जीवि पौडेलसमेत
१३२१.	उत्प्रेषण / परमादेश	प्रजापति दाहाल वि. राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्, त्रिपुरेश्वर काठमाडौंसमेत

१३२२.	उत्प्रेषण / परमादेश	हरिबहादुर भट्टराई वि. स्थानीय विकास मन्त्रालय, पुल्चोक ललितपुरसमेत
१३२३.	परमादेश	श्यामसुन्दर गुप्ता वि. अध्यक्ष सुभाषचन्द्र नेम्वाङ, संविधानसभा /व्यवस्थापिका संसद्को सचिवालयसमेत
१३२४.	निषेधाज्ञा	दिनेश सिंहसमेत वि. मेही ठाकुर लोहार
१३२५.	अवैध निर्माण भत्काई खिचोला मेटाई चलन चलाईपाउँ	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडसमेत वि. अरविन्दप्रसाद उपाध्याय
१३२६.	निषेधाज्ञा	सत्यनारायण यादवसमेत वि. भेजनारायण यादव
१३२७.	अंश छोडपत्र बमोजिम अंश हक कायम गरी दर्ता चलनसमेत	सत्यदेवप्रसाद गोलदार वि. श्याम बिहारीप्रसाद गोलदारसमेत
इजलास नं. २		२४-२५
१३२८.	भ्रष्टाचार	माणिकलाल बस्नेत वि. नेपाल सरकार
१३२९.	कर्तव्य ज्यान	भाग्यनारायण राउत वि. नेपाल सरकार
१३३०.	उत्प्रेषण	रामएकवाल यादव वि. नेपाल विद्युत प्राधिकरण

इजलास नं. ३		२६-२८
१३३१.	अंश चलन	निर्मलादेवी मेहता वि. ममताकुमारी मेहतासमेत
१३३२.	उत्प्रेषण	कृष्ण कोइराला वि. जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेडको सञ्चालक समितिसमेत
१३३३.	उत्प्रेषण	सीतादेवी श्रेष्ठ वि. मृदुला श्रेष्ठसमेत
१३३४.	उत्प्रेषण	चिरीकाजी शाक्य वि. देवमुनि शाक्यसमेत
इजलास नं. ४		२८-३०
१३३५.	कर्तव्य ज्यान	भिखु थारु वि. नेपाल सरकार
१३३६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	श्यामकुमार राजकार वि. कारागार कार्यालय, जगन्नाथ देवल, काठमाडौंसमेत
१३३७.	अंश	सन्तराम कुर्मी वि. राजकुमार कुर्मी
१३३८.	जबरजस्ती करणी उद्योग	मानसिंह कार्की वि. नेपाल सरकार
इजलास नं. ५		३०-३६
१३३९.	डाँका चोरी	नेपाल सरकार वि. लालबहादुर चन्द
१३४०.	बहुविवाह	नेपाल सरकार वि. राजु गुरुङ
१३४१.	कर्तव्य ज्यान	नरेश श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार
१३४२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	बलबहादुर वि.क. वि. कारागार कार्यालय, जगन्नाथदेवल त्रिपुरेश्वर काठमाडौंसमेत

१३४३.	निषेधाज्ञा	विजय सागर तुलाधर वि. गङ्गाराम खड्गी
१३४४.	उत्प्रेषण / परमादेश	पुरनबहादुर ऐर वि. श्री वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण, घट्टेकुलो काठमाडौं
इजलास नं. ६		३६-३८
१३४५.	जबरजस्ती करणी	भक्तबहादुर कटुवाल वि. नेपाल सरकार
१३४६.	कर्तव्य ज्यान	एनस भन्ने प्रकाश राई वि. नेपाल सरकार
१३४७.	अंश दर्ता	हरिवंश इसरसमेत वि. सुवि इसर राजधोवको मु.स. गर्ने फुलियादेवी इसरसमेत
इजलास नं. ७		३८-४१
१३४८.	राजीनामा लिखत बदर	रामलखन कुर्मीको मु.स. गर्ने कैलासी कुर्मी वि. रामउग्रह कुर्मीसमेत
१३४९.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. यादवप्रसाद घिमिरे
१३५०.	भोग बन्धकी मोही लगत कट्टा	प्रियङ्का जयसवाल वि. रामजी चौधरी
इजलास नं. ८		४१-४२
१३५१.	अंश चलन	ताराकुमार मोहतेसमेत वि. कर्णबहादुर मोहतेसमेत
१३५२.	अंश चलन	बिबि खैरूल मियाइनीसमेत वि. मैमुल मियाइनीसमेत
एकल इजलास		४३-४४

१३५३.	उत्प्रेषण / परमादेश	रामानन्द यादव वि. कृषि विकास मन्त्रालयसमेत
१३५४.	उत्प्रेषण / परमादेश	इन्द्रसेन अग्रवालसमेत वि. कृष्णप्रसाद शर्मासमेत
पूर्ण इजलासमा पेस हुने		४४-४५
१३५५.	उत्प्रेषण / परमादेश	पुरुषोत्तमराज जोशी वि. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, काठमाडौंसमेत
अन्तरिम आदेश		४६
१३५६.	उत्प्रेषण	पुरुषोत्तम लाल सङ्घाई वि. जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, दाङसमेत
रीत/बेरीत आदेश		४६
१३५७.	निषेधाज्ञा	सीताराम तिमिल्सिना वि. किरण जोशीसमेत

- यस विवरणमा लगाउका मुद्दाहरू समावेश नगरी मूल एउटा फैसला मात्र समावेश गरिएको छ ।